ASHABI ALLAHOVOG POSLANIKA

Hilmi Ali Ša'ban

Sarajevo, 2001 - 1422. G.H.

EBU-BEKR ES-SIDDIK, R.A.

أبو بكر الصّدّيق رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Ime mu je Abdullah, sin je Osmanov, a on Amirov, a on Amrov, a on K'abov, a on S'adov, a on Tejimov, a on Murreov, a on K'abov, a on Lueja et-Tejjimija. Ocu mu je bio nadimak Ebu-Kuhafe.

Njegova dobrostiva mati bila je Selma, kći Sahra ibn Amira ibn K'aba ibn Hasana ibn Tejima ibn Mure. Bila je kći Ebu-Kuhafinog amidže.

Ebu-Bekr je bio pripadnik ugledne porodice plemena Kurejš, koja je uživala značajnu ulogu u Meki. Mekanska plemena među sobom dijelili su zaduženja i obaveze i brinuli se oko K'abe i održavanja harema. Tako je porodica Abdul-Menafa imala dužnost da napaja i hrani hadžije.

Porodica Abdud-Dara imala je obavezu da čuva K'abu, da predaje ratnu zastavu vojskovođi u ratu Kurejšija sa drugim plemenima i da učestvuje u dogovoru oko svih bitnih pitanja koja su se ticala mekanske zajednice. Vođstvo nad konjicom i zapovijedništvo u ratu imala je porodica Benu-Mahzum, odakle vodi porijeklo Halid ibn Velid. Pleme Tejm ibn Murre preuzelo je na sebe ulogu u rješavanju pitanja oko krvarine.

Kad je zašao u muževno doba, Ebu-Bekr je na sebe preuzeo ulogu poglavara svoga plemena.

Njegovo pleme imalo je vrlo visok položaj među ostalim arapskim plemenima. Kada je Munzir ibn Maus-Sema', kralj Hire, htio da uhapsi i presudi Imru'ul-Kajsu ibn Hadžeru el-Kindiju, utočište pred Munzirom našao je kod Mua'lla et-Tejmijja, koji je tad izrekao stihove:

Imru'ul-Kajs ibn Hadžer, smiri svoju nutrinu,
Benu -Tejm, ona svojom svjetlošću razgoni pomrčinu.

Od tog događaja pleme Benu-Tejm postalo je poznato pod nazivom “Svjetiljka u tami”.

LIČNOST

Ebu-Bekr isticao se lijepom vanjštinom, dobrim ahlakom (moralom), u sebi je posjedovao sve osobine muževnosti. Njegov fizički izgled odisao je prijatnošću i elegancijom.

Bio je svijetle puti, visok i vitka stasa, suhonjava lica i upalih očiju, visoka čela, tijelo mu je zračilo snagom i čvrstinom. Živio je ugodnim životom, bio je prijatan sagovornik i imao je blagu narav. Bijaše razborit, inteligentan i iskren. Razlikovao se od svojih vršnjaka u plemenu, kao i od ostalih mekanskih mladića. Nikad nije pio alkohol, ni u džahilijetu, a, naravno, ni u islamu. U njegovom životu nije bilo lakrdija i besramnosti, kao što je bilo kod njegovih vršnjaka.

Ebu-Bekr, r.a., bio je tragalac za znanjem, pa je to doprinijelo da postigne visok stupanj naobrazbe i kulture. Znao je čitati i pisati. Poznavao je situaciju koja je vladala među Arapima, znao je njihovo porijeklo i historiju. Pamtio je rodoslov Mekelija, pa su ga ljudi posjećivali uživajući u njegovom društvu, znanju i rasuđivanju kojim je vladao. Ibn - Hišam ga opisuje u svojoj knjizi "Sire nebevijje" riječima:

"Ebu-Bekr, r.a., bio je omiljen čovjek u svom narodu. Ljubazan i jednostavan. Najbolje je poznavao rodoslov Kurejšija i tome je podučavao druge, a znao je i ostale stvari u vezi s Kurejšijama, bile dobre ili loše. Bio je lijepog ahlaka i velikog ugleda. Ljudi iz njegova naroda dolazili su mu i bili prisni s njim iz više razloga: zbog njegova znanja, zbog njegovog poštenog trgovanja i da bi uživali u njegovu društvu."

Ebu-Bekr, r.a, upustio se u trgovinu i ostvario veliki uspjeh. Trgovao je odjećom i platnom, a to je posao koji zahtijeva istančan ukus i osjećaj u izboru kvaliteta materijala i lijepo ophođenje s ljudima. Pored svih ovih svojstava u sebi je nosio odlučnost, sposobnost planiranja i nepokolebljivost u svojim stavovima.

PRIMANJE ISLAMA

Ebu-Bekr uspio je na polju trgovine i zaradio je ogromno bogatstvo. Stekao je dva stada kamila i ovaca, što je bila odlika bogataša Meke u to vrijeme. Stanovao je u oblasti koju su naseljavali trgovci i bogataši. U blizini je stanovala i Hadidža bint Huvejlid, "Ummul-mu'minin", (Majka vjernika), žena Allahova Poslanika, a.s. Tu je Ebu-Bekr upoznao Muhammeda ibn Abdullaha i kod njega uočio potpuna svojstva u njegovom vladanju i ophođenju. Počeo je da se druži s njim i postao mu najbolji prijatelj.

Izgleda da je približno ista starosna dob učinila da prijateljstvo između njih postane toliko jako da ga nije moglo prekinuti ništa osim smrti.

Bio je mlađi od Poslanika, a.s., dvije godine i nekoliko mjeseci. Nakon što je Allah, dž.š., spustio Svoju Objavu Muhammedu, a.s., i učinio ga Vjerovjesnikom koji će upućivati ljude na pravi put, i odabrao ga za Svoga Poslanika, koji će razglasiti Njegove poruke, Poslanik se prisjetio svog prijatelja, njegova zdravog i brzog rasuđivanja i razumijevanja. Izložio mu je načela islama, a Ebu-Bekr, r.a., nije oklijevao nijednog trenutka da prihvati Vjeru Istine, niti je posumnjao u ono što mu je kazao Muhammed, a.s.

Pripovijedao je Ebu-Dž'afer es-Semin prenoseći od Junusa ibn Bekira, a ovaj od Ibn-Ishaka, a ovaj od Muhammeda ibn Abdurrahmana ibn Abdullaha ibn Husajna et-Tejmija da je Allahov Poslanik, a.s., rekao: "Nikog nisam pozvao u islam, a da nije sačekao, oklijevao i razmatrao, osim Ebu-Bekra koji se nije ni dvoumio niti oklijevao; čim sam mu spomenuo islam, odmah ga je prihvatio."

EBU-BEKR KAO ASHAB

Ebu-Bekr nije bio obični musliman koji je samo vjerovao u poslaničku misiju, nego je na svoja pleća preuzeo ulogu u daljnjem širenju islama. Imao je prijatelje koji su bili pronicljivi i razumni poput njega, te ih je pozvao da prihvate islam i da odbace nevjerovanje i bilo kakav vid obožavanja nečeg drugog osim Allaha, dž.š.

Njegovom pozivu su se odazvali ljudi koji su svojim islamom prednjačili nad ostalima. Među njima su: Osman ibn Affan, Abdurrahman ibn Avf, Talha ibn Ubejdullah, Zubejr ibn Avvam, S'ad ibn Ebu-Vekkas, Ebu-Ubejde ibn Džerrah, i mnogi drugi vrijedni i čestiti ljudi iz Meke. Ebu-Bekr, r.a., nije se zadovoljio samo pukim pozivanjem u islam nego je u taj poziv založio i sebe, i svoj imetak, i sve što je posjedovao na ovome svijetu. Kurejšije koje nisu bile zadovoljni vjerom koja poziva na odbacivanje kipova, promjenu običaja i osobenosti, vjerom koja širi pravednost, mir i jednakost za sve ljude, sve svoje snage uložiše da spriječe njeno širenje i napredak.

Zastrašivanje i maltretiranje prvih muslimana smatrali su jednim od sredstava zaustavljanja i sprečavanja napretka islama. Kurejšije su počele da se suprotstavljaju muslimanima, a naročito nemoćnim robovima, koji nisu imali svoje pleme koje bi ih štitilo i branilo od žestokih patnji i mučenja kojima su bili izloženi. Ovakva situacija nije nimalo uticala na Ebu-Bekra, r.a., koji je uložio veliki imetak da bi te robove oslobodio jarma ropstva, iz uvjerenja da su ljudi braća. Jedanput je, prolazeći, vidio Bilala ibn Rebbaha, Etiopljanina, kasnijeg mujezina Allahova Poslanika, a.s, položenog na

užareni pijesak sa ogromnim kamenom na prsima koji mu je stavio njegov gazda. Izgovarao je: “Allah je jedan... Allah je jedan...”

Tada je ponudio da kupi Bilala, a njegov gazda je prihvatio ponudu. Ebu-Bekr, r.a., nakon što je otkupio Bilala, oslobodio ga je i postao njegov zaštitnik. Isto je tako kupio i Amira ibn Fuhejra, oslobodio ga i povjerio mu na čuvanje svoje stado. Nije odgovarao na prigovore svoga oca, Ebu-Kuhafe, da razbacuje svoj imetak kupujući robove-muslimane i oslobađajući ih, nego je kupio i Zunejru bint Ubejs, Hindiju i njenu kćerku, koja je bila sluškinja kod Benu Mu’emmela. Povodom ovog događaja je pripovijedao Mejmun ibn Ishak ibn Hasan el-Hanefi, prenoseći od Ahmeda ibn Abdul-Džebbara el-Afaridija, a ovaj od Ebu-Muavije ed-Darira, a ovaj od A’meša, ovaj od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Hurejrea da je rekao: “Rekao je Allahov Poslanik, a.s.: “Ničiji mi imetak nije koristio kao imetak Ebu-Bekra.” Tad je Ebu-Bekr, r.a., rekao: “A kome ja i moj imetak pripadamo ako ne tebi, Allahov Poslaniče?”

Ebu-Bekr nije bio pošteđen mučenja kao što nije bio pošteđen ni Poslanik, a.s., ali bi uvijek, kad bi vidio da Kurejšije muče Allahova Poslanika, stao ispred njega, izlažući se opasnosti po vlastiti život da bi ga zaštitio.

Jedanput su Kurejšije, dok su sjedili u jednoj odaji, ugledali Poslanika kako klanja kraj K’abe.Taj im se prizor nije svidio, te između njih ustade Ukbe ibn Ebi-Muajt, priđe Resulu s leđa i omota mu svoj ogrtač oko vrata, namjeravajući da ga udavi njime. Tad je naišao Ebu-Bekr i vidjevši šta radi Ukbe, pritrčao mu, uhvatio ga oko pasa i jakim trzajem, kojim ga je oborio na zemlju, odvojio od Allahova Poslanika, a.s. Taj dan je Poslanik podnio dosta muke od Kurejšija koji su ga udarali čime su god stigli. On ih je upitao: “Zar hoćete da ubijete čovjeka koji kaže: ‘Moj Gospodar je Allah’, i koji vam je mnoge očigledne dokaze donio?”

Veličanstveni su bili potezi Ebu-Bekra, r.a., i oni su doprinijeli učvršćivanju islama. Jedan od najpoznatijih jeste događaj nakon Isr’a i Miradža. Poslanik, a.s., pričao je Mekelijama kako ga je Allah, dž.š., noću prenio iz Meke do Mesdžidul-Aksa, te da je tu klanjao, a potom bio uzdignut na nebesa. Mnogobošci su ismijavali ovu priču, a crv sumnje počeo je nagrizati i neke od muslimana, te su zapitkivali: “Bogami, čudna stvar. Tako mi Allaha, jednom karavanu potrebno je mjesec dana da ode do Šama i isto toliko da se vrati, pa kako je Muhammed, a.s., mogao da ode tamo i da se vrati u Meku, za jednu noć?”

Mnogi od onih koji su primili islam uznevjerovaše, a mnogi su se kolebali. Otiđoše kod Ebu-Bekra, poznavajući njegovo vjerovanje i prijateljstvo s Muhammedom, a.s. Spomenuli su mu priču o Isr’au, a Ebu-Bekr im je, u čuđenju koje ga je obuzelo, rekao:

“Vi lažete na njega!”

Oni su odgovorili:

“Ne lažemo! Eno ga kod K’abe priča o tome.”

Tad je Ebu-Bekr, rekao:

“Tako mi Allaha, ako je to on rekao, onda je istina. On me obavještava da će mu doći vijest

sa nebesa od Allaha, dž.š., u nekom od trenutaka noći ili dana, pa mu vjerujem, a to je veće od onoga čemu se čudite.”

Kada je došao do K’abe, Ebu-Bekr čuo je Poslanika, a.s., kako opisuje Mesdžidul-Aksa, a on je već prije obišao taj mesdžid, pa kad je završio s opisom, rekao je: “Istinu si kazao, Allahov Poslaniče!”

Od tog dana Poslanik, a.s., prozvao ga je Es-Siddik (iskreni).

Veza između Poslanika i Ebu-Bekra pojačala se, postadoše privrženi i bliski jedan drugome tako da je Poslanik, a.s., rekao za njega: “Da sam među ljudima htio uzeti nerazdvojnog prijatelja, sigurno bih uzeo Ebu-Bekra. Nego vjera, druženje i bratstvo dok nas Allah, dž.š., kod Sebe ne sastavi.”[1]

Kada je bila druga zakletva na vjernost kod Akabe, Poslanik je naredio muslimanima da se presele iz Meke u Medinu, a on će doći za njima kada mu Allah, dž.š., da naredbu. Tako u Meki od muslimana ne ostade niko, osim onih koji su bili spriječeni da učine hidžru i onih koji su bili slabi i nemoćni. Pored njih ostali su Ebu-Bekr i Alija ibn Ebi-Talib, neka je Allah zadovoljan njima obojicom. Ebu-Bekr je tada pitao Allahova Poslanika da mu dozvoli da i on učini hidžru, pa mu je Poslanik rekao: ”Ne žuri, možda ti Allah dadne saputnika.”

Ebu-Bekr, r.a., žarko je želio da mu Allah, dž.š., učini Poslanika saputnikom, a Resulullah je, rekavši “saputnik”, upravo mislio na sebe. Kupio je dvije jahalice, sklonio ih kod sebe i hranio ih. Nadajući se da će mu društvo (u hidžri) praviti Allahov Poslanik, a.s.

Poslanik je imao običaj da posjećuje Ebu-Bekra jednom dnevno: ili ujutro, ili navečer. Jednog dana došao je kod Ebu-Bekra u podnevsko vrijeme, vrijeme u koje nikad prije nije došao, pa kad ga je vidio, Ebu-Bekr je rekao: “Poslanik je došao radi nečeg vrlo važnog.”

Allahov Poslanik mu reče:

“Allah, dž.š., mi je dozvolio izlazak (iz Meke) i hidžru!”

“Je li zajedno, Allahov Poslaniče?”, upita Ebu-Bekr.

“Da, zajedno”, odgovori mu Resulullah.

Niko nije znao za Poslanikov izlazak, osim Ebu-Bekra, njegovih dvaju kćeri: Esme i Aiše, sina mu Abdullaha i Alije kome je Poslanik naredio da ostane u Meki kako bi mogao vratiti zaloge ljudima koje su oni bili povjerili Resulullahu.

Dva prijatelja izašli su na stražnja vrata i uputili se prema Sevru, pećini izvan Meke. Abdullaha ibn Urejkit, koji je bio mušrik, unajmili su da im bude vodič do Medine i da im dovede deve u vrijeme i na mjesto o kojem ga obavijesti Ebu-Bekrov sin Abdullah.

Kada su došli do ulaza u pećinu Sevr, Ebu-Bekr, r.a., ušao je prvi u nju kako bi se uvjerio da u pećini nema ništa (zmija ili akrepa). Pa, ako bi slučajno šta bilo, on bi se žrtvovao da

zaštiti Poslanika. I Muhammed, a.s., ušao je u pećinu i u njoj proboraviše tri dana. Tokom tog vremena Abdullah, Ebu-Bekrov sin, dolazio im je noću i obavještavao ih o najvažnijim stvarima koje su se dešavale kod Kurejšija. Kada bi Abdullah otišao, dolazio bi Amir ibn Fuhejr i dogonio stado ovaca pred pećinu, pomuzao bi ih i mlijeko dao Poslaniku i Ebu-Bekru, a zatim bi uklonio tragove koje je Abdullah ostavljao. Esma bint Ebu-Bekr donosila im je hranu i to tako što bi je stavila u pregaču koju bi vezala ispod prsa a zatim preko nje stavljala pojas. Od ovog događaja prozvana je “Esma sa dva pojasa.” Nakon svega, Allah im je omogućio odlazak u Medinu.

Kada se Poslanik, a.s., učvrstio u Medini, otpočeli su ratovi protiv Kurejšija, mnogobožaca i jevreja. Ebu-Bekr je bio među mudžahidima na Bedru, Uhudu, Hendeku, Hajberu, Hudejbiji, pri osvajanju Meke, na Hunejnu i u svim ostalim bitkama.

U Medini se Poslanik oženio Aišom, Ebu-Bekrovom kćerkom, te je tako Allahovom Poslaniku, a.s., postao punac.

Ebu-Bekrova odanost Poslaniku i njegovoj misiji nije imala granice. I u Medini je bio onakav kakav je bio i u Meki, nastavljajući pozivanje u islam. U priči o događaju koji se zbio između Ebu-Bekra i jevreja Finhasa, ogleda se veličina imana (vjerovanja) kojim je bila ispunjena njegova duša, i još mnoštvo događaja osim toga koji to mogu potvrditi. Teško je ne začuditi se, kako ličnost poput Ebu-Bekra, koji je bio poznat po svojoj smirenosti, poniznosti i dobroćudnosti, može se pretvoriti u čovjeka punog srdžbe i žestine koji udara na Allahove neprijatelje koji pokušavaju naštetiti islamu... To je činila vjera u Allaha Uzvišenog.

Jevreji su, u početku, planirali da će moći pridobiti muslimane iz Meke, kao saveznike protiv Evsa i Hazredža (plemena koja su živjela u Medini i njenoj okolici). Kada im je plan izmakao iz ruku i kad su uvidjeli da su nemoćni da zavade muhadžire i ensarije, počeli su činiti spletke protiv muslimana i izrugivati njihovu vjeru. Među jevrejima bio je jedan učeni sveštenik po imenu Finhas. Oni su se iskupljali kod njega i dogovarali na koji način da napakoste muslimanima i izvrgnu ih ruglu.

Ebu-Bekr, r.a., jednog dana ode kod Finhasa da ga pozove u islam. I jevreji su se bili skupili kod njega.

Ebu-Bekr mu reče:

“Teško tebi Finhasu. Boj se Allaha i primi islam. Allaha mi, znaš da je Muhammed, a.s., Njegov Poslanik i da je došao s istinom od Njega. Imate njegov opis u Tevratu i Indžilu.”

Finhas mu, dok mu je na usnama titrao podrugljiv osmijeh, odgovori:

“Boga mi, Ebu-Bekre, mi nismo siromašni u odnosu na Allaha, nego je On siromah u odnosu na nas. Ne obraćamo mu se sa strahopoštovanjem kao što se On obraća nama. Od Njega smo nezavisni, a On je zavisan od nas. Pa da je On nezavisan od nas, ne bi uzajmljivao od nas imetak, kao što vaš vođa tvrdi. Vama zabranjuje kamatu, a nama je

dozvolio, da je nezavisan od nas ,ne bi nam je dozvolio."

Kad je Ebu-Bekr vidio da se on izruguje Allahovu Poslaniku i Allahovim riječima, nije se mogao suzdržati i silovito je udario Finhasa u lice govoreći: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, da nije ugovora između vas i nas, odsjekao bih ti glavu, o Allahov neprijatelju."

PRVI HALIFA

Prvih dana rebiul-evela, jedanaeste godine po Hidžri, Poslanik se razboli. U ponedjeljak ujutro, dvanaestog rebiul-evela, osjeti poboljšanje te izađe iz Aišine odaje, koja je bila uz samu džamiju, i ljudima održa vaz. Zamolio je Allaha, dž.š., da svako dobro podari Usametu ibn Zejdu i naredi mu da pođe u rat protiv Bizantinaca, a zatim, od Ebu-Bekra zatraži da predvodi džemat u namazu. Nakon što je Poslanik ušao u Aišinu odaju, obišao ga je Ebu-Bekr da bi vidio u kakvom je stanju, a potom otišao kući u Seh, koja je bila izvan Medine. Poslanik, a.s., preselio je na ahiret dok je Ebu-Bekr bio u svojoj kući, daleko od njega. Glasnik ga je obavijestio o Poslanikovu preseljenju.

Otišao je odmah do mjesta gdje je bio Poslanik, a.s., i tamo zatekao zbunjene i izgubljene ljude. Omer je govorio ljudima i napadao svakoga onoga koji bi tvrdio da je Poslanik, a.s., umro. Ebu-Bekr je otišao do Aišine odaje, u kojoj je prekriven ležao Allahov Poslanik, a.s. Otkrio je njegovo plemenito lice i ljubeći ga i plačući kazao: "Niko divniji od tebe dok si živ i niko divniji od tebe dok si mrtav."

Zatim je izašao pred ljude koji su i dalje bili izgubljeni i zbunjeni, sabrao se, i pokazavši vrhunac samokontrole, rekao: "Ljudi, ko je obožavao Muhammeda, a.s., neka zna da je Muhammed, a.s., preselio, a ko je obožavao Allaha, pa Allah vječno živi i nikad ne umire."

Zatim je proučio ajet iz Kur'ana: "Muhammed je samo Poslanik, a i prije njega je bilo poslanika. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar bi se stopama svojim vratili? Onaj ko se stopama svojim vrati neće Allahu nimalo nauditi, a Allah će zahvalne sigurno nagraditi."[2]

Tim odlučnim i mudrim riječima, Ebu-Bekr, r.a., uspio je smiriti ljude i iz njihove smetenosti vratiti ih u stvarnost. Poslije toga je ušao s Alijom, r.a., u Aišinu odaju kako bi obavili pripreme za ukop Muhammeda, a.s.

Omer, r.a., sjedio je s Ebu-Ubejdom ibn Džerrahom, dok su ljudi pričali o onom što se desilo. Bio je zaokupljen mislima - ko će preuzeti vođstvo nakon Poslanika, a.s.?

U tom je trenutku upućen poziv ensarijama da se saberu na mjestu zvanom Sekife beni Saide. Sa njima je bio S'ad ibn Ubade, poglavar Hazredža, pripremajući se da, kao nasljednik Resulullaha, a s., od ljudi primi zakletvu na vjernost.

Govorio je ensarijama: "O ensarije! Možete se dičiti svojim ranim primanjem islama i

vrijednostima koje ne krase ostale Arape. Doista je Muhammed, a.s., više od deset godina bio među svojim narodom, pozivajući ih da obožavaju Allaha i da se odreknu idola i kipova, pa mu je malo ljudi povjerovalo. Oni nisu bili u stanju da ga zaštite i potpomognu njegovu vjeru, niti su sebe zaštitili od opće nepravde koja im je nanošena. Kada vam je vaš Gospodar htio ukazati počast, odlikovao vas je Svojom plemenitošću i blagoslovom, te vas počastio vjerovanjem u Njega i Njegova Poslanika. Zaštitili ste njega i njegove ashabe, pomogli njegovu vjeru i borili se protiv njegovih neprijatelja. Bili ste žestoki prema onima koji su bili u neprijateljstvu s njim između vaših saplemenika, a nemilosrdni prema neprijateljima koji nisu bili od vaših. Kada su se Arapi, i milom i silom, pokorili Allahovoj odredbi, prepustili vođenje poniženi i poraženi, i kada vam je Allah pomoću Svoga Poslanika potčinio zemlju, kada su se Arapi zbližili pod uticajem vaše sile, Allah mu je uzeo dušu, a on je bio zadovoljan i radostan zbog vas. Tražite svoje pravo jer je ono vaše, a ne drugih."

Kada je glasnik obavijestio Omera šta se dešava, on je poslao po Ebu-Bekra, koji je za to vrijeme bio u Aišinoj odaji.

Kada je Ebu-Bekr stigao, obavijestio ga je o onome što se događa u Sekifu beni Saide, rekavši mu: "Zar ne znaš? Ensarije su se sakupile u Sekifu beni Saide i namjeravaju da preuzmu hilafet (vođstvo) i hoće da odrede S'ada ibn Ubadu. Najbolje je da se kaže: 'Jedan od vaših, jedan od naših.'"

Potom se trojica istaknutih ashaba, Ebu-Bekr, Omer i Ebu-Ubade ibn Džerrah, uputiše prema Sekifu kako bi upozorili okupljene da temeljito razmisle o riječima S'ada ibn Ubade, prije nego što mu daju prisegu i preuzmu hilafet u svoje ruke i tako zavladaju Arapima.

Nakon što su zauzeli mjesta u Sekifi, među ensarijama, Ebu-Bekr uze da kaže ensarijama, jezikom punim moralne podrške, vjerske vrijednosti i upozorenja na opasnost:

"Arapima je bio potreban ogroman napor da se odreknu vjere svojih očeva. Allah je odabrao prve muhadžire iz Poslanikova, a.s., naroda da ga priznaju i povjeruju u njega, da sa njim prođu kroz teškoće i ustraju na mukama koje su preživljavali od njihovog naroda, da trpe njihova utjerivanja u laž i podrugivanje od onih koji nisu primili islam. Nisu odustali, iako ih je bilo malo, niti su posustali zbog mržnje ljudi prema njima, niti su poklekli kada su se svi ujedinili protiv njih. Oni (muhadžiri) prvi su koji su počeli obožavati Allaha na Zemlji, povjerovali su u Allaha i Njegova Poslanika i oni su mu zaštitnici i njegovi su rođaci i stoga su najpreči da preuzmu Hilafet poslije njega. To im niko neće osporiti osim zulumćara. A vi, o ensarije, niko ne obezvređuje vaše vrijednosti, niti umanjuje vaš ogromni doprinos za dini-islam. Allah vas je učinio pomagačima Svoje vjere i Svoga Poslanika, učinio je da Hidžra bude u vaš grad, i od vas su Poslanikove cijenjene supruge i plemeniti ashabi. Poslije prvih muhadžira nikoga ne cijenimo više od vas. Od nas su vladari, a od vas namjesnici. Ništa se neće odlučiti, a da vi ne učestvujete u toj odluci, niti će se bez vas postići ijedan dogovor. Neki žele da nas razjedine i da nam oduzmu vođstvo!"

Ebu-Bekrov govor zbunio je ensarije i doveo ih u stanje neodlučnosti. Počeli su da dublje

razmišljaju o ovome. Najzagriženije ensarije počeše se dogovarati te izabraše jednog da odgovori Ebu-Bekru. Ovaj je rekao: ”Mi smo ensarije, pomagači Allahovi, i dio samog islama, a vi muhadžiri, vi ste jedna mala grupa koja nama pripada.”

Ebu-Bekr, r.a., nije htio da ga ostavi bez odgovora te se iznova obrati ensarijama: ”O ljudi... Mi muhadžiri smo prvi primili islam, najplemenitijeg smo roda, prvaci smo među ljudima, svjetla smo obraza i najmnogobrojniji među Arapima. Rodbinski smo vezani za Allahovog Poslanika, a.s., primili smo islam prije vas, Allah nas je u Kur'anu spomenuo ispred vas riječima: “Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći ...” “Mi smo muhadžiri, a vi ste ensarije, vi ste naša braća u vjeri i ortaci u diobi ratnog plijena i vi ste naši pomagači protiv neprijatelja. A sve što ste spomenuli od vaših kvaliteta, pa vi ste ih vrijedni. Najzaslužniji ste da vas se hvali od svih stanovnika Zemlje. Što se Arapa tiče, nikad neće saznati o ovome, osim ovdje prisutnih Kurejšija. Od nas su vladari, a od vas su namjesnici.”

Habbab ibn Munzir ibn Džumuh el-Ensari ražesti se i žustro odgovori Ebu-Bekru. Njegov odgovor naljuti Omera, te ga poče napadati i prijetiti mu, umalo da ne dođe do otvorenog sukoba, ali se umiješa Ebu-Ubejde ibn Džerrah te se obrati ensarijama: “Ensarije, bili ste prvi koji su primili i pomogli (islam), nemojte biti prvi koji (ga) zamijeniše i ostaviše!”

Riječi Ebu-Ubejde imale su dobar prijem kod nekolicine ensarija. Između njih Bešir ibn S'ad ustade i obraćajući se svojim sunarodnicima, ensarijama, reče: “Tako mi Allaha, iako smo najvredniji u džihadu protiv mušrika, iako smo prethodnici u vjeri, ne želimo ništa drugo osim zadovoljstvo našeg Gospodara, odanost našem Poslaniku i zadovoljstvo našim dušama.Nije nam potrebno da se time uzdižemo nad ostalim ljudima, niti težimo dunjalučkim ukrasima, pa, doista, Allah nam osigurava blagodati. Zar nije Muhammed, a.s., iz Kurejša, i zar nije njegov narod preči hilafetu od nas!? Ne dao Allah da me ko vidi da im se ikad protivim zbog toga njihovog položaja. Bojte se Allaha i ne protivite im se, i ne osporavajte im njihovo pravo.”

Ebu-Bekr, r.a., iskoristio je trenutak, kada je Bešir završio, u namjeri da okonča stvar, pa je ustao i jednom rukom podigao Omerovu ruku, a drugom ruku Ebu-Ubejdea. Zatražio je od ljudi da dadnu prisegu jednom od njih dvojice. Ali tada Omer uze Ebu-Bekrovu ruku i dade mu prisegu, a potom, i od prisutnih zatraži da urade isto.

Prvi od ensarija koji je dao prisegu bio je Bešir ibn S'ad, uzeo je Ebu-Bekrovu ruku i izjavio riječi prisege. Slijedio ga je Usejd ibn Hudajr, poglavar Evsa, koji je dao svoju prisegu u skladu sa svojim položajem. Svi prisutni su, potom, dali prisegu na vjernost Ebu-Bekru, r.a., kao nasljedniku Allahova Poslanika, a.s., osim S'ada ibn Ubadea.

Poslije ove prisege morala se dobiti prisega i od svih ostalih muslimana.
Ebu-Bekr je s pratnjom otišao u džamiju gdje su još uvijek muslimani čekali na okupu. Tu su svi dali prisegu. Ebu-Bekr je potom, ustao da bi se obratio prisutnima - to je bio prvi njegov govor, koji je bio vrhunac mudrosti, taktičnosti i postepenosti. Njime je pokazao sebi i

ostalim muslimanima koje ciljeve trebaju dostići. U tom govoru halifa je rekao:

"Ljudi... izabran sam da vas vodim, iako nisam najbolji od vas, pa ako budem postupao ispravno, vi me pomozite, a ako budem griješio, vi me spriječite u tome. Istina je emanet. Laž je obmana. Slabić među vama je kod mene jak sve dok mu ne dam njegovo pravo. Jaki među vama je kod mene slab kad trebam od njega uzeti ono što Allah zahtijeva. Narod neće ostaviti džihad na Allahovom putu, a da neće biti ponižen; niti će se razvrat proširiti među narodom, a da neće taj narod biti stavljen na kušnju. Pokoravajte se meni dok se ja budem pokoravao Allahu i Poslaniku, a ako se suprostavim Allahu i Poslaniku, nema mi pokornosti. Ustanite na namaz, Allah vam se smilovao!"

RAT PROTIV ODMETNIŠTVA

Nakon Poslanikova, a.s., preseljenja na ahiret, neka od arapskih plemena odmetnuše se od islama. Halifa se našao nasuprot pokreta koji je sadržavao kufr, zabludu i otpadništvo, što je sve prijetilo raspadanju jedinstvenosti muslimana, okupljenih na Arapskom poluotoku, pod zastavom islama. Povodi otpadništva bili su različiti: neka plemena odbila su davati zekat, htjela su odbaciti vjerske obaveze i vratiti se u džahilijet, neka su, opet, htjela vlast nad Arapskim poluotokom i vođstvo nad Arapima. Počeli su se pojavljivati lažni poslanici koji su lagali i obmanjivali ljude.

Neka arapska plemena, od kojih su Abs i Zubajn, htjela su da osvoje Medinu, što bi bila dobra pozicija za kasnije preuzimanje kontrole i vlasti nad čitavim poluotokom. Ebu-Bekr, r.a., bio je pripravan u pogledu namjera Absa i Zubajna, naredio je straži da i danju i noću dežura, a muslimane pozvao da budu u stalnoj pripravnosti za intervenciju. Jedne noći su otpadnici od vjere navalili na Medinu, ali su im se muslimani oduprijeli i otjerali ih zahvaljujući svojoj budnosti. Otpadnici su se povukli do mjesta zvanog "Zul-Kassa", u uvjerenju da su prvom navalom na Medinu ostvarili pobjedu koju treba zapečatiti sutradan.

Ebu-Bekr, r.a., svojom je pronicljivošću dokučio plan odmetnika, te je opremio vojsku i dok je pala noć, krenuo njihovim tragom. Naredio je da se neprimjetno privuku neprijatelju i okončaju s njima. Nevjerovatnom brzinom, u tami noći, muslimanske sablje kosile su otpadnike, a odmetnici počeše bježati na sve strane. Tako je bilo sve do izlaska sunca kad se ostvari prva pobjeda muslimana pod vođstvom novoizabranog halife, r.a.

Potom su počeli pristizati izvještaji i obavijesti Ebu-Bekru, u kojima su bile informacije o otpadničkim pokretima u raznim oblastima poluotoka. Na jugu, u Jemenu, Esved el-Ansijj uspio je protjerati namjesnike koje je postavio Poslanik, a.s., i zavladati cijelim Jemenom. Na sjeveroistoku, Musejleme ibn Habib el-Kezzab proglasio se poslanikom, a oko njega su se okupili njegovi suplemenici iz Benu-Hanife. Bilo ih je blizu četrdeset hiljada spremnih za rat.

U plemenu Benu-Esed, Tulejha ibn Huvejlid el-Esedi pozvao je narod da odbiju plaćati zekat. Isto tako, Malik ibn Nuvajre el-Jerbu'i okupio je svoje saplemenike i priključio se vojsci Sedžahete et-Taglibijje, koja se proglasila poslanikom i udala za Musejlemu ibn Habiba el-Kezzaba.

Ebu-Bekr htio je lično predvoditi muslimane protiv otpadnika, ali istaknuti ashabi, naročito Alija, r.a., odgovarali su ga od toga. Abdurrahman ibn Avf tražio je od njega da pošalje više vojske u mjesta u kojima se otpadništvo pojavilo. Halifa se složio s njihovim prijedlozima.

Spremio je jedanaest vojnih odreda, nad svakim je postavio zapovjednika i poslao ga u određeno mjesto gdje se pojavilo odmetništvo. Te vojskovođe i mjesta su:

- Halid ibn Velid otišao je prema Tulejhi ibn Huvejlidu, u pleme Benu-Esed i prema onima koji su im se priključili iz plemena Tajjia, Absa i Zubjana. Kada završi s njima, trebao se uputiti prema Maliku ibn Nuvejri, vođi otpadnika iz Benu-Temima u Betahu.
- Ikrime ibn Ebu-Džehl otišao je prema Musejlemi ibn Habibu el-Kezzabu u Jemamu;
- Šerahbil ibn Husne otišao je za Ikrimom sa istim ciljem;
- Turejfe ibn Hadžiz prema plemenu Benu-Salim i onima koji su bili s njima iz plemena Havazin;
- Amr ibn el-'As krenu prema plemenima Kada'a, Vedi'a i Haris;
- Halid ibn Seid na granice prema Šamu;
- El-Ala' ibn el-Hadremi u Bahrein;
- Huzejfe ibn Muhsin el-Galefani ode u Dub'a, u Omanu;
- Arfedže ibn Hersem prema stanovnicima Mehre;
- Muhadžir ibn Ebu-Umejj prema Esvedu ibn el-Ansijju u San'au, a zatim u Hadremevt;
- Suvejd ibn Mukarim el-Mazin ode prema Tuhami, u Jemen;

Potom je Ebu-Bekr, r.a., poslao proglase arapskim plemenima koji su sadržavali slijedeću poruku:

"U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

Od Ebu-Bekra, namjesnika Allahovoga Poslanika, a.s., svima do kojih dođe ovo moje pismo, bili oni u islamu ili se odmetnuli.

Neka je Allahov mir i spas na sve koji slijede Uputu i poslije se ne vraćaju u zabludu i sljepilo. Zahvaljujem Allahu, pred vama, osim Kojeg drugog boga nema. Svjedočim da je Allah, dž.š., Jedan, da nema druga, i da je Muhammed, a.s., Njegov rob i Poslanik. Potvrđujem da je Istina ono s čim je došao, a kažemo da je nevjernik onaj koji to niječe. Protiv takvih ćemo ratovati.

Doista je uzvišeni Allah poslao Muhammeda, a.s., sa Istinom od Njega, svim stvorenjima, kao onoga koji donosi radosne vijesti i opominje, koji poziva Allahu kao svjetiljka koja sija, i da opomene onoga ko ima pameti, i da se obistini govor nad nevjernicima. Allah

je uputio Istini onoga ko se odazvao, a Poslanik je napadao onoga ko se odmetnuo, sve dok se ne bi pokorio islamu, milom ili silom.” U proglasu je još stajalo: “Doprla mi je vijest o odmetanju onih koji su ostavili svoju vjeru, nakon što su je bili prihvatili, pokušavajući prevariti Allaha i zapostaviti Njegova naređenja, da bi udovoljili šejtanu. Šaljem vam odrede vojske sastavljene od muhadžira, ensarija i onih koji ih slijede u dobru. Naredio sam im da ni protiv koga ne otpočinju borbu niti da ubijaju, prije nego ga pozovu u islam. Ko im odgovori pozitivno i počne raditi dobra djela, bit će mu primljeno i pomoći će mu se, a ko odbije, naredio sam da se protiv takvih bori i da se prema njima nema nikakva obzira.

Naredio sam svakom svome izaslaniku da pročita ovo moje pismo na svakom vašem okupljalištu i mjestima gdje se ezan uči, pa ako muslimani prouče ezan, i vi ga proučite, da bi vas ostavili na miru. Ako ne prouče ezan, neka muslimani navale na njih. Ako prouče ezan, neka ih pitaju o njihovim dužnostima, pa ako poreknu (dužnosti), napadnite na njih, a ako prihvate, oprašta im se šta je bilo i preuzimaju na sebe sve dužnosti i obaveze.”

Muslimanska vojska uspjela je da suzbije otpadnike, presudi njihovim vođama i da svakog otpadnika vrati u okrilje vjere. Neki od tih otpadnika su, nakon što su se povratili i popravili svoje vjerovanje, zauzeli istaknutu ulogu u historiji islama.

OSVAJANJE IRAKA

Najveći plod ratova protiv otpadnika jeste povratak jedinstvenosti na Poluotoku, pod okriljem islama, i pozitivan uticaj na širenje islama u zemljama koje su kasnije osvojene.

Postojale su dvije velike sile koje su okruživale Arapski poluotok sa sjeveroistoka i sjevera. Bile su to Perzija i Bizantija. Predio koji se protezao između Poluotoka i Iraka, i od Bahrejna pa do obala Perzijskog zaljeva, naseljavali su pripadnici plemena Šejban, a ono je jedan od ogranaka plemena Bekr ibn Vail, koje vodi porijeklo od Reb’ie i od Me’ida ibn Adnana. Perzijanci su imali vlast nad Bahrejnom i Omanom te su neki od njih za stalno naselili to područje. Mnogi od sukoba i nesporazuma koji su se događali bili su između tih perzijanskih doseljenika i plemena Benu-Šejban.

U plemenu Šejban istakao se jedan heroj, Musenna ibn Haris. On je napadao na oblast Sevad u Iraku i redovito se vraćao sa plijenom. Njegovi podvizi pročuli su se širom Poluotoka.

Halifa Ebu-Bekr, r.a., razmišljao je o direktnim osvajanjima susjednih zemalja kako bi se islam tamo proširio. Kada je čuo o događajima i prodorima Musenne u Irak, zapitao se: “Ko je ovaj o kojem dolaze vijesti o njegovim podvizima, prije nego o njegovom porijeklu?”

Odgovorio mu je Kajs ibn Asim el-Minkari, vladar Benu- Temima i rival Benu-Šejbana, kada je prisustvovao šuri (vijeću): “Ovaj čovjek nije nepoznat niti nepoznatog porijekla niti slabe podrške. To je Musenna ibn Haris eš-Šejbani.”

Musenna je želio da njegovi prodori poprime oblik općeg rata pa da dobije halifino odobrenje za njegove planove. Došao je u Medinu i sreo se s halifom. Objasnio mu je situaciju i zatražio od njega dozvolu da otpočne otvoreni rat. Rekao je: “Postavi me za vođu mog naroda, a od mene je dosta što ću se boriti protiv Perzijanaca.”

Ebu-Bekr, r.a., pristao je na to i dozvolio njemu i narodu iz njegovog plemena da otpočnu sa ratnim operacijama u Iraku.

Musenna je bio pronicljiv čovjek o pitanju rata. Uvidio je da treba sakupiti veliku vojsku i direktno krenuti u osvajanje Iraka, s tim da u svakoj svojoj pokrajini ostavi dio vojske koji bi je štitio. Poslao je svog brata, Mesuda ibn Harisa, u Medinu do halife i napisao mu: “Ako me potpomogneš i Arapi čuju za to, svi će pohrliti da mi se priključe i Allah će poniziti mnogobošce. Obavještavam te, nasljedniče Allahova Poslanika, da nas se neprijatelj boji i strahuje od nas.”

Ebu-Bekr smatrao je da treba pomoći Musennu s velikim pojačanjem. Tako je i uradio i počeo je na Irak gledati posebnom pažnjom. Želio je da se Irak osvoji brzo i u cjelosti. Napravio je plan kojim bi se Irak okupirao s dvije strane, s juga i sa sjevera, a dvije skupine vojske bi se sastale u sredini, u glavnom gradu Hiri, prijestolnici arapskih kraljeva iz porodice Menazir, koji su bili postavljeni od Perzijanaca. Za ovo je izabrao dvojicu uglednih vojskovođa, poznatih po hrabrosti, razboritom razmišljanju i po znanju vojne strategije. Bili su to: Halid ibn Velid i Ijjad ibn Ganem.

Halid se, nakon rata protiv otpadnika, odmarao sa familijom u Enbadžu, dok je Ijjad bio u Feredu, mjestu između Nebadža i Hidžaza.

Ebu-Bekr napisao je Halidu: “Allah ti je omogućio pobjede, pa kreni u Irak i počni od staništa stanovnika Sinde i Hinda i nastavi dok se ne sretneš sa Ijjadom. Lijepo se odnosi sa stanovništvom Perzije i onima u njihovoj vlasti.”

Ijjadu ibn Ganemu je napisao: “Idi dok ne dođeš do Musajjeha, odatle uđi u Irak s njegovog vrha i nastavi s prodorom dok se ne sretneš s Halidom. Dopustite onima koji hoće da se vrate i ne prodirite na silu. Krenite prema Hiri, ko od vas dođe prije do nje on je nadređeni onome drugom. Kad se sastanete u Hiri, nakon što je osvojite i zauzmete perzijske utvrde i uvjerite se da su primili islam, neka jedan od vas ostane kao zaštita i zaleđina muslimanima u Hiri; a drugi neka nastavi sa napadima na Allahove i vaše neprijatelje Perzijance u El-Medainu, njihovoj prijestolnici i uporištu. Borite se protiv njih njihovim oružjem, tražite pomoć od Allaha i bojte Ga se. Neka vam ahiret bude preči od dunjaluka - zaradit ćete oboje! Ne stavljajte dunjaluk ispred ahireta - izgubit ćete oboje! Čuvajte se onoga na što vas Allah upozorava, ostavljanjem grijeha i

čestim kajanjem. Teško vama ako budete ustrajavali u grijehu i odgađali s kajanjem.”

Plan koji je zacrtao Ebu-Bekr, stavio je perzijske snage, koje su bile zapadno od Eufrata, u kliješta. Ako bi se oni suprostavili jednoj od dvije muslimanske vojske, prijetila im je opasnost od druge koja bi joj ostala za leđima.

Halid je odmah po primanju halifinog naređenja, otpočeo sa okupljanjem i rasporedom vojske te izborom zapovjednika. Krenuo je ubrzanim maršom kako bi se sastao s Musennom ibn Harisom koji je, halifinom ukazom, potpao pod njegovo zapovjedništvo.

Što se tiče Ijjada, on je okupio svoju vojsku i uputio se prema Devmetul-Džendelu.

Halid je, odmah po dolasku u Irak, otpočeo s osvajanjem. Pobjede su ga pratile u svakoj bici.

Poslije svake bitke, Ebu-Bekru bi poslao glasnika s viješću o pobjedi, a ovaj bi mu se vraćao s naređenjem na predstojeće korake. Halid je osvojio Ebelle, grad kojeg su poslije Perzijanci vratili u svoje ruke. Isti grad je ponovo osvojio Utbe’ ibn Gazvan, zatim i gradove Mizar, Falulidže, Elis, Amagašju, Mekar, a na kraju i Hiru. Kada je ušao u Hiru, stiglo mu je pismo od Ijjada u kojem traži pomoć protiv mnogobožaca u Devmetul-Džendelu. Odgovorio mu je na poziv, otišao i pružio mu pomoć u napadu na Devmetul-Džendel, a onda Ijjadu prepustio da uđe u grad.

Halid se ulogorio u Hiri, od nje je napravio centar za upravljanje vojskom, i tu je napravio planove za osvajanje El-Medaina, prijestolnice perzijskog kralja. Baš u to vrijeme Halid ibn Velid primi naređenje od halife Ebu-Bekra da se uputi na ratište u Šam, gdje je bio potreban.

OSVOJENJE ŠAMA

Vijesti o osvajanju Iraka došle su do Ebu-Bekra, r.a., a on je razmišljao o slanju vojske u Šam, znajući da je Allah obećao dati pobjedu vjernicima. Kada je osvojena Hira, došao mu je Šerahbil ibn Hasne sa radosnom viješću o pobjedi i petinom ratnog plijena.

Nekoliko dana nakon toga Šerahbil je došao na halifin medžlis (sjednicu) i upitao ga:

“Nasljedniče Allahovog Poslanika, zar nisi razmišljao da pošalješ vojsku u Šam?”

“Jesam, razmišljao sam o tome i nisam nikome ništa govorio o svojim mislima. A ti me ne pitaš, a da nemaš neki razlog“, odgovori halifa.

Šerahbil mu reče:

“Vidio sam te, nasljedniče Allahovog Poslanika, u snu kako hodaš iznad ljudi, po tvrdom

i nepristupačnom terenu, preko brda, po kojima se inače ne može hodati. Nastavio si ići dok se nisi popeo na jedno visoko uzvišenje, bio si iznad svih, s tobom su bili ashabi, zatim si se spustio u plodnu dolinu u kojoj bješe oranica, sela i tvrđava.

Rekao si muslimanima: 'Navalite na Allahove neprijatelje, a ja vam garantujem pobjedu i ratni plijen.' Muslimani su onda navalili, i ja sam bio s njima i nosio sam zastavu. Uputio sam se prema jednom selu, oni su u njemu od mene zatražili da im pružim sigurnost pa sam ih zaštitio. Potom sam došao i vidio da si zauzeo ogromnu tvrđavu. Allah ti je omogućio pobjedu, neprijatelj se predao, a ti si sjeo na prijestolje koje ti Allah podari. Zatim bi rečeno: 'Allah ti je omogućio pobjedu, pa zahvali svome Gospodaru i budi Mu u pokornosti, a zatim prouči: 'Kada Allahova pomoć i pobjeda dođu, i vidiš ljude kako u skupinama u Allahovu vjeru ulaze; ti veličaj Gospodara svoga hvaleći Ga i moli Ga da ti oprosti, On je uvijek pokajanje primao.'"

Halifa mu reče:

"Usnio si! Dobro si vidio i dobro će biti, ako Allah da."

Ebu-Bekr sazvao je šuru da bi se dogovorio. U šuri su bili: Omer ibn el-Hattab, Osman ibn Affan, Alija ibn Ebu-Talib, Talha ibn Ubejdullah, Zubejr ibn el-Avam, Abdurrahman ibn Avf, S'ad ibnu Ebu-Vekkas, Ebu-Ubejde ibn Džerrah, Abdullah ibn Ebu-Evf el-Huzami, Seid ibn Zejd te istaknuti muhadžiri i ensarije, neka je Allah s njima zadovoljan.

Ebu-Bekr je rekao: "Neizbrojive su Allahove blagodati, a nagrada je uvijek veća od djela. Allahu pripada hvala za ono što je učinio od vas, ujedinivši vas na jedinstvenoj riječi i popravivši odnose među vama. Uputio vas je na islam i odbio od vas šejtana napasnika. Nije vam dozvoljeno da Mu pripisujete druga, ili da uzmete drugog boga osim Njega. Arapi su danas jedan narod, sinovi jednog oca i jedne majke. Želim da vas podstaknem na odlazak u Šam, u bitku protiv Bizantijaca. Neka Allah učvrsti muslimane i učini Svoju riječ gornjom, a neka muslimani u tome imaju svoj doprinos. Ko pogine poginuo je kao šehid, a ono što ima kod Allaha bolje je za one koji budu dobri. Ko preživi živjet će da bi branio vjeru iščekujući od Allaha da mu da nagradu mudžahida, onoga ko se bori na Allahovom putu. Ovo je moje mišljenje, pa neka svako izloži svoje."

Svaki je počeo da izlaže svoje viđenje i primjedbe, i da upućuje savjete. Bila su dva mišljenja o tome kako osvojiti Šam.

Prvo je mišljenje bilo da se pošalje velika vojska koja bi otpočela osvajanja odmah po dolasku u Šam. Drugo mišljenje bilo je da se upotrijebi ista taktika u osvajanju Šama, kao što se upotrijebila u osvajanju Iraka, a to je da se pošalje više skupina vojske koje bi nadirale s više strana, a one bi bile potpomognute dobrovoljcima koji bi bili u njihovoj pratnji. Preovladalo je drugo mišljenje.

Alija, r.a., tokom čitave sjednice samo je šutio, Ebu-Bekr se okrenuo prema njemu i upitao ga:

"Šta ti misliš, o Ebu-Hasane?"

Alija mu odgovori:

"Držim te blagoslovljenim čovjekom i tvoj moral je blagoslovljen, pa ako kreneš na njih ili pošalješ vojsku, s Allahovom pomoću ćeš pobijediti."

Halifa reče:

"Allah te nagradio, a odakle ti to?"

"Čuo sam Allahova Poslanika, a.s., da kaže: 'Ova vjera će pobijediti svakog ko joj se usprotivi, sve dok njeni sljedbenici budu ustrajni.'"

Halifa reče:

"Subhanallah! Kako li je dobar ovaj hadis. Obradovao si me, neka tebe Allah obraduje i na dunjaluku i na ahiretu."

Pristupilo se pozivanju dobrovoljaca. Okupljena je prva vojska i zapovjedništvo nad njom dato je Halidu ibn Seidu, te on načini pokret ka Šamu. Pošto nije zadovoljio svojim komandovanjem, Ebu-Bekr ga je vratio, a zatim opremio četiri odreda vojske i za zapovjednike nad njima postavio: Jezida ibn Ebu-Sufjana, Ebu-Ubejdu ibn el-Džerraha, Mu'aza ibn Džebela i Šerahbila ibn Hasnu.

Halifa je poslao pismo u Jemen, tražeći dobrovoljce. U Medinu počeše pristizati odredi dobrovoljaca, koji su se odazivali pozivu u džihad. Kada se vojska Jezida ibn Ebu-Sufjana skupila, halifa mu je, kada se približio trenutak polaska, predao zastavu. Jezid je uzjahao svog konja i krenuo. Halifa je išao kraj njega, ispraćajući ga, pa mu Jezid reče:

"Nasljedniče Allahova Poslanika, ili uzjaši, ili mi dozvoli da sjašem pa da zajedno idemo pješice. Mrzim da jašem dok ti pješačiš."

Ebu-Bekr reče:

"Niti ćeš ti sjahati niti ću ja uzjahati, ja ovo svoje hodanje računam koracima na Allahovom putu."

Tako je s njima išao oko dvije milje, pa mu je rečeno:

"Nasljedniče Allahova Poslanika, bolje ti je da se vratiš."

On reče:

"Ne! čuo sam Allahova Poslanika kako kaže: 'Čije se noge upraše na Allahovom putu, Allah je zabranio vatri da ih prži.'"

Zatim je savjetovao Jezida: "Jezide, preporučujem ti bogobojaznost i pokornost Allahu, da poštuješ Njegove odredbe i da Ga se plašiš. Kada sretneš neprijatelja, pa vam Allah dadne pobjedu, nemoj zatajiti ništa od plijena i ne skrnavi tijela poginulih neprijatelja, ne iznevjeri i ne budi kukavica. Nemojte ubijati djecu, starce i žene. Nemojte spaljivati palme i oštećivati ih, nemojte uništavati drveća koja daju plod i nemojte klati stoku, osim što je

potrebno da se prehranite. Kada sretnete mnogobožce, pozovite ih da izaberu jedno od troje. Ako se odazovu, ostavite ih na miru.

Pozovite ih u islam, pa ako prihvate, ostavite ih na miru. Zatim ih pozovite da se priključe islamskoj državi, a ostave svoju. Ako tako urade, onda im recite da imaju ista prava koja imaju i mudžahidi te da su dužni što su dužni i mudžahidi. Ako prime islam a ostanu u svojoj državi, onda ih obavijestite da se računaju kao Arapi muslimani i da je na njima odgovornost koju je Allah propisao za sve muslimane. Takvi nemaju nikakva udjela u raspodjeli ratnoga plijena, sve dok se ne budu borili na Allahovom putu. Ako odbiju ulazak u islam, onda ih pozovite na plaćanje džizje. Ako prihvate, zaštitite ih, a ako odbiju, onda od Allaha tražite pomoć i borite se protiv njih. Allah će sigurno pomoći onoga koji pomaže Njegovu vjeru i Njegovog Poslanika."

Poslije toga nastavljeno je sa slanjem vojske. Glavni zapovjednik cjelokupne vojske, nakon okupljanja svih njenih odreda, bio je "Povjerenik ummeta", Ebu-Ubejde ibn Džerrah.

Jezid je krenuo sa osvajanjima. Gradovi El-Arabe i Ed-Dasin bila su prva dva osvojena grada u Šamu. Kada je bizantijski kralj Herakle saznao za pohode muslimana, počeo je da sakuplja vojsku Bizantinaca i arapskih kršćana koji su živjeli u njegovom podaništvu.

Ebu-Ubejde je halifi napisao pismo u kojem je stajalo: "U ime Allaha Milostivog, Samilosnog. Bizantijci, stanovnici Šama i svi koji su u njihovoj vjeri, skupili su se da bi ratovali protiv nas. Nadamo se ostvarenju Gospodareva obećanja i Njegovoj pomoći kao i do sada. Želio sam da te obavijestim o ovome, da vidiš šta je činiti. Neka je selam na tebe."

Ebu-Bekr počeo je razmišljati o slijedećem koraku. Vidio je da je većina Iraka osvojena i da je ličnost Halida ibn Velida na ratištu važna i neophodna. Napisao mu je pismo u kojem mu naređuje da ode u Šam i preuzme komandu nad islamskom vojskom: "Putuj s polovicom ljudi dok ne dođeš do Jermuka gdje su okupljeni muslimani. Oni su premoreni. Ostani ustrajan u namjeri i neka te prati dobro i sreća, Ebu-Sulejmane. Uradi to, a Allah će ti dati blagoslov. Nemoj se umisliti, pa da stradaš i ponižen budeš. Čuvaj se uobraženosti zbog svojih dijela. Allahu pripada blagodat i On daje nagradu i kaznu. Napusti Irak i neka njime upravljaju oni koje si tamo zatekao, zatim nastavi napredovanje s onima koji su došli s tobom u Irak iz Jemame i onima koji su ti se priključili iz Hidžaza. Idi dok ne dođeš do Šama i sretneš se s Ebu-Ubejdom ibn el-Džerrahom i muslimanima koji su s njim. Kada se sretnete, ti preuzmi komandu. Nad polovicom vojske koja ostaje u Iraku ostavi Musennu ibn Harisa za zapovjednika. Ne osvajaj ono što ne možeš sačuvati. Kada vam Allah omogući pobjedu, vrati se sa vojskom u Irak i nastavi sa svojim poslom. Neka je Allahov mir i milost na tebe."

Halid je, po naredbi, krenuo ka Šamu. Prešavši pustinju, osvojio je Tedmir i Karjetejn, poslije toga se sreo s islamskom vojskom i ujedinio je pod svoju komandu. Nakon toga je

osvojio Busru u Horanu, zatim Idžnadejn, Damask i Hims.

U to vrijeme vršile su se obimne pripreme za najveću bitku u historiji Islama - Bitku na Jermuku.

PRESELJENJE NA AHIRET

Dok su se muslimani spremali za Bitku na Jermuku, Halifa, r.a., razbolio se takvom bolešću da ga ona veza za postelju tako da nije mogao izlaziti iz kuće petnaest dana. Za to vrijeme naredio je Omeru, r.a., da predvodi ljude u namazu. Aiša i Abdurrahman ibn Ebu-Bekr, r.a., prenose da se Ebu-Bekr jednog hladnog dana okupao i to je prouzrokovalo groznicu, koja ga je oborila i vezala za postelju. Tokom čitave bolesti razmišljao je o situaciji i stanju muslimana. Razmišljao je šta će biti poslije njegove smrti. Zovnuo je Osmana ibn Affana i rekao mu da zapiše slijedeći tekst:

“U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog. Ovo su riječi Ebu-Bekra ibn Ebu-Kuhafe u zadnjim trenucima njegovog života na dunjaluku, napuštajući ga i približavajući se životu ahireta, na kojem će svaki nevjernik povjerovati, svaki grješnik se uvjeriti i svaki lažac istinu progovoriti. Ostavljam vam kao svoga nasljednika Omera ibn el-Hattaba, r.a., pa ga slušajte i pokoravajte mu se. Ako bude pravedan, to je moj sud o njemu i ono što ja znam o njemu, a budućnost ne poznajem. Zalimi će sigurno saznati šta su pripremili! Neka je na vas Allahov mir i milost.”

Ebu-Bekrova bolest pogoršala se i počeo je preživljavati smrtne muke. Njegova kći Aiša, koja je sjedila kraj njega njegovo je stanje opisala stihovima pjesnika Hatima:

Tako ti života,
šta vrijedi bogatstvo mladiću.
Onoga dana,
Kad se prsa stegnu i zahropću.

Otac ju je pogledao ljutitim pogledom, a zatim rekao: “Nije tako, ‘Ummul-mu’minin’, nego: kad dođe posljednji izdisaj, od njega ne možeš pobjeći.”

Zadnje što je Ebu-Bekr, r.a., izgovorio bilo je: “Gospodaru, usmrti me kao muslimana i učini me od dobrih.”

Umro je u ponedjeljak, dvadeset prvog džumadel-ahira, trinaeste godine po Hidžri, u šezdeset trećoj godini života. Umro je navečer, nakon zalaska sunca, a ukopan je iste noći. Njegova žena Esma bint Umejs ga je ogasulila. Prenesen je na postelji na kojoj je prenesen i Poslanik, a.s., i ukopan je u njegovoj blizini, u odaji njegove kćerke Aiše, neka je Allah, dž.š., zadovoljan s njom.

Alija, r.a., opisao ga je riječima: “Allah ti se smilovao, o Ebu-Bekre. Allaha mi, bio si prvi koji je primio islam, najčistijeg vjerovanja i najjačeg uvjerenja. Bio si najbogatiji, najviše si pazio Poslanika, a.s., čuvao si islam i njegove sljedbenike. Po moralu, vrijednosti i uputi, bio si najsličniji Poslaniku. Neka te Allah nagradi dobrom zbog islama, Poslanika i svih muslimana. Vjerovao si Poslaniku kada su ga svi u laž utjerivali i pomogao si ga imetkom kada su drugi škrtarili. Bio si s njim kad su drugi zaostajali. Allah te je u Svojoj Knjizi nazvao ‘Iskreni’.” Rekao je: “Onaj koji je došao s Istinom i onaj koji je to potvrdio...”, opisujući Poslanika, a.s., i tebe. Allaha mi, branio si islam i bio nesreća za nevjernike. Tvoji dokazi nisu ništavni niti ti je oslabila pronicljivost, niti ti je duša kukavna. Ti si poput planine koju ne pomjeraju oluje niti ruše gromovi. Bio si, kao što kaže Poslanik, a.s., slabog tijela, jake vjere, skroman, ali veličanstven kod Allaha, ugledan i poštovan kod vjernika. Nikome nisi zavidio. Slabić je bio kod tebe jak, a jaki je bio slab, sve dok pravo slabijeg ne bi uzeo od jačeg. Neka nam Allah ne uskrati nagradu koju si ti dobio i neka nas ne odvede u zabludu poslije tebe.”

Kako je Ebu-Bekrova smrt zanijemila Omera, on ga je opisao naknadno kad je ušao kod njega: “O nasljedniče Allahova Poslanika, zadužio si narod poslije sebe teškoćom i odredio im tegobu. Teško je stići i prašinu za tobom, a kamo li tebe dostići!”

Što se tiče njegove kćerke Aiše, radijallahu anha, opisala ga je riječima punim samilosti, dobrote i blagosti prema roditelju, i riječima potpune pokornosti Allahovoj odredbi: “Allah ti je osvijetlio lice, babo moj, a tvoj trud je pohvalio. Bio si nezainteresiran za dunjaluk, okrećući se od njega, a za ahiretom si žudio, žureći njemu. Zar nije najveća nesreća, poslije gubitka Poslanika, a.s., gubitak tebe, i zar nije najteži udarac, poslije preseljenja Poslanika, gubitak tebe. Allahova Knjiga nam obećava da ako budemo strpljivi zbog tebe, Allah će nas nagraditi. Nadam se od Allaha radi mog sabura zbog gubitka tebe sastanaku s tobom i tražim oprost za tebe. Allahovim selamom oprostio si se od ovog života, čist od mržnje i od pogrdnosti.”

VRLINE EBU-BEKRA

Ebu-Bekr svojim je vrlinama, dobrim djelima i veličanstvenom ulogom ostavio veliko nasljedstvo u izgradnji islamske imperije. U vremenskom periodu koji nije bio veći od dvije godine i nekoliko mjeseci uspio je povratiti jedinstvo na Poluotok, pokrenuti islamska osvajanja i proširiti islam na četvrtinu svijeta. Jedan od najznačajnijih Ebu-Bekrovih, r.a., poteza bilo je sakupljanje Kur’ana. Poslije Bitke na Jemami i pogibije velikog broja hafiza, Ebu-Bekr je uvidio, uzimajući u obzir i primjedbu Omera, r.a., da je potrebno sakupiti Kur’an u jednu zbirku. Zatražio je od Zejda ibn Sabita da to učini. Povodom toga, Alija, r.a., rekao je: “Neka je Allahova milost na Ebu-Bekra. Bio je najzaslužniji za sakupljanje Kur’ana u jednu knjigu.”

Ogromna je njegova uloga u smirivanju Arapa poslije preseljenja Poslanika, a.s. Pokazao je svoju izuzetnu toleranciju poslije ratova sa odmetnicima, kada je mnogima oprostio, znajući da je praštanje najbolji način za ponovnu gradnju zajedništva.

Pošto je bio vođen kur’anskim uputama o upravljanju državom, oko sebe je okupio Savjetodavno vijeće (Medžlis šuru) koje je bilo potpora njegovoj vlasti. Želio je da vladar bude odgovoran svome narodu. To je novi način upravljanja koji je do tada bio nepoznat. Zar nisu veličanstvene riječi Ebu-Bekra: ”Pokoravajte mi se dok se ja budem pokoravao Allahu i Poslaniku, a.s. Ako budem griješio prema Allahu i Njegovu Poslaniku, niste mi se dužni pokoravati.”

Neka se Allah smiluje Ebu-Bekru. Bio je jedan od velikih heroja islama.

OMER IBN EL-HATTAB, R.A.

عمر بن الخطاب رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Omer je sin Hattabov, a on Nufeov, a on Abdul-Uzzaov, a on Rebbahov, a on Abdullahov, on Kirtov, a on Rezahov, a on Adijjev, a on Ka'bov, a on Luejja el-Kurešija el-Adevijja. Nadimak mu je bio Ebu-Hafs. Njegova majka zvala se Hansema, a bila je kćerka Hašima ibn el-Mugire ibn Abdullaha ibn Omera Mahzuma, Ebu-Džehlovog amidže. Omer vodi porijeklo, dakle, od plemena Adijj ibn Ka'b, ogranka kurejšijskog plemena Adnan.

Ono je bilo manje poznato i dosta siromašnije od plemena: Hašima, Umejjeta, Tejma i Abduš-Šemsa, zato nije imalo nikakvih vjerskih zaduženja u časnoj Ka'bi. Pleme Adijj ibn Ka'b bilo je malobrojno i siromašno. Želeći da namire manjkavost u ljudstvu i imetku, krenuše na čelu s Omerom ibn el-Hattabom da se žene po više puta. Također, okrenuše se učenju čitanja, pisanja i dadoše se u izučavanje raznih nauka toga vremena. Zahvaljujući opširnosti znanja i mudrosti koje su stekli, uspjeli su postati poslanici među plemenima i suci u parnicama. Obrazovanje im dade ugled među Kurejšijama.

Tako pripadnici plemena Adijj ibn K'ab, na čelu sa Omerovim ocem, preuzeše ulogu koordinatora u odnosima sa plemenima - u rješavanju problema i međusobnim pregovorima.

Ljudi ovog plemena bili su rječiti, poznavali su dobro arapski jezik i mudrosti. Kao mudar čovjek i prije islama isticao se Zejd ibn Amr ibn Nufejl, sin Omerovog amidže, koji je napustio obožavanje kipova i kumira i pozivao u obožavanje Jedinog Allaha. Odbijao je jesti meso životinja koje su bile žrtvovane kipovima. Bio je ustrajan u pozivanju na uništenje širka i vraćanje izvornoj Ibrahimovoj, a.s., vjeri.

Omerova rodbinska veza s Allahovim je Poslanikom, a.s., od osmoga koljena. Naime, Adijj je osmi Omerov djed, a on je brat osmoga po redu Poslanikovoga, a.s., djeda Murrea.

LIČNOST

Omer ibn el-Hattab bijaše strog i odlučan, obdaren znanjem i snagom. Odgajan je u siromaštvu i teškim životnim prilikama. Njegov je otac bio strog prema njemu. O njegovoj osorosti i grubosti priča i Omer kada je jednoga dana kao Emirul-Mu'minin prolazio pored mjesta Dadžnan, mjesta obraslog gustim drvećem. “La ilahe illellah” (Nema božanstva osim Allaha)”, reče: “Čuvao sam očeve deve u ovoj dolini. Nosio sam vuneni ogrtač s prorezom sprijeda. Hattab je bio nemilosrdan prema meni: umorio bi me od poslova koje mi je davao, a udarao bi me kada ne bih radio. Noć me je zaticala, a samo je Uzvišeni Allah iznad mene bio.”

Na Omera je jak uticaj ostavila očeva narav. Oponašao ga je ophodeći se strogo i ozbiljno. Želio se dokazati među mladićima Meke i da u nečem bude iznad njih, kao što su oni bili u prednosti po veličini imetka i porijeklu. Posvetio se nauci i iščitavanju pisane mudrosti, pamtio je stihove i prozu toga vremena. Bio je od malobrojnih koji su znali čitati i pisati. Nabrojano je sedamnaest ljudi u cijeloj Meki koji su znali čitati i pisati kada je počela objava Muhammedu ibn Abdullahu, a.s.

Omer je od djetinjstva volio jahanje konja, streljaštvo, mačevanje i učestvovanje na takmičenjima. Svojim jakim tijelom nadvladao je sve hrabre takmičare tog vremena.

Bio je izuzetno visok - preko dva metra, čvrste građe, jakih mišića. Imao je svijetlu crvenkastu kosu, bijel ten. Bio je ljevoruk. Kada bi išao, žurio bi u hodu tako da je izgledalo kao da trči, pa bi zaostao onaj ko bi išao s njim.

'Avf ibn Malik vidio je ljude okupljene na jednom mjestu, a među njima i čovjeka koji ih je sve nadvisivao. Pitao je o njemu, pa mu je rečeno da je to Omer ibn el-Hattab. Po izgledu, visini, snazi tijela, rječitosti i crvenilu kose najviše mu je ličio Halid ibn el-Velid, tako da ih je na prvi pogled bilo teško raspoznati. Djetinjstvo u neimaštini uticalo je, pa je čuvao svoj imetak. Siromaštvo ga je pratilo cijeloga života pa je štedio na sebi, a prema drugim muslimanima je bio darežljiv. Volio je umjerenost u dijeljenju i nije se rasipao bez potrebe.

Po preporuci Ebu-Bekra Omer je izabran za halifu, a prva dova koju je proučio bila je: “Bože moj, ja sam grub pa me učini blagim. Bože moj, ja sam slab, pa me osnaži. Bože moj, ja sam škrt, pa me učini darežljivim.” Pored sve svoje žestine kojom se odlikovao i pored pustinjske odsječnosti u ophođenju s ljudima, u vrijeme svog hilafeta Omer ibn el-Hattab bio je osjećajan prema ljudima, blag prema nemoćnima, nježan prema siromašnima, plemenit prema nevoljnicima. Nije razmišljao da sebi nakupi riznice zlata i srebra, već je većinu svoga imetka podijelio potrebnima.

PRIMANJE ISLAMA

Slike života Omera ibn el-Hattaba, r.a., iz džahilijeta su poput slika ostalih mekanskih mladića.

Omer je volio svoj narod, bio je uz njih, brinuo se o njegovim potrebama i bio sretan kad je u mogućnosti da im pomogne. Kada je počela dolaziti objava Muhammedu, a.s., Omer se, kao i ostali kurejšijski plemići, neprijateljski odnosio prema njemu. Šta više, on je od svih Kurejšija najviše zlostavljao i kažnjavao muslimane i bio najveći neprijatelj Allahovom Poslaniku, a.s., i njegovoj misiji.

Jednog dana Ebu-Bekr, r.a., prolazio je pored Omera, a on je kažnjavao svoju robinju. Udarajući je, tražio je od nje da se odrekne islama, a ona je to odbijala. Kada mu je udaranje dosadilo, rekao joj je: “Ja ti se izvinjavam... ostavljam te, jer mi je sve ovo dosadilo.” Robinja mu je na to rekla: “Ovako Allah s tobom uradio!”

Ebu-Bekr je potom kupi i oslobodi. Omerovu okrutnost raspalila je tuga i bol zbog hidžre koju su Mekelije činile u Abesiniju. Kada se povećao teror nad muslimanima, Allahov Poslanik, a.s., naredio je da se čini hidžra u Abesiniju. Muslimani su se skupljali i spremali na put. Naišao je Omer i vidio ih u kakvom su stanju. Tuga mu je obuzela srce. Prišao je do Ummu Abdullah bint Ebu-Hasmeh i popričao s njom. Ona ovako prenosi njihov razgovor: “Tako mi Allaha, kada smo krenuli prema Abesiniji, došao je Omer ibn el-Hattab i prišao mi, a tada je bio mušrik od kojeg su nas snalazile nesreće i neugodnosti. Stao je i rekao: ‘Jel’ vi to putujete, o Ummu Abdullah?’ Odgovorila sam: ‘Da, tako mi Allaha, odlazimo u Allahovu zemlju. Uznemiravali ste nas i potčinjavali dok nam Allah nije našao izlaz.’ ‘Neka je Allah s vama’, reče Omer. Vidjela sam na njemu saosjećanje, koje prije nisam viđala. Čini mi se da ga je naš odlazak jako potresao.” Poslije ovog susreta Omer se odluči na krupnu stvar. Zaključio je da je Resulullahova, a.s., vjera uzrok nejedinstva, razilaženja i podijeljenosti Kurejšija. U njegovom ubistvu vidio je rješenje i povratak jedinstva Kurejšija i spokoja Meke. Opasao je sablju i krenuo tražiti Muhammeda, a.s. Usput ga sretne Neim ibn Abdullah. Vidjevši na njegovu licu srdžbu, upita ga:

“Gdje ćeš?”

Omer odgovori:

“Hoću Muhammeda, a.s., onog vjerolomnika koji zavadi Kurejšije i osramoti njihovu vjeru i njihova božanstva proglasi ništavnim. Hoću ga ubiti!”

Neim mu reče:

“Tako mi Allaha, Omere, strast te obuzela! Smatraš da će te Benu Abdu Menat ostaviti da hodaš po zemlji ako ubiješ Muhammeda, a.s. Bolje ti je da u svojoj porodici napraviš red.”

“A ko to od moje porodice?”, upita Omer.

“Tvoj zet Se’id ibn Zejd ibn Amr i tvoja sestra Fatima. Tako mi Allaha, primili su islam i slijede Muhammeda, a.s.”, odgovori mu Neim.

Omer se odmah zaputi kući svoga zeta i sestre. U to vrijeme kod njih je bio Habbab ibn el-Erett. Držao je jednu sahifu na kojoj je bila zapisana sura “Ta-ha” i učio je. Čuvši Omera, Habbab se sakri u drugu sobu, a Fatima brže-bolje sakri stranicu Kur’ana u odjeću. Dok je prilazio kući, Omer je čuo Habbabovo učenje, pa je počeo lupati na vrata. Otvorio mu je Seid.

“Kakvi su to glasovi?”, upitao je.

“Nikakvi” - odgovori Fatima.”

“Jesu, tako mi Allaha, obaviješten sam da slijedite Muhammeda, a.s.”, reče Omer i ščepa Seida za vrat. Utom, među njih skoči Fatima, a Omer je ošamari tako da se otetura i udari glavom o zid. Tada Fatima stade ispred njega, dok joj je krv tekla iz glave, pa reče:

“Da, primili smo islam! Vjerujemo u Allaha i Njegova Poslanika, a ti radi šta hoćeš!”

Kada Omer ugleda krv na licu svoje sestre, pokaja se za ono što je uradio, pa joj blago kaza:

“Daj mi da pročitam ono što ste vi čitali maloprije, da vidim s čime je to došao Muhammed ibn Abdullah.”

“Bojim se da ti dam.”

“Ne boj se, tako mi Lata i Uzza’a, pročitat ću i vratiti vam ono što sam uzeo.”

Fatima mu dade stranicu na kojoj je bila zapisana sura “Ta-ha.” Kad je Omer pročita, reče:

“Kako je divan i častan ovaj govor!”

Kada je Habbab to čuo, izašao je pred Omera i rekao mu:

“Omere, tako mi Allaha, nadam se da te je Allah, dž.š., odabrao dovom Njegova Poslanika, a.s., koju sam jučer čuo da uči: ‘Bože osnaži islam sa Ebul-Hakemom ibn Hišamom ili Omerom ibn el-Hattabom.’ Tako mi Allaha, o Omere!”

“Reci mi, o Habbabu, gdje je Muhammed, a.s., da mu odem i primim Islam.”

“Sa svojim ashabima u jednoj kući blizu Safe.”

Opasao je Omer svoju sablju i krenuo ka Safi. Stigao je do opisane kuće i pokucao na vrata. Jedan od ashaba provirio je kroz vrata i vidio ga opasane sablje.

“Allahov Poslaniče... Ovo je Omer ibn el-Hattab, opasan je sabljom!”

Hamza ibn Abdul-Muttalib reče:

“Pustite ga! Ako je došao želeći dobro, dobit će dobro, a ako je došao želeći zlo, ubit ćemo ga njegovom sabljom.”

Allahov Poslanik, a.s. rekao je:

“Otvorite mu!”

Kada je ušao, prišao mu je Resulullah, a.s., blizu, te ga uzeo za odjeću i čvrsto stisnuo.

“Zašto si došao, sine Hattabov? Tako mi Allaha smatram da se nećeš okaniti dok Allah ne spusti na tebe neku nesreću”, reče Resulullah.

“O Allahov Poslaniče... došao sam ti, vjerujem u Allaha, Njegova Poslanika i u ono što je došlo od Allaha.”

Allahov Poslanik, a.s., tekbirom poprati Omerove riječi, po čemu i ostali ashabi saznadoše da je Omer ibn el-Hattab primio islam.

Omerovim prihvatanjem Islama, kao i prihvatanjem islama Hamze ibn Abdul-Muttaliba prije njega, Allahov Poslanik, a.s., bio je ponosan. Muslimani od tada znatno ojačaše. Omer je prvi koji je javno obznanio islam i koji je tražio da se ibadeti vrše javno. Abdullah ibn Mesud je nakon Omerovog prihvatanja islama rekao: ”Omerovo primanje islama bila je pomoć, njegova hidžra bila je pobjeda, a njegova vladavina milost. Gledao sam nas, nismo mogli klanjati kod Ka’be sve dok Omer nije primio islam. Pa kada je to učinio, borio se s mušricima dok nas nisu ostavili na miru, pa smo klanjali.”

Poslije druge prisege na Akabi, Allahov Poslanik, a.s., naredio je muslimanima da učine hidžru u Medinu. Počeli su tajno izlaziti iz Meke kako ne bi izazvali srdžbu Kurejšija. Omer, r.a., opisuje svoju hidžru u Medinu i kaže: “Zavjetovali smo se ja, Ajjaš ibn Ebu-Rebia i Hišam ibn el-’As ibn Vail da ćemo javno učiniti hidžru. Dogovorili smo se da ako jedan od nas ne dođe u određeno vrijeme, da ostala dvojica krenu bez odlaganja. Krenuli smo ja i Ibn Ebu-Rebia i stigli u Kubau, a Hišama ibn el-’Asa su uhvatili.”

Nakon hidžre Allahova Poslanika, a.s., i njegovog vjernog prijatelja Ebu-Bekra u Medini se ispunilo obećanje muslimanima. Učvrstili su svoj položaj i počeli graditi zajednicu. Kurejšije su se plašile da muslimani previše ne očvrsnu, pa su nastavili s provokacijama i napadima na svakoga muslimana kojeg bi sreli.

Bitka na Bedru bila je prvi organizirani sukob između Kurejšija i muslimana, a Kurejšije su, Allahovom pomoći, žestoko poraženi. Omer ibn el-Hattab bio je u žarištu borbe, kao što je bio i u svim bitkama: na Uhudu, Hendeku, Hunejnu, Hudejbiji, pri osvojenju Meke i drugima.

Ebu-Bekr, r.a., i Omer, r.a., bili su najbliži ashabi Allahova Poslanika, a.s. Bili su mu odani pratioci, uvijek spremni za pomoć. Omera je Resulullah, a.s., zaduživao kao izaslanika i povjeravao mu mnoge funkcije. Koliko je Omer bio grub prema muslimanima u džahilijetu, u islamu je bio još žešći prema mušricima. Nije popuštao niti je kome laskao. Bio je strog prema Allahovim neprijateljima.

Takav je bio i na Hudejbiji. Toga dana je Allahov Poslanik,a.s., odlučio posjetiti Harem, obaviti tavaf oko Ka’be i zaklati kurban. Kurejšije su se usprotivile njegovom ulasku u Meku. Slali su svoje izaslanike na pregovore, nastojeći postići primirje, a Omer ibn el-Hattab je sve

to pratio. Bilo mu je teško u duši zbog onog što se dešava, zato je otišao Ebu-Bekru, r.a., i rekao mu:
“Ebu-Bekre... zar on nije Allahov Poslanik?”
Ebu-Bekr odgovori: “Jeste.”
Omer ponovo upita:
“Zar mi nismo muslimani?”
“Jesmo”, odgovori Ebu-Bekr.
“Pa zašto se ponižavamo!?”
“O Omere...pokori mu se, jer ja svjedočim da je on Allahov Poslanik.”
“I ja svjedočim da je on Allahov Poslanik”, reče Omer.

Razgovor sa Ebu-Bekrom Omera nije zadovoljio, pa ode Allahovom Poslaniku, a srdžba je još njime vladala, te ga upita:
“O Allahov Poslaniče, zar ti nisi Allahov Poslanik!?”
“Jesam”, reče Resulullah.
“A zar mi nismo muslimani!?”, ponovo će Omer.
“Jesmo.”
“Zar nisu oni mušrici!?”, upita ponovo Omer.
“Jesu.”
“Pa zašto se onda ponižavamo?”

Allahov Poslanik, a.s., reče mu:
“Ja sam Allahov rob i Njegov Poslanik, neću Mu se suprotstaviti, niti će me On iznevjeriti.”

Omer zašuti poslije ovakvoga odgovora. Kasnije je često govorio: “Neprestano dijelim sadaku, postim, klanjam i oslobađam robove, zbog onoga što sam tada uradio. Strah me je zbog onog što sam tada rekao, smatrajući da je ispravno.”

Omer je zauzimao stajališta koja nam pokazuju njegovu pronicljivost i iskrenu brigu za interese muslimana.

Poznato je da su muslimani pili vino i nakon primanja islama, naime, to ispočetka nije bilo zabranjeno. Omer je dobro znao šta znači opijanje još iz džahilijeta. Znao je da ono vodi griješenju i odvratnim djelima, zato mu je bilo mrsko da ga muslimani piju. Jednoga dana otišao je do Allahovog Poslanika, a.s., i pitao ga o vinu, a do tada o vinu nije bilo ništa objavljeno. Poslanik, a.s., je tada rekao: “Allahu moj, razjasni nam o vinu.” I bi objavljen ajet: *“Pitaju te o vinu i kocki, reci: ‘Oni donose veliku štetu a i neku korist ljudima’, ali je šteta veća od koristi.”* [1)]

Ovim ajetom nije zabranjeno vino tako da su ga muslimani i dalje pili, a zatim bi klanjali, ne shvatajući šta uče. Pa je Omer ponovo otišao do Resulullaha, r.a., pitao ga o vinu, i potom se objavi ajet:

"O vjernici, ne klanjajte u pijanom stanju, dok ne budete znali šta govorite."[2]

Muslimani su nastavili piti vino, a mujezin bi prije svakoga ezana govorio: "Neka se niko pijan ne približuje namazu." Zato muslimani umanjiše sa pijenjem vina, ali ga ne ostaviše u potpunosti. Vino je bilo uzrok mnogih problema među muslimanima. Zato je Omer ponovo otišao Poslaniku, tražeći definitivno rješenje u vezi s vinom. Tada Allah, dž.š., objavi sljedeći ajet:

"O vjernici, vino, i kocka, i kumiri, i strjelice za gatanje odvratne su stvari - šejtanovo djelo, zato se toga klonite da biste postigli što želite. Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja namaza odvrati." [3]

Omer ibn el-Hattab je kroz druženje s Allahovim Poslanikom, a.s., stekao mnogo znanja, i uz svoje prijašnje znanje i iskustvo zauzeo visok položaj među muslimanima. Smatrao se jednim od velikih učenjaka svoga vremena.

Prenosi Ismail ibn Alijj ibn Ubejd od Muhammeda ibn Isaa, a on od Kutejbe, on od Lejsa, a on od Ukajla, on od Zuhejra, a on od Hamze ibn Abdullaha ibn Omera da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik: 'Vidio sam (u snu) da mi je donesena čaša mlijeka, pa sam se napio iz nje, a ostatak sam dao Omeru ibn el-Hattabu.' Upitali su: 'Kako to tumačiš, o Božiji Poslaniče?' Odgovorio je: 'Mlijeko je znanje.'"

O Omerovom znanju Abdullah ibn Mesud rekao je: "Kada bi se Omerovo znanje stavilo na jedan tas vage, a znanje svih ljudi na drugi tas, prevagnuo bi Omerov tas." Kubejs ibn Džabir je rekao: "Tako mi Allaha, nisam nikog vidio da je milostiviji prema svojim bližnjima, niti bolji prema njima od Ebu-Bekra. Niti sam ikoga vidio da je učeniji u Allahovoj Knjizi, niti da više razumije Allahovu vjeru, niti da dosljednije radi prema Allahovim propisima, niti da ljudi više osjećaju strahopoštovanje prema njemu kao prema Omeru ibn el-Hattabu."

VOĐA PRAVOVJERNIH -EMIRUL-U'MININ

Omer ibn el-Hattab, r.a, je za vrijeme hilafeta Ebu-Bekra bio njegov najbolji prijatelj i savjetnik. Kada je Ebu-Bekr osjetio da mu se približava edžel, počeo je razmatrati stanje muslimana i razmišljati ko da ga naslijedi. Tražio je savjete od mnogih ashaba. On im je predlagao Omera, a neki su se protivili tome i govorili: "Kada je s tobom tako oštar, šta će tek biti kada preuzme hilafet?"

Ebu-Bekr imao je drugačije mišljenje o Omeru, smatrao je da će se promijeniti kada postane halifa. Zato im je jednostavno odgovorio: "On je takav zato što me smatra svojim prijateljem. Ako bi njemu došla vlast u ruke, ostavio bi mnoge stvari. Ja sam ga promatrao

i uočio da kada se naljutim na nekog čovjeka, on me savjetuje da budem zadovoljan njime, a kada sam blag prema nekom, navodi me da budem oštriji prema njemu.” Ebu-Bekr odlučio je da zaključi stvar i da svojim nasljednikom proglasi Omera ibn el-Hattaba, r.a. Pozvao je muslimane na sastanak u džamiju. Gledao ih je kroz prozor sobe Majke pravovjernih Aiše, r.a. Kada su se skupili, obratio im se riječima:

“Jeste li zadovoljni s onim kojeg vam oporučujem iza sebe? Tako mi Allaha, nisam se puno dvoumio. Nasljednikom nisam učinio svog bližnjeg, već Omera ibn el-Hattaba, r.a., pa ga prihvatite i pokorite mu se.

Ljudi su odgovorili:

“Čuli smo i pokoravamo se!”

Ebu-Bekr diže ruke prema nebesima i reče:

“Allahu moj, ovim sam želio dobro ljudima. Bojao sam se smutnje, pa sam ostavio onoga koga Ti najbolje znaš. Predložio sam im, potom postavio najboljeg najjačeg i onog ko im najviše želi dobro.”

Nakon toga, pozvao je Omera ibn el-Hattaba, r.a., i poručio mu da bude milostiv i nježan prema ljudima i da nastavi daljnja osvajanja u Iraku i u Šamu.

Umro je poslije zalaska sunca i ukopan iste noći, neka je Uzvišeni zadovoljan s njim.

Omer, r.a., vratio se kući, razmišljajući o obavezi koja mu je povjerena; kako će ga ljudi prihvatiti prilikom davanja prisege i šta da im kaže. Razmišljao je dok ga nije savladao san. Ujutro, sljedećeg dana, došao je u džamiju i našao je puno ljudi koji su došli da mu daju prisegu. Duša mu se umirila, pa se obratio ljudima prije podnevskoga namaza. Džamija je bila prepuna, a Omer je govorio:

“O ljudi... ja sam samo jedan od vas, i da nisam prezirao da odbijem naredbu nasljednika Allahova Poslanika, a.s., ne bih se prihvatio ovoga.”

Te riječi ostavile su lijep dojam kod ljudi. Hvalili su ga i podržavali. Omer je bacio pogled prema nebesima, a potom uputio dovu svome Gospodaru:

“Allahu moj, ja sam grub, pa me učini blagim. Allahu moj, ja sam slab, pa me ojačaj. Allahu moj, ja sam škrt, pa me učini darežljivim.”

Oči su mu zarosile suzama, a i ostali zasuziše iz samilosti i ljubavi koju osjetiše prema Omeru, a on je nastavio:

“Allah vas je, uistinu, iskušao sa mnom, a mene je iskušao s vama i ostavio me među vama poslije moga prijatelja (Muhammeda, a.s.). Tako mi Allaha, svako vaše pitanje koje mi dođe, ja ću lično preuzeti. Neću ga drugom povjeravati i neću žaliti uloženog truda. Bit ću odlučan i povjerljiv. A ko bude loš, sigurno ću ga kazniti.”

To je bilo prvo obraćanje halife Omera ibn el-Hattaba, r.a., muslimanima, u njemu je objasnio način svoga držanja kao vladara. Omer je prvi nazvan “Vođom pravovjernih”, o čemu postoje dva predanja.

Prenosi ibn-Asakir u svom djelu "Tarihu Dimešk" predanje u kome se kaže da je prvi nazvan ovim nadimkom El-Mugire ibn Šu'be. A u drugom predanju koje također prenosi Ibn-Asakir stoji: "Omer je napisao svom namjesniku u Iraku da mu pošalje dva snažna i ugledna čovjeka da ih pita o položaju ljudi u Iraku, pa mu je poslao Adijja ibn Hatima i Lebida ibn Rebi'u. Nakon što su stigli u Medinu, svezali su svoje jahalice u dvorištu džamije, zatim ušli u nju. Dočekao ih je Amr ibn el-'As, pa su mu rekli: "Traži dozvolu od Vođe pravovjernih da uđemo kod njega." Amr reče:

"Ušao sam kod Omera i zovnuo ga: 'Vođo pravovjernih!', a on se okrenu i reče: 'Ili ćeš opovrgnuti ono što si rekao, ili ću te kazniti.' A ja rekoh:

'Vođo pravovjernih, namjesnik Iraka poslao je Adijja ibn Hatima i Lebida ibn Rebi'u, pa su mi rekli: 'Traži od Vođe pravovjernih dozvolu da uđemo', a ja im rekoh: 'Tako mi Allaha, istinu ste rekli, on je vođa, a mi smo pravovjerni.'

Taj je nadimak nosio Omer od toga dana.

Kada je Vođa pravovjernih preuzeo vlast, prvoga dana njegova hilafeta u Medinu je došao El-Musenna ibn Haris eš-Šejbani, vojskovođa muslimanske vojske u Iraku, tražeći pomoć i opremu za svoje pohode u osvajanje Iraka i Perzije protiv Perzijanaca. Trećega je dana Vođa pravovjernih pozvao ljude da se okupe. Osjetio je kolebanje u muslimanskim redovima pri pozivu u džihad. Obaviješten je da ljudi strepe od njegove žestine i pored toga što je njegovo obraćanje jasno i otvoreno. Nakon što se sakupiše ljudi u džamiji, a El-Musenna je bio među njima, Vođa pravovjernih pope se na minber. Muslimani su s punom pažnjom gledali u njega. Očekivali su grub i oštar nastup prema njima. Vođa pravovjernih je stao na stepenicu niže od mjesta na kojem je stajao Ebu-Bekr i rekao:

"Obaviješten sam da se ljudi boje moje oštrine i grubosti. "Znamo te kao grubog prema nama još dok je Allahov Poslanik, a.s., bio među nama, zatim se ta oštrina pojačala dok je Ebu-Bekr bio naš pretpostavljeni, pa šta da očekujemo sad kad je hilafet u tvojoj ruci?!'

'Ko je to rekao istinu je rekao' uzvrati Omer. 'Bio sam s Poslanikom, a.s., i bio sam mu kao rob i sluga, a on je bio najbliži i najmilostiviji, kako to Allah, dž.š., kaže o njemu: *'Prema vjernicima je blag i milostiv.'*[4] Bio sam uz njega isukana sablja sve dok me ne bi smirio ili mi dozvolio da siječem. I takav sam ostao s Poslanikom, a.s., sve dok ga Allah nije uzeo Sebi. Bio je zadovoljan sa mnom, i hvala Allahu, ja sam s njim još zadovoljniji. Zatim je vođstvo muslimana preuzeo Ebu-Bekr. Niko ne može negirati njegovu staloženost, plemenitost i blagost. Bio sam njegov sluga i pomoćnik. Pomiješao sam svoju žestinu s njegovom blagošću, pa sam bio isukana sablja sve dok me ne bi umirio ili me ostavio da siječem. I takav sam bio s njim sve dok ga Allah nije uzeo Sebi. Bio je zadovoljan sa mnom, i neka je hvala Allahu, ja sam s njim još zadovoljniji. Zatim sam preuzeo hilafet, a znajte, ljudi, da je ta oštrina oslabila, ali je ostala nad nasilnicima. A prema dobrim, pobožnim i vrijednim bit ću blaži nego što su oni jedni prema drugima. Neću dozvoliti da se nekom nasilje učini ili da mu se uskrati pravo i da nasilnika ne pokorim, da bi se on pokorio istini. Ja se pokoravam istini

prije svoje oštrine i štitim pravo poštenog, bogobojaznog i siromašnog. Ljudi, vi imate kod mene prava koja ću spomenuti, pa ih tražite od mene. Na meni je da ne uzimam nikakve dažbine od vas i ništa od onog što vam je Allah dao u borbi, osim što je On odredio. Na meni je da prema vama sudim na osnovu onoga što dođe do mene (što čujem) i da to ne uzimam osim s dokazima. Na meni je dužnost da vam povećam primanja i nafaku, inšallah, i da sačuvam vaša prava; na meni je da vas ne dovodim u propast, i da vas ne odvajam dugo s džihadom od vaših porodica. A kada ste u džihadu, ja sam otac vaših porodica. Bojte se Allaha, o Allahovi robovi. Pomozite sami sebi tako što ćete biti pokorni. Pomozite meni tako što ćete mi ukazivati na dobro, a sprečavati zlo i savjetovati me sve dok mi Allah povjerava ovu obavezu. Rekoh vam ovo tražeći oprosta od Allaha za sebe i vas."

Sišao je s minbera i klanjao namaz kao imam. Nakon toga pozvao je dobrovoljce za Irak, a Arapi su inače prezirali da se bore protiv Perzijanaca zbog njihove surovosti i opakoga vladanja.

Ljudi su bili zadovoljni i smireni poslije govora Vođe pravovjernih. El-Musenna je primijetio staru ranu na njihovim licima, te ih ustade podsticati na pohod u Irak:

"O ljudi... ne preuveličavajte stvar! Mi smo uzeli perzijska sela i stacionirali se na najboljim položajima, razrijedili smo ih na Sevadu, nanijevši im teške gubitke. Prije nisu bili napadani, i ako Bog da, isto ih čeka i poslije Sevada.

El-Musennin govor ostavio je lijep dojam kod ljudi.

Vođa pravovjernih ustade i reče:

"Hidžaz vam nije stalno boravište. Tako njegovi stanovnici i opstaju. Gdje su prvi mudžahidi u odnosu na Allahovo obećanje! Idite po zemlji koju vam je Allah obećao u Knjizi i koju će vam dati u nasljedstvo. On uistinu veli : *'Da bi je (vjeru Islam) uzdigao iznad svih vjera.'"*[5] Allah uzdiže svoju vjeru i pomaže one koji Njega pomažu, On daje u nasljedstvo bogatstvo onome kome hoće. Pa gdje su Allahovi dobri robovi?

Uzbuđen nakon ovoga govora, nasred džamije ustade čovjek i izrazi spremnost da krene za Irak. To je bio Ebu-Ubejde Amr ibn Mes'ud es-Sekafi. Poslije njega isto učini i Selit ibn Kajs, a zatim redom ostali muslimani, dok se ne prijavi hiljadu dobrovoljaca.

Kada je Vođa pravovjernih vidio skupinu prijavljenih za džihad u Iraku, jako se obradova. Za vojskovođu je postavio Ebu-Ubejdu ibn Mes'uda, jer je on bio prvi koji se prijavio.

DALJA OSVAJANJA IRAKA I PRIBLIŽAVANJE PERZIJI

Vođa pravovjernih zahtijevao je od El-Musenne ibn Harisa da se brzo vrati u El-Hiru, kako bi bio pripravan za doček Ebu-Ubejdea i njegove vojske koja se opremala. El-Musenna je krenuo brzo. Kada se vojska opremila za pokret, Vođa pravovjernih je došao da ih isprati i da Ebu-Ubejdi oporuči: "Posavjetuj se sa Poslanikovim ashabima i uzimaj njihova mišljenja. Nemoj brzo donositi odluke, sve dok ne budeš uvjeren šta je najispravnije. Tako mi Allaha, da nije Selitove brzopletosti pri donošenju odluka, postavio bih ga za vojskovođu. Ali rat traži čvrstoga i opreznoga čovjeka, koji zna trenutak kada će napasti, a kada će se povući."

Ebu-Ubejde je sa vojskom od deset hiljada mudžahida krenuo ka El-Hiri. Perzijanci su pripremali veliku vojsku da napadnu El-Hiru. Kao vojskovođa je bio kralj Džaban.

Prva bitka koju je Ebu-Ubejde poveo protiv Perzijanaca odigrala se u Nemariku. Sukobile su se dvije vojske. Ebu-Ubejde je kao vođu konjice postavio El-Musennu ibn Harisa, na čelo desnog krila Valika ibn Džedaru, a na čelo lijevoga krila El-Mejseru Amr ibn el-Hejsema ibn Salta es-Sulemija. To je bila strahovita borba u kojoj su muslimani na kraju izvojevali veliku pobjedu, a Perzijanci su se povukli prema sjeveru. Ebu-Ubejde nije htio da ih tek tako pusti, već naredi El-Musenni da sakupi i ustroji svoju vojsku, te krene za Perzijancima.

El-Musenna se pridružio Ebu-Ubejdi, a Perzijance su sreli u pustinjskom mjestu zvanom Es-Sekatije. Izbila je žestoka borba između dvije vojske. Perzijanci ponovo doživješe poraz, te pobjegoše u pravcu grada Keskera. Muslimani su ih ponovo stigli, porazili, te bez borbe zauzeli Kesker, a nakon toga i grad Baksijas.

Ebu-Ubejde se potom vrati u El-Hiru da bi odmorio muslimane i da bi nanovo ustrojio vojsku, jer je saznao da Perzijanci sakupljaju veliku vojsku po gradovima i pripremaju se za napad na El-Hiru.

Kraljev zamjenik i vojskovođa Rustem uspio je sakupiti ogromnu vojsku, a za njenog vojskovođu je postavio Behmena ibn Džazevejha, jednog vrlo lukavog čovjeka. Njegova je vojska krenula iz različitih gradova prema El-Hiri. Ebu-Ubejde saznao je za pokrete vojske, te je napustio El-Hiru i uputio se prema sjeveru kako bi presreo perzijsku vojsku. Dvije vojske su se srele blizu grada Babila. Perzijanci su se stacionirali na istočnoj obali rijeke Eufrata, dok su muslimani bili nasuprot njima. Razdvajala ih je samo rijeka. Behmen ibn Džezevejh poznavao je prirodu Arapa i njihov ponos i entuzijazam. Zato je želio izazvati Ebu-Ubejdu. Poslao mu je pismo u kojem je stajalo: "Ili da pređete rijeku da biste došli do

nas, a mi vas nećemo napadati, ili da nas ne napadate, da mi pređemo rijeku do vas."

Muslimani su zahtijevali da Perzijanci pređu rijeku, ali Ebu-Ubejde, u zanosu i osjećaju samouvjerenja nakon ostvarenih velikih pobjeda, zaboravi savjet Vođe pravovjernih da bude oprezan na spletke i ratne varke i još se suprotstavi mišljenju muslimana. Zajedno sa vojskom prešao je na istočnu obalu rijeke gdje im Perzijanci naniješe težak poraz i Ebu-Ubejde tu pade kao šehid. El-Musenna je na kraju uspio spasiti veći dio vojske i povući sa s bojnog polja. Ta bitka je ostala poznata pod imenom "Ma'reketul-Džisr"[6]

Vijesti o gorkom porazu u Medinu dođoše sa Abdullahom ibn Zejdom el-Karzijem. Uz njega su poraženi ensarije i muhadžiri još bili pod dojmom straha i tuge. Vođa pravovjernih zasuzi za Ebu-Ubejdeom i palim šehidima. Zatim je primijetio strah koji je obuzeo stanovnike Medine, pa im se obrati hrabreći ih: "Allahovi robovi, ne gubite nadu. Bože, svaki musliman je siguran od mene. Ja sam na rapolaganju svakom muslimanu. Ko se sukobi sa neprijateljem pa se prepadne, ja ću mu pomoći. Allah se smilovao Ebu-Ubejdi da je, kad je prešao rijeku - zauzeo dobre položaje, ili da se povratio, da se nije bacio u smrt, mi smo bili njegovi zaštitnici."

Poslije Bitke kod mosta, Perzijanci su bili uvjereni da je moć muslimana razbijena. Mislili su da im je snaga oslabila i da će se muslimani brzo povući iz Iraka. El-Musenna je ipak ostao u El-Hiri, ponovo sakupljajući vojsku, hrabreći ih i dižući im moral i odlučnost za borbu. Zatim je poslao pismo Vođi pravovjernih, tražeći da mu pošalje dobrovoljce. Ovdje je neophodno ukazati na odnos koji je vladao između vođe pravovjernih Omera ibn el-Hattaba. r.a., i muslimana. Pokorili su mu se i visoko su cijenili njegove postupke, nakon što su vidjeli njegovo dobročinstvo, osjećajnost i pomoć koju im pruža, te njegovu iskrenost prema vjeri Uzvišenog Allaha. Zato, čim je pozvao dobrovoljce na džihad u Irak, počeše pristizati arapska plemena sa svih strana, odazivajući mu se pokorni, kao da Bitka kod mosta nije uticala na njih. Naprotiv, bitka nije oslabila njihovu odlučnost, nego je povećala ustrajnost i odlučnost za džihad na Allahovom putu.

Emirul-mu'minin počeo je objedinjavati pleme Budžejleh iz kojeg je bilo oko hiljadu dobrovoljaca pod vođstvom Džerira ibn Abdullaha el-Bedželija. Također su se sakupili mudžahidi iz plemena Kinane, El-Ezda, Taj'e i Has'ama. Vođa pravovjernih slao je mudžahide, odred za odredom, El-Musenni dok se broj nije popeo na osam hiljada mudžahida. Perzijanci su u isto vrijeme pripremali jaku vojsku pod vođstvom Mehrana, koji je nakon mobilizacije vojske krenuo prema El-Hiri. El-Musenna izašao je iz El-Hire da bi ga presreo. Sreo se s njim na mjestu koje se zove El-Buvejb, a ponovo je rijeka razdvajala dvije strane. Naredba Vođe pravovjernih bila je da muslimani ne prelaze rijeku da bi izašli na mejdan s Perzijancima. Mehran je El-Musenni poslao poruku: "Ili da dođete kod nas, ili da mi pređemo rijeku do vas." "Pređite vi", odgovorio je El-Musenna, noseći iskustvo iz Bitke kod mosta.

Kada su Perzijanci prešli rijeku, muslimani ih opkoliše u jednom tjesnacu. Tu ih sasjekoše i ostvariše veliku pobjedu. To je bio prvi revanš za šehide pale kod mosta. Vjernici su bili istinski radosni. Borbe u Iraku su potom utihnule, a to je bila samo priprema za najžešću bitku u historiji islama, za tzv. “Bitku na Kadisijji”.

POVRATAK NA ŠAMSKI FRONT

Još za doba Ebu-Bekra, po njegovoj naredbi, Halid ibn Velid napustio je irački front i prebacio se na šamski, gdje je bio potreban. Halid je na čelu mudžahida u Šamu ostvario velike pobjede. Postao je tako poznat da je njegovo ime spominjalo i veliko i malo. U to vrijeme pripremala se velika bitka u Šamu, tzv. “Bitka na Jermuku.”

Omera ibn el-Hattaba, r.a., zadesila je Allahova odredba da bude halifa u vrijeme kad su se odvijale pripreme za tu veliku bitku. Prvi potez koji je načinio Omer, r.a., bila je smjena Halida ibn el-Velida sa položaja glavnokomandujućega islamske vojske. Na njegovo mjesto imenovao je Ebu-Ubejdea ibn el-Džerraha. Napisao je pismo i poslao ga po svom slugi Jerfe’u. Ali, Ebu-Ubejde oklijevao je da preda pismo s naredbom o Halidovoj smjeni. U to je vrijeme on vršio pripreme za Bitku na Jermuku. Vođa pravovjernih saznao je za Ebu-Ubejdovo oklijevanje da stane na čelo vojske, zato je ponovo napisao pismo u kojem je stajalo:

U ime Allaha, Milostivog. Samilosnog

Es-selamu alejkum! Zahvaljujem Allahu, i nema drugog božanstva osim Njega, neka je salavat na Njegova Poslanika. Naredio sam ti da vodiš muslimane i nemoj se stidjeti, jer Allah se ne stidi istine. Oporučujem ti bogobojaznost. On te je izveo iz nevjerstva u iman, iz zablude na svjetlo. Postavljam te za vođu Halidove vojske. Preuzmi njegovu vojsku, a njega smjeni s položaja i ne vodi muslimane u propast, nadajući se plijenu. Šalji izvidnice ispred velike skupine. Ne obaziri se na dunjaluk i nemoj da ti za srce on priraste. Čuvaj se da ne propadneš kao oni prije tebe. Vidio sam njihov kraj i obaviješten sam o njihovim tajnama. Uistinu, između tebe i ahireta samo je jedan korak. Kao da ti predviđam put iz kuće koja je izgubila svoj sjaj i ljepotu… a onaj čija je opskrba bogobojaznost jeste najčvršći.”

Halid nije ostao utučen kada je čuo naredbu Vođe pravovjernih, već je pokorno izvršio naređenje. Pamti se da je tada rekao: ”Ja se ne borim radi Omera... već radi Gospodara Omerovog.” Zatim je dodao: “Hvala Allahu, Koji je odredio smrt Ebu-Bekru, a bio mi je draži od Omera. Hvala Allahu, Koji je dao vlast Omeru, kojeg manje volim od Ebu-Bekra. Hvala Allahu, Koji me je obavezao da volim Omera.”

Ebu-Ubejde omogućio je Halidu ibn el-Velidu da vodi borbu onako kako je sam isplanirao. U toj bici, Allahovim fadiletom, ostvarena je velika pobjeda. S njom je i definitivno eliminiran

bizantijski uticaj u zamljama Šama.

Ovdje je neophodno ukazati na Omerov odnos prema Halidu. Vođa pravovjernih je mnogo cijenio Halida i imao je povjerenja u njega kao velikog ratnog stručnjaka, ali je u isto vrijeme imao i mnogo zamjerki prema njemu koje je pokazao još za vrijeme Poslanika, a.s., i za vrijeme vladavine Ebu-Bekra, r.a. Naime, nakon osvajanja Meke Allahov je Poslanik Halida ibn el-Velida poslao prema Benu-Džuzejmi da ih pozove u islam, bez namjere borbe protiv njih. Kad se sreo s njima, izgovorili su riječi koje su Halidu bile nejasne. Rekli su: “Sebe’na, sebe’na” umjesto da kažu: “Eslemna, eslemna.” Zato ih je Halid počeo ubijati. Kada je Allahov Poslanik, a.s., obaviješten o onom što se desilo, rekao je: “Bože moj, ja se ograđujem od onoga što je učinio Halid ibn el-Velid.” A kada je Omer saznao za ono što je Halid uradio, žestoko se naljutio i rekao: “Zaista je brz na sablji.” Od tada se zalagao da Halid ne dobije visoku funkciju.

Za hilafeta Ebu-Bekra es-Siddika, r.a., u toku ratova protiv otpadnika, Halid ibn el-Velid poslan je otpadniku Maliku ibn Nuvejretu el-Jerbuijju. Halid se borio protiv njega dok ga nije zarobio. Zatim je naredio da se ubije. Poslije toga oženio se njegovom bivšom ženom koja je bila izuzetno lijepa. Halifu Ebu-Bekra naljutio je Halidov postupak, a Omerova srdžba bila je još veća. Počeo je navoditi halifu da smijeni Halida i da mu više nikakvu funkciju ne povjerava. Ali Ebu-Bekr se nije povinovao Omerovim nagovaranjima.

Zbog mnogih pobjeda koje je Halid ibn el-Velid ostvario, ljudi su bili oduševljeni njime. Iskazivali su ogromne simpatije prema njegovoj ličnosti. Vođa pravovjernih pobojao se da ljubav prema Halidu u srcima muslimana ne pređe na stupanj obožavanja njegove ličnosti pa je odlučio da tu žar smanji. Ali i pored svega toga nalazimo da je Halid dio svog imetka nakon svoje smrti oporučio vođi pravovjernih Omeru ibn el-Hattabu. To istinski pokazuje veličinu iskrenosti prema onome u šta su vjerovali Omer i Halid. Tu vrhovni muslimanski interesi nadvladavaju lične ukuse i individualne želje.

Omer ibn el-Hattab prvi je halifa koji je izašao iz Medine u države Šama da posjeti muslimane u njima. Zatim je ušao u grad Kuds[7] i potpisao primirje sa patrijarsima na svoj zahtjev.

EL-KADISIJJA I PERZIJANCI

Nakon velike pobjede u Bici na Jermuku i nakon pokreta Ebu-Ubejdea i Halida prema Himsu u cilju čišćenja od Bizantijaca, Vođa pravovjernih uvidio je da će sljedeća velika bitka biti u Iraku. Zato je pisao Ebu-Ubejdeu da vrati vojsku koja je došla iz Iraka i da u njoj bude Hašim ibn Utbe, El-Ka’ka’ ibn Amr i ostali muslimani, te da se priključe Sa’du ibn Vekkasu, koji se već pripremao za veliku bitku.

Vođa pravovjernih saznao je za veliko spremanje koje vrši perzijski kralj Jezdedžird kako bi mobilizirao sve Perzijance, u cilju protjerivanja muslimana iz Iraka i vraćanja svih teritorija koje su oni zauzeli. Zato je Omer, r.a., svim arapskim plemenima i namjesnicima pokrajina napisao pismo u kojemu je stajalo: “Ne ostavljajte ni jednog ko ima oružje, konja, iskustva ili ratne sposobnosti, a da ga ne odaberete i uputite meni... Što brže...bez odlaganja!”

Izaslanstva dobrovoljaca, jedna za drugim, počela su stizati u Medinu, a Vođa pravovjernih upućivao ih je Sa’du ibn Ebi-Vekkasu u Irak. Kada je Omer među njima vidio sve plemiće i poglavare koji su se odazvali džihadu, rekao je: ” Tako mi Allaha, pobijedit ću strane kraljeve sa arapskim kraljevima.” Sa’d je prvo počeo pregovarati sa Jezdedžirdom na temelju naredbe Vođe pravovjernih ne bi li primio islam, ili ne bi li muslimani osvojili zemlje Iraka bez rata u zamjenu za džizju. Međutim, perzijski je kralj želio borbu. Borba je izbila na Kadisijji i trajala je četiri dana.

I hvala Allahu, Perzijanci su doživjeli velik poraz i povukli se prema El-Medainu, koji se nalazio u gornjem dijelu Es-Sevada. Muslimani su ih slijedili dok su se oni povlačili prema sjeveru, čisteći krajeve od perzijskih tragova, dok bez borbe i El-Medain nije potpao pod njihovu vlast. Jezdedžird je odatle pobjegao u Halvan, na sjever Perzije. Vođa pravovjernih je nakon ovih pobjeda odlučio da mnogo ne proširuje osvajanja iz pažnje i brige prema muslimanima. Perzijanci su se sakupljali i kršili ugovore i obaveze prema muslimanima, nastojeći da ih prevare.

El-Ahnef ibn Kajs je Vođi pravovjernih predložio da nastavi s osvajanjem perzijskih zemalja da bi okončao sa perzijskom vlašću, naročito jer su mnogi stranci primili islam iz iskrenog uvjerenja. Emirul mu’minin je nastavio pozivati Arape u borbu. Bio je u stalnoj vezi sa vojskovođama. Nešto poslije je okončano s osvajanjem svih oblasti El-Ehvaza. Pao je i grad-država Tuster. Zarobljen je njen kralj Hurmuzan i doveden u Medinu gdje mu je sudio Emirul-mu’minin. Hurmuzan je tu primio islam.Na drugoj strani, Jezdedžird je neprestano poticao Perzijance i sakupljao ih dok se nije sabrala ogromna skupina u gradu Nehavendu, u najvećoj pripravnosti da dočekaju muslimane.

Emirul-mu’minin je nasuprot njima uspio mobilizirati veliku vojsku pod vođstvom En-Nu’mana ibn Mukarrina el-Muzenija. A napisao je i namjesnicima Kufe i Basre da En-Nu’manu pošalju vojsku. I u Nehavendu je okončano sa Perzijancima. Većina njihovih vođa na čelu sa Fejrezanom pobijeni su. Perzijanci su se konačno uvjerili da se ne mogu suprotstaviti muslimanima. Zato su počeli predavati svoje gradove i otvarati tvrđave pred muslimanima bez borbe. Veliki je dio Perzijanaca primio islam. Pali su i gradovi Asbahan i Horasan, posljednja uporišta Jezdedžirda, koji je odatle pobjegao u turske zemlje pod zaštitu njihova kralja Hakana.

OSVAJANJE EGIPTA

Cijelo šamsko područje očišćeno je od bizantijskog uticaja. Ebu-Ubejde ibn el-Džerrah i Halid ibn el-Velid uspjeli su ugušiti svaku pobunu i uspostaviti red, pokorivši sve zemlje pod muslimansku vlast. Nakon osvajanja Kudsa Amr ibn el-As počeo je razmišljati o osvajanju Egipta. Izložio je svoju ideju Emirul-mu'mininu i zatražio da njemu povjeri dužnost. Ali se Omer, r.a., dvoumio, bojeći se da se muslimani ne raziđu. Amr ibn el-'As nije prestajao sa uvjeravanjem Omera o dobrim stranama Egipta. Molio ga je, posebno apelirajući na nekoliko tačaka:

- "Da se bizantijski vojskovođa Atrapon uspio povući iz Palestine, prešavši sa svojim snagama preko Gazze i da je otišao ka dolini Nila. I bolje bi bilo slijediti ga dok je poražen, nego ga ostaviti da obnovi svoje snage i da kao takav predstavlja opasnost za muslimane;

- Egipat je bio poznat po raznovrsnim dobrima, dobrom rodu poljoprivrednih usjeva, prostranosti zemlje, po rijekama i ogromnom bogastvu. Ako bi to bogastvo zadobili muslimani, bilo bi osnovnim izvorom za život, mobilizaciju vojske i podmirenje državnih potreba.

- Mnogobrojne tvrđave u Egiptu i povlačenje Atrapona predstavljat će u budućnosti opasnost za muslimane. Moguće je da se Atrapon oporavi i mobilizira veliku vojsku, te ponovo uspostavi vezu sa Heraklom, bizantijskim kraljem, koji je bio pobjegao na sjever. Mogli bi se dogovoriti da povedu zajednički rat protiv muslimana, čime bi obnovili svoju državu i učvrstili svoju pagansku vjeru na tom području.

- Egipatski narod bio je potlačen. Izrabljivan je u zemljoradnji, a i pored toga ne posjeduje ni osnovne životne potrebe, jer su veliki sveštenici i patrijarsi uzimali većinu proizvoda. Zato će taj narod u muslimanima naći spasitelje i za očekivati je da prime islam.

- Širenje islama u Egiptu povećat će snagu muslimanima i pomoći im u njegovom daljem širenju."

Vođa pravovjernih počeo se uvjeravati u tačnost Amr ibn el-'Asova govora. Znao je njegovu veliku borbenu snagu, veliku pronicljivost u datom trenutku i duh vojskovođe koji ga je nosio. Zato mu je naredio da ode u Egipat na čelu vojske osrednjega broja. Napisao mu je: "Pozovi ljude u borbu u Egipat, pa koji ti se brzo odazovu kreni s njima."

Amr ibn el-'As sa vojskom od četiri hiljade mudžahida krenuo je prema Arišu. Namjerno je išao polaganim tempom, nadajući se da će mu stići pomoć od Emirul-mu'minina. Amr je ušao u Ariš, a u njemu nije našao bizantijske vojske, što mu je povećalo samouvjerenje, te

odluči da ih goni do unutrašnjosti Egipta. Omeru, r.a., javio je da je ušao u egipatsko područje, tražeći od njega pomoć i opremu. Sa relativno malim brojem od četiri hiljade mudžahida Amr je uspio osvojiti El-Fermu, zatim Belbis, a zatim otvoriti put ka unutrašnjosti Egipta.

Atrapon je uvidio snagu muslimana, te je okupio svoje snage u Babilonovoj tvrđavi. Amr je stigao do tvrđave prije nego mu je došla pomoć. Shvatio je težinu situacije u kojoj su se našli, jer njegove snage nisu bile moćne osvojiti i provaliti tvrđavu. Dok je Amr razmišljao šta da radi, došla mu je pomoć koju je poslao Emirul-mu'minin, koji je inače pratio njegovo kretanje i usmjeravao ga svojim instrukcijama. Potom je tvrđava pala u muslimanske ruke, a Amr je nastavio i opkolio grad Ajnuš-šems. Tu je veliku ulogu odigralo neopisivo herojstvo Ez-Zubejra ibn el-Avvama i drugih mudžahida. Nakon toga osvojena je Aleksandrija i svi preostali dijelovi Egipta. Zatim je potpisano primirje sa egipatskim kraljem Mukavkisom, koje Taberi navodi u sljedećoj formi:

"U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

Garancija stanovnicima Egipta od Amra ibn el-'Asa za sigurnost njihovih života, vjere, imetka, crkava, krstova, na kopnu i na moru. Neće ih uznemiravati u navedenom niti će im se šta oduzimati i neće ni s kim dijeliti svoje stanove u Neubi. Dužnost stanovnika Egipta jeste da daju džizju ako prihvate ovo primirje, a davat će je, kada prestanu poplave, u iznosu od pedeset miliona.

Oni su odgovorni za djela svojih kriminalaca. Ako neko od njih ne prihvati, oduzet će mu se prava u skladu s tim. Naša garancija ne obuhvata onoga koji odbije ugovor. Ako se umanji rod, smanjit će se i džizja u srazmjeri. Ko prihvati primirje od Bizantijaca i Neube, na njega će se odnositi sve ono što se odnosi na ostale. A ko odbije i odabere da ode bit će siguran sve dok ne stigne gdje želi ili dok ne napusti našu državu. Džizju će plaćati koliko je određeno u tri rate, po trećinu. Ovo što je u ovom dokumentu Allahov je ugovor i garancija, garancija Njegova Poslanika, garancija njegova nasljednika Emirul-mu'minina i garancija vjernika."

Stanovnicima Nebe, koji su se obavezali pomoći određenim brojem glava stoke, i konja daje se garancija da neće biti napadnuti. Ne zabranjuje im se trgovina, svejedno, uvozili ili izvozili robu.

Ovome je bio svjedok Zubejr i njegova dva sina Abdullah i Muhammed. Dokument je napisao Virdan. Amr ibn el-'As je nakon toga izabrao prostranu zemlju u predgrađu Ajnuš-šemsa, postavio na njoj veliki šator i počeo planirati gradnju grada koji nazvaše Fustat. Sagradio je džamiju, a pored nje kuću za Emirul-mu'minina i napisao pismo u kome je stajalo: "Mi smo planirali kuću za tebe kod glavne džamije." Emirul-mu'minin mu je odgovorio: "Kako da čovjek iz Hidžaza ima kuću u Egiptu? Načinite je trgom za muslimane." Amr ibn el-'As izvršio je naređenje halife. Egipat je, hvala Allahu, ostao u rukama muslimana.

PRESELJENJE NA AHIRET

Omer ibn el-Hattab bio je halifa deset godina i nekoliko mjeseci. U njegovo vrijeme učvršćena je islamska država, proširene njene granice i sređena administracija. Kada ga je starost ophrvala i kad je počeo osjećati slabost u tijelu, osjetio je da mu se približava edžel pa je požurivao susret sa svojim Gospodarem, učeći dovu: "Bože moj, ostario sam, oronule su mi kosti, snaga me izdaje, a povećao se broj potčinjenih, uzmi me Sebi dok nisam potpuno onemoćao ili izgrđen." Jedne noći usnio je san poslije koga je shvatio da mu je kraj blizu. Ujutro se obratio muslimanima, riječima: "O ljudi,... vidio sam uistinu san... koji tumačim da mi se smrt približava. Vidio sam crnog pijetla da me je dva puta kljucnuo...O ljudi... određeni su vam farzovi i sunneti. Ostavljeni ste, a sve vam je objašnjeno. Osim brige da vas zavedu drugi, najvažniji su mi bili propisi o ostavštini rodbini. Ni o čemu nisam više pitao Allahova Poslanika kao o kelali. [8] Ništa mi nije teže palo u mom druženju s Allahovim Poslanikom, a.s., kao kelala, kada me je bocnuo svojim prstom u stomak i rekao mi: 'Dovoljan ti je ajet koji se nalazi na kraju sure En-Nisa':

'Oni traže od tebe tumačenje. Reci: 'Allah će vam kazati propis o kelali, ako neko umre, a ne bude imao djeteta, a ima sestru, njoj polovina njegove ostavštine, a i on će naslijediti nju ako ona ne bude imala djeteta, a ako su dvije, njima dvama trećina njegove ostavštine. Ako su oni braća i sestre, onda će muškarcu pripasti dio jednak koliko dvama ženama. To vam Allah objašnjava da ne zalutate, a Allah zna sve." [9]

Ako me Allah poživi, objasnit ću 'kelalu' tako da će biti jasna i onome ko uči i ko ne uči Kur'an. Bože moj, uzimam Tebe za svjedoka u vezi ensarijskih namjesnika. Ja sam ih samo poslao da podučavaju ljude vjeri i sunnetu njihova Poslanika, a.s., da pravedni budu prema njima i da im udjeljuju, a da se meni obraćaju u nejasnim stvarima."

U ranu zoru, u srijedu, četvrtoga zul-hidžeta dvadeset i treće godine po Hidžri izašao je Emirul-mu'minin u džamiju da predvodi muslimane na sabah-namazu. Prethodno je odredio ljude u džamiji da izravnaju safove prije namaza. Ako bi neko bio više naprijed ili nazad, ispravio bi ga, a potom bi izgovorio iftitahi tekbir[10]. Omer ibn el-Hattab došao je u džamiju, a svjetlo dana još nije bilo ojačalo. Po običaju, stao je ispred muslimana i izgovorio tekbir za pristup namazu. Utom, ispred njega usta čovjek i udari ga nožem nekoliko puta u prsa i u stomak. Omer ibn el-Hattab osjetio je hladnoću oružja, i okrenuvši se prema muslimanima, išareteći progovori: "Uhvatite psa, ubi me!"

Ubica je bio Ebu-Lu'lu Fejruz el-Farisi, rob El-Mugire ibn Šu'bea, koji je bio zarobljen u Bici za Nehavend. Došao je u ranim satima odlučan da ubije Vođu pravovjernih. Ispod ogrtača držao je nož sa drškom na sredini i sa dva oštra sječiva sa strana. Sakrio se blizu

mjesta gdje je klanjao Emirul-mu'minin, i kada je počeo namaz, skočio je na njega i više puta udario ga nožem. Potom je pokušao pobjeći, ali su se muslimani okupili oko njega odlučni da ga uhvate. On je počeo da razmahuje nožem desno i lijevo, ranivši nekoliko muslimana, dok jedan nije skinuo svoj ogrtač i bacio ga na njega, oborivši ga na zemlju. Ebu-Lu'lu shvatio je da mora umrijeti, pa se sam probo nožem od čega je i umro. Zato ga muslimani nisu uspjeli ispitati i saznati pravu istinu o zavjeri. Kada je Emirul-mu'minin saznao ime i podatke o svom ubici, rekao je: "Hvala Allahu, Koji nije učinio da se moj ubica sa mnom raspravlja na Sudnjem danu radi sedžde kad je on nikada nije učinio."

Nekoliko dana nakon ranjavanja halifa je proveo u razmišljanju o problemima muslimana. Ostavio je hilafet jednom od šest ljudi koje je izabrao, a da među njima bude šura u izboru: Osmanu ibn Affanu, Aliji ibn Ebu-Talibu, Zubejru ibn Avvamu, Talhi ibn Ubejdullahu, Abdurrahmanu ibn Avfu i Sa'du ibn Ebu-Vekkasu. Zahtijevao je da njegov sin Abdurrahman bude prisutan s njima, ali da on nema pravo da bude izabran.

O navedenoj šesterici Omer je rekao: "Ne vidim da iko ima veće pravo na izbor za halifu od ove grupe. Kada je preselio, Allahov Poslanik, a.s., bio je zadovoljan njima, pa koji god bude izabran, on će biti halifa poslije mene." Nakon što je osjetio da mu se približava smrt, pobojao se da njegova porodica neće pretjerivati kod dženaze, pa je zato oporučio sinu Abdullahu: "Štedi u mojim kefinima, jer ako imadnem kod Allaha dobra, zamijenit će mi ih boljim, a ako ne, skinut će mi ih. Nemojte pretjerivati oko mog mezara. Neka ne izlaze za mnom žene. Nemojte me hvaliti sa onim što nemam, jer Allah najbolje zna o meni. Kada me ponesete, požurite, jer ako mi bude kod Allaha dobro, odnijet ćete me u ono što je bolje za mene, a ako ne bude, prije ćete se osloboditi zla koje nosite na vašim vratovima."

Kada mu je duša počela izlaziti, rekao je svome sinu:

"Stavi mi obraz na zemlju."

Sin je odgovorio:

"Zar nije moje stegno i zemlja isto?"

Omer, r.a., ponovo reče:

"Stavi mi obraz na zemlju!"

Pa kada mu je sin stavio obraz na zemlju, spustio je ruke niza se i počeo govoriti:

"Teško meni ako mi Allah ne oprosti…Teško meni ako mi Allah ne oprosti"…[11]

To je ponavljao dok mu duša nije izašla. Nakon ranjavanja, Omer je zahtijevao od svog sina da zatraži dozvolu od Majke vjernika Aiše, radijallahu anha, da dozvoli da bude ukopan pored svoja dva prijatelja i miljenika, Allahova Poslanika, a.s., i Ebu-Bekra, r.a.: "Abdullahu, otiđi kod Majke vjernika Aiše i reci joj: 'Omer ti šalje selam, nemoj reći Emirul--mu'minin jer ja danas nisam 'emir', i reci: "Hoćeš li dozvoliti da Omer bude ukopan pored svoja dva prijatelja?" Omerov sin je Majku vjernika zatekao kako sjedi i plače. Nazvao joj je selam i rekao: "Omer traži dozvolu da ga ukopaju pored Allahova Poslanika, a.s., i Ebu--Bekra."

"Tako mi Allaha, to sam željela za sebe, ali ću njemu dati prednost nad sobom." Abdullah se vratio i rekao da mu je Aiša, radijallahu anha, dozvolila, a Omer reče: "Ništa mi nije bilo važnije od tog mjesta, o Abdullahu, sine Omerov, kada umrem, odnesite me na mojoj postelji, zatim stani na vrata i reci: "Omer ibn el-Hattab traži dozvolu. Pa ako mi se da dozvola, unesi me, a ako ne, ukopaj me u muslimansko mezarje."

Plemeniti ashabi stajali su oko Omerovog tijela koje je ležalo na zemlji. Prišao mu je Alija ibn Ebi-Talib, r.a., a već je Omer bio ogasuljen i zamotan u ćefine, podigao odjeću sa njegova lica i rekao: "Allah ti se smilovao, o Ebu-Hafse. Niko mi nije draži bio poslije Poslanika da sretnem Allaha sa njegovom knjigom od tebe."

Osman ibn Affan i Alija, r.a., dvoumili su se koji će mu od njih dvojice klanjati dženazu. Abdurrahman ibn Avf je rekao: "Neka klanja Suhejb." Tako je oporučeno. Poslije namaza je Abdullah ibn Selam prišao njegovom tijelu i stavši pored postelje, reče: "Ako ste me pretekli da mu klanjate, nećete me preteći u pohvali njega...Divan li si brat po islamu, o Omere, naklonjen istini, odbojan prema laži. Bio si zadovoljavan kada je trebalo i ljutio si se kada je trebalo. Bio si kreposan i dobar. Nisi se hvalisao i nisi ogovarao."

Ukopan je pored svoja dva prijatelja. Prenosi El-Mugire ibn Šu'be i veli: "Nakon što je Omer umro, za njim je zaplakala kćerka Ebi-Hasme i rekla: "Omere, ispravljao si nepravdu, pomagao si liječenje teških bolesnika. Uništio si smutnju, a oživio sunnet. Otišao si čiste odjeće i čist od grijeha."

VRLINE OMERA, R.A.

Pero nije u stanju iskazati sve vrline i dobročinstva koja je učinio Emirul-mu'minin Omer ibn el-Hattab, r.a. Omer je Medinu učinio muslimanskom prijestolnicom, a šuru je učinio načinom islamske vlasti. Džamiju je učinio mjestom gdje se raspravlja o općim muslimanskim problemima. Džamija je u Omerovo vrijeme bila mjesto odakle se upravljalo državom.

Prvi je postavio sudije i zahtijevao od njih da se drže pravde u svojim presudama. A dovoljno mu je časti što je on bio najpravedniji u presudama. I često kada se govori o pravdi, navodi se Omer kao primjer. Nazvan je Farukom jer je rastavljao istinu od laži.Teško da ima sličan primjer držanja do pravde među ljudima kao slučaj koji se desio sa izaslanikom Kisre. Došao je u Medinu pitati o muslimanskom kralju, pa su ga obavijestili da kod njih nema kralja, nego da imaju halifu. Potom ih je pitao gdje on boravi, pa su ga uputili prema džamiji. Potražio ga je u džamiji, ali ga nije našao. Rečeno mu je da ode na jedno mjesto nedaleko od džamije. Kada je perzijski izaslanik došao na mjesto gdje su ga uputili, našao je čovjeka

kako spava u hladovini voćnjaka. Sam, sakriven od sunca, sa svojim štapom pod glavom, siguran i bezbrižan spavao je prvi čovjek najveće države toga doba. Ta slika je nagnala Perzijanca da kaže poznatu rečenicu: "Pravdu si uspostavio, pa mirno zaspao!"

Omer ibn el-Hattab, r.a., prvi je koji je postavio divane (urede), uveo poštu, plate i protokole. Koliko je Emirul-mu'minin bio strog prema sebi i svojoj porodici, toliko je bio blag, saosjećajan i samilostan prema muslimanima. Kad bi saznao da je neko u oskudici, sakupio bi hrane i sam na svojim leđima odnio muhtaču.

Historija neće prestati spominjati ovoga čovjeka. On je uveo (mjesečno) lunarno računanje vremena za muslimane. Arapi prije, a i Arapi kao prvi muslimani, računali su vrijeme prema perzijskom ili bizantijskom takvimu, sve dok Omer ibn el-Hattab nije načinio muslimanski kalendar koji počinje od godine u kojoj je Allahov Poslanik, a.s., učinio Hidžru iz Meke u Medinu.

OSMAN IBN AFFAN, R.A.

عثمان بن عفان رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Osman, sin je Affanov, a on sin Ebu el-'Asov, a on sin Umejje, a on Abduš-Šemsov, a on Abdul-Menafov, a on Kusajjov, a Kusajj je sin Kilabov, a on sin Murrinov, a on K'abov, a on Luejjov, a on Galibov, a on Fihrov, a on Malikov, a on Nadrov, a on Kinanov, a on Muzejminov, a on Mudrekov, a on Iljasov, a on sin Mudar Nizarov, a on Meidov, a on Adnanov. Imao je nadimke Ebu-Abdullah i Ebu-Amr.

Prvi nadimak mu je po sinu Abdullahu kojeg je dobio sa ženom Rukajjom, kćerkom Allahova Poslanika, a.s. Sin mu je umro četvrte godine po Hidžri, a imao je šest godina. Osmanova mati bila je Erva, kćerka Kurejzova, sina Rebiovog, koji je sin Habibov, a on sin Abduš-Šemsov. Bio je rođak Allahovog Poslanika, a.s., s dvije strane: po porijeklu od Abdul-Menafa, oca Abduš-Šemsa, čiji su potomci Emevije, a peti Osmanov djed. Abdul-Menaf bio je otac i Hašimu, od koga su nastale hašimije, a on je četvrti djed Muhammedu, a.s.; s druge strane Osmanova je mati Erva a njezina mati El-Bejda, kćerka je Abdul-Muttalibova, pa prema tome Osmanova nana po majci tetka je Allahovog Poslanika, a.s. Osman, r.a., vodi porijeklo od Umejje, jednog od najčasnijih kurejševićkih plemena, koje je nosilo zastavu u ratovima i imalo neka vjerska zaduženja oko Kabe. Nadmetalo se s plemenom Benu-Hašim oko vođstva i ugleda. Možda je najveći uzrok neprijateljstva plemena Benu-Umejje prema Muhammedu, a.s., i Objavi koja mu se objavljivala u srce ležao u tome što nije bio iz njihovog plemena. Slična je bila i mržnja plemena Mahzum i Sekif, koja su smatrala da imaju veće pravo na poslanstvo od plemena Benu-Abdul-Muttalib.

OSOBENOSTI

Osman, r.a., odgojen je u bogatoj trgovačkoj kući. Taj luksuz i bogatstvo ostavili su velik uticaj na njegovu ličnost i ponašanje. Isticao se mirnoćom, prijaznim govorom i lijepim ahlakom. Upustio se u trgovinu u kojoj se pokazao kao vrstan trgovac: pravedan, iskren i pouzdan. Iz Meke je odlazio na trgovačka putovanja, zimi u Šam, a ljeti u Jemen. Osman je učio u doba kad je bilo vrlo malo učenih ljudi. Tako je zabilježeno da je bilo samo sedamnaest ljudi koji su znali čitati i pisati u vrijeme spuštanja Objave Muhammedu, a.s. Među njima je bio i Osman, a imao je vrlo lijep rukopis. Još za svoje mladosti počeo se isticati, koristeći čitalačke sposobnosti među Arapima. Poznavao je njihova rodoslovlja i znao historiju Kurejšija, sa svim njihovim dobrim i lošim stranama. Ljudi su ga posjećivali i družili se s njim zbog njegovog obrazovanja, blagosti, iskustva i lijepog ophođenja.

Nije ga privlačilo oružje niti je htio učiti ratne vještine. Prirodno je prezirao nasilje, nastojao je mirno riješiti probleme i izbjegavao je svađu i kavgu kad god je mogao. Bio je vrlo stidljiv. Allahov Poslanik, a.s., znajući za njegov stid rekao je: “Najiskreniji u svome stidu od moga ummeta je Osman.” Također prenosi Seid ibn el-’As od Aiše: “Ebu-Bekr, r.a., zatražio je dozvolu od Allahovog Poslanika, a.s., da uđe, a on je ležao na svojoj postelji zagrnut mojim ogrtačem, pa mu je Poslanik, a.s., dozvolio. Obavio je svoj posao i otišao, a potom je došao Omer, r.a., i zatražio dozvolu za ulazak. Allahov Poslanik, a.s., dozvolio mu je. Nije promijenio svoj položaj, a Omer, r.a., obavio je što je htio i otišao. Potom je došao Osman, r.a., i zatražio dozvolu za ulazak. Allahov Poslanik, a.s., sjeo je i popravio svoju odjeću. Osman je ušao, obavio svoj posao, a zatim izašao. Ja sam upitala: ‘Allahov Poslaniče, prema Ebu-Bekru i Omeru se nisi ponio kao prema Osmanu.’ Allahov Poslanik, a.s., odgovori: ‘Osman je vrlo stidljiv čovjek i bojim se da sam ga dočekao onako, da mi ne bi ni rekao zbog čega je došao.’”

Osman, r.a., bio je lijepog izgleda, srednje visine, okrugla lica, nježne kože, tamnoput, pravog nosa, krupnih očiju. Imao je veliku bradu koju je knio. Zube je učvršćivao zlatom. Imao je dugačke podlaktice, gustu kosu, krupne ručne i nožne kosti, naročito stopala i šake. Lice mu je imalo ožiljke od posljedica prebolovanih boginja. Živio je čisto i uredno, za razliku od mladića Meke toga doba. Nije pio alkohol niti je bludničio. O sebi je rekao: “Allaha mi, nisam počinio blud ni u džahilijetu ni u islamu.” Održavao je rodbinske veze, pružao podršku i pomagao rodbini kad god je trebalo. Bio je vrlo strpljiv, samilostan i dobroćudan. Posebno je bio milostiv prema rođacima, slugama i onima koji su od njega zavisili. Jedanput mu je rečeno: “Zašto ne zapovijediš slugama da te neprestano služe?” On je odgovorio: “Ne... noć je za njihov odmor.”

Osman je živio raskošnim životom, imao je sav komfor, uredno i luksuzno pokućstvo, oblačio je skupocjena odijela i nosio vrijedan nakit. Bio je bogat i darežljiv.

PRIMANJE ISLAMA

Osman je, kako priča Hafiz ibn Asakir, primio islam na čudan način. Rukajja, kćerka Poslanikova, a.s., bila se udala za Utbu ibn Ebu-Leheba, a bila je vrlo lijepa i privlačna. Osman se još ranije želio oženiti Rukajjom, pa ga je njena udaja jako rastužila. Jednog dana je kod svojih ukućana, tužan i zabrinut kao i uobičajeno, zatekao u posjeti njegovu tetku S'adu bint Kurejz. Ona se bavila vračanjem pa mu je rekla: "Raduj se, pozdravljen si triput uzastopno, pa opet triput, pa opet do deset. Dobit ćeš dobro, a bit ćeš sačuvan zla. Bogami, oženit ćeš se čednom ženom, kćerkom plemenitog porijekla, učinit ćeš djelo koje će biti opjevano." Osman, r.a., kasnije je pričao: "Bio sam začuđen njenim riječima, nagovještavala mi je ženidbu ženom koja se udala za drugoga, pa sam je upitao:

'Tetka, šta to govoriš?'

Odgovorila mi je:

'Osmane, lijep si i riječit, a ovaj Poslanik ima jasan dokaz, pa ga slijedi, kipovi ti ne mogu nauditi.'"

Kada je nakon toga izašao iz kuće, ugledao je Ebu-Bekra, r.a., koji mu je rekao:

"Teško tebi, Osmane! Kako ti, kao razborit čovjek, ne možeš razlučiti istinu od neistine? Kakvi su ovo kipovi koje obožava naš narod? Zar nisu od kamena, gluhi, slijepi, niti koriste, niti štete?

Osman odgovori:

"Allaha mi, takvi su kakve si ih opisao."

Ebu-Bekr reče:

"Ovaj Muhammed ibn Abdullah, Allahov je Poslanik, Allah ga je poslao Svojim stvorenjima. Imaš li želju da ga posjetiš?"

Osman i Ebu-Bekr, r.a., tada su otišli kod Poslanika, a.s., i on mu reče: "Osmane, odazovi se Allahu, ja sam Njegov Poslanik, tebi i svim stvorenjima." Kada je čuo Allahova Poslanika, a.s., Poslanik, a.s., ga je oduševio, te on izgovori šehadet i primi islam.

ZUN-NUREJN

Ebu-Bekr, r.a., pozivao je kurejševičku omladinu: onu razumniju i naprednju i onu ljepšega morala od njihovih vršnjaka, u islam. Objašnjavao im je pravednost nebeske poslanice kojom je obradovan Muhammed ibn Abdullah, a.s. Doveo je Osmana ibn M'azuna, Ebu-Ubejdu ibn el-Džerraha, Abdurrahmana ibn Avfa, Ebu-Selemu ibn Abdul-Eseda i Erkama ibn Ebu-el-Erkama kod Allahova Poslanika, a.s., te su svi, njegovim uzrokom i zaslugom, primili islam. U to vrijeme bilo je trideset osam muslimana na Zemlji. Kurejšije su shvatile kakva im opasnost prijeti ako se islam proširi među njihovom omladinom, pa su se tome počeli otvoreno suprotstavljati.

Islam je pozivao odbacivanju paganstva i obožavanja kipova, zagovarao jednakost i pravednost među ljudima. Ovakvi su principi Kurejšijama oduzimali povlastice i uništavali mekanski vladajući društveni sistem, koji je bio zasnovan na ropstvu i tlačenju siromašnih od bogatih. Ovi principi mijenjali su život čiji su običaji ponižavali vrijednost čovjeka.

Ebu-Leheb, Poslanikov, a.s., amidža, svoja je dva sina oženio kćerkama Resulullaha: Utbu Rukajjom i Utejbu Ummu Kulsum. Kurejšije su počele razmišljati o načinu kojim bi zaustavili Poslanika, a.s., u njegovoj poslaničkoj misiji. Ebu-Leheb i žena mu Ummu Džemil smatrali su da je najbolji način zabaviti ga ličnim problemima, a to su vidjeli u razvodu braka njihovih sinova. Kada je obavljen razvod, Allahov Poslanik, a.s., bio je vrlo radostan jer su se njegove kćerke razvele od mnogobožaca.

Poslije nekog vremena, Osman, r.a., počeo je razgovarati s Poslanikom o ženidbi Rukajjom. Resulullah, a.s., dočekao je toplo njegov prijedlog i oženio ga svojom kćerkom. Rekao je poslije: "Najljepši brak, što ga čovjek vidje, jeste između Osmana i žene mu Rukajje."

Osmanova tetka S'ada bint Kurejz je povodom njihovog braka rekla:

"Allah uputi Osmana
mojim riječima na pravi put,
a Allah upućuje na Istinu.
Pa slijedi Muhammeda, a.s., na istini,
on nikada nije bio uz laž.
Oženi ga svojom kćerkom,
poslani s Istinom, pa njih dvoje bijahu,
mjesec i sunce nad horizontom.
Žrtvujem za tebe, sine Hašimovića,
svoju dušu ti, Allahov Milosniče,
poslan svim stvorenjima."

Nakon što se pojačao pritisak Kurejšija, Poslanik, a.s., naredio je muslimanima da učine hidžru u Abesiniju (Etiopiju). Osman, r.a., i njegova žena su također otišli u Abesiniju i tamo proveli neko vrijeme, pa su se vratili u Meku. U tom periodu su dobili sina kojem su nadjenuli ime Abdullah. Stanovnici Jesriba (Medina) dali su prisegu Muhammedu, a.s., da će ratovati uz njega i štititi ga te su ga pozvali k njima u Medinu. Poslanik, a.s., muslimanima je naredio da tajno učine hidžru u Medinu gdje su ih ensarije dočekale, dijeleći s njima dom, imetak, dobro i zlo, tako da takvo gostoprimstvo nije zabilježeno u historiji. Osman i njegova porodica bili su prvi koji su učinili hidžru. Smjestili su se u kuću Sabita ibn Sabita r.a., brata Hassana ibn Sabita, r.a., koji je bio pjesnik Allahova Poslanika, a.s., a Osman se pobratio s njim. Hidžra muslimana u Medinu upotpunila se dolaskom Muhammeda, a.s., i Ebu-Bekra, r.a., Ovdje je otpočeo razvoj i izgradnja države i zajedice zasnovane na ljubavi, bratstvu i potpomaganju koje se očitovalo na svakom koraku. Muslimani su uživali mir i sigurnost. Međutim, Kurejšije su i dalje motrile na muslimane na svakom koraku, nisu propuštali ni jednu priliku da im naštete i isprovociraju ih gdje god su mogli. Pozvali su u pomoć svoje saveznike među arapskim plemenima u borbu protiv islama.

Jednoga dana je do Poslanika, a.s., došla vijest da se Ebu-Sufjan vraća iz Šama na čelu karavana u kome je bio kurejševički kapital. Odlučio se suprotstaviti tom karavanu i zaplijeniti imetak kako bi osiromašio Kurejšije i otupio oštricu njihova djelovanja te ih zaustavio u njihovom nanošenju zla muslimanima. Ebu-Sufjan je, osjetivši opasnost, poslao po pomoć. Kurejšije su ga pomogli svojim junacima i ratnicima, poslavši ih u spas karavana. Dok su oni stigli, Ebu-Sufjan je uspio izbjeći muslimansku zasjedu, međutim, Kurejšije se nisu htjele vratiti u Meku bez sukoba s Muhamedom, a.s. Naročito je Ebu-Džehl podsticao mušrike na to i naređivao im borbu. Tako je došlo do Bitke na Bedru. Kurejšije su doživjele težak poraz u kojem im je poginuo velik broj plemića i ratnika. Osman nije učestvovao u ovoj bici jer mu se žena Rukajja bila razbolila tako da nije mogla ustati iz postelje. Smatrao je da treba ostati pokraj nje da joj hizmeti i zatražio je dozvolu od Poslanika, a.s., što mu je on dozvolio.

Na taj dan kada su muslimani pobjedonosno završili okršaj na Bedru, Rukajja je preselila na ahiret. Allahov Poslanik, a.s., odredio je dio ratnog plijena za Osmana, kao da je i on učestvovao u bici. Poslije smrti Rukajje, Osman, r.a., želio je zadržati svoje srodstvo s Poslanikom, a.s., pa je zaprosio njegovu drugu kćerku Ummu Kulsum. Allahov Poslanik, a.s., vjenčao ga je njom, a mehr je bio isti kao i kod Rukajje. Vjenčanje je bilo u mjesecu rebiul-evelu, treće godine po Hidžri.

Tuga je ponovo ostavila ožiljak na Osmanovom srcu kada mu je u šestoj godini života umro sin Abdullah. Dženazu mu je klanjao njegov djed Muhammed, a.s. Ukopan je u Medini. Devete godine po Hidžri umrla mu je žena Ummu Kulsum, a s njom nije imao djece. Kada je druga Resulullahova kćerka Ummu Kulsum preselila na ahiret, on je rekao Osmanu: “Kada bih imao i treću kćerku, dao bih je za tebe.”

Osman, r.a., dobio je nadimak “Zun-nurejn” (Vlasnik dvije svjetlosti), zbog toga što je

oženio dvije kćerke Poslanika, a.s., a svaka od njih mu je bila svjetlo u životu. On je među deset osoba kojima je Džennet obećan za njihova života. Ta deseterica časnih ashaba su: Ebu-Bekr es-Siddik, Omer ibn el-Hattab, Osman ibn Affan, Alija ibn Ebi- Talib, Talha ibn Ubejdullah, Zubejr ibn el-Avvam, Abdurrahman ibn Avf, S'ad ibn Ebi-Vekkas, Abdullah ibn Mes'ud i Seid ibn Zejd, Allah neka je zadovoljan s njima.

Hatib Ebu el-Fadl prenosi od Abdullaha ibn Ebu-Nasra, a ovaj od Nasra ibn Ahmeda, a ovaj od Ahmeda ibn Talhe ibn Haruna, a ovaj od Ahmeda ibn Sulejmana, a ovaj od Jahje ibn Džafera, a ovaj od Alija ibn Asima, a ovaj od Osmana bin Gajasa, a ovaj od Osmana en-Nehdija, a ovaj od Ebu-Muse el-Eš'arija da je rekao: "Bio sam s Allahovim Poslanikom, a.s., u jednom vrtu iza zatvorenih vrata kada pokuca neki čovjek, pa Resulullah, a.s., reče:

'Abdullahu ibn Kajse, idi i otvori mu vrata i obraduj ga Džennetom.' Ustao sam i otvorio vrata, a na vratima je bio Ebu-Bekr, r.a. Kada sam ga obavijestio o onome što je rekao Poslanik, a.s., zahvalio je Allahu, ušao, nazvao selam i sjeo. Potom sam zatvorio vrata, a Allahov Poslanik, a.s., razgrtao je štapom zemlju kada neko opet pokuca. Poslanik, a.s., reče:

'Abdullahu, ustani i otvori, i obraduj ga Džennetom.'

Ustao sam i otvorio vrata na kojima je bio Omer ibn el-Hattab r.a. Kada sam ga obavijestio o onome što je rekao Poslanik, a.s., zahvalio je Allahu, ušao, nazvao selam i sjeo. Zatvorio sam vrata, a Poslanik, a.s., čeprkao je zemlju štapom, kada neko ponovo pokuca. Poslanik, a.s., reče:

'Abdullahu, ustani, otvori mu i obraduj ga Džennetom na iskušenju koje će ga snaći.'

Ustao sam, otvorio i vidio Osmana ibn Affana, r.a., pa sam ga obavijestio o onome što je rekao Allahov Poslanik, a.s., a on je rekao:

'Allah je pomagač.'

Potom je ušao, nazvao selam i sjeo."

Hilal je pričao, prenoseći od svog oca, a ovaj od Ishaka el-Ezreka, a ovaj od Ebu-Sufjana, a ovaj od Dahhaka ibn Muhazima, a ovaj od Nizala ibn Sebre el-Hilalija da je rekao:

"Rekli smo Aliji, r.a.: 'Vođo pravovjernih, pričaj nam o Osmanu ibn Affanu!'

On je rekao:

"Zovu ga Zun-nurejn, na najvišem je stupnju, srodio se s Allahovim Poslanikom, a.s., preko njegovih kćeri i osigurana mu je kuća u Džennetu.'"

Osman, r.a., nije se pročuo svojom smjelošću niti slavom u ratu. Bio je sa Poslanikom, a.s, na Hendeku, Hudejbijji, Hajberu i obavio Oprosnu umru, kao što je učestvovao u Osvajanju Meke, Hunejnu, Taifu i Bici na Tebuku i na Uhudu. Buhari bilježi od Muse ibn Ismaila, a ovaj od Ebu-Avane, a ovaj od Osmana ibn Mevhiba da je rekao: "Došao je neki čovjek iz Egipta na hadž, pa je upitao o ljudima koji su sjedili okupljeni:

'Ko su ovi?'

Odgovorili su:

'Kurejšije.'

'A ko im je učitelj?'

'Abdullah ibn Omer, r.a.'

On se primače, pa se obrati Abdullahu:

'Sine Omerov, pitat ću te nešto. Je li Osman pobjegao u Bici na Uhudu?'

On odgovori:

'Jeste.'

'A znaš li da je odsustvovao i sa Bitke na Bedru?'

'Znam.'

Čovjek reče:

'Allahu Ekber.'

Tada mu Abdullah ibn Omer, r.a., reče:

'Priđi da ti objasnim. Što se tiče njegova bježanja na Uhudu, svjedočim da mu je Allah, dž.š., oprostio. Što se tiče njegova odsustva sa Bedra; bio je oženjen Poslanikovom kćerkom, a ona je tada bila teško bolesna. Ostao je da joj pomogne, a Poslanik, a.s., rekao mu je: 'Imaš nagradu kao onaj koji je učestvovao na Bedru i pravedan udio u diobi ratnog plijena.'

Što se tiče njegova odsustva na dan zakletve "Er-Ridvan", u to vrijeme je poslan u Meku. Da je bio iko pogodniji za odlazak u Meku od njega, Allahov bi ga Poslanik, a.s., poslao. Muhammed, a.s., poslao je Osmana u Meku, a prisega "Er-Ridvan" bila je nakon njegovog odlaska. Poslanik, a.s., rekao je za svoju desnu ruku da je Osmanova, te je njome stisnuo drugu i rekao: 'Ovo je za Osmana.'

Što se tiče ugovora na Hudejbiji, Osman, r.a., bio je Poslanikov izaslanik u Meki. Poslanik, a.s., zovnuo je Omera da ga zastupa kod Kurejšija u Meki i da im objasni njegovu želju za posjetu K'abi i tavafu oko K'abe, pa mu je Omer, r.a., rekao: 'Allahov Poslaniče, bojim se za sebe od Kurejšija, a u Meki nema nikoga iz Benu-Adijj ibn K'ab, ko bi me zaštitio. Kurejšije znaju moju mržnju i neprijateljstvo prema njima, nego mogu ti preporučiti čovjeka koji je bolji izaslanik od mene; Osmana ibn Affana." Poslije toga, Resulullah, a.s., poslao je Osmana. Kada je Osman , r.a., došao u Meku i sreo Eban ibn Seida ibn 'Asa, zatražio je zaštitu kod njega dok ne preda svoju poruku Kurejšijama. Otišao je sa Ebu-Sufjanom starješinama Kurejšija i obavijestio ih o Poslanikovoj, a.s., poruci, pa su mu oni rekli:

'Ako hoćeš da obaviš tavaf oko K'abe, obavi ga'

On im odgovori:

'Neću tavafiti dok to Poslanik, a.s., ne uradi prije mene.'

Kurejšije su uhapsili Osmana, a do muslimana je došla vijest da je ubijen. Tada su muslimani dali prisegu zvanu "Er-Ridvan" za borbu protiv Kurejšija kako bi osvetili Osmana.

Osman, r.a., bio je jedan od onih koji su davali najveće priloge za opremanje islamske

vojske u ratovima, koje je vodio Allahov Poslanik, a.s. Ulagao je imetak za islam bez računa, a imao je golemo bogatstvo. Kad je Poslanik, a.s., htio da ide na Tebuk, bila su potrebna velika materijalna sredstva i obilne zalihe zbog daljine puta. Trebali su deve, konje, hranu i piće. Poslanik, a.s., proglasio je vrijeme polaska i tražio od muslimana da daju priloge koliko ko može. Ebu-Bekr, r.a., dao je sav svoj imetak, pa ga je Poslanik, a.s., upitao:

'Šta si ostavio svojoj porodici?'

On odgovori:

'Ostavio sam im Allaha i Njegova Poslanika.'

Omer, r.a., priložio je pola svog imetka, Abdurrahman ibn Avf dvije stotine oka zlatnika, Asim ibn Adijj sedamdeset tovara hurmi.

Što se tiče Osmana, on je opremio trećinu vojske, priložio je tri stotine deva sa cjelokupnom opremom i hiljadu dinara. Allahov Poslanik, a.s., rekao je na to:

'Šta god Osman od danas uradi neće mu naškoditi.'"

On je bio pisar Objave koju je Vjerovjesniku, a.s, dostavljao Džibril, a.s, od prvih dana. Kada je Aiša čula da neki muslimani proklinju Osmana pred kraj njegova hilafeta, rekla je: "Allah prokleo onog ko njega proklinje. Bila sam uz Allahova Poslanika, a.s., a Osman je bio bedem naslonjen na njega. Brisala sam mu znoj sa čela dok mu je silazila objava, a Poslanik, a.s., rekao je: 'Piši, Osmane! Tako mi Allaha, Allah nije dao nijednom Njegovom robu da bude u takvom odnosu s Njegovim Poslanikom, a da nije bio plemenit prema njemu.'"

HILAFET

Halifa Omer, r.a., bio je izboden dvosjeklim nožem od Ebu-L'ul'u'a el-Farisija. Tri dana trpio je nanesne rane, a za to vrijeme razmišljao je o stanju muslimana koje će doći poslije njega. Nije htio nikoga odrediti za svoga nasljednika.

Poslije dugog razmišljanja prepustio je odluku šesterici cijenjenih ashaba kojima je Allahov Poslanik, a.s., bio zadovoljan: Osmanu ibn Affanu, Aliji ibn Ebi-Talibu, Talhi ibn Ubejdullahu, Zubejru ibn Avvamu, S'adu ibn Ebi-Vekkasu i Abdurrahmanu ibn Avfu, r.a. Rekao je svome sinu Abdullahu da prisustvuje vijećanju, ali bez prava na svoju odluku. Omer, r.a., bojao se da halifa koji će doći iza njega ne bude davao prednost svojim rođacima nad ostalim muslimanima, davanjem položaja i zaduženja. Zbog toga je rekao Aliji: "Ako budeš izabran za halifu poslije mene, ne navaljuj na vratove podanika ljude od Abdul-Muttalibovog potomstva."

Osmanu je rekao: "Osmane, ako budeš zadužen za bilo koju stvar nad muslimanima, ne tovari na vrat podanicima ljude iz Benu Ebu-Muita."

Poslije Omerove smrti ljudi su bili neodlučni ko će mu klanjati dženazu. Stvar je odlučio Abdurrahman ibn Avf , r.a., rekavši: “Ustani ti, Suhejbe, i klanjaj kao što ti je halifa bio naredio.” Poslije Omerova ukopa, Mikdad ibn Amr okupio je izborno vijeće u kući Musvira ibn Mahrema kako bi između sebe izabrali halifu. Među njima je bio i Abdullah ibn Omer, r.a. Mikdad je bio na vratima i čuvao stražu kako bi njihova rasprava bila mirna i neometana. Došli su Amr ibn el-’As i Mugire ibn Š’ube i sjeli ispod prozora. Mikdad, kada ih je vidio, dobaci im: “Jeste li došli da poslije možete govoriti: ‘Bili smo kada se odlučivalo?’”

Rasprava među odabranim članovima vijeća bila je bučna. Podigli su svoje glasove predlažući riješenja, pa im je Mikdad rekao: “Mislio sam da ćete potpomoći izbor halife, a ne da ćete raspravljati.”

Mogla se osjetiti sva ozbiljnost i težina situacije. Trojica iz vijeća se isključiše iz dalje rasprave, a svoja prava na vođstvo Zubejr ibn Avvam prepusti Aliji, S’adu ibn Ebi-Vekasu, Abdurrahmanu ibn Avfu, a Talha ibn Ubejdullah Osmanu ibn Affanu. Tako je stvar hilafeta prepuštena trojici da izaberu između sebe. Abdurrahman ibn Avf obrati se Aliji i Osmanu:

“Koji će od vas dvojice prihvatiti drugoga? Allah je uz boljeg od dvojice preostalih.”

Osman je šutio kao i Alija, pa je Abdurrahman rekao:

“Ja ću preuzeti na sebe izbor i odredit ću onoga koji je preči od vas dvojice.”

“Slažemo se!”, rekoše.

Poslije toga je Abdurrahman govorio o obojici: o njihovim vrijednostima, zaslugama, jačini vjerovanja i bogobojaznosti, zatim je rekao:

“Ako odredim jednog od vas, uzimam potvrdu i obećanje da će biti pravedan prema muslimanima i da će ih štititi.”

Alija i Osman, r.a., odgovoriše:

“Svakako, imaš obećanje od nas.”

Potom su se svi razišli. Abdurrahman je osjetio težinu preuzete odgovornosti; trebalo je odrediti halifu koji će nastaviti stopama prethodnika. Odlučio je da konsultira sve muslimane.

Počeo je obilaziti ljude i ispitivati ih, razmišljajući i moleći Allaha da ga uputi na onoga kojim će muslimani biti zadovoljni. Ibn-Kesir u svojoj knjizi “El-Bidaje ven-nihaje” opisao je stanje Abdurrahmana ibn Avfa u tom periodu i ono što ga je tištilo: “Abdurrahman ibn Avf ustao je da konsultira ljude i da uporedi mišljenje muslimana i emira - -javno i tajno. Ispitivao je kakvog su mišljenja; pitao je i djecu u mektebima, pa i one koji su dolazili u posjetu Medini. To je trajalo tri dana i noći. Nije mogao naći ni dvojicu da su se suprotstavljali da Osman bude halifa.”

Proučen je ezan za skupni namaz u džamiji. Abdurrahman, r.a., ispeo se na minber i rekao:

“Ljudi, ispitivao sam javno i tajno vaše mišljenje, pa nisam vidio da naginjete i jednom od ove dvojice, ni Aliji ni Osmanu. Alija, ustani!”

Alija je ustao i došao do minbera, a Abdurrahman ga uze za ruku i upita:

“Možeš li se zakleti Allahovom Knjigom i sunnetom Njegovog Poslanika, a.s., da ćeš raditi kao Ebu-Bekr i Omer?”

Alija odgovori:

“Allahu moj, ne mogu, ali mogu da ću uložiti sve od sebe.”

Abdurrahman reče:

“Dođi Osmane!”

Uzevši ga za ruku i njega upita:

“Možeš li se zakleti Allahovom Knjigom i sunnetom Njegovog Poslanika, a.s., da ćeš raditi kao Ebu-Bekr i Omer?”

Osman odgovori:

“Allahu moj, mogu.”

Tada Abdurrahman diže glavu prema nebu, dok mu je ruka bila u Osmanovoj, i reče:

“Gospodaru, čuj i posvjedoči! Gospodaru, čuj i posvjedoči! Gospodaru, čuj i posvjedoči! Gospodaru, skinuo sam teret sa svojih pleća na Osmana.”

Ljudi su se okupili oko Osmana, r.a., da bi mu dali prisegu. Alija, r.a., dao mu je prisegu zajedno sa ostalima, zatim su posjedali u džamiji da bi čuli halifin govor.

Ebu-Bekr, r.a., kada bi vazio ljudima, stao bi na stepenicu do koje je stajao Allahov Poslanik, a.s. Omer je vazio stepenicu niže od Ebu-Bekra, a Osman stade na stepenicu s koje je vazio Resulullah i reče: ”Ovo će se oduljiti.” Izgled Osmana, r.a., dok je bio na minberu, upućivao je na njegovu tremu, nelagodu i uzrujanost. Počeo je drhtati i zamuckivati, a zatim se ohrabrio, zahvalio je Allahu, dž.š., donio salavat na Njegova Poslanika, a.s., i rekao: “Vi ste u kući prolaznosti. Nadmećite se u dobru koliko možete do kraja vašega života. Ne znate hoćete li osvanuti ili omrknuti. Zar nije dunjaluk prepun obmana, pa neka vas nikako život na ovome svijetu ne zavara i neka vas u vjeri Allaha, dž.š., šejtan ne pokoleba. Uzmite pouku od prošlih naroda i trudite se da budete bolji. Ne budite nemarni. Gdje su oni što su radili za dunjaluk, isto su ostavili tragove i ostatke nastambi iza sebe? Zar niste čuli za njih? Odbacite dunjaluk kao što ga je i Allah, dž.š., odbacio i tražite ahiret, jer je Allah, dž.š., rekao da je on bolji, riječima: ‘Navedi im kao primjer da je život na ovome svijetu kao bilje, koje i poslije natapanja vodom, koju Mi s neba spuštamo, ipak, postane suho i vjetrovi ga raznesu. A Allah sve može! Bogatstvo i sinovi ukras su u životu na ovome svijetu, a dobra djela, koja vječno ostaju, bit će kod Gospodara tvoga bolje nagrađena i ono u šta se čovjek može pouzdati.’”[12] Prvo s čim se susreo Osman, r.a., kao halifa, bila je parnica Ubejdullaha ibn Omera. Ubejdullahu su rekli da je dvosjekli mač kojim je Ebu-L’ul’u ubio njegovog oca, Vođu pravovjernih, prije ubistva viđen kod Hurmuzana. Po Medini su se proširile glasine o uroti protiv Vođe pravovjernih s ciljem

razbijanja muslimanskog jedinstva i nadmetanja oko hilafeta. Ljudi su vidjeli Hurmuzana zajedno s Ebu-L'ul'uom i jednim kršćaninom Džefinom kako se dogovaraju. Ubejdullah ibn Omer se žestoko rasrdio kada je vidio svoga oca kako pati od nanesenih rana i krvari, te je u srdžbi isukao sablju i ubio kćerku Ebu-L'ul'ua i kršćanina Džefina, a kada je našao Hurmuzana, i njega. Omer, r.a., naredio je da se strpa u zatvor i da mu presudi halifa koji dođe poslije njega.

Muslimani su bili ogorčeni na Ubejdullaha ibn Omera. Alija, r.a., rekao je: "Dobit će ono što je i zaslužio!" Naredio je da se ubije, međutim, neki od muhadžira suprotstavili su se toj odluci i rekli: "Zar da se ubije danas, a otac mu ubijen juče?" Amr ibn el-'As, obraćajući se halifi Osmanu, rekao je: "Allah te je oslobodio toga. Njegov slučaj nije bio u vrijeme tvoga hilafeta, pa ga ostavi."

Vođa pravovjernih platio je krvarinu za pobijene. Pošto oni nisu imali nasljednika, stavio ju je u Bejtul-mal, a Ubejdullaha ibn Omera pustio je na slobodu.

Vođa pravovjernih htio je da njegova briga pokriva svaku osobu, bio on musliman ili zimmija[13], pa je svojim namjesnicima napisao: "Allah je vođama naredio da budu pastiri i ne pristoji im da budu poreznici. Većina ljudi ovog ummeta stvoreni su kao pastiri, a ne kao poreznici. A sigurno će doći vrijeme da će vaše vođe biti poreznici, a ne pastiri, pa kada to dođe, nestalo je stida, sigurnosti i povjerenja. Najispravnije je da gledate šta rade muslimani i u njihove obaveze; da im dajete njihova prava i da od njih tražite što moraju dati. Lijepo postupajte prema zimmijama, dajite im što je njihovo i uzmite što je propisano. Zatim, neprijatelja na kojeg budete nailazili, osvojite poštenjem i pravednošću."

Zapovjednike nad vojskom podsjetio je na njihove obaveze u čuvanju islamske države riječima: "Vi ste čuvari i zaštitnici muslimana i mi potvrđujemo ono što vam je Omer zapovijedio. Ni slučajno ne želim ni od jednog od vas čuti o nekim promjenama, pa da vas Allah drugima zamijeni. Vodite računa o svom ponašanju u odnosu na ono čime me je Allah zadužio (tj. hilafet)."

Onima koji su sakupljali zekat napisao je, tražeći povjerenje, sigurnost i čuvanje od požude: "Allah je stvorio sva stvorenja i neće primiti ništa osim pravde. Uzmite pravo i dadnite pravo. Dadnite sigurnost, imat ćete je, nemojte biti prvi koji će je zloupotrijebiti pa biti saučesnici u grijehu onima koji će doći poslije vas. Budite povjerljivi, pa će i drugi biti povjerljivi prema vama i ne nanosite nepravdu siročadima i štićenicima jer je Allah neprijatelj njihovom neprijatelju."

Podanicima je napisao, naređujući im dobro i pridržavanje ispravne vjere, a odvraćajući od zla: "Ono što ste postigli, postigli ste uz one koji vas slijede, i neka vas dunjaluk nikako ne zavede od vaše vjere. Odavanje dunjaluku dovodi do novotarija, nakon što se kod vas ispuni troje: nakon što vam se blagodat upotpuni, nakon što vam djeca postanu punoljetna i nakon što Kur'an počnu da uče i Arapi i stranci. Allahov Poslanik, a.s., kaže: 'Nevjerstvo se javlja među strancima. Kada ne mognu razumijeti nešto iz vjere, umjesto toga uvedu novotarije.'"

NASTAVAK OSVAJANJA NA ISTOKU

Namjesnik u Kufi u doba Omera, r.a., bio je S'ad ibn Ebu-Vekkas, r.a., a kada je Osman, r.a., preuzeo hilafet smijenio ga je, a na njegovo mjesto postavio Velida ibn Ukbu. Ovo je bio prvi namjesnik kojeg je halifa postavio. Uzrok zbog kojeg je smijenjen S'ad je bio to što je on posudio novac od povjerenika Bejtul-mala u Kufi Abdullaha ibn Mes'uda, pa kada je Abdullah ibn Mes'ud zatražio da se vrati novac, ovaj to nije bio u stanju vratiti pa je došlo do svađe i rekle su se teške riječi koje su rasrdile halifu. Zbog toga je smijenio S'ada.

U tom periodu stanovnici Armenije i Azejberdžana raskinuli su napravljeni ugovor sa muslimanima pa su se počeli okupljati u cilju sprečavanja prodora muslimana u njihovu državu. Perzijski kralj Jezdedžrid podsticao ih je na to. Velid ibn Ukbe na čelu velike vojske izašao je iz Kufe. Lahko je osvojio Azejberdžan, a zatim Armeniju, zarobivši velik broj ljudi, pobivši mnoge i zaplijenivši ogroman plijen. Kada su Armenci i Azejberdžanci vidjeli svoju slabost pred muslimanima, ponudili su sporazum koji je sklopljen s Huzejfom ibn el-Jemamom. U sporazumu je stajalo da trebaju davati džizju, vrijednosti osam stotina hiljada dirhema godišnje. Velid je uzeo džizju od njih i u pošiljci s plijenom poslao je halifi. Halifa je potom smijenio namjesnika Basre Ebu-Musu el-Eš'arija, koji je bio namjesnik šest godina, a na njegovo mjesto postavio svog dajdžića Abdullaha ibn Amira ibn Kurejza. Postavio ga je za zapovjednika nad vojskom Ebu-Muse i Osmana ibn Ebu-el-'Asa, iako je imao dvadeset pet godina.

Potom je Velida ibn Ukbea smijenio s položaja namjesnika Kufe, a na njegovo mjesto postavio Seida ibn el-'Asa. Povod smjenjivanja Velida bilo je to što se ovaj napio i klanjao ljudima četiri rekata sabahskog farza, a zatim se okrenuo i upitao: ”Jesam li šta dodao?” Halifa ga je pozvao u Medinu i naredio da ga izbičuju.

Seid je spremio svoju vojsku i uputio se prema Taberistanu. Sve oblasti kroz koje je prolazio pristale su davati džizju tako da je osvojio cijeli Taberistan. Kada je stigao u Gruziju, ljudi su mu otvorili gradske kapije i dali džizju u iznosu od dvije stotine hiljada dinara. Osvojene teritorije proširile su se ka Istoku, a džizja iz tog područja je obilno popunila Bejtul-mal u Medini.

U ŠAMU

Nakon što je Seid osvojio Taberistan i Gruziju te se vratio u Kufu, primio je pismo od halife u kojem mu se naređuje da opremi vojsku i pošalje je kao pomoć Muaviji ibn Ebu-Sufjanu u Šam, jer su Bizantijci bili sakupili veliku vojsku kojom su htjeli napasti muslimane. Muslimani su se pobojali tolike vojske, pa su obavijestili halifu. U pismu koje je Seid dobio od halife pisalo je: "Ako ti dođe ovo pismo, pošalji pouzdanog, plemenitog i hrabrog čovjeka na čelu osam, devet ili deset hiljada vojnika vašoj braći u Šam." Seid je održao govor ljudima i sakupio vojsku od šest hiljada ljudi na čije je čelo odredio Selmana ibn Rebi'u i poslao ih u Šam.

Muavija ibn Ebi-Sufjan, r.a., bio je namjesnik Šama i poslao je vojsku na čijem je čelu bio Habib ibn Mesleme, da se bore protiv Bizantijaca u njihovoj državi. Osamdeset hiljada Bizantijaca bilo je pod vođstvom Morijana. Za Habibom je otišao i Selman ibn Rebi'a i njegov odred vojske. Nakon što su se ujedinile dvije vojske, čiji je zapovijednik bio Habib ibn Muslime, isplanirao je da se napad na Bizantijce izvrši noću i iznenada. Habibova je žena čula govor svoga muža sa zapovjednicima pa ga je upitala:

"A gdje ću se ja sastati s tobom?"

On joj je odgovorio:

"Mjesto sastanka će nam biti ili Morijanov logor ili Džennet."

Čim je pala noć, muslimani su navalili na Bizantijce, razbili njihove snage i pobili njihove plemiće. Kada je Habib stigao do Morijanova logora, našao je tamo svoju ženu koja ga je pretekla.

Muavija ibn Ebi-Sufjan osnovao je jaku mornaričku flotu kojom je namjerio napasti Kipar. Tražio je i dobio dozvolu od halife. Halifa Osman, r.a., molio je Allaha da pobijede i uspiju. Muavija i muslimani ukrcali su se na brodove i okrenuli prema Kipru kako bi navalili sa dvije strane. Osvojili su ga, pobili veliki broj vojnika i zaplijenili ogroman plijen. Poslije, Muavija je poduzeo pohode protiv Bizantijaca i osvojio mnoge gradove i utvrde sve dok nije stigao nadomak konstantinopoljskog moreuza. Želio je povećati broj brodova svoje flote, jer je odlučio ostatak Bizantije osvojiti s mora. Nije prestao dodijavati halifi, pitajući za odobrenje, dok mu nije udovoljeno. Organizirao je jaku mornaricu koja je imala vrlo zanačajnu ulogu za budućnost islamske države.

OSVAJANJE AFRIKE

Halifa Osman, r.a., puno je volio svoju rodbinu pa im je dodjeljivao razna zaduženja. Tako je smijenio Amra ibn el-A'sa u Egiptu, a na njegovo mjesto postavio svoga brata po majci Abdullaha ibn Sa'da ibn Ebu-Serha. Allahov je Poslanik, a.s., naredio da se ubije na dan Osvojenja Meke, nakon što se bio odmetnuo od vjere i uznevjerovao Kur'an.
Toga dana se Osman, r.a., za njega zalagao i uzeo ga pod svoju zaštitu. Muslimani nisu bili zadovoljni odlukom da se za upravitelja postavi čovjek čiju krv je Poslanik, a.s., proglasio dozvoljenom (tj. dozvoljeno je da se ubije). Stanovnici Egipta počeli su se komešati i protiviti Vođi pravovjernih.

Abdullah ibn Ebi-Serh, r.a., ratovao je po Africi, po naređenju halife, a u njegovoj vojsci je bilo istaknutih ashaba kao što su: Abdullah ibn Zubejr i Abdullah ibn Omer, r.a. Džerdžil, kralj Berbera, odupirao se muslimanima u strašnoj bici koja se odigrala u jednoj prostranoj dolini. Ibn Zubejr je zapazio da Berberi, nakon što bi se okupili na određenom mjestu, jurišaju na muslimane ne obazirući se na pogibiju. Zaključio je da se na tom mjestu krije neka tajna. Abdullah ibn Zubejr zatražio je od Abdullaha ibn Ebi-Sarha da mu da pojačanje. Izabrao je tri stotine odmornih konjanika i jašući ispred njih ponašao se kao da nosi poruku berberskom kralju. Kada je stigao do tog mjesta, vidio je kralja kako sjedi na prijestolju okružen poslugom i kako podstiče Berbere na borbu. Tada Abdullah isuka sablju i navali u pravcu berberskog kralja Džerdžila. Ovaj ga nije ni primijetio, pa nije ni pokušao pobjeći. Stigla ga je Ibn- Zubejrova sablja koja ga sasiječe dok su se sluge razbježale glavom bez obzira. Abdullah ibn Zubejr, r.a., je zatim sjahao i odsjekao Džerdžilovu glavu pa je stavio na vrh koplja i uputio se prema muslimanima. Kada su Berberi vidjeli ovaj prizor, razbježali su se na sve strane.

Muslimani su zauzeli sjevernu Afriku. Abdullah ibn Ebu-Serh poslao je Abdullaha ibn Zubejra halifi s radosnim vijestima o pobjedi. Halifa se obradovao kada je čuo na koji način je poražen Džerdžil pa je zatražio od Ibn-Zubejra da to ispriča muslimanima u džamiji, što je ovaj pokorno i učinio.

Bizantijci su, u međuvremenu, odlučili napasti Afriku s mora. Za tu su priliku spremili flotu od pet stotina brodova i pod komandom Herkelova sina Konstantina krenuli za Afriku. Abdullah ibn Ebu-Sarh, koji se odlučio za borbu na moru, izašao je pred njih sa muslimanskom flotom.

O ovom događaju jedan je od neposrednih učesnika rekao: "Krenuli su prema nama sa mnoštvom koje prije nije viđeno. Sklopili su jedra dok je vjetar puhao njima u leđa, a nama u lice. Kada smo se usidrili, vjetar se utišao, pa smo im rekli: 'Ako hoćete izaći ćemo na kopno,

gdje će poginuti najbrzopletiji od nas i od vas', pa su zavikali u jedan glas: 'Voda! ... Voda!...' Približili smo im se i pričvrstili naše lađe uz njihove, a onda je otpočela borba u kojoj su ljudi navaljivali jedni na druge, sabljama i noževima. Valovi su udarili u pramce njihovih lađa i odnijeli ih do obale. Leševi poginulih plutali su po moru dok se nije skupilo toliko leševa da su izgledali poput velikog broda. Voda je bila poprimila boju krvi. Muslimani su tada trpjeli kao nikad prije. Poginuo ih je veliki broj, a poginulih Bizantijaca je bilo mnogo više. Allah, dž.š., dao je pobjedu muslimanima, a Konstantin je pobjegao sa svojom vojskom teško izranjavan."

Ta bitka je postala poznata pod nazivom "Bitka jarbola", a Afrika je, Allahovom pomoću, ostala u rukama muslimana.

POBUNA

Nagomilali su se razlozi koji su srdžbu i gnjev pretvorili u nepokornost i pobunu protiv Vođe pravovjernih Osmana ibn Affana, r.a. Otkako je halifa počeo sa smjenjivanjem jednih, a postavljanjem drugih, smijenjeni namjesnici počeli su govoriti o njihovim pravima i o postavljanju halifinih rođaka na važna mjesta. Nezadovoljnici su govorili:

"Smijenio je Amra ibn el-A'sa iz Egipta, iako ga je on osvojio, a na njegovo mjesto postavio svoga brata po mlijeku Abdullaha ibn Ebi-Sarha, čiju je krv Poslanik, a.s., bio proglasio halalom, pa mu je Osman pružio utočište.

Smijenio je Sa'da ibn Ebi-Vekkasa s položaja namjesnika Kufe, a na njegovo mjesto postavio svoga rođaka Velida ibn Ukbu ibn Ebi-Muajta. Kada je on činio stvari koje su ostali muslimani mrzili, bio je prinuđen da ga zamijeni Se'idom ibn Asom.

Smijenio je Ebu-Musu el-Eš'arija iz Basre, a na njegovo mjesto postavio svoga dajdžića Abdullaha ibn Amra ibn Kurejzu.

Vratio je Hakema ibn Umejju u Medinu, nakon što ga je Poslanik, a.s., bio protjerao, zato što je špijunirao kroz otvor na vratima ne bi li saznao neke tajne, zajedno s njegovim sinom Mervanom ibn Hakemom. Oponašao ga je u nekim njegovim potezima. Ebu-Bekr i Omer , r.a., bili su odbili da se on vrati u Medinu. Osman ga je vratio, a svoju kćer udao za njegovog sina.

Poslao je Ebu-Zerra el-Gaffarija u Rebezu zbog njegovog osuđivanja Muavije ibn Ebu-Sufjana i njegovog načina života u Šamu.

Bio je slab prema svojim rođacima i njihovim prohtjevima, ugađao im je i bio blag prema njima. Tako je Muavija ibn Ebi-Sufjan mnoge stvari radio na svoju ruku, ne pitajući halifu."

Zbog ovih razloga planula je pobuna protiv halife. Stanovnici Kufe pobunuli su se tako da jedno vrijeme nisu imali namjesnika određenog od halife. Također su se pobunili i stanovnici Basre. Egipćani su se pobunuli na nagovor Abdullaha ibn Sebe'a ibn es-Sevda'a, židova koji je isplanirao veliko zlo islamu. Među ljudima je uveličavao i ocrnjivao Osmanove greške, pozivao ih je na pobunu i ubistvo halife. S njim je bio i Muhammed ibn Ebu-Huzejfe, kojeg je Osman, r.a., odgajao u svojoj kući poslije pogibije njegovog oca kao šehida na Jemami, prethodno ga preporučivši Osmanu, i Muhammed ibn Ebu-Bekr, koga je postavljanje Abdullaha ibn Ebu-Šerha za namjesnika razočaralo. Između Osmana i muslimana vodile su se vrlo žučne rasprave u kojima je halifa branio svoje stavove, i objašnjavao i iznosio činjenice. Uprkos svemu tome nezadovoljstvo je raslo, a rastao je i broj pobunjenika sve dok im se nije pridružio i dio muhadžira i ensarija iz Medine. Halifa je tada pozvao na zajednički namaz u džamiji, a potom se obratio muslimanima:

"Sve ima svoj kraj i sve ima svoje slabosti. Nesreća ovog ummeta i mahane ovih mnogobrojnih blagodati jesu oni koji šire glasine, govore vam ono što volite i taje ono što prezirete. Oni slijede prvog koji se pobuni, i najdraži su im oni koji dolaze iz daleka (stranci i neznalice). Oni ne piju, osim mulj i proizvode samo hrđu. Oni nemaju emira, a djela su im teška od grijeha koji su ih pritisli. Tako mi Allaha, natovarili ste mi teret koji ste natovarili i Omeru, ali je on vas bio pritisnuo, kažnjavao vas i kudio, pa ste mu se pokoravali, htjeli to ili ne, a ja sam bio blag prema vama, poturio sam svoja pleća, stisnuo sam svoju ruku i jezik od vas, pa ste se podigli protiv mene. Allaha mi, najjačeg sam roda i najbližih i najbrojnijih pomagača. Bogat sam i kad bih rekao "dođite!" došlo bi mi se. Dijelio sam vam podjednako počasti i bio strog. Rekli ste o meni što nisam radio i što nisam govorio. Sustegnite se od optužbi i traženja mahana vašim upraviteljima. Sačuvao sam vas onoga s čime biste morali biti zadovoljni i bez ove logike. Jeste li išta time izgubili! Ničim nisam, Allaha mi, bio nemaran u odnosu na ono što su radili oni prije mene. A ko se od vas nije izdvajao od ostalih? Mnogi od vas bili su bogatiji od drugih. Pa što ja ne bih radio sa svojim imetkom šta ja hoću, pa zašto sam bio vođa."

Taj je govor imao vrlo loš uticaj u redovima prisutnih, još se više povećao broj nezadovoljnika, a neki su se toliko osmjelili da su se mogle čuti ružne riječi o halifi.

Nisu pomagala ni zalaganja istaknutih ashaba među kojima se isticao i Alija, r.a. Halifa je sabrao svoje namjesnike da bi ih konsultirao. Muavija je, prije nego se vratio u Šam, rekao:

"Vođo pravovjernih, hajde sa mnom u Šam prije nego na tebe navale oni koji te ne vole. Šamlije su i dalje u pokornosti."

Halifa mu odgovori:

"Ne bih mijenjao Poslanikov, a.s., komšiluk taman da mi se i o glavi radi."

Muavija reče:

“Poslat ću ti odred vojnika koji će prebivati među Medinelijama i čuvati i Medinu i tebe.”

Halifa odgovori:

“Neću da pravim gužvu Poslanikovim, a.s., komšijama.”

Muavija reče:

“Allaha mi, ili ćeš poginuti ili ratovati.”

Vođa pravovjernih odgovori:

“Allah mi je dovoljan, a divan je On Zaštitnik.”

OPSADA I UBISTVO

Stanovnici Egipta odlučili su ubiti halifu ako se ne odrekne hilafeta. Došli su u Medinu, a došli su i Kufljani i Basrani s namjerom da opkole halifu i prisile ga na ostavku.

Rasporedili su se oko njegove kuće, opkolili je, zabranjujući mu da izađe, a nisu mu čak ni vodu davali. Kada mu je opsada postala teško podnošljiva, poslao je po Aliju, Talhu ibn Ubejdullaha i Zubejra ibn Avvama. Kada su došli, obratio im se iz kuće, rekavši:

“Ljudi, sjedite!” Ljudi su posjedali, a onda je nastavio: “Medinelije, Allah vas čuvao, i molim Ga da vam hilafet poslije mene učini boljim. Allah vas poživio, sjećate li se da ste poslije Omera molili Allaha da vam dadne najboljega od vas i da vas okupi pod vođstvom. Hoćete li reći da vam Allah nije primio dovu, a sljedbenici ste Istine od Njega! Ili ćete reći: ‘Za Allaha je vjera beznačajna i sitna, i nije Ga briga ko će biti halifa i da li će se vjernici razjedinjavati!’ Ili ćete reći: ‘Nije izabran dogovorom nego tvrdoglavošću, a Allah je odredio za ovaj ummet da, kada budu griješili, neće se dogovoriti za imamet.’ Ili ćete reći da Allah neće znati posljedice od mene? Tako vam Allaha, pamtite li o meni išta od dobra što mi Allah omogući učiniti. Svaki koji dođe poslije mene treba saznati vrijednost tog dobra. Polahko, ne ubijajte me. Ubistvo nije dozvoljeno osim u slučaju trojice: zinalučara poslije njegove čestitosti, kafira poslije njegova islama i ubice koji je ubio nedužnog. Ako me ubijete, metnuli ste sebi sablju na vrat i Allah nikada neće dignuti sa vas neslogu.”

Poslije ovog govora stanovnici Medine: muhadžiri i ensarije prekinuli su opsadu. Došlo je vrijeme hadža, pa je halifa tražio od Abdullaha ibn Abbasa, r.a., da predvodi ljude u obavljanju obreda. Haridžije su nastavile s opsadom njegove kuće još četrdeset dana. U petak osmog zul-hidžeta trideset pete godine po Hidžri, Osman, r.a., sjedio je u svojoj sobi čitajući Kur’an. Pobunjenici preskočiše avlijske zidove. Suprotstavili su im se stražari koji su bili sinovi istaknutih ashaba, a među kojima: Hasan, Husejn, Abdullah ibn-Zubejr i drugi muslimani. Pružali su očajničku odbranu tako da su Hasan, Husejn i Ibn-Zubejr bili ozbiljno ranjeni, a poginuli su: Zijad ibn Neim el-Fihri, Mugire ibn el-Ahnes, Ibn-Šerik i Nijar ibn Abdullah el-Eslemijj.U kuću su halifinu upali: Muhammed

ibn Ebu-Bekr, Kenane ibn Bišr ibn Itab, Sevdan ibn Hamran i Amr ibn el-Hamk. Zatekli su ga da uči Kur'an, a žena mu Naila bint el-Ferafisa sjedila je do njega.

Kenane je uzeo željezni štap i njime ga udario po uhu, oborivši ga na stranu, a Osmanova krv je natapala stranice Mushafa. Potom Sevdan ibn Hamran el-Muradi dohvati sablju i zamahnu. Naila je pružila ruku kako bi zaštitila muža, ali je Sevdan ošinuo sabljom i odsjekao joj prste, a zatim udario halifu po vratu i sasjekao ga. Na ovo je priskočio Amr ibn el-Hamk i sjeo na halifina prsa, a u njemu je bilo još života, i devet puta ga udario nožem, govoreći:

"Tri su za Allaha, a šest što si meni skrivio."

Osman je umro govoreći:

"U ime Allaha. Na Allaha se oslanjam."

Gledajući u svoju krv dok teče, rekao je: "Neka je slavljen Uzvišeni Allah."

Njegova je smrt teško pogodila muslimane u koje se uvukao strah i uskomešanost. Osman ibn Affan, r.a., ukopan je na komadu zemlje koji je posjedovao na istoku Medine na kojem su bili palmovici. Na dan ubistva imao je osamdeset dvije godine.

VRLINE

Njegov je hilafet trajao dvanaest godina manje dvanaest dana. Da nije bilo ove velike tragedije koja se dogodila, bio bi to period u kojem su muslimani bili najjači i u najvećem blagostanju. Vrlo je teško pobrojati sve Osmanove, r.a., vrline i pohvalna svojstva koja su ga krasila. U njegovom periodu vladavine islamska država se proširila do Nubijske oblasti u Egiptu i sjevernoj Africi, te do granica Indije i granica Turske. U njegovom je periodu kovan novac koji je dopro u sve predjele islamske države. Formirana je jaka mornarica sa mnoštvom brodova koja je zabilježila mnoge pobjede. Blagostanje u islamskoj državi bilo je poraslo i obilno se napunio Bejtul-mal. Halifa je davao ljudima potrebe u potpunosti. Imetak se slivao u Medinu, a ona je postala prijestolnicom. Zatim je skupio sve postojeće zbirke Kur'ana i sastavio ih u jednu zbirku, naredio je svim namjesnicima da se pridržavaju njenih pravila učenja. Ta pravila su ostala do danas.

Vođa provovjernih posvetio je pažnju i građevinarstvu; proširio je Poslanikovu, a.s., džamiju u Medini i Mesdžidul-harem u Meki. Prvi je halifa koji je mujezinima odredio mjesečnu platu; prvi je koji je ustrojio policiju sa zadacima da čuvaju živote ljudi i njihovu imovinu. Prvi je koji je isparčao zemlju pa su se tako obogatili korisnici toga zemljišta. Najvjerovatnije je ubijen zbog njegove velike ljubavi prema rodbini. Ljudi su ga oplakali poezijom, prozom i pričom. Tako Hasan ibn Sabit, r.a., koji je bio Poslanikov, a.s., pjesnik, oplakujući halifu i kudeći njegove ubice, izrekao je ove stihove:

Zar ste ostavili pravu borbu za leđa,
da biste se kod mezara Muhammeda, a.s., borili s nama.
Ružnim li ste putem pošli.
Ružna li djela grješnika namjerna,
Ako se okrenete, sela će vam biti stanište,
oko Medine, među palmovicima.
Ako se okrenete, ružna li vam puta,
a naredba emira nije sprovođena.
K'o da su ashabi Poslanika žrtva velika,
koja se kolje kod vrata mesdžida.
Plačem za Ebu-Amrom zbog kušnje njegove,
posta stanovnikom Beki' el-Garkada.[14]

K'ab ibn Malik opisao ga je ovako:

Ružne li vijesti što dođe mi,
golema brda se srušiše od potresa snažna.
Ubistvo halife, odvratna li djela,
učinjeno da bi zastrašilo.
Zvijezde popadaše kad ubistvo se zbi,
tek izašlo sunce od toga zatamni.
Maloprije prođoše,
žalosti ti, duše, tabut na ramenima ljudi odnesoše.
Doniješe i spustiše u mezar svoga brata,
pokriven mezar, šta li je unutra.
Koliko siročadi hvalit bi ga moralo,
oko kuće izgubljenih kružilo ?!
Posta stanovnikom u Beki'i dok oni osvanuše,
razasuti svuda brzo se sabraše.
O K'abe, ne prestaj uporno plakati,
sve dok budeš živio i po zemlji hodio.

Neka se Allah smiluje Vođi pravovjernih, Osmanu ibn Affanu, zetu Allahova Poslanika, a.s., Zun-nurejnu, plemenitom i pravednom.

ALIJA IBN EBI-TALIB, R.A.

علي بن أبي طالب رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo je ime Alija, sin je Ebu-Talibov, a on Abdul-Muttalibov, a on Hašimov, a on Abdu-Menafov, a on Kusajjov, a on Kilabov, a on je sin K'abov, koji je bio sin Lu'ejja el-Kurejšijja el-Hašimijja. Nosio je nadimak Ebu-Hasan.

Mati mu je bila Fatima, kćerka Eseda, sina Hašimova. On je prvi Hašimović čija su oba roditelja iz plemena Hašim. Allahovom Poslaniku, a.s., bio je amidžić i zet Fatimin muž, s kojom je imao dva sina: Hasana i Husejna. Od istaknutih ashaba, koji su bili rod Allahova Poslanika, a.s., on mu je bio najbliži rođak. Njegova je porodica napajala vodom hadžije u danima hadža (za vrijeme džahilijeta), a bili su najuglednija kurejševićka porodica.

OSOBINE

Poslije Allahovoga Poslanika, a.s., Alija je bio jedan od najpoznatijih ljudi po čestitosti, pobožnosti i skromnosti. Bio je neporočan, a u sebi nije nosio nikakvo zlo i mržnju. Nije mislio zlo niti namjeravao prevariti. Njegov govor i postupci bili su pravi odraz onoga što je nosio u sebi.

Bio je čista srca, omiljen i samilostan prema sirotinji, tako da je dijelio sve što je imao. Nahranio bi nevoljnika, a sam zanoćio gladan, primio bi putnika i ugostio ga, a sam bi spavao na podu. Bio je iskren i u svojoj pobožnosti. Potpuno se predao Allahovoj vjeri, svim svojim bićem i djelima. Spoznao je da je iman bogobojaznost, slavljenje i veličanje Allahova, dž.š,

imena, i stalno spominjanje i hvaljenje Allaha, dž.š.

Bio je skroman na ovom prolaznom dunjaluku, koji je kratak bez obzira koliko trajao. Kratio je odjeću iznad nožnih članaka, uzimao je hrane tek toliko da preživi. Izbjegavao je ukusna jela i pića, i bio je naviknut na težak život i skromnu odjeću.

Bijaše učen i obrazovan, dubokoga razumijevanja, oštrouman i brzo je pamtio.

A kako ne bi bio takav, okićen pohvalnim svojstvima i vrlinama, kada je odgojen u kući svoga amidžića Muhammeda, a.s., zaštitnika i brata, na dunjaluku i na ahiretu?!

Od njega se puno okoristio i naučio, i od njega je primio svojstva, koja su rijetka kod drugih ljudi. Isticao se izvanrednom fizičkom snagom, tako da u cijelom svom životu nije bio pobjeđen u okršaju.

Bio je srednje visine, visokoga čela, tamnoput, lijepoga lica, krupnih očiju, koje je podvlačio surmom. Imao je veliku bradu, koju nije knio nego je ostavljao u njenoj svjetlini, pa je takva davala poseban sjaj njegovom vedrom licu. Imao je krupne ruke i noge i jedre i istaknute mišiće. Hodao je brzo, naročito kada bi bio u bici.

PRIMANJE ISLAMA

Imao je deset godina kada je primio islam i bio je prvi dječak koji je primio islam. To se desilo kada je jedanput ušao u sobu svoga amidžića i zatekao njega i Hatidžu kako klanjaju. Kada su završili, upitao ih je:

"Šta je to?"

Poslanik, a.s., odgovorio mu je:

"Vjera koju je Allah izabrao i poslao s njom Poslanika. Pozivam te Allahu Jednom, Koji nema druga, u pokornost i obožavanje Njega, a ostavljanje Lata i Uzza'a."

Alija reče:

"Ovo prvi put čujem, ne mogu odlučiti dok ne upitam Ebu-Taliba."

Poslanik, a.s., poboja se da se stvar ne proširi prije vremena, pa mu reče: "Alija, ako nećeš u islam, onda nikom ne govori o ovome."

Alija tu noć provede razmišljajući o riječima svoga amidžića, a poznavao je njegovu iskrenost, povjerljivost i mudrost. Osjetio je da mu se srce otvorilo za islam i da prima svjetlo upute. Ujutro je otišao kod Poslanika, a.s., i izjavio šehadet. Od svoga oca Ebu-Taliba krio je da je primio islam, bojeći se da će ga otac kazniti jer je ostavio vjeru svoga naroda. Ali, kada je Ebu-Talib saznao za to, savjetovao ga je da čvrsto drži novu vjeru.

U DRUŠTVU POSLANIKA

Alija je odgojen u kući svoga amidžića, Resulullaha, a.s., pošto je njegov otac imao veliku porodicu, a malo imetka. Nakon što je došla Objava i Alija izjavio da prima islam, njegov otac ga je savjetovao da se dobro drži nove vjere, iako je sam ostao u paganstvu i mnogoboštvu. Čudno je, ali Ebu-Talib je kasnije i svome drugom sinu Džaferu naredio da klanja za Allahovim Poslanikom, a.s., i da bude uz njega i uz Aliju, a da on sam nije primio islam.

Štitio je svoga bratića od pakosti Kurejšija i njihova napada, a poezijom je odgovarao na njihovo vrijeđanje Muhammeda, a.s., i njegove vjere. Recitirao je:

Zar nije stigla vijest do L'uejja,
I onome iz plemena ibn K'ab?
Zar još ne znaju da je Muhammed, a.s., Poslanik,
Poput Musaa, u Knjizi zapisan?

Recitirao im je i stihove u kojima se prijeteći izražavao:

Zar ga otac naš Hašim nije pomagao,
i zar borbu sinovima u emanet nije ostavio?
Ne ostavljamo rat dok on ne ostavi nas,
niti se žalimo na nesreću što nas snađe.
A mi smo čuvari i pazitelji
i kad od straha polete duše konjanika.

Alija, r.a., bio je blizak i privržen Resulullahu, a.s. Kada je Poslanik, a.s., bratimio muslimane u Meki, on se pobratimio sa Alijom, a zatim je isto učinio i drugi put, u Medini, nakon Hidžre, bratimeći muhadžire i ensarije.

Kada je Poslanik, a.s., htio učiniti hidžru iz Meke u Medinu, u društvu Ebu-Bekra, nije vidio pogodnije osobe od Alije, r.a., koji će ostati u njegovoj postelji i mušricima se predstaviti da je on, Muhammed, a.s. Rekao mu je da legne u njegovu postelju, a mušrici su se već bili dogovorili da ubiju Poslanika, a.s. Alija je legao i pokrio se Poslanikovim, a.s., ogrtačem, pa kada su mušrici provirili kroz vrata, pomislili su da leži Muhammed, a.s.

Alija, r.a., u Meki je ostao tri dana poslije Resulullahove hidžre, i za to vrijeme je vratio stvari koje su ljudi bili povjerili Poslaniku, a.s. Nije prezao da se pojavi na svakom mjestu. Nakon što je vratio emanete njihovim vlasnicima, sačekao je noć i krenuo prema Medini.

Kada je došao do Poslanika, a.s., noge su mu bile krvave od hodanja po pijesku i kamenju.

Sam je o svojoj hidžri rekao: “Kada je Poslanik, a.s., izašao prema Medini, naredio mi je da ostanem kako bih vratio ljudima povjerene emanete, zbog kojih je i imao nadimak ‘Povjerljivi’. Ostao sam tri dana i pojavljivao bih se nakon što bih odsustvovao dan, a potom sam napustio Meku. Slijedio sam Resulullahove, a.s., tragove, dok nisam došao do plemena Benu-Amr ibn Avf. Otišao sam do kuće Kusuma ibn el-Hidma u kojoj se Allahov Poslanik, a.s., odmarao.”

Kada je Poslanik čuo da je Alija došao, rekao je: “Zovnite mi Aliju”, a ashabi su mu rekli: “Allahov Poslaniče, nije u stanju da hoda.”Na to je Allahov Poslanik, a.s., otišao do njega, pa ga, vidjevši otekline na njegovim stopalima, zagrlio i zaplakao. Potom je pljuvačkom navlažio njegova stopala i zamolio Allaha da ih iscijeli. Od tada, Aliju, r.a., nikada nisu zaboljele noge. U svakoj bici koju je Poslanik, a.s., vodio, Alija je bio isukana sablja naspram Allahovih neprijatelja, a izlazio je kao pobjednik iz svakog dvoboja.

U Bici na Bedru Alija je pokazao junaštvo koje pero teško može opisati. Bio je u žarištu borbe, postojan kao stijena. Obarao je Allahove neprijatelje poput lava. Prije početka borbe Allahov Poslanik, a.s., naredio mu je da izađe na dvoboj s Velidom ibn Utbetom ibn Rebiom, pa je on izašao i ubio ga jednim udarcem. Kada se bitka rasplamsala, pobio je najljuće neprijatelje islama: ’Asa ibn Se’ida ibn el-’Asa, Amira ibn Abdullaha iz Benu-Inmara, Ta’ima ibn Adijja ibn Neufela ibn Huvejlida ibn Eseda -“Kurejševićkog silnika”, Umejra ibn Osmana ibn Benu-Tejima ibn Murru, Ebu-Kajsa ibn el-Fekiha ibn el-Mugiru, Abdullaha ibn Munzira ibn Ebu-Rifau, ’Asa ibn Munebbeha ibn el-Hadžadža, Evsa ibn M’abera ibn Levzana, Muaviju ibn Utejbu ibn Rebi’u i Ukajla ibn el-Esveda ibn el-Muttaliba. Alija je nosio zastavu crne boje, kojoj su dali naziv “Ikab”.

I u Bici na Uhudu pokazao je svoju karakterističnu hrabrost. Od mušrika je ubio: Talhu ibn Ebu-Talhu ibn Abdud-Dara, Abdullaha ibn Humejda iz Benu-Eseda, Ebu el-Hakema ibn el-Ahnesa ibn Šerika es-Sekafija i Ebu-Umejju ibn Ebu-Huzejfu ibn el-Mugiru.

Poslije Bitke na Uhudu Allahov Poslanik, a.s., otišao je kući kod kćerke Fatime i pružajući joj sablju rekao: “Speri ovu krv s nje, kćeri.” I Alija joj je dao svoju sablju i rekao: “I sa ove operi krv, Allaha mi, danas se dobro pokazala.” Poslanik, a.s., mu potom reče: “Kako si bio dobar u borbi, isto tako bili su dobri i Sehl ibn Hunejf i Ebu-Dudžane Simak ibn Harše.

Alija nije izostao ni iz jedne bitke, osim iz pohoda na Tebuk, jer ga je Allahov Poslanik, a.s., ostavio kao namjesnika Medine. Inače, u većini bitaka je nosio zastavu muhadžira.

Poslanik, a.s., volio ga je mnogo i imao je povjerenje u njegovu snagu, znanje i vjeru. Možda se veličina te ljubavi najočitije mogla vidjeti na dan Bitke na Hajberu. Prenosi nam Burejde ibn Sufjan ibn Fervete el-Eslemi od Ebu-Sufjana ibn Seleme ibn Amra

ibn el-Ekve'a, da je rekao: "Allahov Poslanik, a.s., poslao je Ebu-Bekra, r.a., sa bijelom zastavom na neka od utvrđenja Hajbera. On se borio, ali ih nije osvojio, pa se vratio, a Poslanik, a.s., reče: "Sutra ću dati zastavu čovjeku koji voli Allaha i Njegovoga Poslanika, Allah će mu dati sigurnu pobjedu." Zatim je pozvao Aliju, koji je imao upalu oka, pa mu je oko navlažio pljuvačkom i rekao: "Uzmi ovu zastavu i idi dok ti Allah ne dadne pobjedu."

Ebu-Rafi', sluga Resulullahov, a.s., o toj je bici kazao: "Krenuli smo s Alijom gdje ga je Allahov Poslanik, a.s., poslao. Kada smo se približili jednoj tvrđavi, izašli su njeni branioci, pa se zapodjenula borba. Jedan židov udario je Aliju tako da mu je štit ispao iz ruke, a on je uzeo krilo vrata i štitio se njime sve dok mu Allah nije dao pobjedu."

Poslanik ga je slao na razne zadatke, koji su iziskivali oštroumnost, strpljenje i hrabrost. Njegovim uzrokom i zaslugom, Allah je dao da mnoga arapska plemena u Jemenu prime islam. Također, bio je pisar Objave kada bi je Džibril donosio i diktirao. Pisao je razne dopise i ugovore, a on je napisao i poznati "Sporazum na Hudejbiji".

Allahov Poslanik, a.s., zajedno je blagoslovio Aliju, Fatimu, Hasana i Husejna. Jednom prilikom Resulullah, a.s., upitao je svoje amidžiće:

"Koji od vas će me štititi i prijateljevati sa mnom, i na dunjaluku i na ahiretu?"

Niko mu nije odgovorio, pa Alija reče:

"Ja."

Allahov Poslanik, a.s., na ovo reče:

"On je moj prijatelj, i na dunjaluku i na ahiretu."

Potom je uzeo svoj ogrtač i njime pokrio Aliju, Fatimu, Hasana i Husejna i rekao:

"Allah želi od vas grijehe otkloniti, o porodico Poslanikova!"[15]

Allahovom Poslaniku, a.s., Alija je bio na nivou pomoćnika, pa mu je, kada ga je ostavio kao namjesnika Medine za vrijeme Bitke na Tebuku, rekao: "Ti si kod mene kao što je bio Harun kod Musaa , s tim, što poslije mene više nema poslanika."[16]

Kada je Poslanik, a.s., preselio na ahiret, Alija je na sebe preuzeo da ga ogasuli, a u vezi s tim, Abdullah ibn Abbas prenosi: "Alija ibn Ebi-Talib, Abbas ibn el-Muttalib, Fadl ibn Abbas, Kusum ibn Abbas, Usame ibn Zejd i Šekran, sluga Poslanikov, ogasulili su Resulullaha, a.s. Alija ga je prislonio na prsa, dok su ga Abbas, Fadl i Kusum okretali. Usame ibn Zejd i Šekran sipali su vodu, dok ga je Alija kupao, trljajući ga preko košulje i ne dodirujući mu kožu. Dok ga je gasulio, govorio je: "Žrtvovao bih i oca i majku za tebe... kako si divan, i živ i mrtav." Na Allahovom Poslaniku, a.s., nije se vidjelo ništa što se inače vidi kod mrtvaca (izgledao je kao živ)."

UČENI SUDIJA

U vrijeme Ebu-Bekra, r.a., Alija je bio glavni savjetnik, a u vrijeme Omerovog hilafeta, bio je savjetnik i glavni kadija. Alija je bio veliki učenjak, poznavalac vjerskih propisa i pravedan sudija, koji je izdao mnoge presude.

Prenosi nam Vehb ibn Umejr od Ebu-Tulejhe, pa kaže: ”Alija je govorio: ‘Pitajte me! Pitajte me! Pitajte me o Allahovoj Knjizi.’ Tako mi Allaha, nema nijednog ajeta, a da ne znam da li je objavljen danju ili noću.”

Abdullah ibn Abbas ističe veličinu Alijinog znanja i povjerenje koje su islamski učenjaci imali u njega, pa kaže: “Ako bi nam Alija nešto potvrdio, ne bi tražili potvrdu ni od koga drugoga.”

Kada bi halifa Omer naišao na kakav problem, prepuštao je Aliji da ga on riješi. Bio mu je pomagač i savjetnik i mnogo ga je cijenio. Kada je poslan plijen s Kadisijje, vođa pravovjernih Omer, r.a., rekao je: “Narod koji je ovo poslao povjerljiv je.”

A Alija je izrazio svoju ljubav i poštovanje prema Omeru, rekavši: “Ti si pošten pa su ti i podanici takvi.”

Alija je bio taj koji je predložio ustanovljavanje hidžretskog kalendara, pa Ibn el-Musejjeb pripovijeda: “Omer je sabrao ljude i pitao ih: ‘Od kojeg dana da počnemo računati?’ Alija je rekao: ‘Od dana kada je Allahov Poslanik, a.s., učinio hidžru i ostavio mnogobožačku zemlju.’”

Bio je najispravniji sudija u svome vremenu i prvi koji je na sebe preuzeo suđenje među ljudima. O sebi je kazao: “Poslao me je Resulullah, a.s., u Jemen, pa sam upitao:

‘Allahov Poslaniče, šalješ me u Jemen, pitat će me o presudi, a ja neću znati?’

Poslanik, a.s., reče mi:

‘Priđi!’

Prišao sam mu, a on je udario rukom u moja prsa i rekao:

‘Gospodaru, ojačaj mu govor, uputi mu srce!’

‘Tako mi Onoga, Koji je dao da zrno proklija i Koji je stvorio ljude, poslije toga se nikad nisam dvoumio u presudi među dvojicom.’”

Bio je najotvoreniji, najsmjeliji i najrječitiji, pa je javno iznosio svoja mišljenja bez ikakva uvijanja. Tako je Vođu pravovjernih Omera, r.a., pitao šta je uradio sa prostirkom koju je dobio od perzijskoga kralja, i rekao mu: “Zašto od znanja praviš neznanje? Od uvjerenosti- sumnju? Ti od dunjaluka nemaš ništa, osim što ti je dato, pa si potrošio, obukao, poderao i pojeo. Omer mu reče: “Istinu si rekao!” Zatim je prostirku podijelio muslimanima.

Alija je vršio funkciju savjetnika i kod halife Osmana, r.a. Iznosio je svoje mišljenje kako da se izbjegnu neredi, međutim, halifa Osman nije uvažio njegov savjet, iz razloga koji Allah zna. A ono što Allah hoće, niko ne može ispraviti, Uzvišen i Velik je On.

Ljudi su voljeli Aliju i poštovali ga, kao što su uživali da budu u njegovom društvu. Amr ibn Se'id ibn el-'As je jednom upitao Abdullaha ibn Ajjaša ibn Ebu-Rebi'u:

"Amidža, zašto ljudi hrle Aliji?"

Abdullah mu je rekao:

"Bratiću, kod njega možeš naći prekaljenost u nauci."

Bio je golemoga roda, među prvim je primio islam; zet Allahova Poslanika, a.s., poznavao je sunnet, bio je spas na bojnom polju i darežljiv muhtačima i nevoljnicima, neka je Allah zadovoljan njime.

HILAFET

Ubistvo Osmana proizvelo je veliku bojazan i paniku među Medinelijama. Kada su vidjeli da je mjesto halife ostalo prazno, osjetili su da dolaze nevolje, a da će Alija biti najbolja zamjena Osmanu. Ljudi su mu dolazili i tražili od njega da preuzme upravu, a on je odbijao. Oni su uporno navaljivali, pa je Alija pobjegao u vrt Amra ibn Mebdula. Oni su ga i tu našli pa mu rekli: "Ovo (hilafet) ne može ostati bez vođe."

Alija je uvidio potrebu muslimana za halifom, koji će ih voditi, preuzeti njihove obaveze i biti simbol islamske države. Napokon je popustio pred njihovim navaljivanjem, ali je tražio da prisegu daju svi ljudi u džamiji. Alija se popeo na minber, pa su mu dali prisegu svi osim nekolicine muhadžira i ensarija: Abdullaha ibn Omera, S'ada ibn Ebu-Vekkasa, Zejda ibn Sabita, Muhammeda ibn Mesleme, Seleme ibn Seleme ibn Vakša i Usame ibn Zejda, a Zubejr ibn Avvam se dvoumio.

Prvi mu je dao prisegu Talha ibn Ubejdullah, svojom desnicom kojom je branio Poslanika, a.s., na Uhudu i koju je paralizovala strijela što ju je pogodila u toj bici. Ljudi su ga slijedili, a nakon što dadoše prisegu, Alija ustade i upita:

"Bilo mi je mrsko da se ovoga prihvatim, ali me niste slušali. Zar nisam izabran vašom voljom i zar nisu ključevi vaših imetaka kod mene?! Ne mogu uzeti ni jedan dirhem bez vas? Jeste li zadovoljni?"

Odgovoriše:

"Jesmo"

On na to reče:

"Allahu, budi mi svjedok."

Prva hutba koju je Alija održao bila je jezgrovita i jaka: "Allah je objavio Knjigu, u

kojoj je Uputa i objašnjenje dobra i zla. Uzmite dobro, a klonite se zla. Farzovi koje obavljate radi Allaha, odvest će vas u Džennet. Allah je zabranio stvari koje nisu nepoznate i učinio je pravo muslimana prečim od svega na dunjaluku. Allah je povezao iskrenošću i tevhidom sve muslimane. Musliman je onaj od čijeg su jezika i ruku mirni ostali muslimani, osim kada pravo zahtijeva drugačije. Musliman se ne smije uznemiravati osim s pravom. Razmišljajte o zajedničkim interesima, a svakom od vas će doći smrt. Ljudi su ispred vas i smrt vas uvijek prati. Blago postupajte, jer vas očekuje ahiret. Bojte se Allaha u postupcima prema ljudima. Bit ćete pitani čak i za zemlju (koju koristite) i za stoku. Pokoravajte se Allahu i nemojte Mu griješiti. Ako vidite dobro djelo, okoristite se od njega, a ako vidite zlo, ostavite ga. Sjetite se kada vas je bilo malo i kada ste bili nemoćni na Zemlji!”

Prva stvar koja je bila pred Alijom kao halifom, bila je osveta Osmanovim ubicama. Kod njega su se okupili Talha, Zubejr i drugi istaknuti ashabi, tražeći od njega da se kazne Osmanove ubice i osveti njegova krv. On im se pravdao kako ubice imaju svoje pristalice i podršku, a on ih danas ne može kazniti jer nije dovoljno jak i još uvijek nije preuzeo hilafet u potpunosti. Zubejr je tražio da mu povjeri upravu nad Kufom, pa će mu sabrati vojsku, a Talha je tražio upravu nad Basrom, pa će mu sakupiti vojsku i ojačati ga protiv ubica i njihovih saveznika. Alija im je rekao: “Sačekajte moju odluku o ovome, dok razmislim.”

Namjesnici koje je Osman postavio bili su: Abdullah ibn el-Hadremi nad Mekom, Kasim ibn Rebia es-Sekafi nad Taifom, J’ala ibn Munebbeh nad S’anom, Abdullah ibn Amir ibn Kurejz nad Basrom, Se’id ibn el-’As nad Kufom, Abdullah ibn Se’id ibn Ebu-Serh nad Egiptom i Muavija ibn Ebu-Sufjan nad Šamom. Sam Muavija je imao svoje namjesnike u šamskim oblastima: Abdurrahmana ibn Halida ibn Velida, namjesnika Himsa, Hubejba ibn Meslemu, namjesnika Kanserine, Ebu el-E’avera ibn Sufjana, namjesnika Jordana, Alkamu ibn el-Hakima el-Kenanija, namjesnika oblasti Palestine, Abdullaha ibn Kajsa el-Fezarijja, zapovjednika primorja i Ebu-Derda’a za sudiju.

Osman je imao i ove upravitelje: Džerira ibn Abdullaha el-Bedželija nad Karkisijom, El-Ešasa ibn Kajsa nad Azerbejdžanom, Utejbu ibn Nehasa nad Halvanom, Malika ibn Habiba nad Mahom, En-Nusejra nad Hemzanom, Se’ida ibn Kajsa nad Rejjom, Es-Saiba ibn el-Akra’a nad Asbehanom, Hubejša nad Sebzanom, Ukbu ibn Amra nad Bejtul-malom i Zejda ibn Sabita nad sudstvom.

Alija je smatrao da treba smijeniti sve namjesnike koje je postavio Osman. Dok je o tome razmišljao, ušao mu je Mugira ibn Šu’be, pa ga je Alija upitao za mišljenje o smjenjivanju namjesnika. Mugire, koji je inače bio pametan i razborit, odgovorio mu je:

“Smatram da bi trebao ostaviti Osmanove namjesnike na njihovim mjestima; Muaviju ostavi na njegovom mjestu i Ibn-Amira ostavi na njegovom mjestu. Ostavi ih na njihovim mjestima dok se ne uvjeriš u njihovu poslušnost i dok ti vojska ne dadne prisegu, a onda mijenjaj i ostavljaj koga hoćeš.

Halifa mu odgovori:

"Razmislit ću!"

Slijedeći dan mu je Mugire došao i vidio da on još uvijek ne odustaje od mišljenja da smijeni sve namjesnike, pa mu je rekao: "Smatram da ih trebaš sve smijeniti kako bi znao ko ti je odan, a ko nije."

Abdullah ibn Abbas vidio je Mugiru da ide od njegova amidžića, pa je otišao kod Alije i upitao ga:

"Zašto je dolazio Mugire?"

Halifa mu je ispričao šta se dogodilo i šta je kazao juče, a šta danas, na što ibn Abbas reče:

"Juče te je savjetovao, a danas varao."

Potom je Mugire otišao prema Meki i sreo se s grupom u kojoj su bili Talha i Zubejr. Oni su krenuli po dozvolu od Vođe pravovjernih da obave umru, što im je on i dozvolio.

Abdullah ibn Abbas nastavio je savjetovati halifu da ostavi Osmanove namjesnike na položajima, naročito Muaviju u Šamu. Govorio mu je:

"Bojim se, ako ga smijeniš iz Šama, da će to biti uzrok, pa će od tebe tražiti osvetu Osmanove krvi, a ne vjerujem da će te Talha i Zubejr u tome podržati.

Halifa odgovori:

"Ne mislim tako, nego spremi sa za Šam, tebe sam odredio za šamskoga namjesnika."

Ibn-Abbas reče:

"Bojim se da me Muavija ne ubije za Osmana ili da me ne uhapsi zbog srodstva s tobom. Nego, napiši pismo za Muaviju i traži njegovo obećanje da će postupiti po naredbi."

"Allaha mi, to se nikad neće dogoditi", reče mu halifa.

A Ibn-Abbas reče Aliji:

"Vođo pravovjernih..., rat je varka, kao što kaže Allahov Poslanik, a.s.: I tako mi Allaha, ako me poslušaš, završit ćemo s njima prije nego se snađu."

Halifa je pristupio izvršenju onoga što je odlučio, pa je odredio nove upravitelje nad pokrajinama, nakon što je stare smijenio. Imenovao je: Ubejdullaha ibn Abbasa namjesnikom nad Jemenom, Osmana ibn Hanifu nad Basrom, Ammara ibn Šihaba nad Kufom, Kajsa ibn S'ada ibn Ubadu nad Egiptom i Sehla ibn Hanifu nad Šamom.

Sehl ibn Hanifa uputio se prema Šamu kako bi preuzeo namjesništvo, a kada je stigao do Tebuka, srela ga je grupa ljudi na konjima i upitala:

"Ko si ti?"

On je odgovorio:

"Namjesnik."

Upitali su ga:

"Gdje?"

"U Šamu", odgovorio je.

Oni rekoše:

"Ako te poslao Osman, dobro došao, a ako te poslao neko drugi, onda se vrati."

Upitao ih je:

"Zar niste čuli šta se dogodilo?"

"Jesmo", odgovoriše.

Tada je Sehl spoznao šta su mu htjeli reći, te se vratio u Medinu i Vođi pravovjernih ispričao šta mu se dogodilo.

Kajs ibn Se'id ibn Ubade otišao je u Egipat, pa mu je jedna grupa ljudi dala prisegu, a druga mu se suprotstavila i okupila oko Muhammeda ibn Huzejfe, koji je bio preuzeo upravu nad Egiptom poslije Abdullaha ibn Ebu-Serha. Bila je, također, i jedna grupa koja je ostala neutralna.

Što se tiče Ammara ibn Šihaba, njemu je Tulejha ibn Huvejlid zabranio ulazak u Kufu, pa je ona jedno vrijeme bila bez namjesnika. Brigu oko namaza preuzeo je Ebu-Musa el-Eš'arijj, vojnu upravu je preuzeo K'ak'a ibn Amr, a sakupljanje džizje preuzeo je Džabir ibn Amr el-Muzni.

Ubejdullah ibn Abbas ušao je u Jemen, nakon što je iz njega otišao Osmanov namjesnik J'ala ibn Umejje, koji je poveo šest stotina deva i odnio šest stotina hiljada dirhema.

Ebu-Musa el-Eš'arijj je halifi napisao pismo kojim ga je obavijestio da su stanovnici Kufe dali prisegu na vjernost, izuzev nekolicine. U međuvremenu, N'uman ibn Bešir je uspio otići u Šam, noseći košulju koju je Osman imao na dan ubistva, u kojoj su u jednom rukavu bili prsti Osmanove žene Naile b. Ferafide. Muavija je košulju okačio na minber u džamiji, kako bi podstakao ljude. Kod naroda su se probudili osjećaji, pa su plakali i tražili osvetu Osmanove krvi.

Vođa pravovjernih je Muaviji poslao mnogo pisama, ali ni na jedno nije dobio odgovor. Nakon tri mjeseca, Muavija je po jednom čovjeku poslao pismo u Medinu, pa ga je halifa upitao:

"Šta te dovelo ovamo?"

Čovjek odgovori:

"Došao sam od naroda koji ne želi ništa drugo do smrt ubicama. Svi su prevareni. Ostavio sam sedamdeset hiljada ljudi koji plaču gledajući Osmanovu košulju okačenu na minberu u damaskoj džamiji.

Vođa pravovjernih reče:

"Gospodaru, pred tobom sam čist od Osmanove krvi."

Vladar pravovjernih shvatio je da je borba sa Šamlijama neophodna, kako bi ih vratio u pokornost. Svojim je namjesnicima napisao naredbu da izvrše mobilizaciju i da ga potpomognu velikim brojem vojske. Ustrojio je vojsku, a zastavu je dao Muhammedu ibn el-Hanefijju; na desno krilo, kao zapovjednika postavio je Abdullaha ibn Abbasa, a na lijevo Amra ibn Ebu-Selemu, na

čelo prethodnice postavio je Ebu-Lejlu ibn Amra ibn el-Džerraha, amidžića Ebu-Ubejde, dok je kao svog zamjenika u Medini ostavio Kusuma ibn el-Abbasa.

Kada je odlučio krenuti u Šam, došao mu je haber o ulasku Aiše, Talhe, Zubejra i velikog broja muslimana u Basru.

"BITKA KOD DEVE"

Kada je Osman ubijen, Poslanikove žene bile su u Meki, a tu su se okupljali svi oni koji su tražili Osmanovu osvetu. Aiša, Majka vjernika, neka je Allah zadovoljan s njom, govorila je ljudima i podsticala ih na kažnjavanje Osmanovih ubica.

Dogovaralo se i savjetovalo na koji način da se ubice odmjereno kazne. Neki su predlagali da se ode u Medinu i od halife zatraži izručenje i pogubljenje ubica. Neki su, opet, predlagali da se ode u Basru, gdje su bili okupljeni ljudi koji će ih braniti od Osmanovih ubica i njihovih pomagača. Ova ideja je naišla na odobravanje kod majke vjernika Aiše, pa se počela spremati za put. Njena nosiljka je postavljena na devu. J'ala ibn Umejje je priložio šest stotina deva i ogroman novčani prilog: opremio je veliku vojsku u kojoj su bili i Talha i Zubejr. Vojska je slušala Aišina uputstva. Ostale Poslanikove žene, majke vjernika, neka je Allah sa svima njima zadovoljan, nisu htjele ići u Basru, pa su se vratile u Medinu.

Majka vjernika, Aiša, stigla je do mjesta zvanog Merbed. Vojska je brojala tri hiljade vojnika, od kojih je bilo hiljadu konjanika. Iz Basre su izašli svi koji su se htjeli priključiti njenoj vojsci.

Pred Aišu je izašao Osman ibn Hanif. Sastali su se na Merbedu i raspravljali o situaciji. Talha, koji je bio na desnom krilu vojske, tražio je osvetu za Osmanovu krv. Zubejr je govorio isto što i Talha. A suprotstavili su im se vojnici iz Basre. Dvije strane su se počele udarati rukama i kamenjem, ali su se brzo razišli, bez ijednog poginulog.

Slijedećeg dana, Haris ibn Kudame je otišao do Aiše i rekao joj: "Majko vjernika, tako mi Allaha, Osmanovo ubistvo je blaže od tvoga izlaska iz kuće na ovoj devi i od tvoga izlaganja sukobu. Ako si nam došla dobrovoljno, vrati se kući, a ako si došla pod prisilom, traži pomoć da te otpratimo kući."

U tom je trenutku došao Hakim ibn Džebel sa svojim pristalicama, koji je inače bio uz Osmanove ubice. Tada izbi bitka između njegove i Aišine grupe. Poginuo je veliki broj Hakimovih pristaša, dok je na drugoj strani bio veliki broj ranjenih. Sukob je brzo obustavljen, a nakon pregovora, odlučeno je da Osman ibn Hanif preda namjesništvo Basre skupini u kojoj je bila Aiša, r.a.,

Hakim ibn Džebel razbjesnio se na ovu odluku, pa se suprotstavio njihovom ulasku u Basru. Okupilo se oko tri stotine pristaša Osmanovih ubica, a zatim su napali na muslimane koji su ulazili u Basru. Buknula je strašna bitka, a nakon što je Hakim ibn Džebel poginuo,

grupa muslimana i Majka vjernika Aiša ušli su u Basru.

Kada je halifa Alija dobio vijest o onome što se dogodilo u Basri, naredio je vojsci iz Šama da krene prema Basri i da istjera one koji su u njoj. Pri izlasku iz Medine ispriječio mu se Abdullah ibn Selam, poznati ashab, te prihvativši za uzde njegova konja, reče: "O Vođo pravovjernih, ne izlazi iz Medine, tako mi Allaha, ako izađeš nikada se više vlast nad njom neće vratiti u tvoje ruke." Neki ljudi počeše da ga grde, a halifa im reče: "Klonite ga se, divan li je ashab Allahovog Poslanika, a.s., Abdullah ibn Selam."

Potom je halifa održao govor u kojem je rekao: "Allah nas je ojačao i uzdigao islamom, učinio nas je da budemo braća nakon poniženja, malobrojnosti, međusobne mržnje i neprijateljstva, u čemu su ljudi bili sve dok je Allah htio. Islam nam je vjera, pravda vlada među nama, a Kur'an nam je vodič. Ubijen je čovjek rukom onih koje je šejtan zaveo, da bi razdor među ummet ubacio. I ovaj ummet se mora podijeliti, kao što su se podijelili narodi prije nas. Tražimo zaštitu kod Allaha od toga zla. Ono što On odredi, mora biti. Zar se neće ovaj ummet razdijeliti na sedamdeset tri skupine?! Najgora je ona koja me voli, a ne radi kao što ja radim! Spoznali ste, pa se prihvatite svoje vjere i krenite putem kojim sam i ja krenuo, jer to je put vašega Poslanika. Slijedite njegov sunnet i ostavite ono što vam je sumnjivo dok to ne uporedite s Allahovom Knjigom, pa ono što Kur'an potvrdi toga se držite, a ono što porekne to odbacite. Budite zadovoljni Allahom kao Gospodarom, islamom kao vjerom, Muhammedom, a.s., kao poslanikom i Kur'anom kao sudijom i vodičem."

Vođa pravovjernih potom krenu prema Basri, a ljudi su mu se putem priključivali, sve dok nije došao do mjesta Zi Kar.

Odatle je poslao sina Hasana i El-Eštera ibnun-Nehaia u Kufu po veliku vojsku. Međutim, Ebu-Musa el-Eša'rijj koji je klanjao ljudima, nije pozivao niti skupljao dobrovoljce, jer je smatrao da je osveta nad Osmanovim ubicama najpreča. Halifa ga je smijenio i na njegovo mjesto postavio El-Eštera en-Nehaija.

El-Ešter je uspio sakupiti vojsku od dvanaest hiljada ratnika, pa ih je poslao sa Hasanom ibn Alijem u Zi Kar. Halifa im je izrazio dobrodošlicu riječima: "Borili ste se sa stranim kraljevima i njihovom vojskama, pa ste razbili njihovo jedinstvo i silu. Ja sam vas, evo, zovnuo da učestvujete protiv naše braće u Basri. Ako se oni povuku, to i želimo, a ako odbiju da se povuku, postupit ćemo lijepo s njima, sve dok ne pokažu zulum prema nama. Nećemo propustiti ni jednu priliku za sporazum, a da je ne iskoristimo, ako Allah, dž.š. dadne."

Vođa pravovjernih htio je pozvati Aišu, Talhu i Zubejra da prihvate sporazum, pa im je poslao Ka'ka' ibn-Amra et-Temimija. Ibn Amr se sastao sa Aišom i rekao joj:

"Majko, šta te je dovelo ovdje?"

Ona mu reče:

"Sinko, izmirenje među ljudima."

Zatim je zatražio od Majke vjernika da pošalje po Talhu i Zubejra da s njima

govori u njenom prisustvu, pa kada su došli, on im reče:

"Pitao sam Majku vjernika radi čega je došla ovdje, a ona mi je odgovorila da pomiri ljude."

Njih dvojica rekoše:

"I mi smo radi toga došli."

Ka'ka' reče:

"Kažite mi način na koji ćete ih pomiriti?"

Oni odgovoriše:

"Osmanove ubice!? Ako se oni ostave i odmazda se ne izvrši, onda se ne postupa po Kur'anu."

Ka'ka' reče:

"Pobili ste Osmanove ubice iz Basre, a bili ste bliži ispravnom mišljenju prije njihova ubistva nego danas. Pobili ste šest stotina ljudi i zbog toga izazvali šest hiljada, izdvojili su se i otišli od vas. Tražili ste Hurkusa ibn Zuhejra, pa vas je spriječilo šest hiljada ljudi. Ako ih ostavite, kontrirate sami sebi, a ako se budete borili protiv njih, ono od čega strahujete i oko čega se razilazite, bit će gore nego ono za šta se zalažete. Također, nemate mogućnosti da se osvetite Hurkusu ibn Zuhejru za Osmanovo ubistvo zato što ga štiti šest hiljada ljudi. Alija ima veće pravo da, za sada, ostavi kažnjavanje Osmanovih ubica. Odgodio je njihovo kažnjavanje dok to ne bude u mogućnosti izvršiti."

Ka'ka' je još dodao da su se mnogi iz Mudarra i Reb'ie sakupili kako bi ratovali protiv Talhe i Zubejra.

Majka vjernika je upitala:

"Šta ti predlažeš?"

On odgovori:

"Kažem da je lijek za ovo što se događa smirivanje situacije. Ako se situacija smiri, oni će se povući i ako vi date prisegu, bit će to dobar znak za obustavljanje sukoba. A ako odbijete, smatrajući da je odmazda u ovom trenutku neophodna, bit će to loš znak i gubitak vlasti. Dajte prednost oprostu, isplatit će vam se. Budite nosioci dobra kao što ste uvijek i bili."

Oni rekoše:

"U pravu si! Vrati se, i ako Alija dođe sa sličnim mišljenjem, sporazumjeli smo se."

Ka'ka' se vratio s odgovorom Talhe i Zubejra i njihovom saglasnošću, što je mnogo obradovalo halifu, pa reče: "Ja sutra putujem, pa se spremite. Sa mnom neće ići niko od onih koji podržavaju Osmanove ubice zbog dunjalučkih razmirica." Zatim je naredio da prestanu komešanja i da smire situaciju.

Ali, Osmanove ubice i njihove pristaše, na čelu s Abdullahom ibn Sebe'om, Ešterom en-Nehaijem, Šurejhom ibn Evfom, Salimom ibn S'alebom, Gallabom ibn el-Hejsemom i drugi, shvatili su da će im budućnost donijeti nevolje ako halifa učvrsti vlast; tada bi sigurno

presudio Osmanovim ubicama. Počeli su kovati planove kako da naprave smutnju. Sačekali su da padne noć i spremili se da izazovu nered u Alijinoj vojsci. Namjeravali su učiniti tako da halifina vojska pomisli da ih je napala vojska iz Basre.

Ovako je bilo, a Allahovo određenje je nepromjenjivo.

Kufljani su pomislili da ih je napala vojska iz Basre, pa se zametnu bitka u kojoj poginu veliki broj ljudi na obje strane. Vođa pravovjernih pozivao je na obustavu borbe, ali nije bilo nikoga ko bi ga čuo.

Majka vjernika Aiša, došla je u svojoj nosiljci na devi nakon posjete kadije Basre, K'aba ibn Sevara, koji joj je rekao: "Majko vjernika, otiđi među ljude, možda ih Allah tvojim prisustvom izmiri."

U međuvremenu, Alija se sastao sa Talhom i Zubejrom, pa je Zubejra podsjetio na hadis Allahova Poslanika, a.s., u kojem kaže: "Sigurno ćeš se boriti protiv njega, a nećeš biti u pravu!"[17]

Zubejr se sjetio hadisa i zajedno s Talhom povukao se iz bitke. Međutim, glavni pokretači nereda zadužili su Amra ibn Džermuza da ubije Zubejra. Ovaj ga je ubio na spavanju. Talhu je ubio Mervan ibn el-Hakem strijelom iz daljine.

Majka vjernika je izašla na bojište da smirili situaciju i uskomešane ljude. Kad su to vidjeli pokretači nereda, zasuli su njenu nosiljku strijelama, pa je od mnoštva zabijenih strijela nosiljka izgledala poput ježa. Neki čovjek je potom prišao devi i udario je sabljom, odsjekavši joj noge tako da je deva pala dok je Aiša još bila na nosiljci postavljenoj na devinim leđima. Deva je jako zarikala, a Vođa pravovjernih je upitao: "Šta je to?", pa su ga obavijestili. Alija, r.a., vidjevši šta se desilo, naredio je Muhammedu ibn Ebu-Bekru i Ammaru ibn Jasiru da donesu još jednu nosiljku, kako bi zaštitili Majku vjernika.

Bitka je okončana, a Alijina skupina dobila je okršaj.

Nakon bitke, Majka vjernika Aiša vratila se u Basru i smjestila u kuću Abdullaha ibn el-Halefa el-Huzamija. Kad je htjela napustiti Basru, Alija joj je poslao potrebnu opremu i opskrbu za put. Ljudima je stavio na izbor: ostanak s njim ili povratak sa Majkom vjernika. U njenu pratnju je odabrao četrdeset žena iz Basre i njenog brata, Muhammeda ibn Ebu-Bekra. Na dan polaska, Vođa pravovjernih je otišao da isprati Majku vjernika, pa mu ona reče:

"Sinko, ne ljutimo se jedni na druge, ono što je bilo između mene i tebe jeste obična stvar koja se može desiti između žene i rođaka njenog supruga. A ti, ako se ljutiš na mene, to je tvoja volja.

Vođa pravovjernih reče:

"Allaha mi, istinu govoriš! Nije bilo između nas ništa drugo osim što si kazala. Ti si supruga našeg Poslanika, a.s., i na dunjaluku i na ahiretu."

Alija je prešao veliki put ispraćajući povorku Majke vjernika, neka je Allah, dž.š., zadovoljan i sa Majkom vjernika Aišom i sa Alijom.

BITKA NA SIFFINU

Nakon što je Majka vjernika, Aiša, napustila Basru i otišla u Medinu, Vođa pravovjernih premjestio se u Kufu, čiji mu stanovnici ponudiše da odsjedne u "Bijelom dvorcu". Alija to odbi riječima: "Ne, Omer ibn el-Hattab prezirao je da odsjeda u njemu, pa neću ni ja." Odsjeo je u Rahbu.

Kada su se Kufljani okupili na zajedničkom namazu, halifa im se obratio, hvaleći njihovu hrabrost i srčanost i podstičući ih na dobro, a odvraćajući od zla. Potom je poslao po Džerira ibn Abdullaha el-Bedželija, Osmanovog namjesnika u Hemezanu, i Eš'asa ibn Kajsa, Osmanovog namjesnika u Azerbejdžanu, da za njega uzmu prisegu od svojih podanika i da mu dostave izvještaj.

Kada mu je Džerir došao, halifa ga je poslao Muaviji u Šam da traži poslušnost i prisegu. Do tada su mu prisegu dali i muhadžiri i ensarije i svi muslimani Arapskoga poluotoka, Iraka, Perzije i Egipta, posredstvom Kajsa ibn S'ada ibn Ubade. To nije učinila jedino nekolicina ljudi okupljenih u Herbetu, koji su odbijali dati prisegu dok se ne kazne Osmanove ubice, ili dok se na izruče halifi.

Džerir je otišao u Šam, a Muavija mu je rekao da neće dati prisegu dok se ne kazne ubice, ili dok se ne izruče halifi. U protivnom, borit će se protiv njega. Kada je halifa dobio Muavijin odgovor, odluči lično otići u Šam i smijeniti namjesnika. Kao svoga zamjenika u Kufi ostavio je Ukbeta ibn Amira el-Bedrija el-Ensarija, pa se uputio ka Nehili. Stigavši, u njoj se ulogorio.

Kad je Muavija čuo da je halifa krenuo prema njemu, podigao je vojsku iz Damaska i poveo je do mjesta Siffin na rijeci Eufrat i tu se ulogorio. Halifa je potom napustio Nahilu i prešavši Eufrat krenuo prema Siffinu. Tu se se sukobile dvije vojske.

Halifa je upotrijebio sva sredstva da se spor okonča mirnim putem i da privoli namjesnika Šama na pokornost, nakon što mu dadne ispravnu prisegu. Bešira ibn el-Ensarija, Se'ida ibn Kajsa el-Hemdanija i Šebiba ibn Rubu'ija es-Sehmija, poslao je Muaviji da traže pokornost i da spriječe krvoprolića među muslimanima. Muavija je odbio dati prisegu, pa se povede teška bitka.

Okršaji su se vodili svaki dan, a nijedna strana nije mogla poraziti drugu. To se oteglo čitav mjesec. Svaki su dan imali jedan ili dva okršaja. Halifa Muaviji ponovo posla izaslanike i to: Adijja ibn Hatema et-Taija, Jezida ibn Kajsa el-Erhabija, Šebiba ibn Rubu'ija i Zijada ibn Hafsu. Kada su mu došli, izaslanici su rekli:

"Muavija, došli smo te pozvati na dogovor kojim bi nas Allah ujedinio na jednoj riječi i kojim bi obustavili krvoproliće. Put bi postao siguran i zavađeni bi se pomirili. Tvoj amidžić Alija, vođa muslimana, najbolji je u islamu i ima najveći uticaj. Svi su se ljudi okupili oko njega - Allah ih je uputio na ispravan postupak. Ostao si samo ti i tvoje pristalice. Prekini ovo, Muavija, kako te ne bi zadesilo ono što je zadesilo one u "Bici kod deve".

Muavija mu odgovori:

"Ti kao da si došao prijetiti, a ne miriti?! Daleko je to, Allaha mi, o Adijj! Nikada, Allaha mi, ja sam rođeni ratnik i ne možeš me preplašiti. A ti si napadao Osmana ibn Affana i ti si jedan od njegovih ubica. Molim Allaha da te ubije zbog toga."

"Boj se Allaha, Muavija! Allaha nam, nismo vidjeli pobožnijeg i skromnijeg na dunjaluku od njega, niti znamo nekoga da ima toliko dobrih osobina kao on", odgovoriše Šebib ibn Rubi' i Zijad ibn Hafsa.

"Vi me zovete u džemat i na pokornost. Kako da se pokoravam čovjeku koji je pomogao ubistvo, a zaštitio ubice?! Neka nam izruči ubice da ih kaznimo, pa ćemo se pokoriti i priključiti džematu", zaključi Muavija.

Poslije ovih njegovih riječi, izaslanici su se vratili halifi i obavijestili ga o Muavijinom stavu.

Pošto su se pregovori otegli, a nikakve rezultate nisu donijeli, halifa odluči povesti odlučujuću bitku. Postrojio je vojsku i zamolio Allaha: "Gospodaru moj, Gospodaru svoda natkrivenoga i čuvanoga, o Ti Koji si učinio da on bude nad noći i danom, o Ti Koji si na njemu učinio putanju Sunca i Mjeseca, i stanište zvijezdama, i nastanio si ga melekima koji se ne umaraju u ibadetu i pobožnosti, o Gospodaru Zemlje, koju si učinio prebivalištem ljudi i životinja, i onoga što ne možemo izbrojati od vidljivoga, i mnoštva koje ne vidimo, Gospodaru lađi, koje morem plove s korisnim tovarom za ljude, Gospodaru oblaka, potčinjenih, koji između nebesa i Zemlje plove, Gospodaru dubokih i velikih mora, koja okružuju kopno. Gospodaru brda, učvršćenih, koja si stvorio da se Zemlja ne potresa, a stvorenjima dao da korist iz njih vade, ako nam danas dadneš pobjedu - zaštiti nas od smutnje i nereda i uputi nas Istini, a ako oni pobjede - podari mi šehadet, a moje ashabe sačuvaj od smutnje."

Potom je postrojio redove vojske. Isto je to uradio i Muavija, te se zapodjenu težak okršaj. Vojska iz Basre, Kufe i drugih pokrajina žestoko je navalila na Šamljane, koji su ih dočekali odlučni da do smrti brane Muaviju ibn Ebi-Sufjana. Sukob se otegao mjesecima, bez pobjednika i poraženoga, a Siffin je odnosio muslimanske živote na obje strane. Iračani su poduzeli jedan žestok napad u kojem su pomjerili Šamljane s njihovih položaja, tako da je izgledalo da će ih poraziti. Tada je domišljati Amr ibn el-'As predložio Muaviji da vojska podigne Mushafe na koplja.

"U ovom trenutku nam jedino odgovara da zbijemo naše redove, a da napravimo razdor među njima. Trebamo podignuti Mushafe i pozvati ih, pa ako pristanu, bitka će splasnuti, a ako se raziđu, neko pristane, a neko odbije, izgubili su i propali." - predloži Amr ibn el-'As.

Šamljani podigoše Mushafe, pozivajući da im presudi Allahova Knjiga, pa rekoše:

“Ovo je između nas i vas! Muslimani izginuše, a ko će na nevjernike i njihove tvrđave?!”

Jedan dio iračke vojske podrža ideju da sudi Kur’an, pa rekoše:

“Odazvat ćemo se Allahovoj Knjizi i njoj se prikloniti.’

A žar za borbom im je već bila splasnula.

“O Allahovi robovi”, pozva ih halifa, “nastavite kako ste i počeli, vi ste u pravu! Borite se protiv vaših protivnika. Muavija, Amr ibn el-’As, ibn Ebu-Mu’it, Habib ibn Mesleme, ibn Ebu-Serh i Dahhak ibn Kajs, ne poznaju dobro vjeru i hukmove Kur’ana. Poznajem ih bolje od vas, družio sam se s njima u djetinjstvu, a i kad sam odrastao. Teško vama, Allaha mi, nisu Mushafe podigli zato što hoće sud po njemu, oni uče Kur’an, ali ne razumiju njegove propise, nisu ga podigli ni iz kojeg drugog razloga, osim da nas zavaraju.”

“Nije nam dozvoljeno kad se pozovemo Kur’anu, da odbijemo poziv”, odgovoriše mu.

“Ja se borim protiv njih, - na to će halifa - kako bi pristupili Kur’anu. Oni su se ogriješili prema Allahu u onome što im je naredio, ostavili su zavjet dat Njemu i odbacili Njegovu Knjigu.”

Međutim, tad se javiše Mešar ibn Fedkij et-Temimij i Zejd ibn Husajn et-Taij, pristalice haridžija:

“Alija... odazovi se Allahovoj Knjizi kada si na Nju pozvan, ili hoćeš da te izručimo narodu ili da s tobom učinimo kao što smo učinili i s Osmanom ibn Affanom.”

“Upamtite šta sam vam zabranio, a upamtite i svoje riječi. Što se mene tiče, ako ste pokorni, onda se borite, a ako niste, radite šta hoćete”, odvrati im halifa.

Oni mu rekoše:

“Pošalji po Eštera neka dođe i neka se borba obustavi.

Halifa posla po Eštera en-Nehaija i obustavi borbu.

SUD

Poslije prekida borbe počeli su pregovori između dvije strane. Sporazumjeli su se da izaberu dvojicu sudija, od svake strane po jednoga, koji će naći najbolje rješenje za muslimane. Muavija ibn Ebi-Sufjan odredio je da s njegove strane sudija bude Amr ibn el-'As. Vođa pravovjernih htio je odrediti Abdullaha ibn Abbasa, međutim, haridžije i Jemenci se tome usprotiviše, tražeći da sudija bude Ebu-Musa el-Eš'arijj. "Nećemo nikoga osim Ebu-Muse", govorili su.

Ahnef ibn Kajs, inače poznat po lukavstvu, predložio je halifi da on bude njegov zastupnik, govoreći: "Allaha mi, zapao si u nevolju, ako mene ne odrediš za sudiju. Odredi me uz sudiju, drugim ili trećim. Neće se donijeti sporazum, a da ga ja ne riješim niti će ko napraviti sporazum, a da ga neću učiniti istim ili boljim od njega."

Međutim, Iračani su insistirali da sudija bude Ebu-Musa el-Eš'arijj. On se bio povukao iz borbe, pa su otišli po njega i obavijestili ga da ljudi žele mir.

"Hvala Allahu kada je tako", reče im Ebu-Musa.

"Izabran si za sudiju", rekoše mu.

"Svi smo Allahovi i Njemu se vraćamo", na to će Musa.

Nakon što je Ebu-Musa došao, obje strane se usaglasiše i o tome potpisaše zajednički akt. A dvojici sudaca prepustiše da odluče šta je najbolje za muslimane. Ebu-Musa el-Eš'arij i Amr ibn el-A's dogovoriše se da se rješenje proglasi sljedećeg ramazana u Devmetul-Džendelu, da halifa dođe sa četiri stotine boraca, a također, i Muavija sa četiri stotine boraca. Ako se sastanak iz bilo kojih razloga ne bi održao, odgodio bi se do naredne godine, a obavio bi se u Ezrehu.

Kada se halifa vratio u Kufu, šesnaest hiljada boraca izdvoji se iz njegove vojske i napustivši Kufu, odoše za Nehrevan. Ustvari, to su bile haridžije koje su primoravale halifu na odluke koje je on od početka odbijao i koje su ga prisiljavale na poteze kojima nije bio zadovoljan. Odbili su nastavak borbe na Siffinu kada su bili nadomak pobjede zapavši u smišljenu klopku Šamljana koji su podigli Mushafe na svoja koplja. Zatim, primorali su ga da za suca imenuje Ebu-Musa'a el-Eš'arijja, umjesto Abdullaha ibn Abbasa ili Ahnefa ibn Kajsa, naka je Allah s njima zadovoljan. Ovoga puta zahtijevali su obnavljanje sukoba, iako je halifa s Muavijom ibn Ebi-Sufjanom zaključio sporazum o presudi, a nije njegovo da krši ugovore.

Između halife i haridžija održali su se mnogobrojni pregovori, sve dok se oni ne digoše protiv

njega, optuživši ga da je nevjernik. U mjesecu ramazanu halifa posla Ebu-Musu el-Eš'ariju i Abdullaha ibn Abbasa u Devmetul-Džendel s pratnjom od četiri stotine ljudi, na čelu sa Šurejhom ibn Hanijem. Muavija je poslao Amra ibn el-'Asa na čelu vojske od četiri stotine konjanika, a među njima je bio i Ubejdullah ibn Omer.

Devmetul-Džendel nalazi se na pola puta između Damaska i Kufe.

Poslije dugih pregovora, dogovorili su se da se obojica odreknu i Alije i Muavije.

Amr ibn el-'As je u svemu davao prednost Ebu-Musi, iskazujući mu počast i poštovanje. Kada je trebalo razglasiti konačnu odluku,Amr reče:

"Ebu-Musa, ustani i kaži ljudima šta smo se dogovorili!"

Ebu-Musa ustade i reče:

"Ja i Amr smo razmatrali šta je najbolje za ovaj ummet i zaključili da je za jedinstvo ummeta najbolje da se odreknemo i Alije i Muavije, a da izbor prepustimo izbornom vijeću. Neka narod preuzme sud o ovome i neka odrede koga hoće."

Kada je Alija obaviješten o onome šta se dogodilo, odbio je i prokomentirao da Ebu-Musa'a nije poslao da skine halifu nego da nađe rješenje za rasplamsalu smutnju.

Amr se sa svojom skupinom vratio u Damask, te je otišao do Muavije i obavijestio ga o dogovorenom.

Nakon Amrove i Ebu-Musine "presude" situacija s haridžijama u Nehravanu postala je komplikovana, bili su ustrajni da načine zlo Vođi pravovjernih, Aliji ibn Ebi-Talibu . Halifa je odlučio da se bori protiv haridžija, te je izvršio napad na Nehrevan i nanio im težak poraz, a onda im vratio sav zarobljeni plijen, ne uzevši petinu.

Hejsem ibn Adijj je kazao: "Kada je Alija upitan o stanovnicima Hehravana "Jesu li mušrici?", odgovorio je:

"Širk je daleko od njih!"

Pa je pitan:

"A jesu li munafici?"

A halifa je odgovorio:

"Munafici vrlo malo Allaha spominju."

"A šta su onda, Vođo pravovjernih", ponovo je upitan.

Odgovorio je:

"Naša braća koja su napala na nas, pa smo se borili protiv njih zbog njihove neposlušnosti."

Vođi pravovjernih postalo je nesigurno biti u Iraku, a Muavija je učvrstio svoju vlast, povećao broj svojih pristalica i ojačao svoju vojsku. Ljudi oko halife nisu bili kao prije; polet im je splasnuo i izgubili su volju, naročito nakon presude. Muavija je slao grupe vojske iz Šama u pohode na mjesta u Iraku, kako bi provocirali vojsku Vođe pravovjernih. Svaki put kad bi se desila bitka, Muavijina vojska vraćala bi se u Šam. Muavija

je slao vojsku i na Medinu, pa je prema Hidžazu poslao Busru ibn Ereta na čelu tri hiljade vojnika. On je ušao u Medinu, nakon što ju je napustio halifin namjesnik Ebu-Ejjub.

Vođa pravovjernih provodio je teške dane. Vojska mu je oslabila. Hafiz ibn Kesir, opisujući te dane, kaže: "Vođa pravovjernih bio je u teškoj poziciji - vojska se digla protiv njega, a Iračani su ga napustili, odbivši da budu uz njega. Šamljani su uzeli maha, te počeli napadati sa svih strana, tvrdeći da pravo na hilafet pripada Muaviji. Kao dokaz za to iznosili su presudu dvojice sudaca, kada se jedan odrekao Alije, dok je Amr ibn el-'As potvrdio vladavinu Muavije, oduzimajući pravo na hilafet drugima. Stanovnici Šama oslovljavali su Muaviju sa 'vođa pravovjernih'. Što su stanovnici Šama više jačali, to su stanovnici Iraka više slabili. Njihov vođa Alija ibn Ebi-Talib, r.a., najbolji na dunjaluku u to vrijeme - najpobožniji i najskromniji, najučeniji i najbogobojazniji, uprkos svemu, bijaše ostavljen i napušten, tako da je prezirao život, a volio smrt, zbog mnoštva smutnji, nereda i spletki."

PRESELJENJE NA AHIRET

Četrdesete godine po Hidžri sastala su se tri čovjeka iz reda haridžija: Abdurrahman ibn Amr, poznat kao ibn Muldžem el-Hamiri, Berk ibn Abdullah et-Temimij i Amr ibn Bekr et-Temimij. Govorili su o svom stanju i spominjali šta se dogodilo njihovoj braći u Nehrevanu. Zaključili su da su muslimani "izgubljeni i zalutali", te da treba pobiti njihove namjesnike. "Nećemo ništa ostvariti dok su oni namjesnici, a ako mi dadnemo svoju žrtvu i uklonimo ih, oslobodit ćemo ljude zablude i osvetiti našu braću", govorili su.

Dogovorili su se da Abdurrahman ubije halifu Aliju, da Bekr ibn Abdullah ode u Šam i ubije Muaviju, a da Amr ibn Bekr ubije Amra ibn el-'Asa. Utvrdili su da sedamnaestoga ramazana svaki ukloni svoju žrtvu.

Bekr ibn Abdullah otišao je u Šam i dogovorenog dana, a bilo je to uoči petka, sakrio se pred Muavijinom kućom, čekajući njegov izlazak na sabah-namaz. Kada ga je vidio, udario ga je zatrovanom sabljom po debelom mesu teško ga ranivši, ali je Muavija nakon dugog liječenja ozdravio. Odmah je naredio da se Bekr ibn Abdullah ubije.

Amr ibn Bekr otišao je u Egipat i sakrio se u blizini džamije u kojoj je klanjao Amr ibn el-'As iščekujući njegov dolazak na sabah. Allah je dao da se Amr tu noć razbolio, imao je jake bolove u stomaku, pa je odredio da Haridže ibn Huzejfe, njegov zapovjednik policije, predvodi ljude u namazu umjesto njega. Amr ibn Bekrom presreo je i ubio Haridžu. I on je uhapšen i kažnjen ubistvom.

Što se tiče Abdurrahmana ibn Muldžema, on je, nakon dolaska u Kufu, uspio nagovoriti Sekiba ibn Bedžru da učestvuje s njim u ubistvu Alije. S njima je bio, također, i Verdan er-Rubabi. Njih trojica sakrili su se u blizini halifine kuće. Kada je

halifa izašao iz kuće da klanja sabah u džematu, Abdurrahman ibn Muldžem udario ga je sabljom po čelu, pa se brzo okrenuo i dao u bijeg. Ipak, stigli su ga i uhapsili. Toga dana, Vođa pravovjernih nije predvodio ljude u namazu, već je odredio Hubejra ibn Ebu-Vehba da bude imam džemata. Kada je Ibn-Muldžem doveden pred halifu, upitao ga je halifa:

"Allahov neprijatelju, zar ti nisam činio dobro?"

"Jesi", odgovorio je Ibn-Muldžem.

"Pa šta te onda navelo na ovo?" , upitao ga je ponovo halifa.

Ibn-Muldžem mu odgovori:

"Četrdeset jutara sam oštrio sablju i molio Allaha da njome usmrtim najgore stvorenje."

Halifa na ovo reče:

"Duša za dušu. Ako umrem, ubijte ga, a ako ostanem živ, vidjet ću šta ću s njim odlučiti."

Potom je Džundub ibn Abdullah ušao kod halife i upitao ga:

"Vođo pravovjernih, ako te izgubimo, a ne izgubili te, hoćemo li prisegu dati Hasanu."

Halifa reče:

"Niti vam naređujem niti zabranjujem, vi bolje znate od mene."

Nakon ovoga pozvao je svoje sinove Hasana i Husejna i rekao: "Savjetujem vam da se bojite Allaha! Ne činite nepravdu na dunjaluku, pa makar vam bila učinjena. Nemojte plakati za onim što vam je uskraćeno. Govorite istinu, budite milostivi prema siročetu i pomozite nevoljnika. Budite nasilniku protivnici, a onome kome je nasilje učinjeno pomozite. Radite po Kur'anu, a u vezi s pitanjem vjere ne bojte se ničijeg prigovora."

Potom je pogledao u Muhammeda el-Hanefijja i upitao ga:

"Jesi li upamtio što sam rekao tvojoj braći?"

"Jesam", odgovorio je.

Zatim mu je rekao: "Tebi preporučujem da poštuješ svoju braću zbog njihove prednosti nad tobom, slijedi ih i ne čini ništa bez njih."

A Hasanu i Husejnu je, o pitanju njihovoga brata, dao sljedeće savjete: "Ostavljam vam ga u emanet. On je vaš brat i moj sin, a znate da sam ga volio."

Halifa je poslije ranjavanja živio tri dana. Dao je i posljednje preporuke i upozorenja svojim sinovima, rekavši: "Sinovi Abdul-Muttaliba! Nikako ne prolijevajte krv muslimana, govoreći: "Ubijen je Vođa pravovjernih! Ubijen je Vođa pravovjernih!" Neka se niko ne kažnjava smrću, osim moj ubica. Hasane, ako umrem od njegova udarca, ubij ga, ali se nemoj iživljavati nad njim, jer sam čuo Allahova Poslanika, a.s., da kaže: "Nemojte nikoga kasapiti, pa makar se radilo i o bijesnom psu."

U zadnjoj halifinoj oporuci, koju je ostavio prije edžela, zapisano je sljedeće:

"U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog"

Ovo je oporuka Alije ibn Ebi-Taliba. Oporučujem da nema drugog boga osim Allaha, a

Muhammed, a.s., Njegov je rob i poslanik. Allah je po Poslaniku Svome poslao Uputu i vjeru istinitu da bi je uzdigao iznad svih vjera, makar ne bilo pravo mnogobošcima. Zatim, klanjanje moje, obredi moji, život moj i smrt moja, doista su posvećeni Allahu, Gospodaru svjetova, On nema saučesnika, to mi je naređeno i ja sam prvi musliman. Čvrsto se Allahova užeta držite i nikako se ne razjedinjujte. Čuvajte rodbinske veze da bi vam Allah olakšao polaganje računa. Tako mi Allaha, Allah je uz jetime i nemojte im se izrugivati i udarati ih. Allaha mi, Allah je sa vašim komšijama oni su oporuka vašega Poslanika, a.s., koji nije prestajao da nam ih spominje dok nismo pomislili da će komšije imati pravo na nasljeđe. Allaha mi, Allah je uz Kur'an, pa neka vas ne preteknu drugi u postupanju po Kur'anu. Allaha mi, Allah vas gleda dok ste u džamijama u namazu i ne ostavljajte ih prazne, jer ako su prazne, neće biti ni nadgledane. Allaha mi, Allah pomaže u borbi na Njegovom putu kada založite živote svoje i imetke svoje. Allaha mi, Allah je uz zekat, on gasi Gospodarevu srdžbu. Allaha mi, Allah podržava onoga ko odbrani Njegova Poslanika, pa ne dozvolite nikako napad na njega u vašem prisustvu. Allaha mi, Allah je uz bijednika i siromaha, pa ih pozovite da im podijelite ono što je kod vas. Allaha mi, Allah je uz vaše podanike. Namaz! Namaz! Ne bojte se u ime Allaha ničijeg prijekora. Govorite lijepe riječi, kao što vam je to Allah naredio. Ne ostavljajte naređivanje dobra, a odvraćanje od zla, pa da vam vladari postanu najgori od vas, zatim ćete Allaha moliti, a dove vam neće biti uslišane. Dužnost vam je da se pazite i potpomažete, da ne izbjegavate jedan drugog, da ne prekidate međusobne odnose i da se ne razjedinjujete. Pomažite jedni druge u dobročinstvu i čestitosti, a ne sudjelujte u grijehu i neprijateljstvu. Bojte se Allaha, jer Allah strašno kažnjava. Allah vas čuvao, o Poslanikovo, a.s., potomstvo, i čuvao vas kao što je čuvao Svoga Poslanika. Molim Allaha da vas pomogne. Neka je na vas selam i milost Allahova."

Nije prestao govoriti "La ilahe illallah" dok mu duša nije preselila svome Stvoritelju, neka je Allahovo zadovoljstvo i selam na njega.

Postoje različita predanja oko toga gdje je ukopan Alija: jedni kažu da je dženazu klanjao njegov sin Hasan, proučivši četiri tekbira, i da je ukopan u Rahbi kraj velike džamije u Kufi; drugi kažu da je ukopan kod kufljanskog dvorca; treći, da ga je Hasan prenio u Medinu i ukopao u Bekijju, blizu Fatime. Većina historičara se slaže da je ukopan u Nedžefu. Poslije ukopa Alije, njegov ubica Abdurrahman ibn Muldžem ubijen je i zakopan na nepoznatom mjestu.

VRLINE

Kada je ubijen, halifa je imao šezdeset tri godine, a hilafet mu je trajao četiri godine i devet mjeseci. Imao je najpohvalnija svojstva i čitav život je proživio čedno i skromno; u ibadetu i traženju nauke, ne obazirući se na dunjaluk.

Vođa pravovjernih bio je pravedan, istinoljubiv i tražio je jednakost za sve. Da mu je bilo dato da vlada u vremenu bez smutnje, zemlja bi se ispunila pravdom. Bio je najučeniji vladar. Njegova mudrost i ozbiljnost izražene su kroz njegove izreke, presude i oporuke. Pjesnici, govornici i pisci opisali su ga u mnogim pjesmama, knjigama i govorima.

Ebu-Esved ed-Du'eli, oplakujući ga, kaže:

"Zar u mjesecu posta boli nam zadaste,
od svih ljudi najboljega,
najboljeg što jahati umjede nam ubiste
što putovaše i na lađi bijaše,
što je obuvao obuću i skidao je,
čitao Kur'an i jasne dokaze.
Kad pogledaš lice Ebu-Husejna,
vidjet ćeš mjesec kako te promatra.
Kurejšije su znali kakvi god su bili,
da si najbolji od njih po porijeklu i vjeri.

Fadl Abbas ibn Ebu-Leheb oplakao ga je riječima:

"Nisam se nadao da će fitnet stići
do Hašima, a zatim i do Ebu-Hasana
Prvi mladić koji okrenu se Kibli i namaz obavi
najbolje od ljudi znade Kur'an i sunnet.
Zadnji je od ljudi bio s Poslanikom,
Džibril mu pomagaše da okupa ga
i zamota u ćefine.
Ko je on i šta u njemu bi, nećete saznati,
niko neće imati što on imade od ljepote."

Neka je Allah zadovoljan Vođom pravovjernih, Alijom ibn Ebi-Talibom, učenjakom, pobožnjakom i mudžahidom.

EBU-UBEJDE AMIR IBN EL-DŽERRAH, R.A.

أبو عبيدة بن الجراح رضي الله عنه

PORIJEKLO

Ebu-Ubejde Amir sin je El-Džerrahov koji je porijeklom iz loze Kurejšija. Lanac njegova roda je sljedeći: Amir je sin Abdullahov, a on El-Džerrahov, a on Hilalov, a on Uhejbov, a on Dabbeov, a on El-Harisov, a on Fihrov.

PRIMANJE ISLAMA

Bio je jedan od prvih koji su primili islam. Allah ga je uputio otvorivši mu srce prema islamu posredstvom Ebu-Bekra, r.a. Drugi dan nakon što je Ebu-Bekr primio islam, povezao se s pojedinim Kurejšijama u kojima je vidio čvrstinu i plemenitost. Izabrao je nekolicinu njih, objasnio im osnovne principe poslanice i pozvao ih u islam. Pošto su mu se odazvali, odveo ih je Poslaniku, a.s. U toj grupi su bili: Osman ibn Maz'un, Zubejr ibn el-'Avam, Abdurrahman ibn Avf, Erkam ibn Abu el-Erkam i Ebu-Ubejde ibn el-Džerrah, neka je sa svima njima Allah, dž.š., zadovoljan.

Allahov Poslanik, a.s., primio ih je te su pred njim izjavili svoj ulazak u islam, izgovarajući šehadet: "Ešhedu en la ilahe illellah ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu"- Svjedočim da nema boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Poslanik.

Hvala neka je Allahu, dž.š., što je tako bilo.

LIČNOST

Ebu-Ubejde je bio stamenita ličnost okićena skromnošću vjernika i žestinom u odbrani prava vjere. Bijaše visok, mršav, blijedoga lica, slabe brade, otmjen i elegantan, kada bi ga čovjek sreo, nekako bi se odmah oraspoložio.

Islam mu je povećao poniznost i uljepšao ahlak pa je zračio mirom i staloženošću tako da bi njegovo društvo osjetilo prijatnost i toplinu. U isto vrijeme, kada bi to situacija zahtijevala, znao se preobratiti da bude poput lava.

Abdullah ibn Omer, r.a., opisao ga je riječima: "Trojica Kurejšija su najugledniji među narodom, najljepše naravi i najvećega stida. Kada pričaju s tobom, ne lažu, a kad pričaš s njima, slušaju te. Oni su: Ebu-Bekr, Osman ibn Affan i Ebu-Ubejde ibn el-Džerrah."

POVJERENIK UMMETA ALLAHOVOGA POSLANIKA, A.S.

Ebu-Ubejdina snaga vjerovanja u Allaha, najljepšega Gospodara i u ispravnost islama kao vjere, bila je čvrsta i stabilna poput planine. Bio je veliki mudžahid i povjerljiv savjetnik, pa je Resulullah, a.s., za njega rekao: "Svaki ummet je imao svoga povjerenika a povjerenik ovoga ummeta je Ebu-Ubejde ibn el-Džerrah."

U knjigama koje govore o životopisu Muhammeda, a.s., kao i u knjigama historije islama, može se vidjeti posebno mjesto koje je Ebu-Ubejde zauzimao kod Poslanika, a.s. Mnogi ashabi željeli su njegovu deredžu. Muhammed ibn Dž'afer pripovijeda jedan takav primjer: "Došla je jedna delegacija kršćana kod Allahovoga Poslanika, a.s., i rekla mu:

"Ebul-Kasime, pošalji s nama jednoga od tvojih ashaba koji će nam presuditi oko imetka oko kojeg se ne možemo dogovoriti, a mi smo zadovoljni sa muslimanima.

Resulullah, a.s., reče:

"Dođite večeras, poslat ću vam čvrstog i pouzdanog."

Omer ibn el-Hattab, r.a., rekao je: "Poranio sam na podne želeći da budem taj koji će kršćanima presuditi. Kada je Allahov Poslanik, a.s., klanjao podne, poče se okretati lijevo-desno, a ja sam se protezao kako bi me ugledao. Međutim, on nije prestajao tražiti pogledom sve dok ne ugleda Ebu-Ubejdu ibn el-Džerraha, pa ga pozva i reče mu: 'Idi s njima i pravedno presudi u njihovom sporu.' A ja rekoh: 'Ebu-Ubejde zadobio je tu povjerljivu i važnu dužnost...'"

Ovo je jedno od predanja koje govore koliko je Ebu-Ubejde bio blizak Allahovom Poslaniku, a.s., i koliko je imao povjerenje u njega. Resulullah, a.s., davao mu je zaduženja u stvarima koje su iziskivale snagu i povjerljivost, a on je bio čvrst i pouzdan. Činjenica je da ovaj nadimak kojim je Poslanik, a.s., počastio Ebu-Ubejdu nije bio slučajan. Naprotiv, on je imao duboke razloge, a možda je najveći ispit na koji je Allah, dž.š., stavio Svoga roba Ebu-Ubejdu, ono što ćemo uz Allahovu, dž.š., pomoć prepričati u onome što slijedi.

TEŽAK ISPIT

Ebu-Ubejde je bio uvijek u Poslanikovoj, a.s., blizini - u džamiji, na sijelima, u bitkama i u pohodima. Sa prvim muslimanima prolazio je kroz sve nevolje trpeći sve vrste kažnjavanja, zlostavljanja i ponižavanja. Također je bio među prvom desetericom koji su učinili hidžru u Abesiniju, po naređenju Allahovoga Poslanika, a.s., Allahovom pomoću; uprkos svim nevoljama, Ebu-Ubejde je ostao čvrst poput planine.

U Bici na Bedru Ebu-Ubejde je bio na teškom ispitu, a vjerovatno i najtežem što ga čovjek može uopće i doživjeti. On je u toj bici napadao i udarao ohole uobražene heroje i uništavao oličenje širka i kufra pa je ubijen ko je ubijen, ranjen ko je ranjen i pobjegao ko je uspio pobjeći. Međutim, jednoga konjanika od kurejševičkih mušrika je cijelo vrijeme izbjegavao. Ebu-Ubejde je, učeći tekbire, sabljom razbijao nevjerničke redove, a taj konjanik stalno ga je progonio, želeći podijeliti mejdan s njim, sve dok ga nije doveo u položaj da je okršaj bio neizbježan. Ebu-Ubejde podiže sablju i zamahnu na konjanika, udarivši ga tako da ga odmah obori na zemlju. Šiknu krv i zacrveni zemlju okolo.

Teško je i pomisliti ko je ubijeni čovjek, jer je događaj koji se desio bio krupniji od ljudi. Naime, taj konjanik nije bio niko drugi do Abdullah ibn el-Džerrah, Ebu-Ubejdov otac. Bio je mušrik, nevjernik, zagrižen u svome kufru; dobio je kaznu koju je i zaslužio.

Tako je čvrsta bila Ebu-Ubejdova vjera u Allaha, tako postojan je bio u islamu, toliko spreman da uloži na putu Istine. Ubejde je ubio kufr i širk oličen u svome ocu. Allah ga je odlikovao i obradovao Džennetom. Uzvišeni je iznad sedam nebesa objavio ajete o njemu:

"Ne treba da ljudi, koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju, budu u ljubavi sa onima, koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni bili očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi. Njima je On u srca njihova vjerovanje usadio i svjetlom Svojim ih osnažio, i On će ih uvesti u dženetske bašće kroz koje će rijeke teći, da u njima vječno ostanu. Allah je njima zadovoljan, a i oni Njime. To je Allahova strana, a oni na Allahovoj strani će sigurno uspjeti."[18]

Ebu-Ubejde je bio jedan od onih kojima je za života obećan Džennet, neka je Allahovo zadovoljstvo i selam na njega.

EHTEM

Ebu-Ubejde imao je i nadimak “Ehtem”, što znači “onaj kome su polomljeni prednji zubi”, a Ebu-Bekr je o njemu rekao: “Bio je najljepši čovjek koji je imao polomljene zube.” Razlog za ovaj nadimak jeste događaj koji vrijedi zapisati zlatnim slovima kao veliki dokaz njegove pokornosti Resulullahu, a.s., i spremnosti da ga brani i dušom i tijelom. Bitka na Uhudu bila je prvi i najveći poraz koji su muslimani doživjeli u svojoj historiji. Zbog odredbe koju je Allah htio, neki muslimani su se oglušili o Resulullahove, a.s., naredbe i nakon što su bili nadohvat pobjede, situacija se okrenula u korist neprijatelja i pretrpješe poraz. U toj bici muslimani su izgubili velikoga heroja Hamzu ibn Abdul-Muttaliba, amidžu Allahovoga Poslanika, a.s., koji je zajedno s ostalim šehidima ukopan na Bekijji, neka je na sve njih Allahov selam.

Sam Allahov Poslanik zadobio je tjelesne povrede kada su ga mušrici okružili, želeći ga dokrajčiti, pa ga ranili u lice; polomili su mu kutnjak, a u čelo su mu se zabile dvije halke od pancira, tako da je pao na zemlju. Ashabi su ga okružili, štiteći ga vlastitim tijelima.

Mušrici su se ponadali da je Allahov Poslanik, a.s., poginuo, pa su počeli na sve strane širiti vijest o tome, što još više skrha muslimane. Međutim, kada su spoznali i uvjerili se da mušrici lažu i da je Allahov Poslanik, a.s., živ, trgnuli su se, zalažući živote da bi ga odbranili. Ashabi su se okupili oko Vjerovjesnika, a.s., a krv mu je tekla niz lice. Dvije halke koje su mu se zabole u lice zadavale su mu žestoku bol, te su ashabi gledali kako da ih što bezbolnije izvade. Ebu-Ubejde pokušao ih je izvaditi rukom, ali se pobojao da ne povrijedi Poslanika, a.s., pa je približio lice njegovom licu, obuhvatio prvu halku usnama, snažno je stisnuo zubima, a zatim je polahko i nježno povukao. Kad ju je izvadio, slomio mu se zub. Zatim je ponovo približio svoje lice Poslanikovom, a.s., licu i izvadio i drugu halku, pri čemu je slomio drugi zub. Otuda je Ebu-Ubejde dobio nadimak “Ehtem”, i zaista je bio najljepši čovjek polomljenih zuba, neka je Allah zadovoljan njime.

“BITKA PALMINOGA LIŠĆA”

Ebu-Ubejde imao je uvijek neko zaduženje, i bez obzira koliko ono veliko i teško bilo, okončavao ga je kako ga je Allahov Poslanik, a.s., zadužio: iskreno, povjerljivo i ustrajno.

U “Bici palminoga lišća” imao je ogromnu odgovornost. Allahov Poslanik, a.s., zadužio ga je da presretne kurejšijski karavan i odredio ga zapovjednikom tri stotine mudžahida. Od hrane su imali samo ranac hurmi. Trebalo je izvršiti zadatak, ne obraćajući pažnju što je

bilo vrlo malo hrane, bez obzira na teške neprilike kroz koje su muslimani prolazili i ne mareći što je put dalek. Krenuo je Ebu-Ubejde, uz Allahovu pomoć, na put. Svakoga je dnevno zapadala po šaka hurmi, a kad je i hurmi počelo nestajati, Ebu-Ubejde je svakom mudžahidu davao po jednu hurmu. Hurmu su stavljali u usta i sisali, a poslije pili vodu cijeli dan. Kada je hurmi nestalo, nasjekli su palmovoga lišća, izmrvili ga pa ga poslije žvakali i na to pili vodu. Ovaj teški zadatak je izvršen, a Ebu-Ubejde i mudžahidi vratili su se kao pobjednici. Ovaj pohod je nazvan “Bitka palminoga lišća”.

SEKIFE BENU-SAIDE

Da bismo više saznali o sposobnostima Ebu-Ubejde i o njegovom posebnom mjestu koje je imao u islamu, potrebno je znati šta se desilo u Sekifi Benu-Saide u Medini.

Nakon što je Allahov Poslanik, a.s., ispustio svoju plemenitu dušu, muslimani su se sastali u Sekifi Benu-Saide, dogovarajući se i raspravljajući o budućem halifi kojem će dati prisegu. Omer ibn el-Hattab okrenuo se Ebu-Ubejdi i rekao mu:

“Pruži ruku da tebi dadnem prisegu, jer sam čuo Allahovog Poslanika, a.s., da kaže: ‘Svaki ummet ima svoga povjerenika a povjerenik ovoga ummeta je Ebu-Ubejde.’”

Ebu-Ubejde mu odgovori:

“Nikad neću proći ispred čovjeka kome je Allahov Poslanik, a.s., naredio da nas predvodi u namazu i koji nam je bio imam sve dok Allahov Poslanik, a.s., nije preselio na ahiret.

Prisega je data Ebu-Bekru, a Ebu-Ubejde je bio najbolji pomagač, savjetnik i povjerenik, velike duše ispunjene uzvišenim dini-islamom.

BITKA KOD ZATIS-SELASILA

Povjerenje koje je Allahov Poslanik, a.s., gajio prema Ebu-Ubejdi bilo je neizmjerno. Pa dovoljno mu je ponosa što je bio zapovjednik vojskom u kojoj su bili Ebu-Bekr i Omer, r.a. Naime, kada je Resulullah, a.s., poslao Amra ibn el-’Asa u Zatus-Selasil, tamo je naišao na poteškoće te je zatražio pomoć. Allahov Poslanik, a.s., kao pomoć poslao mu je vojsku na čije je čelo stavio Ebu-Ubejdu, a među mudžahidima bili su Ebu-Bekr i Omer, neka je Allah zadovoljan njima svima.

PREMA ŠAMU

Nakon Poslanikovoga, a.s., preseljenja na ahiret, Ebu-Ubejde nije prestajao s davanjem, zalaganjem i žrtvovanjem na putu vjere Jednog Jedinog Allaha.

Ebu-Bekr je za vrijeme svoga hilafeta poslao četiri odreda vojske prema Šamu, kako bi se borili protiv Bizantijaca i dini-islamom osvijetlili taj dio Zemlje. Za komandu nad odredima izabrao je četiri pravovjerna mudžahida: Ebu-Ubejdu Amira ibn el-Džerraha, Jezida ibn Ebi-Sufjana, Šurahbila ibn Hasneta i Amra ibn el-'Asa. Svaki je bio emir jednoga odreda koje su činili arapski plemići i uglednici. Nakon što je svaki odred obavio svoj zadatak, zbog mnoštva ratnih zona bilo je nužno uspostaviti jedinstvenu komandu. Nije bilo povoljnije osobe koja bi preuzela komandu od Ebu-Ubejde. Ebu-Bekr izabrao ga je za zapovjednika, a zbog toga slučaja dobio je nadimak Zapovjednik nad zapovjednicima.

Nakon nekog vremena Bizantijci su postali ozbiljna prijetnja muslimanima, pošto su skupili i ujedinili sve svoje raspoložive snage, sredstva i oružje. Ebu-Bekr poslao je naređenje Halidu ibn el-Velidu, koji je tada komandovao vojskom u Iraku, da odmah krene prema Šamu u ispomoć muslimanima. Također je naredio da bude emir cjelokupne vojske u Šamu, ujedinivši time Ebu-Ubejdovu povjerljivost i Halidovu hrabrost. Ebu-Ubejde je ovu naredbu primio na najljepši način, jer se on borio na Allahovom putu, a ne da bi zadobio položaj ili utjecaj.

Kada je Omer ibn el-Hattab preuzeo hilafet, izdao je naredbu da se Halid ibn el-Velid smjeni sa mjesta zapovjednika vojske Šama, a da na njegovo mjesto dođe Ebu-Ubejde. Naredba o smjeni došla je u vrijeme borbe, kada je Halid vodio muslimane ka pobjedi. Ebu-Ubejdu bilo je stid preuzeti vođstvo u trenucima kada je Halid trebao okusiti slast pobjede pa je zatajio naređenje, boreći se pod Halidovom komandom.

Zaista je bio veličanstvan taj čovjek, neka je Allahov blagoslov na njega. Kakva je njegova deredža u Allahovoj čistoj vjeri; zanemario je položaj, ugled, vođstvo, iako je imao pravo na to, da bi muslimani ostvarili pobjedu. Želio je da se bitka nastavi onako kako je Halid isplanirao.

Omer je saznao za njegovo otezanje sa Halidovom smjenom, te mu je poslao pismo u kojem potvrđuje naredbu:

"U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog"

"Od Allahova roba Omera ibn el-Hattaba, r.a., vladara pravovjernih - Ebu-Ubejdi Amiru ibn el-Džerrahu. Selamun alejkum. Zahvaljujem Allahu mimo Kojeg drugog boga nema i donosim salavat i selam na Njegova poslanika Muhammeda, a.s. Odredio sam te za zapovjednika muslimana i nemoj da te je stid bilo šta u vezi s tim. Allah se ne stidi istine.

Preporučujem ti da se bojiš Allaha, Koji te izbavio iz kufra u iman i iz zablude izveo na Uputu. Odredio sam te zapovjednikom Halidove vojske, pa je primi, a njega smijeni. Ne šalji muslimane u propast da bi zadobio ratni plijen, i ne šalji odrede da bi sabrao što više.”

Kada je Halid saznao za naredbu o svojoj smjeni, odmah se uputio Ebu-Ubejdi. Među njima odigrao se dijalog koji oslikava uzvišenost dvije duše, njihovu skromnost prema dunjaluku, i potpunu predanost Allahovoj vjeri, neka je Uzvišeni zadovoljan s njima obojicom.

“Allah ti oprostio, došlo ti je pismo od halife o mojoj smjeni i tvome postavljanju, a nisi me obavijestio. Klanjao si iza mene dok je vlast, u stvari, pripadala tebi?”, rekao je Halid Ebu-Ubejdi.

“Neka je Allahov oprost na tebe. Nisam ti htio reći dok ne saznaš od drugoga i nisam želio remetiti bitku dok se sve ne okonča, pa te tek onda obavijestiti, uz Allahovu pomoć. Ne želim dunjalučku vlast i ne radim za dunjaluk. Sve ovo što vidiš nestat će, a mi smo braća i pokorni Allahovoj volji. Ne škodi čovjeku da slijedi brata u dunjalučkim i ahiretskim stvarima”, odgovorio je Ebu-Ubejde.

Ovakva je bila veličina ashaba, ovako je pobjeđivala vjera Istine, ovako se vihorila zastava pravde iznad poraženog mnogoboštva i nevjerstva, hvala neka je Gospodaru svjetova na ni’metima islama.

MUSLIMAN KUREJŠIJA

Zapovijedništvo nad vojskom nije zavelo Ebu-Ubejdu - nije umanjilo ništa od njegove skromnosti i jednostavnosti, niti je trunka oholosti ušla u njegovo srce. Ko bi ga sreo vidio bi običnog mudžahida, bez traga nekakve raskoši ili luksuza pri njemu. Mudžahidi su bili zapanjeni njime, a kada je on čuo za to, rekao je: “Ja sam musliman Kurejšija, i nijedan od vas, bio on crven ili crn, ne nadmaši me u bogobojaznosti, a da ne poželim da budem kao on.”

Veličanstvena je ličnost bio Ebu-Ubejde: skromna, samilosna, islamom uzvišena!

Kada je jednom prilikom halifa Omer ibn el-Hattab posjetio Šam, pitao je glasom punim čežnje:

“Gdje mi je brat?”

Upitali su ga:

“A ko je on, Emirul-mu’minine?”

“Ebu-Ubejde Amir ibn el-Džerrah!”, odgovorio im je.

Ebu-Ubejde dočekao je i zagrlio halifu, iskazujući mu dobrodošlicu, sretan što ga je vidio, pa ga je odveo kući. A kuća Zapovjednika nad zapovjednicima, vođe najveće muslimanske vojske toga doba, bila je pravi odraz njegove skromnosti.

Naime, Omer u njegovoj kući nije zatekao ništa osim prostog dušeka na kojem je

spavao, sablje i štita. Ništa više. Pravedni halifa se nasmiješio i upitao ga:

"Zar nisi uzeo za sebe kao što neki uzimaju?"

A Ebu-Ubejde mu odgovori:

"Vladaru pravovjernih, ovo mi je dovoljno za život."

PRESELJENJE NA AHIRET

U Ebu-Ubejdovo vrijeme predio Šama pogodila je strašna epidemija kuge, poznata kao "Kuga Emvasa"[19], kojom je Allah, dž.š., uzeo živote velikog broja ashaba. Halifa Omer, r.a., pobojao se da ne izgubi Ebu-Ubejdu pa mu je poslao pismo u kojem je stajalo: "Ukazala mi se potreba za tobom, a ne može je ispuniti niko osim tebe; ako ti ovo moje pismo dođe noću, insistiram da kreneš ne čekajući dan, a ako ti dođe danju, insistiram da kreneš ne čekajući noć."

Kada je Ebu-Ubejde pročitao pismo nasljednika Allahova Poslanika, a.s., znao je da ga on ne želi zbog posla nego da bi ga izvukao ispred napasti zaraze, pa mu je napisao: "Vladaru pravovjernih, znam za što sam ti potreban. Ja sam u muslimanskoj vojsci, a njihova nesreća je i moja nesreća, ne želim ih napustiti dok Allah ne presudi i meni i njima. Kada ti dođe ovo pismo, oslobodi me od toga što tražiš i dozvoli mi ostanak."

Ostao je sa svojom vojskom, učvršćujući temelje čiste vjere, neka je hvala Allahu, Koji mu je to omogućio.

Ebu-Ubejde obolio je od kuge, pa kad je osjetio da mu se primiče edžel, okupio je mudžahide i ostavio im sljedeću oporuku: "Ostavljam vam preporuku, ako je prihvatite - -dovjeka vam dobro: klanjajte namaz, postite ramazan, dijelite sadaku, obavite hadž i umru, budite ponizni, savjetujte vođe i nemojte ih varati, nemojte da vas dunjaluk upropasti. Zaista, kada bi čovjek sagradio hiljadu zgrada, na kraju će morati doći u položaj u kojem mene sada vidite. Esselamu alejkum ve rahmetullah."

Potom se okrenuo Muazu ibn el-Džebelu i rekao mu: "Muaze, predvodi ljude u namazu", a potom ispustio svoju plemenitu dušu, Allah mu mezar osvijetlio.

Kada je umro, imao je pedeset osam godina. Neka je milost i selam na povjerenika Muhammedova, a.s., ummeta, zapovjednika, jednog od najvećih mudžahida i da'ija dini-islama, u prostranim dženetskim vrtovima, u društvu s plemenitim ashabima.

ABDURRAHMAN IBN AVF, R.A.

عبد الرحمن بن عوف رضي الله عنه

NJEGOVO IME

Njegovo ime je Abdurrahman, sin je Abdul-Avfov, a on sin El-Harisov, a on Zuhrov, a on Kilabov, a on Murra el-Kurešija ez-Zuhrija. Nadimak mu je bio Ebu-Muhammed. U džahilijetu se zvao Abdul-Amr ili Abdu K'ab. Nakon što je izjavio islam, Poslanik, a.s., promijenio mu je ime u Abdurrahman.

LIČNOST

Bio je lijepoga izgleda, svijetle puti, srednje visine, krupnih crnih očiju, pravilnoga nosa, krupnih šaka i prstiju. Posjedovao je veliku tjelesnu snagu, koja mu je u bitkama omogućavala da se lahko kreće i napada, podnoseći sve nedaće i tegobe.

Bijaše nježan i miran, a imao je sve odlike ugledna čovjeka. Želio je svakome dobro i sam se žrtvovao kako bi doprinio kakav hajr.

PRIMANJE ISLAMA

Ubraja se među prve muslimane. Allah, dž.š. uputio ga je na islam poredstvom Ebu-Bekra, r.a. Ebu-Bekr stupio bi u kontakt sa mekanskim ljudima i mladićima za koje je držao da u njima ima dobra, pa bi onda nekima od njih predlagao da prime islam. Među njima je bio i Abdurrahman ibn Avf. Pored njega islam su primili, također: Osman ibn Affan, Zubejr ibn el-Avvam, Talha ibn Ubejdullah i S'ad ibn Ebu-Vekkas. Svi su se odazvali pozivu pravde i istine.

Abdurrahman je objavio svoje primanje islama prije nego je Muhammed, a.s., ušao u kuću Erkama ibn Ebu-el-Erkama, tzv. “Kuću islama”, dajući mu neopozivu prisegu.

On je jedan od prve osmerice koji su primili islam i učvrstili njegove temelje, slijedeći Allahova Poslanika, a.s. Također, Abdurrahman je jedan od deseterice kojima je Džennet obećan još za njihova života.

HIDŽRA

Kurejšije su se žestoko rasrdile kada su vidjeli da se Muhammedovom, a.s., pozivu odazivaju različiti slojevi ljudi i ugledan i običan svijet. Iz bijesa su počeli kažnjavati i mučiti one koji prihvate i prigrle novu vjeru i odazovu se pozivu Poslanika, a.s. Abdurrahman ibn Avf je, kao i drugi, bio izložen različitim vidovima kažnjavanja, ali je ostao čvrst i nepokolebljiv u svome uvjerenju i principijelan u svome obećanju i prisezi datoj Resulullahu, a.s. Vjera je prodrla u njegovu dušu i ojačala ga snagom i saburom. Ime koje mu je dao Allahov Poslanik, a.s., za Abdurrahmana je bilo istinski ponos, a kada bi ga neki od kurejševićkih plemića zovnuo njegovim predislamskim imenom, Abdu Amr, ne bi se odazivao. Podnosio je prezir braneći svoj dini-islam i život, ne posustajući i ne klonuvši na putu Istine.

Kada su se ugnjetavanja muslimana pojačala, Vjerovjesnik, a.s., suosjećajući s njima, naredio je hidžru u Abesiniju, kako bi zaštitu potražili kod tamošnjeg pravednog vladara. U prvoj hidžri u Abesiniju među muhadžirima je bio i Abdurrahman. Tu, u tuđoj zemlji, muhadžiri su čvrsto držali svoju vjeru, obožavali su Allaha, dž.š., a srca su im čeznula za rodbinom i za Mekom, njihovom domovinom.

Kada je Allahov Poslanik, a.s., osjetio da bi se muhadžiri mogli vratiti, nakon obećanja koja je dobio od kurejševićkih velikana, pozvao je muhadžire pa su se ponovo okupili oko uzvišene misije. Ali to nije dugo potrajalo jer su Kurejšije prekršili svoje obećanje, te je učinjena i druga hidžra. Abdurrahman je ponovo bio među muhadžirima.

U MEDINI

Veza između Allahovoga Poslanika, a.s., i stanovnika Medine učvrstila se nakon prve prisege i nakon formiranja grupe ensarija - stanovnika Medine, koji su povjerovali u poslanički poziv. Nakon druge prisege broj ensarija se znatno povećao i Allah, dž.š., im je osvijetlio srca dini-islamom. Muhammed, a.s., uvidio je da će Medina biti prijestolnica islama i novi centar odakle će se vjera istine širiti u sva područja, zato je naredio da se tajno čini hidžra u nju.

Kada je hidžra učinjena, Poslanik, a.s., bratimio je muhadžire i ensarije kako bi se zbližili i ujedinili u okrilju islama. Tako je pobratio Abdurrahmana ibn Avfa sa S'adom ibn Rebiom. S'ad je bio vrlo bogat čovjek, pa je predložio Abdurrahmanu da mu dadne pola svoga imetka i da ga oženi jednom od njegove dvije žene. O ovome je zabilježeno predanje koje je prenio časni ashab Enes ibn Malik: "S'ad ibn Rebi'a je rekao Abdurrahmanu:

'Brate, najbogatiji sam u Medini, pa izdvoji iz mog imetka polovinu sebi. Oženjen sam dvama ženama. Pogledaj koja ti se više sviđa, pa se njom oženi.'

Abdurrahman mu odgovori:

'Neka ti Allah poveća imetak i porodicu, nego, uputi me na pijacu.'

Abdurrahman je ušao u trgovinu i zarađivao. Ovako je zaradio veliko bogatstvo kakvo niko prije njega nije imao. Težio je da mu trgovina bude halal i izbjegavao je svaki posao u kojem je bilo harama ili sumnjivih stvari. Zbog toga mu je Allah povećao nafaku, proširio trgovinu i uvećao zaradu. Kada je stekao dovoljno da bi mogao dati mehr za ženu, oženio se. Otišao je da obraduje Allahova Poslanika, a.s., a tijelo mu je bilo naškropljeno lijepim mirisom. Poslanik, a.s., začudio se njegovom stanju i upitao ga:

'Šta si dao ženi kao mehr?'

On odgovori:

'Zlata koliko je teška košpa hurme.'

'Prireditе svadbenu gozbu, makar ovcom... Neka ti Allah da blagoslova u tvome imetku', reče mu Poslanik.

Dova koju je Resulullah, a.s., uputio bila je ključ Abdurrahmanova bogatstva i proširivanja trgovine. Višak svoje zarade dijelio je na Allahovom putu, a od te uslišane dove Abdurrahmanu se imetak povećavao gdje bi god pošao i u šta god bi uložio. Sam je za sebe rekao: 'Imao sam osjećaj kada bih podigao kamen, pod njim bi našao zlato ili srebro.'"

VELIKA ČAST

Abdurrahman je stekao veliki ugled kroz dvije stvari koje nije stekao nijedan čovjek. Allah ga je blagoslovio velikim imetkom kojega je bilo u izobilju, posredstvom dove odabranoga Poslanika, a.s., i njegovom težnjom za halal-zaradom.

Druga počast bila je veća od prve; naime Abdurrahman je predvodio džemat, a Allahov Poslanik, a.s., klanjao je za njim u džematu među muktedijama. Ima li veće počasti od te?! U Taberijinom predanju zabilježeno je da je prilikom pohoda na Tebuk Allahov Poslanik, a.s., otišao radi svoje potrebe, a u međuvremenu se formirao džemat klanjača čiji imam je bio Abdurrahman. Kada se Resulullah, a.s., vratio, Abdurrahman mu htjede ustupiti mjesto, ali mu Poslanik, a.s., naišareti da nastavi. Abdurrahman je klanjao namaz, a Resulullah je klanjao iza njega.

Postoji i drugo predanje istoga značenja. Naime, bilo je nastupilo namasko vrijeme, a Allahov Poslanik, a.s., bio je odsutan, pa su muslimani formirali džemat, izabravši za imama Abdurrahmana. On je imamio prvi rekat kada je došao Allahov Poslanik, a.s., pa je zanijetio namaz za Abdurrahmanom i dovršio ga među muktedijama. Zaista, divna i velika je čast biti imam pred Allahovim Poslanikom, a.s.

STALNI DŽIHAD

Abdurrahman nije bio od onih trgovaca koje je trgovina udaljila od spominjanja Allaha i borbe na Njegovom putu. Naprotiv, bio je pri ruci Allahovom Poslaniku, a.s., u svakoj bici i pohodu. A bio je veliki mudžahid, vješt konjanik i junak. U Bici na Bedru mušrici Kurejšija okupili su svoje silnike i dobro se naoružali i opremili. Muslimani su se spremili za borbu na čelu s Allahovim Poslanikom, a.s., skromno naoružani. Najveća oprema bila im je vjera i spremnost na žrtvu za Allahovu Riječ.

Abdurrahman je također učestvovao u borbi, ubijajući neprijatelje svojom sabljom, kada ga zovnu jedan Kurejšević, inače žestoki protivnik islama i muslimana, koji mu je u Meki nanio velike patnje. Bio je to Umejr ibn Osman ibn Ka’b et-Tejmi. Izrugivao mu se, prozivajući ga predislamskim imenom.

Abdurrahman se žestoko rasrdio. Krenuo je prema njemu isukane sablje, udario ga i oborio na zemlju oblivenog krvlju, pa mu reče: “Moje ime je Abdurrahman.”

Požrtvovanost i borbenost koju je Abdurrahman pokazao u Bici na Uhudu prevazilazi svaku pretpostavku. Njegovo tijelo bilo je “bezvrijedno”, a njegov život “jeftin”. Bio je sav izranjavan, ali ga rane nisu zaustavile od nastavka borbe. Svojim tijelom je, zajedno s

tijelima deseterice ashaba, načinio živi zid oko Vjerovjesnika, a.s., štiteći ga od mušričkih strijela i kopalja i sprečavajući ih da ga se domognu. Na Uhudu su muslimani doživjeli poraz zbog neposlušnosti Allahovom Poslaniku, a.s. Velika je mudrost Allahova.

Abdurrahman je, koliko je mogao, sprečavao napad Kurejšija. Prvi put je bio ranjen, ali nije poklekao niti odustao nego se nastavio boriti ne obazirući se na krv koja je tekla. Potom je ranjen drugi put, pa treći, pa deseti, dok nije zadobio dvadeset jednu ranu. Rane su bile na različitim dijelovima tijela, a od jedne rane na nozi trajno je ostao hrom. Bez obzira na rane, nastavio je štititi Allahovoga Poslanika, a.s., do kraja bitke.

VELIKI DOBROTVOR

Historija čovječanstva poznaje malo ljudi koji su dijelili na Allahovom putu kao Abdurrahman i koji su imali takva svojstva plemenitosti i dobrostivosti. Kada bi njegova duša bila od koristi drugome, kada bi mogao, od svoje dobrote bi je poklonio drugome. Kada god bi Allah, dž.š., povećao njegov imetak, tako bi i on povećao dijeljenje. Bio je poput rijeke koju nebo napaja vodom, a ona napaja zemlju kroz koju prolazi. Abdurrahman je, stičući imetak imao određen i jasan cilj - ne ljubav i gramzivost prema imetku nego trošenje imetka na putu islama. Kada je Allahov Poslanik, a.s., htio opremiti vojsku, pozvao je ashabe i rekao im: “Dajite sadaku, jer hoću poslati vojsku.”

Abdurrahman je bio među prisutnim pa, čuvši ovo, ode kući i donese kesu novca. “Allahov Poslaniče, imam četiri hiljade dirhema, dvije hiljade dajem u ime Allaha, a dvije hiljade sam ostavio za svoje potrebe”, rekao je Abdurrahman.

Resulullah, a.s., ganut njegovim postupkom, reče: “Allah ti povećao u onome što si dao, i povećao ti u onome što si ostavio.”

Poslije ove dove, imetak mu je postao još berićetniji. Kada se vršila priprema za pohod na Tebuk, pred muslimanima je bila ogromna bizantijska vojska opremljena mnoštvom oružja i sredstava. Muslimanima je trebalo i oružja i opreme i jahaćih životinja. Novac i sredstva davani su u velikim količinama, ali ono što je dao Abdurrahman nadilazi svako očekivanje. Došao je kod Allahovoga Poslanika, a.s., i pred njega stavio dvjesto oka zlata. Omer je rekao: “Smatram da griješi jer porodici nije ništa ostavio.”

Resulullah, a.s., ga tada upita:

“Jesi li šta ostavio svojoj porodici?”

“Jesam”, odgovori Abdurrahman.

“Šta?”, upita ga ponovo Resulullah.

“Nafaku i nagradu koju su obećali Allah, dž.š. i Njegov Poslanik, a.s.”

Za vremena Allahova Poslanika, a.s., davao je po pola imetka. Jednom je dao četiri hiljade dinara, zatim četrdeset hiljada srebrenjaka, pa četrdeset hiljada zlatnika, zatim

je opremio pet stotina konja i pet stotina deva na Allahovome putu. Njegova dobročinstva su mnogobrojna i velika.

POTRES U MEDINI

Jedno jutro Medinelije su se probudili i čuli tutnjavu od koje se zemlja tresla. Na prilazima gradu ugledali su veliki oblak prašine koji je plovio prema njima. Raspravljali su i nagađali šta bi to moglo biti, pa je Aiša, neka je Allahov blagoslov na nju, pitala:

"Kakva je ovo buka?"

Rečeno joj je:

"To je Abdurrahmanov karavan natovaren trgovačkom robom, dolazi iz Šama."

Aiša ponovo upita:

"Zar trgovački karavani da dižu ovoliku buku?"

"U njoj je sedam stotina natovarenih životinja", rekoše joj.

Tada se Aiša sjetila događaja koji se odigrao pred njenim očima i hadisa te reče: "Čula sam Allahova Poslanika, a.s., da kaže: 'Vidio sam Abdurrahmana ibn Avfa da će ući u Džennet puzajući.'"

Kada je ovo doprlo do Abdurrahmana, žurno je otišao do Aišine kuće i upitao je:

"Jesi li to čula od Allahova Poslanika, a.s.,?"

Majka vjernika mu odgovori:

"Jesam."

Abdurrahmanu se ozari lice srećom, pa reče:

"Da sam mogao, ušao bih hodajući. Budi mi svjedok da sam ovaj cjelokupni karavan sa tovarom dao u ime Allaha."

Ovaj karavan je podjeljen među Medinelijama, a baš u to vrijeme bila ih je zahvatila suša i nestašica. Ova vjest o njegovom ulazku u Džennet bila mu je podsticaj da nastavi činjenje dobrih djela, pomažući sirotinju i još više ulažući na Allahovom putu. Svi muslimani imali su koristi u njegovoj imovini. Siromasi su imali pravo da se koriste njegovim imetkom. Svaki čovjek je od njegova imetka mogao uzeti kredit. O njemu i Medinelijama se moglo čuti: Medinelije su Abdurrahmanovi ortaci u njegovom imetku. Trećinu im je dao na kredit, trećinom ih je rješio dugova, a trećinu im je poklonio.

SKROMNI

Da li je ovo ogromno bogatstvo promijenilo njegov moral i odvelo ga sa pravoga puta? Naprotiv, koliko god mu se povećavao imetak, povećavala se i njegova skromnost prema dunjaluku i ljubav prema ahiretu, tako da ga nisu mogli razlikovati od njegovih službenika i robova. Šu'be prenosi od S'ada ibn Ibrahima da je rekao: "Abdurrahmanu je neko donio hranu, a on je postio, pa je rekao: "Poginuo je Mus'ab ibn Umejr, a bio je bolji od mene. Ćefin mu je bio njegov ogrtač. Ako bi mu pokrli glavu, otkrile bi mu se noge, a ako bi mu pokrli noge, otkrila bi mu se glava. Hamza je poginuo, a bio je bolji od mene. Bili smo obasuti mnogim dobrima i bojim se da nam je to nagrada za naša dobra djela." Potom je zaplakao i ostavio hranu.

Ahiret mu je bio stalna preokupacija. Nije razmišljao o dunjaluku uprkos ogromnom bogatstvu. Stalni drug u njegovom životu bila je bogobojaznost i ulaganje na Allahovom putu. Njegova skromnost se nije ograničavala samo na dunjalučke ukrase nego i na vlast, ugled i položaj. Kada je Omer, r.a., bio na samrti, izabrao je šestericu ashaba kojima je Allahov Poslanik, a.s., bio zadovoljan, a među njima i Abdurrahmana, da između sebe izaberu halifu.

Kada je Omer, r.a., umro, svi su pogledi bili uprti u Abdurrahmana, jer je on imao sve potrebne uslove za halifu. Međutim, on se sustegao od položaja, riječima: "Allaha mi, da me nožem ubodete u grlo pa da izađe na drugi kraj, draže mi je nego da se prihvatim ovog poziva." Tako se odrekao položaja.

Peterica ostalih su se složili da on izabere halifu. Alija ,r.a., rekao mu je: "Čuo sam od Allahova Poslanika, a.s., da si povjerljiv među melekima i da si takav među ljudima."

Abdurrahman je izabrao Osmana, r.a., za halifu, a svi su se složili s njegovim izborom.

SLUGA MAJKI VJERNIKA

Abdurrahman je bio čovjek od povjerenja kod Allahova Poslanika, a.s. Bio je blizak i njemu i njegovoj porodici, pa kada je Resulullah, a.s., preselio svome Gospodaru, on je ostao na usluzi Poslanikovim , a.s., ženama, neka je Allahov selam na sve njih. Svaki dan raspitivao se za njihove potrebe i bio im na usluzi. Ako bi htjele izaći - bio je u njihovoj pratnji, kada bi htjele obaviti hadž - išao bi s njima u Meku; ako bi od njega tražile da im nešto pribavi -nabavio bi to za svoj novac. Od Allaha je ovu počast dobio Abdurrahman i niko više od ashaba. Služio je majke vjernika i osiguravao potrebno, poštujući njih i kuću u kojoj su obitavale. Kada je prodao zemlju za četrdeset hiljada dinara, čitavu svotu je podijelio. Dio je dao porodici Benu-Zuhre, iz koje je bila Amina bint Vehb, majka Allahova Poslanika, a.s., zatim siromašnim muslimanima i muhadžirima i ženama Resulullaha,

a.s. Kada je Aiši došao određeni dio, pitala je:

"Ko je poslao ovaj novac?"

Rečeno joj je:

"Abdurrahman ibn Avf."

Majka vjernika reče: "Čula sam Allahova Poslanika, a.s., da kaže: 'Poslije mene neće biti prema vama milostivi, osim strpljivi.'"

PRESELJENJE NA AHIRET

Veliko srce se umorilo, dunjalučko putovanje se okončalo. Abdurrahmana je čekao put ka obećanom Džennetu. Kao da je osjetio da mu dolazi edžel, dijelio je još više i oslobodio dosta svojih robova. Svakom ashabu koji je učestvovao na Bedru ostavio je četiri stotine zlatnika, a među njima i halifi Osmanu , r.a. Svakoj od Poslanikovih žena ostavio je pozamašnu svotu novca. Aiša je uputila dovu za njega: "Da ga Allah napoji vodom Selsebila." Svojim nasljednicima je ostavio ogromno bogatstvo, tako da su se ljudi umorili dok su raspodijelili zaostavštinu u zlatu i srebru. Svakoj od svojih četiri žene je ostavio po osamdeset hiljada zlatnika. Iza njega je ostalo hiljadu deva, stotinu konja i tri hiljade ovaca. Allah, dž.š., ga je opskrbio, primivši dovu Svoga Poslanika, a.s.

Aiša je htjela da mu iskaže počast, pa mu je predložila da mu dadne mjesto za mezar u njenoj odaji kod mezara Allahovog Poslanika, a.s., Ebu-Bekra i Omera. Ali Abdurrahmana, r.a., bilo je stid to prihvatiti. Sjetio se i dogovora sa svojim velikim prijateljem i cijenjenim ashabom, Osmanom ibn M'azunom, prvim muhadžirom ukopanim u Medini, da će se ukopati jedan do drugoga. Umro je trideset prve godine po Hidžri, u sedamdeset petoj godini života. Dženazu mu je klanjao Osman ibn Affan, r.a. Njegov tabut nosio je Poslanikov, a.s., dajdža S'ad ibn Ebi Vekkas, r.a. Opraštajući se od njega, Alija ibn Ebi-Talib, r.a., rekao je: "Bio si iskren na dunjaluku. Ostavio si laž, Allah te Svojim rahmetom obasuo."

Smotala se jedna od zastava islama, a njegovo ime je ostalo mirisno i blagoslovljeno jer je on bio jedan od stupova na kojima je počivalo veličanstveno zdanje islama. Ukopan je u Medini u mezarju El-Beki'a u blizini šehida Uhuda.

SE’ID IBN ZEJD, R.A.

سعيد بن زيد ﷛

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Ime mu je Se’id, sin je Zejdov, a on Amrov, a on Nufejlov, a on Abdul-Uzzaov, a on Rebahov, a on Abdullahov, a on Kartov, a on Rizahov, a on Adijjev, a on K’abov, a on Lu’ejjov, a on Galibov, a on Fihrov, a on Malikov, a on Nadrov, a on Kenane el-Kurešija el-Adevija.

LIČNOST

Kod Se’ida ibn Zejda, r.a., isticala su se tri svojstva: ozbiljnost, smirenost i pronicljivost. Bio je ozbiljan i odmjerenih postupaka, odgovoran u odnosima s ljudima. Nije bio sklon šali i neozbiljnosti. Kada je bio na sijelu, malo je govorio, a kada bi progovorio, inače staložen i miran, slušalac bi osjetio njegovu samouvjerenost i iskrenost. Događaje bi prenosio bez dodavanja i iskrivljavanja. Bio je izuzetno inteligentan, pa je stvari rješavao na najljepši način, a svojom pronicljivošću je pretpostavljao događaje prije nego se stvarno dogode.

Posjedovao je izuzetnu tjelesnu snagu koja mu je pomagala u podnošenju nevolja, te ga je učinila čvrstim i postojanim na bojnom polju. Bio je visok, pun, krupnih šaka, bijeloga tena, guste kose i brade koju je knio.

U IBRAHIMOVOJ VJERI

Njegov odgoj nije bio poput odgoja ostalih mekanskih mladića, kao što i njegov otac Zejd ibn Amr ibn Nufejl nije bio poput ostalih Mekelija svoje generacije. Naime, Zejd je živio i u doba džahilijeta je bio pripadnik vjere Ibrahima, r.a., za razliku od Kurejšija, koji su mahom obožavali kipove i idole. On se nije zadovoljavao da samo ispovijeda svoju vjeru, nego je napadao Kurejšije zbog njihovoga krivovjerstva i paganije i pozivao ih da obožavaju jedinoga Boga, Stvoritelja. Izrugivao se njihovom prinošenju žrtava kipovima koje su sami napravili i koji im nisu ni škodili ni kakvu korist donosili. Govorio im je: “Zar ovcu koju je Allah stvorio i s neba joj kišu spustio da iz zemlje nikne bilje kojim se ona hrani, žrtvujete u nečije drugo ime pored Allahovog?”

Obožavao je Jedinog Allaha, govoreći: “Moj Bog je Ibrahimov Bog, a moja vjera je Ibrahimova vjera.”

Od Esme, Ebu-Bekrove kćerke, neka je Allahov selam na nju, prenosi se: “Vidjela sam Zejda ibn Amra ibn Nufejla oslonjenog na K’abu, da govori: ‘Kurejšije, tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, niko od vas nije primio Ibrahimovu vjeru osim mene.’”

Također je govorio: “Gospodaru, kada bih znao koji ibadet Ti je najdraži, činio bih ga, ali ne znam.”

Jednom prilikom kada je napadao Kurejšije zbog njihovoga obožavanja idola, isprriječio mu se njegov amidža Hattab ibn Nufejl, Omerov otac, i snažno ga udario. Na kraju ga je protjerao iz Meke, pa se Zejd nastanio na brdu Hira i samo kriomice ulazio u Meku. Isti taj Hattab je nagovarao djecu da ga gađaju kamenjem i uznemiravaju gdje god da ga vide. Jednom je sreo Allahovoga Poslanika, a.s., prije nego što je počeo primati Objavu. S njim je bio Zejd ibn Haris koji je ovako opričao taj susret: “Izašao sam s Resulullahom, a.s., jednog vrelog dana iz Meke pa smo sreli Zejda ibn Amra ibn Nufejla. Međusobno su izmijenjali pozdrave, a onda je Poslanik, a.s., rekao:

“Zejde, zašto te tvoj narod protjerao?”

Zejd odgovori:

“Allaha mi, Muhammede, nije mojom krivicom. Naime, otišao sam do svećenika Hajbera, želeći pravu vjeru, pa sam primijetio da obožavaju Allaha i da Mu pripisuju druga.” Rekao sam: ‘To nije vjera koju tražim.’ Utom mi se obratio jedan njihov učenjak, rekavši: ‘Pitaš za vjeru? Ne poznajem nikoga ko obožava Allaha osim jednog starca u Hiri.’ Potom sam otišao do tog starca i kada sam ga našao, on me upita:

‘Iz kojeg si naroda?’

Odgovorio sam:

‘Ja sam iz grada u kojem je Allahova kuća, iz grada ratnika i hvalisavaca.’

On reče:

‘Ono što tražiš pojavilo se u tvom zavičaju - Poslanik je poslan, njegova zvijezda je izašla, a svi oni koje si do sada vidio u zabludi su.’”

Od tada je Zejd iščekivao pojavljivanje Poslanika, a.s., stalno ponavljajući: “Allahu moj, ako si odredio da ja ne dočekam ovu blagodat, onda je nemoj uskratiti mome sinu Se’idu.”

Kada bi htio obaviti molitvu, Zejd bi govorio: “Odazivam Ti se iskreno, u pobožnosti i pokornosti Tebi. Utječem Ti se od onoga, od čega se Tebi utjecao Ibrahim.”

Zatim bi se predano molio. Umro je prije nego što je Muhammedu, a.s., počela dolaziti Objava.

PRIMANJE ISLAMA

Se’idov je otac ostavio veliki utjecaj na sina. U toj atmosferi punoj pobožnosti, rastao je Se’id do dolaska Objave Muhammedu, a.s. Povjerovao je u poslanstvo zajedno s majkom i svojom ženom Fatimom bint Hattab. Znao je žestinu mučenja i progona koji će ga stići, naročito od očevog amidže Hattaba koji je iz Meke protjerao njegova oca i od amidžića njegovoga oca Omera ibn el-Hattaba, r.a., koji je prije svoga prelaska na islam najžešće zlostavljao muslimane. Zbog toga je odlučio tajiti svoj prelazak na islam.

Kada je Se’id upitao Allahovoga Poslanika, a.s., o svome ocu, on mu je odgovorio: “Na Sudnjem danu bit će proživljen sam kao zaseban ummet.”

OMEROVO PRIMANJE ISLAMA

Kurejšijska zlostavljanja postala su nepodnošljiva. Nije bilo ni jednog načina tlačenja i ponižavanja koji su poznavali, a da ga nisu isprobali na muslimanima. Bičevali su ih, gađali kamenjem, bacali njihova gola tijela na užareni pijesak i udarali ih željeznim lancima.

Resulullah, a.s., naredio je hidžru u Abesiniju kod plemenitog i pravednog vladara, koji nudi slobodu vjeroispovjesti i življenja svima koji u njegovoj zemlji zatraže utočište. Muslimani su se sastali dogovorenog dana, sa svojim stvarima, i iščekivali trenutak polaska, kada je Omer, r.a., prolazio pokraj njih i vidio ih. Među muhadžirima vidio je i svoga brata Zejda ibn el-Hattaba. r.a. Zastao je promatrajući taj prizor, pa mu srce obuze tuga i žalost. Prišao je Ummi Abdullah bint Ebu-Hasmi, ženi Amira ibn Rabi’e, pa joj rekao:

“Je li to odlazite, o Ummu Abdullah?”

Ona odgovori:

“Da, Allaha mi, odlazimo u Allahovu zemlju. Mučili ste nas i ponižavali dok nam Allah nije otvorio izlaz.”

Omer reče:

“Neka vas Allah čuva.”

Nastavio je svojim putem, razmišljajući o onome što je zadesilo Meku otkako je Muhammed, a.s., počeo širiti novu vjeru. Smatrao ga je glavnim krivcem za sve što se događa, od kažnjavanja i iseljavanja stanovnika Meke do promjene načina života na koji su ljudi bili navikli. Odlučio ga je ubiti i tako rasteretiti ljude.

Srdžba se vidjela na njegovom licu kada je žureći prema Resulullahu, a.s., naišao na Nu’ajma ibn Abdullaha en-Nuhama, koji je bio iz istog plemena kao i Omer. Nu’ajm je također bio primio islam, ali ga je krio. Upitao je Omera:

“Gdje si se zaputio, sine Hattabov?”

“Krenuo sam Muhammedu, a.s., tome vjerolomniku, da ga ubijem. On je zaveo Kurejšije, upropastio njihove sinove, ocrnio njihovu vjeru i huli njihove bogove”, reče Omer.

“Allaha mi, strast te zaslijepila.” Nu’ajm će njemu. “Zar misliš da će te porodica Abdul- Menafa pustiti da hodaš po zemlji ako ubiješ Muhammeda, a.s.,? Bolje ti je obrati pažnju na svoju porodicu i sredi stanje u njoj.”

“A ko to iz moje porodice...?”, upita Omer.

“Tvoj zet i amidžić Se’id ibn Zejd ibn Amr ibn Nufejl i tvoja sestra Fatima”, reče Nu’ajm.

U to vrijeme, u Se’idovoj kući je bio Habbab ibn el-Erett koji je učio Kur’an sa lista na kojem je bila zapisana sura Ta-ha. Omer se zaputio kući svoje sestre Fatime. Kada se približio, prvi put u svome životu čuo je učenje Kur’ana. Snažno je zakucao na vrata. Kada su prisutni čuli lupu na vratima i Omerov glas, sakrili su Habbaba u drugu sobu, a Fatima je sklonila listove Kur’ana pod svoju odjeću. Se’id je otvorio vrata. Čim je ušao, Omer reče:

“Kakav to glas čujem iz vaše kuće?”

“Nikakav.”

“Dakako, čuo sam da slijedite Muhammedovu, a.s., vjeru.”

Zatim dohvati svoga zeta Se’ida za vrat namjeravajući da ga ubije. Njegova sestra Fatima skočila je u odbranu svoga muža. On ju je tako jako udario da je pala udarivši glavom u zid. Niz lice joj je potekla krv. Tada mu oboje, i sestra i zet, rekoše:

“Jeste, primili smo islam i vjerujemo u Allaha i Njegova Poslanika, a ti radi šta ti je volja.”

Kada Omer vidje krv na sestrinom licu, malo se umiri kajući se zbog svog postupka, te reče:

“Daj mi taj list sa kojeg ste maloprije učili. Hoću da vidim sa čim je to došao Muhammed.”

Na to će Fatima:

“Bojimo se da ćeš ga pocijepati.”

“Ne boj se.”

Zatim se zakle svojim božanstvom da će joj vratiti list dok ga pročita.

Njegova sestra je osjetila da će on primiti islam, te mu reče:

“Ti si nečist zbog svog mnogoboštva, a ove listove mogu dodirnuti samo čisti.

Omer ustade, te se okupa i poče čitati: “*Ta-ha, ne objavljujemo Kur’an da se mučiš, već da bude pouka onome koji se boji. Objavljuje ga Stvoritelj Zemlje i nebesa visokih; Milostivi, Koji se na Arš uzdigao, Njegovo je što je na nebesima i što je na Zemlji i što je između njih i što je pod zemljom.”* [20]

NA BOJNOM POLJU

Se’id je bio na glasu kao jedan od najvještijih konjanika u Meki i najbolji poznavalac konjskih rasa. Nakon što je Poslanik, a.s., preselio u Medinu, počeli su se nazirati znaci vrijedne islamske zajednice kao uvod osnivanju islamske države. To je ozlojedilo Kurejšije, koje im se nastaviše suprostavljati u trajno objavljenom ratu. Jednog dana je Allahov Poslanik, a.s., pozvao Se’ida ibn Zejda i dao mu određeni zadatak u Šamu. U vrijeme njegova odsustva odigrala se Bitka na Bedru, bitka muslimana i Kurejšija, u kojoj muslimani odnesoše veliku pobjedu i pobiše kurejševičke vođe nevjerstva i predvodnike paganstva. Kada se Se’id vratio sa svoga zadatka, Allahov Poslanik, a.s., dao mu je dio ratnog plijena, kao da je i on učestvovao u boju.

Na Uhudu je bio među odabranim ashabima, u žarištu borbe, koji su okrenuti prema nevjernicima vlastitim tijelima branili Poslanika, a.s. Na kraju su se popeli na brdo gdje je Resulullah, a.s., bio siguran od mušrika. Se’id je bio uz Allahovoga Poslanika, a.s., na svim bojištima: na Hendeku, Hudejbiji, Hajberu, Hunejnu, ukratko, u svakom boju i pohodu koji je vodio Resulullah, a.s.

Opisujući junake koji su bili uz Allahovoga Poslanika, a.s., Se’id ibn Habib je rekao: Ebu-Bekr, Omer, Alija, S’ad ibn Ebi Vekkas, Se’id ibn Zejd, Talha ibn Ubejdullah, Zubejr ibn Avvam i Abdurrahman ibn Avf bili su uz Allahovoga Poslanika, a.s., u boju i okršaju ispred njega, a u namazu iza njega.

U ratu protiv otpadnika od vjere Se’id se na bojištima isticao svojim junaštvom, snagom i vještinom u jahanju. On je bio među malom skupinom vjernika koji su uticali da muslimani nakon straha povrate hrabrost i čvrstinu i da ustraju kako bi ostvarili pobjedu i presudili otpadnicima. Tako je vraćeno jedinstvo Arapa na Arapskom poluotoku.

U Bici na Jemami odigrao se ljut boj gdje se pokazala Se’idova hrabrost i hrabrost mudžahida uz njega. U toj bici ubijen je Musejleme ibn Habib el-Kazzab i veliki broj otpadnika iz Benu- Hanife.

ČLAN SAVJETODAVNOGA VIJEĆA

Nakon rata protiv otpadnika i nakon povratka jedinstva muslimanskoga džemata, safovi muslimana su se učvrstili, pa se krenulo sa širenjem islama izvan Poluotoka. Ebu-Bekr, r.a., okupio je oko sebe iskrene ljude i oformio savjetodavno vijeće, pred koje je iznosio probleme i važne zadatke i od kojega je tražio mišljenje. Ebu-Bekr, r.a., poslao je vojsku u Irak gdje su muslimani vršili manje pohode, spremajući se za osvajanje Perzije. Među poznatim vojskovođama u osvajanju Iraka je bio i Šurahbil ibn Hasne, r.a., kojega je vođa muslimanske vojske poslao halifi s viješću o pobjedi i osvajanju Emgušije i Hire.

Ebu-Bekr, r a.,razmišljao je o slanju vojske u Šam, ali niko nije proniknuo u njegove misli. Halifa je promatrao određenu stvar sa svih strana prije nego bi zamisao izložio pred Vijeće. Šurahbil, r.a., boravio je u Medini, pa je jednog dana otišao halifi, sjeo kraj njega i rekao mu:

“Nasljedniče Allahova Poslanika, kao da razgovaraš sam sa sobom o slanju vojske u Šam? “

Ebu-Bekr mu reče:

“Da, razmišljam o Šamu! O tome još nikoga nisam upoznao, a ti, kao da me ne pitaš bez razloga?!”

Tada mu Šurahbil ispriča detalje svoga sna. Uglavnom, suština sna jeste da su muslimani otpočeli ratove u stranoj državi čija je priroda bila poput prirode Šama i da su ostvarili pobjedu, a da im je halifa čestitao na tome. Pod uticajem toga sna halifa je počeo opremati vojsku za pohod na Šam. Tridesetoga rebiul-evela dvanaeste godine po Hidžri Ebu-Bekr, r.a., okupio je svoje savjetnike, tj. savjetodavno vijeće sastavljeno od: Omera ibn el-Hattaba. r.a., Osmana ibn Affana, Alije ibn Ebi-Taliba, Talhe ibn Ubejdullaha, Zubejra ibn Avvama, Abdurrahmana ibn Avfa, S’ada ibn Ebi-Vekkasa, Ebu-Ubejde ibn el-Džerraha, Abdullaha ibn Evfa el-Huzaija i Se’ida ibn Zejda.

Ebu-Bekr im je iznio svoju odluku o okretanju prema Šamu i njegovom osvajanju, tražeći njihova mišljenja o tome. Savjetovanje je teklo dok se nisu složili sa dva prijedloga. Prvi je dao Abdurrahman ibn Avf, a sadržavao je taktiku napada kojim bi muslimani vršili brze upade u šamsku teritoriju, koristeći princip napad-povlačenje. Ovakvi upadi bi se vršili dok se Bizantinci ne bi povukli, a muslimani bi postepeno preuzimali teritoriju. Drugi prijedlog je iznio Omer ibn el-Hattab, a sastojao se u tome da halifa pošalje više mudžahida, konjice i pješadije, te da se blizu Šama ujedine u jednu veliku vojsku koja bi potom krenula u osvajanje Šama. Omerov prijedlog je podržao Osman, a potom je ustao Se’id ibn Zejd i rekao: “Osman je u pravu, nasljedniče Allahova Poslanika. Ako i ti vidiš tako, prihvati ovaj plan, a mi te slušamo i pokoravamo ti se. Nećemo se opirati tvojoj naredbi, nećemo omalovažavati tvoj stav niti odustati od tvog poziva.” Se’idu se u

njegovom mišljenju priključi Talha, Zubejr, S'ad i Ebu-Ubejde, pa halifa odluči opremiti i okupiti vojsku i poslati je ka Šamu.

OSVAJANJE ŠAMA

Se'id nije htio ostati u Medini. Obuzela ga je strahovita želja da se bori na Allahovom putu i širi islam u novim zemljama. Prvo se počelo sa osvajanjem manjih gradova. Prva velika bitka između muslimana i Bizantijaca i njihovih pomagača, arapskih kršćana, odigrala se na tlu Palestine. Bizantijska vojska se stacionirala u Edžnadinu, pokušavajući razdvojiti muslimansku vojsku i uništiti vojsku koja je branila Busru, a koja je bila pod komandom Šurahbila ibn Hasne. Halid ibn Velid prozreo je bizantijski plan, pošto je po halifinoj naredbi stigao iz Iraka da bi vodio islamsku vojsku, te je svakom muslimanskom vođi poslao naređenje da se sastanu kod Edžnadina, kako bi se povela odlučujuća bitka. Kada se muslimanska vojska okupila kod Edžnadina, Halid je vojsku podijelio na sljedeći način:

- Ebu-Ubejde zapovijedao je pješadijom u centru;
- Muaz ibn Džebel zapovijedao je desnim krilom;
- Se'id ibn Amir ibn Hazim el-Kureši lijevim krilom;
- a Se'id ibn Zejd imao je zapovjedništvo nad konjicom.

Mudžahida je bilo trideset tri hiljade dok je broj Bizantijaca bio sedamdeset hiljada. Bizantijci su žestoko navalili na muslimane. Halid je imao plan da Bizantijce iscrpi, puštajući ih da napadaju tako da ne budu imali snage u njegovom protivnapadu koji bi trebao biti presudan. Muslimani su se odupirali, a Bizantijci su napadali, koristeći strijele i koplja. Halid je vojsci naredio da se brani, ali da ne uzvraća napad. Kada je započeo treći bizantijski napad, Se'id viknu Halidu: "Šta smjeraš sa ovim nevjernicima? Gađaju nas strijelama, pa su nam se konji uzjogunili?" Halid tada zapovjedi: "Krenite, Allah vam se smilovao! U ime Allaha!" Ova nemilosrdna bitka završila se pobjedom muslimana, hvaljen neka je Allah.

Druga bitka, u kojoj je Se'id ibn Zejd bio zapovjednik konjice, odigrala se kod Meredžus-Sifra, gdje su muslimani, također, ostvarili sjajnu pobjedu.

U Bici Fahl Bejsan Se'id je dokazao da je veliki junak, bio on na čelu konjanika ili pješaka. Halid je bio na čelu konjice. Na desnom krilu bio je Muaz ibn Džebel, na lijevom Hašim ibn Utbe, a u centru Se'id ibn Zejd. Muslimani su pobijedili i u toj bici, prisilivši Bizantijce na povlačenje ka sjeveru i zauzevši nove zemlje i nove gradove.

Nakon pobjeda koje su muslimani ostvarili osvajanjem Damaska, Himsa i Ba'lebeka, Bizantijci su počeli razmišljati o skupljanju velike vojske kojom bi se oduprijeli nezadrživom pohodu muslimana. To je bio uzrok Bitke kod Jermuka, najveće bitke vođene u Šamu. Ona je promijenila cijeli tok historije, srušivši vlast bizantijskoga kralja Herakla. Toga

blagoslovljenoga dana pokazala se Se'idova vještina ratovanja na takav način kome je malo ko mogao parirati.

Bizantijci su okupili vojsku od sto dvadeset hiljada boraca, dok su muslimani imali vojsku koja je brojala dvadeset hiljada mudžahida. Jedan od njih je došao Halidu i rekao mu:

"Koliko je Bizantijaca, a kako smo mi malobrojni!"

"Vojsku velikom čine pobjede, a malom porazi, a ne brojnost", odgovori mu Halid, srca punog vjere.

Prije početka bitke u srce muslimana uvukao se strah zbog njihove malobrojnosti. U ovoj bici se ponovo istakao Se'id ibn Zejd, bez straha od smrti, odlučan za jedno od dvoje - šehidska smrt ili pobjeda.

Evo kako je Se'id opisao detalje bitke: "U Bici na Jermuku bilo nas je dvadeset četiri hiljade ili približno toliko. Bizantijci su izašli protiv nas sa sto dvadeset hiljada boraca. Krenuli su prema nama i pričinjavali su nam se poput brda koje gura neka nevidljiva ruka. Ispred njih su išli sveštenici i monasi, noseći krstove i uzvikujući molitve. Vojska je ponavljala te njihove molitve za njima, a nama je to ličilo poput grmljavine. Kada su ih muslimani vidjeli ovakve, njihovo mnoštvo im je prestrašilo srca. Tada je ustao Ebu-Ubejde ibn el-Džerrah i rekao: "Allahovi robovi, pomozite Allaha i On će vas pomoći i učvrstiti vas. Allahovi robovi, budite strpljivi, jer je strpljivost spas od nevjerovanja, zadovoljstvo Gospodara i štit od sramote. Odapinjite strijele, branite se štitovima i šutite. Spominjite Allaha u sebi dok vam ne dadnem znak za napad, ako Bog da."

Tada pred Ebu-Ubejdu izađe jedan čovjek i reče:

"Ja sam odlučio da poginem, pa imaš li kakvu poruku za Allahovoga Poslanika, a.s.?"

Ebu-Ubejde odgovori:

"Poselami ga od mene i muslimana, i reci mu: 'Allahov Poslaniče, našli smo Allahovo obećanje istinitim.'"

"Kada sam čuo njegovu priču", nastavlja dalje Se'id, "i vidio ga kada je isukao sablju i krenuo u susret Allahovim neprijateljima, spustio sam se na zemlju i puzeći na koljenima podigao koplje i pogodio prvog konjanika koji je išao prema nama. Zatim sam nasrnuo na neprijatelje, a Allah mi je iz srca odagnao svaki strah. Okrenuli smo se prema Bizantijcima i nismo prestajali navaljivati na njih, sve dok nam Allah nije dao pobjedu."

Poslije ove sjajne pobjede, Se'id je od halife Omera, r.a, imenovan prvim namjesnikom Damaska.

USLIŠANA DOVA

Kada su godine pritisnule Se'ida, poželio se Medine i blizine Poslanikova,a.s., mezara,[21] posvećenja namazu i pobožnosti. U doba vladavine Umejevića zbio se događaj koji jasno upućuje na čistotu njegove duše i na počasti kod Allaha, dž.š.. Jedna žena po imenu Erva bint Uvejs tvrdila je da joj je na nepravedan način oduzeo komad zemlje i pripojio ga sebi, te je o tome pričala ljudima i o Se'idu laži iznosila. Ona nije samo klevetala Se'ida, nego ga je i tužila namjesniku Medine Mervanu ibn el-Hakemu, koji ga je pozvao na raspravu ovoga slučaja. To je vrlo teško palo Se'idu, ashabu Allahova Poslanika, a.s.,pa je na toj raspravi rekao: "Optužen sam da sam joj nanio nepravdu, a kako da joj nanesem nepravdu kada sam čuo Allahova Poslanika, a.s., da kaže: 'Ko drugome nepravedno oduzme makar pedalj zemlje, Allah će mu na Sudnjem danu na vrat natovariti sedam zemalja.' Gospodaru moj, ona tvrdi da sam joj nasilje učinio; ako laže, oslijepi je i baci je u bunar oko kojeg se spori sa mnom i daj da se moj slučaj rasvijetli kako bi muslimani uvidjeli da sam nevin."

Nakon kratkog vremena, u Medini je pala jaka kiša, pa se bujica slila u dolinu El-Akik, gdje je bilo sporno zemljište. Bujica je otkrila granicu između dva posjeda, pa su muslimani uvidjeli da je Se'id bio u pravu, a da ga je Erva potvorila. Ona je ubrzo ostala bez vida i obilazeći svoj posjed pala u bunar i utopila se.

Uzvišen je Allah, Koji je uslišao dovu ashaba Njegovoga Poslanika, a.s., jednog od deseterice koji su još za života obradovani Džennetom.

PRESELJENJE NA AHIRET

Pedeset prve godine po Hidžri, u Akiku, Se'id ibn Zejd preselio je na ahiret. Prenesen je u Medinu i u njoj ukopan, neka je selam i Allahov blagoslov na njega.

HAMZA IBN ABDUL-MUTTALIB, R.A.

حمزة بن عبد المطلب رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Hamza je sin Abdul-Muttalibov, a on Hašimov, a on Abdul-Menafa el-Kurejšija el-Hašimija. Nadimak mu je bio Ebu-Ammar. Rođeni je brat Safijje, kćerke Abdul-Muttalibove, majke Zubejra ibn Avvama.

OSOBENOSTI

Hamza je bio otvoren čovjek. Odgojen je u kući iz koje su redom bile vođe i dostojanstvenici Kurejšija. Kako je rastao, povećavalo se i njegovo samopouzdanje i samouvjerenost.

Porijeklo i moć koju je imao učinili su ga odvažnim i ponositim. Živio je život koji je želio. Sa kurejšijskim mladićima i mekanskim vođama nadmetao se u lovu, streljaštvu, konjaništvu, i s njima je prisustvovao na sijelima na kojima se uživalo. Pustinja je bila pogodno tlo gdje se naučio borbi, vježbajući gađanje strijelom, mačevanje i bacanje koplja. Stalno je bio na leđima konja, lovac i pustinjak, u potrazi za plijenom.

Bio je visokog rasta, tamnoput, svjetlom ozarena lica, širokih prsa, čvrste građe i jakih ruku i podlaktica. Kada bi udario sabljom, udarac mu je bio nezadrživ. U Meki i njenoj okolici pročuo se po snazi i vještini jahanja i po snalažljivosti u teškim situacijama, bez uzmicanja. Zauzimao je visoko mjesto među ljudima, bio je poštovan, cijenjen i uvažavan od svih.

AMIDŽA, BRAT I PRIJATELJ

Hamza je bio Muhammedov, a.s., amidža. Od djetinjstva su bili bliski jer su bili istih godina. Naime, Hamza je bio stariji svega dvije godine od svoga bratića. On je, također, Resulullahov, a.s., brat po mlijeku, dojila ih je Suvejba, sluškinja Ebu-Leheba. Hamzina, r.a., veza sa Allahovim Poslanikom, a.s., ide i sa majčine strane. Naime, Resulullah je bio sin Amine bint Vehb ibn Abdu Menaf ibn Zehre, a Hamzina majka je Bint Vuhejb ibn Abdu Menaf ibn Zehre, amidžična Poslanikove, a.s., majke.

Odrasli su zajedno kao djeca i živjeli kao nerazdvojni prijatelji i braća. Kada je Allahov Poslanik, a.s., odlučio da se oženi Hadidžom bint Huvejlid, neka je Allahov selam i blagoslov na nju, nije našao boljeg pratioca za njenu prošnju od svoga brata, amidže i prijatelja Hamze.

PRELAZAK NA ISLAM

Kada su zašli u godine, Allahov Poslanik, a.s., živeći čednim i neporočnim životom, prije silaska Objave posvetio se razmišljanju. A u to vrijeme Hamza, koji je inače bio vrlo lijep, zabavljao se predan lagodnom životu. Išao je na sijela, obilazio je mekanske klubove, išao na dvoboje, takmičio se sa vršnjacima u konjaništvu. Kada je zasjalo svjetlo poslanstva, Hamza se nije odmah odazvao pozivu svoga bratića, a dobro je znao njegovu iskrenost, čistotu duše i visok ugled među Kurejšijama. Bio je svjedok njegovih moralnih osobina koje nije posjedovao niko osim njega.

Od početka širenja islama Kurejšije su zlostavljali muslimane, mučili su ih, vrijeđali i psovali s ciljem da ih vrate u idolopoklonstvo. Muslimani su ostali čvrsti i ustrajni, nakon što im je Allah srca napunio islamom i put osvijetlio nurom Upute, on je odolijevao svim mučenjima i progonima kojim su ih izlagali velikani Meke i kurejšijski silnici.

Hamza je po običaju krenuo u pustinju, a tada je prošlo dvije godine od početka Objave. Osedlao je konja, uzeo svoj luk i krenuo u lov - njegovo najdraže zanimanje. Taj dan Allahov je Poslanik, a.s., bio kod K'abe, gdje mu se ispriječio Ebu-Džehl i počeo ga vrijeđati i psovati islam. Nazivao ga je pogrdnim i omalovažavajućim imenima, a Allahov Poslanik, a.s., ništa nije odgovarao. Ebu-Džehl je nahuškao još neke da ga napadaju i govore bestidnosti. Kada je Resulullah, a.s., zamakao, Ebu-Džehl je požurio svojim mušričkim ahbabima da im se pohvali i podiči šta je uradio Muhammedu, a.s. A sve je to čula i služavka Abdullaha ibn Džud'ana et-Tejmijja iz svoje kuće na brdu Safa. Vidjela je šta se dogodilo kraj K'abe i čula je psovke koje je Ebu-Džehl uputio Muhamedu, a.s.

Kada se Hamza vraćao iz lova, po običaju je najprije krenuo da obiđe K'abu i Crni

kamen, da se pokloni kipovima koji su bili svuda po njenoj unutrašnjosti i da pozdravi prisutne, prije nego ode svojoj kući. To su bili njegovi posljednji mnogobožački dani i posljednji put je obavio paganske obrede, te se uputio kući. Kada je prolazio pored kuće Abdullaha ibn Džud'ana, ispred njega je izašla njegova sluškinja i rekla mu:

"Ebu-Ammare, da si samo vidio šta se dogodilo tvome bratiću Muhammedu, a.s. Ebul-Hakem ga je mučio i psovao i očiglednu nepravdu mu nanio.

Kada je ovo čuo, Hamza se na mjestu ukoči.

"A kako je Muhammed, a.s., reagovao?" , upitao je.

"Otišao je od njega ne progovorivši! Ništa nije uzvratio."

Hamza se rasrdio, spopala ga je muka od onoga što je Muhammed, a.s., pretrpio od Ebu-Džehla. Pa on je dobro poznavao osobine svoga brata i prijatelja iz djetinjstva, bez obzira što nije prihvatio njegovu vjeru. Zaputio se nazad prema K'abi da potraži Ebu-Džehla. Ugledao ga je kako sjedi kraj K'abe u društvu svojih prijatelja mnogobožaca. Uputio se ravno njemu, ne obazirući se i ne gledajući nikoga. Udario ga je svojim lukom tako da mu odmah šiknu krv koja mu obli lice i odjeću. Hamzini nagli pokreti, puni odlučnosti i čvrstine, Ebu-Džehla ukopali su od straha da ga ne ubije.

"Ponovi svoje psovke preda mnom, ako smiješ", reče Hamza.

"Ebu-Džehl je šutio, ni riječ da izusti. Tu su bili i neki iz Benu- Mahzuma, Ebu-Džehlovi, pa jedan od njih reče:

"Hamza... izgleda da si se i ti odmetnuo (tj. priključio Muhammedu).

"A šta me sprečava?", odsječe Hamza. Meni se razjasnilo šta je s njim. Objavljuje mu se istinska vjera i ja svjedočim da je on Allahov Poslanik i da je ono što on govori istina. Allaha mi, tako je i neću odustati... a vi me spriječite ako možete.

Videći da je situacija postala napeta, Ebu-Džehl pokuša odobrovoljiti Hamzu kao da je Hamza zaboravio šta mu je uradio, pa reče:

"Pusti, dosta je! Tako mi Boga, govorio sam Hamzinom bratiću ružne riječi."

Idući kući, Hamza je počeo razmišljati o onome što se dogodilo. Izjavio je svoje primanje islama pred Ebu-Džehlom i njegovim društvom da odbrani svoga bratića. Obuzele su ga misli o njegovom brzopletom postupku..., potvrdio je islam, iako ga nije bio prihvatio. Dobro je poznavao svoga brata, razmišljao je Hamza, njegov život je bio čist i čedan; on nikad u životu nije slagao. Bio je iskren i povjerljiv kako se samo može biti. Poredio je poziv svoga brata i vjeru svojih djedova... Kako je tako lahko ostavio vjeru kojoj je bio predan kao i njegovi djedovi prije njega. Njegova ishitrena odluka počela je da ga nagriza. Neizmjerna je mudrost Allahova.

"Obuzelo me kajanje zbog napuštanja vjere mojih očeva i naroda", pričao je poslije Hamza. "Proveo sam noć u nemiru i sumnji, nisam oka sklopio. Potom sam otišao kod K'abe i Allaha predano molio da mi srce otvori prema Istini i da odagna od mene sumnju. Allah mi je uslišao molbu i srce mi nadahnuo uvjerenjem. Otišao sam kod Allahovoga Poslanika, a.s.,

i obavijestio ga o svome stanju, a on je zamolio Allaha da mi srce učvrsti u islamu.”

Hamza je stao pred Resulullaha, a.s., i rekao: “Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed, a.s., Njegov Poslanik.”

Hamzin ulazak u safove muslimana značio je dolazak čovjeka koji je islamu mogao pružiti jaku potporu.

ALLAHOV LAV

Kada je Hamza prihvatio islam, Kurejšije i njihove pomagače kao da je grom ošinuo. Mnoge Mekelije i Arapi, posebno mladići, slijedili su Hamzin primjer i ulazili u Muhammedovu, a.s., vjeru. Kada je Omer ibn el-Hattab primio islam, kurejšijska je žestina u zlostavljanju muslimana nešto splasnula.

Hamza je stao uz Allahova Poslanika, a.s., pomažući ga i odbijajući napade od njega. Pokazao je veliku privrženost novoj vjeri, a sebe i sve što posjeduje stavio je u njenu zaštitu. Resulullah, a.s., bio je ponosan na Hamzino primanje islama i na njegove smione nastupe i predanost islamu. Nazvao ga je “Allahov i Poslanikov lav”. Pobratio je njega i Zejda ibn Harisa.

Hamzi pripada ponos kao barjaktaru prvoga bajraka islama. Naime, Allahov Poslanik, a.s., namjeravao je poslati manji vojni odred u oblast Sejful-Bahra, gdje je bilo nastanjeno pleme Benu-Džuhejne. Za ovaj zadatak izabrao je Hamzu, a ova izvidnica je ustvari učinila prvi pohod u islamu. Pod Hamzinim zapovjedništvom Allahov Poslanik, a.s., odabrao je trideset muhadžira i uputio ih ka Sejful-Bahru.

Usput su sreli Ebu-Džehla na čelu tri stotine mušrika Meke. Dvije grupe stale su jedna naspram druge, počeli su se međusobno napadati i malo je trebalo da se potegnu sablje. Muslimani se nisu bojali i nisu uzmicali, iako su bili malobrojni. Bili su spremni na bitku na prvi znak njihovoga vođe. Međutim, umješao se Meždi ibn Amr el-Džuheni koji je bio prijatelj i jednih i drugih, i spriječio mogući sukob, prepriječivši se između dvije skupine. Kada ih je rastavio, Hamza se vratio nazad u Medinu.

Allahov lav, ponosan i gord, obradovan čašću prvoga bajraktara u islamu po emru odabranoga Poslanika, a.s., izrekao je stihove:

“Što se ljute kad sam poslan uprkos njima.
Ne prestali sa zlom sve dok nisam poslan da se borim,
kad se smiriše, vrijednost tražim
po naređenju Poslanika.
Zastava sa znakom na njoj u ruci mojoj,
ne ponese je niko prije.
Zastava pobjede Dobročinitelja,
Uzvišenog Boga, Koji daje dobro ljudima.”

HEROJ BEDRA

Allahov Poslanik, a.s., odlučio je presresti karavan Kurejšija koji je nosio glavnicu njihova kapitala. Ako bi ga zaplijenio, znatno bi otupio oštricu Kurejšija, oduzeo bi njihov imetak koji su oni ulagali, želeći utrnuti Allahovo svjetlo u borbi protiv Poslanika, a.s., i muslimana.

Mus'aba ibn Umejra ibn Hašima ibn Abdul-Menafa ibn Abdud-Dara odredio je da ponese bajrak muslimana. Bajrak je bio bijele boje. Aliju ibn Ebi-Taliba, r.a., odredio je da ponese bajrak muhadžira i jednog ensariju da ponese bajrak ensarija. Ova su dva bajraka bila crne boje.

Ebu-Sufjan osjetio je opasnost koja mu prijeti, pa je poslao glasnika u Meku po pomoć. Kurejšije su skočili, uzeli oružje i opremu i krenuli da spase karavan. Kada su stigli do doline Urvetul-Kusva, razapeli su šatore i obavili posljednje pripreme za borbu. Muslimani su stigli do mjesta gdje su bili izvori Bedra, pa su vodu skrenuli u jedan bunar, a ostala vrela zatrpali. Ovako su mušrici ostali lišeni vode. U međuvremenu, Ebu-Sufjan je uspio da se spasi s karavanom, pa su pojedine Kurejšije predlagali povratak u Meku, ne želeći sukob s Allahovim Poslanikom, a.s. Međutim, Ebu-Džehl zastupao je suprotno mišljenje. Pozivao je na borbu i konačno uništenje muslimana, a prije svega Allahova Poslanika, a.s., i njegove poslanice, prije nego postanu sila kojoj se neće moći suprotstaviti. Većinu je uvjerio da prihvate borbu, dok se manji broj vratio u Meku.

Po običaju Arapa prije glavne borbe odigraju se pojedinačni dvoboji između istaknutih ratnika protivničkih strana, čime se izaziva ratobornost.

Među mušricima je bio jedan opak čovjek, zvao se Esved ibn Abdul-Esed el-Mahzumi, koji je rekao: "Kunem se Allahom da ću se napiti iz njihovog bunara; ili ga zatrpati ili poginuti." Navalio je prema bunaru gdje ga je čekao Hamza. Isukao je sablju i tik kraj bunara Hamza ga je udario odsjekavši mu nogu. Krv je šikljala iz noge, ali je on nastavio da puže prema bunaru, želeći da ispuni svoju zakletvu. Međutim, Hamza ga je i drugi put udario i dokrajčio.

Taj dan Hamza je ukrasio svoja prsa nojevim perom, jednu sablju držao je u ruci dok mu je druga bila o pasu. Predvodio je bojne redove muslimana zajedno sa ostalim junacima, a Poslanikov, a.s., blagoslov je bio nad njima.

Nakon pogibije Esveda ibn el-Eseda, na mejdan su izašli Utbe ibn Rebia, njegov brat Šejbe ibn Rebia i Velid ibn Utbe. U susret njima izašla su trojica mladića ensarija: Avf, Muavviz ibn Haris i Abdulah ibn Revvaha.

“Ko ste vi?”, upita ih Utbe.

“Ensarije.”

“Vi nam ne trebate!”

Potom se okrenu prema muslimanima i zavika:

“Muhammede, pošalji nam dostojne protivnike iz našeg naroda.”

Resulullah, a.s., reče:

“Ubejd ibn Haris, Hamza, Alija, izađite!”

Kada su izašli i približili se mušricima, Utbe upita:

“Ko ste vi?”

Oni mu rekoše ko su, a Utbe reče:

“Vi ste dostojni protivnici.”

Ubejde se borio protiv Utbeta, Hamza protiv Šejbe, a Alija protiv Velida. Hamza je odmah nasrnuo prema Šejbi, udario ga sabljom i ubio ga. Alija je navalio na Velida ne dajući mu priliku za uzmicanje i, također, jednim udarcem ga oborio na zemlju. Mušrika obli krv i izdahnu. Ubejde je sa Utbom izmjenjivao udarce, tako da su jedan drugom napravili nekoliko rana. Hamza i Alija su se priključili Ubejdi i zajednički nasrnuli na Utbeta i pokosili ga. Nakon dvoboja muslimani pustiše svoje glasove u slavu Allaha, Veličanstvenog: “Allahu ekber... Allahu ekber.” (Allah je najveći...), čulo se poput grmljavine. Potom su svi složno, kao jedan, navalili na Kurejšije. Rasplamsala se žestoka borba.

Hamza je bio poput lava u ovoj veličanstvenoj bici, svakog nevjernika na kojeg je naišao oborio je. Taima ibn Adijja ibn Nevfela udario je po plećima i presjekao ga, a ovaj pade na zemlju obliven krvlju. Zatim je potjerao Mes’uda ibn Ebu-Umejju ibn el-Mugiru i stigavši ga, udario ga sabljom i odsjekao mu glavu.

Muslimani su ubijali, ranjavali i zarobljavali mušrike, uništavajući tako oličenje nevjerovanja, mnogoboštva i zablude.

Hamza, Zejd ibn Haris i Alija zajednički su ubili Hanzelu ibn Ebu-Sufjana. Isto tako, Hamza, Alija, i Sabit ibn el-Džeze’ ubili su Zema’a ibn el-Esveda ibn Muttaliba ibn Eseda. Sa’d ibn Ebi-Vekkas pridružio se Hamzi, pa su ubili Nebiha ibn el-Hadždžadža ibn Amira iz Benu-Sehma. Vidjelo se da je pobjeda na strani muslimana. Kurejšijski redovi bili su se raspršili, pobjegli su na sve strane, nakon što su im vođe pale od muslimanskih sablji. Od kurejšijskih junaka ostao je Aiz ibnus-Saib ibn Uvejmir, navaljujući na muslimane, a bio je poznat po svojoj snazi i brzini u napadu. Hamza mu je izašao u susret i uspio ga raniti i zarobiti.

Kada se bitka završila i prašina slegla, vidio se strahovit poraz koji su pretrpjeli Kurejšije. Muslimani su skupili zarobljenike i vezali ih. Hamza je hodao među muslimanima, dok mu je nojevo pero poigravalo na prsima, a jedan od zarobljenih upita:

“Ko je ovaj čovjek s nojevim perom?”

"Hamza ibn Abdul-Muttalib", odgovoriše.

"Bogami, dosta nam je zla nanio."

Tako su, Allahovom voljom, čvrstina i samouvjerenje Resulullaha i muslimana donijeli sudbonosnu pobjedu nad kufrom i idolopoklonstvom. Muslimani su se vratili u Medinu, vodeći zarobljenike i noseći ratni plijen.

PRVAK ŠEHIDA

Muslimani su učvršćivali temelje svoje države - Medine, pod okriljem dini-islama, da bi se iz nje čuo glas koji uzdiže i veliča Tvorca, Jednog, Jedinog, i Koji poziva ukidanju nepravde među ljudima. Hamza je puno učio od Allahova Poslanika, a.s. Molio je svoga Gospodara i govorio: "Pridržavajte se ove dove: 'Gospodaru, molim te Tvojim najvećim imenom radi Tvoga zadovoljstva.'"

Što se tiče Kurejšija, oni su se vratili u Meku nakon Bitke na Bedru, vukući sa sobom sramotu i poraz i oplakujući svoje poginule glavešine i vođe. Osjetili su snagu muslimana i njihovu upornost u borbi na Allahovom putu, nakon njihove prve organizirane bitke protiv mnogoboštva, nevjerovanja i zablude. Kurejšije i njihove žene nisu mogli zaboraviti taj teški poraz. Osveta Muhammedu, a.s., i njegovim ashabima postala je njihova preokupacija i jedini cilj. Sve su tome podredili: skupljali su opremu, ljude, imetak, podsticali i huškali ljude na osvetu muslimana. Mržnja Kurejšija je najviše bila usmjerena na dvojicu ljudi koje su smatrali odgovornim za sve što se dogodilo - na vjerovjesnika Muhammeda, a.s., ibn Abdullaha, r.a., i na njegovoga amidžu Hamzu, koji je ubio najveći broj njihovih ljudi.

Cijela Meka smišljala je planove kako se riješiti njih dvojice, spremajući se za veliku bitku. Uključili su i plemena s kojima su bili u savezništvu. Tražili su čovjeka koji bi se mogao suprotstaviti Hamzi, ali nisu nikoga mogli naći. Dobro su znali Hamzinu žestinu i njegovu ogromnu tjelesnu snagu. Znali su da ga se mogu riješiti jedino na podmukao način.

Javio se Džubejr ibn Mut'im koji je izgubio amidžu na Bedru:

"Našao sam ga... nema boljeg za ovu stvar od njega."

"Ko je taj, Džubejre?"

"Jedan od mojih abesinskih robova. Zove se Vahši, i boga mi, na zemlji ne postoji neko ko bi ga mogao nadmašiti u vještini bacanja koplja i gađanja."

Džubejr ga je pozvao i rekao mu pred prisutnima: "Vahši, spremni smo za borbu protiv muslimana. Kad mi krenemo, kreni i ti, tvoja meta je Hamza, pa ako ga ubiješ, bit ćeš oslobođen ropstva."

Neko je Vahšijeve sposobnosti opisao Hindi bint Utbe, ženi Ebu-Sufjana, kako bi

ona svojim imetkom podstakla Vahšija. Na Bedru je Hinda izgubila oca Utbeta ibn Rebiu, amidžu Šejbeta ibn Rebiu, brata Velida ibn Utbeta i sina Hanzelu ibn Ebu-Sufjana. Njena mržnja prema Hamzi, koji ih je ubio i učestvovao u njihovom ubistvu, bila je veća od mržnje svih drugih.

Hinda je Vahšija dočekala dobrodošlicom, računajući da će on biti u stanju ostvariti njenu najveću želju. Počela mu je medenim glasom pričati o svojim draguljima, zlatu i nakitu. Stavila je ruku na vrat pomičući bisernu ogrlicu kao i na uši da pokaže dijamantne naušnice. Micala je svoje duge prste koji su bili ukrašeni zlatnim prstenjem. “Sve je ovo tvoje, Vahši... ako ubiješ Hamzu.”

Taj rob nije mogao, a da ne poklekne pred tako primamljivim prijedlogom. Dvije su stvari o kojima sanjaju mnogi ljudi: sloboda i bogatstvo. Obećao joj je: “Dobit ćeš što želiš!”

Vojska Kurejšija izašla je prema Medini. Okršaj se odigrao u dolini Uhuda, brda nedaleko od Medine. Muslimani su se borili da pobjedi Istina ili da poginu kao šehidi, a mušrici su se borili da bi osvetili poraz na Bedru. Bitka je bila žestoka i surova.

Hamza je napadao. Imao je nojevo pero zadjeveno na prsima, a Vahši je ovako opisao detalje bitke: “Kada su se protivnici sukobili, stao sam u stranu i pogledom tražio Hamzu. Kada sam ga ugledao, izgledao je kao razbješnjeli lav. Sabljom je sjekao ljude kao snoplje. Ništa mu nije moglo stati na put. Allaha mi, spremao sam se i vrebao ga. Sakrio sam se za drvo i čekao priliku da mi se približi. Do mene ga je doveo Siba’ ibn Abdul-Uzza. Kada ga je Hamza ugledao, zavikao je: ‘Hodi ovamo!’ Zatim ga je udario sabljom i usmrtio ga. Tresao sam koplje u ruci dok nisam postao siguran, a onda ga bacio i pogodio ga u donji dio trbuha. Koplje je izašlo između njegovih nogu. Krenuo je prema meni, ali ga je smrt nadvladala. Potom sam mu prišao, istrgao svoje koplje i vratio se u logor. Sjeo sam, jer nisam imao više potrebe za borbom. Ubio sam ga da bih bio slobodan.”

Hamza je pao kao prvak šehida.

A Hindina mržnja dostigla je toliki stupanj da se zaklela da će pojesti Hamzinu džigericu. Vahši je rasporio Hamzin trbuh, izvadio džigericu i donio je Hindi koja je odsjekla komad i stavila ga u usta, pa kada ga nije mogla sažvakati, ispljunula ga. Kada se prašina slegla i kada su izbrojani mrtvi i sabrani ranjeni, zatečen je prizor Resulullahovog amidže; rastrgano tijelo, rasječen trbuh, krv je bila svuda oko njega. Allahov Poslanik, a.s., zaplakao je vidjevši tijelo svoga brata, amidže i prijatelja. “Nikad mi ništa nije bilo užasnije od ovoga sada.” Pa je rekao Fatimi i Safiji: “Radujte se, došao mi je Džibril i rekao da je Hamza kod stanovnika nebesa upisan kao Allahov i Poslanikov lav.”

Muslimane je ganulo šta su čuli i vidjeli, te su zapali u tugu i srdžbu. “Allaha nam, ako nam Allah dadne pobjedu nad njima, iskasapit ćemo ih kako nikad nije zapamćeno kod Arapa.”

Allah je, međutim, zabranio kasapljenje i objavio jasne ajete kao uputu ljudima i počast Hamzi.

"Na putu Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima na najljepši način raspravljaj! Gospodar tvoj zna one koje su zalutali s puta Njegova, i On zna one koje su na pravom putu. Ako hoćete da na nepravdu uzvratite, onda učinite to samo u onolikoj mjeri koliko je vama učinjeno; a ako otrpite, to je, doista, bolje za strpljive. Strpljiv budi ,a strpljiv ćeš biti samo uz Allahovu pomoć. I ne tuguj za njima, i neka ti nije teško zbog spletkarenja njihova, Allah je zaista na strani onih koji se Allaha boje i grijeha klone i koji dobra djela čine."[22]

Kada je pao, Allahov lav imao je pedeset sedam godina. Poslanik, a.s., ukopao ga je zajedno s Abdullahom ibn Džahšom u jedan mezar i klanjao mu sedamdeset dženaza. On je bio prvi šehid kome je Allahov Poslanik, a.s., klanjao dženazu. Nakon ukopa, rekao je: "Allah ti se smilovao, amidža. Čuvao si rodbinske veze i radio dobro."

Hamzina pogibija djelovala je na sve. Pjesnici su se nadmetali, pišući o njegovom šehadetu i o iskrenoj tuzi za njim. Tako Malik ibn K'ab kaže:

Oči su mi plakale i treba da plaču,
al' koristi nema, nit' od plača nit od tuge.
Za Božijeg lava skoro pričaše,
za Hamzu tog čovjeka, žrtve ubijanja.
Svi muslimani time su pogođeni,
pogođen time i sam Poslanik bi,
Ebu-Ja'la, tvoji temelji ti srušiše se,
a ti ost'o slavan, čist i pouzdan.
Gospodar ti se smilovao u džennetima
gdje uživanje nikad ne propada.
A i ti, o Hind, ne pokazuj sreću
zbog Hamze ti sebi ugled pretvori u bijedu.
A i ti, o Hind, plači, ne prestaji,
ti ga slijedila, bez poroda ostala.

Hasan ibn Sabit, Poslanikov,a.s., pjesnik, govori o tuzi za njim u dugačkoj pjesmi iz koje su sljedeći stihovi:

Ostavi kuću koja propada
i plači za Hamzom dobročinstva punog.
Koji kroti konja kad se uzjoguni,
kao hrabri lav u svojoj šumi,
istaknut na vrhu sinova Hašima,
ne zamijeni istinu da laž uzme.
Pade kao šehid među vašim sabljama,
ukočile se ruke Vahšijeve, da Bog dao!

Njegova sestra Safija izrekla je sljedeće stihove:

Allah ga Silni pozva pozivom u Džennet
da u njemu živi u životu sretnom.
To je ono što smo molili i nadali se tome,
za Hamzu najbolje na Danu Sudnjeme.
Allaha mi, neću zaboraviti ono što zadesi te,
U životu svome ja tugovat ću,
za Lavom Allahovim, koji bijaše zaštitnik,
goneć' od islama ko god bi nevjernik.
Govorim, a jecaj kida mi nutrinu,
Allah dobrim nagradio brata mi i oslonca.

VELIČANSTVENOST ISLAMA

Veličanstvenost islama pokazala se poslije ovoga događaja kroz čistotu vjere i plemenitost Allahovoga Poslanika, a.s.

Naime, Vahši je, zaista, dobio sva obećanja; Džubejr ga je oslobodio, a Hinda mu je dala zlato i bisere koje mu je obećala. Ovako Vahši priča o svom životu poslije Uhuda: "Kada sam došao u Meku, oslobođen sam. Ostao sam u njoj do dolaska Allahovoga Poslanika, a.s., do dana oslobođenja Meke. Potom sam pobjegao u Taif. Kada je delegacija iz Taifa otišla kod Allahovoga Poslanika, a.s., da primi islam, meni je bilo teško da odem s njima, pa sam rekao: 'Otići ću u Šam ili u Jemen, ili bilo gdje drugo.' Allaha mi, dok sam o tome razmišljao, rekao mi je jedan čovjek: 'Teško tebi, Allahov Poslanik, a.s., ne ubija onoga ko uđe u njegovu vjeru.' Potom sam otišao u Medinu kod Resulullaha, a.s. Nije me vidio prije nego sam stao pred njega i izgovorio šehadet. Kada me vidio, upitao me: 'Jesi li ti Vahši?' Odgovorio sam: 'Jesam, Allahov Poslaniče!' On mi reče: 'Ispričaj mi kako si ubio Hamzu.' Ispričao sam mu, a on mi reče: 'Teško tebi, ne izlazi mi pred oči!' Od tada sam se sklanjao Allahovom Poslaniku, a.s., s puta da me ne vidi, sve dok ga Allah nije uzeo Sebi.Kada su muslimani izašli protiv Musejleme el-Kezzaba, bio sam s njima. Nosio sam koplje kojim sam ubio Hamzu. Kada su se vojske sukobile, vidio sam Musejlemu kako stoji držeći sablju. Pripremio sam se, protresao koplje, a zatim ga bacio na njega i pogodio ga. Ako sam ovim kopljem ubio najboljega čovjeka, Hamzu, nadam se da će mi Allah oprostiti, jer sam istim ubio i najgorega čovjeka, Musejlemu."

Tako je Hamza, r.a., pao kao šehid na Uhudu, a njegova duša uzdigla se u vječne edenske vrtove.

SA’D IBN EBI - VEKKAS, R.A.

سعد بن أبي وقّاص ﵁

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

On je Sa’d sin Ebi-Vekkasa, a on Uhejbov, a on Abdu-Menafov, a on Zuhrov, a on Kilabov, a on Murretov, a on K’abov, a on Luejjov, a on Galibov, a on Fehrov, a on Malikov, a on En-Nedrov, a on Kinana el-Kurešija ez-Zuhrijja. Nosio je nadimak Ebu-Ishak.

Majka mu je Hamna, kćerka Sufjana ibn Umejje ibn Abduš-Šems.

LIČNOST

Sa’d ibn Ebi-Vekkas bio je izuzetna ličnost kakvu je historija malo poznavala. Uzvišeni Allah obdario ga je snažnom muškom vanjštinom i čistom vjerničkom dušom. Bio je krupna tijela, niska rasta, guste kovrdžave kose.

I pored snažnog muškog izgleda, u prsima je nosio čisto srce koje je svjedočilo o finoći njegove duše, plemenitom porijeklu i o ljubavi prema svakom, bez mržnje i pakosti.

Pa čak, i prije nego je spoznao Istinu i prije nego što je dao prisegu Poslaniku, s.a.v.s., nije naginjao obožavanju kipova i zabavama, kao što je to činila tadašnja omladina Kurejšija. Većinu je svoga vremena provodio oštreći strijele i praveći lukove, vježbajući streljaštvo, kao da se pripremao za neke velike dužnosti. I zaista, postao je najveći strijelac u historiji islama.

PRIMANJE ISLAMA

Kao što smo prethodno spomenuli, Sa'd nije bio sklon obožavanju kipova, nije se klanjao kumirima, koje je sam čovjek napravio i koji ne koriste niti štete.

Čim je čuo za poziv Muhammeda ibn Abdullaha, poziv plemenitog Poslanika u novu vjeru, vjeru pravde i istine, srce ga je mamilo njoj, a svjetlost je prodrla u njegovu dušu, obasjavajući svaki dio njegovog tijela, pa se uputio Vjerovjesniku, s.a.v.s., i pred njim izjavio primanje islama.

Poslanik, s.a.v.s., mu se mnogo obradovao jer je Sa'd poticao iz jedne od najuglednijih porodica Meke. Njegov je islam podstakao druge Mekelije da ga slijede i da se odazovu pozivu Uzvišenog Allaha, dž.š. A osim toga, Sa'd je bio zreo mladić u svojoj sedamnaestoj godini, objedinjujući u sebi muškost i snagu koja se malo kod koga mogla naći. On je treći ili četvrti koji je primio islam, od muškaraca, čime se sam ponosio, govoreći: "Niko nije primio islam istog dana kad i ja. Proveo sam sedam dana čineći trećinu islama sedmi od sedmerice."

Sa'd je kazivao priču svoga ulaska u islam, iz koje se vidi da je uputa ušla u njegovo srce prije nego je objavio primanje islama: "Tri noći prije nego što ću primiti islam, u snu sam vidio kako se utapam u dubokoj tami. Dok sam tako tumarao u njenim dubinama, odjednom me osvijetli mjesec, počeo sam ga slijediti. Vidio sam ispred sebe grupu ljudi koji su se već bili uputili ka mjesecu. To su bili Zejd ibn Haris, Alija ibn Ebi-Talib i Ebu-Bekr es-Sidik. Upitao sam ih:

'Otkad ste vi ovdje?'

'Od maloprije!', odgovorili su.

Sutra, kad je svanulo, obaviješten sam da Resulullah, s.a.v.s., poziva u islam. Shvatio sam da mi Allah hoće dobro, da izađem, Poslanikovim posredstvom, iz tame na svjetlo. Brzo sam mu se uputio i našao ga u Džijadu (ime tjesnaca kraj Meke) gdje je klanjao ikindija-namaz. Primio sam islam, a pretekli su me samo oni koje sam vidio u snu."

TEŠKO ISKUŠENJE

Sa'dov prelazak na islam izazvao je veliku uzbunu u redovima Mekkelija. Taj mladić, veliki plemić, ugledna i plemenita roda, kako to da napusti vjeru svojih djedova i da se odazove novoj vjeri?! Kako se usudio?!

Majka mu se silno rasrdila i toliko se rastužila da se zarekla kako neće ništa okusiti sve

dok je Sa'd musliman. Ali to ga ne odvrati od islama. Njegova majka je dobro poznavala osjetljivu dušu svoga sina, do koje mjere je bio vezan za nju, i znala je njegovu ljubav i poštovanje prema njoj. To je iskoristila kao sredstvo da bi ga odvratila od nove vjere.

Ali, Sa'd je ostao čvrst u svome uvjerenju, sve je više čeličio svoje vjerovanje, shvatajući vrijednost vjere objavljene od Uzvišenog Allaha s kojom je došao Božiji Poslanik, s.a.v.s.

Sa'dova je majka sprovela svoju zakletvu, odbacila je jelo i piće i povukla se u svoju tugu i svoj jad.

Njeno gladovanje se odužilo, sve dok joj se ne ugrozi život. Porodica je počela vršiti pritisak na mladića-vjernika... na mladića koji je dao prisegu Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.

On neće povući svoju prisegu!

Sa'd se našao u strašnom vrtlogu borbe sa samim sobom: majka sa jedne strane, nova vjera sa druge strane. Ipak, nije bilo teško da izabere; svjetlost koja je obasjala njegovo srce osvijetlila je njegov vid i shvatanje da spozna Istinu tako da je odbio pokleknuti.

Kad se pojačao pritisak na njega, zvali su ga da bar vidi majku, misleći da će, kad je vidi u kakvom je stanju, udovoljiti njenom zahtjevu.

Otišao je kod majke... Kako je samo bio dirljiv prizor pred njim. Sreli su se iman, čvrsta vjera u Sa'dovoj duši i majčino mnogoboštvo. Između toga bio je osjećaj majčinstva, slab i bez dokaza pred Istinom.

Kako se okonča ova teška scena?

Neka nam Sa'd ibn Ebi-Vekkas opiše te momente teškog iskušenja koje je malo ko još doživio: "Čim je majka čula o mom prihvatanju islama, jako se uznemirila. Bio sam joj poslušno dijete, jako sam je volio, pa mi se primače i reče:

'Sine, kakva je to nova vjera koju si prihvatio i koja te odvrati od vjere tvoga oca i majke? Tako mi Allaha, ili ćeš ostaviti tu novu vjeru, ili neću ništa jesti i piti sve dok ne umrem, pa će se tvoje srce od tuge za mnom iskidati, grist će te savjest zbog toga što si učinio, a ljudi će ti prigovarati dok si živ.'

Odgovorio sam:

'Ne čini to, majko, ja ni za šta neću ostaviti svoju vjeru!'

Ali ona osta ustrajna u onome na šta se zarekla. Ostavila je jelo i piće tako da joj je tijelo smršalo i onemoćalo, i kosti su joj oslabile. Stalno sam joj odlazio i molio je da uzme nešto hrane i pića, ali ona je to oštro odbijala, kuneći se da neće jesti niti piti dok ne umre, ili dok ja ne napustim svoju vjeru. Tad sam joj rekao: 'Majko, koliko god da te volim, više volim Allaha i Njegovog Poslanika... Tako mi Allaha, da imaš hiljadu duša, pa da ih ispustiš jednu po jednu, ni za šta ne bih napustio svoju vjeru.'

Kad je vidjela moju odlučnost, popustila je i počela jesti - nerado."

Uzvišeni Allah je ukazao počast Sa'du ibn Ebi-Vekkasu za njegov stav i objavio je ajet o njemu i njegovoj porodici:

"A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj, i prema njima se na ovom svijetu velikodušno ponašaj, a slijedi put onoga koji se iskreno Meni obraća. Meni ćete se poslije vratiti, i Ja ću vas o onome što ste radili obavijestiti." (Lukman, 15)

Sa'dov ulazak u islam uticao je na mekelijske mladiće, pa oni, oduševljeni, krenuše objavljivati svoje iskreno prihvatanje islama.

Možda je događaj Umejra ibn Ebi-Vekkasa, Sa'dovog brata, iz Bitke na Bedru, najbolji pokazatelj koliko je bila jaka vjera prvih muslimana i do koje mjere su bili vezani za poslaničku Poruku.

Na dan Bedra spremili su se za susret sa nevjernicima i mušricima Kurejšijama. Objavljena je priprema za borbu na obje strane. Kurejšije su se pripremale za borbu sa svim svojim silnicima, gospodom i velikanima.

Muslimani, na čelu sa Poslanikom, s.a.v.s, naoružali su se oružjem islama -imanom, žrtvovanjem i željom za šehadetom na Allahovom putu.

Bio je običaj Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da prije bitke izvrši pregled muslimana kako bi im uputio savjet ili primjedbu.

Umejr ibn Ebi-Vekkas, Sa'dov brat, mladić, tek što je navršio četrnaest godina, stajao je u muslimanskim redovima. Kada je vidio da se Poslanik približava kako bi izvršio smotru mudžahida, sakrio se od straha da ga ne vrati iz bitke, zbog mlade dobi. Ali ga je plemeniti Poslanik, s.a.v.s., primijetio i pozvao ga i rekao mu da ne može učestvovati u borbi i da se vrati.

Teško je palo mladiću-vjerniku da mu bude uskraćena čast borbe na Allahovom putu, pa makar bio mlad. Počeo je plakati i moliti sve dok se ne raznježi Poslanikovo srce i dozovoli mu da krene u bitku.

Umejrova radost bila je ogromna. U tom njegovom najvećem veselju učestvovao je njegov brat Sa'd koji mu je dao nešto od svoga oružja da ga nosi. Muslimani su krenuli i sa njima dva brata, Sa'd i Umejr.

Bitka je bila žestoka. Uzvišeni Allah je pomogao muslimane velikom pobjedom, dok su Kurejšije i mušrici doživjeli veliki poraz. Kad se slegla prašina nakon bitke, Umejr je bio među šehidima. Sa'd se sam vratio sa poprišta bitke, ostavljajući svoga mlađeg brata Umejra na bedranskoj zemlji, počašćenog šehidskim blagodatima.

POSLANIKOV DAJDŽIĆ

Sa'd ibn Ebi-Vekkas zauzimao je visoko mjesto kod Božijeg Poslanika, s.a.v.s. Vezivale su ih dvije jake veze: veza po vjeri - najjača veza koja može vezati dva čovjeka, izgovorio je Sa'd kelimei-šehadet, vjerovao u jednoću Uzvišenog Allaha i u iskrenost Poslanika, s.a.v.s., u njegovom Pozivu, dao mu je takvu čvrstu prisegu koja je nezapamćena u historiji. Vezivala ih je i rodbinska veza - ona je povećala čvrstinu i bliskost i iskrenost među njima. Sa'dov djed, Uhejb ibn Menaf, bio je amidža Amine bint Vehb, majke Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Koliko je samo Poslaniku značila ta veza!

Prenosi se da je bio u grupi svojih ashaba, kad im se približio Sa'd, pa ga je poselamio i rekao: "Ovo je moj dajdžić, pa neka mi neko pokaže svoga dajdžića."

Poslanik se uistinu ponosio Sa'dom!

Nikada se Sa'd nije udaljavao od Vjerovjesnika, bio je u njegovoj blizini, pratio ga u stopu, stavljajući se u službu njemu, u službu vjere Jedinog Allaha.

Abdullah ibn Amir prenosi od Aiše, majke vjernika, da je rekla: "Jedne je noći nemir obuzeo Božijeg Poslanika, s.a.v.s., pa reče: 'Kamo sreće da se nađe neki dobri čovjek koji bi me čuvao ove noći.'

Nešto poslije začu se zveckanje oružja. Pitao je:

'Ko je to?'

Ovaj odgovori:

'Sa'd ibn Ebi-Vekkas, ja ću te čuvati, Božiji Poslaniče!'

Resulullah, s.a.v.s., potom je zaspao dubokim snom da sam čula njegovo hrkanje."

Poslanik, s.a.v.s., obradovao je Sa'da Džennetom, zbog njegove ispravne vjere, čistote duše i dubokog imana.

Sjedili su ashabi kod Božijeg Poslanika, s.a.v.s., kad on reče: "Na ova vrata će ući čovjek od stanovnika Dženneta."

Domalo, ušao je, bio je to Sa'd.

Kolika je samo bila sreća Sa'dova zbog ove radosne vijesti. Blago njemu, zbog velikog stupnja koji je dostigao u islamu.

ZA TEBE BIH ŽRTVOVAO I OCA I MAJKU

Teško je nabrojati sve Sa'dove junačke doživljaje i opisati sve pojedinosti zbog njihovog mnoštva i veličine. Oni proističu iz čiste vjerničke duše nezamućene sumnjom i neiskvarene ružnim mislima.

On je jedan od muslimanskih junaka koji se ustrajno borio za pobjedu islama, u svakoj situaciji, makar bila teška i opasna.

Na dan Uhuda istaklo se to junaštvo i pokazala snaga imana, i ljudi su vidjeli koliko Sa'd znači Poslaniku. Kurejšije su bile skupile ogromnu vojsku kako bi se riješili Poslanika, Muhammeda ibn Abdullaha, s.a.v.s., i osvetili se za Bedr, gdje su doživjeli poraz čiji okus još uvijek nisu bili zaboravili.

Suprotstavili su im se muslimani koje je predvodio Poslanik, braneći svoje uvjerenje i istinsku vjeru.

Sukobiše se dvije skupine. Podiže se prašina prekrivajući cijeli prostor. Konjanici su se kretali i borili poput sjenki. Pojača se buka od ljudskih povika i udaranja oružja. Činilo se da je pobjeda na dohvat ruku muslimana.

Ali, jedna grupa je prekršila upute Poslanika, s.a.v.s., i napustila svoja uporišta prije okončanja bitke. Tako ih s leđa napade Halid ibn Velid, koji je tada bio u redovima mušrika, i preokrenu tok bitke na štetu muslimana. Muslimane steže muka. Opkoliše Poslanika i raniše ga u čelo, slomiše mu dva zuba i povrijediše očnu jagodicu. Muslimani se uznemiriše, mislili su da je Vjerovjesnik ubijen.

U tom se momentu oko Poslanika okupi deset junaka, iskrenih u vjeri, štiteći ga svojim tijelima, braneći ga svojim životima. Među njima je bio i Sa'd. Primijetio ga je Poslanik, s.a.v.s., pa mu reče, podstičući ga na borbu: "Gađaj Sa'de... za tebe bih žrtvovao i oca i majku."

To je ispunilo ponosom Sa'dovu dušu; plemeniti Poslanik ga pretpostavio svojim roditeljima! Povodom toga Alija ibn Ebi-Talib, r.a., rekao je: "Nisam čuo da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzdigao nekoga iznad svojih roditelja, osim Sa'da. Čuo sam na Uhudu kada je rekao: 'Gađaj Sa'de... za tebe bih žrtvovao i oca i majku.'"

Sa'd je običavao da kaže s ponosom: "Tako mi Allaha, ja sam prvi Arap koji je na Allahovom putu gađao strijelom."

DVA ORUŽJA

Kao što je Sa'd ibn Ebi-Vekkas bio poznat po preciznosti u gađanju lukom i bacanju koplja, isto tako bio je poznat kao onaj čija je dova bila kabul (uslišana).

Posjedovao je dva oružja, oba je stavio u službu borbe na Allahovom putu i poziva u islam: strijelu i dovu.

Ni u mladosti nije prisustvovao zabavama i lumpovanjima, bio je zabavljen pravljenjem oružja. Odlazio je u pustinju gdje se podučavao vještini gađanja, tako da je postao jedan od najvještijih strijelaca.

Njegovo drugo oružje bila je momentalno uslišena dova, o čemu su poznata mnoga prekrasna kazivanja.

Amir ibn Sa'd prenosi:

"Čuo je Sa'd čovjeka kako vrijeđa Aliju, Talhu i Zubejra, pa mu je naredio da prestane što ovaj ne posluša. Rekao mu je:

'Proklet ću te!'

Ovaj mu dogovori:

'Prijetiš mi kao da si Poslanik.'

Sa'd potom uze abdest, klanja dva rekata, zatim diže ruke i reče: 'Bože moj, Ti znaš da je ovaj čovjek psovao ljude kojima si Ti podario Svoju blagodat, pa Te vrijeđanje njih srdi. Učini ovoga znakom (tvoje srdžbe).'

Nije prošlo dugo kad, iz jedne pregrade, istrča odbjegla deva. Ništa je nije moglo zaustaviti sve dok nije ušla u gužvu, među ljude, kao da nešto traži. Deva nasrnu na onoga čovjeka i obori ga pod noge. Gazala ga je sve dok nije umro."

Ovo kazivanje predstavlja jasan dokaz dubine Sa'dovog imana i čistote njegove prefinjene i plemenite duše, čija je dova bila iskrena i čista.

Odlika koju mu je podario Uzvišeni Allah, bila je plod dove Božijeg Poslanika, s.a.v.s., koju je Poslanik proučio iz svoje velike ljubavi prema Sa'du.

Sa'd se bio razbolio za vrijeme Oprosnog hadža, pa ga je Poslanik potrao rukom po čelu, govoreći: "Bože moj, otkloni od njega bolest. Bože ljudi, Vladaru ljudi, Ti si Onaj Koji daje ozdravljenje, niko ga ne može izliječiti osim Tebe. U ime Allaha, tražim zaštitu od svega što nanosi štetu. Bože moj, učini zdravim njegovo srce, njegovu dušu i njegovo tijelo. Otkloni od njega bolest i primi njegove dove."

U jednoj drugoj prilici Vjerovjesnik je molio: "Bože moj, upravi njegovu strijelu, uslišaj mu dovu i učini ga omiljenim među Tvojim robovima."

ŽELJA ZA UDJELJIVANJEM

Sa'd je živio podugo, oko osamdeset godina. Za svoga života, ispunjenog radom, stekao je veliki imetak, radeći dozvoljeno (halal). Međutim, nije škrtario, dijelio je sirotinji, muhtačima i nevoljnicima.

Uvijek je dijelio i poklanjao, a sve što je više dijelio, Allah mu je više povećavao imetak.

Razbolio se u godini Oprosnog hadža, tada je imao samo jednu kćerku. Obišao ga je Poslanik, s.a.v.s., pa ga je Sa'd upitao:

"Allahov Poslaniče, imam veliki imetak a nasljeđuje me samo kćerka, pa da li da dvije trećine imetka dam u sadaku?"

"Ne!", reče Poslanik.

"A pola?", upitao je Sa'd.

"Ne!", ponovi Vjerovjesnik.

"Da li da dam, onda, trećinu?"

"Da, a i trećina je puno. Bolje ti je da ostaviš svoje nasljednike bogatim, nego da traže od drugih. A uistinu, za sve ono što podijeliš, želeći pri tome Allahovo zadovoljstvo, dobit ćeš za to nagradu. Čak za zalogaj kojim nahraniš svoju ženu", reče Vjerovjesnik, s.a.v.s.

Poslije toga, Sa'd je dobio mnogo sinova, ali je i dalje zadržao običaj dijeljenja i davanja sadake.

LAV SA KANDŽAMA

Na Allahovom putu, Sa'd se borio za vremena Poslanika, s.a.v.s., i halife Omera, r.a.

Njegova uloga predstavlja svijetle stranice islamskog osvajanja. Rijetko se desio neki događaj ili bitka, a da se tu nije našao Sa'd, istinski borac-konjanik.

Njegova historijska veličina i ratna darovitost, naročito se pokazala kada je halifa Omer odlučio da stane u kraj neprekidnim napadima koje su vršili stanovnici Iraka, prekršivši ugovor. Perzijanci su napadali na muslimane i nanosili im ogromne gubitke u ljudstvu i ratnoj opremi.

Halifa Omer el-Faruk je odlučio da krene u presudnu bitku kojom bi okončao to stanje i zauvijek uništio djelotvornu moć Perzijanaca.

Pozvao je muslimane na zajednički namaz i na dogovor. Pošto im je izložio situaciju, počeli su predlagati imena ljudi koji su dostojni ovoga velikoga zadatka, vođenja muslimanske vojske, tražili su junaka-konjanika koji će izvojevati pobjedu.

Abdurrahman ibn Avf je rekao:

“Našao sam ga!”

Omer upita:

“Ko je?”

“Lav (s kandžama), mudžahid Sa’d ibn Malik Zuhdijj, Sa’d ibn Ebi-Vekkas!”

Svi prisutni podržaše taj prijedlog. Omer pozva Sa’da i imenova ga namjesnikom iračke pokrajine i povjeri mu vođstvo nad muslimanskom vojskom.

Kad je došao da se oprosti od njega, Omer el-Faruk uputio mu je riječi koje izviru iz čvrstog imana u duši: “O Sa’de, neka te ne zanosi ako ti se kaže ‘Poslanikov amidžić i njegov ashab’, jer čovjek neće postići kod Allaha svojim porijeklom ništa, nego samo svojom pokornošću Njemu. Najugledniji i najobičniji kod Allaha su jednaki. Allah je njihov Gospodar a oni su Njegovi robovi, različiti su po snazi a postižu nagradu kod Allaha svojom pokornošću. Pazi na odredbe kojih se držao Poslanik, s.a.v.s., otkada je poslan pa sve do svoje smrti. Drži ih se dobro, to je pravi put.”

OSVAJANJE PERZIJE

Sa’d ibn Ebi-Vekkas postavljen je za namjesnika Iraka i vođu vojske. Tamo je vodio muslimane iz pobjede u pobjedu. Smjenjivala su se osvajanja za osvajanjima. Povećala se površina islamske države. Sa’d je poslao pismo halifi Omeru, r.a., objašnjavajući mu situaciju i opisujući mu stanje muslimana.

Slušajući savjete halife, Sa’d pozva Rustema, vođu Kisrine vojske, u islam, što ovaj odbi. Uslijedila je bitka. Nakon brojnih čarki, odlučeno je da bitka bude u Kadisijji.

Na početku bitke, Sa’d se razbolio, te se nije mogao upustiti u vrtlog toga boja. Cijelo tijelo mu je bilo prekriveno plikovima.

Kuću u kojoj je boravio učinio je komandom. Obratio se muslimanima, podstičući ih na džihad, klanjao je podne namaz, a zatim izdao naredbu za pokret, uzvikujući tekbire:

“Allahu ekber... Allahu ekber... Allah je najveći... Allah je najveći...”

Sa svoga položaja pratio je tok bitke, šaljući im upute i u isto vrijeme boreći se sa bolovima koji su mu zadavali plikovi. Vojske su se izmiješale. Muslimanske sablje su počele da ubijaju i komadaju Kisrinu vojsku... ubijajući nevjerstvo i uništavajući mnogoboštvo u liku obožavaoca vatre, Perzijanaca.

Najvredniji poklon koji je dat Sa’du bila je Rustemova glava, vođe perzijske vojske, donešena na koplju.

Nakon Kadisijje njegovom zaslugom nastavljen je blagoslovljeni napredak vojske prema Nehavendu, zatim prema El-Medainu gdje je uzeta Kisrina kruna. Muslimani su dobili ogroman ratni plijen.

Nakon toga, kao namjesnik Iraka, Sa'd je izgradio Kufu i učvrstio temelje islama na širokim prostranstvima nove islamske države.

VELIKA SMUTNJA

Kad se desila velika smutnja među muslimanima, nakon ubistva halife Osmana ibn Affana, r.a., između novoizabranog halife Alije ibn Ebi-Taliba, r.a., i Muavije ibn Ebi-Sufjana, r.a., namjesnika Šama, Sa'd zapade u veliku tugu, osami se, slomljenog srca i suznih očiju prateći šta se dešava. Osjećao se nemoćnim da spriječi fitnu.

Izdvojio se od svijeta, boraveći među svojim devama, razmišljajući i tražeći od Allaha, dž.š., oprosta.

Njegovom je sinu Omeru teško palo što mu se otac osamio, veliki junak, osvajač Perzije, onaj koji se borio sa Poslanikom, s.a.v.s., u svim bitkama. Smatrao ga je dostojnijim hilafeta od zavađenih, a i halifa Omer ga je izabrao među šestericu kandidata za halifu. Rekao mu je:

"Borba se vodi oko hilafeta a ti ovdje sjediš!?"

A Sa'd mu je odgovorio:

"Sinko moj, čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: 'Zaista Allah voli roba koji je bogat a skroman i bogobojazan.'"

Sa'd je u očima velikog broja muslimana bio najpogodniji čovjek za preuzimanje hilafeta, koji bi mogao okončati sukob i dokrajčiti veliku smutnju.

Kada mu je došao bratić Hašim ibn Utbe ibn Ebi-Vekkas, govoreći mu:

"Amidža, evo ovdje je stotinu hiljada sablji (stotinu hiljada naoružanih vojnika tebi na raspolaganju), smatraju te najzaslužnijim čovjekom za hilafet", Sa'd je odgovorio:

"Hoću od stotinu hiljada sablji samo jednu sablju, kojom, ako udarim vjernika, ništa mu ne naškodi, a ako udarim nevjernika, presiječe ga."

Po tom odgovoru možemo shvatiti ko je bio Sa'd ibn Ebi-Vekkas... voli Allahovu vjeru... odbija sukob među muslimanima.

PRESELJENJE NA AHIRET

Sa'd ibn Ebi-Vekkas je za života raspolagao ogromnim imetkom koji mu je Allah podario, ali ga to nije moglo odvratiti od vjere i učiniti ga da zaboravi svoju skromnost i bogobojaznost.

Sa'dov je smrtni čas zakucao dok je bio u svojoj kući u El-Akiki u Medini. Zaželio je da se susretne sa svojim Gospodarom noseći svoju najljepšu uspomenu... uspomenu koja sjedinjuje skromnost, džihad i iman...

Naišaretio je na ormar da ga otvore... A kad su ga otvorili, našli su ogrtač, pohaban i izderan. Kazao je porodici da su to njegovi ćefini, govoreći: "U ovome sam se borio protiv mušrika na Bedru. Sačuvao sam ga za ovaj dan i želim da u njemu izađem pred Allaha."

Tako se okončao život još jedne od velikih islamskih ličnosti. Vratio se Uzvišenom junak džihada, veliki heroj među herojima islama.

Ukopan je u Medini, na Bekiji, mezarju časnih ashaba Resulullaha."

ZUBEJR IBNUL-AVVAM, R.A.

الزبير بن العوام رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Zubejr je sin El-Avvamov, a on je sin Huvejlidov, a on je sin Esedov, a on je sin Abdul-Uzzaov, a on je sin Kusajjov, a on je sin Kilabov, a on je sin Murrov, a on je sin Luajja el-Kurešija el-Esedija. Nadimak mu je bio Ebu-Abdillah.

Majka mu je Safijja, kći Abdul-Muttaliba i tetka Božijeg Poslanika, s.a.v.s. Majka ga je zvala Ebu-Tahir, po svome bratu Zubejru ibn Abdul-Muttalibu. A otac mu, El-Avvam ibn Huvejlid, bijaše brat Hatidže bint Huvejlid, supruge Poslanika, s.a.v.s., i Majke vjernika, radijallahu anha.

LIČNOST

Zubejr ibnul-Avvam, r.a., bio je hrabar čovjek, smion i preduzimljiv. U sebi je nosio sve odlike junaka. Islam je još više uskladio njegovu ličnost, obogativši je plemenitošću, darežljivošću i požrtvovanjem na Allahovom putu.

Bio je čovjek srednjega rasta, skladnoga tijela, ozarena lica, tamne crne puti, rijetke brade, smirena pogleda. Odlikovao se visokim stupnjem inteligencije i brzinom razumijevanja, što mu je bilo od koristi da ostvari ogromne dobiti u trgovini.

ISLAM

Kada je sišla Objava od Gospodara Svjetova na izabranog među stvorenjima i poslanicima, vjerovjesnika Muhammeda, sina Abdullahova, s.a.v.s., prvi koji se odazvao Poslaniku i objavio svoj islam bio je Ebu-Bekr es-Siddik, r.a.

Zatim poče Ebu-Bekr tajno prilaziti mladićima Kurejšija, objašnjavajući im savršenstvo nebeske poruke i svetost njenih ciljeva. Zubejr ibnul-Avvam imao je petnaest godina kada ga je Ebu-Bekr pozvao u islam. Allah, dž.š., obasuo je Svojom svjetlošću njegovu dušu i srce, te se odazvao pozivu. Uputio se Poslaniku, s.a.v.s., pred kojim je izjavio šehadet i bio je četvrti ili peti čovjek u islamu. To je bilo prije nego što su muslimani uzeli El-Erkamovu ibn Ebu-Erkamovu kuću u Meki za mjesto tajnog okupljanja, a koja je kasnije postala "kuća islama."

ČVRSTA VJERA

Primanje islama od Zubejra ibnul-Avvama bilo je za njegovu porodicu i pleme zapanjujući događaj. Taj vrsni mladić, čista i plemenita roda, u kojeg se njegova familija uzdala da će zauzeti vodeći položaj u svome plemenu, objavljuje islam i slijedi novu vjeru, napuštajući obožavanje kipova i idola, ljudske tvorevine, koje niti štete niti koriste, a njegovi djedovi su ih obožavali?!

Njegov amidža se silno rasrdio, pa sa kurejšijskim silnicima poče mučiti prve muslimane. Maltretirali su ih i izmišljali sve moguće načine njihovog zlostavljanja.

Zubejr je bio izložen strahovitom mučenju kakvo nije doživio niti jedan od plemenitih ashaba. Amidža bi ga zavezao i zamotao u hasuru, a zatim bi zapalio vatru blizu njega, usmjerivši dim prema njemu da ga guši. A Zubejr je ostao ustrajan i čvrste vjere. Nisu ga mogle odvratiti od islama sve muke na svijetu.

Došao bi Zubejrov amidža, dok bi on bio u mukama, otežana disanja, iscrpljen i obraćao mu se: "Ostavi Muhammedovu vjeru... Oslobodit ću te ovog mučenja."

Međutim, Zubejr ga je zanemarivao, što je još više povećavalo njegov bijes. A kada bi mu amidža uporno ponavljao svoj zahtijev, usprotivio bi se, i pored svojih muka, odgovorio bi mu s ponosom i vjerom: "Ne... Allaha mi, neću se vratiti nevjerstvu… nikada!"

Trpio je tako Zubejr, sve dok Poslanik nije izdao naredbu muslimanima za hidžru u Abesiniju. Zubejr je bio među muhadžirima.

Oženio se Esmom, kćerkom Ebu-Bekra, r.a., koja je kasnije bila poznata kao Esma sa dva pojasa. Tako je postao badžo Božijeg Poslanika, s.a.v.s., koji se oženio Esmom, sestrom Aiše, Majke vjernika.

U vrijeme kada se oženio Esmom, Zubejr je bio siromašan mladić, koji nije posjedovao ništa osim jedne kobile. Esma, kći Ebu-Bekra, r.a., brinula se o njoj i timarila je. Ona mu je bila potpora u teškoj situaciji, sve dok mu Allah nije otvorio puteve trgovine, tako da postade jedan od najbogatijih ashaba.

On je jedan od šesterice ashaba, koje je imenovao halifa Omer ibnul-Hattab, r.a., da

izaberu halifu poslije njega. A Allahov Poslanik, s.a.v.s., preselio je na ahiret zadovoljan njime.

A što je još više od toga, Zubejr je jedan od deseterice kojima je obećan Džennet.

Poslanik, s.a.v.s., pobratio ga je sa Abdullahom ibn Mes'udom kada je bratimio muslimane Meke. Zatim ga je pobratio sa Selemom ibn Selamom ibn Kurejšijem iz Medine kada su muslimani tamo učinili hidžru.

Abdullah ibn Zubejr bio je prvo muhadžirsko dijete rođeno u Medini.

PRVA SABLJA U ISLAMU

Čovjek poput Zubejra, po svojoj preduzimljivosti, hrabrosti i odlikama, bio je od najboljih branilaca vjere Božijeg Poslanika, s.a.v.s. A plemeniti ashabi i historičari opisali su ga kao "prvu sablju" u islamu.

Za taj nadimak vezana je krasna priča koja pokazuje veličinu junaka još iz njegove rane probuđene mladosti, koja je buknula džihadom na Allahovom putu.

Na početku islamskoga poziva, dok je bio mali broj muslimana, Allahov Poslanik, s.a.v.s., sastajao se sa ashabima tajno, u kući El-Erkama ibn Ebu-Erkama.

U to su vrijeme kurejšiski silnici i gospoda zlostavljali muslimane, mučeći ih i maltretirajući. Izmišljali su nove metode kako bi ih oslabili i odvratili od njihove vjere. Jedna od tih metoda bila je širenje lažnih glasina, kako bi izazvali nemir i komešanje u muslimanskim redovima.

Tako se jednog dana proširila glasina u Meki, kako su se nevjernici uspjeli dočepati Poslanika, s.a.v.s., i ubiti ga.

Zubejr se uzbudio kada je čuo tu glasinu, te se uputi ulicama Meke i prema mjestima za koje je znao da ih je Poslanik posjećivao, bjesneći poput snažnog vihora, a bio je naumio nešto opasno. Ako je glasina lažna, umirit će se i stišat će se njegov bijes. A ako je vijest tačna, tada će njegova sablja udariti po mušricima, ubijati ih i kositi. Pa, ili će on njih poubijati, ili će oni ubiti njega, i bit će šehid... Tako je razmišljao sve dok nije stigao do najvišeg mjesta u Meki, a ljudi su se sklanjali ispred njega. Ugledao je Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., koji se iznenadi njegovom izgledu i bijesu, i maču u ruci, pa ga upita:

"Šta ti je, Zubejre?"

A on mu odgovori, dok su mu suze radosnice lile niz obraze:

"Čuo sam da si uhvaćen."

Tu Poslanik, s.a.v.s., učini dovu za njega i njegovu sablju.

JUNAK BEZ PREMCA

Zubejr, r.a., bio je, uistinu, junak bez premca. Niko se nije mogao ravnati s njim u inteligenciji, hrabrosti, poletu niti mu je iko bio dorastao u ratnoj spretnosti, koju je dobro znao iskoristiti u borbi na Allahovom putu. Nasrtao bi u bitkama, priželjkivajući šehadet ili pobjedu, ne obraćajući pažnju na rane koje bi zadobio po tijelu.

Priča jedan od ashaba: "Uputio sam se sa Zubejrom ibnul-Avvamom jednom na put, pa sam mu vidio tijelo. Bilo je svo izbrazdano sabljama. Na prsima su mu bili ožiljci poput upalih očiju, od uboda nožem i strijelom, pa mu rekoh: 'Tako mi Allaha, vidio sam po tvome tijelu, što nisam vidio ni na jednom drugom.' A on će mi na to: 'Allaha mi, svaku od ovih rana sam zadobio, boreći se uz Allahova Poslanika i na Allahovom putu.'"

Zubejr ibnul-Avvam isticao se u svakoj bici i u svakoj situaciji. Bio je nepobjedivi junak i borac, uvijek u prvom redu.

U Bici na Jermuku bio je vođa jednog odreda. Desilo se da je rimska vojska, na mjestu gdje se on borio, bila brojčano veća. Nadmašivala je muslimansku vojsku i ratnom opremom i bojnom vještinom. Počeše muslimani uzmicati pred tom ogromnom silom koja je na njih navalila.

Zubejr istupi uzvikujući gromoglasno:

"Allahu ekber..."

A onda udari sam na rimsku vojsku, udarajući sabljom desno-lijevo. Vojnici su bježali ispred njega, sve dok nije stigao do kraja ešalona. Zatim se sam vrati sa sabljom u ruci, a neprijatelj je stajao zabezeknut od njegovog postupka. Tada se muslimani učvrstiše i zavikaše svi Zubejrovim povikom:

"Allahu ekber..."

Pobjeda je bila njihova.

Znao je Allahov Poslanik, s.a.v.s., Zubejrovu vrijednost i njegovu iskrenost prema Allahovoj vjeri, pa mu je iskazao veliku počast. O tome priča Alija ibn Ebi-Talib, prenoseći od Vjerovjesnika: "Rekao je Božiji Poslanik, s.a.v.s.: "Svaki poslanik ima svoga prisnog pomagača, a moj pomagač je Zubejr ibnul-Avvam."

Ta Poslanikova počast prema Zubejru još se uvećala kada ga je obradovao Džennetom, rekavši o njemu i o Talhi ibn Ubejdullahu: "Talha i Zubejr su moje komšije u Džennetu."

A on ne bi osvojio tako visoko mjesto kod Poslanika, da to nije zaslužio, samim tim što je silno žudio za šehadetom. Svaka bitka u kojoj je učestovao je dokaz tome. Priča Zubejr o svojoj žudnji za šehadetom, pa kaže: "Talha ibn Ubejdullah dao je svojim sinovima

imena poslanika, a znao je da nema poslanika nakon Muhammeda. Ja ću svojim sinovima dati imena šehida ne bi li i oni bili šehidi." Tako je i nazvao svoju djecu:

sinu Abdullahu dao je ime po ashabu šehidu Abdullahu ibn Džahšu;

sinu Munziru po imenu ashaba šehida Munzira ibn Amra;

sinu Urvetu po imenu ashaba šehida Urve ibn Amra;

ime Hamza dao je po imenu ashaba šehida i amidže Božijeg Poslanika, s.a.v.s., Hamze ibn Abdul-Muttaliba;

ime Džafer je dao po imenu Poslanikova amidžića, a svoga daidžića, ashaba šehida Džafera ibn Ebi-Taliba;

sinu Mus'abu dao je ime po imenu ashaba šehida Mus'aba ibn Umejra;

a sinu Halidu dao je ime po imenu ashaba šehida Halida ibn Se'ida.

Time je želio iskazati počast šehidima koji su pali u borbi na Allahovom putu da bi učvrstili temelje dini-islama. U svom postupku ostao je jedinstven, kao što bijaše junak kakvom ravna nema.

On je taj za koga se reklo: "Nikada se nije prihvatio neke vlasti, niti prikupljanja poreza, niti zemljarine, niti bilo čega drugog, osim borbe na Allahovom putu."

Da li ima veće počasti i slave za čovjeka kojega Božiji Poslanik, s.a.v.s., uzdigne iznad svojih roditelja?

Zubejr ibnul-Avvam stekao je takvu čast u okršaju protiv Benu-Kurejze, kada mu se Božiji Poslanik obratio riječima: "Za tebe bih dao svoga oca i majku."

Pa blago mu se na toj počasti.

JUNAK U TEŠKIM OKRŠAJIMA

Rijetke odlike koje su ispunjavale ličnost Zubejra ibnul-Avvama učinile su da bude nenadmašan u svakoj dužnosti koja mu se povjeri.

Bio je običaj Božijeg Poslanika, s.a.v.s., da iskoristi sposobnosti svojih ashaba za poziv u dini-islam. Zbog toga bi zaduživao svakoga onim što njemu odgovara, i u čemu je očekivao da će uspjeti.

Zubejr ibnul-Avvam bio je prava osoba za teške zadatke. Mnogobrojne priče govore o teškim zadacima kojima je bio zadužen, a izvršio ih je sa punom sigurnošću i uspjehom. Tako je zaslužio zadovoljstvo Allaha i Njegova Poslanika.

Znamo kako se u Bici na Uhudu preokrenula situacija na štetu muslimana. Izgubili su bitku nakon što su je bili skoro dobili. Razlog tome bilo je kršenje naredbi Božijeg Poslanika, s.a.v.s., od jedne grupe muslimana. Bila je to teška lekcija iz koje su mnogo naučili.

Zubejr se zaprepastio kad je njegov daidža Hamza ibn Abdul-Muttalib pao kao šehid.

Svojim očima vidio je grozote koje su Kurejšije počinile na njegovom tijelu. Svoj bol je sačuvao u sebi, ne misleći na osvetu, jer islam zabranjuje kasapljenje.

Nakon što su se Kurejšije pobjedonosno povukle prema Meki, Poslanik je odlučio pokazati mušricima snagu islama koja ne priznaje poraz. Naumio je za njima poslati odred mudžahida. Izabrao je Ebu-Bekra es-Siddika, r.a., i Zubejra ibnul-Avvama, r.a., da predvode grupu od sedamdeset konjanika u potjeri za Kurejšijama. Dvojica su ashaba primijenili sjajnu taktiku prilikom potjere, tako da se Kurejšijama pričinilo da je broj muslimana jako veliki. Požuriše, bježeći prema Meki, da spase svoje glave.

Junačka djela Zubejra zaslužuju da se ispišu zlatnim slovima. A dovoljno je bilo ono što je učinio u ratu muslimana sa plemenom Benu-Kurejza u Medini, nakon Bitke na Hendeku i pobjede muslimana. Benu-Kurejza su bili prekršili spozarum sklopljen sa muslimanima i sklopili savez sa mušricima. Trebalo im je dati lekciju i primjernu kaznu.

Poslanik, s.a.v.s., sa svojom vojskom izvršio je opsadu Benu-Kurejze, oko njihovih utvrda. Ta opsada se oduljila, a oni se nisu predavali. Razmišljao je Poslanik na koji način da okonča opsadu. Za sprovođenje zadatka nije našao podobnijih ljudi od Alije ibn Ebi-Taliba i Zubejra ibnul-Avvama, r.a.

Dvojica junaka uputila su se prema utvrđenju da ispitaju njegove ulaze, zidine i visine. Zatim su zajedno stali ispred utvrde, rekavši sa punom vjerom, poletom i uvjerenjem: “Tako nam Allaha, ili ćemo okusiti ono što je okusio Hamza, ili ćemo otvoriti ovo njihovo utvrđenje. Tu njih dvojica sami provališe tvrđavu. Sa rijetkom hrabrošću, uzvikujući “La ilahe illellah” i tekbirajući, počeše udarati sabljom. Oni što su bili unutar utvrđenja prestrašiše se, pa ih spopade panika, dok su tekbiri odzvanjali među njima. Alija i Zubejr iskoristiše njihovu ukočenost, pa se strahovitom brzinom uputiše prema vratima i otvoriše ih, kako bi muslimani prodrli unutra i porazili pleme Benu-Kurejza.

To je bio psihološki momenat ostvaren hrabrošću, čvrstinom živaca i dubinom vjere.

Teško je nabrojati sva slavna djela Zubejra, međutim, ono što je učinio u Bici na Hunejnu smatra se junaštvom kakvo, možda, nije učinio niko prije njega. Teško da bilo koji čovjek tako nešto može sam sprovesti.

Naime, nakon što su mušrici bili poraženi u Bici na Hunejnu, razbježali su se na sve strane. Muslimani su se uz tekbire spremali za pobjednički povratak sa ratnim plijenom.

Maliku ibn Avfu, vođi plemena Havazin, teško je palo gledati kako se muslimani vraćaju kao pobjednici, pa je izabrao nekolicinu svojih ljudi i skupio ih na jedno mjesto pored kojeg su trebali proći muslimani. Isplanirali su podlu zasjedu iz koje će iskočiti i napasti ih sleđa.

Zubejr je primijetio njihovu namjeru, ali neko vrijeme nije želio opomenuti druge muslimane, te sam provali njihovu zasjedu. Rastjerao ih je i potjerao sa mjesta kao što bi to učinio odred vojske. Tako je poštedio muslimane prepada i neželjenog iznenađenja.

VELIKODUŠNI DOBROČINITELJ

Kao što je Zubejr ibnul-Avvam bio izvstan borac i junak "bez premca", isto tako je bio plemeniti dobročinitelj, koji je podijelio ogromno bogatstvo na Allahovom putu, toliko da je kada je umro, bio u dugu. Ljubav ka dobročinstvu bila je ukorjenjena u njemu kao i ljubav prema borbi na Allahovom putu. Baveći se trgovinom, stekao je ogromno bogatstvo, toliko da je broj sluga koji su se brinuli o njegovom bogatstvu dostigao hiljadu. Ali ništa od tog imetka nije ulazilo u njegovu kuću, nego je dijelio onima koji su bili u potrebi, sirotinji i na Allahovom putu.

Bio je potpuno uvjeren, da što više dijeli na Allahovom putu, više se povećava njegov imetak i bogatstvo. Oslanjao se na Gospodara svjetova, a On mu je bio dovoljan Pomagač. Bio je spreman darovati i svoj život na Allahovom putu.

Umro je, a bio je zadužen, pa je oporučio svome sinu Abdullahu podmirenje njegovih dugova. Rekao mu je: "Ako vidiš da ti je neki dug pretežak, zatraži pomoć od mog Gospodara."

A Abdullah ga upita:

"Na kojeg gospodara misliš?"

Zubejr mu odgovori sa punim povjerenjem i vjerom:

"Allah... On je najbolji Gospodar i dovoljan Pomagač."

O tome je kasnije pričao njegov sin Abdullah, rekavši: "Tako mi Allaha, kad god sam zapao u poteškoću zbog njegovog duga, rekao bih: 'Gospodaru Zubejrov, oduži njegov dug... Pa bi ga On odužio."

PRESELJENJE NA AHIRET

Zubejr ibnul-Avvam nije prestajao voditi džihad na Allahovom putu onako kako je smatrao da treba i kako je bio uvjeren. Bio je čovjek od odluke, koji je sprovodio ono u šta je bio uvjeren i što je smatrao istinom.

Kada se desila velika fitna među muslimanima, nakon ubistva halife Osmana ibn Affana, r.a., došlo je do "Sukoba kod deve" između Alije ibn Ebi-Taliba, r.a., i onih koji su tražili osvetu za Osmanovo ubistvo.

Našao se Alija, r.a., nasuprot Aiše, radijallahu anha. Majka vjernik bila je u svojoj nosiljci. Nasuprot Alije bila su i dvojica Poslanikovih prijatelja u Džennetu, Talha i Zubejr. Silno se isplakao kada se našao u takvoj situaciji. Tajno je zatražio da se sastane sa Talhom i Zubejrom, pa kada su se sastali, Alija, r.a., reče:

"Zubejre... Tako ti Allaha, sjećaš li se dana kada je pored tebe prošao Božiji Poslanik, s.a.v.s., a mi smo bili na tom i tom mjestu, pa ti reče: 'Zubejre, voliš li Aliju?' A ti si odgovorio: 'Kako neću voljeti svoga daidžića i amidžića i onog ko je u mojoj vjeri.' A on ti reče: 'Zubejre... Allaha mi, ti ćeš se boriti protiv njega, i bit ćeš nepravedan prema njemu.'"

Zubejr mu odgovori:

"Da, sad se sjećam, bio sam to zaboravio. Allaha mi, neću se boriti protiv tebe..."

Zubejr ibnul-Avvam odmah se povuče sa bojišta. Dok je boravio u mjestu zvanom "Vadis-Siba", pratila ga je jedna grupa onih što su izazivali smutnju i sukob, pa mu se privuče Ibn-Džermuz. Ubio ga je dok je klanjao i oteo mu sablju. Zatim požuri Alijinom uporištu, noseći sablju i misleći da mu nosi radosnu vijest. Kada je Alija, r.a., saznao šta je Ibn-Džermuz uradio, reče: "Obavijestite ubicu Safijjina sina, da mu je Džehennem."

A kada su mu donijeli Zubejrovu sablju, privuče je sebi... pa je stade ljubiti. Plakao je i govorio: "Koliko je samo ova sablja uklanjala teškoće Božijeg Poslanika, s.a.v.s."

Alija ibn Ebi-Talib, r.a., preuzeo je na sebe dženazu Zubejra i Talhe, koji takođe pade kao šehid.

"Nadam se da budem ja, Zubejr, Talha i Osman od onih za koje Allah kaže:

'Odstranili smo iz njihovih prsa mržnju i učinili ih braćom, na počivaljkama jedni prema drugim okrenutim.'" (El - Hidžr, 47),

rekao je Alija ibn Ebi-Talib, r.a., i dodao: "Svojim ušima čuo sam Božijeg Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: 'Talha i Zubejr su moji drugovi u Džennetu.'"

Tako je ugašen život velikana,
preselio je na ahiret smrću šehida,
borac kome nije bilo premca.

ABDULLAH IBN MES'UD, R.A.

عبد الله بن مسعود رضي الله عنه

NJEGOVO IME

Abdullah je sin Mes'udov, a on Gafilov, a on Habibov, a on Semhov, a on Farov, a on Mahzumijev, a on Sahilov, a on Kahilov, a on El-Harisov, a on Tejimov, a on S'adov, a on Henzilov, a on Mudrikov, a on Ilijasov, a on Mudara el-Hezlijja Ebu-Abdurrahmana. Bio je saveznik sa plemenom Beni-Zuhre. Ljudi su mu dali nadimak Ibn Ummi Abd.

LIČNOST

Abdullah ibn Mes'ud bio je od onih običnih Mekelija. Bogate Kurejšije unajmljivale su ga da im čuva stoku, tako da se on nije usuđivao sjediti s njima niti je prisustvovao njihovim sjelima. Bio je niska rasta tako da nije prelazio visinu čovjeka koji sjedi, sitan, mršavih nogu, maloga lica obilježenog preciznim crtama, crnoput. Uprkos tome, njegovo sitno tijelo nosilo je odlučnost i volju čvrstu poput brda koju ne povijaju poteškoće. Vjera koju je posjedovao Abdullah ibn Mes'ud bila je duboka poput okeana.

PRELAZAK NA ISLAM

Allahov Poslanik, a.s., poslan je cijelom čovječanstvu sa nebeskom porukom, pa je stanovnike Meke el-Mukerreme pozivao u novu vjeru spuštenu od Allaha, dž.š., posredstvom meleka Džibrila, a.s.

Nova vjera u koju je pozivao najodabraniji Poslanik i najodabranije stvorenje, Muhammed, sin Abdullaha, a.s., propagira međuljudsku jednakost, sprečavanje nasilja i zabranu ugnjetavanja, čemu su bili izloženi niži slojevi društva.

Istinska vjera dini-islam jeste vjera humanosti; ona navodi čovjeka da pritekne u pomoć čovjeku, da bogati usreći siromašnoga, da jaki pomogne slaboga. Zbog toga, dini-islam je podjednako upućen gospodi, kao što je upućen i siromasima, prosjacima i muhtačima.

Abdullah ibn Mes'ud čuo je za Poziv Muhammed ibn Abdullaha, a bio je tek stasao mladić. Međutim, tome nije pridavao veliku pažnju. Radeći kao siromašni najamnik, živeći životom pastira - čuvao je stado Ukbeta ibn Ebi-Mu'ajta. Abdullah je vidio svađe i netrpeljivosti između kurejševičke gospode i velikana. Međutim, za njega tu nije bilo udjela, on je bio daleko od toga. Nije potrajalo dugo, a i on sam osjetio je istinitost Poziva, vidjevši svojim očima nadnaravnosti date Poslaniku, a.s. Odazvao se pozivu i obznanio svoj prelazak u islam. Stavio se na raspolaganje i službu Poslaniku, a.s., koji mu je iskazao zadovoljstvo i dobrodošlicu.

POVJERLJIVI DJEČAK

Priča o Abdullahovom prelasku na islam počinje događajem koji je glavni uzrok njegova uvjerenja u ispravnost Poslanikovoga poziva. S druge strane, isti događaj ujedno poslužio je kao dokaz neporočnosti siromašnoga dječaka, koji čuva emanet stavljen njemu na povjerenje. Naime, jednoga dana, dok je Abdullah čuvao stado Ukbeta ibn Ebi- Mu'ajta, u jednoj mekanskoj dolini, dođoše mu dva umorna čovjeka. Na njihovim licima mogla se primijetiti iscrpljenost, a na bijelim ispucalim usnama žeđ.

Abdullah ibn Mes'ud ovako pripovijeda o svom prvom susretu sa Allahovim Poslanikom, a.s.: "Bio sam mladić koji je tek dostigao punoljetnost. Čuvao sam stado Ukbeta ibn Ebi-Mu'ajta, kada mi jednoga dana dođe Allahov Poslanik, a.s., u društvu sa Ebu-Bekrom, pa me upita: 'Mladiću, imaš li nam dati mlijeka da se napojimo?' Ja odgovorih: 'Meni je stado dato na čuvanje i neću vas napojiti.' Allahov Poslanik, a.s., ponovo me upita: 'Imaš li u stadu ovcu koja se nije janjila?' Rekao sam da imam, pa sam je doveo. Tada Allahov Poslanik dohvati ovcu, obrisa joj vime, pa zamoli Allaha, a u tom se napuni ovcino vime. Potom Ebu-Bekr donese izdubljen kamen, pa pomuze u njega. Prvo se napi Ebu-Bekr, a zatim Poslanik, a.s. Allahov Poslanik naredi vimenu, pa se ono vrati u svoj prvobitni oblik. Ja mu rekoh: 'Poduči me ovom govoru' A Allahov Poslanik, a.s., odgovori mi: 'Ti si već podučen, mladiću.'"

Prvi susret Abdullaha ibn Mes'uda sa najodabranijim stvorenjem govori nam dvije stvari:

prvo: Abdullah ibn Mes'ud kao povjerenik nad stadom Ukbeta ibn Mu'ajta, odbija da

napoji Poslanika, a.s., i Ebu-Bekra es-Siddika, r.a. Ovo je primjer njegova povjerenja i čuvanja tuđeg bogatstva datog mu na povjerenje. Ovo je kasnije bilo presudno kod Poslanika, a.s.;

drugo: Allahov Poslanik, a.s., kod mladića vidio je brzinu i pronicljivost, što ga je podstaklo da ga obavijesti o znanju koje će steći, rekavši mu: "Ti si već podučen, mladiću."

PRVI KARIJA[23]

U prvim danima objave islama, kao što smo već kazali, muslimani su bili neznatni i nejaki, a skupljali su se u kući El-Erkama ibn Ebi- Erkama u Meki. U njoj su učili islam i dogovarali se o načinu širenja nove vjere. Kurejšije do tada nisu čuli da je neko glasno i javno učio Allahove ajete. Sjedeći sa Muhammedom, a.s., ashabi koji su se prvi odazvali pozivu u novu vjeru poželjeli su da jedan od njih prouči nešto od Allahovih uzvišenih ajeta, a da ih Kurejšije čuju.

Poslušajmo predanje časnoga ashaba Ez-Zubejra ibn el-Avvama koji je bio svjedok događaja sa Kurejšijama: "Prvi koji je naglas proučio Kur'an poslije Allahovoga Poslanika, a.s., bio je Abdullah ibn Mes'ud, r.a. Naime, jednoga dana sakupili su se ashabi Allahovoga Poslanika, a.s., i rekli: 'Tako nam Allaha, Kurejšije nisu još čuli da je neko javno proučio nešto iz Kur'ana. Pa ko bi to mogao uraditi?'

'Ja ću', javio se Abdullah ibn Mes'ud.

'Bojimo se za tebe, želimo čovjeka čije će ga pleme moći zaštititi od Kurejšija, ako ga htjednu kazniti', rekoše ashabi.

Abdullah ibn Mes'ud im reče:

'Dozvolite mi, Allah će me zaštititi.'

Sljedećeg dana, Abdullah ibn Mes'ud otišao je na mjesto gdje se Kurejšije okupljaju, pa stao i zaučio:

"U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog.'"

"Milostivi, Poučava Kur'anu..."[24] Učio je tako, a Kurejšije su se okupljale oko njega pokušavajući da razaberu šta govori.

'Šta ovo zbori ibn Ummi Abd?'

'Citira nešto od onoga što je došlo Muhammedu, rekli su neki, a zatim navalili na Ibn-Mes'uda, udarajući ga gdje stignu.

Abdullah ibn Mes'ud je i dalje učio ajete, učio je sve dok je htio, a potom se vratio svojim drugovima, onako ozlijeđen i izgruvan po licu i tijelu.

'To je ono čega smo se plašili za tebe', rekoše mu ashabi.

A Abdullah ibn Mes'ud odgovori:

‘Allahovi neprijatelji mi nisu nikada bili beznačajniji. Ako želite, i sutra ću uraditi isto što sam uradio danas.’

‘Dovoljno je’, rekoše ashabi, ‘već su čuli ono što mrze.’”

Abdullah ibn Mes’ud bio je tako prvi koji je učio jasne kur’anske ajete, na najsvetijem mjestu u Meki - Bejtullahil-haramu. Poslije toga, Abdullah je često, svojim bogobojaznim i osjećajnim glasom, učio Kur’an Allahovom Poslaniku, a.s.

Jednom prilikom Poslanik, a.s., poželio je čuti Abdullaha ibn Mes’uda, pa ga pozva i reče:

‘Uči mi Kur’an, Abdullahu!’

Abdullah se postidi i reče:

‘Kako da učim kad je tebi objavljen?!’

A Resulullah, a.s., odgovori mu:

‘Volim da slušam kad neko drugi uči Kur’an.’

Abdullah ibn Mes’ud počeo je učiti suru En-Nisa, dok nije proučio ajet: *“A šta će tek biti kada dovedemo svjedoka iz svakoga naroda, a tebe dovedemo kao svjedoka protiv ovih...”*, nakon čega Allahovom Poslaniku, a.s., kliznuše suze niz lice i reče: “Dovoljno je.”

IZ POSLANIKOVE PORODICE

Allahov Poslanik, a.s., upoznao jelbn Mes’udovu iskrenost i spremnost da se žrtvuje na Allahovom putu, pa ga je približio sebi imajući u njega potpuno povjerenje. Abdullahova povjerljivost je prvi put pokazana pri susretu u dolini Meke dok je čuvao stado. Abdullah je povjerovao u iskrenost Poslanika, a.s., i savršenstvo Poziva kojim je zadužen, te mu se stavio u službu. Iz dana u dan se njegova vezanost i prisnost sa Resulullahom, a.s., povećavala. Ono je najzad naraslo do te granice da mu je bilo dozvoljeno pokucati na Poslanikova, a.s., vrata u bilo kom vremenskom periodu, i ulazio je u kuću bez imalo sustezanja.

Abdullah ibn Mes’ud žurio je da štogod usluži najodabranije stvorenje, Allahova Poslanika, a.s., pa mu je čak obuvao obuću pri njegovom izlasku iz kuće i skidao je kada bi ulazio. Isto tako, nosio je Resulullahovu obuću i misvak za zube, zaklanjao Resulullaha prilikom kupanja i polijevao mu vodu. Također, budio je Poslanika i ulazio u sobu u kojoj je on boravio.

Ebu-Musa el-Eš’arij govori o toj vezi, pa kaže: “Došli smo ja i moj brat iz Jemena, pa smo pomislili da su Abdullah ibn Mes’ud i njegova majka iz Poslanikove, a.s., porodice, zbog čestog ulaženja u Resulullahovu kuću.”

Allahov Poslanik, a.s., ga je jako zavolio, a među ostalim ashabima ukazao mu posebno mjesto. Ibn Mes'ud je bio Resulullahov, a.s., tajnik. O Abdullahu ibn-Mes'udu i njegovoj vezi s Poslanikom, ashabi su znali reći: "Bilo mu je dozvoljeno šta nama nije i bio je svjedok čemu mi nismo bili."

Upravo zbog toga što je Allahov Poslanik, a.s., imao veliko povjerenje u njega dozvolio mu je da dođe u bilo kojem vremenu, rekavši: "Dozvoljeno ti je da uđeš kod mene u svakom vremenu."

PRAVNIK UMMETA

Družeći se sa Allahovim Poslanikom, a.s., Abdullah ibn Mes'ud stekao je veliko znanje iz fikha[25] i istinsku bogobojaznost, a sam o sebi je kazao: "Slušajući Allahovoga Poslanika, a.s., naučio sam sedamdeset sura u kojim mi nema premca među mojim drugovima."

Abdullah ibn Mes'ud bio je, dakle, izuzetan učač Kur'ana, a osim toga bio je jedan od ashaba koji je najbolje razumijevao Kur'ani-kerim.

U ovom je smislu zabilježeno predanje kada je jedan čovjek došao kod halife Omera ibn el-Hattaba. r.a., dok je on stajao na Arefatu i rekao mu: "Vladaru pravovjernih, dolazim iz Kufe, u kojoj sam ostavio čovjeka koji napamet diktira i tumači Kur'an."

Omer se naljuti kao rijetko kada, unese se čovjeku u lice i upita:

"Ko je on, teško tebi?"

"Abdullah ibn Mes'ud."

Kod halife Omera nesta svake ljutnje, pa smireno reče čovjeku: "Tako mi Allaha, ne znam da je ostao i jedan od ljudi dostojniji ovoj stvari (tumačenju Kur'ana) od njega. Ispričat ću ti nešto o tome.

'Allahov Poslanik, a.s., jedne je noći sjedio kod Ebu-Bekra. Razgovarali su o pitanjima koja se tiču muslimana, a i ja sam bio u društvu i učestvovao u razgovoru. Nakon razgovora, zajedno sa Resulullahom, a.s., izašli smo i uputili se ka džamiji. Kada smo stigli, zatekli smo nepoznatog čovjeka na namazu. Allahov Poslanik, a.s., zastao je i slušao njegovo učenje. A onda se okrenu i reče: 'Koga raduje da uči Kur'an onako kako je objavljen, neka uči po kiraetu kojim uči ibn Ummi Abd (Abdullah ibn Mes'ud).'

Poslije namaza, Abdullah ibn Mes'ud stao je i počeo učiti dovu, na što Allahov Poslanik reče: 'Traži, bit će ti dato! Traži, bit će ti dato. A ja rekoh u sebi', nastavlja Omer, 'Tako mi Allaha, poranit ću kod Abdullaha ibn Mes'uda da ga obradujem o Poslanikovoj garanciji za njegovu dovu. Tako sam i uradio. Uranivši stigao sam do njega, međutim, kod njega je već bio Ebu-Bekr koji me preteče. Tako mi Allaha, nisam se nikada takmičio sa Ebu-Bekrom u činjenju dobra, a da me nije pretekao.'"

Mnogo je primjera Abdullahova razumijevanja i znanja. Dovoljan dokaz tome jeste događaj sa halifom Omerom ibn el-Hattabom, r.a. Halifa je sreo karavan koj je dolazilo sa puta. Noć je bila mračna tako da nisu mogli prepoznati ko im dolazi u susret. U tom karavanu je bio i Abdullah ibn Mes'ud. Omer je rekao da ih dozovu:

"Odakle dolazite?"

A Abdullah ibn Mes'ud odgovori:

"Sa raznih strana."[26]

"A znate li šta je u Kur'anu najveličanstvenije?"

"Allah je - nema boga osim Njega - Živi i Vječni! Ne obuzima Ga ni drijemež ni san!"[27], odgovori Abdullah.

"Pitajte ih šta je u Kur'anu najpravednije?", upita Omer.

"*Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, dobro čini i da se bližnjim udjeljuje"*[28]*,* na to će Abdullah.

"Pitajte ih šta je univerzalno u Kur'anu?"

"Onaj ko bude uradio koliko i trun dobra - vidjet će ga, a onaj ko bude uradio i koliko trun zla- vidjet će ga,"[29] odgovori Abdullah.

"Šta je najstravičnije u Kur'anu?"

"To neće biti ni po vašim željama, ni po željema sljedbenika Knjige; onaj ko radi zlo bit će kažnjen za to i neće naći, osim Allaha, zaštitnika ni pomagača." [30]

"Pitaj ih šta u Kur'anu daje najviše nade?"

"Reci: 'O robovi Moji, koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti. On doista mnogo prašta i On je milostiv '" [31], odgovori Abdullah.

A Omer će na kraju:

"Pitajte ih je li među njima Abdullah ibn Mes'ud?"

Oni odgovoriše:

"Tako nam Allaha, jeste!"

"SUDIJA" EBU-DŽEHLU

Abdullah ibn Mes'ud preživio je patnje i zlostavljanja kao i svi prvi muslimani, ako ne i mnogo gore i teže od njih. On nije bio uticajna ličnost i nije poticao iz ugledne kuće niti je imao jako pleme koje bi ga štitilo od mušričkih napada. Međutim, Ibn-Mes'ud bio je osoba dubokoga vjerovanja i lijepoga ahlaka. Kroz svoje nedaće koje je preživljavao od moćnika Kurejšija, upoznao je zadrte i zagrižene Allahove neprijatelje.

Abdullah ibn Mes'ud preživio je i učestvovao u ratnim pohodima. Kao i ostali ashabi bio je uz Resulullaha, a.s., spreman da žrtvuje život na Allahovome putu.

Na dan Bedra islam je zasjao punim sjajem, neka je hvala Allahu što je tako bilo, a svjetlo vjerovanja zračilo je iz duša ljudi koji su bili uz Allahovoga Poslanika, a.s. Zbog toga je pobjeda bila njihova sudbina, od Allaha određena.

Bitka na Bedru pokazala je svijetu da je kraj nasilnika i zulumćara propast, a put pristalica Istine postojan i siguran.

Abdullah ibn Mes'ud nosio je na dan Bedra u duši želju o kojoj nikome nije govorio. Kretao se u žaru borbe poput pčele, s jednog na drugo mjesto, onako sitan i hitrih pokreta. Njegova pokretljivost nije bila uzmicanje niti bježanje, već potraga za određenom osobom želeći osvetu i njegovu kaznu. Odjednom, Abdullah ibn Mes'ud je ugledao dva Afrova sina kako se bore sa Ebu-Džehlom. Radostan što je našao koga je tražio, povika: “Držite ga!” Onda se približio i sabljom presudio Allahovom neprijatelju, odsjekavši mu glavu. Uzeo ju je i odnio Poslaniku, a.s., uzvikujući: “La ilahe illellah... Allahu ekber” (Nema boga osim Allaha... Allah je najveći!)

TEŽI OD UHUDA

Davno je rečeno “Čovjek se mjeri po njegovom srcu i jeziku.” Ova izreka ponajviše odgovara Abdullahu ibn Mes'udu. Ljudska vrijednost, uistinu, ne procjenjuje se po njegovoj krupnoći, visini ili ljepoti. Vrijednost je u duši bogobojaznoj, u oštroumnosti prodornoj i u činjenju dobročinstva. Abdullah ibn Mes'ud je upravo takve vrline stekao kroz druženje i činjenje hizmeta Allahovom Poslaniku, a.s. Zbog toga, Abdullah je uživao važno mjesto kod Allahova Poslanika, a.s. Jedne prilike Resulullah je rekao: “Kada bih trebao nekoga imenovati za vođu bez šure muslimana, imenovao bih Ibn Ummi Abda.”

Navest ćemo događaj koji najbolje pokazuje Abdullahovo mjesto kod Poslanika, a.s., i bitnu poziciju koju je zauzimao u islamu. Allahov Poslanik, a.s., sjedio je sa svojim ashabima, a među njima je bio i Abdullah ibn Mes'ud. Sjedili su ispod drveta na kojem su bili uzreli plodovi. Abdullah ibn Mes'ud popeo se na drvo da ubere nekoliko plodova. Kada su ashabi pogledali odozdo, vidjeli su njegove tanke potkoljenice, pa su se počeli smješkati i išaretiti jedan drugom. Primijetivši to, Resulullah, a.s., reče: “Smijete se potkoljenicama Ibn-Mes'uda?! Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, one su kod Allaha, dž.š., teže od brda Uhud.”

POVJERENIK BEJTUL-MALA KUFE

Abdullah ibn Mes’ud tokom je cijeloga svoga života bio u društvu sa Allahovim Poslanikom. a.s., sve do njegovog preseljenja na ahiret. Halifa Omer ibn el-Hattab, r.a., poznavao je Abdullahovu vrijednost, pa ga je postavio za povjerenika državne blagajne Kufe. Tom je prigodom, obraćajući se stanovništvu Kufe, rekao: “Tako mi Allaha, Koji je samo jedan, zaista, ja dajem prednost Abdullahu ibn Mes’udu nad sobom kod vas, pa uzmite od njega i podučavajte se kod njega.”

Zavoljeli su ga stanovnici Kufe, izuzev nekolicine koja nikad nikoga nije voljela. To su bili buntovni ljudi koji vole odmetništvo, pobune i smutnje. Ta privrženost se najbolje vidjela kada je halifa Osman ibn Affan, r.a., htio smijeniti Abdullaha ibn Mes’uda sa položaja povjerenika, na što se okupiše stanovnici Kufe i rekoše Abdullahu: “Budi sa nama i ne izlazi iz grada. Mi ćemo te zaštititi, da od halife ne dođe ništa što ti ne voliš.” Međutim, Abdullah ibn Mes’ud sa svojim čistim vjerovanjem, sa ahlakom klesanim u Poslanikovoj, a.s., kući, nije želio nikakvo opiranje Vođi pravovjernih. Obratio se stanovnicima Kufe i rekao im: “Zaista je na meni pokornost halifi i sigurno će se dogoditi smutnja, a ja ne želim biti prvi koji će joj otvoriti vrata.” Zatim se vratio u Medinu gdje naiđe na neke nesuglasice i razmimoilaženja sa halifom Osmanom , što navede Vođu pravovjernih da ukine Abdullahu novčano primanje. Uprkos svemu tome, Abdullah ibn Mes’ud nije progovorio nijednu ružnu riječ o halifi, neka je na njih obojicu Allahovo zadovoljstvo i selam.

Ibn-Mes’ud nagovijestio je ono što će se desiti muslimanima, upozorio je na veliku smutnju koja će doći poslije njegovog smjenjivanja, a u kojoj nije želio učestvovati. On je to i javno izjavio, rekavši: “Dogodit će se velika smutnja, a ja ne želim biti prvi koji će joj otvoriti vrata.”

BOGOBOJAZNI UČENJAK

Život Ibn Ummi Abda (Abdullaha ibn Mes’uda) u kući Resulullaha, a.s., ostavio je neizbrisiv trag na njemu. Bio je čovjek od nauke, bogobojazan i savjestan. Abdullah ibn Mes’ud nije bio samo sluga Allahovom Poslaniku, a.s., i učač Kur’ana nego je ta blagoslovljena veza proizvela učenjaka i pravnika. O njemu je Vladar pravovjernih Omer ibn el-Hattab, r.a., rekao: “On je posuda ispunjena znanjem.”

Allahov Poslanik, a.s., također je oporučio: “Prihvatite znanje Ibn Ummi Abda.”

Abdullah ibn Mes’ud bio je, dakle, poznavalac šerijatskog prava, vjere i prenosilac

časnog Resulullahovog hadisa. Koliko je bilo strahopoštovanje koje je Abdullah ibn Mes'ud osjećao kada bi se dotaknuo hadisa koji je prenosio direktno od Allahova Poslanika, a.s. Sav je drhtao bojeći se da ne bi nešto dodao ili zaboravio iz hadisa.

O ovome Alkame ibn Kajs kaže: "Abdullah ibn Mes'ud bi svakoga četvrtka, nakon ikindije držao ders. Nisam ga čuo, u toku svih tih predavanja da je rekao osim jedanput: 'Rekao je Allahov Poslanik, a.s...' Ja sam tada pogledao u njega, bio je naslonjen na štap koji se tresao i klatio."

Poštovanje prema najodabranijem stvorenju, Allahovome Poslaniku, a.s., onome što je on govorio i njegovome hadisu, dostiglo je granicu da je podrhtavao iz strahopoštovanja i bojazni da spomenuvši hadis štogod ne pogriješi.

Amr ibn Mejmun opisao je njegovo stanje kada bi citirao hadis Allahova Poslanika, a.s., u sljedećem predanju: "Išao sam često kod Abdullaha ibn Mes'uda. Godinu dana ga nisam čuo da prenosi hadis od Allahova Poslanika, a.s.,osim što je jednom rekao: 'Rekao je Allahov Poslanik...', pa ga je obuzela takva bojazan da sam primijetio kapi znoja velike kao graške kako kapaju sa njegova čela. Zatim je progovorio: 'U ovom je smislu rekao Allahov Poslanik, a.s...'"

Njegovo visoko mjesto među časnim drugovima prve generacije, neka je na njih Allahovo zadovoljstvo i selam, da se vidjeti iz govora Ebu-Muse el-Eš'arija: "Ne pitajte nas ni o čemu sve dok je među vama ovaj učenjak", tj. Abdullah ibn Mes'ud. Neki su ashabi vladaru pravovjernih Aliji ibn Ebi-Talibu rekli: "Vladaru pravovjernih, nismo vidjeli čovjeka ljepšeg ahlaka, korisnijeg u nauci, boljeg u društvu i bogobojaznijeg od Abdullaha ibn Mes'uda!"

"Tako vam Allaha, je li iskreniji od vas?", upita ih Vladar pravovjernih.

"Jeste!", rekoše.

"Bože moj, budi svjedok, Bože moj i ja kažem ono što su oni rekli, i još ljepše... Učio je Kur'an, dozvoljava ono što je Allah dozvolio i zabranjuje ono što je Allah zabranio... poznaje šerijatsko pravo i poznaje sunnet."

O Abdullahu ibn Mes'udu izrečene su mnoge izreke koje govore o dubini njegove mudrosti i znanju, te moći izražavanja kojoj ga je podučio Plemeniti Kur'an.

Zabilježeno je da je za halifu Omera ibn el-Hattaba. r.a., Abdullah kazao: "Njegov je islam bio osvajanje, njegova hidžra pobjeda, a njegova vladavina milost."

Također, osvrnuo se na važnost ljudskoga rada, pa je rekao: "Zaista, osjetim mržnju prema čovjeku kada ga vidim besposlena... da nema posla na dunjaluku, a ni posla za ahiret."

PRESELJENJE NA AHIRET

Svijeća Abdullahova života se polahko počela topiti i gasiti. Posljednje trenutke provodio je u ibadetu i razmišljanju. Ponavljao je: "Najveće bogatstvo jeste zadovoljstvo duše. Najbolja je opskrba bogobojaznost. Najgore je sljepilo neznanje. Najteže su greške laži. Najgora je zarada kamata, a najgora je hrana jetimski imetak. Ko oprašta, i Allah će njemu oprostiti."

Ovo su bili principi u životu Abdullaha ibn Mes'uda.

Kada mu je došao halifa Osman Zun-nurejn, r.a., nakon što se vratio u Medinu, rekao mu je:

"Na što se žališ?"

"Moji grijesi", odgovori mu Abdullah ibn Mes'ud.

"Za čim osjećaš potrebu?", upita ponovo halifa.

A Ibn-Mes'ud odgovori:

"Milost mog Gospodara."

Halifa ga upita:

"Da ti dovedem liječnika?"

"Moja je bolest od liječnika." (Od Allaha)

"Zar nećeš da naredim da ti daju platu?" (Nakon što mu je halifa prije ukinuo platu, kao što smo spomenuli.)

"Nemam potrebe za njom."

"Neka ostane tvojim kćerkama poslije tebe!", reče halifa.

"Zar se plašiš siromaštva za moje kćeri?! Ja sam naredio svojim kćerkama da svaku noć uče suru El-Vakia, jer sam čuo Poslanika, a.s., da je rekao: 'Ko prouči suru El-Vakia svako veče, neće ga nikada stići siromaštvo.'"

Abdullah ibn Mes'ud nije bio privržen dunjalučkom sjaju i ukrasima. Dunjaluk je u njegovim očima bio prolazan i kratak, kao što i jeste, a žudio je za zadovoljstvom Gospodara svjetova, Slavljenim, Veličanstvenim. Možda je u cijelom svom životu imao samo jednu istinsku želju... Želju koju traži istinski musliman.

O tome Abdullah ibn Mes'ud pripovjeda: "Bio sam sa Poslanikovim, a.s., mudžahidima u pohodu na Tebuk. Ustao sam u pola noći i u jednom dijelu vojnog logora primijetio svjetleću baklju. Otišao sam na mjesto odakle se vidjela svjetlost, gdje sam zatekao Poslanika, a.s., Ebu-Bekra i Omera, r.a. Sahranjivali su Abdullaha Zul-Bedžadejna el-Muznija koji je tu noć preselio na ahiret. Iskopali su mu kabur te Poslanik, a.s.,reče: 'Primaknite mi vašeg brata', i oni ga primaknuše. Kada su ga spuštali u kabur, Resulullah, a.s., reče: 'Allahu moj, zanoćio sam s njim zadovoljan... budi i Ti zadovoljan s njim!' A ja rekoh: 'Kamo sreće da sam ja vlasnik ovog kabura.'"

Abdullah ibn Mes'ud želio je da Allahov Poslanik, a.s., i njega stavi u kabur i uputi dovu i blagoslov kod njegova ukopa, kao što mu je dao blagoslov za sticanje nauke i kao što je bio zadovoljan u druženju s njim.

Abdullah ibn Mes'ud preselio je, a imao je nešto više od šesdeset godina. Ukopan je u El-Bekiji, mezarju svijetle Medine, gdje su ukopani čestiti šehidi Uhuda. Dženazu mu je klanjao časni Poslanikov ashab Ez-Zubejr ibn el-Avvam po noći.

Islam je odlikovao Abdullaha ibn Mes'uda , uzvisujući ga sa deredže na deredžu. Jer, islam jeste vjera jednakosti, istine i pravde.

HABBAB IBN EL-ERETT, R.A.

خباب بن الأرت رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Habbab, sin je El-Erettov, a on Džendelov, a on Sa'dov, a on Hazimov, a on Ka'bov, a on Zejdov, a on Menatov, a on Temima et-Temimija. Nadimak mu je bio Ebu-Abdullah.

TEŠKO DJETINJSTVO

Nijedno dijete od svoga rođenja nije doživjelo patnje kao Habbab ibn el-Erett. U predislamskom dobu ratovanje je bilo zakon Arapskoga poluotoka, kao što je trgovanje robljem bila najraširenija pojava. Tako je bilo u svim dijelovima zemlje. Čovjek nije bio ništa drugo do jeftina roba u društvu u kome jači vlada slabijim, odlučuje o njegovom životu i sudbini, kupuje ga i prodaje.

Kada je bio dijete, Habbab se igrao sa svojim vršnjacima u šatoru plemena Temim. Jedno arapsko pleme napalo je pleme Temim. Porušili su šatore, zarobili žene i zaplijenili stoku i imetak. Skupili su otete žene i djecu, vezali im noge i ruke kao životinjama i odveli ih na pijacu roblja da ih prodaju. Habbab je od toga dana lišen roditeljske nježnosti i zaštite familije. Kupila ga je mekanska bogatašica po imenu Ummu Enmar el-Huzaijje. Habbab je odrastao u njenoj kući služeći je i slušajući njene naredbe s punom pokornošću, skrušena i slomljena srca. Ummu Enmar uočila je Habbabovu inteligenciju i pronicljivost. Prema njemu se ljubazno odnosila, pokušavajući ga usmjeriti poslu i zanatu koji će mu koristiti. Nakon podužega služenja, ona ga je oslobodila.

Habbab nije bio kao drugi mladići koji su se igrali i zabavljali i provodili vrijeme u ribolovu i lovu zato što mu to uvjeti nisu dozvoljavali. Želio je nadoknaditi propušteno, pa se posvetio učenju zanata i čitanju i pisanju. U tome ga je mnogo pomogla Ummu Enmar, dajući mu što

mu je trebalo. Na kraju je sklopio i savez sa Benu-Zehra, jer su oni bili i saveznici Ummu Enmar. Za vrlo kratko vrijeme Habbab je naučio čitati i pisati, a većinu ljudi to tada nije zanimalo.

Od djetinjstva Habbaba su privlačile sablje, pa je želio naučiti način njihove izrade. Dugo je vremena provodio kraj kovača, posmatrajući i pokušavajući otkriti tajnu njihova zanata. Stupio je u službu kod jednog kovača sablji uz pomoć Ummu Enmar i tu pokazao nadarenost u njihovoj izradi. Sablje koje je on pravio, kvalitetom i ljepotom bile su ravne sabljama pravljenim u Meki. Bio je vješt u ukrašavanju i rezbarenju slika i natpisa na njima.

Ummu Enmar ga je nastanila u jednom od svojih stanova koji je pretvorila u radnju za izradu sablji. Habbaba je smatrala svojim ortakom. Za vrlo kratko vrijeme stekao je slavu i pročuo se po cijeloj okolici. Ljudi su mu navalili dolaziti sa narudžbama, a dirhemi su se gomilali ispred njega. Dunjaluk mu se počeo smiješiti nakon duge patnje. Život je postao lijep i sladak nakon muke, lišenosti i patnje. Nije prisustvovao zabavama i sijelima, već je svoje vrijeme trošio u izradi sablji i u proširivanju znanja.

HABBABOVE OSOBENOSTI

Ličnost Habbaba ibn el-Eretta, uistinu, bila je jedinstvena. Bio je lišen majčinske nježnosti i rodbinske zaštite. Djetinjstvo mu je bilo tužno, a on utučen i usamljen. Bio je smirena osoba, čvrstoga stava. Mnogo je razmišljao o svemiru i njegovom stvaranju, o ljudima, njihovom ponašanju i postupcima; o životu - besmislenom i punom nepravde i tiranije. Posmatrao je nasilja ljudi jednih prema drugima, a sam je nosio sjećanja patnji svoga prijašnjeg života. Pokušavao je otkriti tajnu života i postojanja. Želio je naći nešto, upoznati nekoga ko zna bit i ko mu može pomoći da dospije do smislenoga cilja.

Bio je srednjega rasta, mršav, izborana lica, smeđeg tena, crne kose, vitke građe. Imao je jake mišice i bio je strpljiv u podnošenju napora i tegobe.

SVJETLOST ŽERAVICE

Habbabova kuća bila je sastajalište kurejšijskih mladića. Sablje su bile oružje ljudi u to vrijeme, ukras mladića i simbol snage i ponosa. Zbog toga se oko Habbaba okupila elita vitezova. Ljudi su gledali njegov rad i hvalili njegovu vještinu. Savjetovali su ga, dajući mu svoje primjedbe u izradi njegovih lijepih i britkih sablji.

U to je vrijeme odjekivao glas o poslanstvu Muhammeda, a.s., kome je došao Džibril, r.a, sa Objavom od Jednog Jedinog Stvoritelja i zadužio ga da dostavi poruku islama. Ta poruka je univerzalna, za cijelo čovječanstvo, ona izbavlja čovjeka iz okova neznanja i zablude koji su ga pritiskali. I ta Uputa, za razliku od svih prijašnjih, sačuvana je od izmjene i zaborava. Hvala neka je Allahu na tome.

Kurejšije su naprosto poludjeli zbog ove Poslanice koja je ugrozila njihove interese i prijetila njihovom utjecaju i položaju. Počeli su se opirati uvredama i zlostavljanjima, a Allahov Poslanik, a.s., prenosio je odlučno svoju poruku. U početku je to činio tajno i među najodabranijim ljudima. Kurejšije su prepričavali priče o Poslaniku, a.s., ismijavali se i rugali njegovoj vjeri, čudili se njegovom djelu i djelu onih koji ga slijede. Razbjesnili bi se u svojim raspravljanjima, a zabavljali bi se nadjevanjem pogrdnih imena Allahovom Poslaniku, a.s. U njihovim očima jednom je bio pjesnik, drugi put čarobnjak, treći put ludak. Džahilijet ih je zanio pa nisu vidjeli pravi smisao njegovoga poziva, a oholost i nepravednost su ih odvratile od spoznaje vjere i uočavanja pravde i uzvišenih ciljeva koje ona nosi; obožavanja jednog jedinog Boga, odbacivanje obožavanja idola i kipova, koje su sami pravili i davali im imena za koje Allah, dž.š., nije poslao nikakav dokaz.

U skladu s Habbabovom prirodom i njegovoj sklonosti razboritom razmišljanju i posmatranju, počeo je analizirati poziv. Poredio je njegovu poruku sa životom stanovnika Meke, sklonih griješenju, nepravdi, nasilju i bestidnosti. Vjerovanje se uvlačilo u njegovo srce, a žeravica svjetlosti rasplamsavala se u njegovoj duši. Odlučio je stupiti u kontakt sa Muhammedom, a.s., i pridružiti se džematu vjernika, blagoslovljenih prethodnika. I uspio se sastati sa Allahovim Poslanikom, a.s, i pred njim izjaviti svoj šehadet: “Vjerujem i svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed, a.s., Njegov Poslanik.” Allahov Poslanik, a.s., poslije mu je dolazio kući, a često mu je svraćao i u radnju.

Habbab je krio svoj islam, nastavivši svoje uobičajene poslove. Njegovu dušu opila je slatkoća vjerovanja. Kurejšijama je odgađao njihove narudžbe i isporuke sablji opravdavajući to raznim dokazima. Jednog dana mušterije su ga tražile radi sablji koje su naručili, pa ga nisu našli kod kuće. Nije prošlo mnogo vremena a Habbab se pojavio pred njima. Ušao je u kuću i sjeo ispred ognjišta, ne mareći za njihovo prisustvo. Bio je daleko od njih u svojim razmišljanjima o govoru koji je čuo od Allahova Poslanika, a.s., koji je odzvanjao

u njegovim ušima. Jedan od onih koji su ga čekali, upita: "Jesi li završio, kao što si obećao, moju sablju?" Ali Habbab nije ni čuo šta mu je ovaj govorio, a u sebi je ponavljao: "On je Poslanik, upućivač! On je Božiji Poslanik..."

Drugi od ovih ga upita: "Jesi li se to sastao i pričao s njim?" Habbaba ovo pitanje vrati u stvarnost pa se prihvati svoga posla bez priče. Međutim, Kurejšije zaključiše da Habbab slijedi Muhammedovu, a.s., vjeru i da je ostavio obožavanje njihovih bogova i kipova. Počeli su ga provocirati i psovati, bacajući sumnju na Allahovoga Poslanika. Habbab nije mogao slušati riječi koje vrijeđaju upućivača čovječanstva i spasioca ljudi, pa podiže svoj glas i gledajući im u lica, reče: "Ušutite! On je Božiji Poslanik! On je upućivač! Došao je da nas izvede iz zablude na svjetlo! Jeste, primio sam islam, izgovorio šehadet i krenuo ispravnim putem."

Na ovo Kurejšije nasrnuše na njega da ga ušutkaju, udarajući ga pesnicama i nogama. Udarali su i gruhali njegovo vitko i nejako tijelo sve dok nije pao na zemlju stenjući od bola. Gazali su ga tako i onda ga ostavili da se bori između života i smrti. Kada je došao svijesti, osjećao je bolove u svim dijelovima tijela. Jedva se mogao kretati, ali se prisilio ustati i oprati lice, ponavljajući nekoliko riječi koje je naučio od Allahova Poslanika, a.s.

Nekoliko je mladića otišlo do Ummu Enmar i rekli joj: "Ummu Enmar, Habbab je promijenio vjeru i slijedi vjeru Muhammeda, a.s., pa gledaj šta je na tebi da uradiš." Ona im nije povjerovala, mada je i sama vidjela Allahovoga Poslanika kako dolazi kod Habbaba. Jednostavno, nije mogla povjerovati da čovjek poput njega može ostaviti njenu vjeru i suprotstaviti se njenoj volji. Požurila je do Habbabove kuće i našla ga kako sjedi ispred ognjišta. Uzela je komad vrućeg željeza i prislonila ga na Habbabovo tijelo.

"Kako si se usudio promijeniti vjeru? Zar u vjeru toga ludaka i pjesnika?", bjesnila je Ummu Enmar.

"Ne! On nije ludak! On je Božiji Poslanik, upućivač plemeniti! On je naš Poslanik!", govorio je Habab opirući se.

Udarala ga je vrućim željezom i lancima po glavi i leđima dok nije počela teći krv iz njegova tijela. Ostavila ga je u takvom stanju, nadajući se da će ga ova kazna vratiti staroj vjeri.

Međutim, Habbab ibn el-Erett je samo povećao svoje vjerovanje i čvrstinu, odlučan da slijedi put istine i pravde, bez obzira na kakva sve mučenja i patnje nailazio. Nije se zadovoljio samo istrajnošću u svojoj vjeri nego je odbijao udovoljiti svaku potražnju Kurejšija koji su ostali nevjernici, ukazujući tako kakav je put izabrao.

O njemu je Eš-Šebijj rekao: "Zaista je Habbab bio strpljiv. Nije davao nevjernicima ono što su mu tražili, a oni su na njegova leđa stavljali usijano kamenje sve dok mu se nije ogulilo meso."

Habbab je bio šesti od onih koji su primili islam prije nego što je Allahov Poslanik, a.s., ušao u kuću Erkama ibn Ebu el-Erkama. On je prvi koji je izjavio svoj prelazak na

islam poslije Allahova Poslanika, a.s., i Ebu-Bekra, pored toga što je znao da će biti izložen patnji. Izjavio je svoj islam, raspirujući bijes i oholost nevjernika Kurejšija, naoružan nesvakidašnjim strpljenjem u podnošenju patnji koje liče strpljenju Allahova poslanika Ejjuba, a.s., u njegovoj bolesti.

Prvi koji je izjavio islam bio je, naravno, Allahov Poslanik, a.s., a njegov amidža Ebu-Talib, Allahovim emrom štitio ga je od zlostavljanja. Slijedio ga je Ebu-Bekr koji je izjavom svoga primanja islama branio Vjerovjesnika, a.s., i sprečavao napade na njega. Poslije njih, od onih koji su primili islam jesu vjernici iz redova običnoga naroda koji mimo Allaha nisu imali nikoga ko će ih zaštiti i spriječiti kurejševičke napade na njih. Od njih su: Habbab ibn el-Erett, Suhejb ibn Sinan, Bilal ibn Rebbah, Ammar ibn Jasir i Sumejja Ummu Ammar. Oni su stavljani u željezne oklope, a zatim bili izlagani na žestoko sunce tako da bi im se cijelo tijelo sparilo pa bi u takvim mukama umirali. Neka je na sve njih Allahov selam i blagoslov.

Ummu Enmar specijalizirala se u kažnjavanju Habbaba. Grijala bi željezne lance koji su se nalazili u Habbabovoj radionici i njima vezivala njegove ruke i noge. Zatim bi grijala željezo i njime pržila njegovo tijelo, a on je bio strpljiv i čvrst, samo bi tiho uzdisao, izgovarajući: “Allah je najveći. Allah je najveći. Hvala pripada Allahu.”

Jednoga dana se Habbab sastao sa muslimanima koji su kao i on stavljani na muke, pa su potražili Allahovoga Poslanika, a.s., i upitali ga: “Allahov Poslaniče, hoćeš li zatražiti pomoć za nas?” Ali, neka nam Habbab ispriča cjelokupan događaj:

“Požalili smo se Allahovom Poslaniku, a.s., na zlostavljanja idolopoklonika, a on je bio naslonjen na Ka’bu: ‘O Božiji Poslaniče, zar nećeš zatražiti pomoć za nas (zar nećeš učiniti dovu)?’ A on nam reče: ‘Oni koji su bili prije vas uzeli bi čovjeka i iskopali bi rupu u zemlji, pa bi ga stavili u nju, a zatim bi donijeli pilu kojom bi prepilali (odozgo) njegovu glavu na dva dijela, ali ga to ne bi odvratilo od njegove vjere. Ili bi mu željeznom kukom probadali i čupali meso, odvajajući ga od kostiju, ali ga ni to ne bi odvratilo od njegove vjere. Tako mi Allaha, zaista će Allah upotpuniti ovu vjeru tako da će jahač putovati iz Sana’a do Hadremevta, a neće se bojati nikoga osim Allaha, dž.š., i vuka za svoje stado. Međutim, vi požurujete (nestrpljivi ste).’”

Habbab i njegovi drugovi vjerovali su Resulullahu, a.s., i riješili su strpljivo podnositi kaznu, predani i stabilni u vjeri.

PRAVEDNA OSVETA

Ummu Enmar nije dala da se Habbab opusti u svojoj vjeri, već ga je svakodnevno zlostavljala i mučila. Pokušavala ga je odvratiti od vjere, međutim, on je, nepokolebljiv, podnosio sve užase. Ona bi zapalila vatru, a zatim bi kurejšijski mladići stavljali Habbaba na plamteći žar pa bi ga gazili dok ne ugase vatru njegovim tijelom.

Što je ona više povećavala svoju zlobu i divljanje, Habbab je postajao čvršći, smireniji i stabilniji. Allahov Poslanik, a.s., prolazio je jednom dok je Habbab ležao na plamtećem žaru, svezanih ruku i nogu. Gledao ga je Poslanik, a.s., slomljena srca od milosti i brige, a nemoćan da mu pomogne u vrijeme kad islam još nije bio ojačao. Digao je ruke ka nebu, moleći Allaha, dž.š.: "O Bože moj, pomozi Habbabu."

Nije prošlo ni pet dana od toga, a Ummu Enmar dobila je bolest koju do tada niko nije poznavao. Osjećala je glavobolju od koje joj je glava pucala. Bol joj je prolazila kroz kosti. Od vrućice od koje joj je mozak vrio i od jačine bola, počela je da zavija kao pas. Zaboravila je Habbaba i zabavila se o sebi. Posjećivali su je vračari, čarobnjaci i ljekari tog vremena da ustanove bolest i sprave lijek. Jedan od njih predložio je da prži glavu kako bi joj se ublažila bol, što je bio jedan od metoda koji su Arapi koristili protiv bolova. Zatražila je od Habbaba da prži njenu glavu vrućim željezom, pa je on stavljao željezo na vatru dok ga ne užari, a zatim ga prislanjao na njenu glavu.

Vratilo joj se - na svojoj je koži osjećala ono što je radila Habbabu. Umrla je od toga lijeka, grcajući od bola, u nevjerovanju i zabludi. Slavljen neka je Allah Mudri.

UČITELJ MUSLIMANA

Sve svireposti i patnje koje je Habbab pretrpio od zabludjelih mušrika nisu ga odvratile od njegove vjere - naprotiv, on se dao na uslugu novoj vjeri, radeći po uputi Allahovoga Poslanika, a.s., i zalažući se za njeno širenje i dostavljanje ljudima. Koristio je svoju sposobnost čitanja i pisanja i tome je učio i ostale muslimane. Išao je od kuće do kuće, noseći listove na kojima je bio ispisan Allahov govor i učio im Kur'an, objašanjavao njegove poruke i upućivao ih u fikhske propise.

Habbabu pripada čast kao svjedoku prelaska na islam velikog junaka, izvora snage muslimana, snage koja je umanjila nasilništvo Kurejšija prema muslimanima. Bio je svjedok prelaska na islam Omera ibn el-Hattaba. r.a.

Prelaskom na islam Hamze ibn Abdul-Muttaliba, Poslanikovoga, a.s., amidže, islam je izuzetno ojačao. Resulullah, a.s., molio je potom Allaha da ojača islam jednim od dvojice Omera, pa je dovio: "Allahu moj, ojačaj islam jednim od dvojice Omera: Omerom ibn Hišamom el-Hakemom ili Omerom ibn el-Hattabom."

Omera ibn el-Hattaba, r.a., bojali su se muslimani i izbjegavali ga sresti na putu, zbog njegove strogosti i velikog neprijateljstva prema muslimanima i prema Allahovom Poslaniku, a.s. Vjerovjesnik, a.s., sastajao se sa muslimanima čiji je broj prelazio četrdeset u kući na Saffi. Tu su bili Hamza ibn Abdul-Muttalib, Ebu-Bekr, Alija i drugi.

Habbab je bio u kući Se'ida ibn Amra, Nufejla, muža Omerove sestre Fatime, i učio im Kur'an, a oni su tajili da su primili islam. Omer ibn el-Hattab gledao je muslimane kako se spremaju u muhadžirluk u Abesiniju, pa se sažalio na njih. Uzeo je sablju i krenuo s namjerom da ubije Muhammeda, a.s., smatrajući njega najvećim krivcem za to. Usput je sreo Nu'ajma ibn Abdullaha en-Nehama, koji je već bio primio islam, ali je to krio, bojeći se svoga plemena Benu-Adijja ibn K'aba.

"Gjde si se uputio, Omere?", upitao je.

"Hoću Muhammeda, tog čovjeka koji razdvaja Kurejšije i zaglupljuje ih, grdi njihovu vjeru i vrijeđa njihove bogove. Ubit ću ga!", reče Omer.

"Boga mi, Omere, ti sam sebe zavaravaš. Misliš da će ti Benu-Abdi Menaf dozvoliti da hodaš po zemlji ako ubiješ Muhammeda, a.s.? Zašto prvo u svojoj kući ne središ stanje?"

Omer upita:

"Zar je neko iz moje porodice...?!"

"Tvoj zet i amidžić Se'id ibn Zejd i tvoja sestra Fatima, Boga mi, već su primili islam i slijede Muhammeda, a.s., i njegovu vjeru. A ti gledaj šta ćeš", reče mu Nu'ajm.

Kad to ču, Omer se okrenu i, sav uzrujan i u nevjerici, uputi se kući. U to vrijeme Habbab ibn el-Erett je bio kod Fatime i Se'ida i sa listova na kojima je bio zapisan Kur'an učio im suru Ta-ha. Kada su začuli Omerov glas, Habbab se sakrio u sobu, a Fatima je sklonila listove Kur'ana ispod ogrtača. Međutim, Omer je čuo Habbabovo učenje dok se približavao kući, pa ih je, čim je ušao, napao:

"Kakav sam to nerazumljiv govor čuo ovdje?"

"Nikakav!", odgovoriše.

"Boga mi, obaviješten sam da slijedite Muhammeda i njegovu vjeru!?", reče im.

Omer poče udarati Se'ida. Kad njegova sestra Fatima ustade da brani svoga muža, Omer je udari tako snažno da ona odmah pade na zemlju. Fatima tada ustade, lica oblivena krvlju, nasuprot Omera, pa mu reče: "Da! Primili smo islam i vjerujemo u Allaha i Njegova Poslanika, a ti radi šta hoćeš." Kada je Omer vidio takvu krvavu, pokaja se zbog tog što je uradio, pa se malo smiri i reče:

"Dajte mi te listove da vidim sa čime je došao Muhammed."

Omer je bio jedan od rijetkih koji su bili obrazovani.

Sestra mu reče:

“Bojimo se za njih ako ti ih damo... “

“Ne boj se!”, reče, pa se zakle svojim bogovima da će ih vratiti kada ih pročita.”

“Ti si nečist zbog svog vjerovanja, a ove listove dodiruje samo ko je čist. Okupaj se pa ću ti ih dati!”, reče mu sestra, želeći da joj brat primi islam.

Omer je ustao i okupao se, a zatim uzeo listove i počeo čitati ajete zapisane na njima: “...*Ne objavljujemo Kur’an da se mučiš*...” Nakon što je pročitao nekoliko ajeta, srce mu se otvorilo za vjerovanje, pa reče: “Što je lijep i plemenit ovaj govor!” Kada je Habbab čuo ove Omerove riječi, izašao je iz sobe i rekao mu: “Omere, tako mi Allaha, nadam se da te Allah odlikovao da budeš od onih koji će slijediti Njegova Poslanika, a.s., jer sam ga jučer čuo da kaže: ‘Allahu moj, ojačaj islam Ebi- el-Hakemom el-Hišamom ili Omerom ibn el-Hattabom.’ Allah, Allah, Omere!”

“Hoću do Poslanika, Habbabu, da mu izjavim svoju pokornost”, reče Omer.

“On je u kući na Saffi sa ashabima.”

Omer opasa sablju i uputi se u pravcu Saffe. Kada je stigao, otišao je na vrata opisane kuće i pokucao. Jedan od ashaba ustao je i provirivši kroz šupljinu na vratima ugledao je Omera opasanog sabljom: “Došao je Omer ibn el-Hattab, opasan sabljom”, obavijestio je Resulullaha, a.s.

“Pustimo ga, ako hoće dobro, dat ćemo mu. A ako želi zlo, ubit ćemo ga njegovom sabljom”, reče Hamza.

I Allahov Poslanik, a.s., reče da mu otvore da uđe. Kada ga je ashab uveo, Resulullah, a.s., stade naspram njega i uze ga za krajeve odjeće pa ga privuče sebi i upita:

“Šta te dovelo ovamo, o sine Hattabov? Tako mi Allaha, ako se odrekneš ove stvari (islama), Allah će ti dati veliku nesreću.”

“Allahov Poslaniče, došao sam izjaviti da vjerujem u Allaha i Njegova Poslanika i vjerujem u ono što se objavljuje od Allaha”, reče Omer.

Na njegove riječi Allahov Poslanik, a.s., donese tekbir, a njegovi ashabi razumješe da je Omer primio islam.

STRPLJIVI MUDŽAHID

Habbab ibn el-Erett je bio istinski mudžahid- strpljiv i nepokolebljiv. Nakon što je učinio hidžru u Medinu, Allahov Poslanik, a.s., pobratio ga je sa Džabirom ibn Atikom. Učestvovao je u bitkama zajedno sa Poslanikom, a.s., iako je od posljedica žestokoga kažnjavanja njegovo zdravlje bilo dobro oronulo. U bitkama na Bedru, Uhudu, Hendeku i drugim okršajima Habbab je na najbolji način dao svoj doprinos, bivajući u boju čvrst i požrtvovan, u skladu sa svojim mogućnostima.

Kada je Allahov Poslanik, a.s., preselio na ahiret, Habbab je strpljivo nastavio svoj put borbe, priključivši se islamskoj vojsci koja je osvajala predjele Arapskoga poluotoka i zemlje izvan njega. Njegovo tijelo nije moglo podnijeti napor i teškoće, pa se od posljedica mučenja od nevjernika Meke jako razbolio.

Na jednom od sastanaka sa halifom Omerom ibn el-Hattabom, halifa je upitao Habbaba kako je preživljavao uvrede nevjernika, a on je skinuo svoju košulju i rekao: “Pogledaj moja leđa, Vođo vjernika.” Kada je Omer vidio puste ožiljke od rana i opekotina, zaplaka pa reče: “Ovako nešto nisam vidio do danas.” Habbab reče: “Naložili bi vatru, pa bi mene stavljali na nju i mojim leđima je gasili.”

Nekoliko istaknutih ashaba bilo je u mesdžidu, kad dođe Habbab, sjede kraj njih i ušuti se, pa mu oni rekoše:

“Tvoji prijatelji su se skupili da im nešto kažeš ili da im narediš.”

A on upita:

“Šta da im naredim? Da im, možda, naredim ono što ja ne radim?!”

Ovu Habbabovu izreku naveli smo da ukažemo na skromnost njegove duše i čistotu njegova bića, jer on je u svom životu slijedio princip - radi ono što govoriš.

Habbab od Allahovoga Poslanika, a.s., prenosi, pa kaže: “Klanjao je Allahov Poslanik, a.s., pa je odužio, a kada je završio, prisutni ga upitaše: ‘Allahov Poslaniče, klanjao si namaz, a prije ga nisi klanjao ovako?’ Resulullah, a.s., reče im: ‘Da. Ovo je namaz želje i strahopoštovanja. Tražio sam od Allaha, dž.š., troje, pa mi je dvoje dao, a uskratio jedno. Tražio sam da ne uništi moj ummet odjednom, pa mi je udovoljio. Tražio sam da mojim ummetom ne vlada njihov neprijatelj, osim njih, pa mi je i to udovoljio. I tražio sam da se međusobno ne sukobljavaju, pa mi je to uskratio.’”

PRESELJENJE NA AHIRET

Kada se Habbabova bolest pogoršala, prebivao je u Kufi u svojoj kući i u njoj je proveo posljednje dane života. Jednog dana skupili su se kod njega njegovi drugovi, došavši u posjetu i da mu olakšaju bol. Osjećali su blizinu njegovog edžela, pa su mu rekli: “Raduj se, o Ebu-Abdullah. Ti ćeš sutra kod dženetskog izvora sresti svoju braću.” A on im je kroz suze odgovorio: “Podsjetiste me na braću. Oni su prošli, a nisu za svoja djela uzeli nagradu. Mi smo ostali poslije njih, a dunjaluk nam se otvorio. Bojim se da nam je to nagrada za naša djela.”

Umro je trideset osme hidžretske godine, u šezdeset trećoj godini života. Ostavio je oporuku da ga ukopaju izvan Kufe.

Kada se Alija, r.a., vraćao sa Siffina, došavši do predgrađa Kufe, vidio je sedam kaburova, pa je upitao:

"Čiji su ovo kaburovi?"

Rekli su mu:

"Vođo vjernika, Habbab ibn el-Erett preselio je na ahiret kada si ti otišao na Siffin. Oporučio je da bude ukopan van Kufe. Ljudi su zakopavali svoje mrtve u avlijama i kraj vrata svojih kuća."

Alija, r.a., stao je kod Habbabovog kabura i rekao: "Allah se smilovao Habbabu. Primio je islam i učinio hidžru dobrovoljno i živio kao mudžahid. Prošao je kroz velike patnje i iskušenja. Allah mu neće uskratiti nagradu."

Zatim je prišao susjednim kaburovima i rekao: "Neka je spas na vas, o stanovnici kaburova, muslimani, vjernici. Vi ste oni koji ste otišli prije nas, a mi ćemo vam se uskoro pridružiti. Bože, oprosti nam i pređi preko naših i njihovih loših djela, Tvojom dobrotom."

Blago onome ko se sjeti mjesta prvaka i ko je radio za Dan obračuna, zadovoljan s onim što mu je dato - Allah će biti zadovoljan s njim.

Allah se smilovao Habbabu ibn el-Erettu, mudžahidu, strpljivom i postojanom muslimanu, čvrstom vjerniku.

TALHA IBN UBEJDULLAH, R.A.

طلحة بن عبيد الله رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Talha, sin je Ubejdullahov, a on Osmanov, a on Amrov, a on K'abov, a on S'adov, a on Tejjimov, a on Murretov, a on K'abov, a on Luejjov, a on Galibov, a on Fihrov, a on Malik en-Nadrov, a on Kenana Ebu-Muhammeda, el-Kurešijja et-Tejmijja.

Majka mu je S'aba, kćerka Abdullaha, sina Malika el-Hadremijja.

OSOBENOSTI

Talha je bio jedan od najsposobnijih i najoštroumnijih kurejšijskih mladića. Allah, dž.š., mu je podario sposobnost u trgovini, pa se takmičio sa starijim i iskusnijim od sebe. Od trgovine je stekao veliko bogatstvo, ali ono nije promijenilo njegovu plemenitu narav i dušu. Stalno je činio dobročinstvo siromašnima i muhtačima.

Bio je lijepa i elegantna izgleda, imao je lijepo lice, čvrsto tijelo, gustu kosu, bijelu put koja je naginjala crvenoj. Bio je srednjega rasta, krupnoga tijela, širokih prsa i pleća, velikih stopala. Kada bi se okretao, okretao bi se čitavim tijelom.

Pročuo se po svojoj snazi, neustrašivosti i smjelosti prilikom upuštanja u bitku. Jurišao je na polju džihada poput lava.

PRIMANJE ISLAMA

Talha ibn Ubejdullah odazvao se pozivu poslanika Muhammeda ibn Abdullaha, a.s., i pristupio muslimanskim redovima, bez obzira što je znao da ga na tom putu čekaju teška zlostavljanja i kažnjavanja od Kurejšija i njihovih velikana.

Allah, dž.š., uputio ga je kada je bio izvan Meke, dok se jedan sveštenik raspitivao za pojavu Poslanika. O ovom slučaju zabilježeno je predanje koje prenosi lično Talha: "Dok smo bili u basrijskoj čaršiji, jedan sveštenik je povikao:

'O skupino trgovaca! Upitajte one koji su na ovom skupu, ima li među njima neko od stanovnika Meke.'

Bio sam mu blizu, pa sam požurio prema njemu i rekao:

'Da! Ja sam iz Meke.'

'Je li se među vama pojavio Ahmed?'

'A ko je Ahmed?', upitah.

'Sin Abdullaha ibn Abdul-Muttaliba. Ovo je mjesec u kome će se on pojaviti, a on je posljednji poslanik. Izaći će iz vaše zemlje, iz Meke i preseliti u zemlju crnog kamena, palmi i izvora. Pridruži mu se što prije, mladiću.'"

"Njegove riječi su me dojmile", nastavlja Talha "pa požurih do svoje jahalice. Karavan sam ostavio iza sebe i brzo se uputio ka Meki. Kada sam stigao, upitao sam svoju porodicu: Je li se u Meki išta desilo poslije našeg odlaska? Rekli su mi: 'Da. Muhammed ibn Abdullah tvrdi za sebe da je Božiji Poslanik, a slijedi ga Ebu-Bekr.' Poznavao sam Ebu-Bekra. Bio je jednostavan čovjek, omiljen i skroman. Bio je čestit i pošten trgovac, lijepoga ahlaka. Nastojali smo da budemo s njim i voljeli smo njegovo društvo jer je poznavao historiju Kurejšija i pamtio njihovo porijeklo. Otišao sam njemu i upitao ga: 'Je li istina to što govore da Muhammed ibn Abdullah govori da je Allahov Poslanik i da ga ti slijediš? Rekao mi je: 'Da', i ispričao mi nešto o tome, probudivši u meni želju da mu se pridružim. Kazao sam mu ono što je meni rekao sveštenik, na što se on iznenadi i reče: 'Pođi sa mnom do Muhammeda da bi mu to ispričao i poslušao šta on kaže... i da bi ušao u Allahovu vjeru.'

Otišao sam s njim do Muhammeda, a.s., koji mi je predstavio islam, proučio mi nešto iz Kur'ana i obradovao me dobrom ovoga i onoga svijeta. Allah, dž.š. otvorio mi je prsa za islam. Ispričao sam mu priču basrijskoga sveštenika, a on se obradovao da mu se lice ozarilo. Zatim sam tu, pred njim, izjavio šehadet: 'Nema drugoga boga osim Allaha i Muhammed, a.s., Njegov je Poslanik. Bio sam treći, od četverice, koji su primili islam posredstvom Ebu-Bekra."

ČVRSTINA VJERNIKA

Talhin prelazak na islam je u njegovoj porodici i među Kurejšijama naišao na veliki odjek. "Kako se mladić iz redova kurejšijske gospode i iz ugledne porodice mogao usuditi da u svojoj ranoj mladosti promijeni vjeru svojih očeva i djedova i odazove pozivu Muhammeda ibn Abdullaha?"

Kurejšijski poglavari i velikani upozorili su na opasnost koja prijeti njihovim interesima ukoliko bi se nova vjera proširila. To bi ustvari bio kraj njihovoj vladavini i preimućstvu. Također, to bi značilo presušivanje prihoda koje su oni uzimali za vrijeme hadža. Jednostavno, vlast, kontrola i utjecaj koji su imali nad Bejtul-haramom nestali bi. Zato su ustali protiv muslimana, mučili ih i zlostavljali kako bi sputali njihovu odlučnost i vratili ih u nevjerstvo. Ali, čitav njihov trud i napor je ostao bezuspješan. Islam se širio preko onih koji pohitaše da ga prihvate pod vođstvom Allahovoga Poslanika, a.s., praveći neuništivi temelj i pronoseći svjetlo širom Zemlje, neka je hvala Allahu na tome.

Srdžbom se najviše isticala Talhina majka. Ona je željela i nadala se da će njen sin, zbog svojih uzvišenih osobina i lijepog ahlaka, preuzeti vođstvo njihova naroda. Zato je na svaki način pokušavala odvratiti sina od slijeđenja Resulullaha, a.s.. Međutim, Talha je ustrajao na pravome putu kao što su ustrajali i ostali muslimani prethodnici, uprkos svim kažnjavanjima i zlostavljanjima.

Od Kurejšija, prema muslimanima najžešći je bio Nevfel ibn Huvejlid ibn el-Adevijj. On je inače proglašen poglavarom Kurejšija, zbog svoje vlasti i utjecaja. Nevfel je Talhu i Ebu-Bekra svezao jednim užetom i zovnuo mušrički ološ da ih udaraju i vrijeđaju. Zbog ovoga slučaja, Talha i Ebu-Bekr su nazvani "Dva nerazdvojna prijatelja".

Vjerovatno je vrhunac mučenja kojima je bio izložen Talha događaj koji prenosi Mes'ud ibn Harraš. On pripovijeda: "Dok smo činili s'aj između Saffe i Merve, vidjeli smo mnoštvo ljudi kako prate mladića čije su ruke bile svezane za vrat. Oni su išli za njim, gurali ga i udarali po glavi. Iza njega je išla i jedna stara žena koja ga je psovala i vikala na njega. Upitao sam:

'Šta je s onim mladićem?'

Rekli su mi:

'To je Talha ibn Ubejdullah, koji je napustio svoju vjeru, a slijedi čovjeka iz Benu Hašima.'

A ja sam ih ponovo upitao:

'A ko je ona starica iza njega'

'Sa'ba bint el-Hadremijj, mladićeva majka', odgovoriše mi."

Taj mladić ostao je ustrajan u svojoj vjeri, jačao je sa jačanjem islama i postao jedan od najvećih ashaba.

TALHIN DAN

Talha je bio uz Allahova Poslanika, a.s., učestvujući u svim pohodima i bitkama. Jedino nije učestvovao na Bedru kada ga je Poslanik, a.s., u pratnji Se'ida ibn Zejda poslao u Šam radi važnog zadatka. Otišao je i obavio zadatak, koji je inače ostao tajna između njega i Resulullaha, a.s., a kada se vratio u Medinu, i muslimanska vojska se vraćala iz Bitke na Bedru.

Kada se sreo sa Resulullahom, a.s., Talha je nešto ispričao u vezi s obavljenim zadatkom, a zatim rekao:

'Želim nagradu za dan Bedra.'

'Imaš nagradu', reče mu Resulullah, a.s.

'I svoj udio!?'

'Imaš udio.'

Allahov Poslanik, a.s., znao je da bi Talha učestvovao u Bici na Bedru da ga on nije zadužio važnim zadatkom u Šamu.

Kurejšije su nakon Bitke na Bedru spremili ogromnu vojsku i konjicu i uputili se prema Medini, želeći rat sa Allahovim Poslanikom, a.s., i žudeći za osvetom svojih ubijenih velikana.

Allahov Poslanik, a.s., savjetujući se sa muslimanima, odluči izaći iz Medine u susret Kurejšijama. Kada su stigli do brda Uhud, Resulullah, a.s., podijelio je mudžahide, odredivši svakom zadatke, zatim je odredio položaje strijelcima i skrenuo pažnju na svaku bitnu stvar vezanu za okršaj.

Zapodjenula se i razbuktala strašna borba. Pred muslimanima bili su se ukazali znaci pobjede i počeo se nazirati poraz Kurejšija. Ashabe je držala čvrsta vjera u njihova Gospodara i Resulullaha, odlučnost i upornost, sve dok strijelci ne prekršiše Poslanikove, a.s., naredbe. Pomislili su da se borba završila i da je pobjeda konačna, jer su vidjeli skupinu Kurejšija kako bježe. Ostavili su svoje položaje, oglušivši se o Resulullahove, a.s., naredbe, da bi učestvovali u prikupljanju ratnog plijena.

Halid ibn el-Velid čekao je u zasjedi, tada još nije bio primio islam, a to je bila zlatna prilika. Napao je iza brda, prošavši iza mjesta koje su strijelci napustili, i žalost Kurejšija pretvorila se u radost i pobjedu. Kada su Kurejšije vidjele Halidov odred kako napada muslimane iza leđa i kako napreduje ubijajući muslimane, povratiše se te svom svojom mržnjom navališe na muslimane.

Muslimani su počeli napuštati svoje položaje, zbunjeni i raštrkani. Allahov Poslanik, a.s., stajao je na mjestu borbe, a oko njega je bila grupa plemenitih ashaba: ensarija i muhadžira, koji su ga štitili i branili vlastitim tijelima. Okružilo ga je jedanaest ensarija i

Talha ibn Ubejdullah dvanaesti, jedini muhadžir, zbijeni jedni uz druge, a mušrici su se približavali da ubiju Resulullaha, a.s.

Talha je isukao svoju sablju i štitio Poslanika, a.s., a i ensarije koje su ginule braneći Allahova Poslanika, a.s. Kada se okruženje steglo, Resulullah, a.s., upitao je:

"Ko će ih otjerati od nas, bit će mi drug u Džennetu?"

"Ja ću, Božiji Poslaniče", javi se Talha.

"Ne ti... neko drugi", reče Allahov Poslanik.

Jedan ensarija reče:

"Ja ću, Božiji Poslaniče."

Resulullah, a.s., reče:

"Da... ti."

Ensarija se borio dok nije pao kao šehid.

Allahov Poslanik, a.s., i ashabi penjali su se na jedno uzvišenje, a mušrici su ih slijedili, pa Resulullah, a.s., reče:

"Ima li ko da im se suprotstavi?"

Talha se ponovo javi:

"Ja ću, Božiji Poslaniče."

"Ne... Neko drugi", reče Resulullah", pa se ponovo javi jedan od ensarija i reče:

"Ja ću, Božiji Poslaniče."

Resulullah, a.s., reče:

"Da..."

I on se borio dok nije pao kao šehid.

Ashabi su štitili Resulullaha, a.s., padajući jedan za drugim kao šehidi, pa je ostao samo Talha. Kada su došli do jedne stijene, Resulullah, a.s., htio je da se popne na nju, tako da mušrici ne mogu doći do njega, ali nije mogao zbog težine oklopa na njemu. Talha se sageo i svoja pleća podmetnuo Resulullahovim, a.s., stopalima i tako se dizao dok Allahov Poslanik nije prešao na stijenu.

"Nagrada ti je Džennet, Talha." - reče mu Allahov Poslanik, a.s.

Prije nego što ga je ponio na svojim plećima i podigao na stijenu, jedan mušrik posmatrao je plemenitoga Poslanika, a.s., pripremajući strijelu da ga ubije. Međutim, Talha je opazio mušrikovu namjeru i kada je ovaj odapeo strijelu, on je postavio svoju ruku i zaustavio je. Strijela mu je odsjekla prst i paralizirala šaku, koja je ostala takva cijeli njegov život. Uprkos tome, borio se s mušricima dok ih nije omeo i udaljio od Allahovoga Poslanika, a.s.

Majka vjernika, Aiša, neka je Allahov blagoslov i selam na nju, prenosi: "Kada bi se spomenuo Uhud, Ebu-Bekr bi rekao: 'Cijeli taj dan bio je Talhin dan.'"

Allahov Poslanik, a.s., bio je na stijeni na vrhu brda, a Ebu-Bekr i Ebu-Ubejde Amir ibn el-Džerrah tražili su ga, zabrinuti da mu se šta nije desilo, a bili su daleko od njega.

Približavajući se, Resulullah, a.s., im reče: “Ispred vas je vaš brat...” (tj. Talha).

Ebu-Bekr, r.a., kaže: “Našli smo Talhu u jednoj širokoj uvali. Na njemu je bilo sedamdeset i nekoliko rana, što od uboda koplja, što od strijela, a prst mu je bio odsječen, pa smo ga izvukli odatle.”

ŽIVI ŠEHID

Talha je zauzimao visoko mjesto kod Allahovoga Poslanika, a.s., a poslije Bitke na Uhudu Resulullah, a.s., ga je nazvao Dobri Talha. U njemu su bila skupljena sva plemenita svojstva i vrline koje su od njega izgradile mudžahida na Allahovom putu, koji voli džihad i štiti Allahovoga Poslanika, a.s. Talhi je dovoljno časti što ga je Resulullah, a.s., obradovao Džennetom i dao mu nadimak Živi šehid.

Radosnom viješću o Džennetu obradovan je u Bici na Uhudu, kada je pogođen u ruku od bola izustio: “Ah... Ah!”, na što mu je Resulullah, a.s., rekao: “Da si rekao bismillah..., meleki bi te podigli dok bi to ostali gledali.”

Resulullah, a.s., također je rekao: “Talha i Zubejr moje su komšije u Džennetu.”

O nadimku Živi šehid, koji mu je dao Allahov Poslanik, a.s., postoji predanje koje nam prenosi sam Talha: “Allahov Poslanik, a.s., sjedio je sa ashabima, kad dođe jedan beduin i upita ga o onome koji umre, a Resulullah, a.s., okrenu se od njega. Ovaj ponovi pitanje, a Resulullah se opet okrenu. Beduin je upitao i treći put, a Allahov Poslanik, a.s., učinio je ono što i prije. Ja sam potom izašao iz mesdžida, obučen u zelenu odjeću, a Allahov Poslanik, a.s., upitao je: ‘Gdje je čovjek koji je pitao o onome koji umre?’ Beduin se javi: ‘Ja sam, Božiji Poslaniče.’ “On (Talha) je od onih koji su umrli. Ko želi da gleda šehida koji je još na dunjaluku, neka pogleda Talhu ibn Ubejdullaha,’ reče Resulullah.”

DAREŽLJIVI TALHA

Talha ibn Ubejdullah odlikovao se osobinama kakve je imao malo koji čovjek; njegove vrline bile su pravi odraz čistote i prefinjenosti njegove duše.

Talha je često govorio: “U Bici na Uhudu, Poslanik, a.s., nazvao me Dobri Talha. Na dan Bitke “Zatu Kird” nazvao me Velikodušni Talha, a na dan Hunejna Darežljivi Talha.”

Vidjeli smo kroz kakvo je veliko iskušenje Talha prošao na danu Uhuda, braneći Poslanika, a.s., i izlažući sebe smrti da ga zaštiti. Tu je dobio nadimak Dobri Talha.

Što se tiče nadimka Velikodušni Talha, postoji priča koja govori o njegovoj velikoj ljubavi prema dini-islamu, njegovom velikom imanu i veličini žrtve na Allahovome, dž.š. putu.

U Bici “Zatu Kird” Allahov Poslanik, a.s., prošao je pored izvora koji se zvao “Slani

Bejsan", pa mu je promijenio ime u "Dobri Nu'man". Talha je čuo njegove riječi pa je kupio to zemljište, iskopao bunar, zaklao bravče i nahranio i napojio muslimane. Resulullaha, a.s., obradovao je njegov postupak, pa mu kaza: "Talha, ti si uistinu velikodušan."

Što se tiče nadimka Darežljivi Talha, zaslužio ga je zbog svoje velike darežljivosti i čestog dijeljenja muslimanima, i zbog imetka kojeg je dao za pripremu pohoda na Hunejn. Allahov Poslanik, a.s., ga je tada nazvao Darežljivi Talha! Zaista, bio je jedan od najdarežljivijih ljudi, čineći dobročinstva i dijeleći i žrtvujući imetak na Allahovom putu.

Džabir ibn Abdullah, r.a., opisao je njegovu darežljivost ovim riječima: "Nisam vidio da ijedan čovjek mimo Talhe ibn Ubejdullaha daje više imetka, a da mu ga niko ne traži." Talha je dijelio prije nego što bi tražili da im dadne.

Talha se brinuo o svakom muslimanu koji je imao neku potrebu, davajući mu iz svoga imetka. Također, činio je hajr svome plemenu i porodici, brinuo se o njihovom stanju, ne ostavljajući nikoga bez onoga što mu je potrebno, tako da je za njega rečeno: "Nije ostavio nijednog siromaha iz Benu-Tejima da nije opskrbio njega i njegovu porodicu."

Ženio je neoženjene, udavao neudate, pomagao siromašnima i vraćao dug zaduženih. Njegovu je darežljivost poznavao svako ko je bio njegov saputnik, ko je s njim trgovao ili bio s njim u društvu.

Saib ibn Zejd o Talhi kaže: "Putovao sam i družio se s Talhom ibn Ubejdullahom i nisam vidio nikoga plemenitijeg od njega pri davanju novca, odjeće i hrane."

Allah, dž.š., povećavao mu je imetak dok nije dostigao toliku vrijednost da ga je zabrinula. Dnevni prinos iznosio je hiljadu dinara. Njegova žena S'ada bint Auf el-Merijje priča: "Jedan dan mi je došao Talha sav potišten, pa sam ga upitala: 'Šta ti je?' 'Umnožio mi se imetak', reče mi. 'Pa podijeli ga.' On ga je podijelio tako da mu je ostao samo jedan dirhem. Zatim je upitao čovjeka koji mu je čuvao imetak: 'Koliko je bilo imetka?' Odgovorio mu je: 'Četiri stotine hiljada.'"

Jednom mu je stigao veliki prihod iz Hadremevta. Kada je pred njega stavljena gomila imetka, nije se mogao suzdržati a da ne zaplače, pa reče: "Zaista, čovjek koji zadržava imetak u svojoj kući ne zna šta mu se može desiti... Obmanjen je, tako mi Allaha." Uz pomoć svojih drugova išao je Medinom i dijelio imetak koji mu je došao iz Hadremevta - siromašnima, nemoćnima i muhtačima, sve dok mu od njega nije ostalo ništa osim jednog dirhema.

Prolazeći medinskom čaršijom, Alija je čuo jednoga čovjeka kako pjeva:

"Imetak ga prijatelju časnom u dobru približi
jer mu često daje i kad ne traži.
Od mladića toga znanog, siromaštvo bježi,
u tom tajna čudna za sve ljude leži."

"To je Ebu-Muhammed Talha ibn Ubejdullah, r.a.", reče Alija.

U svakom slučaju, čitav život bio mu je u znaku davanja i žrtvovanja na Allahovom, dž.š., putu, tako da je zaslužio nadimak koji mu je dao Allahov Poslanik, a.s.: Darežljivi Talha. Neka je hvala Allahu, Koji ga je opskrbio i neka je Allahov selam na Talhu koji je opravdao blagodati kojima je počašćen.

U TAZBINSKOJ VEZI S POSLANIKOM, A.S.

Poslanik, a.s., mnogo je volio svog ashaba Talhu. Učinio ga je bliskim sebi, dovu činio za njega i dao mu svoj blagoslov. Allahov Poslanik, a.s., u njemu je vidio vjernika, junaka na Allahovom, dž.š., putu koji se bori svojim životom i imetkom, žudeći za šehadetom. Talha se uvijek ponosio time što je Poslanik, a.s., pitao za njega ako ga ne bi vidio. O tome kaže: “Kada bi Poslanik, a.s., htio da pita za mene, govorio bi: ‘Šta je pa ne vidim, krasnog, prijatnog, čistog?’

Također, Talha od odabranoga Poslanika prenosi neke hadise u kojima je objašnjenje vjerskih propisa. Od tih hadisa koje prenosi Talha su: ‘Došao je Resulullahu, a.s., čovjek raščupane kose i krupnoga glasa. Nije se razumjelo šta govori dok se nije približio Allahovom Poslaniku, a.s. Pitao je o namazu pa mu je Resululalh, a.s., rekao: ‘Pet namaza u toku dana i noći. Čovjek je upitao: ‘Ništa osim toga?’ A Poslanik, a.s., mu reče: ‘Ništa! Osim, ako hoćeš dobrovoljno.’”

Talha je bio u tazbinskoj vezi sa Allahovim Poslanikom, a.s. Bio je oženjen sa četiri žene koje su bile sestre supruga Allahovoga Poslanika, a.s., neka je na njih sve Allahov blagoslov i selam. Bio je oženjen: Ummu Kulsum bint Ebi-Bekr es-Siddik, sestrom Majke vjernika Aiše, Hamnom bint Džahš, sestrom Majke vjernika Zejnebe, Fari’om bint Ebi-Sufjan, sestrom Majke vjernika Habibe, Rukajjom bint Ebi-Umejje, sestrom Majke vjernika Ummu Seleme, neka je Allah, dž.š., zadovoljan sa svima njima.

Zbog toga je Talha imao počast kakvu nije imao niko od ljudi.

VELIKA SMUTNJA

Nakon nereda koji se pojavio među muslimanima pred kraj hilafeta Osmana ibn Affana, r.a., ukazali su se znaci velike smutnje koja se nadvila nad islamskim ummetom. Muslimanski su se redovi razjedinili, nered i podjela je vladala među ljudima, onima koji su podržavali jednu stranu i onima koji su se suprotstavljali.

Talha ibn Ubejdullah je bio od onih koji su kritikovali Emirul-mu'minina zbog počinjene greške. Smatrao je da ga treba smijeniti nekim boljim od njega da upravlja poslovima muslimana. Posebno zbog toga što je već bio zašao u godine.

Talha nije bio na strani onih koji su govorili da se ubije Osman, Bože sačuvaj, on je bio daleko i od takvog mišljenja i postupka. Samo je želio uređenje poslova za koje je smatrao da nisu ispravni. Pošto je Osman, r.a., ubijen, kada je nezadovoljna skupina opkolila njegovu kuću, nasilno u nju provalila i ubila ga, Talha se pokajao zbog svoje strogosti prema Osmanu, koji je bio u srodstvu sa Allahovim Poslanikom, a.s. Poslije toga često je plakao i ponizno molio Allaha, dž.š., govoreći: "Bože moj, uzmi od mene i nadomjesti Osmanu da bi bio zadovoljan s njim."

U Medini je data prisega Aliji ibn Ebi-Talibu, r.a., kao halifi muslimana. Osmanovi najbliži na čelu sa Muavijom ibn Ebi-Sufjanom, odbili su dati prisegu, uslovivši je izručenjem Osmanovih ubica i odmazdom za njegovo ubistvo. Nastao je veliki sukob među muslimanima. Odigrao se tegobni sukob na Siffinu u kojem su se rodbina i prijatelji našli u protivničkim taborima. Alija, r.a., u protivničkim je redovima vidio ljude zbog kojih je više volio da je umro nego što ih je vidio tu, a među njima su bili: Aiša, Talha i Zubejr. Kada se sreo sa Talhom i Zubejrom, spomenuo im je hadis Allahova Poslanika, a.s., koji govori o tome da će se njih dvojica boriti protiv Alije, r.a., i da će biti nasilnici prema njemu. I Talha i Zubejr su se tada prisjetili hadisa te su se povukli iz borbe.

Zubejra ibn el-Avvama presreo je čovjek po imenu Amr ibn Džermuz i ubio ga dok je klanjao. Talha se jako pokajao zbog svoje borbe protiv Alije , pa je izrekao slijedeće stihove:

Pokajah se puno za podršku loših,
ako u biti ja drukčije mislih.

PRESELJENJE NA AHIRET

Talha ibn Ubejdullah, r.a., povukao se iz sukoba. Napustio je bojno polje i klanjao i molio Allaha, dž.š., da zaustavi veliku smutnju. Ugledao ga je Mervan ibn el-Hakem i pogodivši ga strijelom u vrat, usmrtio ga. Umro je, a imao je šezdeset četiri godine.

Iza njega je ostalo veliko bogatstvo. Njegov sin Muhammed ibn Talha kaže: “Vrijednost onoga što je ostavio Talha ibn Ubejdullah, što nepokretne imovine, što novca i ostalog bogatstva, iznosila je trideset hiljada dirhema. U imanju je ostavio dvije stotine i jednu hiljadu, a u gotovini hiljadu dinara.”

Ono što se desilo poslije njegove smrti govori o njegovoj dobroti i bogobojaznosti. Naime, jedan čovjek je sanjao da mu je Talha ibn Ubejdullah rekao: “Sklonite me iz mog mezara, uznemirava me voda.” Isti san je sanjao tri noći. Zatim je otišao Abdullahu ibn Abbasu i to mu ispričao. Otišli su i vidjeli zemlju koja je pozelenjela od ogromne količine vode. Zatim su kupili zemlju od plemena Ebi-Bekre za deset hiljada dirhema i u nju ga ukopali. Neka je Allahova, dž.š., milost i zadovoljstvo na njega.

EL-MIKDAD IBN AMR, R.A.

المقداد بن عمر رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je El-Mikdad, sin je Amrov, a Amr je sin S'alebov, a on Malikov, a on Rebi'aov, a on Sumameov, a on Matrudov, a on Amrov, a on S'adov, a on Duhejrov, a on Luejjov, a on S'alebov, a on Malikov, a on Eš-Šeridov, a on Ebu-Ehvenov, a on Kasov, a Kas je sin Durejmov, a on El-Kajnov, a on Ehvedov, a on Behraov, a on Amrov, a on El-Hafov, a on Kuda'e el-Behravija. Poznat je po imenu El-Mikdad ibnul-Esved.

OSOBENOSTI

El-Mikdad ibn Amr jedan je od najslavnijih arapskih junaka. Bio je visokoga stasa, razvijena ogromnoga tijela, široka pojasa, razvijenih prsa, širokih ramena, čvrstih ruku i krupnih šaka. Imao je gustu i bujnu kosu, krupne oči, sastavljene obrve, a bradu je knio.

Bio je bogobojazan, čiste duše. Iza njegove grube i surove spoljašnosti krili su se osjećaji nježnosti, naročito kada bi bila u pitanju podrška slabima, pomoć siromašnima i muhtačima.

PREDISLAMSKI PERIOD

Djetinjstvo El-Mikdada ibn Amra nije bilo sretno i lahko. Doživio je patnje i nedaće i gorak okus tuđine, premještajući se sa svojom familijom iz mjesta u mjesto, bježeći od osvete. Njegov otac Amr ibn Sa'lebe poticao je iz plemena Behraa, iz oblasti Hadremevt.Tu je ubio čovjeka iz svoga naroda, pa je bio prisiljen da bježi sa svojom čeljadi. El-Mikdad je kao malo dijete pobjegao plemenu Kinda, tražeći njegovu zaštitu, što je bio običaj Arapa prije islama.

Pleme Benu-Kinda uzelo ga je pod svoju zaštitu tako da je El-Mikdad prvo vrijeme djetinjstva proveo među njima. Kad je njegov otac ubio čovjeka iz Benu Kinda, El-Mikdad je bio prisiljen bježati u Meku, a bio je još mladić. Prebjegao je u kuću El-Esveda ibn Jegusa ez-Zuhrija, tražeći utočište. El-Esved ga je posinio i uzeo pod svoju zaštitu, pa je tako El-Mikdad ponekad nazivan El-Esved, po imenu njegova staratelja El-Esveda ibn Jegusa el-Kindija, s obzirom na njegovo porijeklo iz plemena Kindi. El-Mikdad je živio u Meki u paganskom periodu prije nego što je svjetlo islama obasjalo te prostore i prije pojave Muhammeda, a.s., kao donosioca radosnih vijesti i istine.

PRIMANJE ISLAMA

U Meki je živio teškim životom. Nije bio imućan, a pored toga, za domaće stanovništvo je kao stranac bio lišen pažnje. Pošto je čuo za poziv Muhammeda ibn Abdullaha, a.s., i saznao ciljeve njegova poziva, požurio je objelodaniti islam pred časnim Poslanikom, a.s. Ušao je u red prvih vjernika mudžahida, među onima koji primiše islam.

Bio je izložen nepravdi i ugnjetavanju; kad god bi ga se Kurejšije dočepale, vrijeđale bi ga i zlostavljale.

Pošto je ugnjetavanje vjernika postajalo sve veće, Allahov Poslanik, a.s., naredio je muslimanima hidžru u Abesiniju. El-Mikdad ibn Amr, r.a., bio je među onima koji su se iselili i boravili u Abesiniji pod okriljem kršćanskoga kralja Nedžašije. Tu su boravili sve dok nisu čuli vijest da su Kurejšije prestale zlostavljati muslimane. Vratio se predavanjima koja su govorila o islamu i vjerovanju, družeći se sa Vjerovjesnikom, a.s., sve dok nisu bili prisiljeni na hidžru u Medinu. Resulullah, a.s., naredio je muslimanima hidžru, zatim ih je on slijedio na najtežem putu, ostavljajući svoj rodni dom, seleći se u drugi koji ga je prihvatio, vjerovao u njega i zavolio ga.

El-Mikdad je bio u nemogućnosti da učini hidžru u Medinu. Ostao je u Meki sa nekoliko muslimana, čekajući pogodan trenutak da izađe. Nakon što se Poslanik, a.s., konačno nastanio u Medini, spremio je izvidnicu i naredio Amru da ode u Meku radi obavljanja nekih dužnosti. Između ostaloga, trebali su se sastati sa muslimanima u Meki i neke od njih

povesti u Medinu. Za vođu te izvidnice imenovan je Ubejde ibnul-Haris, r.a. Samo što su stigli do okolnih mekanskih predjela, sreo ih je Ikrime ibn Ebi-Džehl koji je predvodio mnogobožačku vojsku. S njim su bili i El-Mikdad ibn Amr i Utbe ibn Gazvan, r.a., koji su pošli s njima da bi se lakše mogli priključiti muslimanima. Nakon sastanka dvije skupine, Huzejfe i Ikrime postigli su sporazum o nenapadanju. El-Mikdad i Utbe priključili su se muslimanima i s njima otišli u Medinu. Tako se El-Mikdad ponovo sastao sa Allahovim Poslanikom, a.s., i uključio u redove mudžahida na Allahovom, dž.š., putu.

VITEZ BEDRA

El-Mikdad, r.a., zavjetovao se da će biti u službi islama. Čvrsto je odlučio pokloniti svoj život na putu šehadeta. U njegovom se srcu učvrstio iman, tako da se sa lahkoćom žrtvovao na Allahovom, dž.š., putu. Bio je u društvu Allahovoga Poslanika, a.s., u svakom njegovom pohodu i nije izostajao ni iz jedne bitke. Na bojnom je polju bio žestoki borac i konjanik, takav da su mnogobošci osjetili njegovu snagu i smjelost.

Najveći prizor El-Mikdadove veličine i ponosa desio se u Bici na Bedru. Tu se vidjelo njegovo junaštvo, smjelost i iskrenost. Tako je nešto poželio Abdullah ibn Mes'ud, pa je rekao: "Bio sam svjedok El-Mikdadovog junaštva; da budem uz njega, draže mi je nego sve što je na Zemlji."

Kada je Poslanik, a.s., odlučio da stane na put trgovačkom karavanu Kurejšija koji je predvodio Ebu-Sufjan, izašao je iz Medine na čelu islamske vojske, podižući logor na mjestu koje se zove "Bunar Bedra". Nakon što je saznao za namjeru Božijeg Poslanika, a.s., Ebu-Sufjan poslao je izaslanika u Meku po pomoć od Kurejšija. Prijetio mu je napad i prisvajanje trgovačke robe koja je u sebi sjedinjavala glavnicu kurejšijskog kapitala. Ebu-Sufjan uspio je da se spasi sa karavanom, a Kurejšije su već bile stigle do Bedra. Mogli su se vratiti bez borbe, međutim, ostali su radi upornost, od glavešina, među kojima je prednjačio Ebu-Džehl koji je priređivao bogate gozbe uz meso, alkohol i ples pjevačica čitave tri noći, samo da podstakne na borbu oči u oči.

U početku je situacija izgledala vrlo teškom. Kurejšije su bile spremnije, što se tiče vojskovođa, konjanika i junaka. Muslimani su bili manjina i prvi put su se upuštali u oružani sukob i još nisu bili okusili borbu.

Običaj Allahovoga Poslanika, a.s., bio je da uzme mišljenje većine muslimana u mnogim značajnim poslovima koje je trebalo izvršiti, savjetujući se s njima o prethodnim događajima, zatim o onom što je pred njima i o vjeri. Pošto je Poslanik, a.s., saznao da su Kurejšije spremile veliku vojsku i izašle iz Meke radi borbe i susreta s njima, skupio je muhadžire, i obrazloživši im stvar, zatražio njihovo mišljenje. Ustao je Ebu-Bekr es-Siddik, r.a., i rekao: "Najbolje je da se odazovemo borbi i suzbijemo mušrike, ujedinjeni i okupljeni oko Resulullaha, a.s." Zatim je ustao Omer ibnul-Hattab, r.a., i rekao govor sličan Ebu-Bekrovom. Tada je El-Mikdad ibn Amr

prišao Poslaniku, a.s., stao ispred njega svojom gorostasnom pojavom i visokim tonom rekao: “O Božiji poslaniče, izvršavaj ono što ti Allah, dž.š., naređuje, mi smo s tobom. Tako mi Allaha, nećemo ti reći kao što su sinovi Israilovi rekli Musau: *‘Idi ti i tvoj Gospodar pa se borite, mi ovdje ostajemo’, već kažemo: ‘Idi ti i tvoj Gospodar, a mi ćemo se boriti uz vas.*’ Tako mi Onog Koji te je poslao sa Istinom, kad bismo trebali osvajati grad Berk el-Gimad[32], borili bi smo se s tobom dok ga ne bismo osvojili.”

Ozari se lice Allahova Poslanika, a.s., čuvši El-Mikdadove riječi i obradovan uputi dovu za njega. Zatim se sastao sa ensarijama i rekao im:

“Savjetujte, šta predlažete?”, ovim se Poslanik, a.s., htio uvjeriti da li će mu dati podršku i izvan Medine, jer su se oni obavezali u drugom ugovoru na Akabi na odbranu i podršku njemu u Medini.

S’ad ibn Mu’az, r.a., reče, obraćajući se Poslaniku, a.s.:

“Vjerujemo u tebe i vjerujemo ti. Svjedočimo da je Istina ono sa čim si došao… Dali smo ti čvrstu obavezu i ugovor na poslušnost i pokornost. Kreni, Božiji Poslaniče, što god uradiš, mi smo s tobom. Tako mi Onoga Koji te je poslao sa Istinom, kada bi zatražio od nas more da preplivamo, preplivali bismo ga s tobom, i nijedan čovjek od nas ne bi izostao. Nije nam mrsko susresti se sutra sa našim neprijateljima, mi smo strpljivi i iskreni u ratu. Vjerovatno će ti Allah, dž.š., otkriti o nama nešto što će te razveseliti, pa kreni s nama s Allahovim blagoslovom.

Allahov Poslanik, a.s., bio je obradovan govorom S’ada, tako da mu ta podrška poveća snagu i pouzdanje. Rekao je:

“Krenite i radujte se, zaista mi je Allah, dž.š., obećao jednu od dvije skupine. Tako mi Allaha, kao da sad gledam kako ginu.”

Muslimani su se počeli spremati za prvu bitku u svojoj historiji. El-Mikdad je najviše želio da počne borba i bio je jedan od prvih mudžahida-konjanika u islamu. Na dan borbe uzjahao je svog konja koji se zvao Sebha i navalio da bije mnogobošce i nevjernike u safu sa ostalim muslimanskim junacima. Borba se završila pobjedom muslimana. Ispunjeno je obećanje Uzvišenog Allaha, kako ih je Resulullah, a.s., i obavijestio. Hvala neka je Allahu na tome. Kurejšije su ostavile sedamdeset poginulih prvaka, vođa i plemića.

MUDRI POBOŽNJAK

El-Mikdad ibn Amr, r.a., čitav je svoj život proveo u službi islamu. Sav se posvetio pronošenju Allahove riječi i širenju Božije objave među ljudima. Bio je stalno uz Allahovoga Poslanika, a.s., na raspolaganju za borbene i druge zadatke. Na dunjaluku je bio skroman, zadovoljan jednostavnim životom. Dosta pažnje posvećivao je svom konju Sebhi, jer mu je on bio od velike koristi u bitkama i okršajima.

Resulullah, a.s., povjeri Amru namjesništvo nad jednom pokrajinom. Kada se vratio iz te pokrajine, Poslanik, a.s.,upitao ga je:

"Kako si se osjećao na položaju emira?"

Odgovorio je:

"Ta je uprava učinila da se sav posvetim samo sebi, njima sam vladao, ali nisam za njih znao! Tako ti Onoga Koji te je s Istinom poslao, od danas ne bih da budem nadređen ni dvojici ljudi!"

El-Mikdadov odgovor pokazuje njegovu iskrenost i pravilno razumijevanje islama. Nije želio biti iznad ljudi niti je želio vlast kako ona ne bi zaokupila njegovo srce.

Bio je ponizan i iskren, sam je sebe smatrao običnim vojnikom među vojskom Resulullaha, a.s. Poučen životnim iskustvom, mudro i pravilno je rasuđivao stvari. Govorio bi riječi pune savjeta i mudrosti. Često bi ponavljao hadis koji je čuo od Poslanika, a.s.: "Sretan je samo onaj koji je sačuvan smutnje!" To je i provodio u svom životu, izbjegavajući smutnje na svakom mjestu. Izbjegao je iskušenje vlasti da ne bi klonuo duhom i da mu se ne bi u dušu uvukla oholost i uobraženost. Odbacio je žudnju za imetkom i njegovim gomilanjem da ga imetak ne bi doveo u iskušenje u vjeri i da ga njegovo mnoštvo ne bi odvratilo od pokornosti Allahu, dž.š., i da mu ne bi oslabio iman, koji je plavio njegovo srce. Dugo vremena se nije ženio, sve dok nije zašao u godine, bojeći se da ga žena ne zaokupi i oduzme mu vrijeme od izučavanja vjere i učešća u džihadu na Allahovom, dž.š., putu.

El-Mikdad, r.a., bio je istinski iskreni musliman; uvijek je bio uz istinu, bez obzira na okolnosti i teškoće. Jedanput je izašao u patrolu van Medine, pa su bili opkoljeni od neprijatelja. Vođa patrole naredio je da budu oprezni i da ne napuštaju svoja mjesta i da ne vode svoje jahalice na ispašu, bojeći se da ne budu zarobljeni ili ubijeni. Jedan od muslimana je zaboravio upozorenje emira, pa je odveo svoju jahalicu da je nahrani. Allah, dž.š., spasio ga je, pa se on vratio muslimanima, a kada je za to saznao emir, pozvao ga je i kaznio više nego što je zaslužio, ne dajući mu da se opravda. Taj čovjek je sjeo i žestoko zaplakao od bola i poniženja koje ga je zadesilo, uvjeren da je kažnjen više nego što je zaslužio. El-Mikdad je prošao pored njega i vidio ga kako plače, pa se sažalio i upitao:

"Šta je s tobom, brate?"

Čovjek mu odgovori:

“Odredio mi je emir kaznu koju nisam zaslužio… Nisam znao da je zabranio čuvanje naših životinja. Prekršio sam njegovu zabranu, pa me kaznio, a nije me ni saslušao. Zadao mi je bol od jačine udarca i ponizio me teškim prigovorom.”

El-Mikdad se naljutio zbog toga, pa se uputio pravo emiru. Pitao ga je:

“S kojim pravom tučeš čovjeka i ponižavaš ga prije nego ga saslušaš?”

“S pravom obraćanja pažnje na muslimane i obavezu pokornosti njihovim vođama”, odgovorio mu je emir.

“Ali, njemu nije bila dostavljena tvoja zapovijed i nije čuo tvoje upute. Zaista si bio grub prema njemu u kazni i prijekoru”, reče mu Mikdad.

Uvidio je emir da je pogriješio, pa reče:

“Pogriješio sam. Neka uzme svoje pravo od mene.”

El-Mikdad je otišao po kažnjenog čovjeka i doveo ga kod emira, te pred mnoštvom muslimana reče:

“O emire, postavi se umjesto njega i pripremi se da budeš kažnjen istom mjerom.”

I zaista, komandir se ponizno postavi da mu čovjek vrati istu kaznu kojom je on njega kaznio. Međutim, čovjek je odbio da udari emira nakon što je osjetio da mu je vraćena čast i njegovo pravo, pa je rekao: “Allah ti oprostio, emire. Moj život je žrtvovan za islam.”

El-Mikdad se obradova, smijao se kao dijete dok je gledao taj lijepi prizor. Govorio je glasom punim ponosa i veličine: “Umrijet ću, a islam će ostati slavan.”

Ponos je islama bio osnovni cilj kojem je stremio u svom životu, i ništa osim toga.

Sam El-Mikdad poznavao je sve strane života. Nije žurio u davanju presude ljudima, znajući da se čovjek ponekad mijenja u različitim prilikama i ne želeći napraviti grešku. Imao je veliko životno iskustvo stečeno kroz gorki i okrutni život, kroz velika iskušenja i kroz razne situacije. Bio je izuzetno otvoren i jasan, što upućuje na njegove široke poglede i duboko razmišljanje.

Prenosi se da je El-Mikdad sjedio sa nekim prijateljima nakon Poslanikove, a.s., smrti pa je došao neki čovjek i obratio mu se: “Blago tim očima koje su vidjele Božijeg Poslanika. Allaha nam, voljeli bismo da smo vidjeli ono što si ti vidio i da smo bili svjedoci onome čemu si ti bio svjedok.” El-Mikdad ga je dugo gledao, a zatim mu rekao: “Zašto neko od vas uporno želi vidjeti nešto što je sakriveno od njega, a ne zna kakav bi bio da se nađe u tom vremenu. Tako mi Allaha, živjeli su ljudi u vrijeme Poslanika, a.s., kojima je Allah, dž.š., presudio pa će za noge biti vučeni i naglavačke bačeni u Džehennem. Zato, u prvom redu zahvalite Allahu, dž.š., Koji vas je sačuvao njihovih iskušenja i učinio vas vjernicima u vašega Gospodara i vašega Poslanika.”

Ovo predanje upravo govori o El-Mikdadovoj veličini i njegovoj mudrosti i razboritosti. Mnogi su vidjeli Božijeg Poslanika, a.s., a nisu vjerovali u njega i borili su se protiv

njega. Najvažnije je za islamsko vjerovanje da radimo kako nas ono uči i da idemo stopama Resulullaha, a.s., življenjem po Kur'anu, našem ustavu, izvoru i uputi i putem hadisa. Zaista će čovjek polagati račun za svoja djela, a ne prema tome što je nekog vidio ili sanjao.

MILJENIK BOŽIJEG POSLANIKA, A.S.

Božiji Poslanik, a.s., volio je El-Mikdada ibn Amra, r.a. Stekao je izuzetno lijepe i plemenite vrline i odlike, lijepi ahlak koji ga je učinio voljenim i dragim čovjekom. Poslanik, a.s., uočio je njegova svojstva, njegovu žrtvu i zalaganje na polju islama, njegov iman duboko usađen u srcu i čistotu njegove duše. Pokazivao je svoju naklonost prema njemu na svakom mjestu i na svakom skupu. Allah, dž.š., volio je El-Mikdada, pa ge je volio i Njegov Poslanik, a.s.

Rekao je Resulullah, a.s.: "Zaista mi je Allah, dž.š., naredio da volim četvericu i obavijestio me da ih On voli." Pa mu je rečeno: "Božiji Poslaniče, reci nam njihova imena." Rekao je: "Od njih je Alija i Ebu-Zerr, El-Mikdad i Selman."

Da li ima ljepša počast od časti Poslanikove potvrde da Allah voli El-Mikdada? Ima li većeg ponosa i slave od ovakvog ponosa i slave? Allahov Poslanik, a.s., uvijek je otvoreno izjavljivao svoju naklonost prema El-Mikdadu i ashabima, r.a., kao što je on.

Prenosi nam Alija ibn Ebi-Talib, r.a., od Allahovoga Poslanika, a.s., da je rekao: "Nije bilo poslanika, a da mu nisu data sedmerica, plemenitoga roda, namjesnika i saputnika. Meni ih je dato četrnaest: Hamza, Dž'afer, Ebu-Bekr, Omer, Alija, Hasan, Husejn, Ibn-Mes'ud, Selman, Ammar, Huzejfe, Ebu-Zerr, El-Mikdad i Bilal."

Borba na Allahovom putu je potpuno zaokupirala El-Mikdadovu ličnost, izuzev od dvije stvari: njegovog konja Sebha i njegove sablje.

Zakasnio je što se tiče ženidbe, bojeći se da ga žena ne odvrati od džihada. To su primijetili ashabi, pa su ga često podsticali na ženidbu. Tako je jednom sjedio sa Abdurrahmanom ibn Avfom koji mu je nabrajao prednosti braka, podstičući ga na ženidbu, te mu rekao:

"Šta ti je pa se ne ženiš?"

"Oženi me ti svojom kćerkom", odgovori mu El-Mikdad.

Ovo je naljutilo Abdurrahmana pa mu nešto grubo odvrati. El-Mikdad ga je napustio krijući svoju srdžbu, a odlučio je da se požali Poslaniku, a.s. Malo zatim, Abdurrahman ibn Avf pokajao se i došao za El-Mikdadom koji je bio kod Poslanika, a.s., i tužio mu se, pa je Abdurrahman rekao: "Oprosti mi, brate. Oženit ću te svojom kćerkom."

Kada je Poslanik, a.s., čuo El-Mikdadovu pritužbu i saznao veličinu njegove tuge i srdžbe, htio je da ga počasti, te mu je rekao: "Ja ću te oženiti boljom od nje." Odabrao mu je

kćerku svoga amidže iz počasti prema njemu. Oženio ga je Dub'aom, kćerkom Zubejra ibn Abdul-Muttaliba.

NA POLJU DŽIHADA

El-Mikdadovo prisustvo na polju džihada bilo je konstantno. Nije izostao ni iz jednog pohoda koji je vodio Poslanik, a.s., niti ijednog osvajanja ili bitke koju je vodio protiv nevjernika i mnogobožaca.

Na Uhudu je bio izložen velikim nevoljama: nekoliko puta je ranjen, ali je ipak napadao i jurio odvraćajući nevjerničke napade od Allahovoga Poslanika, a.s. Na Hendeku je bio spreman na svaki okršaj. Dovoljno je što se suprotstavio Ikrimi ibn Ebi-Džehlu i njegovom društvu kada su prešli hendek i pokušali se domoći muslimana, ali ih je snašla smrt i bježanija.

Kada je Poslanik, a.s., preselio na ahiret, El-Mikdad ibn Amr, r.a., mnogo se rastužio, ali je i dalje ostao običan i skroman borac u slavnoj islamskoj vojsci. Njegovih herojstava je više nego što se broji. Dovoljno mu je junaštvo kakvo se rijetko viđa, koje je pokazao prilikom osvajanja Egipta sa svojim drugovima prvacima i na čelu sa Zubejrom ibn el-Avvamom, r.a.

Kada se Amr ibn el-'As, r.a., uputio u Egipat po naredbi Omera ibnul-Hattaba, r.a., da pozove vladara i stanovništvo u islam, pridružila mu se grupa muslimanskih junaka na čelu sa Zubejrom ibnul-Avvamom. Tu su još bili Bišr ibn Ertah, Haridže ibn Huzzafe, Umejr ibn Vehb el-Džumehi i El-Mikdad ibn Amr, r.a. Amr ibn el-'As uputio je poziv egipatskom vladaru Mukavkisu da primi islam, ili da preda zemlju bez borbe, ili da pristane plaćati džizju. Mukavkis je skupio svoje ministre, vjerske činovnike i povjerljive ljude da se posavjetuje s njima. Zatim je od Amra zatražio četiri dana primirja da bi dovršio savjetovanje. Nakon isteka ta četiri dana, Mukavkis je odbio islam, kao što je odbio i predaju zemlje i plaćanje džizje. Tada je Amr ibn el-'As sa svojom vojskom opkolio grad Ajnu šems koji je bio kraljevo prebivalište. Mukavkis se sklonio i zatvorio vrata na tvrđavi. Muslimani su razmišljali kako da uđu u grad i napadnu kralja i njegov narod. Amr ibn el-'As je stao ispred glavnih vrata grada Ajnu šems, dok je Zubejr kružio oko zidova kako bi našao otvor i ušao u tvrđavu. Vidio je povoljno mjesto i prešao je zid sa još nekim mudžahidima. Tako su se spustili u grad. Zatim su počeli kopati otvor u zidu: Zubejr iznutra, a El-Mikdad izvana. Tada su navalili na čelu sa Zubejrom, probijajući se sa periferije prema središtu grada. Kopti su ih uočili i požurili obavijestiti kralja o tome. Kralj se sastao sa Amrom ibn el-'Asom, otvorio mu vrata grada i pristao na plaćanje džizje.

Vrata Egipta otvorena su posredstvom voljenoga mudžahida čije se junaštvo i uloga ne mogu zaboraviti, hvala neka je Allahu, Koji je odredio da tako bude.

PRESELJENJE NA AHIRET

Prohujao je život El-Mikdada, r.a., oslabilo je i otežalo je njegovo tijelo, te je stalno boravio u kući. Umro je na svojoj zemlji, u Džefru izvan Medine, trideset treće godine po Hidžri, u sedamdesetoj godini života.

EBU-SEBRE IBN EBI-RUHM EL-ESLEMI, R.A.

أبو سبرة بن أبي رهم رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Ebu-Sebre, sin je Ebi-Ruhmov, a on Abdul-'Uzzaov, a on Ebi-Kajsov, a on Abdul Vuddov, a on Nasrov, a on Malikov, a on Haselov, a on Amirov, a on Luejja el-Kurešija el-Amirija.

Sin je tetke Allahovoga Poslanika, a.s. Njegova se majka zvala Berret bint Abdil-Muttalib, a njegov brat po majci zvao se Ebu-Seleme ibn Ebi-Esed.

LIČNOST

Ebu-Sebre potječe iz ugledne i bogate porodice. Otac mu je bio jedan od kurejševićkih bogataša, a majka kćerka Abdul-Muttaliba, djeda Allahovog Poslanika, a.s. Ebu-Sebre je živio u blagostanju. Bio je obrazovan u vremenu u kome je to bila rijetkost. Volio je jahati konje i pribavljati i praviti oružje koje je koristio u borbi sa vještim kurejševićkim mladićima. Za razliku od svojih vršnjaka, Ebu-Sebre odisao je mirnoćom i stabilinim i staloženim držanjem. Svaku stvar je gledao sa razumijevanjem i uvijek odabirao ono u čemu je bio vidljiv hajr. Bio je oštrouman i blage naravi, a poslove je obavljao planski i uspješno. Njegova mudrost i vještina učinile su da ga njegovi vršnjaci ocjene kao samopouzdanu i čvrstu ličnost koja može predstavljati njihovog vođu.

Ebu-Sebre je bio visokoga rasta i vitkoga tijela. Imao je crnu kosu i tamnoputu kožu, a njegovo dugo lice karakterizirali su prodoran pogled i povijen nos. Na licu mu je stalno lebdio osmjeh, čineći ga kod ljudi blagim i prijatnim. Nije zapadao u nezgodne situacije jer je imao veliku intelektualnu snagu i samokontrolu.

NJEGOV ISLAM

Ebu-Sebre je dobro znao ko mu je dajdžin sin Muhammed ibn Abdullah, a.s. Bio je iskren i povjerljiv mladić koji je čedno odrastao. Zavolio je Poslanika, a.s., i bio mu blizak pored razlike u godinama. Poštovao je njegovu dobrotu i cijenio njegova dobra djela. Sa spuštanjem Objave Muhammedu, a.s., naredi mu se da poziva svoju porodicu i rodbinu. Ebu-Sebre je bio jedan od prvih muslimana od Poslanikove, a.s., rodbine koji je povjerovao u Objavu.

Kurejšije su bezosjećajno mučili prve muslimane. Njihova zlostavljanja i tlačenja prisiliše muslimane da učine hidžru u Abesiniju, po naredbi Allahovoga Poslanika, a.s. Ebu-Sebre nije htio učiniti prvu hidžru jer je želio ostati sa Resulullahom, a.s. Međutim, kada su mučenja postala nepodnošljiva, i Ebu-Sebre učini hidžru sa sinom svoga dajdže Dž'aferom ibn Ebi-Talibom i njegovom porodicom. Ali, nije mogao izdržati dugi boravak u Abesiniji, daleko od Meke; vratio se u Meku i iz nje preselio sa ostalim muslimanima u Medinu kada je Allahov Poslanik, a.s., odlučio da tamo učvrsti jezgro islamskoga džemata.

NA BOJNOM POLJU

Muslimani su se nastanili u Medini i organizirali svoj život u islamskom džematu, obožavajući Allaha, dž.š., u miru i spokojstvu.

Kurejšije nisu bili zadovoljni da muslimani žive rahat i sigurni, pa nastaviše sa provokacijama. Allahov Poslanik uvidje da je neophodno odlučno i snažno suprotstaviti se Kurejšijama. Protiv njih se odigraše mnoge bitke, a prva je bila Bitka na Bedru, u kojoj su Kurejšije, teško poraženi, ostavili svoje ubijene na bojnom polju. Ebu-Sebre je bio jedan od hrabrih mudžahida koji su se suprotstavili Kurejšijama nesvakidašnjom hrabrošću i odvažnošću, srcem ispunjenim vjerom, tražeći pobjedu ili šehadet na Allahovom putu.

Uprkos porazu muslimana u Bici na Uhudu, Ebu-Sebre je zajedno sa ostalim ashabima, neka je Allah zadovoljan svima njima, pouzdano i sposobno štitio Allahovoga Poslanika, a.s. Sve u svemu, Ebu-Sebre učestvovao je u svim pohodima sa Poslanikom, a.s.: u pohodu na Benu-Mustalik, na Benu en-Nadir, na Devmetul-Džendelu, na Hendeku, u pohodu na Benu-Kurejza, na Benu-Lihjan, na Hajberu, na Hudejbiji, prilikom oslobođenja Meke, na Hunejnu i u Taifu. Za vrijeme tih bitaka Ebu-Sebre stekao je veliko ratno iskustvo i postao vrsni ratnik od koga se uzimalo mišljenje u planiranju bitaka.

Nakon Resulullahovog, a.s., preseljenja na ahiret, naslijedio ga je Ebu-Bekr es-Siddik, r.a., te je Ebu-Sebre učestvovao u ratu protiv odmetnika, u kojem se istakao svojom izuzetnom hrabrošću. Kada se okončao rat protiv odmetnika, Ebu-Sebre se nije vratio u Medinu, već je otišao u Meku i u njoj se nastanio.

VOĐA ZA IZBAVLJENJE

Po završetku rata protiv odmetnika, vrati se mir na Arapskom poluotoku pod islamskim bajrakom. Halifa je razmišljao o susjednim zemljama i širenju islama u njima. Irak je bio pod vlašću Perzije i on je predstavljao prvi cilj muslimana za širenje islama u njemu.

Halid ibnul-Velid izvršio je brze i velike oslobodilačke pohode, tako da je oslobodio: El-Mezar, Emgišiju, Ulejs i El-Hiru[33]. Poslije oslobođenja El-Hire, Halid ibnul-Velid dobi naredbu da krene na front u Šam te da povede polovinu islamske vojske. Druga polovina je ostala sa El-Musennom ibnul-Harisom. Sa'd ibn Ebi-Vekkas preuzeo je komandu nad iračkim frontom. Predvodio je muslimane u Bici na Kadisijji, u kojoj je ostvario veliku pobjedu i kojom je okončan perzijski utjecaj u Iraku. Nakon toga, muslimani se nastaniše u Basri i Kufi, te ih učiniše centrima svoje vlasti iz kojih će islamska vojska vršiti naredna osvajanja.

Kada je Ebu-Bekr preselio na ahiret, naslijedio ga je Omer ibnul-Hattab i nastavio sa daljim osvajanjem. U tom periodu, Ebu-Sebre dođe u Basru i osta u njoj neko vrijeme. Tu se priključio islamskoj vojsci.

El-'Ala ibnul-Hadremijj bio je halifin namjesnik u Bahrejnu. Zadiviše ga velika osvajanja koja su ostvarili muslimani, pa poželi tim osvajanjima pridodati nove pobjede koje bi ostvario on, samoinicijativno, bez dogovora sa halifom Omerom ibnul-Hattabom, r.a. El-Hadremijj je od stanovnika Bahrejna tražio doborovoljce za pohod u Perziju, u istočni dio zaljeva. Ovim se kršila halifina naredba da se ne prelazi more, jer muslimani u to vrijeme nisu imali dovoljno iskustva u pomorskom ratovanju i nisu posjedovali dovoljno sredstava za takve vrste akcija. Kada je El-'Ala skupio veliku grupu dobrovoljaca, podijelio ih je u tri grupe:

- grupa pod komandom El-Džaruda ibnul-Mealla;
- grupa pod komandom Es-Sivara ibn Hemama;
- grupa pod komandom Huvejla ibn Munzira ibn Savaa. Huvejl je ujedno određen i za predvodnika sve tri grupe.

Preplivali su zaljev i iskrcali se na istočnoj strani, naspram grada Istahara. Erbez, komandant perzijske vojske, nalazio se u gradu i posmatrao iskrcavanje muslimana. Postavio je plan za pogubljenje muslimana po kojem će jedna grupa vojske onemogućiti muslimanima pristup lađama kojima su doplovili i u isto vrijeme ih opkoliti. Ipak, iako su bili u nezavidnoj poziciji, Huvejl se odluči za bitku. Obratio se muslimanskim borcima: "Kada Allah, dž.š., nešto odredi, to se dogodi. Došli ste da se borite protiv njih! Lađe i zemlja su onome ko pobijedi, pa tražite sebi pomoć u strpljivosti i namazu, a to je teško, osim onima koji su bogobojazni."

Bitka između dvije vojske zapodjenu se u mjestu zvanom Tavus. Bila je teška i oštra.

Perzijanci su pokazali svu svoju jačinu i sposobnost, kao što su muslimani pokazali hrabrost, koja zapanji i iznenadi neprijatelja, pa im uspješe nanijeti velike gubitke u ljudstvu. U ovoj bici pogibe El-Džarud ibnul-Mualla, zapovjednik prve grupe, također i zapovjednik druge grupe Es-Sivar ibn Hemmam i njegov sin Abdullah. Hulejd se odupirao sa ostalim muslimanima nastojeći otvoriti put prema Basri. Nalazili su se u veoma teškoj situaciji, a toga nisu bili svjesni. Utom im se ispriječi perzijska vojska koja je došla iz Istahara. Predvodio ju je Šehrek, poznati vojskovođa. Muslimani su bili prisiljeni zaustaviti dalje napredovanje prema Basri.

Kada je halifi Omeru, r.a., stigla vijest šta je učinio El-'Ala, te da su njegovim odlaskom muslimani pretrpjeli velike gubitke u ljudstvu, odmah ga smijeni i kao namjesnika postavi S'ada ibn Ebi-Vekkasa. Potom je napisao pismo Utbeu ibn Gazvanu da požuri u pomoć muslimanskoj vojsci opkoljenoj između Tavusa i Istahara.

Pošto je Utbe ibn Gazvan izložio stvar muslimanima Basre, brzo se mobilizira veliki broj dobrovoljaca, poznatijih junaka i vojskovođa, među kojima: Asim ibn Amr, Arfedže ibn Herseme, Huzejfe ibn Muhsin, Medžze'e ibn Sevr, Nehar ibnul-Haris, Et-Terdžuman ibn Fulan, Husejn ibn Ebi el-Hurr el-Ehnef ibn Kajs, S'ad ibn Ebi Arfedža', Abdurrahman ibn Sehl, Sa'sa' ibn Muavija. S njima se uputi dvanaest hiljada muslimana. Njihov vođa je bio Ebu-Sebre ibn Ebi-Ruhm, r.a.

Ta vojska izađe iz Basre, jahajući mazge umjesto deva jer su one zgodnije za guduravi teren kojim su trebali ići. Ebu-Sebre je išao duž obale zaljeva, a ispred je poslao izvidnicu, kojoj je dao zadatak da izvidi teren gdje je Hulejd ibn Munzir sa svojim vojnicima pao u opsadu.

U isto vrijeme, kralj Perzije je Šehreku poslao pomoć kako bi stegli obruč oko muslimana. Ebu-Sebre se sa svojim mudžahidima približavao opkoljenom Hulejdu u namjeri da deblokira opsadu, međutim, Šehrek ga sa vojskom presrete. Tu se odvi bitka između muslimana i Perzijanaca. Ebu-Sebre primijeni na brzinu razrađen plan da uništi Šehreka i njegovu vojsku. Naime, postavio je grupu svojih vojnika da se suprotstave Šehreku, a organizirao ih je tako da Perzijanci pomisle da je to sva muslimanska vojska što je ima. Zatim, ostatak vojske, skrivene od Perzijanaca, rasporedi u poluluk. Šehrek žestoko navali sa vojskom na redove muslimana, za koje je smatrao da je sva vojska što je ima, a oni se odupriješe napadu. Allahovom pomoći, u isto vrijeme, druga skrivena grupa muslimana prišla je iza leđa Perzijanaca, te ih, idući od bokova, opkoliše i napadoše sabljama tako da nisu mogli bježati. Ipak, Perzijanci uspješe probiti obruč koji su muslimani načinili. Povukli su se prema Istaharu, ostavljajući iza sebe mnogo poginulih. Ebu-Sebre sastade se sa Hulejdom, izbavivši ga sa preostalim vojnicima i zajedno se vratiše u Basru.

Kada je Utbe ibn Gazvan, namjesnik Basre, otišao obaviti hadž, zamijenio ga je Ebu-Sebre. U povratku sa hadža Utbe preseli na ahiret, a Ebu-Sebre ostade namjesnik Basre sve do kraja godine. Nakon toga, halifa Omer, r.a., za namjesnika Basre imenova El-Mugiru ibn Š'ubeta, a poslije njega Ebu-Musa-a el-Eš'ariju.

ZAROBLJAVANJE HURMUZANA

Kada su islamska osvajanja u Perziji uzela maha, Jezdedžird, kralj Perzije, skloni se u pogranični dio svoje kraljevine u mjesto zvano Meruv. U isto je vrijeme podsticao Perzijance na rat protiv muslimana da bi muslimane protjerao iz svoje zemlje. Uputio im je poziv koji dade rezultat, pa mu se Perzijanci odazvaše i u vrlo kratkom roku se okupiše u Tusturu pod komandu Hurmuzana.

O tom gradu je poznati islamski putopisac Ibn-Batuta, između ostaloga, napisao i sljedeće: "Tustur je bio veliki blistavi grad. Posjedovao je bašče sa visokim drvećem i bogate, izuzetno lijepe vrtove. Oko džamije imao je sve trgovinu do trgovine. Imao je drevne građevine oko kojih je tekla rijeka nazvana imenom Plava rijeka, divno bistra i čudna, jer je u danima vrućine jako hladna. Tustur kao grad imao je jedna vrata za posjetioce i druga kroz koja se izlazi na rijeku. Na obalama rijeke bile su bašče i tržnice. Rijeka je bila veoma duboka, a od vrata na koja ulaze putnici i posjetioci prelazi se skelom preko nje, kao u Bagdadu i Mehli. Tustur posjeduje raznovrsno voće i mnogobrojne blagodati, a njegove tržnice bile su snadbjevene tako da ih po ljepoti nije bilo nadaleko."

Do halife Omera, r.a., stigla je vijest da se Perzijanci spremaju i okupljaju u Tusturu kako bi napali muslimane pa on odmah napisa pismo S'adu ibn Ebi-Vekkasu u Kufu da pošalje veliku vojsku; jednu skupinu da vodi N'uman ibn Mukarrin el-Muzenijj i drugu, u kojoj su Suvejd ibn Mukarrin, Abdullah ibn Zi es-Sehmejn, Džerir ibn Abdullah el-Hamirijj i Džerir ibn Abdullah el-Bedželijj, te da krenu prema Hurmuzanu. Omer, r.a., također, je napisao pismo i Ebu-Musau el-Eš'ariji da pošalje veliku vojsku iz Basre, a da je vodi Suhejl ibn Adijj, te da u njoj, između ostalih, budu: El-Bera' ibn Malik, Asim ibn Amr, Medždže' ibn Sevr, K'ab ibn Sur, Arfedže ibn Hersem, Huzejfe ibn Muhsin, Abdurrahman ibn Sehl i Husejn ibn M'abed. Omer je izdao naredbu da vođa obje vojske, i prve iz Basre i druge iz Kufe, kada se sretnu, bude Ebu-Sebre ibn Ebi-Ruhm.

Nu'man ibn Mukarrin je brzo krenuo ka Hurmuzanu, koji se spremao za evakuaciju iz Ramehurmuza u Tustur, kako je to od njega tražio kralj Perzije Kisra. Muslimani su, također, brzo krenuli kako bi napali Ramehurmuz, kraj u kojem se odvi manja bitka, u mjestu zvanom Erbek. Perzijanci tu doživješe poraz, te Hurmuzan napusti Ramehurmuz i povuče se ka Tusturu. Vojska koja je dolazila iz Basre čula je da je Ramehurmuz pao, pa se odmah uputiše ka Tusturu, kao što se i Nu'man uputi sa svojom vojskom. Kada se sastaše dvije muslimanske vojske, komandu nad obje preuze Ebu-Sebre. On odmah uze izviđati i proučavati teren, da bi potom rasporedio mudžahide stavivši Tustur u opsadu. Time je Tustur bio lišen dostave bilo kakve pomoći. Opsada je Tustura trajala nekoliko

mjeseci, ali muslimani pretrpješe velike gubitke, i plus, padoše u nekakvu tjeskobu prouzrokovanu tim dugim i napornim opsjedanjem. Ebu-Sebre je strpljivo i mudro iščekivao priliku da osvoji Tustur i, Allahovim emrom, to se i isplatilo tako što je jedan od vatropoklonika izašao na zidine Tustura i bacio poruku muslimanima u kojoj ih obavijesti o kanalu kroz koji mogu ući u grad. Muslimani su u Tustur ušli plivajući kroz kanal. Uzvikujući tekbire otvorili su vrata-most grada, a muslimani koji su čekali ispred, poput nadošle rijeke udarili su na Perzijance. Ostvarena je veličanstvena pobjeda, neka je hvala Allahu, dž.š., za to, a perzijski je vojskovođa Hurmuzan uhvaćen i odveden halifi Omeru el-Hattabu, r.a., da mu on sudi.

OSVAJAČ DŽUNDI SABURA

Poslije Tustura muslimani nastaviše sa napadima i pobjedama nad Perzijancima, koji se skloniše u grad po imenu Sus. Međutim, muslimani i njega staviše u opsadu, pa njegovo stanovništvo objavi predaju i pristade na sporazum. Ebu-Sebre s Nu'manom ibn Mukarrinom el-Muzenijjem povede mudžahide iz Susa ka Džundi Saburu, u kojem se stacionirao veliki broj Hurmuzanovih vojnika. Stavili su ih u opsadu i tako ih držali dok se jedan dan ne otvoriše vrata grada Džundi Sabura, a ljudi izađoše sa stokom i opskrbom. Ovo Ebu-Sebra jako začudi pa im posla jednu grupu muslimana da ispita o čemu se radi. Perzijanci su im ovako odgovorili: "Dali ste nam sigurnost i mi je prihvatamo, pristajemo da vam plaćamo džizju, a da nas vi čuvate." Ebu-Sebre se ovome začudi, znajući da im on, kao zapovjednik islamske vojske, nije dao sigurnost. Izvršio je istragu i otkrio da im je sigurnost dao neki rob perzijskoga porijekla, koji je bio iz Džundi Sabura a živio sa muslimanima. Zvao se Muknef. Ebu-Sebre posla im čovjeka da ih obavijesti da im je sigurnost dao rob koji za to nema ni ovlasti ni pravo. A oni su mu odgovorili: "Mi među vama ne razlikujemo slobodnog od roba. Obaviješteni smo da smo sigurni i držimo da je tako. Mi smo dobili garanciju i ne želimo da išta mijenjamo. Ako želite, možete iznevjeriti." Ebu-Sebre posavjetovao se sa ostalim zapovjednicima pa je napisao pismo halifi Omer ibnul-Hatabu, r.a., tražeći njegovo mišljenje. "Daj im sigurnost uz džizju", odgovorio je halifa, što Ebu-Sebre i izvrši, a Asim ibn Amr izreče stihove:

"Bio sam blizak Muknefu i njegov povjerljiv prijatelj,
Ebu-Sebre ih učini slobodnim poslije poniznosti i malobrojnosti.
Poslije velikog straha i zemlje im siromašne,
dozvoli robu slobodu poslije naše nesloge
i popravi ono oko čega smo se prepirali."

PRESELJENJE NA AHIRET

Nakon što je osvojio grad Džundi Sabur, Ebu-Sebre se vrati u Meku da u voljenom gradu provede posljednje dane svoga života, u ibadetu pored Allahove kuće. U vrijeme halife Osmana, r.a, preselio je na ahiret, a ukopan je u Meki, neka je Allahov blagoslov i zadovoljstvo na njega.

MUAZ IBN DŽEBEL, R.A.

معاذ بن جبل رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Ime mu je Mu'az, sin je Džebelov, a on sin Amrov, a on Evsov, a on Aizov, a on Adijjov, a on K'abov, a on Amrov, a on Udejjov, a on S'adov, a on Alijev, a on Esedov, a on Saridin, a on Tezidov, a on Džešmov, a on El-Hazredža el-Ensarija. Nadimak mu je Ebu-Abdurrahman el-Medeni.

OSOBENOSTI

Mu'az ibn Džebel je rastom bio najviši među medinskim mladićima, najljepši po fizičkom izgledu i najboljega vladanja. Krasilo ga je lijepo lice, crne oči, blistavi zubi. Njegovi bijeli zubi, koji bi se ukazali kada se nasmije, davali su mu još ljepši izgled. Imao je gustu i kovrdžavu kosu. Glas mu je bio milozvučan i jak i privlačio je srca slušalaca. Bio je izuzetno pronicljiv, inteligentan i razuman, a u tome mu je pomogla njegova pismenost u vremenu kada je ona bila na visokoj cijeni. Stekao je kulturu njegovanu čistim dini-islamom. Bio je poznat po čestoj šutnji i razmišljanju kao učenjak i mislilac, koji proučava ljudske postupke i sluša njihove priče, proničući u njihove skrivene ciljeve.

PRIMANJE ISLAMA

Mu'az ibn Džebel zavolio je Allahovoga Poslanika, a.s., prije nego što ga je vidio. Allah, dž.š., uputio ga je svjetlu vjerovanja prije nego što se sastao sa najčasnijim stvorenjem.

Poslije "Prve prisege" na Akabi, kada se grupa muslimana iz Medine sastala sa Vjerovjesnikom, a.s., odlučili su radosnu vijest proširiti u Medini i pozivati u islam. Allahov Poslanik, a.s., posla sa njima slavnoga ashaba Mus'aba ibn Umejra, r.a., da ljudima pojašnjava osnove vjere i da im objasni kur'ansku poruku i cilj poziva.

Mu'az je bio jedan od obrazovanih mladića, koji je upoznao tajne društva, uprkos tome što je bio veoma mlad. Imao je osamnaest godina, kada se sastao sa Mus'abom ibn Umejrom i kada je čuo nekoliko ajeta iz Kur'ana. Odmah je u njih povjerovao, a dušu mu obasja svjetlo islama. Mu'az je željno iščekivao susret sa Poslanikom, a.s., da mu dadne prisegu, spoznavši veličinu i čistotu islama i njegov značaj za buduća pokoljenja. Zavjetovao se na službu Resulullahu, a.s., radeći na širenju njegove misije pod njegovom zastavom.

Stanovnici Medine odazvali su se ovom pozivu u velikom broju, pa su se spremila sedamdeset dva čovjeka iz plemena El-Hazredž i El-Evs, za susret sa Allahovim Poslanikom, a.s., na istom mjestu na kojem se srela prva grupa stanovnika Medine. Poslanik, a.s., u pratnji svog amidže Abbasa ibn Abdul-Muttaliba, sastao se sa predvodnicima i vodećim ljudima Medine, koji mu ukazaše svoje povjerenje i ponudiše mu utočište u njihovom gradu. Među ovom grupom bio je i Mu'az ibn Džebel, koji nije mogao zadržati suze kad je, rukujući se sa Poslanikom, stisnuo njegovu mubarek ruku.

Ova zakletva data Allahovom Poslaniku, a.s., u historiji islama je poznata kao "Druga prisega na Akabi".

NEPRIJATELJ KIPOVA

Delegacija se vratila u Medinu sa srcima punim imana, a Mu'az čvrsto odluči da se bori protiv nevjerstva i idolopoklonstva svim mogućim sredstvima. Počeo je kovati planove, koristeći svoju inteligenciju i osjećajući žestoki prezir prema kipovima koje su obožavali idolopoklonici, kako da polupa kipove i izbriše ih sa lica zemlje. Skupio je grupu svojih vršnjaka sa kojima se dogovorio kako da unište svaki vid idolopoklonstva, radeći to javno ili tajno, i istovremeno, pozivajući ljude u islam. Cilj je bio ukazati idolopoklonicima da njihovo obožavanje kipova ne donosi ni štetu ni korist i podstaći ih da razmisle i okrenu se svjetlosti, pravdi i miru koje donosi islam. Zahvaljujući ovoj metodi, Allahovom voljom se osvjesti i uputi veliki broj nevjernika, pa primiše islam i

krenuše putem spasa.

Među onima koji su tako primili islam bio je i Amr ibnul-Džemuh, jedan od velikana Medine i vođa plemena Benu-Seleme, inače častan i bogat čovjek. Vodio je glavnu riječ i imao počasno mjesto. Svi su ga slušali i bili mu pokorni, zbog njegove moći, autoriteta i visokog mjesta i uticaja. Amr je imao svog ličnog kipa, koji je bio od rijetke vrste drveta, i kao što je bio običaj tadašnjih velikana, kip je bio postavljen na posebno mjesto u kući, umotan u najkvalitetniju vrstu svile i okićen sjajnim resicama. Oko kipa je stavio ruže i svako jutro ga je mirisao. Nadjenuo mu je ime Menat.

Kada je Mu'az saznao za Amrovog kipa, dogovori se sa svojim prijateljima da se u određeno vrijeme, kada se uvjere da je Amr u dubokom snu, prikradu kući i uzmu kip. Tako su i uradili, a kip su odnijeli i bacili na smeće. Poslije obavljenog posla vratili su se svi svojim kućama kao da ništa nije bilo.

Kada je svanulo, Amr je, po običaju, krenuo do svoga kipa da mu se pokloni, ali ga ne nađe. Tražio ga je po kući, oko kuće, ne govoreći nikome ništa. Kada je otišao do smetljišta i vidio ga bačenog u smeće, stade vikati: "Teško onome ko ovo uradi našem božanstvu!" Uzeo ga je i vratio se kući pa ga oprao i namirisao i ponovo pokrio svilom i kadifom, a zatim mu reče: "O Menatu, da znam ko je ovo s tobom uradio, sigurno bih ga kaznio i ponizio."

Mu'az ponovi istu stvar s kipom nekoliko noći zaredom dok jedne noći Amr ne donese sablju i okači je o kip. Smatrao je da će se tako odbraniti od kradljivca pa reče kipu: "Menatu moj, ja ne znam ko ti ovo sve čini, ali ti znaš. Pa ako u tebi ima ikakva dobra, evo ti sablja i brani se."

Kao da mu je pao kamen sa srca, Amr je zaspao dubokim snom ostavivši kipa i sablju obješenu o njega. Mu'az i njegovi drugovi se i tu noć prikradoše Amrovoj kući, uzeše kipa i sablju, pa ga ponovo odnesoše i baciše na smeće. Položili su ga licem prema zemlji i zavezali ga za rep uginulog psa. Kada je ujutru našao svoga kumira na smeću, Amr ga je pogledao, ne dodirnuvši ga; osjetio je slabost svoje vjere i nemoć svoga božanstva. "Tako mi Allaha, da si ti božanstvo, ne bi ti i pas usred smetljišta bili!", rekao je i potom je potražio neke muslimane pa zajedno s njima otišao kod Mus'aba ibn Umejra i pred njim primio islam.

Amr, r.a., postao je u islamu jedan od najboljih njegovih sljedbenika i jedna od najvećih žrtvi na Allahovom putu.

POZNAVALAC HALALA I HARAMA

Kada je Allahov Poslanik, a.s., stigao u Medinu, Mu'az ga je čekao zajedno sa ostalim muslimanima. Poslanik, a.s., pobratio ga je sa Abdullahom ibn Mes'udom. Na svakom skupu sa Poslanikom, a.s., bio je i Mu'az ibn Džebel, slušao je njegov govor svim svojim bićem, budnošću i pažljivošću. Nastojao je čuti svaku misao i detaljno je shvatiti i razumjeti. Cijelo svoje biće predao je islamu. Pošto je bio jedan od rijetkih koji su znali čitanje i pisanje, obaveza se pisati kur'anske ajete, slušajući ih od Allahova Poslanika, a.s. Time se nije zadovoljio, pa je sa četvericom slavnih ashaba sabirao kur'anske ajete još za života Poslanika, a.s. To su bili: Ebu-Ejjub el-Ensari, Ubejj ibn K'ab, Zejd ibn Sabit i Ebu-Zejd Amr ibn Enes ibn Malik, Allah Uzvišeni neka je zadovoljan s njima. Ovo je imalo veliki značaj u historiji islama.

Resulullah, a.s., zapazio je kod Mu'aza ibn Džebela veliku bogobojaznost i znanje. Jedno jutro ga je upitao:

"Kako se osjećaš ovoga jutra?"

Mu'az mu odgovori:

"Nisam nikada osvanuo, a da sam bio siguran da ću dočekati noć. Niti sam ikada zanoćio, a da sam bio siguran da ću dočekati jutro. Nisam korak zakoračio, a da sam bio siguran da ću i drugi zakoračiti. Kao da vidim narod kako kleči i čeka odluku... Kao da gledam stanovnike Dženneta u uživanju i nasladama, a stanovnike Džehennema u vatrenim mukama." Poslanik, a.s., reče mu:

"Spoznao si istinu, pa je se drži."

Mu'az ibn Džebel svoju je vjeru osjećao duboko u duši, a njegov životni put je bio usmjeren samo u ime Allaha Jedinog. Detaljno je poznavao islamske propise. Vjerovjesnikov, a.s., govor mu je bio temelj na kome je gradio svoje stavove u svakodnevnim događajima i na osnovu koga je objašnjavao načela Kur'ana. Mu'az je bio jedan od šest odabranih ashaba koji su za Poslanikova, a.s., vremena izlagali šerijatskopravna mišljenja, kako to prenosi Sehl ibn Hasmet. Tih šest ashaba su: Omer ibnul-Hattab, Osman ibn Affan, Alija ibn Ebi-Talib i trojica Medinelija: Ubejj ibn K'ab, Mu'az ibn Džebel i Zejd ibn Sabit, neka je Allah, dž.š., zadovoljan njima svima.

Ovo jasno ukazuje na njegovo razumijevanje dini-islama. Jedne prilike Allahov Poslanik, a.s., posmatrao ga je dok je klanjao, pa vidjevši njegovu skrušenost u namazu, posavjetova ga: "Mu'aze, tako mi Allaha, ja sam te zavolio. Nemoj propustiti poslije svakog namaza reći: 'Allahu moj, pomozi me da Te spominjem, da Ti zahvaljujem i da Te na najljepši način obožavam.'"

To je želio Mu'az. Tražio je od Allaha da ga učini istrajnim u spominjanju i slavljenju Njega i na tome da Mu zahvaljuje na uputi i milosti koju mu je podario. Molio je da bude Njegov iskreni rob i da njegova pobožnost bude iskrena i lijepa.

Kada je Allahov Poslanik, a.s., čuo njegovo izlaganje šerijatskopravnih mišljenja, rekao je: “Najmilostiviji u mom ummetu je Ebu-Bekr, a najbolji poznavalac dozvoljenog i zabranjenog je Mu’az ibn Džebel.”

Mu’az ibn Džebel dostigao je visoki stupanj učenosti i razumijevanja vjere. Dostigao je toliki stupanj da je raporeďivao i klasificirao poslove stavljajući ih na njihova odgovarajuća mjesta. Razlikovao je dozvoljeno od zabranjenoga, ono što je govorio primjenjivao je u svom životu te na taj način ljudima ukazivao pravi put radeći, dozvoljeno, a kloneći se zabranjenog. Vjerovjesnikovo, a.s., svjedočenje o njemu predstavlja najveću čast i pohvalu koju je dobio časni ashab. Osim toga, podržavao je svaki njegov govor i svako izlaganje šerijatskopravnih mišljenja u obraćanju ljudima.

Enes ibn Malik, r.a., prenosi: “Došao mi je Mu’az ibn Džebel od Resulullaha, a.s., pa mi reče: ‘Ko svjedoči da nema drugog boga osim Allaha, iskreno od srca, ući će u Džennet.’ Ja sam otišao Allahovom Poslaniku, a.s., i upitao ga: ‘Allahov Poslaniče, Mu’az mi reče da si rekao ko svjedoči da nema drugog boga osim Allaha ući će u Džennet.’ Poslanik, a.s., odgovori mi: ‘Istinu je rekao Mu’az’, i to potvrdi dva puta.”

Naravno da je Mu’az, r.a., rekao istinu, jer je Resulullah, a.s., znao ko je Mu’az; iskren i povjerljiv, plemenit učenjak i veliki pravnik.

SKROMNI DOBROTVOR

Danju je Mu’az, r.a., svim svojim bićem bio predan sticanju nauke, a noći je provodio u skrušenom ibadetu. Skupljanje imetka ga nije zanimalo, jer je bilježenje Allahovoga, dž.š., govora vrednije od svakog imetka. Nije ga zanimalo bogatstvo, jer je nauka koju je stekao od Allahovoga Poslanika, a.s., vrednija od svakog blaga.

Prenosi se od Sevra ibn Zejda: “Kada bi Mu’az provodio noći u ibadetu, govorio je: ‘Allahu moj, svi su pospali i zvijezde su iščezle, Ti si živ i vječan. Allahu, moja žudnja za Džennetom je mlaka, moje izbjegavanje vatre džehenemske nije dovoljno, a nemoćan sam, Allahu moj, da pobjegnem od nje. Daj mi uputu koja će mi vrijediti na Sudnjem danu, jer Ti zaista svoja obećanja ispunjavaš.’”

Uz sve ovo, Mu’az je bio darežljiv, plemenite duše, dijelio je siromašnima i hranio bijednoga. Postoji mnogo predanja o njegovom preziru pohlepe za imetkom.

Odbijao je primati poklone i imetak koji ga je sljedovao za vrijeme halife Omera, r.a. Naime, Omer, r.a., poslao je Mu’aza plemenu Beni-Kilab da im podijeli poklone od njihovih bogataša. U toj podjeli i Mu’az je imao svoj dio, međutim, on je izvršio podjelu i vratio se kući, ne uzevši ništa. Kada ga je vidjela, žena ga upita:

“Gdje je tvoj dio koji si trebao donijeti, kao što su ostali zastupnici donijeli svojim porodicama?”

Mu'az joj odgovori:

"Sa mnom je bio pratilac, koji me je budno pratio!"[34]

Ona mu reče:

"Bio si povjerljiv Poslaniku, a.s., i Ebu-Bekru, pa zar je Omer poslao sa tobom pratioca da te kontrolira?"

Mu'azova žena se Omerovim ženama požali na njegovo ponašanje, te mu one prigovoriše njegov postupak i rigoroznost prema Mu'azu. Omer se začudi ovome, pa posla po Mu'aza. Kada je došao, upitao ga je:

"Zar sam ja slao pratioca da te kontrolira?!"

Mu'az odgovori:

"Nisi, nego nisam našao ništa drugo da joj se opravdam."

Omer se nasmija, a zatim mu dade nešto imetka i reče:

"Zadovolji je time."

Zbog traganja za naukom i ustezanja od dunjaluka, zbog velike svoje plemenitosti i čestoga davanja milostinje siromašnima, Mu'az je živio u teškim materijalnim uslovima. O Mu'azovom stanju nam govori Džabir ibn Abdullah: "Mu'az ibn Džebel bio je najljepšega izgleda, najboljega vladanja i najdarežljivije ruke, pa se bio mnogo zadužio. Tražili su ga ljudi kojima je bio dužan, a on danima nije izlazio iz kuće. Ljudi kojima je bio dužan tražili su od Allahovog Poslanika, a.s., da se sastanu sa Mu'azom, pa je on poslao po njega. Kada je Mu'az došao, ljudi rekoše: 'Allahov Poslaniče, tražimo svoje pravo.' Allahov Poslanik, a.s., reče: 'Allah se smilovao onome ko mu udijeli milostinju.' Pa mu neki udijeliše milostinju, a neki odbiše. Resulullah, a.s., uze što se skupilo i podijeli ljudima kojima je Muaz bio dužan, pa im reče: 'To je sve što imamo da vam damo.'"

Poslije ovoga, Allahov Poslanik, a.s., posla Muaza u Jemen i reče mu: "Možda će te Allah opskrbiti i od tebe tvoj dug odstraniti." Naime, jemenski kraljevi poslali su izaslanike Vjerovjesniku, a.s., izjavljujući svoju pripadnost islamu i tražeći od njega da im pošalje nekoga ko će ih poučavati temeljima vjere i njenim propisima. Allahov Poslanik, a.s., izda zaduženje jednoj grupi muslimana, a za njenog predvodnika odredi Mu'aza ibn Džebela. Kada je ta grupa krenula, Poslanik je pošao s njima da ih isprati. Mu'az ibn Džebel je jahao. Poslanikov, a.s., hod se otegnuo, pa ga je Mu'az molio da se vrati u Medinu. Nakon kratkog vremena Allahov Poslanik, a.s., reče Mu'azu: "Mu'azu, možda me poslije ove godine više nećeš sresti i možda ćeš proći pored moje džamije i mog mezara."

Mu'azu, r.a., zasuziše oči od bola. Predosjetio je da više neće vidjeti Allahovoga Poslanika, a.s.

Tako i bi, neka je Allahov selam i blagoslov na našeg odabranog Poslanika. Ebu-Bekr, r.a., izabran je za halifu, a Mu'az je boravio u Jemenu i obavljao misiju kojom ga je zadužio Allahov Poslanik, a.s. Kada je završio svoju misiju, vratio se u Medinu. Omer ibnul-Hattab

uočio je da se Mu'az obogatio, pa je otišao do Ebu-Bekra i tražio od njega da izdvoji pola Mu'azove imovine za zajednički imetak muslimana. Nije čekao Ebu-Bekrov odgovor već se odmah uputio Mu'azovoj kući, tražeći od njega da dio svoga imetka priloži u državnu kasu. Mu'az to odbi, kazavši mu da je on čiste ruke i da njegov imetak nije stečen na nedozvoljen način. Pa on je najbolje znao šta je dozvoljeno, a šta zabranjeno. Na tom su se i razišli.

U rano jutro žurnim koracima Mu'az se uputio Omerovoj kući. Pošto ga je našao, reče mu: "Usnio sam sinoć, da sam prestao plivati, a bio sam na vodenoj pučini, pa sam se uplašio da ću potonuti, a ti se tu našao i spasio me." Odmah potom, otišli su Ebu-Bekru, pa Omer ponovo zatraži od halife da uzme dio Mu'azovog imetka u državnu imovinu. Ebu-Bekr odlučno riješi stvar, rekavši: "Mu'azu, neću uzeti od tebe ništa." Tome se i Omer obradova, zagrli Mu'aza i reče mu: "Sada je u redu."

UČITELJ - POZNAVALAC ŠERIJATSKOG PRAVA

Mu'az se vratio naučnim sjednicama, objašnjavajući vjerske propise i podučavajući ljude imanu. To je bila njegova obaveza još za vremena Allahovoga Poslanika, a.s.

Kada je Resulullah, a.s., slao Mu'aza u Jemen, upitao ga je:

"Kako ćeš suditi, o Mu'azu?"

On odgovori:

"Po Allahovoj knjizi."

Poslanik, a.s., upita ga:

"A ako ne nađeš u Kur'anu?"

On odgovori:

"Sudit ću po sunnetu Allahovoga Poslanika."

Poslanik ga ponovo upita:

"A ako ne nađeš u sunnetu?"

"Uzet ću svoje mišljenje", odgovori Mu'az.

Na ovo se Poslanikovo, a.s., lice ozari pa reče:

"Hvala Allahu, Koji je podučio izaslanika Allahova Poslanika onim čime je Poslanik zadovoljan."

Godinu dana nakon oslobođenja Meke, Kurejšije počeše u velikom broju ulaziti u Allahovu vjeru. Osjeti se velika potreba da se podučavaju temeljima vjere pa Resulullah, a.s., odredi Utbeta ibn Usejda kao zastupnika u prenošenju znanja, a Mu'aza da podučava nove muslimane vjeri i njenim propisima. Postao je učitelj muslimana i onaj koji objašnjava propise vjere i daje svoja mišljenja na pojedina šerijatska pitanja.

U prvim danima vladavine Omera ibnul-Hattaba, koji je znao reći: "Da nije Mu'aza

propao bi Omer”, Mu’az je uglavnom boravio u džamiji, držao dersove i predavanja.

Aiz ibn Abdullah je ovako opisao jedno od vjerskih sijela: “Prisustvovao sam sijelu na kojem nas je bilo više od trideset. Svi su spominjali govor Allahova Poslanika. Među nama je bio mladić izrazito tamne boje i lijepoga izgleda, a bio je najmlađi. Kada bi naišli na nešto što im nije bilo jasno u hadisu, obratili bi se njemu i tražili objašnjenje. Nije im ništa govorio, osim ako ga upitaju. Kada se sastanak završio, prišao sam mu i upitao ga: ‘Ko si ti, Allahov robe?’ A on mi je odgovorio: ‘Ja sam Mu’az ibn Džebel.’”

Jezid ibn Ebu-Sufjan, za vrijeme svoga namjesnikovanja u Šamu zatražio je od halife Omera ibn el-Hattaba da mu pošalje nekoga ko će poučavati stanovnike toga dijela islamske države temeljima vjere pa mu je u pismu naveo: “Vladaru pravovjernih, povećalo se stanovništvo Šama pa se pojavila potreba da ih neko podučava Kur’anu i da ih upućuje u vjerske propise. Pošalji mi čovjeka koji će ih podučavati.” Omer je razmišljao koga da pošalje, pa se sjeti časnih ashaba koji su sabirali Kur’an za vrijeme Poslanikova, a.s., života: “Mu’aza ibn Džebela, Ubade ibn Samita, Ebu-Ejjuba el-Ensarija, Ubejja ibn K’aba i Ebu-Derda’a. Omer ih pozva u džamiju pa im reče: “Vaša braća u Šamu zatražila su da im pošaljem nekoga ko će ih podučavati Kur’anu i upućivati u vjeru. Potrebna su mi trojica između vas, Allah vas obasuo Svojom milošću, ako želite, izaberite sami.”

Porazgovarali su i ustanovili da je Ebu-Ejjub u poodmaklim godinama i ne bi mogao podnijeti put. Ubejj ibn K’ab je zbog teške bolesti bio fizički nespreman. Ostala su trojica. Omer ibnul-Hattab im objasni zadatak, i prije nego što će krenuti, reče im: “Počnite sa Himsom, pa ako vas stanje njegova stanovništva zadovolji, ostavite u njemu jednog od vas. Drugi neka ide u Damask, a treći u Palestinu.” O njihovom radu zabilježeno je nekoliko predanja od muslimana koji su se tamo našli.

Jezid ibn Kutejbe rekao je: “Ušao sam u džamiju u Himsu i u njoj zatekao mladića kovrdžave kose i ljude okupljene oko njega. Kada je pričao, iz njegovih usta zračila je svjetlost poput bisera, pa sam upitao: ‘Ko je on?’ Rekoše mi: ‘To je Mu’az ibn Džebel.’”

O njemu, također, prenosi Ebu-Muslim el-Havlani: “Ušao sam u džamiju u Himsu i u njoj vidio skupinu ljudi srednjih godina, a među njima jednog mladića, bijelih blistavih zuba. Nije pričao, šutio je. Kada bi se ljudi razišli u mišljenju, obratili bi se njemu i pitali ga. Upitao sam nekog čovjeka, koji je sjedio pored mene, ko je on, pa mi je odgovorio: ‘Mu’az ibn Džebel.’ Od tada sam ga zavolio.”

Mu’az je postigao velik ugled među muslimanima. Svako ko ga je upoznao zavolio ga je, a ko god je prisustvovao njegovim predavanjima želio ga je ponovo slušati.

Šeher ibn Havšeb rekao je: “Kada bi Poslanikovi, a.s., ashabi razgovarali između sebe a u društvu im Mu’az ibn Džebel, gledali bi ga sa poštovanjem i ustručavanjem.”

Skromni vjeroučitelj boravio je u Palestini, upozoravajući narod na zabludjele nauke i pozivajući ih ispravnom i korisnom znanju. Govorio bi: “Čuvajte se zalutalog vladara i istinu istinom spoznajte jer je u istini svjetlost.”

Jednom prilikom došao mu je neki musliman i rekao:
“Poduči me!”
Mu’az ga upita:
“Hoćeš li se pokoriti onome čemu te podučim?”
“Hoću, iskreno se pokoravam”, odgovori čovjek.
A Mu’az reče:
“Posti, pa prekini post. Klanjaj i spavaj. Zarađuj sebi opskrbu i ne griješi. Nemoj da umreš drugačije osim kao musliman. Čuvaj se dove onoga kome je učinjena nepravda.”
Mu’az, r.a., nije samo podučavao ljude, već je zagovarao nauku okrunjenu djelom. Govorio je narodu: “Učite ono što želite, ali vam to kod Allaha neće koristiti sve dok ne primijenite naučeno.”

PRESELJENJE NA AHIRET

Mu’az, r.a., boravio je u Palestini. Obavljajući svoju dužnost, vjerno i požrtvovano tumačio je temelje vjere sve do posljednjih dana svoga života. Nalazio se u dolini Bisana kada je predosjetio da je došao njegov edžel. Pogledao je u nebo ukočenog pogleda, pozivajući: “Allahu, bojao sam se Tebe, a danas se nadam od Tebe... Allahu, Ti znaš da nisam tražio dunjaluk da bih na njemu sadio drveće i provodio rijeke (tj. bogatio se), nego da bih se pomogao njime u sticanju nauke, vjere i pokornosti Tebi.” Zatim je ispružio ruke i ispustio dušu, govoreći: “Dobro došla, smrti... Dođe voljena u siromaštvu...”
Preselio je osamnaeste godine po Hidžri, u svojoj trideset osmoj godini života. Muslimane je rastužilo njegovo rano preseljenje na ahiret. Mu’azova smrt najviše je pogodila Omera, r.a., zbog njegove učenosti i časnog mjesta koje je uživao kod ljudi.
Pred smrt, Omer, r.a., upitan je:
“Da nam oporučiš nasljednika, mi bi ga prihvatili?”
On je odgovorio:
“Da je Mu’az ibn Džebel živ, oporučio bih njega, pa kada bih došao svome Stvoritelju i On me upitao koga sam oporučio sljedbenicima Muhammeda, odgovorio bih: ‘Oporučio sam im Mu’aza ibn Džebela jer sam čuo govor Vjerovjesnika, a.s.: ‘Mu’az ibn Džebel je predvodnik učenjaka na Sudnjem danu.’”
Možda je Abdullah ibn Mes’ud najbolje opisao čestitoga ashaba kada je rekao: “Mu’az je bio iskreni čisti rob Allahov. Poredili smo ga sa Ibrahimom, a.s.”
Neka se Allah, dž.š., smiluje Mu’azu ibn Džebelu, r.a., slavnom učenjaku i iskrenom vjerniku.

ABBAS IBN ABDUL-MUTTALIB, R.A.

العباس بن عبد المطلب رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Abbas, sin je Abdul-Muttalibov, a on Hašimov, a on Abdul-Menafov, a on Kusajja el-Kurešija el-Hašimijja. Nadimak mu je bio Ebul-Fadl.

On je Resulullahov, a.s., amidža, a stariji je od njega samo tri godine. Iza sebe je ostavio osim ženske djece i desetericu sinova: El-Fadla, El-Harisa, Abdullaha, Ubejdullaha, Abdurrahmana, Avna, Kasma, Kesira, M'abeda i Temama.

NJEGOVA LIČNOST

Abbas ibn Abdul-Muttalib bio je izuzetno staložena i smirena osoba. Mnogo je razmišljao i temeljito ispitivao stvari, nastojeći ih u potpunosti razumjeti.

Bio je visok, bijeloga tena, punačak, nježne kože i lijepoga lica. Na njemu su se vidjeli tragovi lagodna života. Nije radio teške poslove jer je posjedovao veliki imetak, a bio je jedan od prvaka Kurejšija. Nosio je skupocjenu i raskošnu odjeću, pazio je da uredno i lijepo izgleda ukazujući tako na svoj položaj među Kurejšijama. I pored udobnoga života i bogatstva bio je smion i hrabar ratnik. Također, isticao se jakim glasom i strogošću, kako je to dolikovalo arapskim velikanima.

PRIMANJE ISLAMA

Kada je Abbas ibn Abdul-Muttalib primio islam vrlo je teško odgovoriti. Tačno vrijeme je nemoguće precizirati zbog prilika u kojima je živio u Meki i zbog njegove tijesne povezanosti s muslimanima i velikih usluga koje im je činio. Činjenice ukazuju na to da je Abbas bio primio islam, ali ga je tajio.

Svjedočanstva za Abbasov islam i njegovo tajenje mnogobrojna su, ali ćemo navesti samo nekoliko primjera:

Ebu-Rafi', Resulullahov, a.s., sluga, koji je bio i u Abbasovoj službi rekao je: "Bio sam Abbasov sluga. Islam je ušao u našu kuću tako što je islam primio Abbas, pa je primila islam Ummu Fadl, pa ja."

Kada je Allahov Poslanik, a.s., učinio hidžru u Medinu, Abbas je htio da pođe s njim, ali mu je Resulullah, a.s., rekao: "Tvoje mjesto je u Meki."

Bio je u društvu Allahovoga Poslanika za vrijeme druge prisege na Akabi, u susretu sa drugom grupom ensarija.[35]

Ibn-Abbas, zahvaljujući svome položaju u Meki, bilježio je njihove pokrete i o tome slao vijesti svome bratiću, plemenitom Poslaniku. To je uradio i prije Bitke na Bedru. Naime, njegova sestra Atika, kćerka Abdul-Muttalibova, ispričala mu je san koji je usnila. Ibn Abbas je od nje tražio da raširi priču kako bi stigla do Poslanika, a.s.

Urve ibn ez-Zubejr prenosi: "Tri dana prije dolaska Damdame u Meku, Abdul-Muttalibova kći Atika sanjala je snove koji su je prestrašili. Poslala je nekoga po svoga brata Abbasa, pa mu je rekla: 'Brate moj, tako mi Allaha, sanjala sam noćas snove koji su me prestrašili. Bojim se da se ne dogodi zlo i nasreća našem narodu, pa zataji ovo što ću ti ispričati.' 'A šta si sanjala?' 'Sanjala sam jahača koji je stigao na devi i stao na Ebtahu[36] i povikao: 'Požurite u boj...! Nevjernici, vaša propast je za tri dana!' Vidjela sam da su se ljudi okupili oko njega, zatim je ušao u mesdžid, a ljudi su ga slijedili. Dok su oni bili oko njega, na krovu K'abe ukazala se njegova deva, pa je povikao: 'Požurite vjerolomnici, da budete pobijeni!' Zatim se deva ponovo ukazala na Ebu-Kubejsu[37], pa je slično povikao. Potom je uzeo stijenu i bacio je. Ona je padala dok nije pala u podnožje brda, zatim je raspukla i raspršila se tako da nije ostala nijedna kuća u Meki, a da u nju nije ušao jedan njen dio.' Abbas joj je rekao: 'Tako ti Allaha, ovaj san koji si sanjala zataji i ne govori o njemu nikome.'"

Kada se Abbas sreo sa Velidom ibn Utbetom ibn Rebi'om, koji mu je bio prijatelj, ispričao mu je san i rekao mu da ne govori dalje. Međutim, Velid ga je ispričao ocu, a onda se proširio po Meki dok Kurejšije nisu pošle pričati o njemu na svojim sijelima.

Prenosi se da je Abbas rekao: “Poranio sam da obavim tavaf oko K’abe, a Ebu-Džehl sjedio je sa skupinom Kurejšija. Govorili su o Atikinom snu. Kada me je vidio Ebu-Džehl, reče: ‘Ebu-Fadle, kada završiš tavaf, pridruži nam se.’

Kada sam završio tavaf, pridružio sam im se i sjeo, a Ebu-Džehl reče:

‘Sine Abdul-Muttalibov, kada vam se pojavila ova proročica?’

Upitao sam:

‘A ko to?’

‘San koji je sanjala Atika...’

‘A šta je sanjala’, upitao sam.

‘Sinovi Abdul-Muttalibovi’, rekao mi je, ‘zar vam nije dosta što se vaši ljudi izdaju za poslanike, pa hoće i žene? Atika tvrdi da je vidjela u snu da on kaže: ‘Krenite za tri dana...’, pa sačekat ćemo tri, ako bude istina što kaže, desit će se, a ako prođe tri dana od toga, a da se ništa ne dogodi, napisat ćemo da ste najlažljivija porodica među Arapima.’

Tako mi Allaha, nije imao veliku korist od onoga što sam mu rekao. Zanijekao sam da je išta sanjala, te smo se razišli.

Kada je pala noć, nije ostala nijedna žena Abdul-Muttalibova roda, a da mi nije došla i rekla: ‘Dozvolili ste tom grješniku da o nama raspravlja? Čak je bacio ljagu na žene, a ti si slušao, a da ništa nisi učinio.’ Rekao sam: ‘Tako mi Allaha, uradio sam tako, ali on od mene nije imao velike koristi. Tako mi Allaha, ako se povrati, suprostavit ću mu se.’ Trećeg dana od Atikinog sna bio sam strahovito ljut. Shvatio sam da je pretjerao te sam odlučio da razgovaram s njim i da ga natjeram da povuče teške riječi koje je izrekao. Bio je čovjek sitan, čvrstog lica, oštrog jezika i ledenog pogleda. Vidio sam ga kako izlazi iz mesdžida, pomislih u sebi: ‘Šta mu je, Allah ga prokleo? Zar smo se toliko razišli da ga grdim?’ On je već čuo ono što ja nisam: glas Damdame ibn Amr el-Gaffarija kako viče u dolini jureći na svojoj izmorenoj devi. Deva je rikala, sedlo mu se nakrivilo, a od muke je rastrgao svoju košulju i dozivao: ‘Kurejšije! Pomagajte... pomagajte! Vaš imetak kod Ebu-Sufjana je u opasnosti od Muhammeda i njegovih ashaba. Ne vidim da ćete ga spasiti. U pomoć... U pomoć!’”

Kurejšije su se brzo spremili i uputili ka Bedru, a Abbas ih je pratio i Allahovom Poslaniku, a.s., tajno slao vijesti o njima.

Kada je Allahov Poslanik, a.s., skupio muslimane prije početka Bitke na Bedru, obratio im se: “Ljudi iz plemena Hašim i ostali Hašimovi sinovi nemaju potrebe da se bore protiv nas. Pa ko sretne nekog od njih neka ga ne ubija. Ko sretne Ebu-Buhturija ibn Hašima ibn Harisa ibn Eseda neka ga ne ubija. Ko sretne Abbasa ibn Abdul-Muttaliba neka ga ne ubija jer je on izašao pod prisilom.”

Da Resulullah, a.s., nije bio uvjeren u vjeru svoga amidže i da nije bilo međusobnog dogovora između njih, da taji svoju vjeru zbog koristi za islam, ne bi ih upozorio da ne ubijaju Abbasa. Allah najbolje zna.

Abbas je nosio Poslanikove, a.s., kćerke Fatimu i Ummu Kulsum iz Meke, sa željom

da ih odnese u Medinu. Usput ga je sreo El-Huvejris ibn Nekiz i ubo mu devu tako da su njih dvije pale na zemlju. Kada je oslobođena Meka, Allahov Poslanik, a.s., naredio je da ubiju El-Huvejrisa.

Iz navedenog se da zaključiti da je Abbas primio islam prije nego što je Allahov Poslanik, a.s., učinio hidžru u Medinu, a da je to krio. Obavijestio je o svom islamu kada je oslobođena Meka. Izašao je iz Meke u Medinu i sastao se sa bratovim sinom u mjestu El-Džuhfe, objavio je svoje prihvatanje islama i vratio se sa Resulullahom, a.s., da učestvuje u oslobođenju Meke.

NAPAJAČ HADŽIJA

Abbas ibn Abdul-Muttalib, kao što smo spomenuli, imao je visok položaj u Meki. Bio je jedan od najčasnijih Kurejšija i arapskih velikana. Imao je zaduženja koja su pripadala samo prvacima Kurejšija - čuvanje K'abe i napajanje hadžija. Čuvanje svetosti K'abe podrazumijevalo je da se od svakog hodočasnika uzme obećanje da neće psovati u Mesdžidul-haremu i da neće govoriti nepristojan govor. Napajanje hadžija bila je počasna dužnost da se hadžije opskrbe vodom, tako da im ništa ne usfali.

Kada je Allahov Poslanik, a.s., preselio na ahiret, Abbas nije umanjivao svoja dobročinstva i žrtvovanje na Allahovom putu. Narod je držao dobrim znakom njegovo prisustvo među njima.

Jedne godine Medinu je pogodila velika suša. Kiša zadugo nije pala, pa je život postao gotovo nepodnošljiv. Ta je godina nazvana "Godina pepela" jer su lica ljudi postala sivkasta poput pepela. Vladar pravovjernih Omer ibnul-Hattab pozvao je muslimane da upute dovu Allahu, dž.š., za kišu. Izašao je s njima na jedno prostrano mjesto, zatim je uzeo Abbasa za ruku, podigao je prema nebu i rekao jakim glasom punim imana u Allaha, dž.š., i uvjerenja u Njegovu milost: "Allahu moj, molili smo Te za kišu Tvojim Poslanikom, a.s., dok je bio živ, danas Te molimo amidžom Tvoga Poslanika, a.s., pa nas napoji." Samo što su završili dovu i vratili se kućama, pade obilna kiša. Allahova milost otkloni poteškoće sa Njegovih robova, oživljavajući zemlju i duše.

Služenje Mesdžidul-haramu bilo je blagoslov za Abdul-Muttalibovu porodicu. A opet, Ummu Abas bila je prva žena koja je prekrila K'abu svilom i baršunom. Abbasova majka je Nebila, kćerka Hababa ibn Kulejba ibn Malika ibn Amra ibn Amira ibn Zejda Muna ibn S'ada ibn Hazredža ibn Tejmullaha ibn Nemra ibn Kasita. Jednoga dana izgubio joj se Abbas, koji je tada imao tri godine. Tada je rekla: "Kunem se, ako pronađem Abbasa, pokrit ću K'abu svilom i baršunom." Kada ga je pronašla, ispunila je svoj zavjet. Tako je njegova majka bila prva žena Arapka koja je pokrila K'abu svilom.

ISKRENI SAVJETNIK

U svim teškim situacijama koje su tražile umjesne savjete i konkretne odluke, Abbas je bio u Poslanikovoj, a.s., blizini. Može se reći da je Abbas bio Resulullahov, a.s., savjetnik u situacijama koje su zahtijevale dublje razmišljanje i pronicljive i prosvijećene ideje. Prije druge prisege na Akabi, Allahov Poslanik, a.s., spremao se za susret sa stanovnicima Medine koji su odlučili da ga ugoste, daju mu prisegu na vjernost i sklope ugovor da će štititi islam. Resulullah, a.s., tražio je od svoga amidže Abbasa da bude s njim na sastanku, a Abbas tada nije obznanio da je primio islam.

Događaj o ovom velikom susretu prenosi ensarija K'ab ibn Malik, koji je bio među onima koji su dali prisegu odabranom stvorenju i Poslaniku: "Sjedili smo u jednom klancu, čekajući Allahovoga Poslanika, a.s. Došao je, a s njim i Abbas ibn Abdul-Muttalib. Abbas je rekao: "Ljudi Hazredža, kao što znate Muhammed je od nas. Odbranili smo ga od našeg naroda, a on je među njima u svome mjestu cijenjen i poštovan. Odbio je sve, osim da se pridruži vama. Ako ste došli da ga pozovete sebi i da mu pružite zaštitu od neprijatelja, na vama je da to i podnesete. Ako ga mislite potčiniti i poniziti, nakon što vam dođe, onda ga se sada prođite."

Poslije govora Abbas je ušutio. Posmatrao je njihova lica da bi prodro u njihove duše i saznao koliko su iskreni i spremni da pruže obećanu pomoć i potporu Allahovom Poslaniku, a.s., i njegovoj vjeri. Želio je da provjeri njihovu ratnu spremnost, procjenjujući da će se desiti rat između muslimana i Kurejšija. Postavio im je sljedeće pitanje: 'Opišite mi rat. Kako se borite protiv vašeg neprijatelja?' Odgovorio mu je Abdullah ibn Amr ibn Haram u ime svih ensarija: 'Mi smo, tako mi Allaha, ratnici. U ratu smo odgojeni, prošli smo kroz njega i nasljeđujemo ga od naših predaka iz generacije u generaciju. Gađamo strijelama dok ih ima, zatim kopljima dok se ne polome, zatim idemo sa sabljama i borimo se dok ne pobijedimo mi ili neprijatelj.' Abbasa je obradovao ovaj odgovor. Lice mu se ozarilo jer je vidio njihovu iskrenost, pa im reče: 'Vi ste, znači, ratnici... Pa imate li oklope?' Odgovorili su mu: 'Da, imamo kompletne oklope.' Poslije toga je riječ uzeo Allahov Poslanik, a.s., nakon što je njegov amidža odigrao svoju ulogu."

ZAROBLJENIK U BICI NA BEDRU

Veza Abbasa sa Allahovim Poslanikom, a.s., prije osvojenja Meke bila je čvrsta i postojana. Takvo je bilo i uzajamno razumijevanje da bi Abbas mogao odigrati ulogu koja mu je namijenjena. Naime, on je ostao u Meki, pratio Kurejšije i izvještavao Allahova Poslanika, a.s., o njihovim pokretima. U Bici na Bedru Abbas je morao učestvovati na strani Kurejšija. To je imao na umu Allahov Poslanik, a.s., kada je rekao: "... Izašao je pod prisilom." Allah o tome najbolje zna.

Bitka na Bedru završena je velikom pobjedom nad Allahovim neprijateljima i neprijateljima Njegove vjere, a Kurejšije su na bojnom polju ostavili većinu svojih prvaka i uglednika. Abbas je pao u zarobljeništvo muslimana.

Te noći Allahov Poslanik, a.s., nije oka sklopio. Mučila ga je nesanica, zahvatila tuga. Bilo mu je teško sakriti osjećaje brige za svoga amidžu. Ashabi su ga upitali:

"Zašto ne spavaš, Allahov Poslaniče?"

"Čuo sam Abbasovo ječanje u okovima", odgovorio je.

Muslimanima je bilo teško gledati voljenoga Poslanika, a.s., žalosna i zabrinuta. Neki su od njih otišli do zarobljenika i skinuli okove Abbasu. Vratili su se i obradovali Allahova Poslanika, a.s.: "Allahov Poslaniče, skinuli smo okove Abbasu." Njemu pade teško da pravi razliku između amidže i ostalih zarobljenika, pa reče: "Idi i uradi to isto sa svim zarobljenicima."

Poslije toga počeli su pregovori između Kurejšija i Allahovoga Poslanika, a.s., o otkupu zarobljenika. Među zarobljenicima sa Abbasom su bila i dvojica sinova Poslanikovoga, a.s., amidže koji nisu primili islam. Oni su bili Ukajl i Nevfel. Resulullah, a.s., rekao je amidži:

"Abbase, otkupi sebe i svoje nećake Ukajla ibn Ebi-Taliba i Nevfela ibn Harisa i svog saveznika Ukbu ibn Amra, brata Benu-Harisa, jer imaš čime."

Abbas mu je odgovorio, protiveći se:

"Allahov Poslaniče, ja sam musliman ali me narod prisilio da krenem na Bedr."

Resulullah, a.s., ostao je uporan u tome da Abbas uzme otkupninu od amidže. U vezi s tim objavljen je kur'anski ajet: *"O Vjerovjesniče, reci sužnjima koji se nalaze u rukama vašim: 'Ako Allah zna da u srcima vašim ima bilo šta dobro, dat će vam bolje od onoga što vam je uzeto i oprostit će vam. A Allah prašta i milostiv je.'"*

Ovim ajetom iskazana je velika počast Abbasu.

HEROJ BITKE NA HUNEJNU

Abbas je javno pristupio pod bajrak islama, prateći Allahovoga Poslanika, a.s., u vojnim pohodima i ratovima. Bio mu je najbolji pratilac i pomagač. Vjerovatno je njegova hrabrost najočitije pokazana na Hunejnu gdje se pokazao kao jedan od najboljih vitezova islama.

Pošto je oslobođena Meka i pošto su temelji Poslanikove, a.s., misije pustili široko raširene korijene, Kurejšije su primili islam, priznali istinitost poslanstva i istinitost dini-islama. Nekim uticajnim arapskim plemenima nije bilo po volji da ova čista vjera zavlada Arapskim poluotokom, jer je ukinula njihovu nepravednu vlast. Zbog toga su objavili rat Allahovom Poslaniku, a.s., i svima onima koji su vjerovali u njegovo poslanstvo i pomagali ga.

Osme hidžretske godine skupilo se nekoliko arapskih plemena koja su smatrala da im je islam nanio štetu. Sklopili su međusobni savez protiv Allahovoga Poslanika, a.s., da spriječe proširenje njegova utjecaja na mjesta koja su pod njihovom vlašću. Ta plemena su Hevazin, Nasr, Džešm, Sekif i dr. Formirali su jedinstvenu vojsku i odlučili da se sukobe sa Allahovim Poslanikom, a.s.

Muslimani su se okupili pod bajrak i komandu Allahovoga Poslanika, a.s. Njihov broj prelazio je dvanaest hiljada mudžahida, pripravnih za boj protiv pobunjenih plemena. Bili su gordi - zadivljeni sobom i svojom silom, uobraženi svojom mnogobrojnošću. A kako i ne bi bili... pa oni su oslobodili Meku... Slavljen i Uzvišen je Allah. U svakom slučaju, muslimani su bili uvjereni u sebe i umišljeni zbog svoje mnogobrojnosti pa su krenuli u borbu ne strepeći za njen ishod.

Međutim, arapska plemena pribjegla su novoj taktici ratovanja, do tada nepoznatoj u bitkama na Arapskom poluotoku. Saznali su kojim putem će doći muslimanska vojska i postavili im zasjede na niz mjesta.

Muslimani su išli željni borbe, ne sluteći kakva podla i do tada nepoznata zamka im je postavljena. Vojska pobunjenih plemena ih je iznenada i žestoko napala, a muslimani, iznenađeni, preneraženi, zbunjeni... izašli su da se bore lahkomo, bez ikakve pripreme. Zadivljeni svojim brojem govorili su: “Danas nećemo biti poraženi od male skupine.” Počeli su bježati na sve strane. Allahov Poslanik, a.s., išao je naprijed jašući bijelu mazgu i okružen grupom muslimana, među kojima su bili: Ebu-Bekr es-Siddik, Omer ibnul-Hattab, Abbas ibn Abdul-Muttalib i njegov sin Fadl, Dž’afer ibn Ebi- Talib, Rebi’a ibn Haris, Usame ibn Zejd, Ejmen ibn Ubejj... Abbas je držao mazgu za povodac i stajao ispred Allahovoga Poslanika, a.s., pružajući mu zaštitu. Resulullah, a.s., povikao je: “Kuda ljudi!? Dođite! Ja sam Poslanik, nisam lažac! Ja sam sin Abdul-Muttalibov!”

Među muslimanima bila je i jedna žena. Kada je vidjela šta se desilo muslimanima i šta je

bilo sa Poslanikom, a.s., primakla mu se, pričvrstila svoj ogrtač za pojas i uzela nož. Resulullah, a.s., prepoznao ju je i zovnuo:

"Ummu Sulejme!"

Odazvala se ta hrabra žena velikog imana, kćerka Milhanova, supruga Ebu-Talhe, rekavši mu:

"Da... Ti si mi preči od oca i majke, Allahov Poslaniče. Ubij ove koji bježe kao što ubijaš one koji se bore protiv tebe, jer to zaslužuju."

"Allah je dovoljan, On je najbolji, o Ummu Sulejm!", reče joj Resulullah.

Allahov Poslanik, a.s., okrenuo se svom amidži Abbasu i rekao mu da zove ljude. Abbas je inače bio visok i imao je krupan glas, te gromoglasno povika: "O ensarije... o vi koji ste dali prisegu..." Kada se Abbasov glas proširi među muslimanima, povrati ih kao voda kada povrati dušu žednome. Došli su do sebe, povratili se i okupili oko Allahovoga Poslanika, a.s., govoreći: "Odazivamo ti se... Odazivamo ti se..." Lice Allahovoga Poslanika, a.s., ozari radost, pa reče: "Sad se zaoštrila borba!"

Muslimani su na kraju ipak pobijedili, neka je hvala Allahu na tome, a pobuna savezničkih plemena Hevazin, Sekif, Nasr i Džešm je dokrajčena.

Na dan Hunejna Allah, dž.š., objavio je ajete u kojima se opisuje stanje muslimana i ono što ih je zadesilo: *"Allah vas je na mnogim bojištima pomogao, a i onog dana na Hunejnu kada vas je mnoštvo vaše zanijelo, ali vam ono nije ni od kakve koristi bilo. Nego vam je zemlja, koliko god da je prostrana bila, tijesna postala, pa ste se u bijeg dali."*

PLEMENITI

Abbas je bio okićen vrlinama plemenitosti i darežljivosti. Bio je bogat i darežljiv, milostiv prema svojoj porodici, rodbini i plemenu. Allahov Poslanik, a.s., bio je ponosan na svoga amidžu, na njegov lijepi ahlak i vrline.

S'ad ibn Ebi-Vekkas prenosi da je Allahov Poslanik, a.s., sjedio sa ashabima, a među njima i Abbas, pa je Resulullah rekao: "Abbas ibn Abdul-Muttalib najbolji je od Kurejšija i najbolje pazi svoju rodbinu."

Inače je u svim prilikama pokazivao ljubav prema svom amidži, govoreći: "Abbas je kao i moj otac, pa ko uvrijedi Abbasa taj je i mene uvrijedio." Abbasa nije volio samo Poslanik, a.s., a i da jeste, bilo bi mu dovoljno, nego su njega voljeli svi ashabi i muslimani. Bio je cijenjen i poštovan. Kada bi pored njega prolazili Omer ibnul-Hattab i Osman ibn Affan jašući, a obojica su bili halife, sišli bi sa svojih jahalica iz poštovanja prema Abbasu.

Čitavog svog života Abbas se žrtvovao na Allahovom putu i dijelio sadaku iz svog imetka. Oslobodio je osamdeset robova iz svoga vlasništva. Allahov Poslanik, a.s., znao je da će muslimani u Meki imati pomagača Abbasa i on im je, uistinu, mnogo pomogao i trudio

se oko njih. Zbog toga je tražio od njega da ostane u Meki rekavši mu: "Ti si zadnji muhadžir kao što sam ja zadnji Poslanik."

Kada se Allahov Poslanik, a.s., razbolio, Abbas je bio uz njega, pokušavajući da mu pruži pomoć i lijek. Kada se bolest pogoršala, okupili su se oko njega u sobi Aiše, Majke pravovjernih, njegove žene Ummu Selema i Mejmuna, žena njegovog amidžića Dž'afera ibn Ebi-Taliba, Esma bint Umejs i njegov amidža Abbas. On je pokušavao da mu namaže usta lijekom, ali nema lijeka od smrti. Abbas je izašao iz kuće, a vidio je da su kod Resulullaha, a.s., nastupile smrtne muke pa je rekao: "Tako mi Allaha, vidio sam smrt na Poslanikovom, a.s., licu kao što sam vidio i na licima sinova Abdul-Muttaliba."

PRESELJENJE NA AHIRET

Abbas je živio osamdeset osam godina. Proveo ih je radeći hajr i boreći se na Allahovom, dž.š., putu. Preselio je u petak, četrnaestoga redžepa, trideset druge godine po Hidžri. Zakopan je u Bekijji, a dženazu mu je klanjao Osman ibn Affan.

Ovako se sklopila još jedna svijetla stranica iz historije islama na kojoj je ispisan život jednog heroja iz redova muslimana.

USAME IBN ZEJD, R.A.

أسامة بن زيد ﷺ

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Usame, sin je Zejdov, a on sin Harisov, a on sin Šerahilov, a on sin K'abov, a K'ab je sin Abdul-Uzza'a, a on sin Zejdov, a on Imruul-Kajsa, a on Amirov, a on En-N'umanov, a on Zejda el-Lata, on Refidov, a on Sevrov, a on Kelbov, a on Vebra el-Kelbija. Nosio je nadimak Ebu-Muhammed.

ODGOJ U ISLAMU

Usame je rođen u kući iz koje se razlilo svjetlo upute i blistavost vjere Jedinog Allaha, u kući Poslanika cijelom čovječanstvu. Njegov otac Zejd ibn Haris bio je štićenik Allahovoga Poslanika, a.s., kojeg je posinio prije nego je objavljen ajet od Allaha, dž.š., kojim je to zabranjeno i poništeno, a Allah, dž.š., naređuje da se čovjek zove po svom ocu. Zejd ibn Haris je dugo nosio nadimak Zejd ibn Muhammed.

Njegova majka zvala se Bereka Habešijka, a nosila je nadimak Ummu Ejmen. Bila je sluškinja Vehbovoj kćerki Amini, majci Allahovog Poslanika, a.s. Zadržala se u njenoj kući i poslije Aminine smrti da pazi i odgaja Muhammeda majčinskom nježnošću. Za nju je Poslanik, a.s., rekao: "Ummu Ejmen je moja druga majka i ona pripada mojoj porodici." Kod plemenitoga Poslanika, a.s., zauzimala je posebno mjesto; iskazivao joj je poštovanje i veliku ljubav.

Rođenje Usame donijelo je radost Vjerovjesnikovom srcu. Rodio se sedme godine po objavi Kur'ana, tj. prije Poslanikove, a.s., hidžre u Medinu. Allahov Poslanik je tada boravio u jednom dijelu Meke, optužen za nevjerstvo zbog misije koju je provodio. To je bio period najvećih mučenja koja je podnosio od Kurejšija. Bijaše potištena i tužna srca. U tom periodu doprije do njega prijatna vijest: "Muštuluk... muštuluk... Ummu Ejmen je

rodila dječaka!" Poslanikovo, a.s., lice se ozari, a ova vijest pokri brige i probleme. Rodilo se dijete štićenika kojeg je zavolio kao svog sina i žene koju je volio kao rođenu majku. Upućivao je dovu Allahu, dž.š., da novorođenče bude sljedbenik islama i jedan od junaka džihada. I muslimani podijeliše radost sa Resulullahom, a.s., zbog rođenja blagoslovljenoga dječaka koji se rodi u kući Allahovoga Poslanika, a.s.

Dijete je raslo pod njegovim okriljem i odgajano u njegovom prisustvu, na osnovama bogobojaznosti i na putu odanosti i iskrenosti poslaničkoj misiji. Zadobio je sve pohvalne karakteristike idući životnim putem vjere u Allaha, dž.š.. Ibadetio je onako kako je to činio Allahov Poslanik, a.s., sa svojim ocem i ostalim muslimanima. Životna želja bila mu je da nauči ratne vještine, kao da je znao da se treba pripremati za nadolazeće dane.

LIČNOST

Usame je karakteristična ličnost. Fizički izgled je naslijedio od svoje majke Habešijke. Crne puti, pljosnata nosa, kovrdžave kose, snažna skladno građena tijela, jakih mišica i srednjega rasta. Bio je čedan i lijepa ahlaka, čista srca, ispravna mišljenja. Iskren prema Allahu i vjeri u Njega, mudžahid na Allahovom putu, spreman sebe žrtvovati i poginuti kao šehid. Posjedovao je izrazitu pronicljivost, dobro shvatanje stvari i situacije. Bio je dobar planer i strateg u odgovarajućim situacijama. Njegove sposobnosti za vođstvo pokazale su se kroz mudre stavove koje je zauzimao. Usamino prisustvo u društvu oduševljavalo je one koji su s njim.

VOLJENI SIN VOLJENOG

Usame je bio ashab Allahovoga Poslanika, a.s., prema kome je Poslanik, a.s., gajio posebne simpatije. U njemu je vidio mladića jakog vjerovanja i iskrenoga u slijeđenju pravoga puta. Zbog toga ga je izuzetno volio. A volio je i njegova oca Zejda ibn Harisa, posebno nakon što se odbio vratiti svojim roditeljima zbog odanosti i ljubavi prema Poslaniku, a.s. Ostao je uz njega da mu bude na usluzi.

Poslanik, a.s., odluči da oda počast Zejdu, pa pred muslimanima izjavi da on zauzima posebno mjesto u njegovom srcu: "Posvjedočite da je Zejd moj sin koji će me naslijediti i kojeg ću naslijediti." To se desilo prije nego što je objavljen slijedeći kur'anski ajet: *"Zovite ih po očevima njihovim, to je kod Allaha ispravnije. Ako ne znate imena očeva njihovih, pa braća su vaša po vjeri i štićenici su vaši. Nije grijeh ako u tome pogriješite, grijeh je ako to namjerno učinite, a Allah prašta i samilostan je."*

Ovim je ajetom dokinuto i zabranjeno posinovljavanje u islamu. Allahov Poslanik,

a.s., pazio ge je dok je bio dijete i odgajao ga. Dok je Usame bio dječak, Poslanik bi ga zabavljao i igrao se s njim i sa svojim unukom Fatiminim sinom Hasanom. Među njima nije pravio razliku. Uživali su njegove simpatije i bili su radost njegova srca.

Hasan i Usame bili su istih godina, a fizički izgledi bili su im potpuno različiti. Hasan je bio bijeloga tena, ozarena lica, izuzetne ljepote. Od svih ljudskih stvorenja najviše je ličio Poslaniku, a.s. A Usame je bio crne puti, pljosnata nosa, kovrdžave kose. Ali islam ne razlikuje ljude po boji kože, bijele ili crne... Allahov Poslanik, a.s., uzeo bi unuka Hasana u jedno krilo, a Usamu u drugo, pa bi cupkajući i grleći ih, govorio: “Allahu moj, ja ih volim, pa ih voli i Ti.”

U godinama dječijih nestašluka, Usame se jednom igrao u kući Božijeg Poslanika, a.s., kad mu zakači noga za kućni prag, pa pade i ozlijedi čelo. Vjerovjesnik zatraži od svoje žene Aiše da mu zaustavi krv. Ona to nije odmah učinila, pa ga uze Allahov Poslanik u naručje, isisa mu krv iz čela i ispljunu je, a zatim ga stade tješiti blagim riječima.

Prenosi se od Aiše, Majke vjernike, da je kazala: “Usame je pao na kućnom pragu i rasjekao čelo. Poslanik, a.s., rekao mi je da mu očistim ranu, a meni se gadilo da to uradim. Resulullah, a.s., prišao mu je, isisao krv i ispljunuo je, a zatim rekao: ‘Da je Usame djevojčica, obukao bih ga i nagizdao i pazio sve dok mu ne zacijeli rana.’”

Resulullah, a.s., vodio ga je sa sobom u mnoge posjete. Naime, prenosi se da se Poslanik, a.s., jednoga dana jašući na svojoj mazgi, na kojoj je bio skupocjeni prekrivač, uputio kući bolesnoga Ubadeta ibn Samita da ga posjeti. Iza njega je sjedio Usame ibn Zejd. To je bilo prije pohoda na Bedr.

Iz ljubavi Allahovoga Poslanika, a.s., prema Usami, poklanjao mu je skupocjenu odjeću i vrijedne predmete. Jedan od prvaka Kurejšija, Hakim ibn Hizam, poklonio je Resulullahu, a.s., skupocjeni ogrtač čiji je vlasnik bio jedan od jemenskih kraljeva. Vrijedio je pedeset zlatnih dinara. On je odbio da ga primi, jer je Hakim tada bio mnogobožac, već ga je kupio za istu cijenu koju je on platio. Taj je ogrtač Poslanik, a.s., obukao samo jedanput, i to petkom, poslije ga je skinuo i dao Usami. Usame ga je oblačio i nosio pred mladićima: muhadžirima i ensarijama, ponosan i sretan zbog toga. Kada časni ashabi uvidješe veličinu Poslanikove, a.s., ljubavi prema Usami, nazvaše ga “Voljeni sin Voljenog”.

RANA BORBA NA ALLAHOVOM PUTU

Nizale su se godina za godinom Usamina života, a on je stasavao u naočita, snažna i čvrsta mladića. Počeo se podučavati ratnim vještinama i uvježbavati bacanje koplja, rukovanje sabljom, gađanje lukom i strijelom i jahanje. Allahov Poslanik, a.s., posmatrao ga je s ljubavlju i naklonošću.

U Usami se rodila žudnja za džihadom od njegove rane mladosti. Želio je biti poput iskrenih muslimana mudžahida na bojnom polju, braneći vjeru u čvrstom safu među braćom i šireći svjetlo vjere svim ljudima. U Bici na Uhudu Usame je pozvao svoje vršnjake, pa odoše Allahovom Poslaniku, a.s., tražeći od njega da im dozvoli džihad na Allahovom, dž.š., putu protiv nevjernika. Međutim, Poslanik, a.s., odbi ih na lijep način zbog njihove mladosti, a pohvali njihovu iskrenu namjeru.

Kad se odigrala Bitka na Hendeku, Usame je napunio petnaestu godinu života. Otišao je Resulullahu, a.s., i zatražio dozvolu da učestvuje u džihadu na Allahovom putu. Poslanik, a.s., pogleda ga brižljivim pogledom i vidje u njegovim očima izraz preklinjanja, pa mu dozvoli i dade mu oružje. Usame uze sablju i sav zadovoljan ode se spremati za borbu.

U Bici na Hunejnu dokazao je svoju stvarnu hrabrost i rijetko dotad poznato viteštvo među malim brojem muslimana.

Osam godina prije oslobođenja Meke, neka arapska plemena izraziše negodovanje zbog bojazni od pobjede islama koja bi značila njegovo ovladavanja cijelim Arapskim poluotokom. Na čelu ovih plemena bili su pleme Hevazin i Sekif. Čovjek po imenu Malik ibn Avf en-Nasri uspješno okupi pleme Hevazin pod svoju komandu, predvodeći ih sa udruženim plemenima Nasr, Džešem, S'ad ibn Bekr i dijelom plemena Benu-Hilal. Malik poče planirati rat s namjerom da porazi Allahovoga Poslanika, a.s., i pokrene pohod na Meku. Napravio je novi plan koji nije bio primjenjivan u ratovima na Arapskom poluotoku. Saznao je za put kojim će se kretati muslimani, pa sakupi svoje ratnike i postavi ih po stranama doline Hunejn, tik uz prolaz kojim će proći muslimani. Spremi podmuklu klopku. U jutarnjim satima muslimanska vojska stiže u dolinu Hunejn, kad mnogobošci navališe sa svih strana i nanesoše im teške gubitke. Među muslimanima nastade panika i metež. Počeše bježati s bojnog polja tražeći spas. Allahov Poslanik, a.s., skloni se u stranu doline, gledajući skori poraz muslimana. Povikao je: "Dođite ovamo... Ja sam Allahov Poslanik! Ja sam Muhammed sin Abdullahov!" Poslanik, a.s., održa se u tom položaju sa grupom iskrenih i odanih vjernika. Usame ibn Zejd je bio među tim junacima. Osim njega tu su bili: Ebu-Bekr es-Siddik, Omer ibnul-Hattab, Alija ibn Ebi-Talib, Poslanikov, a.s., amidža Abbas ibn Abdul-Muttalib, Poslanikov, a.s., amidžić Ebu-Sufjan el-Haris i

njegov sin Fadl ibn Abbas, Rebi'a ibnul-Haris i Ejmen ibn Ubejd koji je taj dan pao kao šehid. Plemeniti ashabi ustrajaše svojim sabljama uz Allahovog Poslanika, a.s., pružajući otpor višebošcima i sprečavajući ih da mu se približe. Kada muslimani vidješe da su svojom krivicom skoro poraženi, povratiše svu svoju snagu okupljeni oko Poslanika, a.s., u najžešćem poletu borbenosti i pokajanja. Allah, dž.š., omogući pobjedu muslimanima zahvaljujući čvrstoći tih cijenjenih ashaba.

Možda je Bitka na M'uti ta koja je najviše dojmila Usamu. To je velika bitka koju su vodili muslimani pod komandom Usaminog oca Zejda ibn Harisa. Muslimani su stavljeni na veliku kušnju jer je broj neprijateljskih vojnika u toj bici višestruko prelazio broj muslimana. Usame je gledao pogibiju svoga oca Zejda i dvojice vojskovođa (koji su ga zamijenili) Dž'afera ibn Ebi-Taliba i Abdullaha ibn Ebi-Revvahe, prije preuzimanja komande od Halida ibn Velida. On, Allahovom, dž.š., pomoći spasi muslimansku vojsku. Uprkos pogibiji Usaminog oca, koju je vidio, Usame osta čvrst vjernik, nije posustao niti je gubio nadu, već mu to poveća iman i odlučno nastavi borbu na Allahovom putu, žudeći za šehadetom.

MLADI VOJSKOVOĐA

Usame je tokom bitki i okršaja na bojnom polju džihada stekao veliko ratno iskustvo i izgradio se u istinskog vođu.

Allahov Poslanik, a.s., odluči da pošalje vojsku u pohod na Bizantiju, da proširi islam u njoj. Naredio je da se spremi velika vojska, a na čelo te vojske postavi Usamu ibn Zejda koji nije bio napunio ni dvadeset godina života. Pod njegovu komandu stavi odabrane ashabe među kojima: Ebu-Bekra es-Siddika, Omera ibn el-Hattaba, S'ada ibn Ebi-Vekkasa, Ebu-Ubejdu i mnoge druge. Neki od ashaba usprotiviše se postavljanju Usame za predvodnika vojske, na šta se Usame javno požali. Stiže to i do Poslanikovih, a.s., ušiju koga ožalosti protivljenje pojedinih muslimana, pa im se obrati riječima: "Ako ste protiv njegovog predvođenja, pa protivili ste se i zbog komandovanja njegovog oca. Tako mi Allaha, on je za komandovanje najpodobniji, a pored toga on mi je među ljudima najdraži poslije njegovog oca. Mislim da je on jedan od najboljih, pa poželite mu dobro."

Dok se vojska spremala, razbolje se Poslanik, a.s. Kroz posljednje izdisaje, u smrtnim mukama izgovorio je: "Neka ide Usamina vojska... Neka ide Usamina vojska."

U to vrijeme Usame se nalazio u Džerefu, mjestu izvan Medine, gdje je radio na pripremi i kontroli mobilizacije vojske. Muslimani izabraše Ebu-Bekra za svog predvonika i halifu. Neki od njih su smatrali da Usamina vojska treba odgoditi pohod i tim povodom dođoše Omeru ibn el-Hattabu, tražeći od njega da o tome razgovara s Ebu-Bekrom. Također, zatražiše da se smijeni Usame sa mjesta komandanta vojske, a umjesto njega postavi neko stariji i ko je prije primio islam. Omer ode Ebu-Bekru i zatraži od njega odlaganje

pohoda Usamine vojske, a da, ako odluči da šalje vojsku, za predvodnika vojske izabere nekog drugog, starijeg od Usame. Ebu-Bekr se žestoko naljuti i skoči prema Omeru, te ga uze za ramena i protrese: "Majka te nemala, Ibn el-Hattabu!", reče Ebu-Bekr. "Postavio ga je Poslanik, a.s., a ti hoćeš da ga ja smijenim! Tako mi Allaha, nikada!" Kad se Omer vrati, muslimani ga upitaše šta je uradio, a on im ljutito odgovori: "Majka vas nemala! Osramotio sam se pred Poslanikovim nasljednikom."

Dođe Usami vijest o smrti njegove najdraže osobe, njegovoga vođe, vodiča i učitelja, vjerovjesnika Muhammeda, a.s. Ophrva ga neopisiva tuga. Napisao je pismo Ebu-Bekru: "Desio se najveći događaj. Mislim da će se Arapi vratiti u nevjerstvo. Sa mnom su najpoznatiji ashabi Allahovoga Poslanika, a.s., pa da li trebamo ostati?" Na ovo pismo Ebu-Bekr mu odgovori: "Neću nikako drugačije da radim osim kako je radio Allahov Poslanik, a.s. Volio bih da me grabljivice razgrabe nego da učinim suprotno. Ako smatraš da treba Omer da ostane sa mnom, dozvoli mu."

Na takvim principima živi islam. Halifa Allahovoga Poslanika, a.s., zatražio je odobrenje od predvodnika vojske koja se uputila u rat protiv Bizantinaca u Palestinu, prema granici El-Belke, da dozvoli Omeru ibn el-Hattabu da ostane s njim.

Usame je dozvolio Omeru da ostane s Ebu-Bekrom da mu pomogne u poslovima, te krenuo u svoju časnu misiju. Vratio se u Medinu s velikim plijenom tako da je za njegovu vojsku rečeno: "Nije se upamtila vojska sa manje gubitaka i većeg plijena od Usamine vojske."

OKRUTNA LEKCIJA

Usame nastavi sa podvizima na bojištima, ostajući skromni musliman koji se bori na Allahovom, dž.š., putu, predvodeći i učestvujući u Allahovoj, dž.š., vojsci. Cilj mu nisu bili vlast i položaj, već da Allahova riječ bude gornja.

Poslije ubistva Osmana ibn Affana muslimani su se podijelili na dvije grupe: jedna koja je dala prisegu Aliji, r.a., kao halifi i stala na njegovu stranu, i druga koja je dala prisegu Muaviji ibn Ebu-Sufjanu kao halifi i stala na njegovu stranu.

Usame ibn Zejd odbio je boriti se na Alijinoj strani, kao što je odbio i priznati ga za halifu, već je ostao neutralan. Povodom toga iznio je svoja osjećanja sljedećim riječima: "Moja se sablja neće dići na muslimana koji svjedoči da nema drugog boga osim Allaha." Potom mu je došao Alija ibn Ebi-Talib koreći ga i tražeći od njega da mu se priključi, a Usame ga odlučno odbi i podsjeti ga na govor koji je čuo od Allahova Poslanika, a.s., u njegovom prisustvu: "Kada bi stavio svoju ruku u duboku šupljinu, stavio bih i ja svoju. Ali, čuo si šta mi je Allahov Poslanik, a.s., rekao kada sam ubio čovjeka koji je svjedočio da nema boga osim Allaha."

Taj događaj je posebna priča i teška lekcija od Poslanika, a.s. Dvije godine prije Resulullahova, a.s., preseljenja na ahiret, krenuo je Usame na čelu vojske u borbu protiv Arapa koji su se još uvijek odupirali muslimanima i nanosili im neprilike. To je bilo Usamino prvo predvođenje vojske, a bio je tek navršio osamnaest godina. Usame je u toj bici ostvario pobjedu i vratio se Allahovom Poslaniku, a.s., koji je već bio obaviješten o uspjehu.

Usame ovako priča pojedinosti te lekcije: "Došao sam Vjerovjesniku, a.s., a njemu je već došla vijest o pobjedi. Zbog toga je bio veoma veseo. Odstrani me od osobe koja ga je obavijestila o pobjedi, pa mi reče: 'Pričaj mi!' Ja sam mu ispričao i spomenuo mu da sam nakon poraza tog plemena sreo jednog čovjeka koji je bio nevjernik. Ubio je mnoge muslimane u njihovim pohodima. Prišao sam mu sa jednim od ensarija i kada smo izvukli sablje prema njemu, rekao je: 'Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik.' Nismo se odmakli od njega dok ga nismo ubili. Lice Allahova Poslanika, a.s., promijeni se, a zatim mi reče:

'Usame, zar ti nije bilo dovoljno njegovo svjedočenje da nema drugog boga osim Allaha?'

Ja sam rekao:

'Allahov Poslaniče, on je izrekao šehadet da se zaštiti od pogibije', a na to će meni Poslanik, a.s.:

'O Usame, zar ti nije bilo dovoljno njegovo svjedočenje da nema drugog boga osim Allaha?'

Tako mi Onoga Koji ga je poslao sa Istinom, neprestano je to ponavljao, pa sam poželio da do toga dana nisam primio islam. Tada sam rekao: 'Dajem Allahu zavjet da neću ubiti čovjeka koji svjedoči da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik.'"

PRESELJENJE NA AHIRET

Usame se povukao da živi u samoći, posmatrajući međusobni sukob muslimana i stanje u koje su upali.

Pedeset pete hidžretske godine preselio je na ahiret, ostavivši iza sebe veličanstvene uspomene i mirisne oporuke.

EL-MUGIRE IBN ŠU'BE, R.A.

المغيرة بن شعبة رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

El-Mugire je sin Šu'beov, a on Ebi-Amirov, a on Mes'udov, a on M'utebov, a on Malikov, a on K'abov, a on Amrov, a on S'adov, a on Avfov, a on Kajsa Sekifa es-Sekafija. Nadimak mu je bio Ebu-Abdullah. Njegova majka je Umame, kćerka Efkana sina Ebu-Omera, iz plemena Beni-Nasra ibn Muavije.

OSOBENOSTI

El-Mugire ibn Šu'be bio je okićen osobinama koje se rijetko mogu naći kod drugih osoba: mudrost, snalažljivost i izuzetna tjelesna snaga.

Obdaren intelegencijom, prodornom intuicijom i zdravim razmišljenjem zauzimao je stajališta koja su donosila hajr i korist. El-Mugire je u svakoj prilici bio priseban i jasnoga stava i rječito je izlagao svoje stavove. Želio je zauzeti značajno mjesto u životu, zadovoljavajući svoju dušu u službi čiste vjere. Imao je velike sposobnosti rukovođenja i upravljanja.

Bio je visokoga stasa, širokih ramena, krupnoga tijela, jakih ruku, čvrst na nogama. Krasili su ga bijeli, sjajni zubi i kovrdžava, zagasito crvena kosa koja mu je padala na ramena. El-Mugire je bio izuzetno obrazovan i poznavao je nekoliko stranih jezika, među kojima i perzijski i grčki.

EL-MUGIRIN PRELAZAK NA ISLAM

El-Mugirin prelazak na islam jeste osvjedočeni dokaz njegovoga imana, vjere u poslanstvo Muhammeda, sina Abdullaha, a.s., i potvrda njegove iskrenosti u čistoj Allahovoj vjeri. Potiče iz plemena Sekif koje je živjelo u gradu Taifu; gradu u kojem je Poslaniku, a.s., nanesena velika uvreda. Njegovo pleme bilo je najratobornije i neprijateljski raspoloženo prema odabranom Poslaniku, a.s. Naime, poslije smrti Poslanikovog amidže povećalo se neprijateljstvo Kurejšija prema Resulullahu. U toj situaciji, Resulullah, a.s., odluči pozvati pleme Sekif u islam. Stupio je u kontakt s njihovim velikanima i poglavarima i to sa trojicom braće: Abdul-Jalilom, Mes'udom i Habibom, sinovima Amra ibn Umejra ibn Sekifa. Pozvao ih je u islam, a oni su odbili i uzvratili pogrdnim govorom. A kada ih je Allahov Poslanik, a.s., napustio, nagovorili su omladinu i ludake da ga natjeraju kamenjem, psujući i derući se na njega, neka je Allahov selam i blagoslov na Resulullaha.

Allahov Poslanik, a.s., sklonio se od njih u jednu bašču vinove loze čiji je vlasnik bio Utbe ibn Rabi'a, zatraživši utočište od napasnika. Pleme Beni-Sekif ostalo je neprijateljski raspoloženo prema Resulullahu, a.s., sve do oslobođenja Meke.

Što se tiče El-Mugire, već poslije Bitke na Hendeku uvidio je da je njegov narod zalutao i da su Kurejšije dokazani tirani i zulumćari. Uputio se u Medinu, našao Allahova Poslanika, a.s., i objavio svoje primanje dini-islama. Nakon toga je ostao kao muhadžir među braćom u vjeri, pridruživši se vojsci mudžahida Allahovoga Poslanika, a.s.

ISKRENI BORAC

El-Mugire stavio je svoj život na uslugu islamu. Zavjetovao se da će braniti nebesku poruku i njenog prenosioca, spreman da položi vlastiti život.

Svijetli primjeri njegove borbe su upravo pokazali stupanj njegove privrženosti vjeri i veličinu ljubavi prema Allahovom Poslaniku, a.s. Šeste godine po Hidžri, Resulullah, a.s., odlučio je posjetiti K'abu i obaviti umru. Izašao je iz Medine sa sedam stotina mudžahida, vodeći pred sobom kurbane kako bi Kurejšijama dao do znanja da dolazi u posjetu Mesdžidul-haramu, a ne radi borbe.

Do Kurejšija stiže vjest o Resulullahovom izlasku iz Medine, te oni nahuškaše Mekelije da izađu i presjeku mu put, kako bi ga onemogućili da uđe u Meku. Kada su muslimani na čelu sa Allahovim Poslanikom stigli u mjesto zvano Hudejbija, Kurejšije poslaše svoje predstavnike da upitaju o razlogu njihova puta. Resulullah, a.s., odgovorio im je da je

došao hodočastiti K'abu i da nema namjeru ratovati.

Među predstavnicima Kurejšija bio je i Urve ibn Mes'ud es-Sekafi, koji je došao zajedno sa još nekim Taiflijama da potpomogne Kurejšije u borbi protiv Allahovoga Poslanika, a.s. Rekao je:

"O skupino Kurejšija! Vidio sam one koje ste poslali kod Muhammeda kako su oštrim prijekorima i pogrdnim riječima dočekani. Vi dobro znate da je od vas moj otac, a majka mi je Sabia bint Abdi Šems, Kurejševićka. Čuo sam što se desilo pa sam sakupio narod iz svoga plemena, meni pokorne, i došao sam jer se smatram dužnim pomoći vam."

"Pravo kažeš i ne sumnjamo u tebe!", rekoše mu Kurejšije, a Urve nastavi:

"Ja idem kod Muhammeda na razgovor da saznam šta je kod njega."

"Idi", potvrdiše Kurejšije.

Urve je otišao u mjesto gdje je boravio Allahov Poslanik, a.s., sjeo ispred njega i obratio mu se riječima: "Muhammede..., zar si sakupio narod iz raznih plemena i došao da uništiš svoje pleme? Kurejšije su izašle pod punom vojnom spremom i zakleli su se Bogom da nikada nećeš ući u Meku silom, sve dok su oni u njoj."

U tom momentu El-Mugire je stajao iza Resulullaha, a.s. Urve se usudio uzeti Poslanikovu, a.s., bradu dok je govorio, našto ga El-Mugire uhvati za ruku i oštro je odbi.

"Nosi ruku sa lica Allahova Poslanika, a.s., prije nego što ti je odsječem", reče mu, stavivši ruku na sablju.

Allahov Poslanik, a.s., osmjehnu se, a Urve se u momentu ukoči na mjestu. Promrljao je: "Teško tebi..., kako je strašan i grub... Ko je ovaj Muhammede?" "Sin tvog brata El-Mugire ibn Šu'be", reče mu Resulullah. Urvetu je ovo bilo dovoljno da uvidi kako visoko mjesto Allahov Poslanik, a.s., zauzima kod svojih sljedbenika muslimana i njihovu spremnost da daju život, braneći ga. Vratio se Kurejšijama i rekao im: "Kurejšije... poslušajte me. Posjetio sam kraljevstvo Kisre i kraljevstvo Kajsare i kraljevstvo En-Nedžašije, međutim, tako mi Boga, ne vidjeh kralja među narodom poput Muhammeda među njegovim ashabima. Vidio sam ljude koji ne prepuštaju svog poglavara igri slučaja. Iznesite svoje mišljenje."

Nakon ovoga je sklopljen sporazum između dvije strane koji je ispred Kurejšija potpisao Suhejl ibn Amr. Ugovor je nazvan "Ugovor na Hudejbijji".

El-Mugire je bio iskren vjernik i mudžahid na Allahovom putu, učestvovao je u svim bitkama koje je vodio Allahov Poslanik, a.s. Poslije oslobođenja Meke i poraza nad plemenima Hevazin i Sekif na Hunejnu, Resulullah, a.s., zatražio je od El-Mugire ibn Šu'be'a da ode u Taif i poruši najveći kip zvani Lat, koji je čuvan u ogromnoj tvrđavi. El-Mugire je otišao zajedno sa nekoliko ashaba, srušio Lata, te do temelja zaravnao simbol stranputice i zablude.

Također, crvenokosi junak isukao je sablju i zajedno sa mudžahidima borio se sve dok nisu uništili otpadnički pokret murteda koji su se oglušili o Allahove zapovjedi. Neka je Allah, dž.š., zadovoljan El-Mugirom ibn Šu'be'om, r.a.

HISTORIJSKI SUSRET

Poslije završetka rata sa otpadnicima, El-Mugire je ostao u redovima vojske Halida ibn Velida, dajući svoj doprinos u osvajanju Iraka. Nakon Halidovog prelaska u Šam, El-Mugire je ostao u safovima mudžahida pod vodstvom S'ada ibn Ebi-Vekkasa koji je zapovijedao Bitkom na Kadisijji. Historijski razgovor koji se odvio između El-Mugire i vođe perzijske vojske Rustema pokazuje njegovu inteligenciju i razboritost. Naime, prije borbe na Kadisijji, S'ad ibn Ebi-Vekkas je po naređenju vladara pravovjernih Omera ibnul-Hattaba, Allah s njima obojicom bio zadovoljan, vođi Perzijanaca ponudio jedno od troje:

- islam;
- džizju;
- rat.

Rustem je želio da sazna nešto više o tim ponudama, pa je zatražio sastanak sa muslimanskim predstavnicima. S'adu je napisao sljedeću poruku: "Rustem vam poručuje da nam pošaljete vaše izaslanike."

S'ad je odredio najbolje vođe, izvrsne govornike i mislioce. To su bili: El-Mugire ibn Šu'be, Bisr ibn Ebi-Rehm, Arfedže ibn Herseme, Huzejfe ibn Muhsan, Rabijj ibn Amr, Kirfe ibn Zahir et-Temimi, Mez'ur ibn Adijj el-Adželi te M'abed ibn Murre el-Adželi.

S'ad je pozvao izabrane mudžahide u čiju vjeru nije bilo nikakve sumnje, te im je rekao: "Izabrao sam vas da govorite sa Perzijancima, pa šta mislite?" Prvi se javi Rabijj ibn Amir: "Sigurno je da stranci imaju svoj način mišljenja i svoje običaje. Ako im odemo u ovom broju, bojim se da će pomisliti da im pridajemo posebnu pažnju, kao da su nam posebno važni, pa zbog toga predlažem da ode samo jedan od nas."

Rabijjin prijedlog jednoglasno podržaše i ostali, i dogovoriše se da on bude taj koji će otići prvi put. Rabijja se sastao sa Rustemom, objasnio mu situaciju koja je pred njima, razmjenivši s njim mišljenja, a Rustem oporuči S'adu da mu pošalje drugu osobu. Poslije Rabijje, ode Huzejfe ibn Muhsin, kojim se Rustem nije zadovoljio, već zatraži novog pregovorača. Poslije Huzejfe, pade odluka da ide El-Mugire ibn Šu'be.

Perzijskoj vojsci prethodno je naređeno da obuku blistava odijela izvezena zlatnim nitima, i da stave krune na glave i zlatne ogrlice na vratove, želeći time zapanjiti muslimane. El-Mugire isplanirao je da u razgovoru nametne svoju govorničku vještinu i da istakne samopouzdanje i jačinu muslimana. Kada je El-Mugire ušao u Rustemovu odaju, priđe i sjede na njegovo prijestolje tik do njega. Ovaj postupak rasrdi Rustemova brata pa poče otpuhivati kroz nos od ljutnje, na šta Rustemova garda ščepa El-Mugiru i grubo ga maknu sa prijestolja. On se obrati Rustemovom bratu: "Ne otpuhuj! Ovo gdje sam sjeo meni ništa ne znači, a ni tvoj brat nije oštećen.[38] Do nas su doprle priče o vama poput

bajki, a ja ne vidjeh zaglupljenijeg naroda od vas. Mi Arapi smo među sobom jednaki. Jedan drugog ne potčinjavamo, osim onoga koji pokaže neprijateljstvo prema svom drugu. Mislio sam da i vi preporučujete jednakost, kao što je to slučaj kod nas. Bilo bi bolje od ovoga što ste napravili da ste me prije obavijestili da ste vi gospodari jedni nad drugima, pa ne bih uradio što sam uradio i ne bih vam došao. Međutim, vi ste me pozvali. A danas sam shvatio da ćete biti poniženi i uništeni. Vlast ne može potrajati ako je zasnovana na ovakvim temeljima i predvođena ovakvim vođama."

Ovim govorom, punim samopouzdanja i dubokog imana i istinitosti akide koju nosi, Mugire ibn Šu'be nametnuo se Rustemu i njegovim podanicima kao snažna ličnost zdrave logike.

Rustem je imao svoga prevodioca Arapa, bilo mu je ime Abbud. El-Mugire ga je stalno presijecao, opominjao, ne želeći otkriti svoje znanje perzijskog jezika: "Teško tebi, o Abbude... ti si Arap... Prevodi mu onako kako kažem i kao što prevodiš njegove riječi."

Perzijanci koji su slušali razgovor došaptavali su se, govoreći: "Istinu je, Boga mi, rekao Arap."

Njihovi savjetnici uvidješe veličinu El-Mugirinog govora koji ostavi velik dojam na obične ljude pa ti ljudi rekoše: "Tako je nastupio da će mu naši potčinjeni dati prednost..., prokleo Bog naše prvake, nije niko gluplji od njih kada su potcijenili ovaj narod."

Poslije svoga lošeg nastupa Rustem je pokušao napraviti prijaznu atmosferu, prijateljski se šaleći sa El-Mugirom, kako bi se zaboravio loš postupak njegovog brata i njegovih namjesnika:

"Hoćeš li ti govoriti ili da ja pričam?", obrati se El-Mugiri.

"Ti si nas tražio, zato kaži šta imaš."

Rustem je govorio nabrajajući slave svoga naroda, a između ostalog reče:

"Još smo gospodari na našoj grudi, jači smo od neprijatelja, časni smo među narodom. Nema nigdje kralja poput našeg, tako poštovanog i inteligentnog. Ponosno pobjeđujemo, a neprijatelj nas ne porazi, osim dan-dva ili mjesec-dva. Kada nas Bog kazni - poslije bude zadovoljan s nama, vrati našu moć i podari nam pobjedu protiv neprijatelja, u zlu danu po njih. U odnosu na nas nema sićušnijeg naroda od vas. Vi ste oskudna i zloćudna života, vi ste za nas bezvrijedni. Dolazite nam kao trgovci i nadničari, a kada vas zadesi suša, dođete po pomoć kod nas. Mi vam odvojimo dio hurmi i pšenice i ispratimo vas zadovoljne. Stoga, vratite se odakle ste došli, a ja ću dati vašem zapovjedniku odjeću, mazge i hiljadu dirhema. Naredit ću da se svakom vašem čovjeku pokloni po tovar hurmi i dva odijela, pa idite svojim putem. Nemam želje za borbom niti vas želim zarobiti. Nego, vratite se, Bog vam zdravlje podario.

Zatim je riječ uzeo El-Mugire, i zahvalivši Allahu, reče:

"Zaista je Allah Stvoritelj i Hranitelj svega postojećeg. Ko napravi nešto, On tim upravlja

i to pripada Njemu. Što se tiče tebe i tvojih podanika koji su moćniji od neprijatelja i nadmoćni u vladanju i što se tiče vaše ogromne dunjalučke vlasti, mi je poznajemo i ne poričemo. Allah je Taj Koji je to stvorio i vama podario. A kad smo u pitanju mi, naše loše stanje, težak život i razdor, ni to ne poričemo. U takvoj smo, a možda još i u težoj situaciji bili. Najbolje živi onaj ko ubije svoga amidžića, zatim mu uzme bogatstvo i pojede. Mi jedemo lešinu, kosti i krv. Tako je bilo dok Allah, dž.š., nije poslao Vjerovjesnika kojem je podario Knjigu, pozivajući nas onome čime je zadužen. Povjerovali su mu iskreni, a drugi su odbili. Koji vjeruju u njega bore se protiv onih koji poriču, sve dok ne uđu u vjeru, neki potpuno uvjereni, a neki silom, sve dok nam se ne objelodani da je Allahov Poslanik, a.s., iskren i da je poslat od Allaha, dž.š., pa nam naredi da se borimo protiv onih koji nam se protive.

U tom momentu Rustem ga presječe:

“Znači, borit ćete se?!”

“Znači, ko od nas bude ubijen - ulazi u Džennet, a oni koji nas ubijaju njima je Džehennem. Stavljamo ti na izbor jedno od troje:

- ulazak u islam, a u islamu imate sve što i mi, i obaveze su nam jednake, bez ikakve razlike između nas i vas;

- ili davanje džizje, poslušno i smjerno.”

“A šta to znači poslušno i smjerno?”, upita Rustem.

“Da od vas svaka osoba da džizju poslušno, moleći da se primi od njega, a ako bi od nas šta zatražili, nismo dužni dati. Budi naš štićenik, izdvajajući džizju poslušno i smjerno, u protivnom - rat. A dini-islam nam je draži od ovoga dvoga.”

Ove riječi naljutiše Rustema, pa poče udarati nogama o zemlju i ljutito reče:

“Nisam ni pomislio da ću u životu čuti nešto ovako od vas Arapa. Neće osvanuti ni zora, a ja ću vas se svih riješiti. Nema primirja između vas i nas.”

Nakon razgovora u kojem je dominirala El-Mugirina inteligencija i rječitost, Rustem naredi da ga isprati jedan od njegovih vojnika, naredivši mu da kad budu prelazili most, ispred muslimanske vojske kaže: “Naš vođa je zvjezdoznanac pa je pogledao u tvoju sudbinu i vidio da će ti sutra biti izvađeno oko.”

Kada je vojnik kazao šta je imao, El-Mugire reče: “Obradovao si me dobrom nagradom. Da ne znam da ću u budućnosti voditi borbu s protivnicima kao što ste vi mušrici, poželio bih izgubiti i drugo oko.”

NA KADISIJJI

Rezultat pregovora između Rustema i muslimana bio je rat. Muslimanska vojska brojala je oko trideset tri hiljade mudžahida dok je neprijateljska vojska brojala sto dvadeset hiljada boraca. S'ad ibn Ebi-Vekkas rasporedio je vojsku u manje grupe. To je uradio po naredbi vladara pravovjernih Omera ibnul-Hattaba, r.a., u pismu sljedećeg sadržaja: "Kada dobijete ovu poruku, rasporedi vojsku u desetine, odredi im emire i zamjenike i podigni punu pripravnost. Neka svaki vođa i zamjenik dobro upozna svoje zadatke i dužnosti. Konjicu Mugire ibn Šu'be'a priključi sebi i izvijesti me o njihovom djelovanju!"

El-Mugire je bio poznat po svojoj žestini u borbi i po stručnosti u komandovanju konjicom.

Bitka je počela na uobičajen način tog vremena, pojedinačnim dvobojima, da bi nakon njih uslijedio opći okršaj. Perzijanska je vojska u početku borbe pokazala veću borilačku vještinu i oštrinu u napadu, ali to nije uticalo na muslimane koji su ostali čvrsti poput planine, iako su bili malobrojni. Borba se vodila nekoliko dana u više navrata, a El-Mugire i drugi muslimani pokazali su veliko junaštvo.

Posljednjeg dana borbe, muslimani su uspjeli ukloniti živi zid koji su Perzijanci napravili od slonova pa su nakon toga navalili žestokim napadom svim raspoloživim sredstvima. Probili su prve redove i ubili vođe Rustema i Behmena ibn Džezevijeha, i još nekoliko njihovih velikana.

Poslije toga zavladalo je pravo rasulo u taboru neprijateljske vojske. Bježali su, a muslimani su navaljivali na njih sve dok ih u potpunosti ne uništiše. Iza sebe su ostavili veliki plijen, oružje i poginule. Na Kadisijji je, također, učestvovalo četiri hiljade vojnika zvanih "Kraljevska garda", koju je do Rustema dopratio kralj Ebreviz iz Dejlema. Oni su bili specijalna straža oko njega, dan-noć, a poslije Rustemove pogibije odložili su naoružanje isključivši se iz borbe i čekajući krajnji rezultat. S'ad ibn Ebi-Vekkas primijetio ih je, te je od El-Mugire ibn Šu'be'a zatražio da izvidi šta je s njima. Kada im je El-Mugire otišao, dali su mu sljedeći odgovor: "Mi nemamo nikakve veze sa borbom. Bili smo specijalna jedinica koja je čuvala Rustema, a on je već ubijen... Drage volje ulazimo u vašu vjeru."

El-Mugire je od radosti povikao "La ilahe illallah, Muhammedun Resulullah", kada je čuo ove riječi, obavijestio je S'ada, a Perzijanci sklopiše savez sa Zuhreom ibn Huvejjetom. Po njihovoj želji raspoređeni su u blizini Kadisijje.

OSVOJENJE NEHAVENDA

Poslije velike pobjede na Kadisijji, muslimani su se uputili prema gradu El-Medainu čiji namjesnik Jezdedžird od straha napusti grad a muslimani ga uzeše bez borbe.

Šesnaeste godine po Hidžri Utbe ibn Gazvan je bio namjesnik Basre. Želio je obaviti hadž, pa je zatražio dozvolu od Vladara pravovjernih koji mu je izda. Privremenu dužnost namjesnika je trebao preuzeti Medžaši ibn Mes'ud es-Sulemi, ali je on bio zauzet nekim poslom u Furatu. Utbe je odredio El-Mugiru da ga zamijeni dok ne dođe El-Medžaši. Odsustvo Utbeta i El-Medžašija iskoristili su Perzijanci Basre tako što su izazvali nerede u gradu Eberkbaz, blizu Basre. Njima su se pridružili stanovnici Misana, formirali jaku konjicu pod komandom Filkana, jednog od velikana Eberkbaza.

El-Mugire je čuo za veliku mobilizaciju pa je odmah poduzeo odgovarajuće mjere. Naime, od žena je zatražio da svoje mahrame stave na koplja i da dižu prašinu. Krenula je vojska El-Mugire sa zastavama i ogromnim oblakom prašine koju su dizali za sobom, pa kad ih Perzijanci vidješe, pomisliše da je to ogromna vojska, te brže-bolje napustiše Eberkbaz. Bježali su, a muslimani su ih gonili, ubivši mnoge od njih.

Kada je Utbe ibn Gazvan preselio na ahiret, namjesništvo u Basri preuzeo je El-Mugire ibn Šu'be. Nakon Bitke za Tuster zarobljen je Hurmuzan, koji je u pratnji El-Mugire odveden vladaru pravovjernih Omeru ibnul-Hattabu, r.a. Tu Hurmuzan primi islam i ostade kao prevodilac prilikom suđenja. Jedan od najvećih podviga koje je učinio El-Mugire desio se u Bici za Nehavend, gdje je došla do izražaja njegova mudrost i snalažljivost. Nakon uvodnih dvoboja između muslimana i Perzijanaca, započe oštri okršaj u kojem kao šehid pade vođa islamske vojske N'uman ibn Mukarrin. Uz njega je bio El-Mugire koji ga pokri ogrtačem i skloni mu tijelo ustranu, a muslimanima koji su vidjeli njegovu pogibiju reče da prikriju vijest: "Ne govorite da nam je emir pao kao šehid dok ne vidimo šta će nam Allah presuditi s protivnikom, da ne bi obeshrabrili ljude."

Muslimani su navaljivali dok im Allah, dž.š., ne dade pobjedu. Perzijanci napustiše Nehavend i uputiše se putem Hemezana.

Nakon ove bitke vladar pravovjernih Omer ibnul-Hattab, postavi El-Mugiru namjesnikom Kufe, Allah, dž.š., bio zadovoljan s njima obojicom. Dužnost namjesnika vršio je do dolaska halife Osmana ibn Affana, r.a., koji ga smijeni s te dužnosti. Poslije ubistva Osmana ibn Affana pojaviše se nesuglasice između Alije i Muavije ibn Ebi-Sufjana, Neka je Allahov selam na njih. El- Mugire odvoji se po strani sukoba, ostavši neutralan.

Kada se situacija smirila, El-Mugire dade prisegu Muaviji, a on ga odredi namjesnikom Kufe.

PRESELJENJE NA AHIRET

Mugire ibn Šu’be obavljao je svoje namjesnikovanje krajnje mudro i snalažljivo, a zabilježeno ja da je Kabis ibn Džabir rekao: “Družio sam se sa El-Mugirom i zaključio, da kada bi neki grad imao osmera vrata i da se na njih ne može izaći osim sa snalažljivošću, El-Mugire je sposoban da izađe na svih osam.”

Taberi je o njemu kazao: “Bio je takav da nije zapao ni u jednu situaciju, a da iz nje nije našao izlaz, i nije naišao na zamršen slučaj, a da nije posegao za ispravnim.”

Zabilježeno je također da je Eš-Š’abij, opisujući sposobne Arape, rekao: “Sposobnih Arapa je četverica: Muavija ibn Ebi-Sufjan, Amr ibnul-’As, El-Mugire ibn Šu’be i Zijad ibn Ebi-Sufjan. Što se tiče Muavije ibn Ebi-Sufjana, kod njega je strpljivost i samilost. Amr ibnul-’As je za velike probleme, El-Mugire je za rukovođenje, a Zijad je i za malo i za veliko.” Pedesete godine po Hidžri, dok je obavljao dužnost namjesnika Kufe, El-Mugire je preselio na ahiret. Ukopan je u Kufi, a nakon ukopa Ibn Hebire eš-Šejbani stao je pokraj njegovog kabura i kazao:

“U kaburu leži čvrstina, postojanost,
i žestoki protivnik koji ima svoj utjecaj.
Srditi ga u grob strpa,
a od toga zatvora neće koristiti puhanje vračara.”

Pa je dodao: “Tako mi Allaha, žestoko si kažnjavao neprijatelje, a bio si odani prijatelj s kim si se zbližio.”

SIMAK IBN HARŠE, R.A.

سماك بن خرشة (أبو دجانة) رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Ime mu je Simak, sin je Haršeov, on sin Levzanov, a on Abdu-Vuddov, a ovaj sin Zejdov, a on je Sa'lebov, a on El-Hazredžin, a on Saidov, a on K'abov, a K'ab je sin El-Hazredža el-Ensarija es-Saidija. Nosio je nadimak Ebu-Dudžane.

OSOBENOSTI

Ebu-Dudžane je bio jedan od najpoznatijih vitezova među Arapima. Odlikovala ga je hrabrost, smjelost i odvažnost, što je junake odbijalo od dvoboja s njim. Bio je srčan i čvrstoga stava, okićen saburom i postojan. Njegova je izdržljivost bila jača nego kod većine drugih ljudi.

Ebu-Dudžane volio je konje i brigu oko njih; pamtio je njihovo srodstvo i poznavao vrste. Jahao je po pustinji i lovio divljač. Volio je oružje, posebno sablju kojoj je davao prednost nad drugim oružjem toga vremena. Imao je jake i čvrste mišiće koji su ga služili kad treba udariti sabljom i kada treba podići štit. Znao je kada će se privući protivniku, a čim bi se ukazala pogodna prilika, vješto bi udario snažnim udarcem, poslije kojeg bi neprijatelj pao nepomičan.

Bio je odlučan i ozbiljan u svakoj prilici, a također je bio sklon šutnji. Mrzio je sve što ruši ljudsko dostojanstvo i umanjuje odlučnost.

Bio je srednjega rasta, krupnoga tijela, širokih prsa, čvrstoga vrata, imao je jake šake i mišiće, stabilan hod, okruglo lice, gustu kosu, crn ten. Kada bi hodao, izgledao je poput gorostasa koji se kreće čitavim tijelom, zbog mišićave i razvijene građe.

NJEGOVO PRIMANJE ISLAMA

Ako je Meka kolijevka islama, onda je Medina srce islama. Allah, dž.š., odredio je da stanovnici Medine budu Njegovi pomagači i pomagači Njegovoga Poslanika , a.s., i da budu zaštitni oklop jezgru islama i nosioca Objave, Muhammeda ibn Abdullaha, a.s.

Nakon prvoga ugovora o davanju vjernosti kod Akabe, povećao se broj muslimana u Medini, zaslugom Mus'aba ibn Umejra i drugih muslimana. Tadašnji je džemat brojao sedamdeset muslimana. Poslije drugog sporazuma o davanju vjernosti na Akabi i nakon pristizanja muhadžira iz Meke, broj se muslimana uveliko povećavao.

Ebu-Dudžane nije bio među onima koje je islam privukao na samom početku njegovog širenja, uglavnom zbog njegovog burnog života. Ljudi su počeli spominjati ime Muhammeda ibn Abdullaha, a.s., i širiti vijesti o njegovom pozivu u obožavanje Jednog Jedinog Boga, Stvoritelja svega, a odbacivati širk i obožavanje kipova koji ne mogu nanijeti štetu niti pribaviti korist. Ebu-Dudžane počeo je posmatrati ljude i obraćati pažnju na njihova stanja i njihove priče. Tako, svjetlo imana poče nastanjivati njegovo srce dok je posmatrao širenje islama među ljudima. Ubrzo je izjavio primanje islama i odlučio biti među čistim muslimanima koji će dočekati Božijega Poslanika, a.s., kada bude učinio hidžru u Medinu sa njegovim vjernim prijateljem Ebu-Bekrom es-Siddikom, r.a.

JEDAN OD JUNAKA BITKE NA BEDRU

U islamu, Ebu-Dudžane našao je istinsko zadovoljstvo za dušu. Njegova čista, neiskvarena duša prihvatila je islam potpunom iskrenošću. Sebe je zavjetovao za odbranu nebeske vjere i borbu na Allahovom putu dok islam ne pobijedi i dok se ne proširi među ljudima.

Bitka na Bedru bila je prvi oružani okršaj u kome su muslimani krenuli ustrojenih safova protiv Kurejšija i njihovih prvaka. Poslanik, a.s., saznao je da se karavan Kurejšija, koji je predvodio Ebu-Sufjan, vraća iz Šama. Išao je u pravcu Meke sa velikom robom koja je činila glavninu imetka Kurejšija, i imala pratnju od četrdeset ljudi, a među njima su bili i Mahreme ibn Nevfel ibn Uhejb ibn Abdi Menaf i Amr ibn El-'As ibn Vail ibn Hišam. Resulullah, a.s., želio je zaplijeniti karavan i tako oslabiti moć Kurejšija, osiromašiti ih i potčiniti, kako bi se njihova opakost i osori odnos prema njemu smanjili i postali bezopasni. Pozvao je muslimane u džihad i poveo ih do izvora na Bedru.

Ebu-Sufjan predosjetio je opasnost koja mu prijeti, bio je napregnut i oprezan. Utom su ga obavijestili da je Poslanik, a.s., izašao iz Medine da bi zaplijenio karavan. On je odmah poslao Damdama ibn Amra el-Gifarija u Meku po pomoć od Kurejšija. Kada je stigao u Meku,

Damdam je stao na sred trga, pocijepao svoju košulju i odsjekao nos svojoj devi, pa stao kukati i zapomagati: “O Kurejšije, zlo, zlo! Vaši imeci kod Ebu-Sufjana su na dohvatu Muhammedu i njegovim ljudima! Ne vidim da ćete ih uspjeti spasiti! U pomoć! U pomoć!”

Kurejšije koje su se okupile oko Damdama iz znatiželje kakve su vijesti, odmah skočiše i požuriše da se spremaju u pomoć Ebu-Sufjanu.

U međuvremenu, Allahov Poslanik, a.s., savjetovao se sa muslimanima o mogućem okršaju sa Kurejšijama. Zovnuo je muhadžire i obavijestio ih o izlasku Kurejšija u pomoć Ebu-Sufjanu. Ustao je tada Ebu-Bekr, r.a., i govorio; stavio je sebe na raspolaganje potrebama vjere. Isto to uradi i Omer ibn el-Hattab, r.a. Nakon toga, ustade El-Mikdad ibn Amr i reče: “O Božiji Poslaniče, postupi onako kako ti Allah naredi, a mi smo s tobom. Tako mi Allaha, nećemo reći kao što su rekli sinovi Israilovi Musau: “Idi ti i tvoj Gospodar pa se borite, mi ćemo ovdje ostati.” Nego kažemo: “Idi ti i tvoj Gospodar pa se borite i mi ćemo se s vama boriti.” Tako mi Onoga Koji te je poslao sa istinom, da nas odvedeš u Birkel-Gumad[39],ratovali bi s tobom sve dok ga ne bismo osvojili.

Kada je završio, Poslanik, a.s., uputi dovu za njega.

Poslije toga, Poslanik, a.s., savjetovao se sa ensarijama, a u njihovo je ime govorio S’ad ibn Mu’az. Rekao je: “Vjerujemo u tebe i smatramo te istinitim, i svjedočimo da je Istina ono sa čime si došao. Zato smo ti ukazali povjerenje i dali naše obećanje na poslušnost i pokornost. Allahov Poslaniče, postupaj kako želiš, mi smo uz tebe. Tako mi Onoga Koji te je poslao sa Istinom, da si tražio od nas more da s tobom preplivamo, preplivali bismo ga s tobom i ni jedan od nas ne bi izostao. Nije nam teško da se sutra sretnemo sa našim neprijateljem. Mi smo strpljivi u ratu, iskreni u bici. Možda ti Allah pokaže nešto od nas, čime ćeš biti radostan. Kreni sa nama, s Allahovom pomoći.”

Poslanik, a.s., obradovao se i rekao: “Idite i obradujte ostale. Tako mi Allaha, već sada vidim bitku.”

Od ensarija je najviše Ebu-Dudžane bio zanesen i naoštren za sukob sa mušricima kako bi im se očitala žestoka lekcija. U međuvremenu, Ebu-Sufjan uspio se izbaviti sa karavanom i otići u Meku. Kada je stigla vojska Kurejšija do mjesta gdje je bio karavan, vidjeli su da se Ebu-Sufjan već izvukao zajedno sa karavanom. Neki od Kurejšija željeli su da se vrate, dok su drugi navaljivali da se bore. Među ovima drugima bio je i Ebu-Džehl, koji je insistirao dok nije i ostale uvjerio da uđu u okršaj.

Muslimani su predložili Poslaniku, a.s., da vodu Bedra navede u bunar koji je bio na njihovoj strani, a da sva ostala vrela zatrpaju; tako bi Kurejšije ostale bez vode. Ova zamisao je uspješno i provedena u djelo. Kurejšije su bile nasuprot muslimana, a kada su saznali šta su muslimani uradili sa bunarom, dali su zakletvu da će se napiti iz bazena koji su napravili muslimani. Najzagrijaniji je bio El-Esved ibn Abd el-Esved el-Mahzumi, koji je bio veoma zao i prgav čovjek, pa je rekao: “Kunem vam se Bogom da ću se ili napiti sa njihovoga vrela ili umrijeti prije nego dođem do njega.” Kada se približio vrelu,

Hamza ibn Abdul-Muttalib udario ga je sabljom i odsjekao mu nogu. On je pao na leđa, dok mu je krv šikljala iz noge. I takav, počeo je puzati prema vrelu da bi ispunio svoju zakletvu, ali Hamza ga preduhitri još jednim udarcem kojim ga je dokrajčio taman kad je dopuzao tik do vrela.

Nakon pogibije El-Esveda, izađe Utbe ibn Ebi-Rebi'a, a s njim njegov sin Velid ibn Utbe i njegov brat Šejbe ibn Rebi'a i pozva muslimane na dvoboj. Poslanik, a.s., zatražio je da izađu trojica mladića ensarija, ali mušrici to odbiše. Htjeli su trojicu odgovarajućih njima - od Kurejšija.

Tada Resulullah, a.s., reče: "Ustani, Ubejde ibn el-Haris, Hamza, Alija!" Kada je Utbe čuo njihova imena, reče: "Da. Odgovarajući i cijenjeni." Dvoboj se završi, a mušrici Utbe, njegov sin Velid, i njegov brat Šejbe ostadoše pokošeni ležati. Poslije toga izbi okršaj prsa u prsa. Ebu-Dudžane jurnuo je sa isukanom sabljom, probijajući redove Kurejšija.

Ispred njega je stao Ebu-Musa'fija koji je bio jedan od saveznika Kurejšija i jedan od njihovih junaka. Ebu-Dudžane usmjeri udarac svoje sablje prema njemu i presječe mu vrat, tako da mu glava osta visiti kao pjevcu, pa se strovali na zemlju. Ebu-Dudžane je blistao u bici, pjevajući džihadske kaside i recitirajući stihove. Ubio je mnogobrojne junake mušrike, a među njima i Ebu-el-'Asa ibn Kajsa ibn Adijja ibn Sa'da ibn Sehma i Ma'beda ibn Vehba. Ranio je Malika ibn Abdullaha ibn Osmana, koji je podlegao od posljedica rana. Ranio je veliki broj Kurejšija koji su izbjegavali da stanu ispred njega u otvoren sukob.

Voljom Allaha, dž.š., bitka se završila pobjedom Njegovog Poslanika, a.s., i muslimana, a Kurejšije su bili potučeni do nogu. Doživjeli su poraz kakav u životu nisu okusili.

CRVENI POVEZ

Kurejšije nisu prihvatile poraz u Bici na Bedru. Trojica njihovih uglednih ljudi osjećali su posebnu bol zbog pogibije njihove rodbine na Bedru: Abda ibn Ebi-Rebi'e, Ikrime ibn Džehla i Safvana ibn Umejje. Oni su podsticali Kurejšije na pripremanje velike vojske u rat protiv Muhammeda, a.s. Išli su kod Ebu-Sufjana i tražili od njega da bude predvodnik te bitke. Kad je prihvatio ponudu, brzo su osigurali dovoljno sredstava za opremu ljudi, jahaćih životinja i oružja. U podsticanju Kurejšija na osvetu i ubistvo Muhammeda, a.s., učestvovali su i jevreji iz Medine.

Abd, Safvan i Ikrime, iz mržnje i jeda prema Poslaniku, a.s., i želeći osvetu, podsticali su ljude govoreći: "O Kurejšije, Muhammed vas je potakao na osvetu, ubio je vaše najbolje, pa nas pomozite imetkom u borbi protiv njega, možda ćemo osvetom ublažiti gubitke koje nam je nanio."

Kurejšije su počele davati imetke u sakupljanju oružja, opreme i svega drugoga

potrebnoga za boj, tako da je sakupljena velika vojska. Pored Kurejšija učestvovali su i njihovi saveznici iz plemena Kinane i stanovnici Tihame. Džubejr ibn Mut'im podsticao je Vahša ibn Harba na ubistvo Hamze ibn Abdul-Muttaliba, amidžića Allahova Poslanika, koji je ubio njegovog amidžu Tuajma ibn Adijja. To je isto činila Hinda, kćerka Utbe'a ibn Rebi'e, a žena Ebu-Sufjana. Ona je izgubila oca, brata i amidžu. Vahšiju je obećala veliku svotu novca i mnogo zlata kao nagradu za Hamzino ubistvo.

Kada se konačno opremila, vojska je Kurejšija izašla u pravcu Medine pod vođstvom Ebu-Sufjana. Nakon što je Allahov Poslanik, a.s., saznao za pokret Kurejšija, tražio je mišljenje ashaba. Jedan dio ashaba mu je savjetovao da ostanu u Medini zbog lahkoće njene odbrane i odbijanja neprijatelja od nje, dok je jedan dio nagovarao Poslanika, a.s., na izlazak i suprotstavljanje Kurejšijama van Medine, da ne bi bili optuženi za kukavičluk i strah.

Kurejšije su se sa svojom vojskom ulogorili u mjestu Ajnan, nasuprot Medine. Poslanik, a.s., izašao je sa vojskom i ulogorio se u udolini Uhuda. Raspodijelio je muslimane i organizirao bojne safove. Na vrh je brda postavio pedeset najvještijih strijelaca i naredio im da ne napuštaju svoja mjesta dok se bitka ne završi. To brdo je bilo iza muslimana i prestavljalo je štit od napada i iznenađenja s leđa. Prije nego što je počela borba, Allahov Poslanik, a.s., upućivao je i davao smjernice i savjete muslimanima, a zatim je uzeo svoju sablju i upitao: “Ko će uzeti ovu sablju sa njenim pravima?”

Prilazili su muslimani, tražeći je, a Resulullah, a.s., nikom je nije davao dok nije prišao Ebu-Dudžane i upitao:

“Šta je njeno pravo, Božiji Poslaniče?”

On je odgovorio:

“Da udaraš njome neprijatelja sve dok se ona ne iskrivi.”

Ebu-Dudžane reče:

“Ja ću je onda uzeti, Božiji Poslaniče, s tim njenim pravom.”

Pa mu je Poslanik, a.s., dade.

Ebu-Dudžanin običaj bio je da poveže glavu crvenim povezom, držeći se odvažno i gordo sa sabljom u ruci. Pošto je uzeo sablju od Allahova Poslanika, a.s., povezao je glavu crvenim povezom i počeo oholo hodati među ljudima. Kada ga vidje kako se kreće, Allahov Poslanik, a.s., reče: “Zaista je ovakav hod mrzak Allahu, dž.š., osim u ovakvoj prilici.”

Ebu-Dudžane je hodao, recitirajući stihove:

“Zareče me prijatelj moj dragi,
u podnožju brda pokraj palme,
da okove ja ne trpim nikad,
udarajuć' sabljom Božijom i Resulovom.”

Zatim je počela borba između dvije vojske. U početku borbe činilo se da će pobjeda biti na strani muslimana jer su žestoko pritisli Kurejšije i poljuljali njihove redove. Kurejšije su počele postepeno uzmicati. Kada su muslimanski strijelci, koji su bili na vrhu brda, vidjeli povlačenje Kurejšija, pomisliše da je bitka okončana i pobjeda dobijena, pa napustiše svoje položaje i krenuše prema bojnom polju da kupe plijen.

Halid ibn Velid je budnih očiju tražio slabu tačku u muslimanskim safovima, a ovo je bila zlatna prilika. Zaobišao je brdo, popeo se na brežuljak i došao muslimanima iza leđa. Halid i njegovi konjanici silovito i brzo udarali su na muslimane i začas obrnuli tok bitke. Umalo da nevjernici ubiju Allahovog Poslanika, a.s. Ali čvrsti i dobri ashabi oko njega štitili su ga svojim tijelima kako bi ga spasili.

Ebu-Dudžane udarao je svojom sabljom, pokušavajući odbiti mušrike. O njemu je Poslanik, a.s., nakon boja, rekao riječi koje su ukrasile blistavost njegove borbe. Naime, kada se Resulullah, a.s., vratio u Medinu, dao je svoju sablju kćerki Fatimi da opere krv s nje. I njen muž Alija, r.a., dao je svoju sablju i rekao: "I moju sablju operi od krvi. Tako mi Allaha, nije me izdala." Na ovo je Poslanik, a.s., rekao: "Ako si ti bio čvrst u borbi, pa bili su i Sehl ibn Hanif i Ebu-Dudžane."

Ebu-Dudžane nosio je Resulullahovu, a.s., sablju u svim narednim bitkama poslije Uhuda.

PRESELJENJE NA AHIRET

Poslije smrti Allahovoga Poslanika, a.s., izabran je Ebu-Bekr, r.a., kao halifa muslimana. Najopasnije stvari koje su se pojavile za njegova hilafeta jesu: suprotstavljanje halifi, odmetanje arapskih plemena od islama i odbijanje davanja zekata. Pojavili su se lažni poslanici koji su oko sebe okupili ljude svoga plemena i u njima probudili plemenski džahilijetski duh. Odred mudžahida na čelu sa Halidom ibn el-Velidom uputio se ka murtedskom plemenu Benu-Hanife u El-Jemami, koji su bili okupiljeni oko lašca, prevaranta i pagana Musejleme el-Kezzaba- samozvanoga poslanika.

Halifa se suprotstavio tim odmetnicima čvrsto i odlučno tako što je poslao jedanaest vojski, na različite strane Arapskoga poluotoka, da presude odmetništvu. Vođe tih vojski uspjele su vratiti ljude u islam i presuditi vođama pokreta odmetništva. Ikrime ibn Ebi-Džehl i Šurahabil ibn Hasne nisu uspjeli presuditi Musejlemi ibn Habibu el-Kezzabu, jer je on uspio sakupiti ogromnu vojsku svoga plemena Benu-Hanife i nekih njegovih saveznika, tako da je sa sobom imao četrdeset hiljada boraca. Zato je halifa zatražio od Halida ibn Velida da ode u El-Jemamu kao vođa kompletne islamske vojske i da presudi Musejlemi el-Kezzabu.

Kada je stigao u El-Jemamu, Halid, r.a., organizirao je i ustrojio safove. Brzo je buknula borba između muslimana i murteda. Pleme Benu-Hanife snažno je napalo muslimane, ispoljili su veliko iskustvo ratovanja i pokazali hrabrost i prodornost u napadu, pa se muslimani

dadoše u bijeg. Jedan broj časnih ashaba ostao je nepokolebljivo na mjestu borbe, pa kad ostali muslimani vidješe njihovu čvrstinu, pokajaše se zbog svog bježanja i vratiše se na bojno polje. Iman je plamtio u njihovim srcima, povratili su snagu nakon klonulosti, pa su prisilili pleme Benu-Hanife na povlačenje u tvrđavu zvanu "Bašča smrti".

Muslimani su uspjeli provaliti u tvrđavu nakon hrabrog poduhvata El-Beraa ibn Malika. Kada je smaknut Musejlema el-Kezzab, grupa ratnika iz plemena Benu-Hanife pobjegla je u jedno utvrđeno mjesto. Slijedio ih je Ebu-Dudžane. Skočio je sa jednog visokog zida prema njima i pri padu na zemlju slomio nogu. Nastavio je udarati svojom sabljom sjedeći na zemlji, ali su odmetnici navalili na njega i ubili ga.

Allah se smilovao Ebu-Dudžani, vitezu, mudžahidu, šehidu mu'minu.

KA’KA’ IBN AMR ET-TEMIMI, R.A.

القعقاع بن عمرو رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Ka’ka’, a sin je Amra et-Temimija. Bio je vitez o kojem se nadaleko čulo, dostojanstven i ozbiljan. Bio je visok oko dva metra, imao je izrazito razvijeno tijelo, duge noge, široka prsa i bujnu kosu. Imao je taman ten. Po prirodi je bio strog i prema ljudima se odnosio odsječno i gordo. Njegova prsa krila su veliko i hrabro srce, tako da nije prezao od smrti niti je uzmicao, bez obzira na opasnosti. Imao je jak i prodoran glas tako da kada bi zagalamio, ljudi ispred njega razbježali bi se od straha. Halifa Ebu-Bekr rekao je: “Ka’ka’ov glas u bici je bolji od hiljadu ljudi.”

Bio je rječit pjesnik i spjevao je nekoliko kasida o ljepoti islama i o veličini Allahovoga Poslanika, a.s.

PRELAZAK NA ISLAM

Nakon oslobađanja Meke i nakon što se Allahov Poslanik, a.s., vratio u Medinu, iz raznih dijelova Arapskoga poluotoka pristizale su delegacije arapskih plemena, objavljujući svoje pristupanje dini-islamu. Devete godine po Hidžri, poznatoj kao “Godina delegacija”, u Medinu je došlo pleme Benu-Temim sa velikom delegacijom koju su sačinjavali njihovi najugledniji predstavnici među kojima su bili: Utarid ibn Hadžib, Akre’a ibn Habis, Hattat ibn Jezid, Zeberkan ibn Bedr, Kajs ibn Asim, Ujejne ibn Hisn, Ka’ka’ ibn Amr i njegov brat Asim. Kada su došli pred mesdžid, povikali su: “Muhammede... Iziđi pred nas!”

Njihovo dozivanje uznemirilo je Allahovoga Poslanika, a.s. Kada je izašao pred njih, njihov vođa mu reče: “Muhammede... Došli smo da se nadmećemo ,[40] ...pa dozvoli da naši pjesnici i govornici počnu.”

Prvo je govorio Atarid, kazao je razloge ponosa njihovoga naroda. Odgovorio mu je Sabit ibn Kajs ibn Šemas. Istakao je veličinu Gospodara svih svjetova i odlike Njegovoga Poslanika, a.s.

Nakon toga, ustao je pjesnik Beni-Temima Zeberkan. Izrecitovao je kasidu hvale svoga naroda. Odgovorio mu je pjesnik Allahovoga Poslanika, a.s., Hassan ibn Sabit, opisujući veličinu islama i plemenitost porijekla Muhammeda ibn Abdullaha, a.s., i istakavši svetost Objave.

Poslije njih ustao je Akre'a ibn Habis i rekao: "Tako mi oca moga, ovo mu je poklonjeno... Njegov govornik je rječitiji od našega govornika..., njegov pjesnik je nadareniji od našega pjesnika i njihovi glasovi su jači od naših." Svi članovi ove delegacije primiše islam.

POKORAN MUDŽAHID

Delegacija plemena Temim vratila se u svoje domove u Jemen. Nakon određenog vremena Ka'ka' ibn Amr zaželio je da ponovo vidi Allahovoga Poslanika, a.s., i da bude u njegovoj blizini, te je otišao u Medinu.

Ibn-Amra islam je oplemenio, postao je blag, pa su ga ljudi zavoljeli, a prije su ga izbjegavali zbog osorog ponašanja. Jednom je među ashabima Ka'ka' sjedio sa Allahovim Poslanikom, a.s., koji se okrenu prema njemu i upita ga:

"Šta si pripremio za džihad?"

Ka'ka' mu je odgovorio:

"Pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku, i svoga konja."

Allahov Poslanik, a.s., na to reče:

"To je vrhunac."

Ka'ka' je konje smatrao najboljim sredstvom za rat i mir. Brinuo se o konjima, a bio je vješt u jahanju tako da je umio osedlati konja u trku, uprkos tome što je imao krupno tijelo. Također je spjevao mnoge kaside hvale Allahovoga Poslanika, a.s. Zabilježeni su sljedeći njegovi stihovi:

Vidio sam munju tihamsku.
Pokazuje jahaču puteve do vrlina.
Među Allahovim sabljama je i sablja Muhammedova
i onih koji mu prethode prema tradiciji slobodnih
i mnoge sljedbenike njegove.
Tada, jednog za drugim, njihove dvorce porušismo
u Hiri, riznici pravoj.
Mi uništismo te dvorce,

prijestolje im se gotovo srušilo
zbog prevrtljivaca, kukavica.

U ratu sa murtedima Ebu-Bekr, r.a., birao je snažne i hrabre zapovjednike mudžahidskih odreda. Među njima je izabrao i Ka'ka'a ibn Amra. Naredio mu je pokret na Beni-Kab, sa zadatkom da uguši njihovo odmetništvo. Rekao mu je: "Idi i napreduj sve dok ne zarobiš Alkama ibn Alseta pa mi ga dovedi kao zarobljenika ili ga ubij. Znaj da je lijek za dušu borba na Allahovom putu, pa radi kako umiješ i možeš."

Krenuo je na čelu izvidnice u pravcu Benu-Kaba. Kada su stigli do mjesta gdje se Alkame ulogorio, u blizini bunara sa vodom, muslimani su izveli brz napad na odmetnike, a Alkame se uspio dočepati konja i pobjeći. Muslimani su ušli u borbu sa ostalim Alkamovim ljudima, a oni brzo obznaniše svoje pokajanje i povratak u islam. Ka'ka' je obustavio borbu i, zarobivši ih, poveo ih halifi Ebu-Bekru, r.a. Htio je da on odluči šta će s njima uraditi, jer su se pokajali i vratili u islam tek kada su napadnuti i kada su se uplašili za svoje živote. Kada su zarobljenici dovedeni pred halifu, Alkamova žena i djeca rekoše da oni nisu napuštali islam i da nisu podržavali Alkama. Pošto se uvjerio da su se svi zarobljenici istinski povratili u islam, halifa je naredio da se oslobode.

Alkame ibn Alset je nakon nekog vremena došao u Medinu, obznanio svoje pokajanje i povratak islamu, te je živio čestitim i kreposnim životom muslimana.

Ka'ka' je učestvovao i u ostalim vojnim pohodima protiv odmetnika od islama sve dok taj pokret nije bio potpuno uništen.

NAJPRIJE IRAK

Nakon svršetka ratova protiv odmetnika Musenna ibn Harise Šejbani počeo je sa pojedinačnim i povremenim napadima na područja Iraka. Potom je tražio da mu halifa dozvoli organiziranije napade i da ga pomogne s mudžahidima dobrovoljcima. Halifa je naredio Halidu ibn Velidu i Ijadu ibn Ganmu da krenu u osvajanje Iraka. Prije nego je krenuo prema Iraku, Halid ibn Velid je poslao halifi pismo tražeći pomoć u ljudstvu jer se nakon prestanka ratova protiv odmetnika veliki broj ljudi vratio u Medinu.

Halifa je to i učinio, a među mudžahidima su bili i Ka'ka' ibn Amr i njegov brat Asim. Došli su u mjesto Nebadž, u kojem je bio privremeni logor, a zatim je Halid organizirao vojsku, odredio dužnosti i uputio se prema mjestu Mezar, koje se nalazi u oblasti Ubulleh. Zapovjednik cijele te oblasti, koja je bila pod vlašću Perzijanaca, bio je Hurmuz, a stanovnici te oblasti su bili Arapi kršćani. Halid ibn Velid ponudio je Hurmuzu da primi islam; ili da grad preda na miran način uz uslov da plaćaju džizju; ili borba. Poslao mu je pismo sljedećeg sadržaja: "Primi islam, spasit ćeš se ili prihvati sa svojim narodom da

živite kao štićenici islamske države uz izdvajanje džizje. U protivnom, nemoj kriviti nikog drugog osim sebe... Znaj da sam došao sa ljudima koji vole smrt kao što vi volite život."

Kada je Hurmuz pročitao pismo, odlučio se na borbu. Odmah je zatražio od perzijskog kralja pomoć u vojsci i naoružanju, te je brzo skupljena velika vojska. Borba je bila neizbježna, pa je Halid podijelio vojsku na tri dijela. Svaki od odreda poslao je posebnim putem prema izvoru vode koji se zvao Hafir. Hurmuz je krenuo u susret Halidu i njegovoj vojsci.

Želio je da njegovi vojnici budu ustrajni i da ne bježe iz borbe, pa ih je rasporedio u bojne redove, a zatim povezao lancima. Pojedine vojskovođe bunili su se što vezivaju vojnike strance (Arape) u lance. "Povezali ste ih u korist neprijatelja. Ne činite to jer je to loš znak." Oni koji su podržavali ideju vezivanja u lance, a među njima i Hurmuz, zajedljivo su odgovorili: "Što se vas tiče... priča se da vi namjeravate pobjeći iz borbe?..."

I po običaju, prije same borbe odigravao se dvoboj između vitezova. Hurmuz je želio obmanuti muslimane i ubiti vojskovođu Halida ibn Velida. Dogovorio se sa svojim vojnicima da nasrnu na Halida kada njih dvojica iziđu na dvoboj. Hurmuz je prošao između dvije vojske, oholo idući i držeći ruku na oružju, pa reče: "Čovjek na čovjeka... gdje je Halid?"

Halid ibn Velid izašao je pred njega sa sabljom u ruci te je počeo dvoboj između dvojice vojskovođa. U početku su izbjegavali međusobne udarce. U jednom trenutku Halid se hitro ustremio na protivnika, ščepao ga rukama i oborio na zemlju. Perzijanski vojnici su tada jurnuli i opkolili dvojicu vojskovođa, kako su prethodno i isplanirali, s ciljem da ubiju Halida. Kada su Perzijanci jurnuli prema njima dvojici, Ka'ka' je shvatio podmuklost plana i prevare. Potrčao je i pozvao muslimane da priteknu u pomoć Halidu. Muslimani su jurnuli da odvrate Perzijance od Halida, a on je Hurmuza obuhvatio oko vrata i slomio mu ga. Perzijance obuze strah gledajući kako im vojskovođa pade, pa se okrenuše u bijeg. Međutim, muslimani koji su ih slijedili sa isukanim sabljama lahko su ih stizali i ubijali jer su oni bili međusobno povezani lancima pa nisu mogli trčati. Pao ih je veliki broj. Zato je ova bitka nazvana "Bitka lanaca", čija je količina bila teret karavana.

Poslije ove bitke muslimani su nastavili sa napredovanjem. U okršaju koji se odigrao kod grada Veledže, Perzijanci su pretrpjeli veliki poraz.

Izražavajući svoj ponos sa muslimanima, Ka'ka' ibn Amr izrekao je kasidu:

Nisam vidio ljude
kao što sam vidio ljude kod Veledža;
najhrabrije i najplemenitije.
Boj se bije na sve strane,
dok vrijeme ne donese potpun poraz.

Najveću bitku protiv Perzijanaca i njihovih saveznika, arapskih kršćana, muslimani su vodili kod grada Ulejsa, izgrađenog na obalama Eufrata. Perzijanci su uvidjeli opasnost koja

im prijeti zbog napredovanja muslimana, te su kod grada Ulejsa skupili veliku vojsku, zajedno sa vojskom arapskih plemena Tejm el-Lat, Dabia, El-Dahije i vojskom od stanovnika Hire. Za njihovog zapovjednika odredili su Džabana. U početku bitke Perzijanci su iskazali veliku hrabrost i odlučnost, očekujući da im stignu nova velika pojačanja. A Halid je ispred svojih vojnika stao i rekao: “Gospodaru moj, ako nam podariš pobjedu, kunem Ti se da neću ostaviti ni jednog od njih. Podari nam pobjedu protiv njih pa da napravim rijeku od njihove krvi.”

Ova njegova zakletva muslimanima poveća snagu i moral, a Ka’ka’ je tada glasno viknuo da je sva okolica odzvanjala od njegovog glasa. Muslimani su ušli u okršaj želeći jedno od dvoje: pobjedu ili šehadet na Allahovom putu. Ka’ka’ je jahao svoga konja i probijao perzijske redove, a sablja mu je bila crvena od njihove krvi. Perzijanci su tonuli u poraz, počeli su bježati, a muslimani ih tako pozarobljavaše i pobiše ogroman broj. Eufrat je postao crven od njihove krvi. Ova bitka je nazvana “Krvava rijeka”.

Nakon “Krvave rijeke” osvojena je Emgušija i Makr, a Hira je dobijena sporazumom, nakon kratkog opsjedanja od nekoliko dana. Nakon niza fantastičnih pobjeda Ka’ka’ je izrekao sljedeću kasidu:

Neka Allah napoji poginule vodom Eufrata,
a i ostalim vodama iz Nedžafa i Karanifa,
a mi Hurmuza pregazismo.

Poslije Hire osvojeni su Ajn Temr i Devmetul-Džendel. Halid ibn Velid okončao je osvajanje svih gradova koji su bili zapadno od rijeke Tigris, te mu je jedino preostalo da pređe rijeku i uputi se prema Medainu, prijestolnici Kisre.

PREMA ŠAMU

Dok je Halid ibn Velid vršio raspored vojske i pravio plan o zauzimanju Medaina, od halife mu je stiglo naređenje da komandu nad iračkim frontom prepusti Musenni ibn Harisu, a da se on uputi u pravcu Šama i da tamo preuzme komandu nad islamskom vojskom, umjesto Ebu-Ubejde ibn Džerraha. U halifinoj je naredbi pisalo: “Kreni sa polovinom vojske prema Jermuku gdje ćeš se sastati sa muslimanima koji su već izmoreni i iscrpljeni, a iscrpili su i svoje neprijatelje. Raduj se iskrenom nijetu i sreći, Ebu-Sulejmane. Izvrši zadatak koji je pred tobom, Allah će ti upotpuniti nagradu. Napusti Irak i ostavi stanovnike koje si zatekao u njemu, pa kreni sa polovinom hrabrih ratnika koji su sa tobom stigli u Irak iz Jemame. Kada stigneš u Šam i sretneš se sa Ebu-Ubejdom ibnul- Džerrahom i muslimanima koji su sa njim, preuzmi zapovjedništvo vojske. Za zapovjednika druge polovine vojske Iraka odredi Musennu ibn Harisa.”

Halid i Musenna počeli su razdvajati vojsku i svaki od njih uzimao je istovremeno i zapovjednike svoga dijela vojske. Halid je odabrao: Ka'ka'a ibn Amra, Adija ibn Hatima Taija, Dirara ibn Hattaba, Dirara ibn Ezvera, Ijjada ibn Ganma, Hišama ibn Utbeta ibn Ebi-Vekkasa, Džerira ibn Abdullaha el-Bedželija, Džerira ibn Abdullaha Humejrija i Hanzalu ibn Rebi'u.

Dok je stigao na front u Šam, Halid je odmah ujedinio vojsku i stavio je pod svoju komandu odredivši istovremeno zapovjednike odreda. Krenuo je u osvajanja. Osvojio je Basru, Edžnadin i Fahl Bisan.

Najveće podvige Ka'ka' ibn Amr pokazao je za vrijeme osvajanja Damaska. Ovaj je drevni grad bio opasan visokim i širokim zidom čija je dužina bila oko hiljadu i šest stotina metara, a širina oko hiljadu metara. Iza zida je bio iskopan kanal napunjen vodom. Širina kanala na pojedinim mjestima iznosila je oko dvadeset metara. Grad je imao šest vrata i to: istočna ili iračka, Tomova, Feradisova, Džabijska, mala i ksanska vrata.

Halid je četiri mjeseca opsjedao Damask. Na svaku kapiju odredio je odred vojske, a Ka'ka' je bio sa grupom vojnika koji su blokirali istočna vrata. Opsada nije bila jaka niti stalna, jer su muslimani povremeno odlazili i vodili bitke, da bi se poslije vratili opsadi Damaska. Zapovijedanje Damaskom u ime rimskog cara Herakla obavljao je jedan tamošnji patrijarh po imenu Nestas ibn Nestorijus. Dok su muslimani opsjedali Damask, Nestasu se rodio sin pa ga je to posebno obradovalo. Želio je proslaviti rođenje sina te je u prvu nedjelju zaklao stoke i ispekao mesa i pripremio alkohola. Ljudi su se najeli i napili tako da ih je većina zakunjala i pozaspala.

Halid je pratio šta se događa u Damasku podsredstvom izviđača koji su ga obavijestili o proslavi i nemarnosti stražara. Straža je računala da su gradske zidine neosvojive, a Halid, Ka'ka' i Mezur ibn Adij Adželi pripremili su plan. Trebalo je nabaciti konopce na zidine pomoću kojih će se muslimani uspeti na njih. Kada se popnu na zidine, zajednički će zaučiti tekbire, što će biti znak da se muslimani skupe i pripreme ispred kapija. Oni će se potom spustiti i otvoriti kapije te će zajedno navaliti, i uz Allahovu dozvolu, osvojiti grad.

Plan je bio precizan i težak, a za njegovo ostvarenje bili su potrebni hrabri ljudi jakog imana. Izabrani mudžahidi uzeli su mješine za vodu napunjene zrakom da im pomognu prilikom plivanja kanalom kojim je grad bio opasan. Prvi su krenuli Ka'ka' ibn Amr i Mezur ibn Adij. Izbacili su svaki po uže sa kukom na gradske zidine i hitro se uspeli. Zatim su spustili ljestve da se i ostali mudžahidi koji su bili s njima popnu na zidine. Kada su se muslimani skupili na vrhu zidina, Ka'ka' je jednoj grupi naredio da sa njim siđu u grad do kapija i da ih, uz Allahovu pomoć, otvore muslimanima koji su čekali ispred. Drugu grupu mudžahida ostavio je na zidinama da čuvaju prolaz.

I krenuli su, zadržavajući dah, sa isukanim sabljama. Spuštali su se u grad dok su stanovnici Damaska lumpovali i slavili. Brzo i lahko otvorili su šest kapija grada. Jurnuli su u grad izvana, koseći sabljama protivnike.

Damask je Allahovom voljom pao u ruke muslimana zahvaljujući imanu i hrabrosti

mudžahida, kao što je bio Ka'ka' ibn Amr, koji je opisujući taj dan izrekao sljedeće stihove:

"Mjesecima smo opsijedali Damask
boreći se protiv Rimljana.
Padali su pokošeni sabljama,
otvorili smo iračku kapiju na silu
i svi su nam se predali,
pa kada smo posjekli njihove vratove
u Damasku, bješe uništeni,
sve su palčeve svoje grizli."

Bitka na Jermuku pokazala je Ka'ka'ovu veličanstvenu hrabrost, a njegovo junaštvo zapanjilo je muslimane te se o tome dugo pričalo. Bio je u srcu mudžahidskih safova i poput nadolazeće bujice kršio redove Rimljana. I hvala Allahu, muslimani su pobijedili, a Ka'ka' je iz ponosa kazao sljedeće stihove:

"Zovu Ka'ka'a zbog svake nevolje,
a Ka'ka' se odaziva uzvikom."

PONOVO U IRAKU

Tek što je završena borba sa Rimljanima u Šamu, nakon odlučujuće bitke na Jermuku, stigla je naredba od Vladara pravovjernih da se dio vojske kojom je zapovjedao Halid prebaci u Irak gdje je bila potrebna pomoć vojsci S'ada ibn Ebi-Vekkasa za okršaj na Kadisiji. Ka'ka' je krenuo sa malom skupinom ljudi iz plemena Beni-Temim, žureći prema Kadisiji. Stigao je drugi dan bitke i priključio se u redove Beni-Temima. Odmah po dolasku preuzeo je zapovjedništvo dijela vojske.

Istupio je na čelo vojske i rekao: "Ko je spreman za dvoboj?" Kada su ga vidjeli, muslimani su se obradovali što je među njima, poznavajući njegovo iskustvo, hrabrost i vještinu. Na dvoboj izašao je Perzijanac ogromnog tijela, gustih i debelih obrva, strašnoga izgleda. Nadimak mu je bio: "Čovjek sa debelim obrvama". Ka'ka' ga je upitao: "Ko si ti?" "Behmen Džazivejh", odgovorio je. Čuvši to ime, Ka'ka' planu i glasno povika: "Ovo je osveta za Ebu-Ubejdu, Selita i ostale mudžahide - šehide "Bitke kod mosta".

Naime, u toj "Bici kod mosta" Behmen Džazivejh porazio je muslimane i ubio njihovoga zapovjednika Ebu-Ubejda Sekafija.

Behmen je bio zapovjednik glavnine perzijske vojske. Ka'ka' je neustrašivo i odlučno jurnuo pa je zamahnuo sabljom i udario Behmena po glavi tako da mu je glavu rascijepio na pola. Ovaj pade kao klada na zemlju. Muslimani su zaučili tekbire, a Ka'ka' je snažnim

glasom uzviknuo: “Ko je spreman za dvoboj?” Prema njemu je istupio Perzan, zapovjednik pozadine perzijske vojske. I njega je brzim zamahom sablje usmrtio. Toga dana, samo u dvobojima, Ka’ka’ je ubio trideset Perzijanaca, njihovih velikih junaka. Posljednji je bio njihov najveći i najjači heroj po imenu Bezerdžemher Hemezani o kojem je Ka’ka’ izrekao kasidu:

“Usmrtio sam ga i duša ga napusti derući se.
Kao sunčeve zrake u noći Bitke na Kadisiji,
protiv najhrabrijih ljudi.
Ubijajući ih na surov način
dok se ne smiri moja duša.”

Treći dan borba između muslimana i Perzijanaca bila je strahovita. Rustem, zapovjednik perzijske vojske, u prve bojne redove postavio je slonove koje je predvodio veliki bijeli slon. Taj je bio i najjači i najopasniji slon za muslimane. S’ad ibn Ebi-Vekkas primijetio je kako bijeli slon lomi sve pred sobom, te je poručio Ka’ka’u i njegovom bratu Asimu: “Moramo se riješiti bijeloga slona.” Ka’ka’ i Asim odmah su skočili prema slonu. Obojica su nosili u jednoj ruci koplje a u drugoj sablju. Ka’ka’ je kružio oko slona, pa kad je ugledao priliku, jako ga je udario po surli kriknuvši svojim snažnim glasom. Slon je zbog tog udarca ispustio snažan i zaglušujući krik od kojeg se zemlja potresla, zatim se okrenuo nazad trapajući bez orjentacije, i gazio je i gnječio perzijske vojnike. Bitka se nastavila tokom cijele noći i zbog toga je nazvana “Noć cviljenja”.

U praskozorje je Ka’ka’ skupio nekoliko ljudi i naredio im da kroz sredinu perzijske vojske naprave prolaz i dođu do Rustema. On je krenuo na čelu grupe i uspjeli su prokrčiti prolaz kroz neprijateljsku vojsku. Međutim, kada su stigli do Rustemovoga šatora, nisu nikoga našli. Jedan od mudžahida primijetio je mazgu kako stoji iza Rustemovoga šatora. Kad joj se približio, spazio je Rustema da stoji iza nje te se bacio na njega i brzim udarcem po glavi na mjestu ga usmrtio. Hilal ibn Alefe Temimi povikao je: “Tako mi Gospodara K’abe, ubijen je Rustem..., ovamo...”

Perzijanci su na Kadisiji doživjeli pravi kolaps, te su od tada u cijelom Iraku i na južnim dijelovima Perzije izgubili utjecaj. Nakon toga pali su gradovi Medain, Dželula i Hanikin. S’ad je sastavio brigadu mudžahida i za zapovjednika odredio Ka’ka’a ibn Amra i naredio im da osvoje Halevan, drugu prijestonicu Kisre. Kada je Jezdedžird saznao da su prema njemu krenuli muslimani, pobjegao je iz grada, a muslimani su ga lahko zauzeli.

PRESELJENJE NA AHIRET

Ka'ka' se borio u muslimanskim redovima sve do ubistva halife Osmana ibn Affana, r.a., i pojave velike smutnje. U Basri je Alija, r.a., stajao nasuprot Aiše, Majke vjernika, te je malo trebalo da izbije žestoka borba. Taj je dan nazvan "Devin dan" jer je Majka vjernika bila u nosiljci na devi. Međutim, Ka'ka'ovo posredništvo spriječilo je borbu, a on se poslije izdvojio iz sukoba i otišao u grad Ilij'a, u Palestinu, gdje je i umro četrdesete godine po Hidžri.

MUHAMMED IBN MESLEME, R.A.

محمد بن مَسْلَمة رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Muhammed, sin je Meslemin, a on sin Halidov, a on Adijjev, a on Medžde'in, a on El-Harisov, a on Hazredžov, a on Amrov, a on Malikov, a on sin El-Evsa el-Ensarija el-Evsa el-Harisa. Bio je saveznik Beni-Abdul-Ešhela, a nosio je nadimak Ebu-Abdurrahman.

NJEGOVA LIČNOST

Isticao se među islamskim ličnostima svojim jasnim i preciznim govorom, postupcima i stavovima. Muhammed ibn Mesleme mjerio je stvari duboko, razmišljajući o njima i mudro ih analizirajući. Svakom riječju težio je iskazati istinu onakvom kakva jest, bez dodavanja ili oduzimanja. To je bio razlog da bude pouzdan kod Allahovoga Poslanika, a.s., i kod halifa poslije njega.

Rođen je u obrazovanoj porodici, a i sam je bio obrazovan kada je broj pismenih ljudi bio veoma mali.

Bio je krupan, visok i proćelav. Imao je široka ramena i prsa i smeđ ten. Bio je poznat po ubitačnim udarcima u odgovarajućim prilikama i vrlo rijetko je mašio cilj, izuzev ako bi neprijatelj blokirao udarac. Proveo je život uzgajajući konje, njegujući ih i trgujući njima, pa je u Medini vrijedio kao čovjek sa najviše iskustva u poslovima oko konja.

PRIMANJE ISLAMA

Muhammed ibn Mesleme imao je dvadeset dvije godine kada je Muhammedu ibn Abdullahu, a.s., došla Objava i kada je on počeo pozivati u islam. Allahova odredba bila je da stanovnici Medine pomognu Allahova Poslanika, a.s., nakon što su se Kurejšije neprijateljski pokazale, boreći se protiv njega, zlostavljajući ga i poričući njegovo poslanstvo. Medinski su prvaci na Akabi izrazili svoju pripadnost islamu i dali prisegu na vjernost Resulullahu, a.s. Nakon toga, Allahov Poslanik, a.s., poslao je Mus'aba ibn Umejra u Medinu da objašnjava ciljeve islama i da poziva u islam, da ih uči Kur'anu i propisima vjere. U početku, Muhammed ibn Mesleme nije pridavao pažnju novoj vjeri, sav se bio posvetio poslovima oko konja. A sam je nastojao svojoj djeci pružiti pravi odgoj i odvratiti ih od pokvarenosti i zabluđenosti tadašnje mekanske omladine.

Mus'ab ibn Umejr odsjeo je u kući Ebu-Umame Es'ada ibn Zurare. Tu je kuću učinio sjedištem i mjestom sastajanja i skupljanja Medinelija, odakle je širio islam. Planirao se udružiti sa Es'adom, pa da zajedno pozivaju medinske prvake. Cilj je bio: povećati broj muslimana, i poboljšati i uljepšati njihov ahlak i držanje. Broj vjernika dostigao je četrdeset ljudi. Tako, jednoga dana, Mus'ab je ustao da klanja ljudima u džema'atu. Muhammed ibn Mesleme, prolazeći kraj kuće Es'ada ibn Zurare, čuo je učenje Kur'ana. A sa Es'adom je inače bio u rodbinskim vezama, naime, Ibn-Mesleme je bio sin tetke njihova prvaka S'ada ibn Mu'aza. Ušao je, želeći ispitati pravu istinu, i u kući zatekao muslimane kako stoje u pravim i zbijenim safovima, rame uz rame. Predvodio ih je Mus'ab ibn Umejr. Oduševio ga je njihov ibadet u kojem su ljudi stajali u istim safovima, iza jednoga predvodnika. Slušao je Mus'abovo učenje Kur'ana, blagim i skrušenim glasom; zapanjila ga je originalnost riječi i poruka koje nisu mogle biti ljudska tvorevina.

Kada su završili namaz, Muhammed ibn Mesleme prišao je Es'adu ibn Zurari i upitao ga:

"Ko ti je taj prijatelj?"

Es'ad mu je odgovorio:

"On je Mus'ab ibn Umejr, ashab Muhammeda ibn Abdullaha, Allahova Poslanika."

Muhammed ibn Mesleme zatražio je da ga predstavi Mus'abu, a nakon što je ovaj to učinio, Mus'ab mu je počeo objašnjavati prinicipe islama i ciljeve poslaničke misije. Muhammed je osjetio jaku naklonost prema novoj vjeri. Spoznao je da je istinita i ispravna, a bio je istančan u razmišljanju i odmjerenih stavova. Istoga trenutka priključio se džematu muslimana izrazivši svoje prihvatanje islama. Otišao je potom kući i cijelu svoju porodicu pozvao u vjeru, a oni mu se, Allahovom milošću, svi odazvaše i prihvatiše dini-islam.

ASHABSKA PORODICA

Muhammed ibn Mesleme u novoj vjeri našao je put koji upućuje zalutala srca, kolebljive i opčinjene duše i postao je daija dini-islama. Osjećao je istinsku sreću i zadovoljstvo sa ženom i djecom kada su klanjali u džema'atu i učili Kur'an, komentirajući njegove poruke i upute. Najviše od svih čeznuli su za susretom sa Allahovim Poslanikom, a.s.

A kada je Resulullah, a.s., učinio hidžru u Medinu, Muhammed ibn Mesleme našao se sa svim članovima svoje porodice u okupljenoj masi, koja ga je čekala da mu iskaže dobrodošlicu. Pjevali su ilahiju:

Tale'al Bedru alejna, min senijjetil veda'i
vedžebeš-šukru alejna ma dea lillahi da'i,
ejjuhel meb'usu fina, dži'te bil emril muta'i,
dži'te šerreftel-Medineh, merhaben ja hajre-da'i.

Muhammed ibn Mesleme držao je povodac čistokrvnoga arapskoga konja praveći pokrete koji su govorili da dobro poznaje vještinu jahanja. Bio je jedan od najsrećnijih što je vidio Muhammeda, a.s. Allahov Poslanik, a.s., cijenio je mnogo Ibn-Meslemu pa ga je pobratio sa Ebu-Ubejdom Amirom ibn el-Džerrahom. Allah, dž.š., je njegovu porodicu učinio časnom, a njega cijenjenim ashabom. Njegovi sinovi: Abdurrahman, Abdullah, Dža'fer, S'ad, Amr i Mahmud bili su Resulullahovi, a.s., ashabi i zajedno sa svojim ocem bili su u službi misije i vjere kojoj je pozivao, neka je hvala Allahu, Koji ih je uputio i neka je Njegovo zadovoljstvo na sve njih.

PRVI DOBROVOLJAC

Muhammed ibn Mesleme posvetio se islamu i zajedno sa ostalim članovima svoje porodice bio odani Poslanikov, a.s., mudžahid. Na Bedru je jurišao na svome rasnome konju, koseći sabljom mušričke glave.

Na Uhudu je zajedno sa sinovima bio nepokolebljiv, uprkos teškoj poziciji muslimana. Borio se svom snagom da udalji mušrike od Allahova Poslanika, a.s., žudeći da ga Allah, dž.š., počasti šehadetom. Bio je požrtvovani dobrovoljac koji se upuštao u teške akcije jurišajući na borbene redove neprijatelja, u skladu s planom koji je pravio u svojoj glavi. Bio je među prvima do neprijatelja.

Vjerovatno su njegova smjelost i odvažnost, i plan koji je skovao da bi ubio K'aba ibn Ešrefa, razlozi zbog kojih je dobio nadimak "Prvi dobrovoljac u islamu."

K'ab ibn Ešref je bio najljući protivnik islama i najžešći u zlostavljanju i uznemiravanju

muslimana. Bio je jedan od prvaka iz porodice Nebhan, iz plemena Tajj. Majka mu je bila iz plemena Benu-Nadir. Neposredno poslije pobjede muslimana na Bedru; pobjede u kojoj je razbijen i ponižen neprijatelj u liku mušrika i kafira i pobjede koja je presudila kurejšijskim vođama i prvacima, Allahov Poslanik, a.s., poslao je radosnu vijesti u Medinu po dvojici ashaba: Zejdu ibn Harisu i Abdullahu ibn Revvahi. Oni su razglasili vijest o pobjedi i pogibiji većine kurejševičkih prvaka. Muslimani su donosili šehadete i tekbire.: "Nema boga osim Allaha! Allah je najveći!..." Zahvaljivali su Uzvišenom Allahu, Koji im podari pobjedu.

K'ab ibn Ešref boravio je u Medini kada je do njega stigla vijest o pobjedi muslimana. Potreslo je Allahovog neprijatelja to što je čuo, pa je srdit rekao: "Tako mi Allaha, ako je Muhammed ubio ove, onda je bolje umrijeti nego živjeti." Počeo je temeljito ispitivati vijesti i sakupljati informacije o Bici na Bedru. Kada se uvjerio da su muslimani pobijedili, nije mogao podnijeti da ostane u Medini pa se preselio u Meku. Nastanio se u kući Muttaliba ibn Ebi-Veda'a ibn Dubejre es-Sehmija i njegove žene Atike, kćerke El-Ajsa ibn Umejje ibn Abduš-Šemsa ibn Abdul-Menafa. Muttalib ga je primio i ugostio, a K'ab je odmah počeo podsticati Kurejšije protiv Muhammeda, a.s., i pozivati ih na osvetu i njegovo ubistvo. Huškao ih je stihovima i kasidama u kojima je veličao poginule mušrike Bedra:

"Ratna vreva je slomila ratnike, zbog Bedra se suze liju,
ubijeni su prvaci na svojoj zemlji, ali ne mislite da su kraljevi uplašeni.
Neprijatelj govori da ga je zarobio svojom snagom,
K'ab ibn Ešref je ostao očajan.
Vjerujte da su ostali još sahat na zemlji, bili bi pobijeni i u nju zatrpani."

Čak je prijetio vojnim pohodom na Medinu:

"Obaviješten sam da Haris ibn Hišam čini dobro i skuplja vojsku
da posjeti Jesrib sa vojskom, da brani plemićko porijeklo."

Hasan ibn Sabit el-Ensari, Poslanikov, a.s., pjesnik, odgovorio mu je sljedećim stihovima:

"Rasplakao se K'ab, al' ne uze pouku,
živio je sam i ne čuje se za njega,
vidio sam mušrike zakopane na Bedru.
ubijeni, za kojima oči suze,
plači, jer vi ste robove i nemoćne rasplakali,
kao psić koji za kujom cvili.
Milostivi je podržao našega emira
i ponizio neprijatelja prkosnika,
u njegovom srcu je hrabrost koja se strahu odupire."

K'aba je, jednom prilikom u Meki, Ebu-Sufjan upitao: "Tako ti Boga, je li naša vjera draža Allahu od Muhammedove i ko je od nas upućeniji i bliži istini, po tvom mišljenju?" K'ab mu je

odgovorio: “Vi ste upućeniji od njih.”

Poslije nekog vremena K’ab se vratio u Medinu i nastanio se u svojoj velikoj tvrđavi opasanoj zidom. Inače je bio veoma bogat, okružen izobiljem i raskoši. Po izgledu je K’ab bio najljepši mladić u Medini, izuzetno privlačan i strastveni udvarač ženama. Tako je ovaj fasik počeo smišljati i pjevati kaside o ljubavi prema ženama muslimana, iznoseći laži i potvore, posebno o Ummul-Fadli bint Haris. Kada su do Resulullaha, a.s., došle njegove laži i potvore, to ga jako rasrdi pa reče:

“Ko će se pozabaviti K’ab ibni Ešrefom?”

Muhammed ibn Mesleme javi se i reče:

“Ja ću to uraditi, Allahov Poslaniče. Ja ću ga ubiti.”

Poslanik, a.s., rekao je:

“Ako možeš to učiniti - učini!”

Muhammed ibn Mesleme vratio se kući i tri dana gotovo ništa nije ni jeo ni pio. Kada je za to saznao Allahov Poslanik, a.s., pozvao ga je i upitao zašto to radi, a on mu je odgovorio:

“Allahov Poslaniče, dao sam ti obećanje i ne znam hoću li ga moći ispuniti.”

Resulullah, a.s., rekao mu je:

“Na tebi je da se potrudiš.”

Ibn-Mesleme mu ponovo reče:

“Trebali bismo izvesti varku!?”

Poslanik, a.s., odgovorio mu je:

“Kažite šta hoćete. To vam je dozvoljeno.”

Muhammed ibn Mesleme želio je dobro razraditi plan kako da dokrajči K’aba. Htio se poslužiti varkom pa je od Allahovog Poslanika, a.s., tražio dozvolu da se ponaša kao da je primio islam protiv svoje volje i da kaže kako Poslanik stanovnike Medine vodi u propast, te da su se svi Arapi okrenuli protiv muslimana. S njim je u izvršenje ovoga plana bio uključen još Selkan ibn Selame ibn Vakš Ebu-Naile iz Beni-Abdul-Ešhela, saveznika Muhammeda ibn Mesleme; a Selkan je inače bio K’abov brat po mlijeku. S njima su još bili Haris ibn Evs ibn Mu’az, također iz plemena Beni-Abdul-Ešhela i Ebu-Abs ibn Džubejr, brat Benu-Harisa. Dogovorili su se da od K’aba zatraže novac u zajam za bilo koju uslugu koju od njih zatraži, pretvarajući se da gaje simpatije i naklonost prema njemu. Otišli su nadomak njegove trvđave, a Ebu-Malik izdvojio se i zovnuo K’aba. Ovaj je izišao pa su razgovarali i recitirali stihove. Zatim je Selkan rekao:

“Sine Ešrefov! Došao sam ti zbog važne stvari i ispričat ću ti je, a ti je zataji.”

K’ab mu, radoznao, reče da priča, pa on poče:

“Dolazak ovoga čovjeka za nas predstavlja nesreću! Arapi su se ujedinili protiv nas; presjekli su nam puteve, rastavili se od porodica, umorili se od života. Izmučili smo se i mi i naše porodice!!!”

K’ab reče:

“Sine Selmanov, tako mi Boga, ja sam ti govorio da stvari idu tim tokom.”

Selkan ga potom upita:

“Bi li da nam daš hranu u zalog; da učiniš dobro djelo?”

K’ab mu odgovori:

“Dat ćete mi u zalog svoje sinove!?”

Selkan mu reče:

“Zar hoćeš da nas obrukaš? Sa mnom su moji prijatelji koji isto misle kao i ja. Ako hoćeš da nam daš hranu, a da ti u zalog damo oružja koliko hrana vrijedi.”

Selkan je imao cilj da donesu oružje sa sobom, a da K’ab ne posumnja ništa.

“U oružju je poravnanje”, - odgovori K’ab, ne sumnjajući ništa.

Selkan se vratio i obavijestio svoje pratioce šta se dogodilo, a navečer su se sastali kod Allahovog Poslanika, a.s., i iznijeli mu svoj plan. Resulullah ih je ispratio do Beki’ul-Garkada, a ta noć je bila obasjana mjesečinom. Uputio ih je i rekao: “Idite u ime Allaha. Moj Allahu, Ti ih pomozi.”

Otišli su do K’above tvrđave, a on se baš to veče oženio, pa ga Ebu-Naile zovnu. K’ab je ustao da izađe, kad mu mlada reče:

“Ti si čovjek ratnik, a ratnici ne izlaze u ovim satima.”

On joj je odgovorio:

“Ma to je Ebu-Naile. Da me našao da spavam, ne bi me probudio”, odgovori joj K’ab.

A Džezia, njegova mlada, ponovo mu reče:

“Tako mi Boga, u njegovom glasu nazirem zlo i osjećam miris krvi.”

On joj na to uzvrati:

“Kada bi junak bio pozvan da bude uboden, odazvao bi se.”

Našao se sa Ebu-Nailom pa su šetajući razgovarali gotovo cijeli sat, a u tom im se pridruži Muhammed ibn Mesleme.

“Nisam osjetio ljepši miris do danas”, reče mu Ibn-Mesleme provlačeći prste kroz njegovu kosu i mirišući je.

K’ab mu reče:

“Kod mene je najmirisnija i najljepša žena Arapkinja.”

Zatim se do njega sageo Selkan pa ga upita:

“Dozvoljavaš li i meni da pomirišem tvoju kosu?”, pa ga je ščepao za glavu i povikao:

“Ubijte Allahovog neprijatelja!”

Sručili su se na njega udarajući ga sabljama, ali nehotice raniše Harisa ibn Evsa. Pošto ga tako nisu ubili, Muhammed ibn Mesleme izvuče nož i zabi ga K’abu ibn Ešrefu u slabine i tako dokrajči smutljivca. Zatim mu je odrubio glavu i u vreći je odnio Resulullahu, a.s.

Allahov neprijatelj, veliki lažov i fasik bio je smaknut. Što se tiče ranjenoga Harisa ibn Evsa, njemu je Resulullah, a.s., ranu namazao pljuvačkom da brže zamladi.

Kada su jevreji saznali šta se desilo sa K'abom ibn Ešrefom, obuzeo ih je veliki strah. Vidjeli su da se prevarantima i smutljivcima staje u kraj. Njegovo ubistvo opisao je K'ab ibn Malik u pjesmi:

"Žrtva njihove izdaje je K'ab,
poslije njega ponižen bi Nudajr,
našim rukama poznatih junaka,
po naređenju Muhammedovom poslao je noću,
K'abu njegova brata da ide.
Nastojao ga je prevariti, a tako i bi,
A Mahmud[41] je brat povjerljivog, odvažnog."

PRAVEDNA OSVETA

Pobjede muslimana u bitkama i povećanje njihovoga broja nisu veselile jevreje Medine i okolnih mjesta. Allahov Poslanik, a.s., htio je da se osigura od njihovih spletki pa ih je pozvao da sklope mir. Složili su se da jedni druge neće napadati ni izdati.

Nakon toga, jevreji saznadoše da Kurejšije spremaju veliku vojsku pod vođstvom Ebu-Sufjana za napad na Medinu. Namjerili su okončati sa Allahovim Poslanikom, a.s., prije nego njegova misija uzme maha i prije nego se plemena s čitavoga Arapskoga poluotoka ujedine oko njegova poslanstva. Medinski jevreji poslali su svoje izaslanike u Meku da naprave plan sa Kurejšijama o napadu na muslimane.

"Bitka saveznika" bila je kulminacija jevrejskih smicalica, prevara i izdaje, pa je Allahov Poslanik, a.s., odlučio da napadne i definitivno dokrajči ovo zlo u liku jevreja.

Poveo je vojsku muslimana u pravcu Hajbera i zaustavio se u dolini Redži'. Potom je Ebu-Bekra stavio na čelo mudžahida i naredio da napadne tvrđavu u Hajberu. U ovoj je vojsci bio Muhammed ibn Mesleme i njegov brat Mahmud. U prvom napadu nisu osvojili tvrđavu jer je bila izuzetno dobro utvrđena. Zapovjednik u njoj je bio Merhab, koji je stajao na zidinama tvrđave i bacao veliko kamenje. Jedan je pogodio Mahmuda ibn Meslemu koji pade kao šehid kraj hebrejskih zidina. Ujutro, Merhab je izašao iz tvrđave i stao recitirati:

"Nekada ubijam kopljem, a kada ubijam,
lavovi razjareni bježe.
Moja je kuća zaštićena i ne može joj se prići."

Potom je počeo izazivati muslimane:

"Ima li ko da izađe na dvoboj!?"

Poslanik, a.s., upita:

"Ko će izaći pred njega?"

“Ja ću, Allahov Poslaniče”, javi se Muhammed ibn Mesleme. Tako mi Allaha, nisam osvetio ubijenoga brata, a želim ga osvetiti.”

Resulullah, a.s., reče:

“Izađi na dvoboj... Allahu moj, pomozi ga protiv ovoga (neprijatelja).”

Muhammed ibn Mesleme sa sabljom u ruci nasrnu na Merhaba kao razjareni lav. Uputio mu je snažan udarac sabljom koji jevrej izbježe sakrivši se iza nekog drveta. Sabljom je udario granu koja posječena pade na zemlju. Merhab je iskoristio priliku i pokušao udariti Muhammeda ibn Meslemu sabljom, ali i ona presječe granu. Obojica su se krili iza drveta, udarajući sabljama tako da na njemu nije ostala nijedna grana. Tada Merhab uputi jak udarac prema Muhammedu ibn Meslemi, ali ga on zaustavi svojim štitom. Sablja se zabode u štit i ostade u njemu. Muhammed je potom udario Merhaba i odsjekao mu nogu. Kad ovaj pade na zemlju, Muhammed stade iznad njega i odsječe mu i drugu nogu, a jevrej poče preklinjati da ga ubije, na što mu Muhammed odgovori: “Ne! Okusi smrt kao što je okusio moj brat.” Zatim je došao Alija, r.a., i odsjekao mu glavu, a Muhammed izrecitova sljedeće stihove:

“Vidje li, o Hajbere, kako kosim,
zaista, samo ponosni ubicu kažnjavaju.”

POVJERLJIVI

Muhammed ibn Mesleme živio je uz Poslanika, a.s., u Medini, stičući znanje i usavršavajući svoj ahlak. Učestvovao je u svim bitkama i vojnim pohodima koje je vodio Resulullah, a.s, osim u pohodu na Tebuk, kada ga je Allahov Poslanik, a.s., ostavio kao svog namjesnika u Medini.

Muhammed ibn Mesleme izgradio se u vrijednu ličnost. Bio je jasan i iskren u govoru, nije povlačio riječ niti vodio rasprave. Svi su imali povjerenja u njega.

Halifa Omer ibn el-Hattab, r.a., poznavao je njegove vrline, ahlak i povjerenje u koje nema sumnje pa ga je učinio odgovornim za svoje namjesnike. Za sve u što je sumnjao, prvo je pitao Muhammeda ibn Meslemu. U početku ga je zadužio da sakuplja zekat od plemena Džuhejne. Kada je vidio njegovu preciznost u vođenju poslova, zadužio ga je mnogo složenijim zadacima.

Pošto se proširila islamska da’wa, halifa je u osvojenim područjima postavljao namjesnike vične vjerskim stvarima, upravi, finansijama i vojsci. Ti namjesnici predstavljali su halifu u svim životnim poljima. Ponekad su stizale pritužbe na pojedine namjesnike sa raznim optužbama, kao što su: loše upravljanje ili loše postupanje imetkom ili neizvršavanje

halifinih naredbi. Omer ibn el-Hattab nije znao pogodnije osobe za provjeru tih optužbi od Muhammeda ibn Mesleme, r.a. Postao je poznat po preciznosti u istrazi, jasnoći u govoru i moralnoj jačini koja ga je činila postojanim pred problemima. Pripala mu je čast što ga je halifa poslao da provjeri tačnost optužbi upućenih protiv S'ada ibn Ebi-Vekkasa, tadašnjega namjesnika Kufe. S'ad ibn Ebi-Vekkas, r.a., sagradio je dvorac od ćerpića, blizu čaršijske pijace. Danju mu je bilo vrlo teško voditi poslove i razgovarati sa posjetiocima zbog velike buke koja je dopirala s pijace, pa je naredio da se zatvore vrata dvorca. "Umorio me žamor čaršije", rekao je S'ad, a njegove riječi su prenesene Omeru ibn el-Hattabu, r.a., u žalbi koju je uputio jedan Kufljanin. Halifa je pozvao Muhammeda ibn Meslemu, objasnio mu u čemu je stvar i naložio mu da ide u Kufu i utvrdi šta je istina. Naredio mu je u slučaju da žalba bude na mjestu, da skupi drva pred vrata dvorca i spali ih, a da S'adu ibn Ebi-Vekkasu naredi da više nikada ne zatvori vrata dvorca.

Muhammed je izvršio naredbu vjerno i precizno; spalio je vrata dvorca i naredio S'adu da više ne zatvara vrata i kada ih ponovo ugrade. S'ad je izvršio što se od njega tražilo pa je Muhammedu ponudio određenu svotu novca. Međutim, Muhammed je to odbio uzeti.

Poslije ovoga slučaja, S'ad je ostao namjesnik Kufe tri i po godine.

Muhammed ibn Mesleme je po naređenju halife obilazio namjesnike. Upoznavao je njihovu finansijsku situaciju i vršio inventuru državnoga imetka. Ako bi utvrdio da je nešto propušteno ili u nepotrebne svrhe potrošeno, ili da je manjak, od namjesnika je zahtjevao da količinu imetka državne blagajne namire vlastitim imetkom.

Poznat je slučaj kada je halifa poslao Muhammeda ibn Meslemu u Egipat da izvrši inspekciju poslova Amra ibn el-'Asa, tamošnjega namjesnika. Muhammed je otišao u Egipat i počeo vršiti kontrolu spisa i registara, po svome običaju, precizno i tačno. Na kraju je utvrdio da je Amr ibn el-'As dao veliki dio vlastitoga imetka u državnu blagajnu. Hvala neka je Allahu na tome.

DRVENA SABLJA

Muhammed ibn Mesleme, taj skromni vjernik, bio je u službi halife, izvršavajući poslove koji su islamskome ummetu donosili veliku korist. To je potrajalo sve dok se nije dogodila velika smutnja - sukob između Alije ibn Ebi-Taliba, r.a., i Muavije ibn Ebu-Sufjana, r.a.

Muhammeda je jako rastužilo i zabolilo u duši to što se dešavalo muslimanima. Ta oni su se međusobno borili i ubijali.

Uzvišen je i Veličanstven Allah! Muhamed je bacio svoju sablju, a umjesto nje napravio drvenu i okačio je na zid u kući. Kada su ga pitali zašto se nije pridružio nijednoj strani, odgovorio je sa velikom žalošću: “Poslanik, a.s., dao mi je sablju i rekao: “Bori se njom protiv mušrika dokle god se oni bore, a kada vidiš moj ummet da se međusobno ubija, otiđi s njom do Uhuda i udari je o kamen da je slomiš, a onda sjedi u kući dok te neko greškom ne ubije, ili dok ti ne dođe smrt.” Boravio je u kući, a potom preselio u Rebezu, gdje je ostao dok se smutnja nije smirila. Govorio je: “Neću se tamo vratiti dok se stvar ne raščisti.”

Zabilježeno je da je Huzejfe ibnul-Jeman rekao: “Znam čovjeka kome smutnja neće naštetiti. On je Muhammed ibn Mesleme.”

Iz te smutnje povukli su se također S’ad ibn Ebi-Vekkas, Abdullah ibn Omer i Usame ibn Zejd.

PRESELJENJE NA AHIRET

Nakon prestanka velike smutnje hilafet je pripao Muaviji ibn Ebi-Sufjanu, a Muhammed ibn Mesleme vratio se u Medinu i nikada je više nije napustio. Četrdeset druge godine po Hidžri, ostavljajući iza sebe desetero muške i šestero ženske djece, Muhammed je preselio na ahiret.

Neka se Allah smiluje Muhammedu ibn Meslemi, odvažnom junaku, velikoj žrtvi, iskrenom vjerniku.

SELMAN EL-FARISI, R.A.

سلمان الفارسي رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Među muslimanima bio je poznat kao Selman el-Farisi, a zvali su ga Selman el-Hajr. Pravo ime bilo mu je Mabeh, sin je Buzihšanov, a on sin Mursilanov, a on Behbuzanov, a on Fejruzov, a on Sehrikov. Poticao je iz porodice A'bel-Melik, rodom iz Džija, jednog od asbehanskih gradova u Perziji.

NJEGOVA LIČNOST

Selman bješe jedinstvena osoba, istaknuta među časnim ashabima. Krasila ga je istinoljubivost i cijeli svoj život proveo je tragajući za istinom, da bi je našao i živio u njenom okrilju, predajući joj cijelu svoju ličnost. Zbog toga su ga prozvali ”Tragalac za spoznajom”.

Bio je vrlo inteligentan i pronicljiv. Razmišljao je o svemu što sretne, tražeći suštinu i smisao. Allah mu je podario zdravu ishranu u djetinjstvu, pa je imao krupno tijelo, obilježeno čvrstim istaknutim mišićima. Bio je visok, širokih prsa i svijetloga lica, a bujna kosa, maljave ruke i noge isticale su ga među drugima.

VATROPOKLONIK

Selman se rodio u uglednoj i bogatoj porodici. Otac mu je vodio porijeklo od jednoga vladara u Perziji. Bio je najmlađi sin tako da ga je otac mnogo volio. Volio ga je toliko da mu nije dao da napušta dvorac u kojem življaše, plašeći se za njega. Uprkos bogatstvu i neizmjernom obilju koje je bilo pri ruci Selmanu, njega su okupirale misli o smislenosti i svrsi svijeta i života.

Presudan momenat u izmjeni njegovoga života bijaše dan kad mu Allah, dž.š., odredi da napusti dvorac u kojem je stanovao i krene u svijet u potragu za spoznajom. Zapamćena je njegova priča o odgoju i životu u vatropokloničkoj vjeri u kojoj bijaše, slijedeći svoga oca i svoj narod. Selman pripovjeda:

“Bio sam mladić među perzijskim mladićima iz sela Džij, sin poglavara sela, najbogatijega čovjeka i uglednoga porijekla, čija se riječ strogo slušala. Ocu sam bio najdraže stvorenje, a njegova ljubav je, kako sam ja rastao, bivala sve veća. Zatvorio me je u kuću bojeći se za me, kao što se djevojke čuvaju u kući. Posvetio sam se vatropoklonstvu toliko da me izabraše na odabrano mjesto održavatelja ognja koji smo obožavali. Zadužili su me da ložim vatru, pazeći da se ne ugasi ni na jedan trenutak - ni noću ni danju.

Otac je bio posjednik ogromnog imanja koje je davalo velike prinose. Održavao ga je i sabirao žetvu. Jednoga dana zauze ga neki posao te nije mogao otići na imanje. Pozvao me je i rekao: “Sine, kao što vidiš, ne mogu otići na imanje, nego otiđi ti i obavi poslove na njemu.”

Uputio sam se tako prema imanju kad na putu naiđoh na crkvu tamošnjih kršćana koji su se molili, pa mi to privuče pažnju. O kršćanstvu nisam ništa znao, kao ni o bilo kojoj drugoj vjeri jer sam cijelo djetinjstvo bio izoliran, daleko od ljudi i društva. Krenuo sam prema mjestu odakle su se čuli glasovi kako bih vidio šta ti ljudi rade. Kada sam ih saslušao, zadivila me njihova molitva, poželio sam da budem njihove vjere. Rekoh: ‘Boga mi, ovo je bolje od naše vjere.’ Nisam ih napustio sve dok se nije smrklo, a na imanje uopće i ne odoh. Upitao sam ih: ‘Gdje obitavaju pripadnici vaše vjere?’ ‘U Šamu!’, odgovoriše mi.

Kada se smračilo, vratio sam se kući. Otac me je pitao šta sam radio, pa sam mu rekao: ‘Oče, prolazio sam kraj ljudi koji su se molili u svojoj crkvi pa me zadivilo ono što sam vidio od njihove vjere. Uvidio sam da je njihova vjera bolja od naše.’

Oca je uznemirio moj postupak pa mi reče: ‘Sine moj, u toj vjeri nema nikakva dobra. Tvoja vjera i vjera naših očeva bolja je od njihove.’

Poboja se otac da ne napustim vjeru očeva pa me zatvori u kući, a noge mi zaveza u lance. Čim mi se ukazala prilika, poslao sam glasnika kršćanima sa porukom da sam

primio njihovu vjeru i da, ako im dođe kakav karavan iz Šama, mene obavijeste kako bih s njima tamo otputovao. Oni mi uskoro odgovoriše, a ja se oslobodih okova i s njima, tajno, krenuh putem Šama."

KRŠĆANIN

Selman je sa karavanom stigao u Šam. Tokom cijeloga puta raspitivao se o kršćanstvu, vjeri poslanika Mesiha, Isaa, a.s., sina Merjemina. Htio je da nauči propise vjere kao što je znaju njihovi odličnici.

Nastavlja dalje Selman, pričajući svoju zanimljivu ispovijest. Pitao sam ih: "Ko je najbolji vjernik među vama?" "Episkop, crkveni dostojanstvenik", odgovorili su.

Otišao sam do njega i rekao mu: 'Svidjela mi se vaša vjera pa bih volio da ti se pridružim, da te služim i da učim od tebe, te de zajedno molitvu obavljamo?!' 'Uđi!', reče mi on.

Ostao sam uz njega i počeo ga služiti. Uvidio sam da je taj čovjek podao. Skupljao je dobrovoljne priloge od ljudi kako bi ih podijelio sirotinji, a onda ih ostavljao u vlastitu riznicu. Nedugo zatim je umro. Na njegovo mjesto postavili su drugoga. Od ovoga nisam upoznao boljeg čovjeka među njima niti sam znao ikoga sa većom žudnjom za onim svijetom, a skromnijeg prema dunjaluku i ustrajnijeg u pobožnosti. Izuzetno sam ga zavolio. Kad mu se približio smrtni čas, upitao sam ga: 'Od Allaha ti je došao edžel. Šta mi naređuješ i kome me prepuručuješ?' On mi odgovori: 'Sinko moj, ne poznajem čovjeka koji je poput mene, osim jednog iz Mosula.'

Kada je pobožnjak umro, otišao sam u Mosul, našao čovjeka na koga sam upućen i sve mu ispričao. S njim sam proživio što je Allah htio, a kada mu se primakla smrt, upitao sam ga kome da idem od pobožnih, pa me on uputi pobožnjaku u Nisibin.

Našao sam preporučenog čovjeka i s njim proboravio koliko je Allah htio, a kad se i njemu približila smrt, upitao sam ga isto što i one prije njega. On me uputi na čovjeka iz Amurije, u Bizantiji.

Kod čovjeka iz Amurije boravio sam i u međuvremenu nabavio nekoliko krava i ovaca. Kad njemu dođe edžel, upitah ga: 'Kome me preporučuješ?' On mi reče: 'Sinko, ja zaista ne poznajem nekoga poput nas kome bih ti preporučio da ideš. Ali, doživjet ćeš vrijeme u kojem će biti poslan Poslanik sa čistom vjerom Ibrahima, a.s. Pojavit će se kao muhadžir u zemlji palmi, između crnih brda, pa ako mogneš otići do njega, otiđi. On ne jede od milostinje, prima hedije, a između plećki mu je poslanički pečat; kada ga vidiš, prepoznat ćeš ga.'"

PRIMANJE ISLAMA

Selman je ostao u Armeniji, a od prihoda krava i ovaca sticao je svakodnevnu životnu opskrbu. Živio je iščekujući vijest o najavljenom Poslaniku, a.s., s kojim će pronijeti svjetlo vjere kroz arapske zemlje. Čekajući, odluči da ode do zemlje o kojoj mu je pričao pobožni prijatelj i da tamo sačeka dolazak Poslanika. Nastavak je njegove životne priče, zaista, nesvakidašnji:

"Prolazilo je nekakav karavan kraj mene, pa sam upitao one u njemu o njihovom zavičaju. Rekoše mi da su iz plemna Kelb, sa Arapskoga poluotoka. Pitao sam ih bi li pristali da im dam svoje krave i ovce u zamjenu da me povedu prema opisanom mjestu. Pristali su i primili me u svoje društvo dok nismo stigli do Vadil-kura, gdje me prevariše i prodaše jednom židovu. Na tom mjestu sam uočio mnoštvo palmi, te se ponadah da sam stigao na odredište. Međutim, to nije bilo mjesto gdje će se iseliti Poslanik. Ostao sam kod čovjeka koji me kupio, dok mu jednoga dana ne dođe čovjek iz židovskog plemena Benu-Kurejze i kupi me od njega.

Otišao sam s njim u Medinu i, Allaha mi, čim sam je ugledao, znao sam da je to opisani grad i da će Poslanik doći u njega. Ostao sam, radeći u palmoviku čovjeka iz Benu-Kurejze sve dok Allah nije poslao Poslanika, a.s. Došao je u Medinu prethodno odsjevši u Kuba'u, u plemenu Amra ibn Avfa.

Bio sam na palmi, a gazda je sjedio ispod nje, kada mu dođe čovjek iz porodice njegovih amidžića i reče mu: "Neka Bog uništi Benu-Kajle, sklopili su sporazum i štite nekog čovjeka iz Meke za kojeg tvrde da je Poslanik."

Allaha mi, čim je to izgovorio, mene je spopala drhtavica da se i palma zatresla, umalo da padnem s nje. Brzo sam spuzao i upitao ga: 'Šta si rekao, o čemu se radi?'

Gazda podiže ruku i udari me jako pesnicom: 'Šta se tebe tiče ova stvar? Vrati se svome poslu!'

Kad se smrklo, sakupio sam svoje stvari i izašao. Išao sam dok nisam stigao do Poslanika, a.s., u Kuba'u. Ušao sam kod njega i zatekao ga sa nekolicinom njegovih ashaba. Rekoh mu: 'Vi ste stranci i nevoljnici. Imam nešto hrane koju sam zavjetovao dati kao milostinju, a kad sam čuo za vaše stanje, odlučio sam je dati vama.'

Spustio sam potom hranu pred njih, a Poslanik reče onima oko njega: 'Jedite u ime Allaha.' On sam suzdrža se i ne uze ništa od hrane. Rekoh sebi: 'Allaha mi, ovo je jedno od obilježja; ne jede milostinju.'

Vratio sam se i pripremio hrane za Poslanika pa sam mu je odnio i rekao: 'Vidio sam da ne jedeš milostinju pa hoću da te počastim s nečim od mene, kao hedijom.' Spustio sam hranu pred njega, a on zovnu ashabe i reče im: 'Jedite u ime Allaha.'

I on je jeo zajedno sa njegovim ashabima, a ja rekoh sebi: ‘Allaha mi, ovo je drugo obilježje; jede ono što mu se da kao hedija.’

Vratio sam se zatim na imanje moga gazde i ostao tamo koliko mi Allah odredi, a slijedeći put kada sam otišao do Poslanika, a.s., zatekao sam ga na Bekijji[42] kako isprаća dženazu. Stajao je okružen ashabima. Na sebi je imao dvostruku odjeću; jednu je obukao a jednu pregrnuo. Nazvao sam mu selam i stao tako da mogu vidjeti njegova leđa. Primijetivši šta namjeravam, on zbaci ogrtač sa leđa tako da se ukaza znak između plećki: pečat poslanstva po opisu moga prijatelja. Prišao sam mu i počeo ga ljubiti i plakati.

Ispričao sam svoju životnu priču ovako kako je vama pričam. Primio sam islam.

Ropstvo se ispriječilo između mene i učestvovanja na Bedru i Uhudu. Jednog dana Resulullah, a.s., reče: ‘Piši svome gazdi da te oslobodi.’

Napisao sam mu pismo, a Resulullah, a.s., naredio je ashabima da mi pomognu. Allah me, ubrzo, oslobodi ropstva. Živio sam među muslimanima, slobodan, sa Poslanikom, a.s., i učestvovao sam u Bici na Hendeku i u svim važnijim događajima.”

MUBAREK-RJEŠENJE

Tako se muslimanima pridružio vrijedni ashab. Resul, a.s., pobratio ga je sa Ebu-Derdaom. Kako Selman nije mogao učestvovati u Bici na Bedru i Uhudu jer je u tom vremenu bio rob, u Bici na Hendeku se jasno pokazala njegova ratnička nadarenost i stručnost u vojnoj strategiji.

Bitka se odigrala kada je prezir medinskih židova, zbog ulaska mnogih ljudi u islam, eskalirao. Mrzili su što se Arapi ujedinjuju sa svojim Poslanikom, a.s. Htjeli su da taj blagoslovljeni pokret bude ugušen i da se ugasi svjetlo Upute. Pete godine po Hidžri, grupa židova sa najuglednijima između sebe tajno je izašla iz Medine i uputila se ka Meki. Cilj im je bio podstaknuti Kurejšije i mnogobošce da napadnu Medinu i dokrajče Muhammeda, a.s., i muslimansku zajednicu. Mnogobošci su u tome pozivu vidjeli svoj interes, žarko žudeći za vraćanjem slave njihovim kipovima i džahilijetskim običajima. To bi postigli uklanjanjem Vjerovjesnika, a.s., i onih koji ga slijede.

Skovali su zajednički plan zasnovan na prevari. Plan je bio da Kurejšijie i njihovi saveznici iz Benu-Gatafana i ostalih arapskih plemena navale na Medinu spolja, dok bi židovi Benu-Kurejza i Benu-Kajnuka, kao i ostali koji žive u Medini, napali muslimane s leđa. Tako bi ih uklilještili između dvije vojske i, računajući na svoju mnogobrojnost i bolju opremu, konačno im došli glave.

Mnogobošci su spremili vojsku od dvadeset četiri hilljade boraca pod zapovjedništvom Ebu-Sufjana i Ujejna ibn Hisna.

Allahov Poslanik, a.s., saznao je za kurejševičku mnogobrojnu vojsku i počeo razmišljati

o taktici ratovanja s njima. Sakupio je savjetodavno vijeće ashaba i izložio im činjenice.

Selman se povukao između prisutnih i počeo da kruži Medinom razgledajući njen geografski položaj. Uočio je da je Medina sa svih strana okružena brdima i da će svakoj vojsci, bez obzira na njenu mnogobrojnost, predstavljati teškoću savlađivanje tih brda. Ona su bila kao zaštitna brana Medine. Između brda nalazila se udolina kroz koju su mnogobošci lahko mogli doći do samog grada.

Selmanov odgoj u uglednoj i staroj porodici omogućio mu je da nauči vojnu strategiju i mnogobrojne ratne vještine. Uvidio je nužnost kopanja rovova duž udoline među brdima, da bi ih povezao i napravio neprekidan zaštitni prsten oko Medine.

Vratio se na sjednicu koju je vodio Poslanik, a.s., i kazao: "Allahov poslaniče, Medina je okružena brdima sa svih strana koja sprečavaju neprijateljsku vojsku da prodru u nju. Međutim, postoji jedna udolina kroz koju bi neprijateljska vojska s lahkoćom mogla ući u grad. Smatram da bi se trebali iskopati rovovi, duboki i široki. Oni bi nas štitili od nevjerničkog prodora."

Poslanik, a.s., pohvali blagoslovljeno rješenje, vidjevši u njemu sjajnu zamisao za zaustavljenje neprijateljske sile. Prvi je uzeo trnokop i počeo kopati. Muslimani su se rasporedili i povezali se u neprekidan lanac, kopajući rovove.

Znoj je oblivao njihova lica, dok su učili tekbire: "Allahu ekber, Allahu ekber… "

Selman, r.a., bio je u ovom safu i svojim jakim rukama kopao je rov.

Resulullah, a.s., odlučio je da se ne prekida kopanje dok se ne okonča, prije dolaska nevjerničke vojske. Na mjestu na kojem je kopala jedna skupina ashaba, a među njima i Selman, bila se ispriječila jedna ogromna stijena. Nisu je mogli ni razbiti ni pomjerti. Bespomoćno su udarali, a pijuci i ćuskije samo su se odbijali od tvrde stjene. Selman je otišao Poslaniku da ga obavijesti o iskrslom problemu, predlažući da se promijeni pravac kopanja kako bi izbjegli prepreku.

Resulullah, a.s., otišao je na lice mjesta i počeo razmišljati o najboljoj soluciji. Nakon kratkog razmišljanja zatražio je pijuk. Selman je stajao kraj njega. Poslanik je uzeo pijuk svojim mubarek rukama, snažno zamahnuo i udario po stijeni. Ona se malo otcijepila, a bljesnula je iskra koja osvijetli prostor oko njih. Tada Allahov Poslanik, a.s., uzviknu: "Allahu ekber! Dati su mi ključevi Perzije i vidio sam svjetla Hire i Kisrinih dvoraca, moj ummet će zavladati njima!"

Istom snagom zamahnuo je i udario drugi put, a pukotina se povećala. Ponovo je bljesnula iskra koja osvjetli zidine Medine.

"Allahu ekber! Dati su mi ključevi Bizantije. Vidio sam svjetla crvenih dvoraca, moj ummet će zavladati njima!"

Nakon trećega udarca stjena se razbila. Selman i okupljeni muslimani kazaše: "Ovo nam je obećanje od Allaha i Njegovog Poslanika."

SELMAN JE OD NAS

Muslimani su završili sa kopanjem hendeka. Kada su mnogobošci i njihovi saveznici stigli, stali su pred rovove nemoćni i zbunjeni. “Ko se ovoga dosjeti?”, pitali su se nemoćni da bilo šta učine.

Iskopani hendek spriječio ih je da napadnu Medinu i muslimane, a njihova mnogobrojnost im nije bila od koristi.

Pokušali su okružiti Medinu, ali od toga nije bilo nikakve fajde, naročito jer se noć već primicala sa užasnim vjetrom koji im je zasljepljivao oči, razgonio konje i deve i ubijao u njima odlučnost i snagu. Složenost situacije kod mnogobožaca povećala je činjenica da su židovi odustali od dogovorenog plana da napadnu muslimane iznutra, pošto su vidjeli da će hendek štititi muslimane od napada spolja.

Kurejšije i njihovi saveznici pretrpjeli su poraz a židovi su skupo platili svoju izdaju. Poslanik, a.s., bio je obradovan Selmanovim prijedlogom za kopanje hendeka koji, Allahovim emrom, zaštiti muslimane.

Kasnije se Resulullah, a.s., savjetovao s njim u većini slučajeva.

Zadovoljstvo i ponos muslimana Selmanom, r.a., naraslo je dotle da su jednog dana rekli: “Selman je naš!”

Muhadžiri su odgovorili: “Nije nego je naš!”

Allahov Poslanik, a.s., izašao je tada pred skupinu muslimana i rekao: “Selman je od nas, ehlu-bejta.”[43]

Iz velike ljubavi i poštovanja prema njemu Poslanik mu je ukazao počast time što ga je uvrstio u svoju porodicu. Alija, r.a., dao mu je nadimak “Mudri Lukman” zbog njegove mudrosti, oštroumnosti i razboritosti. Jednom prilikom je rekao: ”Taj čovjek je od nas, ehlul-bejta, ko je od vas poput Mudrog Lukmana, dato mu je znanje prošlih i sadašnjih generacija. Čitao je prijašnje objave, a i ovu sadašnju. On je more nepresušno.”

Zbog Selmanove bliskosti sa Poslanikom, a.s., Aiša je rekla: “Selman je mogao da sjedi sa Poslanikom, a.s., duboko u noć, tako da je izgledalo da više provodi vremena s njim nego s nama.”

U Medini, Selman, r.a., živio je u istoj kući sa bratom po islamu Ebu-Derdaom, r.a. Njegov drug provodio je noć u ibadetu, klanjajući, a danju je postio. Selman je smatrao da je to pretjerivanje, pa ga je na lijep način pokušavao nagovoriti da sebi olakša, na što ga je Ebu-Derda izružio riječima:

“Zabranjuješ mi da klanjam i postim u ime svoga Gospodara?!”

Selman mu odgovori:

“Tvoje oči imaju pravo na odmor, a i tvoja porodica ima pravo na tebe. Posti, a i odmaraj,

klanjaj i spavaj."

Kada je Ebu-Derda cijeli slučaj između njega i Selmana iznio pred Allahovoga Poslanika, a.s., on mu je kratko odgovorio: "Selman je pun znanja!"

NAMJESNIK MEDAINA

Resulullah, a.s., preselio je svome Plemenitome Gospodaru. Selman, r.a., bješe u Medini. Dini-islam se počeo širiti diljem svijeta. Muslimani su slavili pobjedu za pobjedom i osvajali grad za gradom. Ostvarilo se i obećanje Allahovog Poslanika, a.s., o osvojenju Perzije i Bizantije. Selmanu se pružila prilika da vidi prostranstva koja se otvaraju novoj vjeri.

Halifa Omer,r.a., htio je postaviti upravitelja nad Medainom i za tu funkciju izabrao je Selmana. On je pokušavao odbiti položaj koji mu se nudio, govoreći: "Ako možeš i zemlju da jedeš umjesto da budeš zapovjednik dvojici, izaberi zemlju!"

Međutim, Omerovo insistiranje natjeralo ga je da se prihvati te dužnosti, služeći islamu.

Medain je bio bogata i plodna oblast. Selmanova plata koju je dobivao iz Bejtul-mala bila je vrlo visoka. Kada je dostigla cifru od pet hiljada dinara, odbio ju je primiti.

Hišam prenosi od Hasana, a ovaj od Hasana ibn Alije, r.a., da je rekao: "Selmanov je prihod bio pet hiljada dinara. Bio je pretpostavljeni trideset hiljada ljudi. Kada bi govorio ljudima, polovinom ogrtača bi se zagrnuo a na drugoj polovici bi sjedio. Kad bi mu došla plaća, razdijelio bi je narodu, a sam je živio od onog što bi stekao svojim starim zanatom."

Selman je insistirao da živi od rada svojih ruku. Nisu ga privlačili dunjalučki ukrasi i ljepote. Nije prestajao lično privređivati mada je bio zašao u godine. Odbijao je primati platu, a kada bi je već uzeo, svu bi je podijelio sirotinji. Radio je od zanata koji je poznavao. Bio je korpar, kupovao bi liku od palme i konopa i pravio bi korpe i prodavao ih. Od neznatne zarade izdržavao bi sebe i svoju porodicu i dijelio milostinju. Opisao je svoju naviku ovim riječima: "Kupio bih liku za dirhem, zatim bih radio i prodao ga za tri, od toga bih jedan ostavio za novu liku, drugi potrošio za opskrbu porodice, a jedan podijelio kao milostinju. Da mi je Omer zabranio da tako radim, ne bih ostavio taj posao."

Selman je bio uzor u svojoj skromnosti, mudrosti, obrazovanju i jačini vjere. Dostigao je visok stupanj čistote duše i plemenitosti u ljubavi prema istini, radu i u svemu čime je bio zadovoljan njegov Uzvišeni Gospodar. Prezirao je luksuz, bogatstvo i lažno predstavljanje. Nalazio je da je sve na ovom prolaznom dunjaluku od ukrasa, nakita i uživanja tek tanka krljušt, koja svome vlasniku neće biti ni od kakve koristi na Sudnjem danu.

Htio je povećati svoja dobra djela, i predanost u pobožnosti i bogobojaznosti.

Pročula se njegova ljubav prema ljudima i njegovo pomaganje i dobročinstvo. Karakterističan je jedan događaj u vezi s ovim, a desio mu se kao upravitelju Medaina. On najbolje odslikava njegovu skromnost i iskrenost u pomaganju drugih. Naime, išao je Selman, r.a., medainskim ulicama i sreo nekoga čovjeka koji je dolazio iz Šama kako nosi težak tovar, težak toliko da ga je svega izmorio. U tovaru su bile hurme i smokve. Kada je Šamlija vidio Selmana u njegovoj jednostavnoj odjeći, pomislio je da je jedan od siromaha. Odlučio je njega pitati da mu pomogne ponijeti tovar, za šta bi mu dao pristojnu nadoknadu. Obratio se Selmanu riječima: ”Bi li htio ovo ponijeti, mene je slomio ovaj teret?”

Selman mu je prišao i zaprtio se vrećom. Krenuo je uporedo s njim ništa ne govoreći. Kada su prolazili kraj skupine Medinelija, koji su sjedili kraj nekog dućana, Selman im nazva selam, a oni odgoovoriše: “Neka je i na upravitelja selam i spas.”

Priđe mu nekolicina od skupine da preuzmu tovar od njega, govoreći: “Nemoj ti da nosiš, upravitelju!” Tada je čovjek iz Šama uvidio da je zaposlio nikoga drugoga nego upravitelja Medaina, Selmana el-Farisija, r.a. Zastidio se svoga postupka i zamuckujući počeo se izvinjavati. Pokušao je uzeti vreću sa Selmanovih leđa, ali mu je on odbi dati, rekavši: “Ne, dok ne dođemo do tvoje kuće.”

Kad se razdužio od upraviteljstva nad Medainom, nastanio se u Iraku, nastavljajući skromno živjeti od pravljenja i prodaje korpi.

Ebu-Derda, r.a., bio se nastanio u Šamu gdje je dobio velik imetak i potomstvo. Htio je sa Selmanom podijeliti taj ugodni život, pa mu se javio pismom:

”Es-Selamu alejkum, Allah, dž.š., mi poslije tvoga odlaska podari imetak i potomstvo pa sam se nastanio u svetoj zemlji.”

Odgovorio mu je Selman, Allah, dž.š, bio zadovoljan njime:

”Es-Selamu alejkum. Pišeš mi da te Allah, dž.š., opskrbio imetkom i potomstvom. Znaj da dobro ne leži u bogatsvu i potomstvu, nego je dobro u tome da povećaš svoju blagost i da se okoristiš svojim znanjem. Pišeš mi da si na svetoj zemlji, ali zemlja ne radi ni za koga. Radi kako želiš, ali pripremi se za smrt!”

Jedanput je Selmana posjetio neki od prijatelja u njegovoj kući, a on je mijesio tijesto za hljeb, pa ga je prijatelj začuđeno upitao:

“Zar sam mijesiš? Gdje ti je sluga?”

On mu odgovori:

“Poslali smo je da nam obavi neki posao, pa nam je bilo mrsko da joj dajemo dva posla.”

Ljubav prema ljudima… Samilost… Bogobojaznost i skromnost. To su bili uzusi koje je Selman sebi zacrtao i provodio ih tokom cijeloga života.

Kada je htio napraviti sebi kuću, našao je zidara koji je inače poznavao njegov način života, pa ga je pitao:

“Kakvu ćeš mi kuću napraviti?”

Zidar je odgovorio:

"Ne brini se, bit će to kuća koja će te štititi od vrućine i hladnoće. Kad budeš stajao, glava će ti dodirivati plafon, a kad budeš spavao, noge će ti dodirivati zid."

Selman se teško razbolio. Kad mu je S'ad ibn Ebu-Vekkas, r.a., došao u posjetu, on je zaplakao pred njim, pa ga S'ad upita:

"Šta te rasplaka, o Ebu-Abdullahu?" Allahov Poslanik, a.s., preselio je zadovoljan tobom."

Selman mu odgovori:

"Allaha mi, ne plačem iz straha od smrti niti želje za dunjalukom, nego, Poslanik, a.s., uzeo je zavjet od nas kada je kazao: 'Neka vaš dio od dunjaluka bude koliko oprema konjanika. A vidi mene, o Sa'de, pogledaj ovo mnoštvo oko mene!'"

S'ad se osvrnu oko sebe, ali ne vidje ništa osim posude za jelo i lončeta za piće pa mu reče:

"Ebu Abdullahu, preporuči nam nešto čega ćemo se držati."

Selman odgovori:

"Sjeti se Allaha, dž.š., u brizi kada si zabrinut, u presudi kada presuđuješ i u udjelu kada udjeljuješ.

PRESELJENJE NA AHIRET

Kako se približavala smrt, Selmana je obuzela čežnja za susretom s Poslanikom, a.s., i ashabima koji ga pretekoše kod njegovoga Gospodara. Selman je bio taj za koga je Poslanik kazao: "Džennet jedva čeka trojicu: Aliju, Ammara ibn Jasira i Selmana."

Plakao je Selman, r.a., zbog te čežnje. Kad je osjetio da mu je smrt sasvim blizu, okrenuo se svojoj ženi i zatražio od nje da mu donese bočicu sa miskom koju je čuvao još od osvojenja Džulule. Rekao joj je: "Poškropi oko mene miska jer mi dolaze Allahova stvorenja koja ne jedu i ne piju, ali vole miris."

Htio se oprostiti od ovoga prolaznoga svijeta mirisom kao što bijaše sam njegov život: mirisan i čist, ispunjen bogobojaznošću, znanjem, mudrošću i skromonošću.

Neka se Allah, dž.š., smiluje Selmanu el-Farisiju, Selmanu el-Hajru, mudrom i skromnom učenjaku i mudžahidu.

NU'AJM IBN MES'UD, R.A.

نعيم بن مسعود رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Nu'ajm, sin je Mes'udov, a on Amirov, a on Enejfov, a on S'alebin, a on Kunfuzov, a on Halanin, a on Subej'a, a on Bekrov, a on Ešdže'a, a on Rejsov, a on Gatafana el-Gatafanija el-Ešdže'ija. Nadimak mu je bio Ebu-Seleme.

NJEGOVA LIČNOST

Život Nu'ajma ibn Mes'uda nakon primanja islama bio je potpuno suprotan životu iz doba džahilijeta. U džahilijetu je bio beduin, koji je samo za sebe tražio profit, uživanje i korist. Nikome i ničemu nije polagao račune. U islamu je bio odani vjernik, čistoga posla, iskrenoga govora. Zahvaljujući Allahu, dž.š., u islamu je postao sasvim drugi čovjek.

Bio je vrlo snalažljiv, dubokog razmišljanja, dalekosežne pronicljivosti i veoma mudar. Sva ta svojstva poprimio je kao pustinjak, živeći u pustinjskim neprilikama koje čovjeka snaže i uče saburu. Tako je naučio borbene vještine, uvježbavao je gađanje lukom i strijelom i bacanje koplja i osposobio se za mačevanje.

Nu'ajm je bio lijepe građe, čvrstoga držanja, vitkoga stasa, tamne puti, dugoga lica, krupnih očiju, punačkih obraza. Imao je mišićavo i razvijeno tijelo, pucao je od snage tako da su mu se na vratu ocrtavale krvne žile. Rijetko je govorio. Imao je sposobnost da uvjeri sagovornika, tako da onaj ko ga sluša povjeruje u ono što kaže bez i najmanje sumnje.

SAVEZNIK JEVREJA

Nu'ajm ibn Mes'ud potiče iz plemena Gatafan, koje je bilo nastanjeno u Nedždu, na putu između Meke i Medine, a bliže Meki nego Medini. Običaj Arapa u predislamsko doba bio je da stupaju u saveze sa drugim plemenima, kako bi zajedno bili jači u sporovima i ratovima. Jevreji koji su se doselili u Medinu i njenu okolicu, uspješe svojim prevarama i zavjerama razjediniti arapska plemena i zavladati njima, što im je i bio glavni cilj.

Dva plemena u Medini bila su u svađi: El-Hazredž i El-Evs. Jedan je dio jevreja bio u savezu sa plemenom El-Hazredž, a drugi dio u savezu sa plemenom El-Evs. Jevreji su uspjeli zavladati Arapima, mireći jedne, a zavađajući druge, dok su iza leđa šurovali i sa jednima i sa drugima. Pleme Gatafan stupilo je u savez sa jevrejima Medine i tako postalo predmet u njihovim rukama koji je služio za izvršavanje njihovih interesa i ciljeva.

Nu'ajm ibn Mes'ud uspio je uspostaviti dobre odnose sa svim jevrejima, bivajući im prijatelj i povjerljiv saradnik, tako da ih nisu mogla zavaditi nikakva sumnjičenja ili loše misli. Međutim, taj Nu'ajmov odnos s njima bio je isključivo iz interesa jer je on volio ugoditi samo sebi. Dolazio je u njihova predgrađa tražeći uživanje, naslađivanje i piće. Kada bi došao, zatražio bi od njih da zakažu noćno sijelo i društvo za uživanje. Jevreji bi mu poklanjali najljepše plesačice i djevojke u zamjenu za imetak kojeg je on nemilice trošio. Posjete Nu'ajma ibn Mes'uda jevrejskom predgrađu navele su jevreje da se međusobno nadmeću ko će zadobiti njegovu naklonost i njegovo zadovoljstvo, i tako ga primamiti da bude samo njima odan.

PRELAZAK NA ISLAM

Nakon što se Allahov Poslanik, a.s., učvrstio u Medini, Kurejšije su se nastavile boriti zavjerama i pritiscima koje su vršili na njega. Tražili su od svojih saveznika Arapa da maltretiraju muslimane, da ih zlostavljaju i provociraju. Pored svega toga, jevreji su pokušali nanijeti štetu muslimanima šireći glasine i lažnu propagandu kojom su željeli okaljati i oslabiti vjeru. Jevreji su nastavili podsticati Arape protiv Allahova Poslanika, a.s., kako se oni ne bi ujedinili oko istinite vjere i kako islam ne bi zavladao cijelim Arapskim poluotokom. Oni su vladali Arapima, sijali razdor među njima i oživljavali plemenske mržnje i nepodnošljivosti, radeći sve da tako i ostane.

Nu'ajm ibn Mes'ud nije bio od onih koji su se zanimali za Muhammeda, a.s., i njegovu misiju. On je bio utonuo u strastima svojih uživanja i zabava. Imetak koji je sticao u vojnim pohodima i zarađivao u poslovima, trošio je i rasipao na piće i užitke sa ženama u jevrejskom naselju Medine.

Bitka na Bedru je mnogo uticala na širenje Božije poslanice i dala je podstrek i pouzdanje muslimanima koji su bili sa Poslanikom, a.s. Tako se povećao broj muslimana i formirao prvi islamski džemat na temeljima bratske saradnje, jednakosti i vjere. Allahov Poslanik, a.s., počeo je upućivati poziv u vjeru svim Arapima na Arapskome poluotoku, prije nego je uputio poziv izvan njega.

Zatim, Bitka na Uhudu, koja je mogla donijeti, uz poraz, slabost u dušama muslimana, poveća im ustrajnost u borbi protiv ugnjetavanja i suprotstavljanja svakom neprijateljstvu, čineći da Allahova riječ bude najviša, a Njegov Poslanik, a.s., vođa koji ih inspiriše na putu istine. Bitka na Uhudu Kurejšijama nije bila dovoljna, već su željeli izvršiti sličan pohod kojim bi uništili Vjerovjesnika, a.s., i njegove sljedbenike. Pleli su se konci velike zavjere. Sklopio se savez u džahilijetu zalutalih Arapa i spletkaroša jevreja protiv Poslanikove, a.s., vjere i njegove časne misije. Kurejšije, u saradnji sa medinskim jevrejima i u saglasnosti sa arapskim plemenima, svojim saveznicima, kao što su Benu-Gatafan i drugi, pripremiše šejtanski plan za pohod na Medinu sa ogromnom vojskom. Računali su da se Resulullah, a.s., i muslimani: muhadžiri i ensarije, neće moći oduprijeti njihovoj sili, a posebno kada jevreji budu unutrašnji neprijatelji koji će praviti spletke muslimanima kada počne napad.

Nakon uspostavljanja veze između Kurejšija, medinskih jevreja, Gatafana i ostalih saveznika koji su podržavali Kurejšije, postavi se dobro razrađen plan koji je podrazumijevao slijedeće:

- da Kurejšije izađu iz Meke i lično budu predvodnica, ostalim arapskim plemenima koja su u savezu s njima, kako bi bili brojniji, te da se upute prema Medini;

- kada kurejšijska vojska dođe u Nedžd, treba im se pridružiti pleme Gatafan i da se zajedno upute prema Medini, da je stave u opsadu, a zatim vojno poraze;

- da jevreji, kada se uvjere da se približava kurejšijska vojska, zametnu unutrašnje probleme, da sklone namirnice i opskrbu u područje između Meke i Medine i da zapale poljoprivredne prinose Medine.

Ovo je imalo dva cilja: zbunjivanje i odvraćanje pažnje muslimana da se ne suprotstave napadu Kurejšija i njihovih saveznika i pronalaženje prolaza kroz koji će mnogobošci ući u Medinu.

Allahov Poslanik, a.s., proniče u ovaj plan i sprečava posljedice velike zavjere. Odlučio se suprotstaviti saveznicima: Arapima i jevrejima, sa malim brojem muslimana. Selman el-Farisi, jedan od ashaba, predloži Poslaniku, a.s., da iskopaju kanal ispred Medine. Kada ga iskopaše, muslimani osjetiše neku sigurnost da će se moći odbraniti i učiniti neuspjelim napade protivnika.

Dok se sve to odvijalo, Nu'ajm ibn Mes'ud posmatrao je tok događaja, pregovore i dogovore. Jednu večer izašao je na brežuljak i sjedio posmatrajući zvijezde, razmišljajući o sebi i svemu što se dešava oko njega. Sagledavao je svoje prijateljstvo sa jevrejima i u kakvom je, ustvari, odnosu on s njima. Razmišljao je o politici koju zastupaju prema

Muhammedu, a.s., i njihovom stavu, kao i odnosu svoga plemena Benu-Gatafan prema Muhammedu, a.s. Uporedio je svoj besmisleni i ludi život, koji je živio među jevrejima, sa životom muslimana u Medini koji se zasnivao na čistoti, vjerovanju, obavljanju namaza, ljubavi i saradnji. Čudila i divila ga je ustrajnost Allahovog Poslanika, a.s., u odbrani onoga čemu poziva i ustrajnost muslimana koji su s njim, uprkos ogromnim neprilikama na koje su nailazili.

Spozna Nu'ajm da je Muhammed, a.s., došao sa Istinom jer poziva na prinicipima humanosti, pravednosti i jednakosti među ljudima. Uvjerio se da je uistinu on Vjerovjesnik, a nije znao zašto je odjednom zamrzio sav svoj prošli život, i zašto mu postadoše odvratne sve zavjere koje su pleli protiv čovjeka koji je pozivao obožavanje Jednog Jedinog Allaha, dž.š., i u odbacivanje višeboštva i zablude.

Nu'ajm je dobro poznavao jačinu jevrejskoga prezira prema poslaničkoj misiji. Osjetio je da je pozvan u islam. Allah, dž.š., otvori mu srce i on povjerova u Poslanika, a.s., i njegovo poslanstvo.

Vratio se u svoju postelju, odlučivši da učini veliku stvar. U ranu zoru uputi se ka Medini. Tajno uđe u Poslanikovu džamiju, srete se s njim, prizna ga za Resulullaha i izgovori šehadet pred njim, pa mu reče:

"O Allahov Poslaniče, primio sam islam. Moje pleme ne zna za moje primanje islama, pa naredi mi šta želiš."

Poslanik, a.s., mu reče:

"Ti si jedan čovjek među nama, pa pomozi nas ako možeš, jer rat je varka."

Nu'ajm mu obeća dobro i uputi se u jevrejsko predgrađe Medine.

VELIKA USLUGA

Nu'ajm je odlučio posijati razdor između saveznika: Kurejšija, jevreja i plemena Gatafan. Ono što mu je Poslanik, a.s., rekao: "Pomozi nam koliko možeš", odzvanjalo je u njegovim ušima. Uvidio je svu opasnost zavjere i dogovora onih koji su zalutali protiv slijedbenika Istine. Razmotrio je ulogu medinskih jevreja koji su se uputili u Meku da podstaknu Kurejšije na borbu protiv Poslanika, a.s. Poslije toga posjetili su i naselje plemena Benu-Gatafan da bi upotpunili svoje putovanje u cillju bodrenja.

Nu'ajm zacrta u svojim mislima plan koji će otkloniti spletke saveznika i pomoći dini-islam.

Vidje Nu'ajm da se pojačava opsada Medine, pa se uputi plemenu Benu-Kurejza s kojim je imao čvrste veze i blisko prijateljstvo, i reče im:

"O Benu-Kurejza, vi znate koliku ljubav gajim prema vama i znate moju iskrenost prema vama."

Oni mu odgovoriše:

“Divan li si ti, prijatelju naš. Ti si iskren prema nama i ne sumnjamo u tebe.”

Nu’ajm im reče:

“Kurejšije su neprijatelji Muhammeda, pleme Gatafan je u savezu s njima radi vlastite koristi. Oni su stranci za Medinu, tj. nisu u stanju u kojem ste vi.”

Oni mu rekoše:

“Koja je razlika? Svi mi prikrivamo neprijateljstvo prema Muhammedu.”

Nu’ajm im reče:

“Vi ste u svome gradu, u kome je vaša opskrba, vaš imetak, vaša djeca i vaše porodice. Ne možete ga napustiti i otići u drugi grad. Kurejšije su došle da se bore protiv Muhammeda, pleme Gatafan je stupilo u savez s njima, a vi prekršiste sporazum o miru sa Muhammedom, pomažući njegove neprijatelje. Ako saveznici pobijede Muhammeda, pobjeda i plijen su njihovi. Ako budu poraženi od Muhammeda i izgube bitku, vratit će se u svoj grad sigurni, a vas ostaviti izložene osveti. Vi znate da se nećete moći boriti protiv muslimana. Oni će vas rastjerati i poubijati vaše muškarce, porobiti žene i oteti imovinu.”

Jevreji mu rekoše:

“Istinu si rekao! A šta ti misliš?”

“Mislim da ne stupite u borbu protiv Muhammeda prije nego što uzmete nekoliko najuglednijih Kurejšija i nekoliko njih iz plemena Gatafan, kao zalog kod sebe, tako da idu u borbu protiv Muhammeda dok ne ostvarite pobjedu ili zajedno budete poraženi”, reče im Nu’ajm.

Jevreji mu rekoše:

“Istinu kažeš! Divan si i povjerljiv savjetnik.”

Nu’ajm napusti jevrejsko predgrađe i uputi se ka mjestu gdje su se ulogorili Kurejšije i njihovi saveznici. Srete Ebu-Sufjana i još neke s njim pa im reče:

“O skupino Kurejšija, vi znate moje osjećaje prema vama i moje neprijateljstvo prema Muhammedu?!”

Oni rekoše:

“Nikada nismo sumnjali u tebe.”

Nu’ajm reče:

“Čuo sam nešto dok sam bio kod jevreja i smatram da vas trebam obavijestiti radi savjeta, pod uslovom da prikrijete i da ne razglasite ono što vam kažem.”

“To ti obećavamo!”, oni odgovoriše.

“Pleme Benu-Kurejza pokajalo se što je prekršilo sporazum sa Muhammedom”, nastavi Nu’ajm, “i obavijestili su ga o tome, potvrđujući svoju iskrenost u čuvanju sporazuma o miru. Obavijestili su ga da će tražiti od vas i plemena Gatafan vaše predvodnike koje će poslati njemu da im on poodsjeca glave. Također su namjerili iznevjeriti vas, a stati na njegovu stranu. Muhammed je već primio njihov prijedlog. Zato ne šaljite

nijednog vašeg vođu, ako ih zatraže, jer će biti ubijeni.”

Ebu-Sufjan reče:

“O Nu’ajme, ti si najbolji pomagač.”

Poslije toga je otišao u svoje pleme Benu-Gatafan i iznese im stvar, kao što je iznio Kurejšijama, i reče im da ni oni ne šalju svoje predstavnike. Ebu-Sufjan htjede iskušati Nu’ajmovu iskrenosti i ispitati savezništvo jevreja sa njim, pa posla Ikrimu ibn Ebi-Džehla i neke ljude od Kurejšija i plemena Gatafan plemenu Kurejza. Ikrime se obrati jevrejima:

“Nismo u svojim domovima, a naši konji i deve malaksali su, zato koliko sutra, uranite i krenite na Muhammeda da konačno raščistimo račune s njim.”

Jevreji mu odgovoriše:

“Danas je subota, dan u kome ništa ne radimo. Neki od nas su to prekršili, pa ih je snašla nesreća, i vi to znate. Nećemo se boriti protiv Muhammeda ako nam ne dadnete u zalog neke vaše ljude, neka ih kod nas dok ne završimo borbu protiv njega. Bojimo se negativnog ishoda ovoga rata koji bi se mogao okrenuti protiv nas, a vi ćete se vratiti svojim kućama i nas ostaviti. Muhammed je u našem gradu i mi se ne možemo boriti protiv njega.”

Ikrime im na to reče:

“Tako mi Allaha, nećemo vam dati nijednog našeg čovjeka!”

Kada ih napustiše, jevreji rekoše:

“Ono što Nu’ajm reče, zaista je istina! Narod ne želi ništa drugo osim boriti se i ako vide priliku, iskoristit će je. Ako bude suprotno tome, vratit će se svojim kućama. Ostavit će nas nasamo sa Muhammedom u našem gradu.”

Vrati se Ikrime u logor Ebu-Sufjana i obavijesti ga o stavu plemena Benu-Kurejza, a Sufjan reče: “Tako mi Allaha, ono što je Nu’ajm rekao jeste istina!”

Tu noć Allah, dž.š., na njih posla žestok vjetar koji im počupa šatore i rastjera konje i deve. Ebu-Sufjan odluči prekinuti opsadu Medine i vratiti se u Meku sa svojim saveznicima kratkih rukava i bez ostvarene pobjede nad muslimanima. Nu’ajmov, r.a., plan je uspio, učinio je ogromnu uslugu islamu.

NOSILAC BAJRAKA

Lice Allahova Poslanika, a.s., ozari djelo koje je izveo Nu’ajm ibn Mes’ud. Ono bi povod pa mu Nu’ajm postade blizak, te ga je zaduživao mnogim bitnim stvarima, odgovarajućim njegovoj pronicljivosti, snalažljivosti i mudrosti.

Nu’ajm ibn Mes’ud, r.a., prenosi od Resulullaha, a.s., a bio je često u njegovom društvu, pa kaže: “Čuo sam Allahovog Poslanika, a.s., da je čitao Musejlemino pismo i pitao njegove izaslanike:

‘Šta vas dvojica kažete na ovo?’

Oni odgovoriše:

‘I mi kažemo ono što kaže Musejlema.’

Tada Poslanik, a.s., reče:

‘Da se izaslanici ubijaju, odsjekao bih vam glave.’”

Na dan oslobođenja Meke, Poslanik, a.s., dade Nu’ajmu da nosi bajrak svoga plemena Gatafan. Dok je Ebu-Sufjan posmatrao muslimansku vojsku, ugleda čovjeka koji je nosio bajrak plemena Gatafan, pa upita:

“Ko je onaj čovjek?”

Odgovoriše mu:

“To je Nu’ajm ibn Mes’ud.”

Ebu-Sufjan reče:

“On nam je na Hendeku zlo počinio. Tako mi Allaha, bio je najveći Muhammedov neprijatelj, a evo sada nosi bajrak svoga plemena i krenuo je protiv nas.”

Nakon oslobađanja Meke, Nu’ajm, r.a., učestvovao je u svim bitkama koje je vodio Allahov Poslanik, a.s. Također je učestvovao u ratu protiv otpadnika od vjere, bivajući čvrst i stamen u svojoj vjeri.

PRESELJENJE NA AHIRET

Do kraja svoga života Nu’ajm je živio u pobožnosti, skromnosti i bogobojaznosti. Otišao je svome Gospodaru sa puno dobrih djela. Preselio je na ahiret, za vrijeme halife Osmana ibn Affana, r.a., u Medini. Neka je Allahova milost na Nu’ajma ibn Mes’uda, odanog muslimana i velikog borca za islam.

SELEME IBN EL-EKVE'A, R.A.

سلمة بن الأكوع رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Seleme. Sin je El-Ekve'a, a on je sin Sinnanov, a on Abdullahov, a on Kušejrov, a on Huzejme, a on Malikov, a on Selmanov, a on je sin Eslema es-Selemijja. Nosio je nadimak Ebu-Ijas.

OSOBENOSTI

Hrabrost i razboritost bile su dvije karakteristične osobine Selemine ličnosti. Bio je jedan od najhrabrijih u svome vremenu. Jurišao je u bitkama, želeći da ga Allah, dž.š., počasti šehadetom. Ljudi su bježali ispred njega, a junaci ga izbjegavali zbog vještine njegova rukovanja sabljom i preciznosti u gađanju strijelom.

Vješto se skrivao od neprijatelja kada se sruči na njega jer je bio izuzetno brz. Vjerovatno da nema primjera njegovoj brzini, jer Seleme bijaše brži od konja.

Bio je duboko samouvjeren, u jeku bitke pomagao se ovom osobinom. Istupao bi kada je uviđao da može upotrijebiti svoju sablju i usmrtiti neprijatelja, a povlačio se kada je osjećao da mu prijeti opasnost. Napuštao je mjesto borbe, prije nego što neprijatelju dadne priliku da ga se dočepa. Zato je dobio nadimak: "Junak-pješak".

U svakoj bici u kojoj je učestvovao pod vođstvom Poslanika, a.s., kao mudžahid, borio se u svojstvu ratnika-pješaka. Njegovo oružje bila je sablja, a sigurnost su mu bile njegove brze noge. Seleme ibnul-Ekve'a, r.a, bio je prvi koji je upotrebljavao način samostalnog ratovanja, boreći se kao pojedinac, neuvezan u vojsku. Bio je slobodni ratnik. U redove neprijatelja ubacivao bi nered i pometnju, a zatim bi se hitro i neprimjetno povlačio.

Allah, dž.š., dao mu je jak i prodoran glas. On bi se oglašavao njime, premještajući se s mjesta na mjesto, što bi čudilo neprijatelja i ubacivalo sumnju u njegove redove.

Pomišljali su da se na mjestu borbe nalazi veći broj ratnika nego što u stvari jeste.

Seleme je imao sitno tijelo i duguljasto lice. Bio je mršav, imao je duge potkoljenice, čvrste mišiće, knio je kosu i bradu. Iskoristio je priliku da se obrazuje u svojoj ranoj mladosti, naime, u trgovačkim karavanima koji su zastajali kod njegovog plemena savladao je čitanje i pisanje. Bio je inteligentan i oštrouman. Odlikovao se okretnošću i brzinom pri kretanju, sjedio je mirno i pamtio sve što se spominjalo sa velikom preciznošću.

SELEME U ISLAMU

Prije islama Seleme je živio beduinskim načinom života. Stalno je putovao između Meke i Medine vodeći karavane, baveći se trgovinom i pokušavajući, kroz druženje s različitim ljudima, shvatiti svrhu života i steći najljepše moralne osobine. Ljudi iz njegova plemena Eslem voljeli su ga mnogo, jer im je činio razne usluge i udovoljavao njihovim potrebama. Obavezivali su ga da im doprema potrebnu robu sa njegovih stalnih putovanja.

Volio je pustinju i boravio je u njenim ravnicama i oazama, ne vezivajući se za određeno mjesto i ne ostajući u naseljima. Obišao je gotovo cijeli Arapski poluotok i čitav je njegov život bio u znaku putovanja.

Jednoga dana Seleme je čuo za Resulullaha, a.s., iz Medine, koji je pozivao u islam. U svakom mjestu u koje je došao, pričalo se o Vjerovjesniku.

U njegovo srce ušlo je svjetlo imana i shvatio je ciljeve Objave, povjerovao je u nju i prigrlio vjeru Allahova Poslanika, a.s., nalazeći u njoj spas od burnoga i nesređenoga života. Svoje biće predao je u službu vjere, braneći je svom svojom snagom i imetkom.

Nastanio se u Medini i pristupio mudžahidskim safovima pod vođstvom Muhammeda ibn Abdullaha, r.a.

JUNAK VRIJEDAN KAO ODRED

U Medini, Seleme ibnul-Ekve'a, r.a., živio je jednostavnim i skromnim životom. Ako nije bio na bojnom polju i branio islam, ostajao je u mesdžidu gdje se upoznavao sa vjerskim propisima, slušao hadis Poslanika, a.s., i učio Kur'an svojim lijepim i milozvučnim glasom.

Junaštva koja je pokazivao Seleme čudila su i zbunjivala neprijatelja. Niko nije vjerovao da se jedan čovjek može suprotstaviti čitavoj vojsci, a da ostane čvrst na mjestu borbe dok mu ne dođe pomoć i podrška. Junački podvig kojim se Seleme proslavio desio se u bici "Zi Kird".

Nevjernik Ujejne ibn Muhsin ibn Bedr el-Fezarijj je, dok su se Allahov Poslanik, a.s.,

i muslimani odmarali nakon naporne bitke i pobjede u bici “Benu-Lihjan”, koju, Allahovom, dž.š., voljom, ostvariše odlučnošću i čvrstinom muslimanskih boraca, iskoristio priliku i sa plemenom Gatafan napravio dogovor. Spremili su grupu konjanika i otišli u područje kraj Medine, gdje su bile muslimanske deve koje je čuvao jedan čovjek sa svojom ženom. Napadači su ubili čovjeka, oteli mu ženu, ukrali deve i uzmakli sa plijenom. Prvi koji je saznao za to, bio je Seleme ibn el-Ekve’a, r.a. Uzeo je luk i strijelu i brzo krenuo, a sa njim je bio i Talha ibn Ubejdullah, r.a. Seleme je brzo trčao i prestigao Talhu koji je jahao na konju, sve dok nije ustrčao na uzvišicu s koje je mogao vidjeti Ujejnu ibn Muhsina i ljude iz Gatafana, koji su sa svojim plijenom išli prema neselju Benu-Gatafan. Seleme je povikao glasom koji odjeknu cijelim područjem: “Teško vama!!!”

Pojurio je kao munja dok nije stigao neprijatelju za leđa, a onda ih počeo gađati kišom strijela, zadavajući im opasne i smrtonosne rane. U isto vrijeme dozivao je Medinelije da mu dođu pomoći.

Prema Selemi okrenulo se nekoliko napadača, on se nije povukao, već je stao ispred njih i gađao ih strijelama. Kada su gotovo stigli do njega, povukao se sa svoga mjesta i potrčao prema pročelju karavana. Stigao je na vrh nekog brežuljka i odatle ih zasuo strijelama. Tako je spriječio nastavak pokreta karavana. Tu mu se približi nekoliko jahača sa sabljama, želeći ga ubiti i nastaviti put jer su se bojali skorog dolaska muslimana u pomoć Selemi. Međutim, on je po običaju stajao na svome mjestu, gađajući ih strijelama sve dok nisu došli na nekoliko koraka od njega. Tada Seleme iznenada uzmače i brzo se sakri. Ovi su se okretali lijevo-desno ne bi li ga vidjeli. Seleme je za samo jedan trenutak, poput vihora, protrčao kroz njihove redove i onda se oglasio zaglušujućim glasom. Potom se popeo na jednu uzvisinu, uzeo luk i odapeo jednu strijelu prema vođi napadača Ujejneu, govoreći: “Uzmi je... ja sam sin El-Ekve’a! Danas je vaš nesretan dan!”

Napadači su ostali zbunjeni i iznenađeni; ispred sebe su imali čovjeka koji se pojavljuje kao planina i nestaje, poput fatamorgane. Seleme je upotrijebio svoju taktiku ratovanja, bez preciznih i posebnih načela i planova, koristeći brzinu, varku i dosjetljivost.

Njegov su poziv čule Medinlije, pa su otišli obavijestiti Resulullaha, a.s. Pošto je saznao o pripremi napada na Medinu, Poslanik, a.s., sazvao je vjernike i rekao im: “Na noge! Opasnost... opasnost (je pred nama)!”

Oko njega okupiše se junaci na konjima i pješaci opasani sabljama. Prvi konjanik koji je prispio bio je Mikdad ibnul-Esved, r.a., poslije njega Ubade ibn Bišr el-Ensarijj, r.a., i drugi. Kada se skupila grupa, Poslanik, a.s., odredi za zapovjednika Seida ibn Zejda, r.a. Tražio je od njih da požure u pomoć Selemi, a ostalim muslimanima naredio da im se priključe čim se spreme.

Na mjesto je borbe prvi stigao Mahrez ibn Nadle, r.a., i odmah ubio dvojicu ljudi iz Beni-Gatafana. Seleme ibnul-Ekve’a, r.a., ohrabrio se dolaskom prethodnice pomoći pa stade gađati strijelama napadače, govoreći: “Uzmite od sina El-Ekve’a. Danas je vaš nesretan dan.”

Kada je Poslanik, a.s., sa ostalim muslimanima došao na poprište bitke, razbili su redove napadača, vratili dio ukradenih deva i zaplijenili što su napadači ostavili na mjestu borbe.

Resulullah, a.s., odsjeo je na mjestu zvanom Zi Kird kad mu priđe Seleme ibnul-Ekve'a i zatraži dozvolu da ide do neprijateljskih šatora kako bi vratio preostale zaplijenjene deve. Rekao mu je: "Da me pošalješ stotini ljudi, doveo bih preostale deve, a ljude bih zarobio."

Allahov Poslanik, a.s., nasmija se i uputi dovu za njega, ali mu ne dozvoli da se izlaže toj opasnosti.

U Medini je Seleme, r.a., boravio neko vrijeme i učestvovao sa Poslanikom, a.s., na Hudejbiji, a poslije i na Hajberu. Nakon Bitke na Hendeku i otkrivanja prave slike o jevrejima, njihovog pokušaja prevare muslimana i zavjere protiv njih, Resulullah, a.s., odlučio je kazniti ih za djelo koje su počinili; to bi bila kazna zbog njihovog klevetanja i pokušaja napada na muslimane. Plod ove odluke bila je Bitka na Hajberu.

Muslimani su krenuli prema jevrejima i ulogorili se na mjestu zvanom Er-Redži', u dolini između Hajbera i Gatafana. Tako su uradili kako bi spriječili pleme Gatafan da pomognu jevreje koji su im bili saveznici. Uprkos tome, ljudi iz Gatafana odlučili su da pomognu jevreje i da se bore na njihovoj strani, a protiv muslimana. Počeli su spremati ratnike za odlazak na Hajber.

U ovom događaju pokaza se hrabrost i junaštvo Seleme ibnul-Ekve'a, r.a., koje je zaprepastilo neprijatelja i po kojoj je postao poznat.

Seleme je otrčao prema pročelju Beni-Gatafana koje je išlo prema muslimanima. Svojim prodornim glasom pravio je zvukove kao da za njima pravi buku veliki broj muslimana. Ratnici Benu-Gatafana čuli su povike i buku iza sebe i pobojaše se da su im muslimani došli s leđa, spremni da ih pobiju, pa se brže-bolje vratiše svojim kućama. Tako jevreji u borbi na Hajberu ostadoše bez podrške Benu-Gatafana.

Na početku Bitke na Hajberu, Allahov Poslanik, a.s., zatražio je od Amira ibnul-Ekve'a, Seleminog amidže, da recituje, pa mu je rekao: "Siđi, sine El-Ekve'a, odrecituj nam koju svoju pjesmu."

Ovaj je sišao sa svoga konja, stao pred Poslanika, a.s., i počeo recitirati:

"Uz tebe na pravoj stazi smo mi
i na Uputi.
Nauči nas sadaku davati
i klanjati.
Napade nas mnogi dušman
Smutnju želeć'.
Ne volimo fitnet[44] *nikom*
Glasno zboreć':

pomozi nam, Gospodaru, nasuprot njih stojeć'.
Podari nam Ti selamet molimo Te
doveć'."

Resulullaha je razvedrila njegova pjesma pa mu je rekao: "Neka ti se Allah, dž.š., smiluje."

Sljedećeg dana Resulullah, a.s., predao je Aliji ibn Ebi-Talibu, r.a., zastavu i naredio mu da krene na Hajber na čelu vojske mudžahida, među kojima je bio i Amir ibnul-Ekve'a i sin njegovog brata Seleme ibnul-Ekve'a.

Nakon što im je dao završne upute: da ne ubijaju starce, žene i djecu, krenuli su na Hajber sa Allahovom pomoći.

Desila se jaka i žestoka bitka. Seleme je ponovo pokazao svoju okretnost, koja se ne da opisati. I uprkos tome što mu je amidža poginuo, pred njegovim očima on se, ne klonuvši, borio i napredovao, brzinom koja zbunjuje neprijatelja.

Amir ibnul-Ekve'a, r.a., jahao je na svom konju, sjekući sabljom glave Allahovih, dž.š., neprijatelja, tako da se od udaranja iskrivila njena oštrica. On je nastavio sjeći njome. U jednom trenutku nepažnje, iskrivljena oštrica sablje se nakon oštrog zamaha vrati u njegov stomak; na tom mjestu preseli. Selemu, r.a., ova tegobna scena mnogo rastuži, posebno što su neki govorili da on nije šehid jer nije poginuo od neprijatelja već od svoje ruke. Seleme je, zabrinut i uplašen, otišao Poslaniku da ga pita da li je njegov amidža šehid ili mu je ta počast uskraćena, kao što ljudi kažu. Allahov Poslanik, a.s., odgovorio mu je da je on šehid i pred ostalim muslimanima klanjao mu dženazu.

U vezi s obavezom Alije ibn Ebi-Taliba, r.a., kao zapovjednika vojske koja je osvojila Hajber, Seleme je rekao:

"Poslanik, a.s., pozvao je Aliju, a njegove oči bile su bolesne, pa mu je svojom pljuvačkom navlažio oči i rekao: Uzmi zastavu i kreni s njom dok ti Allah, dž.š., ne dadne pobjedu. Krenuo je, a ja sam ga slijedio, i nije se vratio dok mu Allah, dž.š., nije dao pobjedu i dok nije zabio zastavu u zemlju ispod tvrđave."

PRISEGA NA SMRT

Šeste godine po Hidžri, u mjesecu zul-kadetu, Vjerovjesnik, a.s., odlučio je otići u Meku obaviti umru, bez namjere da ratuje. Pozvao je ljude i krenuo sa sedam stotina muslimana na čelu. Poveli su kurbane i obukli ihrame kako bi ljudi znali da ne žele rat već samo posjetu K'abi.

Vijest o njihovom izlasku stigla je do Kurejšija pa su oni pomislili da se muslimani žele boriti s njima. Poslali su izaslanike da pitaju Resulullaha, a.s., o namjeri njegova dolaska u Meku, a on im je odgovorio da je došao obaviti umru, a ne boriti se. Ali, ekstremni kurejšijski velikani nisu povjerovali izaslanicima i ostali su pri svom uvjerenju da je Muhammed, a.s., krenuo u rat s njima. Zato je Resulullah, a.s., poslao Osmana ibn Affana, r.a., kod Ebu-Sufjana da obavijesti Kurejšije kako nije došao radi borbe, već samo da posjeti K'abu. Ebu-Sufjan mu je rekao:

"Ako hoćeš učiniti tavaf, učini ga."

"Neću to učiniti sve dok Poslanik ne tavafi", odgovorio je Osman.

Kurejšije su spriječile Osmana da se vrati Resulullahu, a.s., do kojeg dođe vijest da je Osman ibn Affan, r.a., ubijen.

Poslanik, a.s., je tada kazao: "Nećemo otići dok se ne budemo borili."

Zatim je pozvao ljude da daju prisegu, nazvanu "Prisega ispod drveta", kojom se zariče na smrt i na neodustajanje od borbe. Ljudi su mu prilazili i pružali ruku, zaklinjući se i dajući sebe na službu Resulullahu, a.s. Među njima je bio junak-pješak Seleme ibnul-Ekve'a, r.a., koji je prišao Poslaniku, a.s., dao mu prisegu, a zatim sjeo po strani.

Seleme je ovako opisao taj događaj: "Dao sam Božijem Poslaniku, a.s., ispod drveta prisegu na smrt, a zatim sam se povukao u stranu. Kada je završio, rekao mi je: 'O Seleme, šta je s tobom, nisi dao prisegu?!' Rekao sam: 'Dao sam, Božiji Poslaniče!' Rekao je: 'Još jednom.' Pa sam po drugi put dao prisegu."

Kada je do Kurejšija stigla vijest o spremnosti Poslanika, a.s., da se sukobi s njima i da uđe u Meku, poslali su Suhejla ibn Amra i rekli mu: "Idi Muhammedu i sklopi ugovor s njima da se vrate ove godine (tj. da ne obave umru ove godine i da se vrate u Medinu). Tako mi Boga, neće Arapi pričati o nama da je Muhammed ušao nasilno u Meku."

Poslanik, a.s., sastao se sa Suhejlom i sklopio ugovor sljedećeg teksta:

"Ovo je dogovor između Muhammeda ibn Abdullaha i Suhejla ibn Amra. Dogovoren je desetogodišnji mir za vrijeme kojega će ljudi živjeti u miru i jedni druge neće napadati. Ko dođe Muhammedu od Kurejšija bez dozvole njegovoga staratelja - vratit će ga njima. A ko dođe Kurejšijama od onih koji su sa Muhammedom - njemu neće biti vraćeni. Svi imamo svoja prava, nema krađe i nema prevare. Ko želi da uđe u savez sa Muhammedom i pod

njegovu zaštitu neka uđe, a ko želi da uđe u savez Kurejšija, i pod njihovu zaštitu - neka uđe.”

Mirovni je ugovor sklopljen, napisao ga je Alija ibn Ebi-Talib, r.a., a posvjedočili ljudi iz redova muslimana i Kurejšija. Nakon toga je oslobođen Osman ibn Affan, r.a., a Poslanik, a.s., zaklao je kurbane na Hudejbiji i vratio se u Medinu. U povratku mu je spuštena Objava sa radosnom viješću o oslobođenju Meke: *“Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu; da bi ti Allah ranije i kasnije krivice oprostio, da bi blagodat Svoju prema tebi potpunom učinio, da bi te na pravi put uputio.”*

Također je spušten ajet o onima koji su mu dali prisegu na smrt pod drvetom: *“Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli. On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smirenost na njih i nagradit će ih skorom pobjedom.”*

MEDINSKI MUFTIJA

Nakon Resulullahovog, a.s., preseljenja na ahiret, Seleme se mnogo ražalostio. Sjećao se: “Borio sam se sa Poslanikom u sedam bitaka, a sa Zejdom ibn Harisom, r.a., u devet.”

Čitav Selemin, r.a., život bio je u znaku borbe na Allahovom putu, a njemu je Allahov Poslanik, a.s., rekao: “Naš najbolji pješak-ratnik je Seleme ibnul-Ekve’.”

Seleme se poslije posvetio traženju znanja i izučavanju vjerskih propisa. Stalno je boravio u mesdžidu i na predavanjima uleme dok nije postigao visok stupanj znanja i cjelovito shvatanje vjerskih propisa. Ljudi su ga voljeli zbog njegove iskrenosti, jasnog mišljenja i otvorenosti. O njemu je njegov sin Kajs rekao: “Moj otac nikada nije slagao.”

Seleme, r.a., prenosi od Poslanika, a.s.: “Rekao je Allahov Poslanik, a.s.: ‘Ko god kaže na mene neistinu, koju ja nisam rekao, neka pripremi za sebe mjesto u vatri.’”

Seleme, r.a., stekao je toliko znanja da je drugima objašnjavao vjerske propise, pa je dobio nadimak “Medinski muftija”. Ljudi su dolazili u mesdžid i pitali ga, a on im je odgovarao i tumačio.

Dijelio je siromašnima, orošenih očiju od samilosti i brižljivosti. Dijeljenje u ime Allaha, dž.š., bilo mu je najdraže djelo i da su mu tražili da im da život, ne bi se dvoumio da im ga da. Ljudi su to znali, pa bi neko, kada bi tražio od njega nešto, rekao: “Molim te za to u ime Allaha, dž.š..”

Pojedini članovi njegove porodice počeli su ga koriti zbog toga što je mnogo dijelio, pošto se mnogo čega odricao da bi dao drugome, a on im je jednostavno odgovorio: “Ko ne daje u ime Allaha, dž.š., pa u ime koga će davati?”

PRESELJENJE NA AHIRET

Seleme, r.a., živio je dugo, doživio je slučaj ubistva halife Osmana ibn Affana, r.a. Poslije toga shvatio je da su se pred muslimanima otvorila vrata smutnje i da će dani koji dolaze za njih biti teški. Napustio je Medinu i povukao se od ljudi. Iselio se u Rebzu, mjesto u kojem je bio Ebu Zerr el-Gaffari, r.a., i tu provodio dane u pobožnosti i povučenosti, žaleći zbog onog što je među muslimanima.

Sedamdeset četvrte godine po Hidžri, obuzet žudnjom za Medinom i željom da posjeti mezar Allahovoga Poslanika, a.s., otišao je u grad i u njemu proveo tri dana. Tu u Medini ga zateče smrt, i u njoj ga i ukopaše.

Neka se Allah, dž.š., smiluje Selemi ibnul-Ekve'u, hrabrom vjerniku, odvažnom muslimanu, skromnom pobožnjaku.

EL-BERA’ IBN MALIK, R.A.

البراء بن مالك رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je El-Bera’, sin je Malikov, a Malik je sin Nadirov, a on sin Damdamov, a on Zejdov, a on Haramov, a on Džundubov, a on Amirov, a on Ganmov, a on Adijjev, a on je sin En-Nedždžara el-Ensarijja. Brat mu je bio Enes ibn Malik, sluga Poslanika, a.s., i prenosilac njegovih hadisa.

Majka mu je Ummu Sulejm, plemenita i dobra žena koja je među prvima prešla na islam.

PRIMANJE ISLAMA

El-Bera’ ibn Malik, r.a., odrastao je u kući u kojoj se znalo za islam. Majka mu je bila bogobojazna vjernica koja je željela da joj djeca postanu iskreni borci na putu pravde i istine, pokorni i vjerni najčasnijem vjerovjesniku i poslaniku Muhammedu, a.s. Dva člana ove porodice proslaviše se služeći dini-islamu i pokloniše svoje živote za vjeru. Prvi od njih je Enes ibn Malik koga je majka u njegovoj desetoj godini poklonila Poslaniku, a.s., rekavši: “O Božiji Poslaniče, ovo je moj sin Enes, poklanjam ga tebi... neka te služi, pa moli Allaha, dž.š., za njega.”

Resulullah, a.s., približio ga je sebi i poljubio između očiju, te zamolio Allaha, dž.š., za njega riječima: “Gospodaru moj, povećaj mu imetak i potomstvo, blagoslovi ga i uvedi u Džennet ...”

Enes ibn Malik, r.a., služio je Resulullaha, a.s., sve do njegovoga preseljenja na ahiret, a poslije njega živio je do svoje devedeset devete godine, opskrbljen velikim brojem djece i unučadi i velikim imetkom, zahvaljujući blagoslovu plemenitoga Vjerovjesnika, a.s., i njegovoj dovi. Imao je i bašču koja je rađala dva puta godišnje.

Njegov brat, El-Bera' ibn Malik, r.a., poklonio je svoj život Uzvišenom Allahu, boreći se na Njegovom putu i braneći čistu vjeru svom snagom i odlučnošću koju mu je Allah, dž.š., podario.

OSOBENOSTI

El-Bera' ibn Malik bio je sklon šutnji i razmišljanju. Malo je govorio, u društvu tih, a u ratnim pohodima bi se preobrazio u razarajući uragan pred kojim su uzmicali i bježali poznati junaci, znajući njegovu prodornost i hrabrost i umijeće korištenja sablje.

Možda riječi vođe vjernika Omera ibnul-Hattaba, r.a., najbolje govore o ličnosti El-Bera'a i njegovoj hrabrosti. Rekao je: "Ne postavljajte El-Bera'a ibn Malika na čelo vojske, uništit će je svojom nedostižnom prodornošću, nadiranjima i napadima."

El-Bera' imao je kovrdžavu smeđu kosu, bio je vitak, srednjega, skoro niskoga rasta, mršav, crnomanjast, mišićavoga lica. Nije ga zanimao izgled, nije se dotjerivao niti je birao odjeću, cijeli svoj život je poklonio džihadu - borbi i žrtvi na Allahovom, dž.š., putu. Kad bi čovjek vidio njegovu nježnu vanjštinu i mali rast, nikada ne bi pomislio da je on junak za kojim su silna junaštva i podvizi, i čije ime je svrstano u epopeju islamskoga junaštva i džihada, legendarna ličnost koja je ispisala zlatnu stranicu historije.

El-Bera' je imao mehak i umilan glas i bio je jedan od dvojice koje je Poslanik, a.s., izabrao kao rivale karavanskim pjesnicima. Endžeše el-Habeši[45] bio je rival ženama, a El-Bera'a ibn Malik rival muškarcima.

BITKA NA JEMAMI

Kada je Božiji Poslanik, a.s., preselio na ahiret, hilafet je preuzeo Ebu-Bekr, r.a. Prvo sa čime se suočio bilo je otpadništvo od islama nekih arapskih plemena i njihov povratak u džahilijet, sa svim onim što on nosi od idolopoklonstva i višeboštva. To je predstavljalo pravu opasnost za opstanak istinske božanske poruke.

Ebu-Bekr es-Siddik, r.a., suprotstavio se otpadnicima svom žestinom, odlučnošću i vjerom, a to su kasnije postali poznati ratovi protiv otpadništva. Najopasniji murtedluk-otpadništvo koje je upoznao Arapski poluotok bilo je otpadništvo plemena Benu-Hanife, pomagača Musejleme ibn Habiba, poznatog kao Musejlema el-Kezzab (lažac).

Halifa Ebu-Bekr, r.a., počeo se spremati za borbu protiv Allahovih, dž.š., neprijatelja. Kada su se osjetili spremnim za nove ratne pohode, Ebu-Bekr poslao je Musejlemi vojsku na čelu sa Ikrimom ibn Ebi-Džehlom, r.a., i Šurahbilom ibn Hasnom, r.a. Ova vojska nije mogla izaći na kraj sa plemenom Beni-Hanife koje je imalo skoro četrdeset hiljada vojnika, zato je halifa poslao pojačanje na čelu sa Halidom ibnul-Velidom, r.a., Allahovom isukanom sabljom.

Kada je čuo vijest o Halidovom dolasku, Musejlema se ulogorio na mjestu zvanom Akree, blizu Jemame. Mobilizirao je sva plemena koja su mu bila pokorna u to vrijeme, na čelu sa plemenom Benu-Hanife, razjarujući u njima predislamski fanatizam i duh plemenske pristrasnosti. Po dolasku na mjesto bitke, Halid upotrijebi svoje ratno iskustvo i podijeli vojsku na tri dijela, svaka je grupa vojske nosila svoj bajrak. Sabita ibn Kajsa ibn Šemmasa, r.a., postavio je za bajraktara ensarija, Salima štićenika Ebu-Huzejfe, r.a., za bajraktara muhadžira, a ostalim Arapima imenova po bajraktara za svako pleme.

Kod prvoga susreta muslimani pretrpješe poraz od ratnika Benu-Hanife, koji uspješe stići do Halidovog šatora i umalo ubiti njegovu ženu Ummu Temim. Tada su se podigli muslimanski glasovi bodreći na borbu i žestinu: “O vi, kojima je spuštena sura El-Bekara, neistina je danas poražena...” Nakon ovoga, ovi iskreni vjernici pokazali su junaštva kakva historija ne bilježi.

Sabit ibn Kajs, bajraktar ensarija, ukopao je noge u pijesak da se učvrsti u svojoj nepokolebljivosti i tako je ostao sve do svoje pogibije.

Zejd ibnul-Hattab, r.a., brat Omera, r.a., jurnuo je u borbu, govoreći: “O ljudi, stisnite zube! ...udrite po neprijatelju... samo naprijed! Tako mi Allaha, neću progovoriti dok ne budu poraženi, ili dok ne sretnem Allaha sa opravdanjem za nemoć.” Nastavio se boriti sve dok nije poginuo.

Ebu Huzejfe, r.a., prodirao je vičući svojim gromkim prodornim glasom između safova muslimana: “O vi kojima je spušten Kur’an... Ukrasite ga svojim djelima!” I on se borio dok nije bio ranjen.

El-Bera’ ibn Malik, r.a., govorio je ljudima oko sebe: “O Ensarije, neka niko od vas ne razmišlja o povratku u Medinu! Vi od danas nemate Medine... Samo Allah... zatim Džennet!”

Muslimani su uspjeli odbiti napad, a lažov Musejlema povukao se. Vojska se rastavila i svaka osnovala tabor sučeljen drugom protivničkom taboru. Halid ibnul-Velid, r.a., izdvojio se, izazivajući na dvoboj: “Ja sam Ibnul-Velid... Ja sam Ibn-Amir i Ibn-Zejd... Va Muhammedah[46]...”, a nije ni s kim izašao na dvoboj, a da ga nije ubio. Nakon dvoboja, rat se ponovo zaoštrio. Muslimani su učvrstili svoje položaje i na čelu sa plemenitim ashabima, r.a., u najtežim trenucima pokazali izdržljivost i čvrstinu. Potisnuli su Musejlemu i njegovu vojsku i prisilili ih da se zajedno sa plemenom Benu-Hanife povuku u tvrđavu zvanu “Bašča smrti”. Pozatvarali su vrata tvrđave i nastavili bitku strijelama, ranivši ili ubivši mnoge muslimane.

El-Bera’ ibn Malik namjerio je ući u “Bašču”, pa je visokim glasom povikao: “O muslimani, pomozite mi da uđem unutra!” Tu ga je okružilo nekoliko jakih ljudi, stavili su ga na oklop i ponijeli na kopljima do zidina “Bašče”, a zatim ga ubacili u unutrašnjost tvrđave. Halid ibn Velid posmatrao je ovaj zadivljujući prizor, prateći ga riječima: “Na njiih, ensarijski mladiću!”

El-Bera’ je uletio među Musejleminu vojsku i počeo kositi ispred sebe, ubijajući i ranjavajući,

a oni su, zatečeni ovim činom, bježali glavom bez obzira. El-Bera' krenuo je u pravcu vrata želeći omogućiti muslimanima ulaz, ali su ga Musejlemini vojnici dočekali sa sabljama i kopljima. Tu ih je on potisnuo poput nadolazeće bujice, razmahujući sabljom oko sebe sve dok se nije probio do vrata i otvorio ih.

Muslimani su ušli i navalili na vojsku nevjerstva, idolopoklonstva i laži, želeći smrt njihovom lažnom poslaniku, koji se bio zavukao iza zida. Do njega je došao Vahšij ibn Harb, Hamzin ubica, zamahnuo je nožem i zabio ga u Musejlemin vrat, zatim mu se primakao Simak ibn Harše Ebu-Dudžane i dokrajčio ga udarcem mača.

Tako muslimani, Allahovom voljom, podvigom junaka El-Bera'a ibn Malika, r.a., ostvariše veliku pobjedu. On je u ovoj bici zadobio preko osamdeset rana, što od mača, što od uboda strijela i kopalja.

Halid ibn Velid naredio je da se El-Bera' prenese u šator sa posebnom njegom i liječenjem zadobijenih rana. Sam je nadzirao njegovo liječenje, cijeneći i uvažavajući ono što je uradio na Allahovom putu. Liječenje je trajalo pun mjesec dana, da bi mu se zatim Allah, dž.š., smilovao izliječivši silne rane.

ŽELJA ZA ŠEHADETOM[47] NA ALLAHOVOM, DŽ.Š., PUTU

El-Bera', r.a., vratio se borbi na Allahovom putu, boreći se protiv nevjerstva i idolopoklonstva gdje god bi ga našao, šireći riječ istine i pravde. Želio je pokloniti svoj život na Allahovom putu, a slogan su mu bile riječi: "Allah... i Džennet."

Ovaj je veliki čovjek bio učesnik svih bitaka za vrijeme života Božijeg Poslanika, a.s., a nastavio se boriti i poslije njegove smrti kao da se obavezao poginuti na bojnom polju. On nije ulazio u borbu kao što su to radili drugi obični borci i junaci, već bi se bacao snažno i sa imanom, ne vodeći računa o smrti.

El-Bera' ibn Malik, r.a., izdvajao se od ostalih boraca jačinom u rukama koja se rijetko viđa kod ljudi.

Enes ibn Malik, r.a., prenosi od svog brata El-Bera'a, r.a., da je rekao: "Sreo sam u bici sa Musejlemom čovjeka zvanog Himarul-Jemame. To je bio jedan gorostas koji još nije bio ni upotrijebio svoj mač. Udario sam ga u noge lahko, kao da sam promašio, a on pade. Uzeo sam njegov mač, a svoj vratio u korice, ali taj mač mi puče nakon prvoga udarca."

Jednom se El-Bera' razbolio, pa su prijatelji, braća i poznanici požurili da ga posjete. Zagledao im se u lica, šuteći i smireno, kao da im čita misli. Zatim je rekao: "Možda se bojite da ću umrijeti u krevetu?! Ne, tako mi Allaha, neće me Allah, dž.š., lišiti pogibije na Njegovom putu." Čim je ozdravio, priključio se muslimanskoj vojsci u osvajanju Iraka i

Perzije. Tamo je iznova pokazao svoja junaštva koja su potvrdila već dokazanu smjelost i čvrstinu.

U jednom od osvajanja Perzijanci su poraženi od muslimana, pa su se utvrdili u kulu opasanu visokim zidom. Opsada kule i pokušaj prelaska zidina je potrajao. Perzijanci su bacali željezne lance na čijim krajevima su bile vezane užarene kuke za kačenje mesa. Te kuke bi se zabadale u tijela muslimanskih boraca i tako ih, ranjene ili mtrve, dizali u kulu. Jedna od tih kuka zabola se u tijelo Enesa ibn Malika, El-Beraovog brata. Kada ga je El-Bera' vidio, uhvatio je lanac, ne obraćajući pažnju što je užaren i što mu prži meso, tako da se sve dimilo iz njega. Zatim je ispravljao kuku sve dok je nije izvukao iz bratovog tijela i tako ga, Allahovim emrom, spasio sigurne smrti. Kada se spustio na zemlju, na ruci mu više nije bilo mesa, ostale su samo kosti. Ostao je na liječenju dok se nije oporavio i dok mu ruka nije zamladila.

BITKA KOD EHVAZA[48]

El-Bera', r.a., vratio se džihadu čim je za to stekao minimalne zdravstvene uvjete, nadajući se i očekujući ostvarenje životne mu želje i cilja kome je stremio - poginuti na Allahovom, dž.š., putu i pridružiti se Njegovom časnom Poslaniku, a.s.

I došlo je vrijeme ostvarenja njegova sna. Rat na Ehvazu je bio u toku, a posebno velika bitka kod grada Tustura. Kada je Hurkus ibn Zuhejr osvojio ehvazijsku čaršiju, Hurmuzan je pobjegao sa vojskom prema Ramehurmuzu, gdje se utvrdio u kuli opasanoj zidinama. Muslimani su dugo opsijedali kulu, pa kada je život unutar zidina postao nesnošljiv, Hurmuzan je zatražio primirje, pristajući izdvajati džizju. Hurkus je preko svojih pretpostavljenih dostavio ovaj zahtjev halifi te on pristade sklopiti mir sa Ramehurmuzom, Tusturom, Džundu Jesborom i drugim gradovima. Rat u tom području je splasnuo, a gradovi su nastavili izdvajati džizju.

Međutim, perzijski kralj Jezdedžird poče huškati i podsticati Perzijance na borbu protiv muslimana. Govorio je kako su muslimani zavladali njihovom zemljom i narodom, proširili svoju vjeru i sproveli zakone, namjeravajući tako u narodu probuditi perzijski nacionalizam. Počeli su se spremati za progon muslimana, dogovorivši se da u ratu protiv njih ostanu jedinstveni, i da krenu ka gradu Basri.

Vijesti o velikom pohodu koji spremaju Perzijanci doprle su i do halife Omera ibnul-Hattaba, r.a., pa je on pisao S'adu ibn Ebi-Vekkasu, r.a., u Kufu da opremi veliku vojsku u pravcu Ehvaza, na čelu sa Nu'manom ibn Mukarrinom, r.a. Tražio je od njega da upotrijebi sve što je u njegovoj moći, a spomenuo mu je i neka imena istaknuta po hrabrosti i čestitosti. Naredio je da se za vojskovođe postave: Džerir ibn Abdullah el-Bedželijj, Džerir ibn Abdullah el-Humejrijj, Suvejd ibn Mukarrin i Abdullah ibn Zi Sehmejn, r.a. U isto vrijeme halifa je poslao

pismo i Ebu-Musau el-Eša'riju, r.a., u Basru da opremi vojsku na Ehvaz pod vođstvom Suhejla ibn Adijja, r.a., i da s njim bude: El-Bera' ibn Malik, Asim ibn Amr, Medždže' ibn Sevr, K'ab ibn Sevr, Huzejfe ibn Muhsin, Arfedže ibn Herseme, Abdurrahman ibn Sehl i Husajn ibn M'abed, r.a. Također je naredio da za glavnog vojskovođu oba odreda, i onih koji im se naknadno pridruže ili priteknu u pomoć, postavi Ebu-Sebrea ibn Ebi-Ruhma, r.a.

En-Nu'man ibn Mukarrin, r.a., pokrenuo je vojsku iz Kufe ne čekajući dolazak odreda iz Basre. Tu Hurmuzan vidje zgodnu priliku da raskine ugovor i prekine primirje misleći da će pobjeda nad En-Nu'manovom vojskom značiti i konačnu pobjedu Perzijanaca. Stigao je Hurmuzan na čelu vojske naspram En-Nu'mana, a do bitke je došlo kraj grada Ramehurmuza, u mjestu Irbil. Kada se povela bitka, zbog njene žestine, prašina je cijeli prostor zaklonila od svjetlosti dana, a muslimani pokazaše požtrvovanost i bezgraničnu hrabrost, ne prežući od smrti. Hurmuzan je, poražen, pobjegao u Tustur, prepuštajući muslimanima Ramehurmuz i sve što je ostavio iza sebe od oružja, municije, ratne opreme ihrane.

Vijest o ovom događaju doprla je i do mudžahida Basre, te su oni direktno krenuli ka tusturskoj tvrđavi gdje se krio Hurmuzan. Tu su se sreli sa odredom iz Kufe, ujedinili su vojske pod vođstvom Ebu-Sebrea ibn Ebi-Ruhma, r.a., i tako izvršili zapovijed halife Omera, r.a. Muslimani su stegli obruč oko Tustura gdje je Hurmuzan sakupio ogroman broj ljudstva i ratnika, zatrovanih žarom nacionalizma i idolopoklonstva. Njihov tako veliki broj odvratio je muslimane od direktnoga sukoba i ostvarenja pobjede.

Kada je halifa saznao za ovu situaciju, pisao je Ebu-Musi el-Eša'riju, r.a., da im odmah i sa velikim pojačanjem pritekne u pomoć i da preuzme vođstvo ujedinjenih muslimanskih snaga sastavljeno od mudžahida Kufe i Basre. Ebu-Musa el-Eš'ari držao je u obruču Tustur, uz stalne bitke; bilo u obliku dvoboja bilo u obliku sukoba vojski. To, kao i dugotrajna opsada i povelik proj poginulih iscrpilo je muslimanske snage.

Ti dani bilježe junaštvo El-Bera'a ibn Malika, r.a., koje zaslužuje da na stranicama historije bude ispisano zlatnim slovima. U ovoj bici El-Bera' samo u dvobojima ubio je stotinu perzijskih vojnika, ne brojeći one koji su u susretima dvije vojske pali od njegova mača.

ŠEHADET

Pamtili su muslimani koliko je Poslanik, a.s., volio El-Bera'a ibn Malika, kao što su se sjećali i Poslanikovih riječi kazanih o njemu. Podsjetili su El-Bera'a na to, pitajući ga:

"Sjećaš li se, El-Bera', kada je Poslanik, a.s., rekao: 'Možda neko, zaprašen i neuredan, koji nema u posjedu ni dvoju odjeću da preobuče, kome niko ne pridaje pažnju, kada zamoli Allaha, dž.š., nešto, On mu ispuni dovu. Od njih je El-Bera' ibn Malik.'"

El-Bera' odgovori:

"Sjećam se."

Zatim su mu rekli:

"O El-Bera', moli Allaha, dž.š., da pobijedimo i da budu poraženi."

El-Bera' je podigao pogled prema nebu i digao ruke, moleći Allaha čista srca i iskrene vjerničke duše:

"Moj Gospodaru, porazi naše neprijatelje i učini nas pobjednicima. Pridruži me Tvome miljeniku Poslaniku, a.s."

Krenuli su muslimani u pravcu Perzijanca, a oni su krenuli prema muslimanima. Bitka se rasplamsala... padali su mrtvi i ranjeni, njihov broj se povećavao iz sahata u sahat... Šehadeti i tekbiri su odzvanjali prostorom. Tu i tamo čuo se poziv za pomoć ili vrisak. Neustrašivi borac i smjeli ratnik El-Bera' borio se, žudeći za pogibijom na Allahovom putu.

Muslimani su ostvarili pobjedu u ovom okršaju, a Perzijancu su poskakali u rovove koje su mudžahidi provalili i odatle ih prisilili na povlačenje u kulu, koja je zbog njihovog velikoga broja brzo postala pretijesna. Jedan od Perzijanaca došao je do Ebu-Muse el-Eš'arija, r.a., i zatražio od njega garanciju za sigurnost. Kada je dobio garanciju, obavijestio ih je o prolazu kroz koji muslimani mogu prodrijeti u kulu; kroz vodeni kanal koji vodi u kulu. Ebu-Musa je odabrao hrabre i iskusne ljude, dobre plivače, koji su se s lahkoćom kretali kroz vodu. Prvi iz skupine u kulu je izbio Abdullah ibn Mugaffel el-Muzenijj, r.a., za njim i ostali. Poubijali su stražare, preneražene njihovom pojavom, i otvorili kapije na koje su nagrnuli muslimani, spremni i naoštreni za borbu.

Hurmuzan se neko vrijeme uspijevao odupirati, i prije nego se povukao u zatvoreni i nepristupačni dio kule, ubio je El-Bera'a ibn Malika, r.a., i Medždže'eta ibn Sevra, r.a. Kada su ga pritijesnili sa svih strana, obratio se muslimanima:

"Imam tobolac sa stotinu strijela. Ako mi se bilo ko pokuša primaknuti, bit će pogođen. I kakva vam je korist od toga što ćete me zarobiti kad ubijem stotinu vaših ljudi?"

"Šta hoćeš?", pitali su ga.

On odgovori:

"Hoću garanciju, ako se predam da ćete me odvesti vašem halifi Omeru ibnul-Hattabu,

da mi on sudi."

Pristali su na to, a on je bacio luk i strijelu i predao se. Tako su ga vezanog odveli Omeru ibnul-Hattabu, r.a.

El-Bera' ibn Malik, r.a., pridružio se onome koga je volio, ko mu bijaše plemeniti uzor i uzvišeni primjer. Pridružio se Poslaniku i miljeniku Muhammedu, a.s., sretan što se ostvario njegov san - pogibija na Allahovom putu, za koju je kroz čitav život išao sa sloganom: "Allah i Džennet."

Allah, dž.š., smilovao se El-Bera'u ibn Maliku.

IJAD IBN GANM, R.A.

عياض بن غنم رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Ime mu je Ijad, sin je Ganmov, a on je sin Zuhejrov, a on Ebi Šeddadov, a on Rebi'in, a on Hilalov, a on Vuhejbov, a on Dabbeov, a on El-Harisov. El-Haris je sin Fehra el-Kurešijja el-Fehrijja. Bio je amidžić povjerenika ummeta - Ebu-Ubejdea ibnul-Džerraha, r.a.

OSOBENOSTI

Ijad ibn Ganm potiče iz ugledne kurejšijske porodice u Meki. Njegov otac Ganm ibn Zuhejr el-Fehrijj bio je jedan od kurejšijskih trgovaca i poglavara Meke, po svom ugledu i gospodstvu odgovarao je Benu-Abdul-Muttalibu, Benu-Abduš-Šemsu, Benu-Džahšu i drugim poznatim mekelijskim starješinama. Ijad je odrastao u blagostanju. Posjedovao je obilan imetak, imao je i svoje robove kao sluge. Kurejšije su ga cijenile i uvijek svečano dočekivale, ukazujući poštovanje njemu i njegovome ocu. Ijad je bio obrazovana ličnost.

Vrijeme je provodio u lovu, jahanju, pribavljanju i izradi oružja. U životu mu nije ništa manjkalo - svi njegovi zahtijevi bili su udovoljeni i sve njegove želje ispunjene. Među svijetom je bio poznat po svojoj inteligenciji i pronicljivosti. Mirno i staloženo je posmatrao ljude, proučavao ih je pokušavajući prodrijeti u njihovu psihu. Odatle bi često izraslo prijateljstvo s tim ljudima.

Imao je nadimak "Opskrbnik putnika namjernika", jer je hranio i pomagao prijatelje prilikom putovanja kada bi im ponestalo opskrbe. Zbog njegove velikodušnosti i primjernog ahlaka Ibn-Kajs je zabilježio sljedeće stihove:

"Ijad, ko taj Ijad od Ganma bijaše?
To je onaj kog ljudi najviše volješe."

Bio je srednjega rasta, čvrste građe, izraženih mišića, nježne tamne puti, okrugla lica, krupnih očiju, imao je gustu kosu koju je često knio.

PRIMANJE ISLAMA

Ijad ibn Ganm je pokasno primio islam, kao i većina velikana Kurejšija. Njegov ulazak u islam nije bio lahak. Bio je gospodin kome su se pokoravali i bio je cijenjen u svojoj familiji, pa je od samog početka islama uključen u mušričku kampanju protiv islamske misije. Učestvovao je u borbama protiv Poslanika, a.s., i muslimana na Bedru, Uhudu i Hendeku kao žestok borac.

Poslije Bitke na Hendeku Ijad je počeo razmišljati o Allahovom Poslaniku, a.s. Primijetio je njegovu ustrajnost i iskrenost u dostavljanju Objave i širenju islama, uprkos svim tegobama i nedaćama koje su ga pratile. Dobro je poznavao Muhammeda, a.s., poštivao ga i cijenio, znao je njegove vrline, njegovu povjerljivost, iskrenost, čistotu i čednost duše.

Jednoga dana Ijad ibn Ganm je u tajnosti izašao iz Meke i otišao u Medinu gdje se susreo sa Resulullahom, a.s., i pred njim objavio svoj islam. Poslije nekog vremena napustio je Meku i nastanio se u Medini. Priključio se muslimanskome džematu i našao zaštitu i utočište pod zastavom Muhammeda, a.s. Time je uvršten među hrabre ashabe muhadžire. Tu se posvetio izučavanju Kur'ana i učenju vjere.

ŠUTLJIVI MUDŽAHID

Ijad, r.a., naselio se u Medini. Nakon određenog vremena Božiji Poslanik, a.s., odlučio je ići u Meku, hodočastiti Mesdžidul-haram i obaviti umru. Bilo je to šeste godine po Hidžri. S njim je bio i Ijad ibn Ganm, r.a.

Učestvovao je u svim pohodima i ratovima koje je vodio Poslanik, a.s., u to vrijeme. Prilikom osvajanja Meke Ijad, r.a., predvidio je jedan od muslimanskih odreda. Odlučio se za borbu u kojoj će ili pobijediti ili biti šehid. Na dan Hunejna Ijad je bio nepokolebljiv i ustrajan, zajedno sa ostalim muslimanima, kada su iznenadili Benu-Hevazin u dolini Hunejna. Zahvaljujući Allahu, dž.š., Koji je njemu i ostalim muslimanima podario ustrajnost, ostvarena je pobjeda. U borbi i opkoljavanju plemena Benu-Sekif u Taifu proveo je mnogo vremena.

Poslanik, a.s., preselio je svome Gospodaru, a naslijedio ga je Ebu-Bekr, r.a., u doba kada su se pojedina arapska plemena počela odmetati od islama. Stanovnici Meke i Medine i pojedina beduinska plemena čvrsto su čuvali svoju vjeru. Muslimani su, sa spremnošću da daju svoje živote, bili okupljeni oko Ebu-Bekra, r.a., koji ih je predvodio u borbi protiv odmetnika.

Ijad, r.a., priključio se vojsci Halida ibn el-Velida, r.a., i učestovao u najvećoj bici protiv

odmetnika Musejleme ibn Habiba el-Kezzaba, plemena Benu-Hanife i nekih susjednih plemena. Opremio je veliku vojsku sa više od četrdeset hiljada vojnika. Poslije pobjede koja je pripala muslimanima u Bici na El-Jemami i smaknuća Musejleme, Ijad je kao vođa odreda bio zadužen da ide na sjever prema Iraku radi dokrajčivanja pobune nekih arapskih plemena. Stigao je do mjesta El-'Irad, između En-Nebadža i Hidžaza, i presudio pobunjenicima. Tamo je ostao sve do nove naredbe za pokret.

DEVMETUL-DŽENDEL

Poslije stabiliziranja situacije na Arapskom poluotoku i ponovnog ujedinjenja stanovnika pod okriljem islama, jedan vitez islama vodio je vojsku u raznolike i pojedinačne napade na iračka područja. Borio se i zadobijao veliki ratni plijen. Bio je to El-Musenna ibn Haris eš-Šejbani, r.a., koji je želio da muslimani krenu u osvajanje Iraka i širenje dini-islama u njemu, kako bi ukinuli perzijski utjecaj na tom području. El-Musenna je pisao halifi, tražeći pojačanje i zvaničnu dozvolu za pohod. Napisao je: "Ako mi pošalješ pojačanje, čut ćeš za to. Arapi će se svi meni priključiti i Allah, dž.š., ponizit će mnogobošce. Još da ti kažem, stranci nas se boje, strahuju i bježe od nas."

Složio se halifa Ebu-Bekr, r.a., sa mišljenjem El-Musenne, te je izradio plan za osvajanje Iraka pomoću dvije skupine vojske.

Jedna će krenuti sa istoka u pravcu sjevera, prema mjestu El-Hiri. Osvajanje bi vodio Halid ibnul-Velid, r.a., koji je uspješno okončao borbe sa lažovom Musejlemom i njegovim pristalicama; druga skupina išla bi sa zapada u pravcu sjevera pod vođstvom Ijada ibn Ganma, r.a., i također, osvajala područja, kako bi se nakon toga srela sa Halidovom vojskom u mjestu El-Hira.

Ova operacija imala je za cilj prikliještiti neprijatelja.

Halifa posla poruku za brzi pokret:

"Zaista, Allah, dž.š., ti je pomogao, pa kreni ka Iraku i počni od morske luke gdje su žitelji Sinda i Hinda. Napreduj dok ne sretneš Ijada."

Slično je napisao i Ijadu ibn Ganmu, r.a., koji se nalazio u mjestu El-'Irad:

"Idi dok ne dođeš do mjesta El-Mesih, počni od njega, zatim odozgo uđi u Irak i napreduj dok ne sretneš Halida. Onome ko želi da se vrati iz pohoda dozvolite, ne tjerajte nikoga silom. Požurite ka El-Hiri, ko od vas prvi dođe do nje, on je vođa ostalima. Kada se sastanete u El-Hiri i kad provalite tvrđavu Perzijanca i budete sigurni da nećete biti napadnuti iz pozadine, neka jedan od vas pomogne muslimanima i ovom drugom. A taj drugi neka navali na Allahove i vaše neprijatelje od stanovnika Perzije, na njihove kuće i centar njihove snage - El-Medain. Borite se, ustrajno im se suprotsavljajući i tražite pomoć od Allaha, dž.š.. Bojte se Allaha, dž.š., i dajite prednost ahiretu nad dunjalukom, pa ćete ih dobiti zajedno.

Nemojte izabrati dunjaluk, pa će vam i on biti oduzet. Čuvajte se svega na šta vas je Allah, dž.š., upozorio. Klonite se grijeha i požurite sa teobom; čuvajte se ustrajnosti u grijesima i odgađanja teobe...”

Halifa nije želio da u osvajanju Iraka učestvuje ijedan musliman pod prisilom, želio je samo dobrovoljce. Ijad je dostavio svojim vojnicima halifine naredbe, a isto to je uradio i Halid. Ko je od vojnika želio da se vrati svojoj kući bilo mu je dozvoljeno, pa se veliki broj vojnika razišao, a vojska se umanjila i znatno oslabila. Isto se desilo i sa Halidovom skupinom. Zato su oni tražili od halife da ih pomogne dobrovoljcima iz Medine. Halifa je zadužio El-Ka’ka’a ibn Amra et-Temima, r.a., da se priključi muslimanskoj vojsci. Halila Abda ibn Avfa el-Humerija, r.a., zadržao je da se priključi vojsci Ijada ibn Ganma, r.a. Zatim je napisao Ijadu i Halidu:

“Okupite one koji su se borili protiv odmetnika od vjere i one koji su ostali postojani u islamu nakon Allahova Poslanika, a.s. Neka se s vama nikako ne bore oni koji su se bili odmetnuli od vjere, sve dok o njima ne donesem odluku.“

Krenuo je Halid ibn el-Velid, r.a., na čelu svoje vojske i nizao pobjedonosne akcije, a za njim je bila vojska od osamnaest hiljada mudžahida. Ijad ibn Ganm, r.a., krenuo je prema Devmetul-Džendelu, kao prvom osvojenom mjestu nakon što se uputio prema El-Mesihu, na osnovu halifine naredbe. Njegova je vojska imala dvije hiljade mudžahida.

Devmetul-Džendel bio je izgrađen grad, nalazio se između Medine, Damaska i Kufe. Bio je zaštićen izuzetnim utvrđenjem i u njemu je bio dvorac Es-Samuela ibn Adija, zvanog Marid. Ijad ibn Ganm, r.a., smatrao je da je zauzimanje ovog grada ključna stvar kako bi se nastavilo dalje osvajanje. Ovaj grad, koji se nalazio na sjeveru Arapskoga poluotoka, na raskrsnici tri puta, je bio izvor opasnosti za muslimane koji bi se uputili u osvajanje područja Iraka i Šama.

Stanovnici Devmetul-Džendela saznali su za pohod muslimanske vojske, pa se sakupio veliki broj Arapa kršćana koji su bili pod zaštitom nearapa, sa namjerom da odbiju muslimane. Kada je Ijad stigao u Devmetul-Džendel, ponudio im je jednu od tri solucije:

- da uđu u vjeru islam; bit će muslimani i odnosit će se prema njima kao što se odnose i prema svim muslimanima;
- da predaju grad mirnim putem i da plaćaju džizju;
- ili borba!

Stanovnici Devmetul-Džendela izabrali su treće - borbu. Pozatvarali su vrata i utvrdili se u gradu. Ijad je raspodijelio svoje snage oko grada i opkolio ga. Pokušali su provaliti u grad, ali je bio izuzetno utvrđen pa im to nije uspjelo. Jedna grupa vojske je neprimjetno napustila grad i uz pomoć Arapa susjeda, okružila i napala jedan dio muslimanske vojske. Ijad i njegova vojska našli su se u teškoj poziciji. Držali su opkoljen grad, a bili su u nemogućnosti izvesti pokret zbog toga što je jedan dio njihove vojske pao u okruženje. Više puta povela

se bitka između muslimana i njihovih neprijatelja. Na kraju su obje vojske postale iscrpljene i izmorene. Halifa je poslao Velida ibn Ukbeta, r.a., sa grupom mudžahida da pomogne Ijadu. Kada je on došao i našao muslimane u tako teškom položaju, rekao je Ijadu: “Dobra je ideja u nekim okolnostima bolja od mnogobrojne vojske. Pošalji nekog po Halida i zatraži pomoć.”

Halid ibnul-Velid, r.a., u periodu od oko sedam mjeseci uspio je osvojiti veći dio iračke oblasti. U njegove je ruke pala El-Hira kao i mnogi drugi izgrađeni gradovi i utvrđenja. Ijad je smatrao mjerodavnim mišljenje Velida ibn Ukbe, r.a., pa je poslao po Halida, tražeći od njega pomoć u pojačanju. Kada je izaslanik stigao do Halida, on je upravo završavao Bitku Ajnu Temr. Perzijanci u njoj ostadoše poraženi. Halid je napisao kratko Ijadu:

“Od Halida Ijadu... Uskoro će ti doći konjica vitezova sa teškim sabljama. Dolazit će ti odred za odredom.”

Halid, r.a., uputio se ka Devmetul-Džendelu. Kad njeni stanovnici saznadoše da on dolazi, prekinuše obruč koji su bili postavili nad dijelom muslimanske vojske i vratiše se u utvrđenje grada.

Plemena koja su bila u napadu na Devmetul-Džendel jesu: Kelb i Behra, koja je predvodio Vadiatul-Kelbi, s njima je bio ibn Vebre ibn Rumanus iz plemena Dadžaim koje je predvodio Ibn- Hadrežan i dijelovi plemena Gassan, zatim pleme Tenuh, koje je predvodio ibn El-Ejhem.

Halid ibn el-Velid, r.a., u saglasnosti sa Ijadom ibn Ganmom, r.a., izradio je plan koji je podrazumijevao napad na grad sa dvije strane. Podijelili su svoje snage u skladu s tim planom. Mnoštvo perzijskih boraca u gradu Devmetul-Džendelu obmanulo ih je, pa izađoše iz svojih utvrđenja u borbu sa muslimanima. Povela se strahovita borba. Halid je uspio dokrajčiti i uništiti neprijateljsku vojsku koja je izašla pred njega. Isto je tako i Ijad uspio poraziti one koji su izašli pred njega. Neprijatelji su pobjegli u tvrđavu, a muslimani su ih slijedili, provalili su vrata tvrđave i ušli u Devmetul-Dženedel. Tu se zarobi ogroman ratni plijen.

OSVAJAČ POLUOTOKA

Poslije Bitke na El-Kadisijji i pada El-Medaina, situacija se stabilizira u vidu primirja između muslimana i nemuslimana. Muslimani su imali razrađen plan za prodor u perzijske gradove i dalja osvajanja.

Sedamnaeste godine po Hidžri, Perzijanci su počeli praviti smetnje i nanositi štetu muslimanima. Podsticali su njihove trgovačke zastupnike Arape kršćane na Poluotoku, da zlostavljaju i napadaju tamošnje stanovništvo. Poluotok je prostran, nalazi se na sjeveru Iraka, proteže se od rijeke Tigris na istoku do rijeke Eufrat na jugu i zapadu. Kroz ta područja tekle su mnoge pritoke Tigrisa i Eufrata, kao što su rijeke El-Habur i Es-Sersar. Na tim pritokama građene su tvrđave i veliki gradovi. Iza toga, prema sjeveru proteže se pustinja, sve do oblasti Šama. Stanovnici Poluotoka bili su Arapi iz plemena Ijad, Taglib i En-Nimr.

Nakon učestalih provokacija koje su činili muslimanima, halifa odluči zaustaviti njihove aktivnosti pa posla pismo S'adu ibn Ebi-Vekkasu, r.a., koji je bio u Kufi, naređujući mu pokret sa islamskom vojskom u pravcu Poluotoka i sa različitih strana. Odredi vojske bili su ovako raspoređeni:

- odred usmjeren prema Er-Rikai na čijem čelu je bio Suhejl ibn Adijj, r.a.;
- odred usmjeren prema Nisibehu, a zatim Hiranu i Er-Rahi na čijem čelu je bio Abdullah ibn Utban, r.a.,;
- odred vojske koja se treba uputiti prema zapadu Poluotoka, plemenima Rebi'a i Tenuh na čijem čelu je El-Velid ibn Ukbe, r.a.

Vođa cjelokupne vojske bio je Ijad ibn Ganm, r.a.

Spremljeni odredi islamske vojske i njihove vođe krenuše u svome pravcu s određenim ciljevima. Ijad i komanda bili su u sredini Poluotoka. Odatle je slao uputstva i bio u stalnoj vezi s njima. Suhejl ibn Adijj uputio se prvi prema Er-Rikai i opkolio je. Njeni stanovnici okupili su se i zaključiše da nisu spremni za rat sa muslimanima. Poslali su izaslanika, tražeći od Ijada sporazum u vidu izdvajanja džizje. Ijad je podržao Suhejla da napravi sporazum, što je ovaj i učinio nakon čega su im se otvorila vrata grada. Istovremeno, Ijad je napisao garanciju o sigurnosti njegovim stanovnicima koja je ovako glasila:

"U Ime Allaha, Milostivog, Samilosnog"

"Ovo je garancija Ijada ibn Ganma stanovnicima Er-Rikae sačinjena na dan kada su muslimani ušli u grad. Garantiram sigurnost vaših života, imetaka i bogomolja. Grad neće biti rušen niti nastanjivan dok budete davali džizju. Ne činite izdajstvo. Na vama je da ne gradite nove crkve i samostane. Nemojte da se čuje zvonjava crkvenih zvona i ne ističite javno krstove i kipove. Allah, dž.š., jeste svjedok, a On je dovoljan kao svjedok."

Garanciju je ovjerio svojim pečatom.

Abdullah ibn Utban, r.a., uputio se u Nisibeh. Išao je kraj Tigrisa dok nije stigao do grada, a zatim ga je opkolio. Njegovi stanovnici znali su kakva im opasnost prijeti ukoliko se upuste u borbu sa muslimanima. Zato su poslali svog izaslanika do Ijada, tražeći sporazum, na šta je on Abdullahu dostavio naredbu da prihvati sporazum.

Nakon toga, Ijad, r.a., ujedini vojske i uputi se prema mjestu Hiran. Nakon što ga je opkolio, njegovi stanovnici otvoriše grad mirnim putem uz sporazum o davanju džizje. Potom Ijad ode prema Er-Ruhi, jednom velikom utvrđenom gradu. Samo što su se muslimani približili mjestu Er-Ruha, stanovnici ih dočekaše kišom strijela, a zatim izađe vojska da ratuje protiv muslimana. Odvi se manji sukob u kome nevjernici doživješe poraz. Ipak su se uspjeli vratiti do grada i zaključati njegova vrata, spasivši tako vlastite živote. Nakon toga, Ijad, r.a., poslao im je izaslanika da im ponudi sporazum koji se sastojao u ponudi da otvore vrata grada i pristanu na izdvajanje džizje. Napisao je:

“U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog“

“Ovo je garancija Ijada ibn Ganma velikanima Er-Ruhaa. Ako mi otvorite vrata grada i pristanete izdvajati džizju u vrijednosti jednog dinara i dvadeset kilograma pšenice po čovjeku, bit će spašeni i sigurni vaši životi, vaši imeci i oni koji su sa vama. Na vama je da upućujete zalutale putnike namjernike, da popravljate i obnavljate mostove i puteve i da dajete iskrene i korisne savjete muslimanima. Allah, dž.š., jeste svjedok, a On je dovoljan kao svjedok.”

Stanovnici Er-Ruhaa prihvatili su sporazum nakon što su osjetili snagu i moć muslimana. Otvorili su vrata grada pa im je Ijad, r.a., napisao ugovor o sigurnosti u kome stoji:

“U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog“

“Ovo je garancija Ijada ibn Ganma, i muslimana s njim, stanovnicima Er-Ruhaa. Zaista, ja jemčim sigurnost njihovih života i njihovih imetaka, i njihovog potomstva, i njihovih žena, i njihovih gradova i njihovih poljoprivrednih bogatstava - ukoliko budu izvršavali svoje obaveze koje ih slijeduju. Naše je pravo kod njih da popravljaju naše mostove i da upućuju naše zalutale putnike. Allah, dž.š., jeste svjedok, Njegovi meleki i muslimani.“

Ijad, r.a., učinio je mjesto Er-Ruhaa centralnom komandom za dalja osvajanja gradova i tvrđava Poluotoka.

Uslijedio je niz blistavih osvajanja pod rukovodstvom Ijada ibn Ganma, r.a. Osvojio je Semisat, grad na desnoj obali rijeke. Zatim je osvojio Sindžar i Mejafarkajn u Dijaru Bekru, području u današnjoj Turskoj, zatim Surudž, Raskif, Džisr Minbedž, tvrđave Kufrutusu i Muridiu. Nije ostao nijedan grad niti selo na čitavom Poluotoku a da nije osvojen sporazumom na džizju ili silom.

Pohodi na Poluotoku bili su jedni od lakših među pohodima muslimanskih osvajanja. O njima je Ijad, r.a., sastavio pjesmu u kojoj kaže:

"Ko će svijetu prenijet' haber,
i narodu što u Himsu i oko njega bješe.
Pobjednici časni tada, slobodu im darivaše.
Plemeniti, hrabri borci,
to je svita čestita.
Prenesi ti haber svakom
ko te za njih upita.
Pobjediše kraljeve moćne,
i zulum tada prestade.
Nema rata ehlu Šama
Za njih mir tad nastade.

NAMJESNIK ŠAMA

Nakon što je Ijad ibn Ganm, r.a., završio osvajanje čitavog poluotoka, njegov amidžić Ebu-Ubejde ibn el-Džerrah, r.a., pisao je halifi Omeru, r.a., tražeći Ijada sebi. Tako je Ijad prešao u vojsku Ebu-Ubejdea, u Šam. Krajem sedamnaeste godine po Hidžri, na području Šama, Palestine i Basre raširila se opasna kuga poznata pod imenom "Kuga amvas". Od nje na ahiret preseli velik broj muslimanskih vođa i mudžahida. Pošto je Ebu-Ubejde osjetio da mu se približio edžel, postavio je svoga amidžića Ijada ibn Ganma na mjesto namjesnika Šama.

Nakon smrti Ebu-Ubejdea, halifa je ostavio Ijada kao namjesnika rekavši: "Ja ne mijenjam vođu kojeg je postavio Ebu-Ubejde."

PRESELJENJE NA AHIRET

Ijad ibn Ganm, r.a., ostao je u Šamu do kraja svog namjesništva. Zatim se vratio u Medinu da proživi svoje posljednje dane života, povučeno i u ibadetu i razmišljanju... u džamiji Božijeg Poslanika, a.s.

U dvadesetoj godini po Hidžri veliki junak preselio je na ahiret u svojoj šezdesetoj godini života. Ukopan je u Medini.

Neka se Allah, dž.š., smiluje Ijadu ibn Ganmu, šutljivom mudžahidu, osvajaču Poluootoka.

SUMAME IBN USAL, R.A.

ثمامة بن أثال رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Sumame, sin je Usalov, a on En-Nu'manov, a on Meslemin, a on Ubejdov, a on Sa'lebin, a on Jerbu'a, a on Ed-Duelov, a on Sa'lebin, a on Hanifin, a on sin Luhejma el-Hanefijja. Bio je jedan od poglavara plemena Benu-Hanife u El-Jemami.

LIČNOST

Prije islama Sumame je bio samovoljna osoba surovoga srca i čvrstih stavova. Kada bi naumio uraditi određeno djelo, on bi ga izvršio bez razmišljanja i bez obzira kakve bile posljedice. Bio je poglavar u svome narodu, navikao da ga ljudi slušaju i da izvršavaju što im naredi, bez rasprave i pitanja. Kao što je bio izuzetno iskren prema svom božanstvu - kipu, koji je obožavao prinoseći mu žrtve, isto tako je jako volio posjećivati Ka'bu u periodima hadža i umre. Izražavao je potpunu odanost kipovima i obožavao ih je potpunom iskrenošću i odanošću. Po prirodi imao je čisto vjerovanje i uvjerenje.

Bio je ljutit i brzo bi pao u depresiju kada bi neko od ljudi povrijedio njegovo mišljenje, za koje je čvrsto smatrao da je ispravno.

Naučio je borilačke vještine: jahanje i rukovanje oružjem i bio slavan junak, viđan na položajima i u bitkama, koji je zadavao strah konjanicima. Ljudi su računali da je bio učesnik hiljadu okršaja.

Bio je visokoga stasa, popunjenoga tijela, snažnih mišića, nosio je dugu i nježnu kosu, koju je puštao do ramena. Crnoput, orlovskoga nosa, upalih očiju, oštroga pogleda, više je šutio nego govorio. Kada bi govorio, glas mu je bio miran i dubok, i imao je prizvuk naredbe energičnosti.

RESULULLAHOV, A.S., NEPRIJATELJ

Ljutnja Sumame ibn Usala dostigla je vrhunac kada je čuo za ime Muhammeda ibn Abdullaha, r.a., i za njegov poziv u vjeru islam i obožavanje Jednog Jedinog Boga, a odbacivanje mnogoboštva i krivovjerstva i obožavanja kipova i idola. Svoja je božanstva smatrao svetim i trudio se da "zadobije njihovu milost".

Nije dopuštao nikome, bez obzira ko bio, da ruši staro vjerovanje na kome su ga odgojili njegovi djedovi. Isto tako, želio je svoje sinove odgojiti na osnovama toga vjerovanja. Zato je poveo žestoku kampanju protiv Božijeg Poslanika, a.s., i svakog muslimana koji je slijedio njegovu vjeru. Tražio je muslimane, zarobljavao ih, vrijeđao ih, potcjenjivao i zlostavljao, čak i ubijao. Na to ga je, bez razumnog rezonovanja, podsticala njegova surova priroda koja je bila toliko jaka da nije poznavala granice neprijateljstva i mržnje, bez obzira na cijenu i kobne posljedice koje su mogle proizići iz njih.

Riješio je ubiti Allahovoga Poslanika, a.s., i mnogo puta pokušao ostvariti svoju nakanu. Nekoliko je puta probao da ga presretne i zarobi, a kada mu to nije pošlo za rukom, počeo je drskim jezikom vrijeđati i psovati Resulullaha, a.s. Na to je podsticao i suplemenike, zabranjujući im da slušaju njegov govor.

Neprijateljstvo Sumame ibn Usala prema Poslaniku, a.s., bilo je žestoko i bez mjere. Nastojao je skupiti sve informacije o Resulullahu, a.s., i saznati časna muslimanska imena, onih koji su slijedili njegovu Poslanicu, kako bi ih poslije vrijeđao i zlostavljao. Zbog toga je zaslužio da u vrijeme nevjerstva nosi nadimak "Poslanikov dušman". Odabrani Poslanik, a.s., poslao mu je pismo pozivajući ga u islam, kao što je poslao i drugim poglavarima na Arapskom poluotoku, ali ga je Sumame odbio, a svoju krutost, inat i zabludu još više povećao.

Jednog dana Allahov Poslanik, a.s., poslao je po svome ashabu El-'Alau ibnul-Hadremiju pismo sa pozivom u islam El-Munziru ibn Savau, koji je boravio u Bahrejnu. Munzir se odazvao pozivu, a El-'Ala, nakon obavljenog zadatka, krenuo je nazad u Medinu. U povratku je prolazio pored granice El-Jemame, zemlje plemena Benu-Hanife, a u društvu s njim je putovao njegov amidžić Amir ibn Seleme. Sumame je saznao za njih, presreo ih je na putu i upitao El-'Alaa:

"Jesi li ti Muhammedov izaslanik?"

"Jesam", odgovorio mu je El-'Ala.

"E nećeš nikada stići do njega!", reče Sumame i nasrnu na njega.

Tada se umiješao El-'Alaov amidžić i zaustavio Sumamu. Zagalamio je na njega i rekao mu:

"Šta je s tobom?! Pusti čovjeka neka ide na miru."

Sumame je nevoljno poslušao njegov govor i pustio El-'Alaa da nastavi svoj put,

zaprijetivši njemu i Allahovom Poslaniku, a.s., i obasuvši ih pogrdnim riječima.

Kada je El-'Ala stigao u Medinu, Resulullahu, a.s., ispričao je događaj koji mu se desio sa Sumamom ibn Usalom, dok je prolazio kraj njihovog mjesta, a Poslanik, a.s., uputio je poziv Sumami da dođe pred njim da kaže šta ima. Tada je zamolio Allaha, dž.š., sljedećom dovom: “Gospodaru moj, uputi Amira ibn Selemu i podaj mi u ruke Sumamu.”

PRIMANJE ISLAMA

Nakon određenog vremena Sumame se uputio u Meku da obavi umru, učini tavaf oko Ka’be i prinese žrtve kipovima. Stigao je do uzvišenja nadomak Medine gdje se zatekla muslimanska izvidnica. Ova je izvidnica obilazila oko Medine i sprečavala ulazak svakom strancu, dok ne budu sigurni u njega i dok ne saznaju razlog njegovoga dolaska. Sumami su spriječili nastavak puta jer nije naveo nikakvo objašnjenje ni razlog dolaska u Medinu. Zarobili su ga i otišli s njim u Medinu, a nisu ni znali koga su zarobili. Kada su stigli do mesdžida, svezali su ga za neki stup i otišli obavijestiti Poslanika, a.s., za njegov slučaj. Sumame je tu ostao do jutra. Kada je Resulullah, a.s., došao u mesdžid, vidio je Sumamu onako svezanog za stup. Odmah ga je prepoznao. Poznavao ga je od slučaja kada ga je samo jednom prilikom pokušao ubiti. Upitao je ashabe:

“Da li znate koga ste zarobili?”

Rekli su: “Ne, ne znamo.”

“Ovo je Sumame ibn Usal el-Hanefijj! Lijepo s njim postupajte.”

Allahov Poslanik, a.s., htio je da mu pokaže veličinu oprosta i tolerancije kada ima moć i priliku. Vratio se kući, a od ashaba je zatražio da Sumami nose hranu i piće. Naredio je da se muze njegova deva, ujutro i navečer, i da se mlijeko nosi Sumami.

Sumame je osjetio da se prema njemu naročito lijepo odnose, a posebno Resulullah, a.s., koji mu je jednom prilikom prišao i upitao ga:

“Kako si Sumame?”

On mu odgovori:

“Dobro mi je.., Muhammede, ako hoćeš da me ubiješ, imaš pravo na to. Ako mi se smiluješ, zahvalan sam ti na tome.”

Poslanik, a.s., ostavio ga je tako dva dana i naredio da mu redovno donose hranu i mlijeko. Nakon toga, Resulullah, a.s., otišao je do Sumame i ponovo ga upitao:

“Kako si Sumame?”

“Nemam ništa osim onoga što sam ti ranije spomenuo. Ako hoćeš da me ubiješ, imaš pravo na to. Ako mi se smiluješ, zahvalan sam ti na tome. Ako hoćeš imetak, traži, dobit ćeš koliko želiš”, reče Sumame.

Isti razgovor između njih dvojice se ponovi i naredna dva dana. Nakon toga je Allahov

Poslanik, a.s., rekao ashabima da ga odvežu i puste na slobodu. Sumame je od mesdžida otišao u predgrađe Medine gdje se nalazio izvor vode. Na njemu se oprao i očistio, a zatim se vratio u mesdžid. Božiji Poslanik, a.s., još je uvijek sjedio sa svojim ashabima. Sumame je stao ispred njega i jakim glasom, da su ga svi prisutni mogli čuti, rekao: “Svjedočim da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik.”

Zatim je sjeo ispred Allahovog Poslanika, a.s., i rekao: “O Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, niko mi od tebe nije bio mrži na Zemlji, pa si mi postao najdraže stvorenje. I tako mi Allaha, nije mi bilo mrže vjere od tvoje, pa mi je tvoja vjera postala najdraža. I tako mi Allaha, nije mi bilo mržega grada od tvoga grada, pa mi je postao tvoj grad najdraži.”

Sumame je spomenuo da je prethodno ubijao muslimane i da duguje njihovu krvarinu. Rekao je, obraćajući se Poslaniku:

“Zlostavljao sam tvoje ashabe, pa kako da im to nadoknadim?”

Resulullah, a.s., odgovori mu:

“O Sumame, nema prijekora za tebe. Zaista, islam briše ono što je bilo prije njega.”

Božiji Poslanik, a.s., želio je smiriti Sumamino srce, pa ga je obavijestio o nagradi koja ga čeka u islamu. To je Sumamu posebno obradovalo pa je uzvratio:

“O Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, nanijet ću mušricima mnogo veće gubitke nego što sam ih nanio tvojim ashabima. Svoj život i svoju sablju podredit ću islamu zajedno sa onim koji žele pomoći tebe i tvoju vjeru... Allahov Poslaniče, zaista mi se tvoja jahalica svidjela, a volio bih obaviti umru, pa šta misliš, da mi je daš?”

“Uzmi je i obavi umru, ali prema Allahovu zakonu i vjeri Njegovog Poslanika”, odgovori mu Resulullah, a.s.

Zatim ga je podučio propisima obreda umre. Sumame, a.s., bio je sav ustreptao i ushićen od ovako velikodušnog oprosta. Otišao je na umru citirajući stihove:

Poželjeh ja šutnju,
sebi ja samoću odabrah,
al' dobrota Poslanika
nadu meni povrati.
Zahvalu mu kazah srcem
što mi slobodu podari
jer oštrica mača snažnoga
umalo me ne udari.

PRVA TELBIJA[49]

Sljedećeg se dana Sumame, r.a., spremio, uzjahao svoju jahalicu i uputio prema Meki da izvrši obrede umre po Allahovom zakonu.

Do tada, niko od muslimana nije se usudio obaviti obrede umre i hadža onako kako to islam propisuje.

Sumame je bio inadžijske naravi i čvrst u svojim namjerama. Otišao je do Ka'be i svojim krupnim i visokim glasom, čiji je eho počeo odzvanjati po trgovima i ulicama Meke, učio telbiju: "Lebbejke Allahumme lebbejk...", "Odazivam Ti se, Gospodaru, odazivam. Odazivam Ti se, Ti sudruga nemaš, odazivam Ti se. Zaista, samo Tebi pripada svaka hvala, kod Tebe su blagodati i vlast. Ti nemaš u tome sudruga, odazivam Ti se."

Sumame, r.a., bio je prvi musliman po dolasku islama koji je javno proučio telbiju. Bilo je to prvo javno učenje telbije u islamu, a Sumami je pripala čast da je prvi prouči. Njegovo učenje telbije čuli su i velikaši plemena Kurejš. Glas je dolazio iz Harema i to ih uznemiri i uplaši, misleći da je Muhammed ibn Abdullah, a.s., nasilno ušao u Meku. Požurili su do Ka'be i tamo zatekli visokog odvažnog čovjeka kako tavafi i glasno uči telbiju. Taj prizor ih izbezumi tako da svaki od njih pomisli da ubije "toga ludaka" koji je napustio svoju vjeru.

Okupili su se oko njega spremnih sablji, držeći koplja i strijele, ali Sumame, r.a., na to nije obraćao pažnju, već je i dalje obavljao svoj ibadet. Jedan čovjek isuka sablju da ga njome udari, ali ga drugi, prepoznavši čovjeka koji kruži oko Ka'be, spriječi i povika: "Stani! Zar ne znaš ko je on!? On je Sumame ibn Usal, kralj El-Jemame. Tako mi Boga, ako mu nanesete ikakvu štetu, njegov narod će nas prestati snadbjevati hranom i tako ćemo pomrijeti od gladi."

Kada je Sumame završio sa tavafom, počeli su ga ismijavati i izrugivati mu se. Jedan od prisutnih reče mu:

"O Sumame, šta je s tobom? Zar si poludio i ostavio svoju vjeru i vjeru svojih očeva?"

Sumame mu odgovori:

"Tako mi Allaha, nisam poludio nego slijedim najbolju vjeru na Zemlji. Slijedim Allahovu vjeru, slijedim vjeru Muhammedovu."

Mekelije su veoma grubo postupili prema njemu; psovali su ga, grdili i upućivali mu teške i uvredljive riječi. Sumamu je žestoko naljutio njihov odnos prema njemu pa im reče: "Kunem se Gospodarom ove Kuće, nakon što se vratim u El-Jemamu, neće vam pristići ni zrno pšenice, sve dok ne bude svaki od vas slijedio vjeru Muhammedovu."

Kada je stigao u El-Jemamu, Sumame je naredio zaustavljanje isporuke hrane za Meku. Njegovi sljedbenici uradili su kako im je naredio i ubrzo Kurejšije počeše osjećati posljedice ove zabrane. Trgovci su sve više podizali cijene robe i namirnica. Val skupoće je zahvatio

Meku i teško stanje je naoštrilo ljude da su bili spremni ubijati se međusobno.

Kurejšijske su vođe tada uvidjele da je jedini izlaz zatražiti pomoć od Muhammeda, a.s., koji je mogao posredovati da se dozvoli isporuka robe i hrane za Meku. Napisali su pismo Poslaniku, a.s., u kome je stajalo:

“Poznajemo te kao onoga koji održava rodbinske veze i koji druge na to podstiče. Sumame ibn Usal spriječio je da nam stiže hrana iz El-Jemame i to nas je dovelo u nesnošljivo teško stanje. Pa, ako bi napisao pismo Sumami da nam pošalje ono što nam je potrebno - to bi nam bilo dovoljno?”

Allahov Poslanik, a.s., odabrani samilosni Allahov rob, udovoljio je njihovom zahtjevu; naredio je da se napiše pismo Sumami da isporučuje potrebnu hranu i robu Meki, što je ovaj i učinio.

ČVRSTA VJERA

Sumame, r.a., živio je među svojim narodom, naređivao dobro i odvraćao od zla, udjeljivao sirotinji i mirio ljude. Islam je njegovu narav učinio lijepom i podučio ga najboljem ahlaku. Ljudi su ga takvoga voljeli i vrijedio je kao poglavar koji zaslužuje da mu se pokorava.

Za vrijeme Poslanika, a.s., u El-Jemami pojavio se lažni poslanik koji je bio iz Sumaminog naroda. To je bio Musejlema ibn Habib, poznat kao Musejlema el-Kezzab - lažac. Tvrdio je da je on Božiji poslanik. Počeo je zavoditi ljude svojim čarolijama i prevarama ne bi li tako napustili islam i priključili se njemu. Tvrdio je da mu dolazi Božija objava i da mu se objavljuje nebeski govor. Veliki broj ljudi mu je povjerovao i počeo ga slijediti, smatrajući da je on poslanik. Musejlema je tražio od Allahovog Poslanika, a.s., da s njim podijeli vlast, a Resulullah je odbio to njegovo traženje, dostavivši mu da je on jedan najobičniji lažov i prevarant.

Pošto je Musejlema postao vrlo opasan, Allahov Poslanik, a.s., poslao je Furata ibn el-Adželija, r.a., da ga ubije, kako bi zaštitio ljude od njegovog sihra[50], zla i varanja. Sumame, r.a., nije mogao ubiti Musejlemu zbog velike lične zaštite koju mu je pružao njegov narod, okupljen oko njega i pod prisegom njemu na vjernost.

Nakon što je Allahov Poslanik, a.s., preselio svome Uzvišenom Gospodaru, pojedini Arapi, iz različitih povoda, počeli su izlaziti iz Allahove vjere i slijediti poslanike-lažljivce i varalice. Kod nekih se bila povratila džahilijetska-neznabožačka plemenska pristrasnost, a neki su odbili davati zekat u Bejtul-mal. Halifa Ebu-Bekr, r.a., odlučno i čvrsto suprotstavio se odmetnicima, tako da im je uspio presuditi i ugušiti njihovo odbijanje davanja zekata.

Većina članova plemena Benu-Hanife bila se priključila Musejlemi-lašcu, tvrdeći da njemu pripada vlast nad Arapskim poluotokom.

Sumame ibn Usal, r.a., učvrstio se u islamu i pokušavao je svaku neupućenu osobu

uputiti na pravi put i okrenuti jedinoj ispravnoj Allahovoj vjeri. Svome je narodu govorio: “O pripadnici plemena Benu-Hanife, čuvajte se mračnih zabludjelih postupaka, u njima nema dobra. Zaista, ko ih se prihvati, Allah, dž.š., propisao mu je nesreću i iskušenje!?” I govorio je još: “Ne mogu se sastati dva poslanika u isto vrijeme niti neko ko bi sa poslanikom zajedno učestvovao u poslanstvu.”

Većina ljudi iz njegova plemena otkazali su mu poslušnost i pristupili sljedbenicima Musejleme-lašca.

Ebu-Bekr, r.a., poslao je nekoliko odreda islamske vojske i na čelu svakog odreda postavio zapovjednika. Poslao ih je u različite krajeve Arapskoga poluotoka radi suzbijanja narastajućeg odmetništva.

El-’Ala ibnul-Hadremi, r.a., bio je zadužen da, kao zapovjednik, povede vojsku u Bahrejn i presudi pokretu odmetništva El-Hatma i onima koji su bili sa njima iz plemena Rebi’a.

Kada je Sumame, r.a., saznao za njegovo zaduženje, odlučio je da i on ide s njim, da napusti svoj narod i El-Jemamu i pridruži se povorci mudžahida na Allahovom putu. Kada je napuštao svoj narod, rekao im je: “Tako mi Allaha, dž.š., ja ne želim biti sa onima koji su zalutali. Zaista će ih Allah, dž.š., kazniti nesrećom koju oni neće moći ni otkloniti ni podnijeti. Nemojte da zaostajemo za El-Hadremijem (tj. za odredom njegovih mudžahida), znamo šta oni žele, oni su prošli pored nas i ne vidim drugog rješenja nego da krenemo za njima, na Allahovom putu. Pa ko želi od vas neka se priključi.”

Priključivanje Sumame i njegove grupe vojsci El-’Alaa ibnul-Hadremija, r.a., bilo je od velikog i presudnog značaja za suzbijanje El-Hatmovog pokreta. U redove njegovog plemena Rebi’e uvukla se panika kada su čuli za priključivanje muslimana iz plemena Benu-Hanife povorci mudžahida tako da su muslimani uspjeli uništiti njihov pokret odmetništva. El-Hatm se izvukao i pobjegao sa bojnoga polja, međutim, muslimani su lašca uspjeli stići i presuditi mu smrću.

PRESELJENJE NA AHIRET

Nakon što je ubijen El-Hatm i suzbijeno otpadništvo i pobuna plemena Rebi'a, El-'Ala, r.a., počeo je sa podjelom velikoga ratnog plijena muslimanima, izdvajajući propisanu petinu u Bejtul-mal.

Jedan od mudžahida zaplijenio je raskošno odijelo koje je nosio El-Hatm, obukao ga i otišao u njemu među svoje drugove. Odijelo je bilo izuzetno lijepo i kad ga je Sumame, r.a., vidio, mnogo mu se dopalo. Kupio ga je i obukao i u njemu se vratio u Bahrejn. Kada su ga vidjeli El-Hatmovi podanici, nisu imali šta drugo pomisliti nego da je on ubio El-Hatma. Nagrnuli su na Sumamu, r.a., okružili ga i počeli se prepirati s njim:

"Ti si ubio Hatma!?"

Sumame, r.a., odgovorio je:

"Ne, nisam ga ja ubio nego sam kupio njegovo odijelo iz ratnoga plijena."

Razjarena masa nije mu povjerovala, nasrnuli su na njega udarajući ga svojim sabljama i kopljima dok ga nisu ubili.

Tako je Sumame, vraćajući se iz džihada na Allahovom putu, ubijen i preselio svome Plemenitom Gospodaru.

Neka se Allah, dž.š., smiluje Sumami ibn Usalu, čistom muslimanu, čvrstom vjerniku i junaku.

MEDŽZE'ET IBN SEVR, R.A.

مجزءة بن ثور رضي الله عنه

IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Medžze'et, sin je Sevrov, a on Ufejrov, a on Zuhejrov, a on Ka'bov, a on Amrov, a on Es-Sedusa es-Sedusijja. Nosio je nadimak Ebu-Šekik.

OSOBENOSTI

Medžze'et ibn Sevr, hrabri vitez, izrazite muškosti, bijaše poglavar svoga plemena Bekr ibn Vail. Odrastao je u kući koja je bila plemensko nasljeđe od djeda.

Njegovo pleme postavljalo se neutralno u ratu i u slučajevima plemenskih nesuglasica. Prilikom nenadanih upada Perzijanaca u istočne krajeve Arapskoga poluotoka, njegovo je pleme preuzimalo generalno vođstvo, što su ostala plemena priznavala i poštovala.

Medžze'et je bio visokoga stasa, pomršav, vitkoga tijela, suhonjava lica, tamnosmeđe puti, crne kovrdžave kose. Bio je mišićav, brzih pokreta, oštrouman i blag. Vlastiti je stav zauzimao nakon dugog razmišljanja i mnogostrukih analiza i kad bi postigao određeno uvjerenje.

Zbog svog položaja bio je u potrebi da poznaje rukovanje oružjem i da nauči ratne vještine. Bio je poznat kao ljubitelj mora i vrstan plivač. More mu je bilo poput mejdana, koristio ga je i iz njega vadio njegovo blago. Poznavao je i pustinju, hodio je po njenim ravnicama, jahao i lovio. Ponekad bi bio u predvodnici karavana koji su putovali iz Perzije i Iraka u pravcu Jemena. Od drugih se razlikovao po svojoj snazi u podnošenju nevolja i po saburu na neugodnostima i teškoćama u plemenu; imao je mogućnost izvježbati se.

PRELAZAK NA ISLAM

Situacija u njegovom plemenu i geografski položaj njegova obitavalištva bili su razlozi kašnjenja njegovog islama, a kada ga je prihvatio, prednjačio je među drugima.

Pleme Bekr ibn Vail poticalo je iz Adnanove porodice iz koje je poticao i Poslanik, a.s. To je bila porodica Mudar. Od plemena Bekr ibn Vail odvojilo se pleme Benu-Abdul-Kajs i ujedinilo se sa plemenima Rebi'a ibn Adnan, Benu-Zehel, Benu-Hanife, Šejban i Adžel. Porodica i potomci plemena Bekr ibn Vail nastanjivali su područje Bahrejna, El-Jemame, južnog Iraka i dijelove Arapskog zaljeva i arapske delte. Arapska plemena u tom dijelu bila su izložena perzijskim napadima i provociranjima, bila su pod vlašću El-Menazira. U to vrijeme poglavari arapskih plemena sarađivali su sa Perzijancima, zbog čega stanovnici toga područja nisu ulazili u islam sve do devete godine po Hidžri. Ta je godina nazvana "Godina delegacija", zbog mnoštva delegacija koje su dolazile u Medinu da daju prisegu Poslaniku, a.s.

Prvo od plemena koje je dalo prisegu Resulullahu, a.s., bilo je pleme Abdul-Kajs, čiju je delegaciju vodio El-Džarud, a iz kojeg su amidže plemena Bekr ibn Vail. Kada su se sastali sa Poslanikom, a.s., i kada im je on predstavio islam, El-Džarud je pitao:

"Ja sam slijedio svoju vjeru, ali je ostavljam da bih tebe slijedio, pa da li mi ti garantuješ vjeru?"

Poslanik, a.s., mu odgovori:

"Da! Garantujem da te je Allah, dž.š., uputio u bolju vjeru od one u kojoj si bio.

Tada El-Džarud i njegovi drugovi prihvatiše islam. Poslije njih islam prihvati i delegacija plemena Benu-Hanife i među njima njihov vođa Sumame ibn Esal. Nakon prihvatanja islama njihovih amidžića i komšija, i delegacija plemena Bekr ibn Vail prihvati dini-islam, a Muhammeda, a.s., kao Poslanika. Na čelu plemena bio je Medžze'et ibn Sevr. Poslije prihvatanja islama on je još više učvrstio svoju ulogu poglavara.

ČVRSTO VJEROVANJE

Nakon toga, učvrstila se veza između Medžze'et el-'Alaa ibn el-Hadremija, r.a., koji je Poslanikovom, a.s., naredbom postavljen za namjesnika u Bahrejnu.

Drugog rebiul-evela jedanaeste hidžretske godine, preselio je na ahiret Poslanik, a.s. Otišao je svome Uzvišenom Gospodaru, a hilafet je preuzeo Ebu-Bekr es-Siddik, r.a. Počele su pristizati vijesti, iz raznih dijelova Arapskoga polutoka, da su se Arapi počeli odmetati od islama, neki od njih slijedili su samozvane poslanike-lašce, kao što je Musejlema ibn Habib el-Kezzab, Esved el-Ansi i drugi. Neki su opet, odbijali davanje zekata,

koji su davali za vrijeme Poslanika, a.s. Tome se Ebu-Bekr, r.a., suprotstavio svom silom. Izabrao je jedanaest vođa i poslao ih u razne dijelove Arapskoga polutoka da u korijenu uguše otpadništvo i da povrate ljude na pravi put. Vođe su bili:

- Halid ibn Velid, r.a., koji je poslan Tulejhatu ibn Huvejlidu iz plemena Benu-Esed i onima koji su sklopili savez i koji su im se priključili iz plemena Tajj, Abs i Zibjan. Zatim, Maliku ibn Nuvejriji, vođi otpadnika plemena Benu-Temim;
- Ikrime ibn Ebu-Džehl, r.a., poslan je Musejlemi el-Kezzabu u El-Jemamu;
- Šurahbil ibn Hasne, r.a., poslan je iza Ikrima;
- Tarife ibn Hadžiz, r.a., poslan je plemenu Beni-Selim i onima koji su sa njima iz plemena Hevazin;
- Amr ibnul-'As, r.a., poslan je plemenima Kuda'a, Vedi'a i Haris;
- Halid ibn Seid, r.a., prema Šamu;
- El-'Ala ibnul-Hadremijj, r.a., u Bahrejn;
- Huzejfe ibn Muhsin el-Galefani, r.a., poslan je u Dubau u Oman;
- Arfedže ibn Hersem, r.a., poslan je stanovnicima Mehre;
- El-Muhadžir ibn Ebi Umejje, r.a., poslan je El-Esvedu el-Ansu u Sanu', a nakon toga u Hadremevt;
- Suvejd ibn Mukarrin, r.a., poslan je Tuhametu u Jemen.

Vođe pojedinih plemena ostale su u islamu uprkos odmetanju prvaka plemena. Najviše odmetnika bilo je u plemenu Bekr ibn Vail, oni su lutali i tumarali razjedinjeni dok nisu stali uz Musejlemu el-Kezzaba, u jeku svoje plemenske džahilijetske pristranosti i zabluđenosti.

El-Džarud je izašao pred pleme Abdul-Kajs, upozoravajući ih da su izabrali pogrešan i mračan put, put kojim idu zalutali. Sumame ibn Esal suprotstavio se plemenu Benu-Hanife, odvraćajući ih od slijeđenja Musejleme el-Kezzaba. Pokušavali su ih urazumiti u koliki su grijeh zapali.

Što se tiče Medžze'eta, r.a., on se priključio El-'Alau ibnul-Hadremijju, r.a., stavljajući sebe i one koji su s njim iz plemena Bekr ibn Vail, u službu muslimanske vojske, pomažući im u borbi protiv El-Hatma, vođe otpadnika. Njemu se priključio i Sumame ibn Esal sa grupom iz plemena Benu-Hanife i Kajs ibn Asim, sa grupom iz plemena Temim.

Kada je El-'Ala s vojskom prodro u Bahrejn, goneći El-Hatma, pobojao se da ga s leđa ne napadne pleme Bekr ibn Vail koje je u tom mjestu imalo mnogobrojnu vojsku pa se udružio sa Medžze'etom ibn Sevrom i njegovom grupom. Nakon kratkog vremena stigle su im vijesti da se pleme Bekr ibn Vail vratilo islamu i Allahovim naredbama. El-'Ala , r.a., je, potom, zaobišao El-Hatma, a Medžze'et, r.a., rukovodio je lijevim krilom njegove vojske. Napredovali su tako sve dok nisu smaknuli El-Hatma i otpadnike vratili pod okrilje islama.

DOBROVOLJAC KOJI PRITIČE U POMOĆ

Kad se odmetništvo dokrajčilo i situacija smirila, Ebu Bekr, r.a., uputio je dio muslimanske vojske prema Iraku i Perziji, radi njihova osvajanja.

Medžze'et ibn Sevr, r.a., priključio se vojsci Utbeta ibn Gazvana, r.a., koji je bio smješten u Basri. Tu je bilo polazište islamske vojske za osvajanje preostalih dijelova Iraka i Perzije.

Za vrijeme Emirul-mu'minina Omera ibnul-Hattaba, r.a., namjesnik nad Bahrejnom bio je El-'Ala ibnul-Hadremijj, r.a. Halifa je bio upoznat da muslimani nisu završili potrebne pripreme za borbu na moru, a također je znao ogromnu želju El-'Alaa da plovi morem i da se bori protiv Perzijanaca. Zato mu je zabranio ratovanje na moru.

Međutim, El-'Ala , r.a., prekršio je naredbu halife Omera ibnul-Hattaba, r.a., i pozvao muslimane iz Bahrejna u pohod u osvajanje i proširenje islama u Perziji. Spremio je vojsku bez dozvole halife. Podijelio je na tri skupine, a na čelo svake postavio hrabre odabrane mudžahide: El-Džaruda ibnul-Mualla iz plemena Abdul-Kajs, Sivara ibn Hemmama i Huvejlida ibn Munzira ibn Savija, r.a. On je bio prvi komandant.

Otisnuli su se morem i plovili dok nisu došli u blizinu grada Istahr, gdje su se usidrili. Perzijanskom je vojskom rukovodio Herbezeh, bili su dobro opremljeni i dobro su poznavali taj teren. Napali su muslimane i nanijeli im velike gubitke u ljudstvu. Tu su ubijena i dvojica velikih vođa mudžahida: El-Džarud, r.a., i Es-Sevr, r.a. Iznenađeni, muslimani probaše probiti put do Basre, ali ih perzijska vojska iz grada Istahr presrete i opkoli. Muslimani tu padoše u opsadu, bez hrane, našli su se u smrtnoj opasnosti od gladi.

Kad je Vođa pravovjernih čuo šta je uradio El-'Ala ibnul-Hadremijj, srdit zbog onog što je El-'Ala uradio, napisao je pismo Utbetu ibn Gazvanu, koji je bio u Basri i naredio mu da požuri u pomoć opkoljenim muslimanima. Napisao je:

“El-'Ala ibnul-Hadremijj poveo je muslimansku vojsku na Perzijance bez moga dopuštenja, kao da time nije želio Allahu, dž.š., udovoljiti. Bojim se za njih da neće biti pomognuti od Svevišnjeg i da će posrnuti. Pošalji grupu mudžahida da im pomognu prije nego što bude kasno.”

Utbe je zatim sabrao vojsku i izdao prva naređenja o pokretu. Tražio je dobrovoljce za ovaj posebni zadatak kako bi pomogli svojoj braći. Odmah su se prijavili odabrani vitezovi među kojima: Asim ibn Amr, Arfedže ibn Herseme, Huzejfe ibn Muhsin, Medžze'et ibn Sevr, Nehar ibnul-Haris, Et-Terdžuman i El-Husajn ibn Ebu el-Hurr, El-Ahnef ibn Kajs, Sa'd ibn Ebu el-Ardža', Abdurrahman ibn Sehl i Sa'sa' ibn Muavija, r.a. Pod njihovim vođstvom skupilo se dvanaest hiljada mudžahida.

Poslije proučavanja reljefa tog područja koji je bio kamenit i gudurav, vođa islamske

vojske odlučio je da putuju na mazgama; one su brže od kamila, a brzina je tada bila sudbonosno bitna.

Krenula je islamska vojska pod komandom Sebre ibn Ebi-Ruhma, r.a. Držali su se obalnog puta sve dok nisu stigli do mjesta gdje su bili blokirani muslimani i njihov vođa Halid ibnul-Munzir, r.a. Tu se odigra oštra i teška bitka između muslimanske i velike perzijske vojske, sastavljene od medžusija pod vođstvom Šehreka. U početku su Perzijanci bili čvrsto utvrđeni na svojim položajima. Muslimani popuniše i uvezaše svoje redove i počeše ih složno napadati. Medžze'et ibn Sevr, r.a., komandovao je lijevim krilom muslimanske vojske, nadirao je sve dok Perzijance nije primorao na bijeg iz bitke. Dvije sastavljene skupine muslimanske vojske potom su se vratile u Basru.

JUNAK TUSTURA

Nakon toga, Medžze'et ibn Sevr, r.a., dokazani junak islamske vojske, priključio se Ebu-Musi el-Eš'ariji, r.a., koji je bio namjesnik halife Omera, r.a., u Basri. Ono što je učinio Medžze'et ibn Sevr sa svojim drugovima, i što je dalo novi pravac historiji, bilo je na dan osvojenja perzijskog grada Tustura. Pošto su zauzeli nekoliko gradova, muslimani su sklopili mir sa Hurmuzanom, Jezdedžirdovim namjesnikom za to područje. Jezdedžird je počeo dizati svoj narod, opremao ih je i bodrio da konačno otjeraju Arape na Arapski poluotok i da povrate u svoje ruke Irak i Es-Sevad. Slao je pisma u kojima je, između ostalog, stajalo:

"O narode Perzije, zadovoljni ste što ste izgubili od Arapa Es-Sevad, Džaluli i El-Ehvaz, a oni neće biti zadovoljni s tim sve dok vas ne istjeraju iz vaše zemlje i vaših domova."

Perzijanci su se počeli skupljati u velikom broju i pripremati se za pohod ka Tusturu.

Ibn-Batuta, historičar i putopisac, ovako je opisao grad Tustur: "Veliki, miran i blistav grad, u njemu su prekrasne bašče, zeleni vrtovi i bogati trgovi. Tu su i stare građevine između kojih protiče rijeka Azrak."

Za ogromne pripreme Perzijanaca saznao je Omer ibnul-Hattab, r.a. Napisao je Sa'du ibn Ebi-Vekkasu, r.a., koji je boravio u Kufi da odmah pošalje mnogobrojnu vojsku na čelu sa En-Nu'manom ibn Mukarrinom, r.a., a sa svojim odredima vojske da ga prate: Suvejd ibn Mukrin el-Muzeni, Abdullah ibn Zis Sehmejn i Džerir ibn Abdullah el-Bedželi, r.a., putem El-Ehvaza, gdje se nalazio Hurmuzan. Istu naredbu je uputio i Ebu-Musau el-Eš'ariji, r.a., koji je bio u Basri; da za vojskovođu postavi Sehla ibnul-Adijja, a da uvrsti i El-Beraa ibn Malika, Asima ibn Amra, Medžze'eta ibn Sevra, Ka'ba ibn Sevra, Arfedža ibn Hersemu, Huzejfu ibn Muhsina, Abdurrahmana ibn Sehla i El-Husajna ibnul-Ma'beda, r.a. Kada se sretnu dvije vojske: vojska iz Basre i Kufe, glavni zapovjednik bit će Ebu-Sebre ibn Ebu-Ruhm, r.a.

Primirje između muslimana i Hurmuzana trajalo je sve dok se on nije odazvao Jezderdžidovom pozivu, prestao davati džizju i prekinuo primirje. Hurmuzan je počeo napadati muslimane prevarom, računajući na siguran dolazak Perzijanaca i medžusija koji se trebaju skupiti u Tusturu. Tako je radio dok En-Nu'man ibn Mukarrin, r.a., sa svojom vojskom, nije sreo Hurmuzana u Irbiku. Tu se odigrala brza i odlučujuća bitka nakon koje se nevjernička vojska povukla u Tustur, utvrdila se i blokirala sve ulaze. Muslimani su okružili Tustur, držali su ih u opsadi nekoliko mjeseci i u tom vremenu su se odigrale mnoge bitke. U njima se pokazalo junaštvo Medžze'eta ibn Sevra, r.a., i El-Bera' ibn Malika, r.a., tako da su njih dvojica u toku bitaka ubili svaki po stotinjak Perzijanaca, a da sami nisu zadobili ni ogrebotine.

Muslimani su znali vojnu sposobnost Medžze'eta, njegovu spretnost u napadu i znanje ratnih varki i to su visoko cijenili. Njegovo ime zadavalo je strah neprijateljskoj vojsci, a rasplamsavalo je ushićenje među muslimanima. U tim okršajima muslimani su izgubili mnogo boraca, njihova je snaga počela slabiti zbog dugog boravka oko Tustura, pa su se okupili oko El-Bera'a ibn Malika, r.a. Spomenuli su mu riječi Allahovog Poslanika, r.a.: "Možda, neko raščupan i prašnjav, kome niko ne pridaje pažnju, ako bi se zakleo Allahom na nešto, On bi mu ispunio zakletvu. Od njih je El-Bera' ibn Malik."

Zatražili su od njega da uputi Allahu, dž.š., dovu za bržu pobjedu:

"O El-Bera'a, zakuni se Gospodarom."

El-Bera'a reče:

"Preklinjem Te, Gospodaru, podari nam pobjedu nad njima, a mene sastavi sa Tvojim Poslanikom."

Dugotrajna opsada Tustura nanijela je teške posljedice i među redovima perzijske vojske. Jedan je njihov vojnik vjerovao muslimanima i odlučio ih uputiti na prolaz kako bi ušli u grad i spasili narod od Hurmuzanovog zla i njega samog, koji je ubio svog starijeg brata kako bi se dočepao bogatstva. Stao je na vrh ograde i strijelom bacio pismo prema muslimanima. U pismu je stajalo: "Vama vjerujem i od vas povjerenje očekujem. Upućujem vas na prolaz kako biste ušli i zauzeli grad."

Kada je pismo došlo do Ebu-Muse, r.a., i kada ga je pročitao, napisao je poruku tom čovjeku i tražio da njegov odgovor baci na isto mjesto kao i prvi put.

Prošlo je nekoliko sati dok u muslimanske ruke nije dospjelo novo pismo u kome se kaže: "Stiglo mi je vaše obećanje, a mi smo poglavari naroda. Hurmuzan je ubio svog brata, prisvojio njegovo bogatstvo i porodicu, a namjerava i meni učiniti zlo. Želim sačuvati sebe i svoju porodicu. Navalite ispusnim kanalom vode i sigurno ćete osvojiti grad."

Tako je Ebu-Musa el-Eš'ari, r.a., skupio svoju vojsku da bi izabrao najhrabrije za izvršenje ove akcije. Odlučio je da vojnici plivaju kroz ispust dok ne dođu u grad. Prijavio se veliki broj vojnika iz Basre koji su znali plivati: Amir ibn Abdul-Kajs, Ka'b ibn Sur, Medžze'et ibn Sevr, Haseke el-Hanzalijj, r.a. Također se prijavio veliki broj vojnika iz Kufe: Suvejd ibnul-Mes'ab, Verka ibnul-Haris, Bišr ibn Rebi'a, Nafi' ibn Zejd el-Hamirijj, Abdullah ibn Bišir

el-Hilalij, r.a.

Grupa se skupila kod gradskog vodenog ispusta. Bilo ih je tristo šezdeset. Medžze’et ibn Sevr, r.a., bio je vođa prve grupe. Plivali su dok nisu ušli u grad, ali nisu mogli ući svi već samo njih osamdeset četiri. Kada su se skupili u unutrašnjosti grada, u jedan glas su povikali tekbire: “Allah je najveći! Allahu pripada zahvala! Mi smo pobjednici!” Isukali su sablje i počeli ubijati stražare kapija koji su bili toliko iznenađeni da su stajali ukočeni poput svijeća.

Kada je Hurmuzan čuo da su muslimani ušli u grad, pokušao je uvezati redove svoje vojske. Međutim, mudžahidi su uspjeli da otvore gradska vrata pred kojima je čekala spremna muslimanska vojska. Odigrala se žestoka bitka, po putevima i oko kuća Tustura, u kojoj Perzijanci pretrpješe poraz sa dosta ubijenih i ranjenih.

Hurmuzan je želio ubiti najhrabrije. Prišao je s leđa i nasrnuo na El-Beraa ibn Malika, r.a., i ubio ga je mačem. Zatim je uzeo luk i strijelu i ispalio na Medžze’eta ibn Sevra, r.a., i on pade kao šehid. Muslimani su ih prepoznali, zamotali su njihova čista tijela u neku odjeću i stavili ih po strani, da bi ih poslije ukopali kako dolikuje velikim junacima šehidima.

Hurmuzan je pregovarao sa muslimanima, pristao je da im se preda pod uslovom da ga sprovedu do halife Omera ibnul-Hattaba, r.a., kako bi mu on presudio.

SUĐENJE HURMUZANU

Vijest o pogibiji Medžze’eta ibn Sevra, r.a., i El-Beraa ibn Malika, r.a., halifu jako rastuži. Doveli su mu Hurmuzana po dogovoru, da mu on presudi. Poraženi kralj predao mu je svoje raskošno odijelo sa zlatnim nitima, a na nogama je ostavio čizme, ukrašene dijamantima i dragim kamenjem. Muslimani rekoše halifi:

“Ovo je kralj El-Ehvaza, pa pričaj s njim.”

Omer ga pogleda i reče:

“Ne, sve dok s njega ne bude skinut sav nakit.”

Kada su skinuli sve ukrase s njega i obukli ga u grubo laneno odijelo, Omer reče:

“E Hurmuzane, kako vidiš ovaj poraz i ovu Allahovu odredbu?”

Hurmuzan reče:

“Omere, Allah je bio sa nama u džahilijetu pa smo vas pobjeđivali, sada je s vama i vi ste pobijedili nas.”

“Vi ste nas pobjeđivali i razjedinjavali dok smo bili u džahilijetu, a koja je tvoja isprika o vašoj borbi poslije toga?”, upita halifa.

“Plašim se da me nećeš ubiti prije nego li ti kažem!?”

Omer mu reče:

“Ne boj se!”

Zatim je Hurmuzan zatražio vode, a kad mu je donesoše u običnoj posudi, on reče:

“Kada bih umro od žeđi ne bih se napio iz ovoga.”

Donijeli su mu potom posudu koja mu je odgovarala, a njemu zadrhtaše ruke pa reče:

“Bojim se da neću biti ubijen dok pijem vodu.”

Omer mu reče:

“Ne boj se sve dok ne popiješ.”

Hurmuzan proli vodu na zemlju, a Omer reče:

“Donesite mu vode, ne ubijte ga, dok je žedan.”

Hurmuzan reče:

“Voda mi nije potrebna, samo sam htio da se osiguram njome.”

Začudi Omera kakvu sigurnost on vidi u vodi, pa mu reče:

“Ja ću te ubiti!”

Hurmuzan odgovori:

“Ti si me zaštitio!”

“Slagao si.”

U tom trenutku Enes ibn Malik, koji je pratio suđenje, progovori:

“Istinu je rekao, o Emirul-mu’minine. Zaista si ga zaštitio.”

Enes ibn Malik, r.a., bio je brat El-Bera’a, r.a., koga je Hurmuzan ubio u Tusturu, ali uprkos tome, on je istinito posvjedočio, spašavajuću ubicu smrti. Rasrđen, Omer mu reče:

“Teško tebi, o Enese! Zar štitiš ubicu Medžze’eta i El-Beraa? Allaha mi, ili ćeš mi dati obrazloženje, ili ću te kazniti.”

“Rekao si: ‘...Ne boj se dok me ne obavijestiš‘, i rekao si: ‘Ne boj se dok ne popiješ.’”

To su potvrdili i prisutni, pa se Omer približi Hurmuzanu i reče:

“Nadmudrio si me. Allaha mi, neće me niko više nadmudriti osim musliman.”

Tada Hurmuzan reče:

“Tvrdim da je samo Allah Bog i da je Muhammed Njegov Poslanik.”

Tako je Hurmuzan ušao u islam kad je vidio pravednost i istinitost islamske vjere. Ostao je u Medini nakon što mu halifa dodijeli mjesečno primanje.

POGLAVAR PLEMENA

Poslije Medžze'etove, r.a., pogibije, Ebu Musa el-Eš'ari, r.a., predao je vođstvo plemena Bekr ibn Vail u ruke Halidu ibn Ja'meru es-Sedusijju, r.a.

U doba halife Osmana, r.a., koji je puno volio Medžze'eta i poštivao njegovo visoko mjesto kod muslimana zbog velikih zasluga koje je učinio za islam, njegovog sina Šekika ibn Medžze'eta ibn Sevra odredi poglavarom plemena.

Neka se Allah, dž.š., smiluje Medžze'etu ibn Sevru, ustrajnom vjerniku, mudžahidu, šehidu.

ABDULLAH IBN AMR IBN HARAM EBU-DŽABIR, R.A.

عبد الله بن عمرو بن حرام أبو جابر رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Abdullah, sin je Amrov, a on Haramov, a on S'alebov, a on K'abov, a on Ganemov, a on Selemov, a on S'adov, a on Alijev, a on Esedov, a on Saridov, a on Jezidov, a on Džušemov, a on Hazredža el-Ensarija el-Hazredžija Selemija. Nadimak mu je bio Ebu-Džabir.

Abdullah ibn Amr bješe lijepa duha i čistih misli i ponašanja. Bio je sklon šutnji i smiren kad razmišlja. Imao je blagu narav i vedar nastup. Bio je voljen od ljudi jer je izbjegavao ono što im smeta. Nije o drugima loše govorio; u čitavom svom životu nije spomenuo nekoga po lošem u njegovom odsustvu. Bio je iskren s ljudima kao što je bio iskren prema samom sebi. Postupao je sa svojim narodom iskreno i s povjerenjem, daleko od laži i prevare i daleko od pretvaranja.

Ebu-Džabir je bio oštrouman, imao je duboke misli i brzo je razumijevao stvari. Zauzimao je stavove i donosio odluke koje su pokazivale veliku mudrost. Bio je srednje visine, vitak, hodao je sporo i imao spore pokrete. Bijele puti, dugog lica, ispupčenih jagodica i sitnih očiju. Knio je kosu i bradu.

STARJEŠINA

U mekanskom periodu, Allahov Poslanik, a.s., pozivao je ljude u vjeru, donoseći im radosne vijesti i pozivajući ih na obožavanje Jednog Jedinog Stvoritelja. Za vrijeme hadža, Allahov Poslanik, a.s., se kod Akabe sreo sa nekim ljudima i pitao ih:

“Ko ste vi?”

“Grupa iz Hazredža”, odgovorili su oni.

“Vi ste zaštitnici jevreja?!”

Odgovorili su:

“Da.”

Upitao ih je:

“Hoćete li malo sjesti da porazgovaramo?”, odgovorili su:

“Hoćemo.”

Pozvao ih je vjerovanju u Allaha, dž.š., govorio im je o islamu i poslije svega proučio im nekoliko ajeta iz Kur’ana. Hazredžlije su se sjetili priče medinskih jevreja o dolasku novog Allahovog Poslanika, za kojeg su govorili da će biti iz redova jevreja, međutim, kada su čuli Muhammedov, a.s., govor, znali su da je on očekivani Poslanik. “Ljudi, tako nam Allaha, on je Poslanik kojim su nam jevreji prijetili, pa neka mu niko prije nas ne povjeruje”, govorili su jedni drugima, i zaista, odmah su povjerovali u njega. Rekli su: “Ostavili smo naš narod pri kojem ima toliko zla i neprijateljstva kao što nema ni pri jednom drugom narodu. Možda će ih Allah ujediniti i okupiti oko tebe. Mi ćemo otići i pozvati ih na tvoj put i upoznat ćemo ih sa ovom vjerom koju smo prihvatili. Ako Allah htjedne da ti povjeruju, neće biti niko jači od tebe.”

Napustili su ga, nakon što su ugovorili sljedeći sastanak idućeg hadža na istom mjestu. Bilo ih je šesterica: Es’ad ibn Zurare, Avf ibn Haris, Rafi’a ibn Malik Adžlan, Kutba ibn Amir ibn Ravad, Utbe ibn Amir ibn Haram i Džabir ibn Abdullah ibn ‘Ubejd.

Na slijedeći hadž, na Akabu je došlo dvanaest ljudi iz Hazredža i Evsa. Ovaj sastanak Allahova Poslanika, a.s., i Medinelija poznat je kao “Prva Akaba”. Tu su dali prisegu poput prisege žene.[51]

Od ‘Ubada ibn Samita prenosi se da je rekao: ”Bio sam među onima koji su bili na “Prvoj Akabi”. Bilo nas je dvanaest i položili smo prisegu poput prisege žena, a to je bilo prije nego što je propisan džihad. Dali smo prisegu da Allahu ne smatramo nikoga ravnim, da nećemo krasti i bludničiti, da nećemo svoju djecu ubijati, da nećemo lagati, da žene neće muževima tuđu djecu podmetati i da ni u čemu što je dobro nećemo poslušnost otkazati. Pa ko bude ovo izvršio-njemu je Džennet, a ko bude prekršio-on je prepušten Allahu, dž.š., ako bude htio da ih kazni, kaznit će ih, ili, ako bude htio da im oprosti, oprostit će im. Zatim smo

tražili od Resulullaha, a.s., da pošalje s nama nekoga ko će nas naučiti stvarima vjere, da uči Kur'an i da širi islam u Medini."

Allahov Poslanik, a.s., poslao je Mus'aba ibn 'Umejra koji je u kući Es'ada ibn Zurare napravio sastajalište. Abdullah ibn Haram bio je jedan od uglednika Beni-Selema od Beni-Hazredža. Oni koji su prešli na islam žarko su željeli da i njihovi prvaci pređu na islam, među kojima je bio i Ebu-Džabir. Na sastanku dogovorenom između Poslanika, a.s., i Medinelija, neki ljudi iz plemena Beni-Seleme tražili su da Abdullah ibn Amr ide s njima, tajeći od njega da su prešli na islam.

I tako su, Allahovom odredbom, na sastanak, kasnije nazvan "Druga Akaba", poveli i Ebu-Džabira.

Prenosi se od K'aba ibn Malika da je, opisujući kako je Ebu-Džabir prešao na islam, rekao: "Otišli smo na hadž, a prethodno smo se sa Allahovim Poslanikom dogovorili da se polovinom Bajrama nađemo na Akabi. Kada smo obavili hadž i kada je došla dogovorena noć, zovnuli smo Abdullaha ibn Amra, koji je bio jedan od naših plemića, i poveli ga sa sobom krijući to od naših saplemenika, mušrika. Rekli smo mu: "Ebu-Džabire, ti si poglavar i prvak, ne želimo da ostaneš kakav si danas - gorivo za džehenemsku vatru. Onda smo ga pozvali u islam, obavijestivši ga o našem sastanku sa Allahovim Poslanikom, a.s., na Akabi. Prešao je na islam i bio prisutan na sastanku na Akabi. Postao je poglavar."

Na sastanku je prisustvovalo sedamdeset tri čovjeka od ensarija i dvije žene. Allahovom Poslaniku, a.s., položili su prisegu na islam. Među njima je bio i Abbas ibn Hanzala koji je rekao:

"O Hazredžlije, znate li vi na šta se zaklinjete ovom čovjeku?"

Odgovorili su:

"Znamo", a on je rekao:

"Zaklinjete se na rat protiv svih ljudi - ako ćete, kada vam bude uništavan imetak i kada vaši plemeniti budu ubijani, ostaviti ga (islam), neka znate, Allaha mi, ako budete to uradili, bit će to sramota i na ovom i na onom svijetu. Ako mislite da ćete izvršiti ono što ste obećali i u slučaju da vaš imetak bude uništavan i da vaši plemići budu ubijani - prihvatite ga (islam) onda. Uistinu, to je dobro i na dunjaluku i na ahiretu."

"Prihvatamo ga, pa makar nam imetak bude uništavan i makar nam plemići budu ubijani", rekli su ensarije i upitali: "Šta nam je zauzvrat, Allahov Poslaniče, ako to budemo izvršili?"

Resulullah, a.s., reče:

"Džennet!"

"Pruži ruku, zaklinjemo se!"

Zakleli su se i položili prisegu na rat.[52] Zatim je Allahov Poslanik, a.s., tražio da izaberu dvanaest ljudi koji će biti predstavnici u njihovom narodu, a da Resulullah, a.s., bude odgovoran za muslimane, stanovnike Meke. Izabrali su dvanaest ljudi, poglavara od plemića

plemena Hazredž: Sa'da ibn Rebi'u, Es'ada ibn Zuraru, Abdullaha ibn Revahu, Rafi'a ibn Malika el-Adžlana, El-Berau ibn M'aruu, Abdullaha ibn Harama, Ubadea ibnus-Samita, S'ada ibn Ubadea ibn Dulejma i El-Munzira ibn Amra ibn Hunejsa. A iz plemena Evs: Usejda ibn Hudajra, S'ada ibn Hajsema i Ruf'au ibn Abdil-Munzira. Poslije izbora dvanaesterice predstavnika, Allahov Poslanik, a.s., rekao im je: "Vi ste jemci za vaš narod kao što su jemci bili Havarijuni Isau, sinu Merjeminom, a ja sam jemac za svoj narod." Rekli su: "Da."

ŠEHID

Bitka Bedr bila je prva bitka koju su muslimani, licem u lice, vodili s plemenom Kurejš. U njoj je pokazana veličanstvena hrabrost i visoka borbena spremnost muslimana. Muslimani su ovu bitku vodili u jedinstvenim i zbijenim safovima, sa srcima punim vjere na Allahovom, dž.š., putu. Njihov je cilj je bio jedno od dvoje: pobjeda ili šehadet.

Abdullah ibn Amr napredovao je na mejdanu bitke, ne prezajući od smrti. Isukao je sablju i ušao u mušričke redove ubijajući i ranjavajući koga je stigao od njih. S tekbirom na usnama i sa "La ilahe illallah" u srcu, veličajući Allaha, dž.š., i Njemu život predavši. Prašina bitke slegla se poslije velike pobjede koju su ostvarili muslimani. Kurejšije su ostavile leševe svojih junaka, glave kufra i širka, a među njima: Umeja ibn Halefa, Ebu-Džehla, Amra ibn Hakema, Hanzalu ibn Ebi-Sufjana, Utbeta ibn Rebi'u, Šejbu ibn Rebi'u, Ukbea ibn Ebi-Muajta i mnoge druge koji su zlostavljali Allahova Poslanika, a.s., i njegove ashabe dok su bili u Meki. Ubijeno je sedamdeset mušrika.

Kurejšije nisu mogli podnijeti teške gubitke i neočekivani poraz, niti zaboraviti ubijene očeve, braću i rodbinu koje su ostavili na Bedru. Ikrime ibn Džehl, Abd ibn Ebi Rabi'a i Safvan ibn Umeje bodrili su Mekelije na rat protiv Muhammeda ibn Abdullaha, pa su došli kod Ebu-Sufjana i tražili od njega da bude vođa novog napada na Allahovoga Poslanika, a.s.

Okupili su ljude i rekli im: "Kurejšije, Muhammed nam se opasno osvetio, ubio je naše najbolje ljude. Uložite imetak za ovaj pohod, moguće je da mu se osvetimo za ono što nam je uradio."

Ebu-Sufjan je pristao da povede osvetnički rat protiv Allahovoga Poslanika, a.s., i muslimana. Mobilizirao je robove Abesince, koji su bili njegove sluge. Također je napravio dogovor sa plemićima plemena Kenane i Tihame. S druge strane, u Meku su neprestano pristizali ratnici. Džubejr ibn Mut'im, kojem je na Bedru poginuo amidža Tu'ajm ibn 'Udej, pozvao je svoga abesinskog slugu Vahšija i rekao mu: "Ako ubiješ Hamzu ibn Abdul-Muttaliba, a zatim i Muhammeda, za moga amidžu Tuajma, slobodan si."

Ebu-Sufjanova žena, Hinda bint 'Utbe saznala je za Vahšija, te ga je pozvala sebi i rekla mu: "Sav moj imetak, sav nakit na mom tijelu, bit će tvoj ako ubiješ Hamzu."

Kada je završena priprema vojske, čitavo kurejšijsko pleme izašlo je iz Meke. Žene su išle iza vojske, kako bi bodrile ljude na rat i da im budu na umu ako oni izgube, da će pasti u ropstvo.

Allahov Poslanik, a.s., saznao je za spremu Kurejšija. Sastali su se muhadžiri i ensarije znajući da je pred njima težak okršaj. Resulullah, a.s., tražio je njihovo mišljenje o načinu suprotstavljanja kurejševičkoj vojsci, pa se javio Abdullah ibn Ebi-Selul i rekao: "Allahov Poslaniče, ostani u gradu... ne izlazi im u susret... Allaha mi, uvijek kada smo izašli da se suprotstavimo neprijatelju, izgubili smo, a kad god smo ostali i čekali na svojim položajima - pobijedili smo. Allahov Poslaniče, ako budu ostali, ostat će u najgorem stanju, a ako budu ušli, žene i djeca će ih kamenovati, a ako se budu vratili, vratit će se s neuspjehom - onako kako su i došli." Poslanikovo, a.s., mišljenje bilo je isto kao i mišljenje Abdullaha ibn Ebi-Selula.

Muslimani, koji su bili naoštreni za borbu, tražili su od Allahova Poslanika, a.s., da izađu iz grada u susret mušricima da ih ne bi neko optužio za strah i kukavičluk. Allahov Poslanik, a.s., ušao je u kuću i izašao obučen u ratnoj opremi. Kada su ga muslimani vidjeli, već su se bili pokajali što su ga nagovorili da uradi ono što ne voli, pa su rekli: "Allahov Poslaniče, mi smo te 'natjerali' na to[53], a nemamo pravo. Ako hoćeš, ostani (u Medini), i neka je Allahov blagoslov na tebe." "Ne priliči Poslaniku da stavi ratnu opremu, pa da je skine — prije nego se bude borio", odgovorio je Allahov Poslanik.

Allahov Poslanik, a.s., izašao je na čelu muslimanske vojske dok nisu stigli do jedne ravnice ispred brda Uhud. Rasporedio je snage po ravnici tako da je brdo ostalo iza njih, da ih štiti. Na brdu je ostavio pedeset ljudi, ponajboljih strijelaca, da čuvaju pozadinu muslimanske vojske. Naredio im je da ostanu na položajima i da ne napuštaju mjesto, ma kakav ishod bitke bio. U noći bitke Abdullah ibn Amr pozvao je svoga sina Džabira i rekao mu: "Nadam se da ću biti ubijen u ovoj bici. Možda budem prvi šehid. Allaha mi, ne ostaje za mnom meni niko draži od tebe i Allahovog Poslanika. Imam dug, pa ga vrati i dobro čuvaj svoju braću."

Kurejšije su dolazile i za njima velika vojska. Žene su išle iza vojske, udarale u bubnjeve i pjevale, da bi kod ljudi podigle moral i pojačale želju za borbom. Sufjanova žena Hinda bint 'Utbe pjevala je:

"Ako se vratite kao pobjednici,
mi ćemo vas zagrliti,
mi ćemo prostrijeti jastuke za vas.
Ako budete pobjegli, ostavit ćemo vas,
bit će to rastanak bez ljubavi."

Muslimani su žestoko napali mušrike, razbili su njihove redove i dirigovali situacijom. Među mušricima zavladalo je rasulo. Nazirala se pobjeda muslimana. Međutim, strijelci na

vrhu brda napustili su položaje kršeći naređenje Allahovoga Poslanika, a.s. Halid ibn Velid je pratio tok bitke. Kada su strijelci napustili položaje, vidio je rupu u muslimanskim redovima, te je napravio zaokret iza brda i došao muslimanima iza leđa. Muslimani su doživjeli poraz, a ova bitka je uzela probrane vjernike.

Prvi koji je pao kao šehid bio je Abdullah ibn Amr ibn Haram, r.a.

Po završetku bitke došla je Hinda[54] i uzela tijela svoga čovjeka i brata Abdullaha ibn Amra ibn Harama, s namjerom da ih ukopa u Medini. Tada je čula pozivača Allahovoga Poslanika, a.s., kako kaže: “Ukopajte ubijene na mjestu gdje su ubijeni”, pa je ostavila šehidska tijela na njihovim mjestima.

Allahov Poslanik, a.s., naredio je da se Amr ibn Džemuh i Abdullah ibn Amr ukopaju u istom mezaru, rekavši: “Ukopajte ih u jedan mezar, oni su bili odani prijatelji na dunjaluku.”

HLAD OD KRILA MELEKA

Porodica je počela oplakivati smrt Abdullaha ibn Amra. Allahov Poslanik, a.s., čuo ih je i rekao: “Plakali ili ne, meleki ga svojim krilima štite od sunca.”

Džabir ibn Abdullah bio je tužan zbog očeve smrti, zbog duga koji mu je otac ostavio. Prenosi se od Džabira da je rekao: “Allahov Poslanik, a.s., pogledao me je i rekao:

‘Zašto te vidim slomljenog i tužnog?’

Rekao sam mu:

‘Poslaniče, moj otac je ubijen. Ostavio mi je dug i porodicu.’

Allahov Poslanik, a.s., rekao mi je na to:

‘Kazat ću ti... nikada Allah, dž.š., nije govorio s ljudima bez zastora, a sa tvojim ocem je govorio i rekao mu:’ Moj robe, traži, Ja ću ti dati.’’

Abdullah je rekao: ‘Molim Te da me vratiš na dunjaluk, da budem ponovo ubijen.’[55] Allah, dž.š., odgovorio mu je: ‘Zaista, već sam prije rekao, niko neće biti vraćen na dunjaluk.’ Abdullah je rekao: ‘Allahu moj, obavijesti one koji su za mnom’, pa je objavio Allah, dž.š.: *‘Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovu putu izginuli. Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga.’”*[56]

Četrdeset godina nakon ubistva Abdullaha ibn Amra i Amra ibn Džemuha, bujica je odnijela zemlju sa njihovoga mezara. Ljudi su htjeli da prebace njihova tijela u novi mezar i kada su ih prebacivali, izgledali su kao da su umrli jučer.

EN-NU'MAN IBN MUKARRIN, R.A.

النعمان بن مقرن ﷺ

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Nu'man je sin Mukarrinov, a on Aizov, a on Hedžirov, a on Nasrov, a on Habešijev, a on K'abov, a on Abdul-Sevrov, a on Hedmov, a on Latimov, a on Osmanov, a on Amrov, a on Evsov, a on Tabiha el-Muzenija. Nosio je nadimak Ebu-Amr.

NJEGOVA LIČNOST

En-Nu'man ibn Mukarrin bijaše mudra, hrabra i preduzimljiva osoba. Allah, dž.š., podario mu je razboritost i jak razum, tako da nije ništa preduzimao dok to ne bi prvo dobro razmotrio i analizirao. Bio je velika srca, a podnio je goleme probleme i fitneluk sa rijetkom čvrstinom i hrabrošću kojom ga okiti iman.

En-Nu'manova kuća bila je skrovište i utočište za siromahe i putnike. Hranio je miskine i pomagao nemoćne pa se pročuo među svojim narodom po velikoj darežljivosti. Tih u društvu, razborita govora, jakog, grlatog glasa, kad bi govorio, svi bi šutili i pomno ga slušali. Bio je visokog rasta, jakog tijela, velikih pleća, ruku i nogu, okruglog lica, širokih očiju, tamne puti, kosu je knio. Poznat kao konjanik, pustinjak, i naučen vještinama u borbi i rukovanju oružjem. Nije znao ni čitati ni pisati, ali je imao veliku moć pamćenja tako da je znao mnoge stihove i mudrosti svoga vremena.

MUBAREK-KUĆA

Stanište Benu-Muzejna bilo je na putu između Medine i Meke, nešto bliže Medini. Vijesti o Muhammedu ibn Abdullahu, a.s., dopirale su do njihovoga plemena, pa su ih neki pratili s interesovanjem, dok im drugi nisu pridavali nikakav značaj.

En-Nu'man je pratio vijesti o Resulullahu, a.s., o njegovoj hidžri u Medinu, o Bici na Bedru i Uhudu. Sve što je čuo o njemu bilo je lijepo i dobro. Čuo je da on poziva u vjeru tevhida, jedinoga Stvoritelja, o ljubavi i samilosti prema drugima i širenju pravde i mira. U borbi mušrika protiv Resulullaha vidio je nepravdu, zabludu i zavjeru. Odlučio je primiti islam i dati prisegu Muhammedu ibn Abdullahu te se priključiti vojsci pravde koju je ispravno vidio. Pozvao je svoju desetericu braće i članove svoga plemena na sastanak u svoju kuću. Kada su se svi skupili, ustao je i rekao: "Narode moj, zaista je Muhammed ibn Abdullah vjerovjesnik i poslanik. On poziva Istini i samilosti. Nismo čuli o njegovom pozivu osim najljepše, i nismo saznali o njemu osim dobro. Pa zašto odugovlačimo dok drugi žure...? Ljudi, odlučio sam sutra ići kod njega, pa ko želi da mi se pridruži, neka bude spreman!"

Ljudi su se razišli, a u sabah narednog dana počeli su se skupljati ispred En-Nu'manove kuće. Došlo je četiri stotine konjanika s potpunom opremom. Pred sami polazak u susret Resulullahu, a.s., da objave svoj prelazak na islam, En-Nu'man kao da se zastidio ući u Medinu praznih ruku. Zatražio je od braće i onih koji su u mogućnosti da povedu kamile i stoku sa sobom. Njegova braća obišli su svoje kuće i kuće Beni-Muzejna i skupila nešto stoke, a te godine njihovo mjesto je pogodila suša i nestašica.

Zaputili su se ka Resulullahovom, a.s., mesdžidu. Medina je njihov dolazak dočekala sa burom tekbira. Narod je tekbirao, gledajući veliki broj ljudi koje je Allah, dž.š., uputio i koji su došli da objave svoj prelazak na islam i daju prisegu Resulullahu, a.s. Ispred sebe tjerali su stoku na poklon. Resulullah, a.s., primio ih je sa vedrim licem i blagim osmjehom. Pred njim svi redom izjaviše svoj prelazak na islam. Nakon ovoga o plemenu Muzejin objavljeni su sljedeći kur'anski ajeti:

"A ima beduina koji vjeruju u Allaha i onaj svijet i koji vjeruju da je ono što daju put da se Allahu približe i da Poslanikove blagoslove zasluže. To im je, zaista, dobro djelo. Allah će ih sigurno Svojom milošću obasuti, jer Allah prašta i samilostan je."

U historiji se islama do tada nije desilo da su na islam prešla deseterica braće od jednog oca i majke. O njima je Abdullah ibn Mes'ud rekao: "Iman ima svoje stanište, i licemjerstvo ima svoje stanište. Zaista su kuće Benu-Mukarrina kuće imana."

USTRAJNI U ISLAMU

Benu-Muzejna se ponosilo islamom, a islam je bio uzvišen s njima. Vjerovjesnik, a.s., je En-Nu'mana i ostale sinove njegova plemena držao kao sebi bliske i oni zauzeše visoko mjesto u njegovom srcu i srcima muslimana. Benu-Muzejna bijaše oštra islamska sablja i čuvar islama. En-Nu'man je pod Poslanikovom, a.s., zastavom učestvovao u safovima džihada i pobjedama. Učestovao je u bitkama na Hendeku i Hajberu i nakon njih u ostalim bitkama i ratovima koje je vodio Poslanik, a.s.

Na dan oslobođenja Meke, konjanici Benu-Muzejna jahali su pored Allahova Poslanika, a.s., opremljeni i obučeni u svoju tradicionalnu nošnju. En-Nu'man je nosio zastavu, predvodeći konjanike.

Ipak, najveličanstveniji događaj koji je istakao En-Nu'man ibn Mukarrin bio je u borbi sa odmetnicima od vjere. Nakon Resulullahova, a.s., preseljenja na ahiret, Ebu-Bekr es-Siddik je izabran za halifu muslimana. Smrt Poslanika, a.s., mnogo je pogodila muslimane pa su se pojedina arapska plemena odmetnula od islama. Gotovo u svakom većem plemenu koje je imalo iole ugleda na Arapskom poluotoku pojavio se lažni poslanik. Halifa je odlučio da i on izađe iz Medine sa sabljom u ruci u borbu protiv varalica. Benu-Muzejna shvatilo je halifine potrebe u tom teškom periodu. Opstanak dini-islama bio je doveden u pitanje. Din je slabio, a arapska plemena koja je islam ujedinio bila su izložena podjeli i osnivanju manjih autonomija. Sinovi Muzejne okupili su se oko En-Nu'mana i otišli za Medinu, kako bi bili pored halife i pomagali ga u širenju Allahove vjere i borbi protiv odmetnika.

Arapska plemena koja su okruživala Medinu odlučiše da je osvoje. Najzagrijanija od plemena bila su: Abs, Murra, Zibjan i dio plemena Kinane. Njih je pomagao odmetnik Tulejha ibn Huvejlid el-Esedijj sa sinom Habalom.

Halifa je podsticao narod na džihad. Okupio je ljude, a zatim izašao na čelu vojske mudžahida. Na čelo desne strane vojske postavljen je En-Nu'man ibn Mukarrin, a na lijevo Abdullah ibn Mukarrin, dok je konjanike predvodio njihov brat Seid ibn Mukarrin. Muslimani su krenuli u pohod, a odmetnici to nisu znali. U samu zoru muslimani su ih iznenadili na spavanju. Zazvečale su sablje, a prvi je pao ubijen Habal ibn Tulejha. Ostali su pobjegli. To je bila prva bitka između muslimana i odmetnika u kojoj muslimani, Allahovom pomoći, pobijediše. Ova je pobjeda bila dobar podstrek za dalju borbu protiv murteda.

A porodica Mukarrina, puna bereketa i blagoslova, kako je samo blagoslovljena bila njihova kuća!

Halifa je nastavio tjerati odmetnike dok nije došao do Zil-Kisa gdje zaustavi vojsku da se odmori. Poslije prve bitke halifa je namjeravao nastaviti borbu protiv odmetnika lično predvodeći muslimane, ali plemeniti ashabi mu to ne dozvoliše. Tražili su od njega da se

vrati u Medinu, a da pošalje vojsku. Njegov značaj za muslimane je bio veliki i kada bi se njemu šta desilo, bio bi to težak udarac za cijeli muslimanski ummet. Alija, r.a., rekao mu je: "Gdje ćeš, halifo Resulullaha? Kažem ti ono što je rekao Allahov Poslanik, a.s., na dan Uhuda: "Nemoj ti da ideš u borbu i nemoj nas rastužiti sobom, nego se vrati u Medinu. Allaha mi, da ostanemo bez tebe, islam se nikada ne bi uspostavio."

Muslimani su uspjeli uvjeriti halifu na povratak. Poslušao ih je i vratio se nakon što je odabrao jedanaest zapovjednika, grupa i bajraka islamske vojske. Ti odredi uspjeli su ugušiti odmetničke pokrete i vratiti jedinstvo Arapskoga poluotoka pod okriljem dini-islama, hvala neka je Allahu, dž.š., na tome.

U HALIDOVOJ VOJSCI

Nakon završetka bitke protiv odmetnika i ujedinjenja Arapskog poluotoka pod okriljem islama, muslimani su se usmjerili prema okolnim državama da bi proširili Allahovu vjeru. El-Musenna ibn Haris eš-Šejbani nizao je uspjehe čestim napadima na Irak. Zatim je pisao halifi da mu pošalje vojsku kako bi definitivno oslobodio Irak, iz dva razloga: radi širenja islama u tim državama, i radi zaustavljanja bizantijskih napada i sloma vladavine arapskim državama koje je ona posjedovala.

Halifa se složio s prijedlogom i pozvao muslimane na džihad na Allahovom putu. Halida ibnul-Velida i Ijjada ibn Ganma odredio je da povedu mudžahide prema Iraku. En-Nu'man i njegova braća požurili su da se stave pod zastavu Halida ibnul-Velida.

Sa oslobađanjem teritorija započeo je Halid, stigavši do Mizara. Suvejda ibn Mukarrina postavio je da čuva zaleđinu, a on je nastavio prema sjeveru gdje je ostvario drugu pobjedu u bici El-Vededže. Nakon toga, poveo je vojsku prema Ulejsi gdje se odigrala žestoka borba sa Behmenom Džazvejhom, vođom Perzijanaca. Muslimani su uspjeli ostvariti sjajnu pobjedu, a u njoj se En-Nu'man ibn Mukarrin pokazao kao veliki junak. Njegova odjeća i sedlo bili su crveni od krvi ubijenih i ranjenih Perzijanaca. Zbog žestoke bitke odigrane u dolini Ulejs, bitka je nazvana "Dolina krvi".

Potom padoše Emgišija i El-Hira. Nakon toga je halifa naredio Halidu ibnul-Velidu da napusti front u Iraku i da se uputi na šamsko bojište gdje se osjetila potreba za njim. El-Musenna ibn Haris eš-Šejbani preuzeo je komandu nad islamskom vojskom koja je ostala u Iraku, a En-Nu'man ibn Mukarrin je ostao s njim. U to vrijeme na ahiret je preselio halifa Ebu-Bekr es-Siddik, r.a., a hilafet je preuzeo Omer ibn el-Hattab. On je trebao skupiti veliku i jaku vojsku kako bi se mogli suprotstaviti Perzijancima koji su bili pripravni za borbu. Nakon dogovora sa plemenitim ashabima, odabrao je Sa'da ibn Vekkasa vođom cjelokupne muslimanske vojske u Iraku.

U SA'DOVOJ VOJSCI

Sa'd ibn Ebi-Vekkas stigao je na čelu dobrovoljaca mudžahida iz Medine do vojske El-Musenne ibn Harisa, koji je preselio na ahiret ne dočekavši sastanka sa Sa'dom. Sa'd je sakupio sve mudžahide koji su došli s njim i one koji su bili u Iraku u jednu vojsku, odredio im i raspodijelio vođe, a zatim se stacionirao u El-Hiri.

En-Nu'man i njegova braća priključili su se Sa'dovoj vojsci zajedno sa drugim arapskim poglavarima i uglednicima, tako da je Emirul-mu'minin rekao: "Vallahi, mi ćemo tući kraljeve stranaca sa arapskim kraljevima."

Sa'd je odredio Kadisiju kao najpogodnije mjesto za borbu. Perzijanci su stigli na drugu stranu, a na njihovom čelu je bio Rustem, jedan od najvećih vođa. Stali su spram muslimana, a Sa'd je trebao ispuniti naredbu halife, tj. ono što islam naređuje, da pozove Perzijance u jednu od tri solucije:

1. da prime islam i da imaju prava kao ostali muslimani;
2. da predaju svoje gradove i tvrđave muslimanima i da plaćaju džizju;
3. borba.

Sa'd je odabrao između vođa svoje vojske četrnaest emira i naredio im da odu do perzijskoga kralja Jezderdžida i da ga pozovu u islam, ili da plaća džizju, ili da izabere borbu. Prethodno je izvršio pregovore s njim oko posjete. Sa'dov izbor ljudi bio je uspješan zbog velikih vrlina kojim su se odlikovali. Neki od njih bili su vrlo pametni, a neki su bili odlični pregovarači, dok su se neki doimali ponositim držanjem i divnim izgledom. Izaslanici koje je Sa'd poslao na pregovor sa Jezderdžidom III, posljednim kraljem Sasana, bili su: En-Nu'man ibn Mukarrin el-Muzenijj, predvodnik izaslanika, Busr ibn Ebi Rehm el-Džuhenijj, Hamela ibn Džuvejja el-Kindi, Hanzala ibnur-Rebi'a et-Temimi, Furat ibn Hajjan el-Idžlijj, Suhejl ibn Adijj el-Hazredžijj, El-Mugire ibn en-Nebaš ibn Habib el-Esedijj, Atarid ibn Hadžib et-Temimi, Amr ibn Ma'd Jekrib ez-Zebidi, El-Mugire ibn Šu'be es-Sekafijj i El-Ma'ni ibn Haris eš-Šejbani.

HISTORIJSKI SASTANAK

Izaslanici su napustili Kadisijju, pojahali konje i u putu prošli kraj Rustemova logora. Zatim su prešli rijeku Tigris da bi došli do Espanira u El-Medainu gdje se nalazio kraljevski kvart. Zaustavili se na vratima dvorca, tražeći dozvolu za ulazak. Kada je Jezderdžid saznao za dolazak pregovarača, pozvao je svoje vezire i ugledne ljude da se posavjetuje s njima kako da postupi na sastanku sa muslimanima. Perzijanci su se u nekim pitanjima mimoišli, a u nekim složili. Kada su se svi veziri i ministri sakupili, Jezderdžid je dozvolio izaslanicima da uđu.

Izaslanici su ušli, a na njima je bila skromna i jednostavna odjeća. Na nogama su nosili kožne sandale, a o svakom od njih bio je obješen bič. Jezderdžid je bio lošeg vladanja, gotovo dječijeg ponašanja i nekontroliranih pokreta pa je htio poniziti pregovarače. Rekao je prevodiocu da ih upita kakva je to odjeća koju nose. Prevodioc upita En-Nu'mana:

"Kako se zove vaša odjeća?"

En-Nu'man je odgovorio:

"Burd."

Kada je ovo čuo, Jezderdžid je opsovao i vidilo se negodovanje na njegovom licu. Zatim je zatražio da pita za obuću koju su nosili, na što je En-Nu'man odgovorio:

"Enni'al (sandale)."

Jezderdžid je počeo mrmljati neke gluposti na osnovu kojih se moglo zaključiti da psuje. Reče:

"Na'leh... Na'leh... Stranci... Stranci u našoj zemlji."

Zatim upita šta je to obješeno na leđima, pa mu En-Nu'man odgovori:

"Sevt (bič)." Riječ "sevt" na perzijskom znači "požar", našto Jezderdžid povika sav u bijesu:

"Spalili su Perzijance, da ih Bog spali!"

Zatim reče prevodiocu: "Pitaj ih zašto su došli? Šta ih je navelo na rat protiv nas i šta im se svidjelo u našoj zemlji. Je li zato što smo ih se okanili, a pozabavili drugima?" En-Nu'man ibn Mukarrin rekao je za svoje izaslanike:

"Ako hoćete, ja ću odgovoriti u naše ime, a ako neko drugi želi da odgovori, dat ću mu prednost."

"Izvoli, odgovori ti", odgovoriše muslimani i rekoše Jezderdžidu:

"Odgovor ovog čovjeka je i naš odgovor."

En-Nu'man poče govoriti:

"Allah, dž.š., smilovao nam se i poslao nam Poslanika koji nam naređuje dobro.

Poslanik, a.s., zabranio nam je zlo i naredio da ga se klonimo. Obećao je onome ko se odazove sve najbolje i na ovom i na budućem svijetu. Nije pozvao nijedno pleme, a da se nisu međusobno odvojili. Jedan dio je uz njega, a drugi protiv njega. U njegovu vjeru ulazili su samo najbolji. I tako je pozivao u islam onoliko koliko je Allah, dž.š., htio. Zatim mu je bilo naređeno da se bori protiv onih Arapa koji su mu se protivili, pa je i to učinio. I svi su mu se pokorili na dva načina: oni koji su prišli bez svoje volje, pa ih je opet čekalo svako dobro, i oni koji su prišli svojom voljom, pa im je Allah u svemu povećao hajr. Zatim je naredio da pozivamo ostale narode da nam se pridruže. I mi vas pozivamo u našu vjeru koja lijepo lijepim smatra, a ružno ružnim. Pa ako odbijete, jedno zlo je lakše od drugog: plaćajte džizju, a ako i to odbijete, onda vam objavljujemo rat. Ako prihvatite našu vjeru, ostavit ćemo vam Allahovu knjigu da sudite po njoj, mi se vraćamo i vama pripada vaša zemlja. Na vama je da odlučite. Ako nam budete plaćali džizju, primit ćemo i čuvati vas, a ako ne, onda ćemo se boriti protiv vas."

Nato Jezderdžid odgovori:

"Ja nisam čuo ni za jedan narod da je bio lošiji od vas, manjeg broja i da su bili lošiji jedni prema drugima. Mi smo vam ostavili obližnja naselja koja su vam bila utočište. Kad smo slali našu vojsku na vas, niste joj se mogli suprotstaviti. I ako su vam se neki naši pojedinci pridružili, nemojte se ponositi time. I ako vas je glad natjerala, mi ćemo vam odrediti jedan dio uz vaše prihode i počastit ćemo vaše uglednike i obući ćemo vas i postavit ćemo kralja koji će biti dobar prema vama."

Nato mu je odgovorio El-Mugire ibn en-Nebaš el-Esedijj, jedan od izaslanika. Govorio je dugo, objasnio je stanje Arapa prije islama i njihovu snagu nakon što su primili islam, a završio je riječima: "Pa odaberi džizju i ponizno i smjerno je izdvoji, ili borbu, ili primi islam - bit ćeš spašen." Nato se Jezderdžid naljuti, jer se osjeti poniženim ispred prisutnih, pa reče:

"Da li me s tim dočekuješ?"

El-Mugire mu reče:

"Nisam dočekao nikog osim onog s kojim sam pričao, a nisam ni s kim pričao osim s tobom i nisam ništa loše mislio."

Jezderdžid se još više naljuti i reče:

"Da nije određeno da se izaslanici ne ubijaju, ja bih vas ubio. Nemate više ništa kod mene."

Izaslanici se vratiše kod Sa'da ibn Ebi-Vekkasa sa viješću da je Jezderdžid odbio islam. I odigra se Bitka na Kadisijji, Perzijanci ostaše potučeni, a Rustem i mnoge perzijske vođe platiše svojim životima.

JUNAK NEHAVENDA

Nakon Bitke na Kadisijji muslimani su se uspjeli probiti do El-Medaina, glavnog grada Kisre i osvojiti ga. Zaplijenili su mnoga dobra i tu se nastanili. Jezderdžid je pobjegao sa svojom porodicom i nastanio se u Asbahanu. Poslije toga je pisao onima u Nehavendu i okolnim pokrajinama, pozivajući Perzijance na mobilizaciju kako bi pripremili ogromnu vojsku za protunapad na muslimane i kako bi ih istjerali iz Perzije, a potom iz Basre i Kufe.

Kada je Sa'd ibn Ebi-Vekkas doznao da Jezderdžid sprema veliku vojsku, pisao je Emirul-mu'mininu, tražeći od njega mišljenje i pojačanje. U tom periodu pobunili su se stanovnici Kufe i tužili Sa'da ibn Ebi-Vekkasa halifi. Ovaj ga odmah pozva u Medinu i smijeni ga s položaja, i to ne zbog nesposobnosti niti zbog nepovjerenja i pronevjere. Halifa je nastavio pozivati muslimane na dobrovoljni odlazak u džihad na Allahovom putu i presudnu borbu između muslimana i Perzijanaca. Nakon zajedničkog namaza popeo se na minber i održao hutbu. Kada je završio, Abbas ibn Abdul-Muttalib reče mu:

"O Emirul-mu'minine, ne brini se, Perzijanci su se sastali na nesreći koja će ih pogoditi."

"Savjetujte me koga ću odrediti za vođu ovog pohoda, a da je Iračanin", reče halifa.

"Ti najbolje znaš svoju vojsku", rekoše.

"Vallahi, postavit ću za vođu onoga koji će prvi stupiti u boj."

"Ko je on, Emirul-mu'minine?"

"En-Nu'man ibn Mukarrin."

"Zaista, on je iz Iraka, a odgovarajući je za taj položaj."

U to vrijeme En-Nu'man je bio upravnik Kiskera. Halifa je pisao da ga zamijene novim namjesnikom i njega da postave za vođu u borbi protiv stanovnika Nehavenda. Nakon izbora En-Nu'mana ibn Mukarrina za emira vojske u borbi protiv stanovnika Nehavenda, halifa je pisao Huzejfi ibnul-Jemanu da krene sa velikom vojskom iz Kufe prema Nehavendu u susret En-Nu'manu. Poruku istog sadržaja napisao je Ebu-Musau el-Eš'ariju u Basru.

Muslimani su se skupili ispred Nehavenda, oni koji su došli iz Medine i oni koji su došli iz Basre i Kufe. Tu su na velikoj prostranoj ravnici napravili logore. Zatim su ustala četrnaesterica uglednih Arapa i zapovjednika islamske vojske i podigli veliki šator emiru En-Nu'manu, kao počast prema njemu. To su bili: Huzejfe ibnul-Jeman, Utbe ibn Amr, El-Mugire ibn Šu'be, Bešir ibnul-Hasasija, Hanzala el-Katib, Ebul-Huber, Rubijj ibn Amir, Amir ibn Metar, Džerir ibn Abdullah el-Humejri, Džeriri ibn Abdullah el-Bedželijj, El-Akre' ibn Abdillah el-Himjeri, El-Eš'as ibn Kajs el-Kindi, Seid ibn Kajs el-Hemedani i Vail ibn Hadžer. En-Nu'man je poslao trojicu ljudi u izvidnicu: Tulejha ibn Huvejlida, Amra ibn Ma'da Jekriba i Amra ibn Ebi-Selemu. Amr ibn Ma'd i Amr ibn

Seleme vratili su se ne uspjevši obaviti povjereni zadatak, a Tulejha nije odustajao od povjerene obaveze. Prerušio se i tako uspio ući u Nehavend gdje je izvidio stanje i priče među narodom. Kada se vratio, rekao je En-Nu'manu:

"Nema između nas i stanovnika Nehavenda nikakve prepreke ili nečeg što ti mrziš. Pobjeda je naša sa Allahovom voljom."

En-Nu'man je rasporedio vojsku. Na pročelje je stavio Naima ibn Mukarrina, na lijevu stranu Huzejfu ibn Mukarrina, a na desnu stranu Suvejda ibn Mukarrina. Nad pješadijom je bio Ka'ka' ibn Amr et-Temimi, a nad konjanicima Medžašia i Su'ud, Mukarrinovi sinovi.

Razbuktala se takva bitka da nijedna strana ne ostvari pobjedu. Trajala je tri dana, ali nije bilo poraženih. Najzad, muslimani uspješe primorati Perzijance na povlačenje u tvrđavu Nehavenda, gdje su zabarikadirali ulaze u grad. Muslimanska je vojska pokušala nekoliko puta ući u tvrđavu, ali bez uspjeha. Opsada se odužila, muslimani su se mnogo izmorili i izgubili dosta vojske. En-Nu'man je skupio odabrane mudžahide i savjetovao se s njima. Tulejha ibn Huvejlid je predložio: "Mislim da bi trebao poslati određeni broj muslimana koji će ih opkoliti i boriti se s njima lice u lice. Kada im se Perzijanci suprotstave, neka oni pobjegnu nama. A onda ćemo se svi dati u bijeg kako bi pomislili da smo potučeni. A kada budu napustili tvrđavu, vratit ćemo se i boriti se s njima dok Allah ne presudi između nas."

Svima se svidi ovaj prijedlog. Bila je to odlično smišljena ratna varka. Ka'ka' se dobrovoljno prijavio da bude na čelu odreda koji će izvesti ovu varku. En-Nu'man posla s njim odabrane hrabre mudžahide.

I zaista, sve se odigralo onako kako je to zamislio Tulejha ibn Huvejlid. Muslimani su simulirali bježanje pred oholim Perzijancima koji su krenuli za njima, tako da niko nije ostao u tvrđavi. Muslimani se tada iznenada okomiše na njih te se zapodjenu jedna od najstrašnijih bitaka u historiji islama. Dvije vojske sa isukanim sabljama, u vrijeme zalaska sunca do crnoga mraka. Potekla je tolika krv da je obojila zemlju. A vođa muslimanske vojske En-Nu'man ibn Mukarrin kretao se lijevo-desno, ubijajući Allahove neprijatelje. Od velike količine krvi koja je potekla bojištem okliznuo se njegov konj i on je pao na zemlju. Jedan od Perzijanaca pogodio ga je strijelom u pojas, tako da je odmah preselio kao šehid. Njegov brat Naim borio se pored njega i kad je vidio da mu je brat poginuo, pokrio ga je svojim ogrtačem da ne bi muslimani saznali za njegovu pogibiju i klonuli duhom. Huzejfe ibnul-Jeman zatražio je od Naima da ponese muslimasku zastavu iz počasti prema njihovoj mubarek-porodici.

Muslimani su ostvarili sjajnu pobjedu u Nehavendu koja je kasnije nazvana "Fethul-futuh", što znači pobjeda nad pobjedama.

NAIM NASTAVLJA ZADATAK

Emirul-mu'minin, Omer ibnul-Hattab htio je počastiti Mukarrinovu porodicu pa je postavio Naima ibn Mukarrina za emira islamske vojske nakon njegova brata En-Nu'mana. Naim je produžio stazom svoga brata i oslobodio Errej, Komes i Džerdžan.

Da Allah, dž.š., blagoslovi i na ahiretu porodicu koja je za islam dala deseterícu heroja, Mukarrinovih sinova: En-Nu'mana i Naima, Abdullaha, Huzejfu, Suvejda, Dirara, Utbu,Malika, Medžašia i Su'uda.

SALIM-ŠTIĆENIK EBU-HUZEJFE, R.A.

سالم مولى أبو حذيفة رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Salim, r.a., vodi porijeklo iz perzijske porodice Istahir. Kad je bio mali, pao je u zarobljeništvo i bio je rob kod Subejte, žene Ebu-Huzejfe ibn Utbeta ibn Rebi'a ibn Abduš-Šemsa ibn Abdi-Menafa el-Kurejšija el-Abšemija. Subejta ga je oslobodila i poklonila svome mužu Ebu-Huzejfi, pa je tako postao poznat pod imenom Salim-štićenik Ebu-Huzejfe.

On je muhadžir u odnosu na Ebu-Huzejfu, a ensarija u odnosu na Subejtu koja ga je oslobodila, a bila je ensarijka. Nosio je nadimak Ebu-Abdullah.

NJEGOVA LIČNOST

Salimova ličnost odlikuje se velikim znanjem, postojanom hrabrošću i strpljivošću na neugodnostima. Odrastao je kao rob, u kući daleko od svoje porodice i rodbine; služio je svoje gospodare i udovoljavao njihovim potrebama, pa ga je to naučilo strpljenju i izdržljivosti. Bio je veoma inteligentan i oštrouman i u tome mu nije bilo sličnog. Njegova velika memorija kupila je sve što bi pred njim bilo rečeno. Znanje je stekao poslije oslobođenja iz ropstva, a svoju hrabrost pokazao je u raznim prilikama. Otvoreno je govorio i reagirao kada bi vidio grešku u radu ili kada bi vidio zulum.

PRIMANJE ISLAMA

Na Salima, r.a., veliki utisak ostavila je atmosfera u kući u kojoj je odrastao i u kojoj je odgojen kao sluga. Njegov gospodar Ebu-Huzejfe, r.a., bio je jedan od prvaka Kurejšija i jedan od mekanskih vođa. Prihvatio je islam sa čestitim prethodnicima prije nego što je Poslanik, s.a.v.s., odabrao kuću Erkama ibn Ebi-el-Erkama za mjesto skupljanja i dogovaranja, kasnije poznatu pod imenom "Kuća islama". Nije obraćao pažnju na svog oca Utbea ibn Rebi'u, koji je bio poput isukanog mača protiv islama. Ubijen je u Bici na Bedru. Također, Ebu-Huzejfe nije obraćao pažnju na bojkot i prijetnje svoje sestre Hinde bint Utbe, koja je bila Ebu-Sufjanova žena.

Kada je njegova žena Subejta primila islam, oslobodila je Salima i dala ga svome mužu. On ga je posinio i prema njemu se odnosio kao prema svome rođenome sinu. Tako je među svijetom postao poznat pod imenom Salim ibn Ebu-Huzejfe, kao što je prethodno Poslanik, s.a.v.s., posinio Zejda ibn Harisa i nazvao ga Zejd ibn Muhammed. To je bilo prije objave Allahovog ajeta koji je ukinuo običaj posinovljavanja i uputio svaku osobu njenom jedinom ocu. Allah, dž.š., kaže: *"Zovite ih po očevima njihovim, to je kod Allaha ispravnije. A ako ne znate imena očeva njihovih, pa braća su vaša po vjeri i štićenici vaši. Nije grijeh ako u tome pogriješite, grijeh je ako to namjerno učinite, a Allah prašta i samilostan je."*

Kako je Salimov otac bio nepoznat među narodom, on je nazvan Salim-štićenik Ebu-Huzejfe. Salim, r.a., primio je islam i postojan se u njemu pokazao, a sa Ebu-Huzejfom i njegovom ženom bio je izložen velikim mučenjima zbog pristupanja islamu. Dva puta su činili hidžru u Abesiniju. Strpljivo su podnosili zlostavljanja i maltretiranja od Kurejšija, nepokolebljivo iskreni prema Allahovoj vjeri.

Iz Salimovog primjera da se razumjeti veličina islama, koji je ljude učinio ravnopravnim i ukinuo klasne razlike. Islam je ljude učinio ravnopravnim, a prednost jednih nad drugim je samo po bogobojaznosti.

NAUKA I POŠTENJE

Kod Salima, r.a., skupile su se sve islamske vrijednosti. Njegov duboki iman i iskrenost prema Allahovoj vjeri omogućili su mu da u potpunosti razumije vjerske propise, tako da je postao čovjek sa autoritetom kome su se muslimani obraćali u mnogim pitanjima.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., primijetio je Salimovu razboritost u vjeri i njegovo razumijevanje Kur'ana, pa je jednoga dana savjetovao ashabe rekavši im: "Uzmite Kur'an od četverice: Abdullaha ibn Mes'uda, Salima-štićenika Ebu-Huzejfe, Ubejja ibn K'aba i Mu'aza ibn Džebela."

Salim, r.a., dao je svoj doprinos u poučavanju ljudi da je srodstvo po mlijeku prepreka za brak.

Muslim u svome "Sahihu" navodi hadis od Aiše, "Majke pravovjernih", da je rekla: "Salim je bio kod Ebu-Huzejfe, pa je Sehla bint Suhejl ibn Amr došla Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekla: 'Salim je dostigao muževnu dob. On dolazi kod mene i mislim da u duši Ebu-Huzejfe zbog toga ima nešto.' Pa je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Zadoji ga i postat ćeš mu zabranjenom.' Suhla je bila žena Ebu-Huzejfe."

Jednog je dana Poslanik, s.a.v.s., čekao Aišu, koja je nešto zakasnila. Kada je došla, upitao je šta ju je zadržalo. Kada je išla, začula je učenje Kur'ana, odgovorila je, i zastala je jer je bilo neodoljivo lijepo. Poslanik, s.a.v.s., spustio je svoj ogrtač i izašao u obližnju džamiju u kojoj je našao Salima kako uči Kur'an, pa je rekao: "Hvala Allahu, Koji te dao mom ummetu."

Salim, r.a., kod muslimana zauzimao je visoko i cijenjeno mjesto. Krasile su ga mnoge vrline, iz njega je vrilo znanje i razboritost. Salim je prije Poslanika, s.a.v.s., učinio hidžru u Medinu, sa prvim muhadžirima, među kojima je bio Omer ibnuel-Hattab, r.a. Također, predvodio je vjernike u namazu, a među njima bio je i Omer, r.a.

Vladar pravovjernih Omer ibn el-Hattab ga je izuzetno zavolio, visoko ga je poštovao i u njemu vidio najboljeg čovjeka za hilafet. Salim tada nije bio među živima, a Omer, r.a., je rekao: "Da je Salim živ, ne bih ostavio da halifu izabere šura dogovaranjem."

U DŽIHADU

Ebu-Huzejfe, r.a., nije se odvajao od svog brata po vjeri Salima. Bili su i ostali najbolji prijatelji, iskreni i odani jedan drugom. Stajali su iza Allahovog Poslanika, s.a.v.s., braneći istinu i pomažući Allahovu vjeru u svim bitkama koje je vodio odabrani Poslanik, s.a.v.s. Huzejfe je oženio Salima svojom amidžičnom Fatimom bintul-Velid ibn Šejbe ibn Rebi'a.

Ebu-Huzejfe i njegov štićenik Salim, r.a., u Bici na Bedru se nisu mogli naći u tegobnijoj situaciji, jer su u redovima mušrika bili Utbe ibn Rebi'a, otac Ebu-Huzejfe, i Velid ibn Šejbe ibn Rebi'a, Fatimin otac. Međutim, Huzejfe i Salim su ih izbjegli pa se nisu sreli s njima. Salim je za vrijeme bitke uspio ubiti jednog od malobrojnih kurejšijskih junaka Umejra ibn Ebi-Umejra. Nakon završetka bitke, tijela Utbea i Velida ostala su sa ostalim tijelima mušrika, a Ebu-Huzejfe i Salim, r.a., nisu ni obraćali pažnju na njih.

U Bici na Uhudu muslimani su prošli kroz veliko iskušenje kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio opkoljen, te je malo trebalo da ga mušrici dohvate svojim sabljama i ubiju ga. Muslimani su svojim tijelima napravili štit oko Poslanika, s.a.v.s., kako bi spriječili mušrike da dođu do njega. U toj bici učestvovali su Ebu-Huzejfe i njegov štićenik Salim, r.a., odbijali su mušrike junački se boreći.

Ukratko, Ebu-Huzejfe i Salim žrtvovali su sebe za islam. Učestvovali su u svim bitkama i vojnim pohodima koje je vodio Allahov Poslanik, s.a.v.s., bili su skupa na Hendeku, na Hajberu, na Tebuku, prilikom oslobođenja Meke, na Hunejnu... Bili su među najboljim ljudima, najveći junaci i čestiti muslimani.

HRABRO DRŽANJE

Veličanstven je stav koji je zauzeo Salim u slučaju koji se desio sa plemenom Benu-Džezime. Nakon što je Poslanik, s.a.v.s., oslobodio Meku, pojedina arapska plemena koja su živjela u okolici Meke ostala su u nevjerstvu i neznaboštvu, pa su ratovala protiv islama. Allahov Poslanik, s.a.v.s., želio ih je upoznati sa potrebom njihovog prelaska na islam i da je rat završen. Zbog toga je poslao Halida ibn Velida prema najjužnijem dijelu Meke da poziva u islam, bez namjere da ratuje.

Halid ibn Velid krenuo je na čelu odreda u kome je bilo nekoliko Arapa iz plemena Selima ibn Mensura ibn Mudlidža ibn Murre, a među njima je bio i Salim-štićenik Ebu-Huzejfe. Abbas ibn Mirdas hvaleći Halida ibn Velida i opisujući njegov pohod rekao je:

Odrediš li ti Halida za emira Halidu,
to je junak čvrsti snažni
što ne voli nepravdu.
Izašao pred heroje
kao vođa on je sad.
Sa uputom Božijom je upućen
i rad za rad.

Stigao je Halid, r.a., sa onima koji su bili s njim do boravišta plemena Benu-Džezime, koji su bili još uvijek nevjernici. Kada je pleme Benu-Džezime ugledalo Halida, uplašili su se i uzeli oružje s namjerom da se suprotstave muslimanima. Halid im se obratio: “Ostavite oružje, svijet je već prešao na islam.” Među skupljene ljude plemena Benu-Džezime stao je jedan po imenu Džahdem, pa im reče:

“Teško vama, o Benu-Džezime! Tako mi Allaha, ovo je Halid! Ako ostavite oružje, postat ćete zarobljenici, a poslije zarobljeništva slijedi vam samo smrt. Tako mi Allaha, ja nikad neću ostaviti svoje oružje.”

Pleme Benu-Džezim suprotstavilo mu se i počeli su mu govoriti:

“O Džahdeme, želiš li da prolijemo našu krv?”

Pa prihvatiše islam, položiše oružje, rat ne izbi, a postadoše sigurni. Neprestano su Džahdema nagovarali sve dok i on nije bacio oružje. Međutim, Halid naredi da se povežu u lance svi koji su bili govorili da su promijenili vjeru... Nakon što ih zavezaše, Halid naredi

da ih poubijaju.

Ovom Halidovom postupku usprotivio se Abdullah ibn Omer ibn el-Hattab, r.a., i Salim-štićenik Ebu-Huzejfe, r.a., koji mu prigovori i okomi se na njega zbog onoga kako je postupio. Halid se počeo braniti, a Salim je postajao sve stožiji, zamalo su se počeli udarati. Poslije toga, Salim se povukao u stranu da klanja, moleći od Allaha, dž.š., oprost.

Jedan od članova ovog plemena uspio je pobjeći u Meku i obavijestiti Poslanika, s.a.v.s., o Halidovom postupku prema njegovom narodu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao ga je: "Je li mu se iko suprotstavio?"

Čovjek odgovori:

"Da, suprotstavio mu se bijeli čovjek, srednjeg rasta. Halid je povikao pa je ovaj ušutio. Drugi koji mu se suprotstavio bio je uzrujan i raspravljao se s njim, pa je rasprava dostigla vrhunac."

Omer ibnel-Hatab bio je prisutan, pa je rekao:

"O Allahov Poslaniče, prvi je bio moj sin Abdullah, a drugi Salim-štićenik Ebu-Huzejfe."

Srdžba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ublažila se kad je čuo da u njegovom ummetu ima ljudi koji se suprotstavljaju svakom pogrešnom postupku. Zatim je stao s rukama podignutim prema nebu i rekao: "Moj Gospodaru, ja nemam udjela u Halidovom postupku. Moj Gospodaru, ja nemam udjela u Halidovom postupku. Moj Gospodaru, ja nemam udjela u Halidovom postupku." Omer ibn el-Hattab dao je slijedeću primjedbu na postupak Halid ibn Velida: "Zaista u njegovoj sablji ima žurbe."

ŠEHADET NA ALLAHOVOM, DŽ.Š., PUTU

Deveta godina po Hidžri nazvana je "Godinom delegacija" zbog mnogobrojnih izaslanstava arapskih plemena koja su dolazila u Medinu da izraze svoju podršku Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., prihvatajući Allahovu vjeru i proglašavajući se muslimanima. Tako su došli ljudi iz plemena Benu-Hanife i obznanili prihvatanje islama, a s njima je bio i Musejlema ibn Habib el-Kezzab.

Pleme Benu-Hanife ostavilo je Musejlemu da im čuva prtljag i poputbinu. Zatim su se sastali sa Poslanikom, s.a.v.s., i obznanili prihvatanje islama. Allahov Poslanik, s.a.v.s., primio ih je sa poštovanjem i svakom od njih dao poklon, pa su mu rekli: "Allahov Poslaniče, ostavili smo jednog našeg prijatelja kod prtljaga i naših jahalica da nam ih čuva." Allahov je Poslanik tada naredio da se i njemu da poklon koji je dat ostalima.

Kada se pleme Benu-Hanife vratilo u Jemamu, Musejlema je počeo tvrditi da je on poslanik i služiti se prevarama da bi ljude obmanuo kako bi povjerovali u istinitost njegove tvrdnje. Većina ljudi iz njegova plemena povjerovala mu je i stala uz njega zbog slijepog džahilijetskog zanosa i plemenske pristrasnosti. Musejleme je počeo izgovarati riječi u

rimovanoj prozi, tvrdeći da mu je to objava koja mu dolazi s neba preko povjerljivog meleka Džibrila, a.s., kao što dolazi Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Primjer njegovih riječi su i ove: "Allah je trudnicu obasuo blagodatima. Daje da iz njenog stomaka izađe biće koje raste." Musejlema je svom narodu i svojim sljedbenicima dozvolio alkohol, zinaluk, ostavljanje namaza i život bez ikakvih pravila i ograničenja. Broj njegovih pristalica se povećao, pošto im je neznanje zaslijepilo vid i razboritost.

Nakon smrti Poslanika, s.a.v.s., Ebu-Bekr, r.a., preuzeo je hilafet i odmah krenuo u rat protiv onih koji su se odmetnuli od vjere s ciljem gušenja njihovih pokreta u samom korijenu i u svakom dijelu Arapskog poluotoka. Opremio je jedanaest odreda vojski i svakom odredio zadatak za određeno područje: uništiti njihove vođe, a ostale vratiti pod okrilje islama.

Najopasniji pokret kome su se muslimani suprotstavili bio je pokret Musejleme el-Kezzaba. On je djelovao u području El-Jemame, gdje je živjelo pleme Benu-Hanife i oni koji su se sprijateljili s njima od njihovih susjeda. Musejlema je uspio da okupi četrdeset hiljada ljudi, koji su mu vjerovali, slijedili ga i ratovali za njega.

Vojska kojom je komandovao Ikrime ibn Ebi-Džehl bila je prva koja je krenula prema području El-Jemame. Kada je Ikrime započeo borbu protiv Musejleme, sreo se sa velikim brojem njegovih pristalica. Doživio je poraz, te je morao čekati pojačanje. Prvi mu je u pomoć stigao Šurahbil ibn Hasne, ali ni on nije mogao ništa uraditi ispred velike snage Benu-Hanife.

Kada je Halid ibn Velid završio ratne operacije protiv vođe odmetnika Tulejha ibn Huvejlida el-Esedija i Malika ibn Nuvejre, uputio se, po halifinom naređenju, na čelu vojske prema području El-Jemame. Halid, poznat po izuzetnoj ratnoj sposobnosti i vojnom iskustvu, obnovi raspored vojske i koncentrira je prema Musejlemi el-Kezzabu i njegovim sljedbenicima.

Kada je vidio snagu muslimana, Musejlema je postavio kao zapovjednike dvaju krila svoje vojske: Mahkema ibn Tufejla, poznatog kao jemamskog mudraca i Ridžala ibn Anfevta, koji je bio primio islam, a kada je vidio snagu El-Kezzaba, odmetnuo se od vjere i priključio se lašcu. Brzo je buknula nemilosrdna i zastrašujuća borba između dvije vojske. Muslimani su krenuli u napad, ali Benu-Hanife pokaza spretnost i vještinu u borbi te potisnuše muslimane. Pojedini muslimani uplašili su se pa su počeli bježati, ostavljajući bojno polje.

Zastavu muhadžira nosio je Salim-štićenik Ebu-Huzejfe, a zastavu ensarija nosio je Sabit ibn Kajs ibn Šemmas. Zejd ibn Hattab je navalio na Ridžala ibn Anfevta, jer se u Medini zakleo da će ga ubiti kada je čuo da se odmetnuo od islama i pristupio lašcu Musejlemi. Usmrtio ga je jednim udarcem sablje i ostavio ga da leži na zemlji dok je grcao u krvi. Zatim je Zejd ibn Hattab povikao među narodom: "O ljudi, stisnute zube! Udarite po neprijatelju i krećite naprijed! Tako mi Allaha, neću progovoriti dok ih Allah ne porazi ili dok se ne sretnem s Allahom, pa Mu kažem svoju ispriku!" Ušao je u borbu protiv otpadnika od vjere i borio se sve dok nije poginuo.

I Halid ibn Velid počeo je bodriti muslimane na borbu govoreći im: “Ja sam Ibn-Velid, ja sam Ibn-Amir i Ibn-Zejd.”

Zatim je počeo uzvikivati parolu muslimana u Bici na El- Jemami: “Va Muhammedah!”[1] Poslije toga muslimani su počeli jedni druge bodriti govoreći: “O poznavaoci sure Bekara, vradžbina je danas beskorisna!”

Muslimanski su se redovi poslije toga stabilizirali, među prvima su bili Ebu-Huzejfe i njegov štićenik Salim i Sabit ibn Kajs ibn Šemmas, r.a. Što se tiče Sabita ibn Kajsa ibn Šemmasa, odlučio je da se ne miče. Obukao je ćefine, zatim iskopao rupu u zemlji i u nju zatrpao noge do koljena da se ne bi mogao povući ispred odmetnika od vjere. Uzeo je sablju i zastavu i povikao: “Ružno li je to što ste uradili!” Nastavio je da se bori sve dok nije poginuo.

A Salim-štićenik Ebu-Huzejfe, r.a., nosio je zastavu u jednoj, a sablju u drugoj ruci, suprotstavljajući se Benu-Hanifi, pa su mu neki od muhadžira rekli:

“Bojimo li se da će do nas neprijatelj prodrijeti sa tvoje strane?”

Odgovorio je:

“Ja sam onda loš nosilac Kur’ana.”

Uz njega je bio Ebu-Huzejfe. Obojica su se herojski borili dok ne poginu Ebu-Huzejfe, a Salimu udarcem sablje odsijekoše ruku u kojoj je nosio zastavu. Nije dozvolio da ona padne već ju je uzeo u drugu ruku. Zatim je ponovo udaren sabljom i odsječena mu je i druga ruka, pa je zastavu naslonio na prsa skupivši ramena. Tako je zastava ostala uzdignuta sve dok je od njega nije preuzeo jedan od muhadžira.

Dok je Salim disao posljednim izdisajima, nakon završetka bitke, pored njega je prošlo nekoliko muslimana koji su pregledavali mrtve i ranjene. Zatekli su ga na izmaku života, pa su ga upitali za njegovu posljednju želju. On ih je upitao:

“Šta je bilo sa Ebu-Huzejfom?”

Odgovorili su mu da je poginuo kao šehid. On je rekao:

“Prislonite me uz njega.”

Rekli su mu:

“On je pored tebe, Salime. Poginuo je na istom mjestu.”

Salim je svoju dušu predao Stvoritelju, dž.š., dok je učio kur’anske ajete. Neka se Allah smiluje, Salimu-štićeniku Ebu-Huzejfe, iskrenom muslimanu, časnom vjerniku. Neka se Allah smiluje Ebu-Huzejfi. Živjeli su kao dva brata, i jedan do drugog, kao šehidi, pali.

OSMAN IBN MEZ'UN, R.A.

عثمان بن مظعون رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Osman, sin je Mez'unov, a on Habibov, a on Vehbov, a on Huzafeov, a on Džumehov, a on Amrov, a on Hasisov, a on K'abov, a on Luejjov, a on Galiba el-Kurešija el-Džumehija. Nadimak mu je bio Ebu-Muhammed.

NJEGOVA LIČNOST

Osman ibn Mez'un bio je blaga osoba, nježnoga srca i čiste duše. Mnogo je razmišljao i provodio vrijeme u samoći. Kada bi govorio, govorio bi nježnim i tihim glasom, skoro da se nije čuo. Od same mladosti klonio se stvari koje štete ljudskom životu. Još prije islama ostavio je alkohol i prezirao ga. Protiv njega vodio je jaku kampanju, upozoravao kako alkohol odnosi razum, umanjuje oštroumnost i uništava zdravlje. Govorio je: "Neću da pijem piće koje mi odnosi razum, pa da mi se smiju oni niži od mene."

Bio je pošten, čedan i nije se sastajao sa tuđim ženama, nasuprot mladićima iz džahilijetskog doba koji su imali niske moralne vrijednosti. Od njegove rane mladosti krasile su ga moralne vrijednosti. I pored njegovog mirnog i blagog držanja bio je neustrašivi ratnik i heroj. Poznavao je borilačke vještine i rukovanje oružjem. Zajedno sa svojim sinom Saibom bio je učesnik svakog boja koji je vodio Allahov Poslanik, s.a.v.s.

Bio je srednjega rasta, mršavoga tijela, uskog struka, crne puti, rijetke kose, proćelav.

PRIMANJE ISLAMA

Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., počeo prenositi poruku islama i pozivati ljude da odbace višeboštvo i povjeruju u Jednog Jedinog Allaha, njegovom pozivu odazvala se mala skupina ljudi. Iman je tih prvaka uistinu bio dubok, njihova srca čista i njihovi vidici široki.

Kada je Osman čuo za Poslanikov, s.a.v.s., poziv, počeo se raspitivati o načelima islama. Znao je da je El-Emin[58] najčedniji i najiskreniji Mekelija, najvredniji čovjek od Kurejšija. On je povjerljivi... iskreni... istinoljubivi.

Nakon što mu je Ebu-Bekr objasnio načela nove vjere, nije osjetio nikakve dvojbe u pogledu islama. Tražio je da se sastane sa Poslanikom, s.a.v.s., da mu da prisegu i pred njim posvjedoči svoje primanje islama. Znao je da će biti izložen progonima i kažnjavanju, ali je čvrsto odlučio ostati na putu imana. Islam je prihvatila njegova bližnja familija. Njegov sin Saib blistao je u zanosu imana. Sin njegovoga amidže, Umejje ibn Halef, bjesnio je od muke kada je saznao da je Osman primio islam. Uhodio ga je i pratio po mekanskim putevima, grdio ga, omalovažavao, udarao... Umejje ibn Halef nagovarao je mladiće da ismijavaju njega i njegovu porodicu i da ih gađaju kamenjem gdje god ih vide.

Umejji se priključio i Ebu-Džehl, žestoki dušman islamu i muslimanima, pa su njih dvojica počinjali dan smišljajući kakvu će pakost učiniti nekom od muslimana. Osman i njegov sin Saib istrajaše pred mušričkim tiranima, i oni nimalo nisu poljuljali njihovo uvjerenje u Gospodara. Naprotiv, nisu se odrekli islama, nego su te kazne i protjerivanja samo povećale njihov iman i privrženost islamu.

MUHADŽIR

Kada su kurejšijska zlostavljanja porasla do te mjere da više nisu bila izdrživa, Allahov Poslanik, s.a.v.s., odlučio je da jedna grupa muslimana iseli u Abesiniju, gdje je vladao pravedan kralj koji prihvata nevoljnika, ugošćuje gosta i štiti potlačene. Kada je ispraćao prve muhadžire, Allahov Poslanik, s.a.v.s., pustio je suze saosjećaja, ljubavi i nježnosti.

Osmana ibn Mez'una imenovao je vođom prve grupe muhadžira. Ušli su u lađu i otplovili za Abesiniju. Osman je poveo i svog sina Saiba.

Daleko od svoje domovine muslimani su našli smiraj. Obavljali su svoje vjerske dužnosti i obožavali su Jedinoga Stvoritelja. Ova hidžra je povećala nur Osmanove duše i još više smekšala njegovo mehko i osjećajno srce, tako da je ono postalo poput ptičijeg srca.[59]

Razmišljao je o stanju stanovnika Meke, pitao se kako mogu obožavati kamen koji su klesali svojim rukama, praveći kipove... zatim bi kipovima davali imena pa bi ih molili da im

pomognu... nisu obožavali Stvoritelja koji je poslao Muhammeda, s.a.v.s., sa islamom i Njegovom objavom... Čudna li je njihova zabluda!

Osman je također u podsvjesti nosio slike zlostavljanja od svoga amidžića Umejjeta ibn Halefa i poniženja koja je doživio od njega i vođe širka i nevjerstva Ebu-Džehla.

Ta gorka sjećanja koja je nosio inspirisala su ga u sebi da sastavi satiričnu pjesmu u kojoj kaže:

Pravi strijele i oštri joj vrhove, ali neće biti kako ti želiš.[60]
Oštri vrhove strijela, ali će se tebi u glavu zabiti.
Borio si se protiv časnog, jakog,
pobio si narod koji te štitio.
Znat ćeš kad ti dođu crni dani,
ponizili te, da Bog da, nevaljalci zbog onoga što učini.

Nakon nekog vremena muhadžiri su se vratili u Meku i u njoj ostali kratko vrijeme, jer su bili prisiljeni da opet sele u Abesiniju zbog velikih ugnjetavanja kojim su ih dočekali Mekelije. Na čelu muhaždira u drugoj hidžri bio je Dž'afer ibn Ebi-Talib, sin amidže Allahova Poslanika, s.a.v.s.

U ALLAHOVOJ, DŽ.Š., ZAŠTITI

Kurejšijama je smetalo što muslimani u Abesiniji žive sigurno i u miru, i što izvršavaju svoje vjerske obrede neometani ni od koga. A da su u Meki, ne bi mogli uživati u svome ibadetu. Mržnja koju su nosili u svojim dušama prema istini i njenim sljedbenicima nije im dala mira. Počeli su razmišljati o planu kojim bi vratili muslimane. U njihovim mozgovima rodila se ideja da prošire propagandu među muslimanima u Abesiniji da su Kurejšije primile islam i da slijede Muhammeda i da ne čine sedždu nikome osim Jedinom Gospodaru. Govorili su da Meka osviće u miru i spokoju.

Informacije su tada bile šture, a neki muslimani su lahko povjerovali u njih, i to baš oni koji su jako žudjeli za svojim rodnim krajem i porodicom. Želja da žive i da šetaju putevima Meke, i da tavafe oko K'abe plamtjela je u njihovim grudima. Zato su sjeli u lađe i zaplovili ka Meki i bili najsretniji ljudi.

Kada su stigli do obronaka Meke, objelodanila se laž. Shvatili su da su žrtve niske podvale čiji je cilj bio da se vrate u ralje Kurejšija. Nisu imali drugog izbora već da traže zaštitu od pojedinih Mekelija koji bi spriječili da budu ugnjetavani i kažnjeni.

Ova zaštita bila je običaj na Arapskom poluotoku prije islama, a ogledala se tako da čovjek zatraži zaštitu od nekog plemenskog poglavara, pa ga ovaj zaštiti i sačuva od svakog neprijateljstva.

Osman ibn Mez'un bio je prijatelj Velida ibnul-Mugire, a on je bio najveći mekanski vođa i plemić. Zatražio je od njega zaštitu, a ovaj mu je dao i obavezao se da će ga štiti. Osman i njegov sin Saib ušli su u Meku sigurni za svoje živote, imetak i porodicu.

Međutim, Osman je svaki dan gledao muslimane kako trpe žestoka provociranja i muke. Vidio je kada su jednog muslimana zavezali za stijenu na vrelom suncu, a na prsa mu stavili kamen. Drugom su svezali ruke i noge i bacili ga na užareni pijesak ne dajući mu da jede i pije. Trećeg su vezali za vrat, a mekanska djeca i mladići su ga vodali tako sokacima psujući ga, ponižavajući i udarajući. Također je bio svjedok kurejšijskoj oholosti, izrugivanju i ismijavanju sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., vjerom i misijom. Uporedio je teški život muslimana na čelu sa Resulullahom, s.a.v.s., sa svojim mirnim i ugodnim životom, a on je njihov brat u vjeri, a svi oni žive za isti cilj.

Osman nije bio spokojan; rekao je sam sebi: "Tako mi Allaha, ja sigurno izlazim ujutro i uvečer pod zaštitom mušrika, a moji prijatelji i porodica trpe iskušenja i zlostavljanja u ime Allaha. Ta, ovo je gubitak za mene."

Izabrao je život poput njihova, spreman da s njima preživljava iskušenja i mučenja. Otišao je prijatelju iz djetinjstva Velidu ibnul-Mugiri i rekao mu:

"Ebu-Abduš-Šemse, tvoja je zaštita bila potpuna dok sam bio kod tebe. Ja sam odlučio otići Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i slijediti primjer svojih drugova."

Velid ga upita:

"Da nisi, moj brate, bio napadnut ili provociran?"

"Nisam."

"Pa šta je onda?"

"Ja želim Allahovu, dž.š., zaštitu, ne želim da mi zaštitnik bude iko drugi", odgovori mu Osman.

"Onda idi pred K'abu i odreci se moje zaštite javno, kao što sam ti je ja javno dao."

Uputili su se potom prema K'abi kraj koje je sjedio veliki broj Mekelija. Ustao je Velid i obratio se ljudima:

"Ovo je Osman ibn Mez'un, došao je da se odrekne moje zaštite."

"Istinu je rekao. Bio je iskren u ispunjenju svoga obećanja i plemenite zaštite, ali ja ne želim više ničiju zaštitu osim Allahove. Zato, odričem se, evo, njegove zaštite", reče Osman.

Njih dvojica se raziđoše svaki svojim putem.

Nakon nekog vremena, Osman se našao u društvu u kome je bio i pjesnik Lebid s grupom Kurejšija. Lebid je počeo da recituje svoje stihove, a Kurejšije su bili ushićeni. U jednom stihu Lebid je rekao:

"Sve osim Allaha je laž."

Osman na to reče:

"Istinu si rekao."

"Nema sumnje, nastavio je Lebid, "svako uživanje je prolazno." Osman tada reče:

“Lažeš! Dženetska uživanja su vječna.”

Zabludjelog pjesnika ovo razljuti, pa reče:

“Kurejšije, tako mi Allaha, u vašem prisustvu nije bio izazivan onaj koji je s vama sjedio... odkad vam se i to poče dešavati?”

Jedan od prisutnih reče:

“Pusti ga. On je jedan od naših ludaka koji je napustio svoju vjeru. Ne ljuti se radi njegova buncanja.”

“Tako mi Allaha, na to će Osman, ja nisam ludak, već vjernik koji je spoznao put Istine.”

Osmanov ih govor još više razbjesni, pa jedan od njih skoči i udari ga po očima. Mušrici se obeseliše kad ugledaše da mu je oko pomodrilo. Velid ibn Mugire priđe Osmanu i sa sažaljenjem reče:

“Tako mi Allaha, brate moj, ovo ti nije trebalo. Bio si u sigurnoj zaštiti, pa hajde, ako hoćeš, vrati se u moju zaštitu.”

Osman mu reče:

“Tako mi Allaha, moje zdravo oko je bijedno prema onome šta je u ime Allaha zadesilo moje drugo oko. Ja sam u zaštiti onoga Ko je Silni i Moćni, Ebu-Abduš-Šemse. Ja sam u Allahovoj zaštiti.”

Napustio ih je i krenuo svojoj kući recitujući kasidu:

Ako je moje oko u Allahovu zadovoljstvu ranjeno,
rukama bezbožnika neupućenog,
Milosni će to nagradom nadoknaditi,
a koga Allah učini zadovoljnim, o narode, sretan je.
Pa ja ću, iako govorite: zalutao i zabludio,
biti proživljen u vjeri Poslanika Muhammeda.
Zbog toga želim Allaha,
uprkos onima koji nas zlostavljaju i napadaju.

Dubok i čvrst iman bio je temelj života Osmana ibn Mez’una, uprkos mučenju i bolu kojem je bio izložen zbog islama.

POBOŽNJAK

Osmanov život blistao je od čistote i mirisa čednosti. Svoju je dušu zavjetovao na duboku pobožnost. Odlučio je sebi zabraniti sve dunjalučke strasti i uživanja, jer je u vjeri našao čistotu, neporočnost i zadovoljstvo. Strah prema Allahu u njegovoj duši je dostigao toliki stupanj da se odrekao dunjalučkih ukrasa i naslađivanja, žena, najukusnijih jela i otmjene odjeće.

Osman je živio isposničkim životom, potpuno je napustio žene, oblačio je grubu odjeću, jeo malo hrane; samo onoliko koliko je potrebno da održi život dok mu ne dođe smrt.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odselio je u Medinu, a Osman je bio u redovima mudžahida. Provodio je život danju posteći, noću klanjajući, prizivajući svoga Gospodara ujutro, nastojeći da se očisti od grijeha. Tražio je oprost od Allaha i obznanjivao svoje pokajanje i danju i noću.

Jednog dana otišao je u džamiju Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., a on je sjedio u društvu časnih ashaba i govorio im: "Kako ćete postupati kada jedan od vas bude dolazio u jednoj odjeći, a vraćao se u drugoj, kada se pred njega bude stavljalo jedno jelo, a drugo donosilo i kada budete zastirali vaše kuće kako se zastire K'aba?" Ashabi su odgovorili: "Voljeli bismo da to bude, o Allahov Poslaniče. Da budemo u izobilju i lijepom životu." Poslanik, s.a.v.s., im reče: "Tako će sigurno biti, ali vi ste bolji danas nego što ćete biti tada."

Osman ibn Mez'un zapamtio je taj govor. Poslanikove, s.a.v.s., riječi: "Vi ste danas bolji nego što ćete biti tada" odzvanjale su u njegovim ušima. Bojao se da muslimani ne padnu u ralje raskoši, rasipničkog i nezasitog života i da ne pokleknu pred dunjalučkim ukrasima i prolaznim uživanjima.

Zato se zavjetovao da će živjeti pobožno i kreposno. Prenosi Majka pravovjernih: "Ušla je kod mene žena Osmana ibn Mez'una, a izgledala je nervozno i uznemireno, pa sam je upitala o tome. Odgovorila mi je: 'Moj muž posti danju, a klanja noću.' Nakon toga, ušao je Allahov Poslanik, s.a.v.s., a ja sam mu to spomenula. A kada je Resulullah, s.a.v.s., poslije sreo Osmana, rekao mu je: 'Osmane... monaštvo nam nije propisano. Zar ti ja nisam primjer? Tako mi Allaha, ja se najviše bojim Allaha od svih vas i najviše pazim na Njegove odredbe.'"

Prenosi Ebu-Kulabe u knjizi "Tabekatul-Kubra", od ibn S'ada, da je Osman ibn Mez'un napravio sebi kuću i činio ibadet u njoj. To je stiglo do Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., pa mu je otišao, naslonio se na štok vrata kuće ibadeta i rekao mu: "Osmane, Allah me nije poslao sa monaštvom, Allah me nije poslao sa monaštvom, a najbolja vjera kod Allaha jeste ona koja je čista i lahka."

Prenosi se da je Osman ibn Mez'un rekao:

"Allahov Poslaniče, ja sam čovjek kome beženstvo teško pada, pa dozvoli mi, Poslaniče, da se kastriram."

Poslanik, s.a.v.s., rekao mu je:

"Ne. Ali na tebi je, Ibn Mez'une, da postiš."

Osman je nosio grubu odjeću i dosta istrošenu. Prekinuo je sve što je povezano sa životnim uživanjima. Allahov Poslanik, s.a.v.s., zavolio ga je zbog njegove čistote, čednosti i iskrenosti u ibadetu. Na dan kada je do Poslanika, s.a.v.s., stigla vijest da se Osman izolovao od svoje žene i svoje vrijeme provodi u ibadetu, rekao mu je: "Ibn Mez'une, tvoja žena kod tebe ima svoje pravo."

PRESELJENJE NA AHIRET

Osman ibn Mez'un se osamio, osjetivši da mu se približila smrt. Preselio je na ahiret druge godine po Hidžri, u Medini, a ukopan je u Bekijji. Osman je prvi muhadžir koji je umro u Medini.

Od Abdullaha ibn Abbasa prenosi se da je rekao: "Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao kod Osmana ibn Mez'una, kada je Osman umro, nageo se nad njim, pa je onda podigao glavu, a ja kao da sam vidio suze u njegovim očima. Zatim se nageo drugi put, pa treći put. Potom je podigao svoju glavu, jecao je pa smo vidjeli da plače, pa smo i mi zaplakali."

Na Osmanovoj dženazi Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Allah ti se smilovao, o Ebu-Saibe. Otišao si sa dunjaluka, a da ništa nisi uzeo od njega i da on ništa nije uzeo od tebe."

Kada je umro sin Allahovoga Poslanika, Ibrahim, Resulullah je rekao: "Pridruži se našim dobrim prethodnicima, Osmanu ibn Mez'unu..."

Osmanova je žena izrekla stihove žala za njim:

Oči, ne žalite suze, niko vam za njih neće prigovoriti,
za Osmanovom smrću,
ukrasile su se Bekijje njemu za stan i prebivalište,
oživjela je njena zemlja nakon što je ukopan u nju.
Ostavio je u srcu neprekidnu tugu,
do smrti ništa je ne može odagnati.

Nakon Osmanove smrti Ummu Ala el-Ensarijj došla je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i ispričala mu da je usnila: "Božiji Poslaniče, vidjela sam Osmana ibn Mez'una da ima tekući izvor." Poslanik, s.a.v.s., joj je rekao: "To je njegovo djelo." Allahov Poslanik, s.a.v.s., obiježio je Osmanov kabur i posjećivao ga.

SAIB IBN OSMAN

Osmana su naslijedila njegova dva sina Saib i Abdullah. Bili su dobri i pobožni mudžahidi. Saib je učestvovao na Bedru i ostalim bitkama s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Kada je Resulullah, s.a.v.s., krenuo u Bitku Bevat, za svoga zamjenika u Medini ostavio je Saiba ibn Osmana.

Saib je ostao na polju džihada u odbrani i prenošenju uzvišene nebeske vjere sve do Bitke na Jemami. Na početku rata protiv odmetnika borio se protiv Musejleme el-Kezzaba, pa ga je pogodila strijela i od te rane je preselio na ahiret.

UBADE IBN SAMIT, R.A.

عبادة بن الصامت رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Ubade, sin je Samitov, a on Kajsov, a on Asremov, a on Fehrov, a on S'alebov, a on Kavkalov, a on Ganemov, a on Avfov, a on Amrov, a on Avfov, a on Hazredža el-Ensarijja el-Hazredžijja. Nadimak mu je bio Ebul-Velid. Majka mu je bila Kurretu-Ajn, kćerka Ubade, sina Nadlovog, a on sina Malikovog, a on sina Adžlanovog.

LIČNOST

Ubade ibn Samit posjedovao je sve odlike muževnosti. Bio je vrstan konjanik i dobro je poznavao vještinu ratovanja i upotrebu oružja. Zauzimao je odlučne stavove, čvrsto braneći ideju i misao u koju je vjerovao.

Bio je pobožni učenjak koji je iskreno prihvatio islamsko vjerovanje i nebesku objavu koju je prenosio Muhammed ibn Abdullah, s.a.v.s., dobro je upamtio i temeljito poznavao. Postao je vrstan poznavalac šerijatskoga prava. On je, također, poznavao čitanje i pisanje u vrijeme kada je pismenih ljudi bilo veoma malo. Pored maternjeg jezika govorio je i jevrejski jezik. Većinu vremena provodio je čitajući rukopise koje je pribavljao iz Šama.

Ubadeovu je ličnost najviše dočaravao njegov izgled. Bio je visok, punačkog tijela, širokih prsa i plećki, lijepoga lica. Vanjština mu je odisala svježinom, a lice nježnošću i vedrinom. Govor mu je bio blag i osjećajan, a kada bi učio Kur'an svojim lijepim i skrušenim glasom, slušalac bi zanijemio pred riječima koje iziskuju skrušenost i poniznost pred Gospodarom svjetova.

ZASTUPNIK

Priče o Muhammedu ibn Abdullahu, s.a.v.s., širile su se po Medini i njenoj okolici, a naročito nakon susreta Allahova Poslanika , s.a.v.s., i Medinelija na Akabi, gdje ih je Poslanik, s.a.v.s., upoznao sa islamom i gdje su mu dali prisegu na vjernost. Dogovorili su se, također, da se sretnu sljedeće godine na istom mjestu i da s njima dođu svi koji odluče da objave svoj prelazak na islam.

Prvi susret je poznat pod imenom “Prva Akaba”, a prisustvovalo je dvanaest Medinelija iz plemena Evsa i Hazredža, među kojima je bio i Ubade ibn Samit. Ostali su bili: Es’ad ibn Zurare, Auf i Mu’az ibnul-Haris, Refi’a ibn Malik ibn Adžlan, Zekvan ibn Ebu-Kajs, Jezid ibn S’alebe, Abbas ibn Ubade, Ukbe ibn Amir, Kutbe ibn Amir, Malik ibn Tejhan (Ebul-Hejsem) i Uvejm ibn Said.

Ubade ibn Samit prenosi taj blagoslovljeni sastanak i ono šta se desilo na njemu, pa kaže: “Bio sam među prisutnima na Prvoj Akabi. Bilo nas je dvanaest i dali smo prisegu Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. To je bilo prije nego što je propisana borba. Obavezali smo se da nikoga Allahu ne pripisujemo za druga, da ne krademo, da ne činimo zinaluk, da ne ubijamo našu djecu, da druge ne potvaramo i da mu ne otkazujemo poslušnost u dobru. Rečeno nam je: ‘...Ako sačuvate ugovor, nagrada vam je Džennet. Ako budete obmanjivali, bit ćete prema zasluzi kažnjeni na ovom svijetu, i to je iskup. A ako to djelo prekrijete do Sudnjega dana, pa onda će ta stvar pred Allaha; ako hoće kaznit će, a ako hoće oprostit će.’”

Učesnici sastanka dogovorili su se da se ponovo sastanu u vrijeme narednog hadža, na istom mjestu, nakon što je Resulullah, s.a.v.s., sa ensarijama poslao Mus’aba ibn Umejra da ih podučava Kur’anu i islamu. Mus’ab se smjestio u kući Es’ada ibn Zurare i bio je poznat kao medinski učitelj.

Na sljedeći hadž na Akabu došla su sedamdeset tri čovjeka i dvije žene. Za vrijeme tog susreta data je prisega i na rat. O tome Ubade ibn Samit kaže: “Dali smo prisegu Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., na rat, na poslušnost i na pokornost u nevolji i u rahatluku, u radosti i u žalosti. Također smo potvrdili njegovu prednost nad nama, da ne osporavamo njegovu porodicu i da govorimo istinu gdje god se nalazili, ne bojeći se, u ime Allaha, ničijeg prigovora.”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., tom je prilikom zatražio od ensarija da imenuju dvanaest ljudi koji će svaki ponaosob predstavljati svoj narod kod njega i biti odgovorni za njihovo ponašanje, s tim da Resulullah, s.a.v.s., bude predstavnik muslimana Meke. Među tih dvanaest predstavnika bio je i Ubade ibn Samit.

ODANOST ALLAHU, DŽ.Š.

Nakon hidžre Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., u Medinu, Kurejšije nisu umanjili svoje neprijateljstvo i ratovanje protiv njega. Bitka na Bedru bila je prva organizovana borba koja je završena veličanstvenom pobjedom muslimana i u kojoj su pobijene mnoge vođe Kurejšija i njihovi junaci.

Ishod bitke nije obradovao jevreje Medine. Ostali su razočarani, pa su počeli umanjivati njenu važnost. Međutim, nisu se zaustavili samo na tome, već su stupili u vezu sa Kurejšijama i počeli ih podsticati na rat protiv Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., i muslimana, a i sami su obećali priteći u pomoć. Da bi uvjerili Kurejšije u svoje riječi i u nepokolebljivost svoga stava, jevreji su počeli izazivati probleme sa muslimanima.

U džahilijetu su jevreji bili saveznici Evsa i Hazredža. Najveći od tih izazova desio se na jevrejskom trgu u Medini. Jedna Arapka, muslimanka, došla je u dućan zlatara jevreja da kupi robu. Kada su je vidjeli, oko nje su se okupili jevrejski mladići i počeli joj dobacivati ružne i bestidne riječi. Pokušali su joj strgnuti hidžab sa glave i lica. Međutim, ona se opirala dok zlatar nije uzeo jedan kraj njene odjeće i zavezao ga za svoju stolicu, a ona nije ništa primijetila. Kada je krenula da izađe iz dućana, strgla joj se odjeća i ukazala se njena razgolićena natkoljenica. U tom trenutku prolazio je jedan musliman, pa kada je vidio šta se desilo, skočio je na zlatara i ubio ga nožem. Jevreji su se brzo sjatili oko muslimana i ubili ga. Kada se vijest proširila po Medini, Allahov Poslanik, s.a.v.s., ode na jevrejski trg na kome su živjeli jevreji Benu-Kajnuka, pa im reče:

"O skupino jevreja, pazite da vas od Allaha ne zadesi kazna kao što je zadesila Kurejšije. Primite islam, vi znate da sam ja Poslanik, to nalazite u vašim knjigama i Allahovom obećanju koje vam je dao." [61]

Oni su mu odgovorili drsko i osoro:

"Muhammede, ti misliš da smo tvoj narod! Nemoj se zavaravati što si naišao na grupu koja ne zna ratovati, pa si iskoristio priliku protiv njih. Tako nam Boga, ako mi budemo ratovali, saznat ćeš ko su ratnici."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., ih je poslije njihovog grubog odbijanja držao petnaest dana u blokadi, dok se nisu predali i pristali da im Resulullah, s.a.v.s., presudi. Abdullah ibn Ubej ibn Selul, koji je bio njihov saveznik u džahilijetu, otišao je Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: "Allahov Poslaniče, lijepo postupi prema mojim štićenicima." Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu je na to odgovorio: "Tvoji su." Abdullah ibn Ubej ibn Selul im je oprostio.

Međutim, Ubadi ibn Samitu taj postupak nimalo se nije svidio. Smatrao je da prethodni ugovor sa jevrejima treba poništiti, pa je rekao: "Allahov Poslaniče, moji prijatelji su Allah i Njegov Poslanik i vjernici, i ja se odričem ugovora sa ovim nevjernicima i odričem

se njihovog prijateljstva."

U vezi sa stavom koji je zauzeo Abdullah ibn Ubej i stavom koji je zauzeo Ubade ibn Samit objavljen je kur'anski ajet koji opovrgava ono što je uradio Abdullah ibn Ubej i podržava postupak Ubade ibn Samita:

"O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici, a njihov je onaj među vama ko ih za zaštitnike prihvati. Allah, uistinu, neće ukazati na pravi put ljudima koji sami sebi napravdu čine. Zato ti vidiš one čija su srca bolesna kako žure da s njima prijateljstvo sklope, govoreći:' Bojimo se da nas kakva nevolja ne zadesi.' A Allah će sigurno pobjedu ili nešto drugo od Sebe dati, pa će se oni zbog onoga što su u dušama svojim krili, kajati. A oni koji vjeruju reći će: 'Zar su to oni koji su se zakleli Allahom, najtežom zakletvom, da su zaista sa vama?' Djela njihova bit će poništena i oni će nastradati.'"[62]

OSLOBODILAC LATAKIJE

Na polju džihada Ubade ibn Samit bio je poznat kao dobar strateg i kao hrabar i neustrašiv mudžahid. Učestvovao je u svim vojnim pohodima koje je vodio Allahov Poslanik, s.a.v.s.

U Bici na Uhudu Ubade ibn Samit bio je među grupom ashaba koji su zaštitili Resulullaha, s.a.v.s., od nasrtaja mušrika.

Na Hendeku, Hudejbiji, Hunejnu, Taifu i u drugim bitkama, Ubade je bio u mudžahidskim safovima i djelima potvrdio svoju smjelost, neustrašivost i poduzetnost.

Ubade ibn Samit učestvovao je i u ratovima protiv odmetnika zajedno sa muslimanima, koje je učvrstio iskreni i duboki iman u Allaha i istinitost dini-islama. Za njima je ostala velika pobjeda koju su ostvarili u Jemami pod vođstvom Halida ibn Velida. Među tom ponositom skupinom bio je i Ubade ibn Samit. Uspjeli su osujetiti plan i želju Musejleme ibn Habiba el-Kezzaba i njegovog naroda Benu-Hanife.

Pošto je halifa okončao rat protiv odmetnika, odlučio je muslimansku vojsku uputiti na istok u osvajanja Iraka i Perzije i na sjever prema Šamu. Ubade se priključio vojsci koja je išla prema Šamu pod komandom Ebu-Ubejde Amira ibnul-Džerraha. Ebu-Ubejde je počeo sa osvajanjem tvrđava i gradova dok nije stigao do grada Himsa kojeg je neko vrijeme opsjedao, a zatim osvojio. Za namjesnika Himsa odredio je Ubadu ibn Samita, koji je nastavio osvajanja sjevernog dijela Šama i očistio ga od već razbijenih Rimljana.

Prvi grad na koji je Ubade krenuo bio je Latakija. Spremio je vojsku probranih mudžahida, zatim ih je savjetovao i objasnio zašto je izabrao Latakiju za cilj osvajanja.

Latakija ja primorski grad. Smješten je na istočnoj sirijskoj obali Sredozemnoga mora, zapadno od grada Himsa. To je inače bio trgovački grad u procvatu, bogat krčmama i dućanima, pa su zbog toga Rimljani postavili jaku odbranu i dobro se utvrdili. Grad je bio okružen visokim zidinama koje su imale jedna golema vrata.

Ubade je pokušao osvojiti grad, ali su se morali povući jer su ih Rimljani zasuli kišom strijela. Razmišljao je na koji način zauzeti grad, čvrsto odlučivši da ga osvoji, pa makar ga to koštalo i života.

Na kraju je smislio sjajan plan, koji dokazuje njegovu inteligenciju i bistrinu. Naredio je da se ispred zidina iskopa veliki broj jama, a od iskopanog pijeska da se napravi barijera tako da se iza nje može sakriti konjanik s konjem. Muslimani su prionuli na ispunjenje naredbe prije nego svane, a Bizantijci su to cinički posmatrali ne sluteći pravi razlog. Mislili su da pokušavaju iskopati kanal kako bi ušli u grad ispod zidina, pa su se ismijavali na račun toga znajući da je taj kanal nemoguće iskopati.

Kada su muslimani završili kopanje jama, Ubade je naredio da nekoliko vojnika izvrši manevar prema tvrđavi, pa pošto ne mognu otvoriti vrata da zaustave napade simulirajući kao da se povlače. Tako su i učinili, a kada se spustio mrak, Ubade i njegova vojska su se vratili i sakrili se u iskopane rupe. Tu su proveli čitavu noć, sjedeći na konjima. Ujutro su Rimljani otvorili vrata tvrđave, uvjereni da su muslimani otišli, pošto ispred zidina nisu vidjeli nikoga. U tom je trenutku Ubade iskočio iz rupe i uzviknuo tekbir, označavajući početak napada. Muslimani su poskakali iz iskopanih rupa i sa tekbirima navalili na stražu. Lahko su ušli na vrata Latakije jer iznenađeni vojnici nisu pružili nikakav otpor. Zapovjednik Bizantijaca požurio je da se preda, nakon što su latakijski kršćani pobjegli u obližnji grad.

Nakon kratkog vremena kršćani su počeli pregovarati s Ubadom da se vrate u Latakiju. Ubade im je to dozvolio pod uslovom da plaćaju džizju. Oni su prihvatili uslov i tražili od njega da im ne zabranjuje izvršavanje svojih vjerskih obreda u crkvi, što je Ubade odobrio, naredivši da se crkva ne dira. Potom je sagradio džamiju.

Nakon osvojenja Latakije, Ubade je krenuo priobalnim putem, čisteći utvrđenja i gradove od Rimljana i otvarajući ih za muslimane. Prvi u nizu bio je grad Belde, koji je osvojio nakon kratkog opsjedanja. Grad Džebele je uporno pružao otpor, ali je i njega uspio zauzeti. Pred Ubadom je ostao još grad Tartus, koji je pružao otpor nekoliko dana, pa je i njega osvojio i njegovo stanovništvo protjerao i nastanio muslimane.

Ovim je sjeverni dio Šama bio potpuno očišćen od Bizantijaca. Ubade ibn Samit se potom vratio u Hims i nastavio svoje namjesnikovanje.

BISTRI UČENJAK

Ubade ibn Samit je u svom životu uskladio dunjalučke i vjerske potrebe. Pored svoje velike hrabrosti na polju džihada Ubade se odlikovao velikim znanjem i razboritošću. Od Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., stekao je znanje i obrazovanje, štaviše, bio je jedan od sakupljača Kur'ana za Poslanikova, s.a.v.s., života. Muhammed ibn K'ab el-Kurezi kaže: "U vrijeme Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., peterica ensarija su sakupljala Kur'an: Ubade ibn Samit, Ubej ibn K'ab, Mu'az ibn Džebel, Ebu-Ejub el-Ensari i Ebu-Derda."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., zadužio ga je da siromašne muslimane podučava Kur'anu. U vrijeme Omera ibn el-Hattaba, Ubade je ostavio položaj namjesnika Himsa, a halifa ga je zadužio da Šamljane podučava Kur'anu. Nastanio se u Damasku i podučavao ljude vjeri: objašnjavao im njena načela i principe, i podučavao ih Kur'anu.

U jednoj od svojih hutbi u Damasku rekao je ljudima o njihovoj trgovini koja nije bila u skladu sa vjerskim propisima: "O ljudi, vi ste uveli trgovinu koju ja ne poznajem. Zar ne ide srebro za srebro - ista količina za istu količinu, bila to srebrena prašina ili čisto srebro; zlato za zlato - mjera za mjeru; bilo da se radi o zlatnoj prašini ili čistom zlatu. Ne smeta da se prodaje zlato za srebro, iz ruke u ruku, s tim da srebra bude više. Prodaja na kredit nije poštena. Zar nije pšenica za pšenicu - tas za tas; ječam za ječam - tas za tas. A ne smeta da se prodaje pšenica za ječam, s tim da ječma bude više, iz ruke u ruku, a prodaja na zajam nije poštena. Ko poveća i bude više potraživao, taj uzima kamatu."

Razlog da im iznese ovu kritiku i upozorenje postojao je zbog toga što je vidio da stanovnici Šama odgađaju plaćanje u zamjenu za profit koji odgovara kamati.

Nakon Damaska, halifa ga je poslao u Palestinu sa istim zaduženjem: da podučava ljude, upućuje ih i upoznaje sa njihovom vjerom. Jednog dana desio se konflikt između njega i namjesnika Šama Muavije ibn Ebi-Sufjana. Naime, Ubade je smatrao da pojedini namjesnikovi postupci nisu u skladu sa načelima vjere. Usprotivio se Muavijinom ponašanju, a on mu je grubo odgovorio. Zbog toga je napustio Palestinu rekavši Muaviji ibn Ebi-Sufjanu: "Neću da živim s tobom u istoj zemlji." Otišao je u Medinu. Kada ga je vidio, halifa Omer ibn el-Hattab, pitao ga je: "Šta te je dovelo u Medinu?" Ubade mu je ispričao šta se desilo između njega i Muavije, a Omer mu je rekao: "Vrati se gdje si bio. Allah učinio zemlju ružnom u kojoj nisi ti i tebi slični." Halifa je za njim poslao pismo Muaviji s porukom: "Ti nemaš vlasti nad njim", (tj. nad Ubadeom).

Ubade ibn Samit vratio se u Palestinu i bio direktno pod nadzorom halife Omera ibn el-Hataba.

PRESELJENJE NA AHIRET

Trideset četvrte godine po Hidžri, Ubade ibn Samit preselio je na ahiret u Kudsu, u svojoj sedamdeset drugoj godini života.

SE'ID IBN AMIR EL-DŽUMEHI, R.A.

سعد بن عامر رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Ime mu je Se'id, sin je Amirov, a on sin Hizjemov, a on sin Selmanov, a on sin Rebi'e, a on sin S'adov, a on sin Džumeha el-Kurešia el-Džumehija. Njegova majka bila je Erva, kćerka Ebi-Mu'ajta.

NJEGOVE OSOBENOSTI

Se'id ibn Amir posjedovao je tjelesnu snagu i izraženu inteligenciju. Bio je srednjeg rasta, tamnoput, jakih mišica i podlaktica, brzih pokreta, lahkih koraka. Pažljivo je rasuđivao, stvari je gledao realnim pogledom i razumno; nakon što bi ih analizirao i podrobno izučio, prihvatio bi ih kao činjenice. Forma za Se'ida ibn Amira nije bila ništa drugo do polazna tačka preko koje se stiže do suštine. Nakon što bi spoznao suštinu, zauzeo bi odgovarajući stav. Taj bi stav za njega postajao uvjerenje koje bi on branio i od kojeg ne bi odstupao.

KUREJŠIJSKA ZVJERSTVA

U Bici na Bedru Kurejšije pretrpiše težak poraz, a muslimanima pripade velika pobjeda. Poraziše i protjeraše kurejšijsku vojsku, tako na bojnom polju ostade sedamdeset mušričkih leševa. Među njima bilo je i velikana i uglednih i običnih ljudi. Taj poraz je povećao mržnju mušrika prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i njegovim ashabima. Mušrici su čekali priliku da zarobe nekog muslimana i da ga mučki ubiju. Baš u to vrijeme Poslanik, s.a.v.s., posla delegaciju od deset muslimana u Meku da saznaju

vijesti od tamošnjih stanovnika i da vide šta spremaju i planiraju mušrici. Ta grupa izaslanika pade u zasjedu koju su postavile Kurejšije te ubiše devetericu.

Hubejb ibn Adijj osta živ i zatraži od njih zaštitu jer je otpor bio uzaludan. Mušrici mu obećaše sigurnost, a zatim ga uhvatiše i vezaše konopcima, te dovedoše u Meku. Prodali su ga porodici El-Haris, koja je na bojnom polju Bedra ostavila veliki broj svojih poginulih, a među njima bio je i njihov vođa El-Haris ibn Amir. U njihovim srcima probudila se mržnja i poželješe da se osvete muslimanima, tako što će ubiti Hubejba ibn Adijja. Vodili su ga kroz mekanske sokake pozivajući ljude da gledaju njegovo pogubljenje. Određeni dan skupiše se sljedbenici mnogoboštva i nevjerstva na jednom od mekanskih trgova da uživaju u činu koji je bio primjer zvjerstva nastanjenog u srcima nevjernika i sljedbenika džahilijeta.

Se'id ibn Amir bio je u godinama rane mladosti. Kao i ostali mladići Meke, krenuo je na trg da posmatra Hubejbovo pogubljenje. Gurajući ljude i provlačeći se između njih, stade iza mekanskih prvaka Ebu-Sufjana i njegovih prijatelja.

Dovedoše Hubejba vezanog u lance. Zatim ga vezaše za stablo drveta, a žene i djeca ga opkoliše i počeše ga udarati i rukama i nogama, psujući i grdeći ga. Se'id ibn Amir ga pogleda u lice i vidje da je miran i staložen. Nije vidio na njemu nikakav strah niti bojazan niti zabrinutost. Začudi ga ta njegova smirenost, nepokolebljivost i njegovo duboko uvjerenje. Se'id ču Hubejbov glas kojim se obraćao ljudima: "Da li mogu zatražiti posljednju želju?" Pomisliše svi da će izjaviti da napušta vjeru islam nakon što je ugledao smrt pred očima, pa ga jednoglasno upitaše:

"Šta želiš?"

On im odgovori:

"Želim klanjati dva rekata prije mog pogubljenja, ako mi dozvoljavate."

Počeše mu se rugati i izražavati negodovanje, međutim, vođe Kurejšija odlučiše mu dozvoliti neka klanja ta dva rekata. Odvezaše ga, a on se okrenu prema K'abi i poče klanjati, učeći visokim glasom kur'anske ajete pred zbunjenom, utišanom masom.

Se'id ibn Amir poče se čuditi tom izuzetnom i divnom prizoru. Osjetio je u svojoj duši interesovanje i simpatije prema tom čovjeku koji je padajući licem na tle, učio u svome namazu. Kada je završio namaz, Hubejb, r.a., se okrenu vođama Kurejšija i reče im: "Tako mi Allaha, da nećete pomisliti da sam oduljio svoj namaz iz straha od smrti, još bih klanjao."

Žagor žena i djece pratio je mušričku seansu. Klicali su gledajući prizor u kome koljači skrnave Hubejbovo tijelo, ranjavaju mu lice i leđa ubodima svojih sablji. Uzeli su potom trgati mu kožu i odsijecati udove njegovoga tijela i razbacivati ih okolo po zemlji. Krv je tekla iz Hubejbovoga tijela i napajala suhi i užareni pijesak, a oni su, puni mržnje i divljačkog zanosa, govorili:

"Bi li volio da je Muhammed na tvom mjestu, a da se ti spasiš?"

I dok su mu udovi otpadali i krv curila iz njegova tijela, govorio im je:

"Tako mi Allaha, ne bih volio biti spašen i siguran među svojom porodicom i djecom, a da se Muhammedu i trunka zla nanese."

Njegov odgovor samo razjari ljutnju i prezir mase, pa povikaše: "Ubijte ga! Završite već jednom s njim!" Se'id ibn Amir je pogledao Hubejbove oči, pogled mu je bio uprt u nebo, a preklinjućim glasom je dozivao svoga Gospodara: "Allahu, prorijedi ih, uništi ih Svojom snagom i ne ostavi nijednog. Allahu moj, Tebi se vraćam."

I taj prizor se završi. Rasta se duša od Hubejbovog tijela iskidanog udarcima sablji i ubodima koplja. Narod se poče razilaziti. Se'id ibn Amir krenu teškim i sporim koracima ka svojoj kući razmišljajući o tom strašnom prizoru. Osuđivao je zvjerstvo Kurejšija, osjećaji odvratnosti prema društvu iz kojeg i on sam potječe probudiše se u njemu.

Nakon nekoliko dana ljudi zaboraviše Hubejbovo ubistvo, ali Se'id ibn Amir taj prizor nije mogao zaboraviti. Hubejbovi pogledi i slika njegovog izranjavanog i iskomadanog tijela bili su ispred njegovih očiju čitav dan. Krv koju je vidio da teče iz Hubejbovog tijela nije mu dala da zaspi. Zapade u tegobnu borbu sa samim sobom. Poče analizirati i razmišljati, šta se nalazi u dubini onoga što je vidio... I tako, svjetlo vjerovanja prodrje u njegovo srce. Hubejbova pogibija dade mu lekciju koja ga poduči vjerovanju i uvjerenju.

Zaista je islam zov istine, za koji čovjek žrtvuje sebe radi Vjerovjesnika i njegovog poziva s kojim je donio radosnu vijest.

Odlučio je Se'id ibn Amir otrgnuti se od kurejšijskog društva i napustiti džahilijetsku i nevjerničku sredinu. Tako jedan dan stade ispred grupe ljudi na jednom trgu u Meki i visokim glasom povika: "O ljudi, ja sam čist i odričem se vaših grijeha. Ja sam čist od vašeg obožavanja kipova i idola. Napuštam vaše društvo i pred vama izjavljujem da primam islam." Oni koji su ga čuli začudiše se da Se'id kaže tako nešto. Neki od njih poželješe da ga napadnu i kazne, ali ih drugi spriječiše u tome, bojeći se reakcije od njegovoga plemena.

Se'id ibn Amir krenu iz Meke prema Medini gdje srete Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i pred njim izgovori šehadet: "Ešhedu en la ilahe illallah ve ešhedu enne Muhammeden resulullah."

BORBA NA ALLAHOVOM, DŽ.Š., PUTU

Nakon kraćeg vremena provedenog u Medini, Se'id ibn Amir poduči se propisima i razumijevanju čiste vjere islama i vjerovanje se učvrsti u njegovom srcu.

Resulullah, s.a.v.s., počeo je spremati vojsku za napad na Hajber, grad sjeverno od Medine, koji je bio naseljen jevrejima, s namjerom da im da oštru lekciju zbog prevara i smicalica koje su činili. Se'id je bio u najvećem poletu za borbu, a bila mu je to prva bitka pod

zastavom islama. Potrudio se da učvrsti svoje mjesto u boju, koliko je to bio u mogućnosti, žrtvujući se za šehadet.

Allah, dž.š., blagoslovio je pobjedu na Hajberu. Oko Poslanika, s.a.v.s., bili su veliki, hrabri ljudi - njegovi ashabi, koji su se borili za širenje uzvišene Allahove riječi. Se'id je bio jedan od onih koji su imali učešće u podržavanju Poslanikove, s.a.v.s., misije i učvršćivanju temelja islama.

Ispuni se velika Allahova odredba; duša Allahovog Poslanika, s.a.v.s., vrati se svome Gospodaru. Se'id i ostali muslimani to primiše sa velikom tugom, ali čvrsto riješeni da slijede Kur'an i podrže istinitu Allahovu vjeru, radeći po Poslanikovim, s.a.v.s., uputama i savjetima. Se'id nastavi blagoslovljeni put boreći se na Allahovom putu pod vođstvom dvojice velikih halifa: Ebu-Bekra es-Siddika i Omera ibn el-Hattaba, r.a.

Ljubav prema džihadu usađena u Sei'dovoj duši i njegovo duboko uvjerenje se jasno dokazalo odlaskom u Damask, u osvajanje Šama. Do njega je doprla vijest da halifa Ebu-Bekr es-Siddik ima namjeru da ga pošalje sa vojskom u ispomoć Jezidu Ebu-Sufjanu u Šam. Međutim, prođe neko vrijeme, a halifa ga ne zovnu na taj zadatak. Zato mu Se'id ode i reče:

"Ebu Bekre, obaviješten sam da me želiš poslati, a ti ne izdaješ naredbu, šutiš. Ako želiš da pošalješ nekog drugog umjesto mene, pošalji i mene s njim. A ako ne namjeravaš poslati nikoga, moja je želja da idem u džihad. Dozvoli mi, Allah ti se smilovao, da se priključim muslimanima. Već sam obaviješten da se Rimljani okupljaju u velikom broju protiv naše braće."

Na to mu Ebu-Bekr, r.a., odgovori:

"Se'ide ibn Amire! Neka ti se najmilostiviji Allah smiluje. Ti si, kako sam saznao, ponizan, čuvaš rodbinske veze, kloniš se grijeha i prekršaja, i veličaš Allaha, dž.š., Njegovim lijepim imenima i puno Ga spominješ."

Se'id mu odgovori:

"Allah ti se smilovao, blagodati koje mi je Allah ukazao veće su od onoga što si spomenuo. Njemu pripada vrijednost i blagoslov. Kako znam, tako mi Allaha, ti si onaj koji očituje Istinu, koji je ustrajan u pravdi, milostiv prema vjernicima, žestok prema nevjernicima, sudi po istini i pravdi."

Ovo jako dojmi Ebu-Bekra i oči mu zasuziše, te prekide Se'idov govor i reče:

"Dovoljno je, o Se'idu! Dosta si rekao. Idi i spremi se! Šaljem te kao vojnika u pomoć muslimanima i postavljam te za njihovog zapovjednika."

Zatim naredi Bilalu da pozove ljude da se priključe u Se'idovu grupu i krenu u džihad ka Šamu. Bilal, r.a., poče obilaziti medinske sokake i pozivati: "Muslimani, priključite se Se'idu ibn Amiru u pohod na Šam?!" Za nekoliko dana skupilo se sedam stotina ljudi, a kad je Se'id htio krenuti, dođe Bilal ibn Ebu-Rebbah Ebu-Bekru tražeći dozvolu da se i on odazove pozivu u džihad i šehadetu na Allahovom, dž.š., putu. Ebu-Bekr mu dozvoli, pa se

i Bilal priključi Se'idovoj vojsci. Kada su se muslimani spremili da krenu, dođe Se'id sa još pedeset ljudi Ebu-Bekru da se oprosti, pa mu halifa reče: "Imenujem ovog čovjeka za zapovjednika, Allah, dž.š., ga učinio blagoslovljenim. Allahu, kad nam odrediš susret, učini da se sretnemo u pokornosti Tebi. Ako si nam odredio da se rastanemo, učini da to bude uz Tvoju milost i spas."

Se'id i muslimani, sa Allahovim blagoslovom, krenuše ka Šamu. Halifa se okrenu ljudima oko sebe i reče: "Allahovi robovi, molite Allaha za vašeg brata da ga prati i štiti. Dignite svoje ruke, Allah vam se smilovao."

Muslimani su podignutih ruku upućivali dovu Allahu, a Ebu-Bekr reče: "Kad grupa muslimana podigne ruke upućujući dovu svome Stvoritelju i moleći za nešto, On im tu molbu usliša pod uslovom da ne pozivaju u nepokornost i kidanje rodbinskih veza."

Dova Ebu-Bekra i ostalih iskrenih muslimana stiže Se'ida ibn Amira; tako on izgovori riječi koje upućuju na jačinu njegove odanosti vjeri i njegovog poleta u borbi na Allahovom, dž.š., putu: "Neka se Allah smiluje mojoj braći. Kamo sreće da nisu upućivali dovu za mene. Krenuo sam sa velikom željom za šehadetom na Allahovom putu. Kad sam se sreo sa neprijateljem, Allah, dž.š., sačuva me poraza i bježanja. Izložio sam se pogibiji, a iz mene nestade ljubav za šehadetom. Kada sam čuo da su moja braća muslimani molili za mene da ostanem živ, shvatio sam da im se dova primila, te me Allah, dž.š., sačuvao."

Čim je došao u Šam, Se'id se priključio vojsci Jezida ibn Ebu-Sufjana. Prva je bitka bila Bitka u El-Arebi, malom naselju u pokrajini Gazza, koja se nalazi u palestinskoj ravnici južno od Mrtvoga mora. Povela se bitka između muslimanske vojske pod komandom Jezida i rimske vojske pod komandom Serdžijusa. Rimljani nakon prvog poraza pobjegoše u malo mjesto Ed-Dasine, gdje ih se sakupio veliki broj. Pratio ih je Jezid na čelu svoje vojske tako da se odigrala još jedna bitka u kojoj su Jezid, Se'id i ostali muslimani postigli veliki uspjeh. U toj bici su Rimljani izgubili nekoliko svojih vođa pa su se uplašili i pobjegli prema sjeveru.

Se'id ibn Amir ostao je u Jezidovoj vojsci, predvodeći jednu grupu muslimana. U to vrijeme halifa Ebu-Bekr, r.a., preseli na ahiret, a naslijedi ga Omer ibnul-Hattab. U isto vrijeme preseli i Jezid, pa halifa Omer naredi da na čelo te vojske stane Jezidov brat Muavija. Pod njegovim vođstvom muslimanska vojska dođe na sjever Palestine gdje se zadrža dugo vremena kraj grada Kajsarija ne mogavši ga osloboditi. Taj grad Jezid ibn Ebu-Sufjan nije uspio osloboditi, a ni Amru ibn 'Asu to nije pošlo za rukom mada ga je opsijedao prije nego je dobio naredbu da ide u Egipat. Uspješnu opsadu izvede Muavija ibn Ebu-Sufjan sa Se'idom ibn Amirom. Kajsarija je osvojena ratnom varkom i smatra se jednom od najvećih bitaka koju je dobila muslimanska vojska jer su Rimljani ovaj grad koristili kao prilaz sjevernoj obali Palestine. Zato su platili veliku žrtvu da ga odbrane, ali im to nije koristilo.

Kajsarija je jedan veliki grad na obali Sredozemnog mora u sjevernom dijelu Palestine, između Hajfe i Jafe. U to vrijeme bio je poznat po veličini: imao je miliona stanovnika, tri stotine čaršija i bio jedan od najbogatijih gradova u tom području. Kada je Muavija oslobodio

Kajsariju, poslao je halifi Omeru vijest koja obradova muslimane. Cijelu su noć u Medini učili tekbire i zahvaljivali Allahu, dž. š. Omer, r.a., podržavao ih je: “Zahvaljujte Allahu, dž. š., na oslobođenju Kajsarije.”

SKROMNI VJERNIK

Se’id ibn Amir postade poznat i slavan. Pored ukorijenjene ljubavi za džihadom, bio je hrabar i poletan na Allahovom putu. Krasila ga je pobožnost i skromnost u ovosvjetskim uživanjima i ljepotama i žrtva u dunjalučkim odricanjima radi obožavanja Allaha, dž.š., vjerovanja i poniznosti. Proslavio se po svojoj smjelosti u iznošenju istine i svoga mišljenja bez licemjerstva i laskanja.

Nakon osvajanja Šama Se’id se vratio u Medinu i pošto još uvijek nije sreo Omera, r.a., otkako je Omer, r.a., izabran za halifu, otišao mu je jednog dana i rekao:

“Omere, savjetujem ti da se bojiš Allaha u odnosima prema ljudima. Ne strahuj od ljudi u odnosima prema Allahu. Neka ti govor bude u skladu sa djelima jer je najbolji govor onaj koji je sproveden u djelo. Omere, posveti pažnju bližnjim i daljim muslimanima nad kojima ti je Allah, dž.š., dao upravu. Želi njima ono što želiš sebi i svojoj porodici, preziri ono što prezireš sebi i svojoj porodici. Otkloni poteškoće, olakšaj i ne boj se ničijeg prigovora.”

Omer, r.a., upita ga:

“Se’ide, ko to može?”

On mu odgovori:

“Mogu ljudi kao ti, ljudi kojima je Allah povjerio ulogu Poslanikovog, s.a.v.s., nasljednika, jer nema posrednika između čovjeka i Allaha, dž.š.”

Se’id je dijelio svoj imetak i svoje prihode siromasima i onima koji su bili u potrebi. Napuštao je sve na ovom dunjaluku što je ličilo na prevaru i zavjeru. Jednoga dana kada mu je dodijeljena velika količina imetka, rekli su mu:

“Olakšaj ovim viškom sebi, svojoj porodici i svojim zetovima.”

On se uzruja i protestova:

“Zašto mojoj porodici i porodicama moje djece?! Ne, tako mi Allaha! Neću prodati Allahovo zadovoljstvo za srodstvo.”

Pa su mu rekli:

“Povećaj sebi i svojoj porodici opskrbu i uzmi dobra ovoga svijeta.”

On je odgovorio srcem punim imana:

“Neću da zaostajem iza prvaka nakon što sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: ‘Allah, dž.š., sakupit će ljude radi obračuna, pa će doći vjernici siromasi ubrzano kao kad se golubovi spuštaju.’ Reći će im se: ‘Stanite radi obračuna.’ Oni će reći: ‘Nemamo

mi polagati nikakve račune.' Zatim će Allah, dž.š., reći: 'Moji robovi su rekli istinu.' I ući će u Džennet prije svih ljudi."

Veličina Se'ida ibn Amira, r.a., vidjela se za vrijeme namjesnikovanja u gradu Himsu gdje je pokazao vrhunac svoje skromnosti i pobožnosti.

NAMJESNIK HIMSA

Hims je bio jedan od velikih gradova Šama, a zbog svog strateškog položaja bio je veoma važan za muslimane, koji su na sjeveru osvajali i proširivali teritorije. Bilo im je potrebno mjesto u kome će formirati komandu i postaviti državnu administraciju. Stanovnici Himsa bili su poznati po mnogobrojnim pritužbama koje su slali halifi. Često su pravili urote protiv namjesnika. Hims je nazvan "Mala Kufa" jer su stanovnici ta dva grada bili slične prirode.

Kada je Omer, r.a., htio postaviti namjesnika u Himsu, dvoumio se kako da nađe odgovarajućeg za tu tešku obavezu. Dugo je tražio i razmišljao i nije našao boljeg od Se'id ibn Amira, r.a. Pozvao ga je i predložio mu da ide u Hims.

Se'id mu reče:

"Vladaru pravovjernih, zar ćeš mene postaviti?"

Omer se naljuti i reče:

"Teško vama! Natovarili ste mi ovo na vrat, a sada me ostavljate! Tako mi Allaha, ja ću tebe postaviti."

I postavi Se'ida za namjesnika Himsa, pa ga upita:

"Imaš li primanja ili da ti ih ja odredim?"

Se'id mu odgovori:

"Halifa, ja imam primanja iz državne kase muslimana, ona prelaze moje potrebe pa ne znam šta da radim s njim."

Se'id ibn Amir, r.a., otišao je u Hims. Tamo ga ljudi zavolješe, osim malog broja koji su inače bili poznati po svojim prevrtljivostima, pobunama i mnogim žalbama. Omer ibn el-Hattab imao je običaj obavezati svoje namjesnike da ispitaju stanje siromašnih muslimana i da mu napišu njihova imena kako bi tajno podmirio njihove potrebe.

Jedne prilike Omeru je došla delegacija iz Himsa, pa je tražio od njih da mu predaju imena siromaha i muhtača. Oni su mu predali spisak na kome je bilo napisano i ime Se'ida ibn Amira.

"Ko je Se'id ibn Amir?", upita ih Omer.

"To je naš namjesnik", odgovoriše.

Omer im reče:

"Vaš namjesnik siromah!?"

Jedan od njih odgovori:

“Jest, tako mi Allaha. Prođe nekoliko dana, a on u svojoj kući ne upali vatru.”

Omer na ovo zaplaka i naredi da spreme hiljadu dinara i pošalju Se’idu. Kada ih je Se’id primio, reče: “Svi smo od Allaha i svi se Njemu vraćamo.” Se’idova se žena iznenadi njegovu govoru, kao da ga je zadesila nezgoda, pa sažaljivo upita:

“Se’ide, šta ti je?”

On joj odgovori:

“Došao mi je dunjaluk pa mi pokvari ahiret. Ušla smutnja u moju kuću.” Ona mu, ne znajući za dinare, reče:

“Oslobodi je se.”

Pa joj on reče:

“Pomozi mi.”

Porazgovara s njim vjerna mu supruga, pa staviše dinare u malu kesu i zadužiše nekoga da ih podijeli siromašnim muslimanima, udovicama, djeci siročadi i beskućnicima.

Omer ibn el-Hattab, r.a., dođe u Hims da vidi kako je namjesnik i ostali ljudi. Kada je stigao, dođe mu delegacija koja je ispitivala rad namjesnika, žaleći se na postupke Se’ida ibn Amira i njegovo neizvršavanje obaveza. Omer, r.a., zakaza sastanak sa namjesnikom i onima koji se žale na njega. Jedan, u ime svih njih, progovori: “Vladaru pravovjernih, zbog četiri se stvari žalimo na njega. Prvo: ne dolazi nam izjutra skoro do podne; drugo: kad ga naveče nešto trebamo, zovemo ga, a on nikome ne odgovara; treće: dva dana u mjesecu nema ga nikako; i četvrto je stanje u koje zna zapasti, a ono nas uzrujava i brine; naime s vremena na vrijeme odluta u mislima kao da nije pri svjesti.”

Čovjek koji je govorio sjede, a Omer se okrenu Se’idu i upita ga:

“Imaš li čime da se odbraniš?”

Se’id ustade i reče:

“Tako mi Allaha, prezirao sam spominjati razloge, ali evo moram. Što se tiče toga što im ne izlazim skoro do podne, moja porodica nema sluga pa ja mijesim tijesto i kuham hljeb, zatim uzmem abdest i klanjam duha-namaz, a onda izađem; nikome ne odgovaram noću jer sam se njima stavio na raspolaganje danju, a noć sam ostavio samo za ibadet Allahu, dž.š.,; što se tiče dva dana u mjesecu u kojima im se uopće ne pojavljujem, to je zbog toga što nemam sluga da mi peru odjeću niti druge odjeće da se presvučem, pa pošto je ja operem, čekam da mi se osuši, pa tek krajem dana izađem. I na kraju, zaista, s vremena na vrijeme odlutam u mislima jer sam prisustvovao ubistvu Hubejba ibn Adijja el-Ensarija, r.a., a tada sam bio mušrik. Kurejšije su ga vezale za stablo drveta, rezali mu tijelo i govorili:

‘Bi li volio da je Muhammed na tvom mjestu, a da si ti slobodan?’

On im je odgovorao:

‘Tako mi Allaha, ne bih poželio da sam sa svojom porodicom siguran i miran, a da

Muhammeda ubode trn.’

Tako mi Allaha, nikad se nisam sjetio tog dana kad mu nisam pomogao, a da ne pomislim da mi Allah neće oprostiti, pa se stresem bojeći se Allahove kazne i zamislim se o tome da dugo ne mogu doći sebi.”

Omer na ovo izrazi svoje veliko oduševljenje, a zatim reče:

“Hvala Allahu, dž.š., Koji nije dozvolio da zaključim na osnovu vanjštine.”

PRESELJENJE NA AHIRET

Dvadesete godine po Hidžri Se’id, r.a., preseli svome Stvoritelju, slijedeći časne muslimane prethodnike. Bio je čistog duha, čiste duše, čvrstog imana. Ostavio je iza sebe uspomene namirisane bogobojaznošću, skromnošću i borbom na Allahovom putu.

Neka se Allah smiluje Se’id ibn Amiru, bio je jedan od stupova veličanstvene građevine islama.

GALIB IBN ABDULLAH, R.A.

غالب بن عبد الله رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Galib, sin je Abdullahov, a on sin Musirov, a on Dž'aferov, a on Kelbov, a on Avfov, a on K'abov, a on Amirov, a on Lejsov, a on Bekrov, a on Abdu-Menafov, a on je sin Kenana el-Kenanijja el-Lejsijja.

LIČNOST

Galib ibn Abdullah ubraja se među najveće i najslavnije ashabe Muhammeda, s.a.v.s., na koje se Poslanik, a.s., oslanjao u ratnim pohodima. Ratno iskustvo stekao je u svome plemenu El-Kenane, još u ranoj mladosti. Pleme El-Kenane vodi porijeklo od loze Kurejšija, a bili su smješteni zapadno od Medine, prema moru. Trgovački karavani prolazili su pored njih, a oni su im jemčili zaštitu u zamjenu za određenu sumu novca, ili su napadali karavane koji ne bi tražili zaštitu i koji su odbijali plaćanje. Tako je Galib odrastao u stalnim ratovima. Naučio je jahanje, korištenje oružja, strategiju napada i povlačenja, a poznavao je i plivanje.

Posjedovao je vrlo lijepu narav, ponosito srce, samopouzdanje i smjelost. Imao je oštru pronicljivost i oštroumnost, čvrste i smirene nerve. Bio je jedan od najhrabrijih jahača i najsmjeliji u borbi.

Bijaše visok, mršav, bijeloga tena koji je naginjao žutoj boji, izduženoga lica, ravnomjerno razvijenog tijela, upalih očiju. Imao je kukast nos i visok glas tako da se čuo iz daleka. Bio je poznat po svojoj gostoljubivosti, potpori i pomoći nevoljnicima i muhtačima.

PRIMANJE ISLAMA

U početku, Galib nije ništa znao o islamskom pozivu, a nije čuo ni da je jedan dio stanovnika Medine dao prisegu Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i da su ušli u islam. Ni "Prva" ni "Druga prisega" nisu podstakle Galiba na dini-islam. Tek nakon Bitke na Bedru i pobjede muslimana, Galib je počeo razmišljati o ovom čovjeku koji poziva milosti i ljubavi, dobru i pravdi, obožavanju Jednog Jedinog Boga. Tako je, zajedno sa grupom ljudi iz svoga naroda koji su se uputili prema Medini, i on krenuo da se sretne sa Poslanikom , s.a.v.s., i izjavi svoje primanje islama.

POVJERENIK ODGOVORNIH POSLOVA

Galib ibn Abdullah odlazio je stalno iz svoga mjesta u Medinu i tamo sticao vjersku naobrazbu, pamtio Časni Kur'an i sjedio sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Nakon određenog vremena, stigli su plodovi njegove da'we: pleme Benu-Kenane je prihvatilo islam, čime se još više ojača dini-islam. Poslije toga, Galib se nastanio u Medini, odazivajući se pozivu u džihad kada god bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., pošao u ratni pohod. Stanovao je predgrađu Medine, u plemenu Benu-Abd, koje je inače bilo saveznik Kurejšija. Savjetovali su se sa Kurejšijama u pogledu njihovih potreba i udovoljavali njihovim zahtjevima.

Jednoga dana, Poslanikov, s.a.v.s., sluga Jesar primijetio je da je Benu-Abd stupilo u kontakt sa Kurejšijama i da se broj njihove stoke naglo povećao. To mu je zapalo u oči i shvatio je da tu ima nešto sumnjivo - pobojao se da ne spremaju nešto protiv muslimana. Otišao je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao mu: "Božiji Poslaniče, vidio sam nešto kod Benu-Abda, kao da kuju kakvu zavjeru. Povećao im se broj stoke, a ljudi su im postali osori i grubi."

Poslanik, s.a.v.s., naredio je da se opremi odred vojske, a kao njihovog pretpostavljenog imenovao je Galiba ibn Abdullaha. Bilo ih je stotinu dvadeset. Naredio je da ih napadnu i da razbiju njihove redove, a da pojedince od njih ubiju.

Galib ibn Abdullah poveo je izvidnicu, a kada je pala noć, napali su pleme Benu-Abd i brzo ih savladali. Porobili su ih i vratili se zajedno sa plijenom i stokom u Medinu.

Također, jednog dana do Poslanika, s.a.v.s., došla je vijest da su neki ljudi iz plemena Benu el-Melluvah sklopili savez sa Kurejšijama, pa je pozvao Galiba ibn Abdullaha i odredio ga za vođu nekoliko desetina ljudi. Naredio im je da napadnu Kedid, mjesto njihovog prebivališta. Oko ikindije toga dana, idući prema Kedidu, sreli su El-Harisa ibn

Malika ibn el-Bersa ibn el-Lejsija koji je bio iz Galibova naroda, pa su ga zarobili. El-Haris je upitao Galiba:

"Šta ti je, zašto me zarobljavaš? Došao sam kao musliman."

Svojim govorom je naglašavao da je krenuo u Medinu, da izjavi primanje islama, pa mu Galib odgovori:

"Ako si zaista došao kao musliman, neće ti nauditi ako budeš zarobljen jedan dan, a ako budeš nešto drugo, tada ćemo biti sigurni ko si ustvari."

Naredio je da ga zavežu i da postave snažnog stražara kraj njega. Stražaru je izričito naredio:

"Čuvaj ga dok se ne vratimo, ako ti se bude opirao, odsijeci mu glavu."

Muslimani su nastavili putem Kadida sve dok nisu stigli do mjesta sa koga im je bila omogućena kontrola nad izdajnicima. Tu su ostali do noći, jer je noć, kod Galiba, najbolje vrijeme za napad. Napali su Benu el-Melluvah iznenada i nanijeli im ogromne gubitke. Veliki broj su ih ubili i ranili, a na kraju, ostatak rastjerali. Zatim su potjerali stoku i deve i krenuli prema mjestu gdje su ostavili El-Harisa i stražara. Preostali ljudi iz Benu el-Melluvaha tražili su pomoć. Vikali su tako glasno da je eho odzvanjao cijelim područjem. Čuli su ga stanovnici El-Melluvaha te požuriše ne bi li stigli Galiba. Umalo da sustignu Galiba i njegovu vojsku, kad u momentu pade jaka kiša pa poteče prava bujica vode dolinom Kedid koja napravi prepreku i spriječi ih da stignu muslimane. Zastali su nemoćni da išta urade i srditi posmatrali Galiba i vojsku kako nose plijen i tjeraju stoku ispred sebe.

Galib je stigao do mjesta gdje je ostavio svog druga i stražara, pa ga je poveo sa sobom kao pratioca prema Medini. Od radosti je govorio: "Pobjeda! Pobjeda!", a mudžahidi su ponavljali za njim. Bila je to parola u njihovim pohodima, Allah neka ih nagradi za svaki njihov korak.

ISKUŠENJE

Božiji Poslanik, s.a.v.s., uvidio je veličinu Galibove iskrenosti prema vjeri i njegovu borbenost, snagu i dobru strategiju u borbi. Iste godine u osmom mjesecu po Hidžri, poslao ga je u pohod na Benu-Murre, nakon što je opremio odred vojske i za vođu postavio Usamu ibn Zejda ibn Harisa. Usame je bio na čelu odreda, do njega Galib ibn Abdullah, a iza njih muslimani sve dok nisu došli nadomak prebivališta Benu-Murre. Napali su ih neočekivano, rastjerali ih i pobili većinu njihovih ljudi, dok su ostale zarobili. Među borcima Benu-Murre bio je njihov saveznik Murdas ibn Nehik, koji je ubio veliki broj muslimana. Pošto je poraženo pleme Benu Murre, on je pobjegao, pa su ga Usame i Galib tjerali dok ga nisu uhvatili. Stali su mu iznad glave, a on im reče: "Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha."

Usame ovako prenosi detalje tog događaja: "Nakon što je narod bio poražen, vidio sam

čovjeka nevjernika koji je ubio veliki broj muslimana. Prišli smo mu ja i Galib ibn Abdullah, zamahnuli na njega sabljama, a on tada reče: “Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Božiji Poslanik.” Nismo ga ostavili dok ga nismo ubili. Kada sam prenio Poslaniku, s.a.v.s., šta se desilo, lice mu se promijeni, pa reče: “Usame, nije bilo na tebi da ubiješ onoga kome je Allah Bog.”

Usame se kajao zbog ubistva Murdasa, kao što se kajao i Galib. Svoje vrijeme provodio je klanjajući i tražeći oprosta od Allaha, dž.š. Preživljavao je teško iskušenje; nije znao šta da čini.

Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odlučio osloboditi Meku, potražio je Galiba i naredio mu da ispita i izvidi put do Meke, u prethodnici muslimana. Galib je uvidio da je Poslanik, s.a.v.s., zadovoljan s njim i krenuo je na čelu probranih konjanika muslimana, vještih i iskusnih na putu. Tokom puta, redovno je slao Resulullahu, s.a.v.s., čovjeka koji ga je obavještavao o stanju na putu. Meka je osvojena, a Galib je bio postojan na polju džihada sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Također na Hunejnu, zabilježen je veliki spomen na Galiba ibn Abdullaha, r.a.

JUNAK EL-BUVEJBA

Galib ibn Abdullah bio je mudžahid koji se borio svojim imetkom i svojim životom na putu Uzvišenoga Allaha.

Nakon što je Poslanik, s.a.v.s., preselio na ahiret, došao je Ebu-Bekr es-Siddik, r.a., kao njegov nasljednik u upravi nad muslimanima. U prvom periodu njegove vladavine neka arapska plemena odmetnula su se od vjere. To je bila velika opasnost koja je prijetila jedinstvu Arapskog poluotoka pod okriljem dini-islama. Halifa je odlučio boriti se protiv njih, pa je poslao vojsku u sve dijelove Arapskog polutoka da uguše taj pokret i njegove vođe. Allah je pomogao Svoju vjeru; na čitavom Poluotoku suzbijen je otpadnički pokret i sačuvano je njegovo jedinstvo pod okriljem islama.

Kada je suzbijen otpadnički pokret i uspostavljen mir, halifa je počeo razmišljati o osvajanjima van Arapskog poluotoka. Planirao je osvajanje gradova koji su bili najbliži, radi širenja islama u njima. El-Musenna ibn Haris eš-Šejbani podsticao ga je da krenu na osvajanje gradova Iraka, nakon što je on već izvršio pojedinačne napade na Es-Sevad i neke iračke gradove, zaplijenivši veliki ratni plijen.

Započelo je osvajanje gradova Iraka. Halid ibn Velid, r.a., ostvario je velike pobjede i osvojio veliki broj gradova i utvrđenja prije nego mu je halifa naredio da krene prema Šamu, gdje je bila potrebna njegova podrška u tamošnjim bitkama.

U vrijeme Omera ibn el-Hattaba, r.a., muslimani su pogođeni velikim porazom od Perzijanaca u Bici El-Džisr, u kojoj je vođa nearapa uspio nadvladati emira islamske vojske Ebu-Ubejdu ibn Mes’uda es-Sekafija. Tada je poginuo veliki broj muslimana, među njima i

Ebu-Ubejde. Nakon toga, vođstvo je preuzeo El-Musenna ibn Haris eš-Šejbani, koji je napisao Omeru ibn el-Hattabu da ga pomogne velikim odredom mudžahida. Perzijanci su skupili veliku vojsku na El-Buvejbu, pa je on izrazio bojazan da će napasti muslimane jakim snagama i povratiti zauzeta područja Iraka. Omer je shvatio veličinu opasnosti koja prijeti pa je odlučio pomoći El-Musennu sa velikim brojem vojske i opreme, kako bi mogao izići licem u lice u okršaj sa Perzijancima.

Pomoć je počela pristizati, a prvi koji je stigao bio je Džerir ibn Abdullah el-Bedžlijj, na čelu boraca iz svog plemena Bedžile. Slijedio ga je Arfedže ibn Hersem, na čelu boraca iz Ezda. Poslije njega stigao je Hilal ibn Gullefe et-Tejmijj, na čelu plemena Er-Rebab. Pomoć je neprekidno stizala, a u Medini je halifa dočekivao dobrovoljce i upućivao ih tamo gdje je smatrao da je nužno - prema Iraku ili Šamu. Kada je stigla delegacija plemena El-Kenane, koje je imalo četiri stotine boraca, Omer ibnul-Hattab, r.a., upitao ih je na koju stranu bi voljeli, a oni su odgovorili:

"U Šam, tamo su naši prethodnici."

Omer im je rekao:

To ste već zadovoljili... Irak... Irak. Raširite se po gradu u kome je Allah umanjio njegov broj stanovnika i njegovu moć, i prihvatite borbu protiv naroda koji je izuzetno napredan i razvijen. Možda će vas Allah učiniti nasljednicima, vašim udjelom, pa da živite sa onima koji prežive od toga naroda.

Galib ibn Abdullah osjetio je nemir u svome narodu, pa je ustao i rekao:

O rodbino, odazovite se Vođi muslimana u onome što traži i izvršite naredbe.

Oni rekoše:

"Mi se pokoravamo i izvršavamo ono što traži Vođa muslimana."

Pleme Benu-Kenane krenulo je na čelu sa Galibom ibn Abdullahom, a kada su se sreli sa El-Musennom, pridružili su se njegovoj vojsci. Nakon dolaska pomoći, El-Musenna je stao na čelo vojske čiji je broj iznosio oko osam hiljada ljudi. Vijest o koncentraciji muslimana stigla je do Perzijanaca, pa je prema njima krenuo Mihran, na čelu velike vojske, te je stigao do mjesta El-Buvejb. To je bio kanal za preusmjeravanje toka rijeke Eufrat na kojoj je most koji povezuje dvije obale. S druge strane, nasuprot njih, došao je El-Musenna, pa ga je Mihran pitao:

"Ili ćete vi preći do nas, ili da mi pređemo do vas?"

El-Musenna, r.a., sjetio se prevare Perzijanaca prema Ubejdi u Bici El-Džisr, pa je odgovorio: "Pređite vi."

Bilo je vrijeme blagoslovljenog ramazana; El-Musenna se prije početka bitke obratio muslimanima: "Vi ste postači, a post slabi i umanjuje snagu. Ja smatram da bi trebali prekinuti post, pa da se ojačate hranom za borbu protiv svoga neprijatelja."

Mihran je prešao sa svojom vojskom na drugu stranu rijeke i tu otpoče bitku. Jurnule su dvije vojske u ravnopravni i smioni okršaj. El-Musenna je odlučio pribjeći jednoj novini;

mudžahidi će proći krilom, lijevim i desnim, a, također, udarati i u sredinu perzijske vojske, s ciljem njihovog razbijanja iznutra. Galib ibn Abdullah vodio je dio Benu-Kenane i krčio put, razbijajući redove perzijske vojske sve dok nije došao do njene sredine. U isto vrijeme, mudžahidi na desnom i lijevom krilu kosili su svojim sabljama perzijske vojnike. Mihran je uvidio težinu položaja i htio se povući sa svojom vojskom na drugu stranu rijeke. Pokušao je doći do mosta i preći ga, ali ga je El-Musenna čekao u zasjedi. Okrenuo se prema Perzijancima i sa vrha mosta ubijao svakog ko mu se približi.

U toj bici ubijen je Mihran i njegove velike vojskovođe, a muslimani su ostvarili veliku pobjedu i pravednu osvetu za muslimanske šehide u Bici El-Džisr. Bitka "El-Buvejb" smatra se jednom od najvećih bitaka koje su muslimani vodili protiv Perzijanaca, a koja je imala veliki utjecaj na Bitku "El-Kadisijja."

EL-KADISIJJA

Nakon bitke "El-Buvejb" povećala se čvrstina muslimana i odlučnost da osvoje čitavu Perziju i njen glavni grad, prijestolnicu Kisra.

Jezdedžird je pobjesnio kada je čuo za poraz. Odlučio je pozvati ljude širom Perzije kako bi opremio ogromnu vojsku, koja će protjerati muslimane iz mjesta koja su zauzeli, i vratiti ih na Arapski poluotok. Ljudi su se listom odazivali njegovom pozivu, priključujući se vojsci na čijem je čelu bio Rustem. Broj ove vojske dostigao je sto dvadeset hiljada ratnika: konjanika, te grupa koja se borila iza slonice.

El-Musenna ibn Haris, r.a., poslao je vijesti vođi muslimana Omeru ibn el-Hattabu, r.a., o velikoj koncentraciji perzijske vojske, spremne da istrijebe muslimane. Tražio je od njega da pozove muslimane sa čitavog Arapskog poluotoka u pomoć, prije nego Rustemova vojska krene na njih. Kada je primio Musennino pismo, Omer ibnul-Hattab, r.a., počeo je tražiti vođu koji bi odgovarao za tako tešku i složenu bitku. Stvar je izložio najodabranijim ashabima želeći njihovo mišljenje, pa mu je Abdurrahman ibn Avf, r.a.,rekao:

"Našao sam ga! Lav sa kandžama!"

"Ko je on?", upita Omer, r.a.

"S'ad ibn Ebu-Vekkas", odgovorio mu je Abdurrahman.

S'ad ibn Ebu-Vekkas, r.a., određen je kao vođa islamske vojske pod čiju zastavu se prijavilo oko četiri hiljade mudžahida Medine. Kada je S'ad krenuo prema Iraku, Omer ibn el-Hattab, r.a., ispraćajući ga, rekao mu je: "Ja sam te odredio da rukovodiš operacijom u Iraku, pa čuvaj moju oporuku. Pred tobom je vrlo težak i neugodan zadatak koji ne može rješiti niko osim iskreni. Neka je tebi i onom ko je s tobom cilj hajr, i s hajrom počni. Znaj da za sve treba priprema. Priprema za hajr jeste strpljenje, strpljenje na onome što te snađe i

ono ti uvećava bogobojaznost. Znaj da je bogobojaznost u dvije stvari: u pokornosti prema Allahu i čuvanju od grijeha. S'ade ibn Ebu-Vekkase, nemoj da te obmane ako se kaže: Daidža Božijeg Poslanika, s.a.v.s. Zaista, Allah, dž.š., ne briše loše s lošim, već briše loše s dobrim. Pa, zaista, između Njega i bilo koga drugog nema nikakve veze, osim da Mu se bude pokorno." Ispratio je S'ada i mudžahide Medine s Allahovim blagoslovom.

Kada su došli do sjedišta El-Musennine vojske, on je već bio preselio svome Gospodaru. S'ad je ujedinio islamsku vojsku, koja je brojala trideset tri hiljade mudžahida. Među njima i tri stotine iz plemena Benu-Kenane, sa vođom Galibom ibn Abdullahom. Prije početka borbe, S'ad ibn Ebu-Vekkas tražio je od vođa svoje vojske da podstiču muslimane na borbu i da im preporučuju čvrstinu u okršaju, pa im je rekao: "Krenite i postupajte s ljudima pravedno, poštujući njihova prava u momentima vaše moći i sile. Vi ste pripadnici svoga naroda na ovom području, arapski pjesnici i njihovi govornici, riječ vam je zajednička, vi ste njihov spas, vi ste njihovi poglavari. Idite među ljude, pa ih podstičite na borbu." Svaki se vođa obratio svome narodu.

Galib ibn Abdullah, obraćajući se svome narodu, rekao je: "Ljudi, oslonite se na Allaha u onome u čemu vas kuša, od Njega tražite, On će vam povećati, Njega molite, On će vam se odazvati. O skupino Mead, šta je razlog pa ste se ukopali s vašim konjima na mjestu? Sa vama je ono što vas neće izdati (sablje). Pomislite šta će ljudi reći sutra. Sutra će pričati, pa preuveličati, pa prenijeti drugima."

Prije početka bitke S'ad se teško razbolio. Bolest ga je privezala za postelju, pa se smjestio kraj ravnice El-Kadisijje, blizu mjesta bitke. Dostavio je muslimanima da će on proučiti četiri tekbira, a da oni počnu borbu poslije četvrtog. Proučio je četiri tekbira, muslimani su krenuli prema Perzijancima, a Perzijanci prema muslimanima. Spojile su se vojske u strahovitom okršaju. Perzijanci su naprijed potjerali slonicu da bi ubacili strah u srca muslimana. Međutim, muslimani su znali kako da izađu na kraj s njom, nakon što su otkrili njenu slabu tačku i način na koji će je ubiti.

Galib i pleme Benu-Kenane pokazali su veliko junaštvo i originalnost. Smjelo i odvažno nastupajući, umiješali su se u redove Perzijanaca i navalili na grupu koja se borila iza slonice. Tako su oslabili njihovu djelatnost i omogućili muslimanskim junacima da se bore iza slonova.

Opisujući borbu svoga naroda na Kadisijji, Galib kaže: "Boga mi, bili su žestoki prema njima, stalno su ih napadali i udarali sve dok nisu uhvatili i izdvojili slonicu. U tom momentu Tulejha ibn Huvejlid izašao je pred jednog od njihovih moćnika i izazvao ga na dvoboj. Ubio ga je vrlo brzo."

U ovoj bici muslimani su ostvarili veliku i važnu pobjedu i ubili su Allahovoga neprijatelja, perzijskoga vođu Rustema.

PRESELJENJE NA AHIRET

Nakon El-Kadisijje godine su počele nadvladavati Galiba ibn Abdullaha, r.a., pa se vratio u Medinu i u njoj se nastanio. Edžel mu je došao u zadnjim danima hilafeta Omera ibn el-Hattaba, r.a.

Allah se smilovao Galibu ibn Abdullahu, r.a., povjereniku važnih zadataka, junaku El-Buvejba. Bio je jedan od stupova veličanstvene građevine islama.

FURAT IBN HAJJAN, R.A.

فرات بن حيان رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Ime mu je Furat, a sin je Hajjanov, a on S'alebov, a on Abdul-'Uzzaov, a on sin Habibov, a on Hajjetov, a on sin Rebi'ov, a on je sin S'adov, a on sin Adželov, a on Ledžimov, a on S'abov, on sin Alijev, a on Bekrov, a on Vaila er-Rebi'a el-Bekrija el-Adželija. Bio je saveznik Benu-Sehma Kurejšija.

OSOBINE

Furat ibn Hajjan odrastao je u okrutnoj i divljoj prirodi pustinje. Njegovo pleme činili su Arapi nomadi koji su se selili iz mjesta u mjesto, tražeći hranu i vodu za stoku. Zastali su u pustinji Ubelleh, na granici Bahrejna. Podigli su svoje šatore u području između pustinja El-Hire i El-Enbar prema oblasti Hejt koja je pripadala iračkoj pustinji. Oblast gdje su se smjestili bila je sjeveroistočno područje Arapskoga poluotoka.

Tokom mnogobrojnih periodičnih seoba Furat je stekao veliko iskustvo u poznavanju pustinje, njenih puteva i staza. Bio je najsposobniji vodič trgovačkih karavana koji su putovali između Iraka, Šama i Arapskoga poluotoka. Imao je moć preciznog zapažanja, jakog pamćenja; nije mu bilo premca u poznavanju puteva i snalaženju na putovanjima kroz pustinju.

Bio je srednjega rasta, jake tjelesne konstrukcije, razvijene građe i jakih mišića. Pročuo se po vještini jahanja konja i deva; znao je koristiti zvijezde za orijentaciju u noćnim putovanjima. Imao je smeđ ten, rijetku kosu, usko lice, sitne oči, istaknute očne jagodice. Bio je veoma lukav i snalažljiv pa se spretno rješavao neugodnih situacija. Postao je nadaleko čuven po poznavanju pustinjskih puteva, pa je Ibn-Hibban, čuveni historičar, napisao: "Furat je, od svih ljudi, najbolje poznavao puteve."

EBU-SUFJANOV VODIČ

Furat ibn Hajjan bio je saveznik plemena Benu-Sehm el-Kurejšijj. Zbog svoga položaja bio je neprijateljski raspoložen prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., u službi svojih saveznika Kurejšija. Bio je u društvu onih koji su vrijeđali Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pjevajući pjesme pogrdnog sadržaja pukim izmišljotinama i lažima.

Nakon Bitke na Bedru muslimani su shvatili koliko su jaki i u kojoj mjeri je njihovo postojanje stabilno. Ovladali su područjem Medine i njene okolice i predstavljali istinsku opasnost koja je prijetila trgovačkim karavanima Kurejšija. Kurejšije nisu mogli obustaviti svoju trgovinu prema Šamu i Iraku. Također, nisu bili u stanju koristiti put prema Šamu koji je prolazio pored Medine zbog straha od muslimana. Bili su u ćorsokaku, unervozili su se jer su počeli trošiti glavnicu svog imetka. Njihova nevolja se iz dana u dan povećavala jer su bili ograničeni u kretanju i nisu imali kuda dalje od Meke.

Ebu-Sufjan je sjedio sa Safvanom ibn Umejjom pored Kabe, a sa njima bila je i grupa Kurejšija, kad Ebu-Sufjan reče:

"Muhammed je spriječio našu trgovinu prema Šamu, putevi su pod njegovom kontrolom i ne smijemo rizikovati da ne bi naš imetak pao njima u ruke."

Safvan podrža što on reče i doda:

"Ako ostanemo u Meki, potrošit ćemo sve što imamo."

U razgovor se umiješa Zem'a ibn Esved i reče:

"Ja ću vas uputiti na čovjeka koji će vas voditi, Nedždom, koji, kada bi išao žmireći, ne bi zalutao."

Pa je Safvan upitao:

"Ko je on?"

"Furat ibn Hajjan", reče Zem'a.

Ebu-Sufjan i Safvan pozvali su Furata u Meku, objasnili mu o čemu se radi i ponudili mu da ga unajme da im bude vodič prema Šamu, ali da putuju novim putem, a ne putevima kojima putuju ljudi i putevima koji su poznati. Furat je prihvatio njihovu ponudu i ostao u Meki nekoliko dana dok su Kurejšije spremile stvari i robu za trgovinu. Roba je bila u srebru. Početkom zime krenuše putem koji prolazi dolinom Zi Irek.

Muslimani su izveli brz i neočekivan napad na karavan i primorali vođe Kurejšija da bježe, ostavljajući karavan i sve što je on nosio. Zaplijenili su ga, a Zejd ibn Haris, zapovjednik muslimanske izvidnice, zarobio je Furata ibn Hajjana. Zejd, i ostali koji su bili s njim, vratili su se u Medinu, zaplijenivši veliko bogatstvo, toliko da je petina bila dvadeset hiljada dirhema. Ostale četiri petine podijeljene su između učesnika u izvidnici.

Jedan je ensarija vidio Furata ibn Hajjana zarobljenog, a u džahilijetu mu je bio prijatelj,

pa ga je Furat upitao:

"Brate Arape, reci mi šta da radim? Šta će biti sa mnom?"

Ensarija mu je odgovorio:

"Primi islam, spasit ćeš se - Allahov Poslanik, s.a.v.s., ne ubija vjernike."

Kada je Furat doveden pred Resulullaha, s.a.v.s., obznani svoje primanje islama, pa ga on (Poslanik, s.a.v.s.,) oslobodi i posla njegovom narodu.

KUREJŠIJSKI UHODA

Furat se vratio u svoje pleme skrivajući svoju vjeru i pripadnost islamu. Nastavio je živjeti prijašnjim načinom života: jednom bi bio vođa nekog od trgovačkih karavana, a drugi put bi odlazio u Meku, od Kurejšija bi primao nadoknadu za usluge koje im je činio...

Kurejšije nisu umanjivale svoje neprijateljstvo prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., jer Bitka na Uhudu nije otklonila njihovu želju za osvetom i nije im pružila ono čemu su se nadali i što su priželjkivali. Zato se dadoše u pripremu napada na Medinu, a pozvaše sva arapska plemena koja su im bila saveznici. Sa jevrejima iz Medine napravili su podao i prljav plan o uništenju muslimana, koji se sastojao od nekoliko tačaka:

- da Kurejšije krenu iz Meke sa saveznicima i velikom vojskom pod vođstvom Ebu-Sufjana;
- da se Benu-Gatafan priključi kurejšijskoj vojsci kada ona dođe do predgrađa Medine;
- da jevreji izazovu probleme i svađu sa muslimanima u unutrašnjosti Medine, stvarajući tako atmosferu straha i nereda. Da sakriju životne namirnice i da istovremeno spale poljoprivredne proizvode muslimana.

Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., saznao za veliku spremu Kurejšija i okupljanje ljudi oko njih, obavijestio je o tome muslimane. Selman el-Farisi predložio je da se iskopa hendek (kanal) oko Medine.

Kurejšije su, sa saveznicima, krenuli prema Medini. Priključila su im se i ostala plemena koja su bila s njima u savezu. Ova bitka je zbog toga poznata pod nazivom "Saveznička bitka". Kada su mušrici stigli do predgrađa Medine i vidjeli kanal, zbunjeni, zaustaviše pokret; ulogorili su se izvan Medine. Ebu-Sufjan razmatrao je situaciju i pokušavao naći prolaz preko kanala kako bi ušao u Medinu. Za to mu je bio potreban iskusan čovjek. Pozvao je Furata ibn Hajjana i ponudi mu veliku svotu novca da kao uhoda ode i sazna vijesti o muslimanima iz Medine, a usput da potraži mjesto preko kojeg se može preći iskopani hendek.

Furat ibn Hajjan krenuo je prema Medini, ali je odmah pao u ruke muslimana, koji su bili

pripravni, pažljivi i oprezni. Odveden je pred Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., koji naredi da ga ubiju. Tada Furat reče: "Ja sam musliman." Poslanik, s.a.v.s., pogledao ga je, želio je prema njemu biti milostiv i oprostiti mu grešku koju je učinio. Tihim glasom molio je da u Furatu bude dobra. Naredio je da se pusti iz okova i rekao: "Pojedine ljude prepuštamo njihovom vjerovanju. Od njih je Furat ibn Hajjan."

ČESTITI VJERNIK

Poslije zarobljeništva i nakon što mu je Resulullah, s.a.v.s., oprostio, prepustivši ga njegovom vjerovanju, Furat se vratio svome plemenu. Njegovo vjerovanje se ustabililo i postalo iskreno, želio je biti u muslimanskoj vojsci pa se preselio u Medinu i u njoj se nastanio. Učio je osnove vjere i produbljivao svoje znanje, izvršavajući sve što bi mu naredio Allahov Poslanik, s.a.v.s.

Za Furata je poseban dan bio kada je trgovački karavan Kurejšija krenuo prema Iraku. Allahov Poslanik, s.a.v.s., dobio je obavještenje o njemu, pa je spremio izvidnicu i za njenog zapovjednika odredio Zejda ibn Harisa. Furata ibn Hajjana odredio je kao vodiča. Krenuo je Furat ispred Zejda pokazujući put, a od velike radosti bio je sav ustreptao; Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je zadovoljan s njim i povjerio mu je ovu odgovornost. Stigli su do mjesta koje se zvalo Ajs, a koje je od Medine udaljeno četiri noći putovanja. Tu su izveli napad na karavan, oduzeli su robu koju je on nosio i zarobili nekoliko ljudi iz njegove pratnje.

Jednom prilikom je Furat sa Ebu-Hurejrom i Ridžalom ibn Anfevom bio kod Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., na nekom savjetovanju. Kada su izašli, Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče ashabima: "Zaista je zub kutnjak jednog od ovih u vatri veći od Uhuda, a sa njim je izdajnik." Kada je za ovo čuo, Furat se mnogo zabrinuo i prestravio da on nije onaj o kome je Resulullah, s.a.v.s., govorio. Međutim, Ridžal ibn Anfeve priključio se Musejlemi el-Kezzabu, lašcu i odmetniku, a Furat i Ebu-Hurejre, r.a., padoše licem na tle, učinivši sedždu zahvale Allahu, dž.š.

Musejlema ibn Habib el-Kezzab još je za vrijeme života Poslanika, s.a.v.s., tvrdio za sebe da je poslanik. To se širilo među ljudima, a broj njegovih pristalica je naglo rastao. Sumame ibn Esal bio je jedan od vođa Benu-Hanife, koje je većinom bilo uz Musejlemu, ali on je uspio sačuvati svoje vjerovanje. Zbog toga je Resulullah, s.a.v.s., poslao Furata do Sumame i tražio od njih da ubiju Musejlemu. Međutim, oni ovo ne uspješe izvesti jer su ga njegove pristalice dobro čuvale.

Furat se vratio u Medinu, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga je već bio zavolio; želio ga je nagraditi za mnogobrojno dobro koje je učinio islamu pa mu je dodijelio komad zemlje u oblasti El-Jemame. Adijj ibn Hatim, r.a., govorio je poslije da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dodijelio Furatu, r.a., zemlju u El-Jemami od koje je godišnji prihod bio četiri hiljade i dvije stotine dinara.

Nakon smrti Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., Ebu-Bekr, r.a., postao je halifa muslimana. I u ratovima koje su muslimani vodili protiv odmetnika, Furat se borio iskreno i sa čvrstim imanom, ne prezajući od smrti.

U VOJSCI PREMA IRAKU

Poslije rata protiv odmetnika i uništenja pobune, Arapski je poluotok povratio svoj mir i jedinstvo u okrilju islama. Halifa je počeo razmišljati o osvajanju susjednih država i širenju vjere u njima.

El-Musenna ibn Harise eš-Šejbani nagovarao je halifu da mu dozvoli osvajanje prema Iraku, na što je halifa pozitivno odgovorio i odlučio ga dogledno vrijeme pomoći s velikom muslimanskom vojskom. Furat je bio prvi dobrovoljac jer je vjerovanje plamtjelo u njegovom srcu, a još za vremena života Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., preselio se u Medinu s ciljem da bude obični vojnik islamske vojske. Bio je jedan od četverice koji su se preselili u Medinu iz ljubavi prema džihadu.

Katade je rekao: "Iz Bekr ibn Vaila su četverica ljudi učinila hidžru; dvojica od Benu-Sedusa: Esved ibn Abdullah, stanovnik Jemame, i Bešir ibn Hasasije, Amr ibn Taglib iz plemena Nimr ibn Kesit i Furat ibn Hajjan iz plemena Benu-Adžel."

Furat, r.a., priključio se vojsci kojom je zapovijedao Halid ibnul-Velid, r.a. Kada je stigao u mjesto gdje je bio Musenna ibn Haris, Halid je preuzeo komandu nad cjelokupnom islamskom vojskom i krenuo u osvajanja zapanjujućom brzinom. Pred njim padoše gradovi Mezar, Amgišija, Ulis i Hira.

Potom je halifa Halidu ibnul-Velidu izdao naredbu da ide prema Šamu, gdje je bio potreban zbog svojih izuzetnih vojnih sposobnosti. Sa sobom je trebao povesti polovinu vojske, a drugu polovinu ostaviti pod zapovjedništvom El-Musenne ibn Harisa. Počeo je razdvajati zapovjednike i vojsku, odabirući u svoju vojsku sve istaknute ashabe i velike vojskovođe. Musenna je to odbio, tražeći da se izvrši halifina naredba. Tako, dvojica vojskovođa uzeše prozivati po imenima ko će ići sa Halidom, a ko ostati sa Musennom. Kada je red došao na Furata ibn Hajjana, Halid ibnul-Velid htjede ga uzeti u svoju vojsku, ali je Musenna bio uporan da ga zadrži kod sebe, pa Halid pristade. Ovo je jedan od pokazatelja važnosti Furatovog prisustva u okršaju, zbog njegove brzine kretanja, mudrosti prilikom susreta sa neprijateljem i načina vođenja borbe.

Halid je otišao na front prema Šamu, a El-Musenna je nastavio osvajanja prema sjeveru gdje se odvi velika bitka kod mjesta Buvejb. Ova je bitka imala velik značaj za nastavak daljih osvajanja. Musenna je poslije ove bitke nastavio napredovati prema sjeveru sa veoma jasnim ciljem: oslobođenje svih gradova od krajnjeg sjevera do krajnjeg juga i uklanjanje perzijskog uticaja. Jedno određeno vrijeme El-Musenna bio se stacionirao u Enbaru, a kada

odluči da nastavi napredovanje prema sjeveru, za zamjenika i zapovjednika u Enbaru ostavi Furata ibn Hajjana. Nakon tih osvajanja Musenna se vratio u Enbar, a Furata ibn Hajjana i Utejbu ibn Nehasa poslao je da nastave zadatak koji je on započeo. Trebali su napasti plemena Benu-Tagleb i Nimr koja su živjela u Sifrinu i njegovoj okolici. Furat i Utejbe su sa svojim ljudima napali na područje Benu-Tagleba u Sifrinu, čiji stanovnici pobjegoše preko rijeke, želeći se utvrditi na poluotoku koji je pripadao sjevernom Iraku. Furat i Utejbe su ih slijedili i stigli kod rijeke. Jedan dio njih natjerali su u vodu, dovikujući im: "Potop! Potop!" Furat i Utejbe bodrili su muslimane na borbu protiv mnogobožaca, govoreći im: "Potop - za vatru!" Time su podsjećali Benu-Tagleba na ono što su oni učinili kada su napali u doba džahilijeta na plemena Benu-Bekr ibn Vail i Adžel i zapalili ljude u tamošnjoj šumi.

Kada je halifa saznao šta su Furat i Utejbe uradili, pozvao ih je u Medinu i izvršio istragu nad njima zbog njihovoga govora. Opravdali su se, kazavši da je to raširena izreka, a nikako zbog džahilijetske i paganske osvete. Na istinitost svoga govora zakleli su se nakon čega halifa prekide dalja ispitivanja. Ostali su kratko vrijeme u Medini, a zatim se vratili na front prema Iraku i Perziji, u vojsku kojom je zapovijedao S'ad ibn Ebi-Vekkas.

Furat, r.a., bio je zapovjednik jednoga odreda u S'adovoj vojsci, a bio je i jedan od članova delegacije koju je S'ad poslao da se sastane s Jezdedžirdom, perzijskim kraljem, u cilju poziva u islam ili pristanka na izdvajanje džizje. Furat je učestvovao na Kadisijji i tamo se pokazao kao hrabar i neustrašiv mudžahid.

Nakon osvajanja El-Medaina i Mosula pred muslimanima je bio Tekrit, mjesto udaljeno dvije stotine dvadeset kilometara od El-Medaina. Halifa je naredio S'adu ibn Ebu-Vekkasu, r.a., da organizira vojsku i da je uputi prema Antaku u Tekrit, napisavši mu: "Prema Antaku pošalji Abdullaha ibn Mu'temma. U prethodnici pošalji Rebijja ibn el-Efkela el-Anzija. Za zapovjednika desnoga krila vojske postavi El-Harisa ibn Hassana Zuhlija, a na lijevom krilu Furata ibn Hajjana el-Adžlija. U zaštitnicu uvrsti Hani'a ibn Kajsa, a za zapovjednika konjice odredi Arfedžu ibn Mersemu. Pa ako poraze neprijatelja, neka Abdullah ibn Mu'temm pošalje ibn Efkela Anzija prema Hasninu."

Svi zapovjednici vojske u Bici na Tekritu bili su iz plemena Bekr ibn Vail i borili su se skupa na Kadisijji. Vojska pod zapovjedništvom Abdullaha ibn Mu'temma krenula je prema Tekritu i stavila ga pod opsadu četrdeset dana. U gradu su bili utvrđeni Arapi plemena Tagleb, Nimra i Ijad, a s njima rimska vojska i Perzijanci. Nakon tog dugog kontinuiranog opsijedanja muslimani su uspjeli iscrpiti i izmoriti neprijatelja i osvojiti grad. Potom je osvojen Mosul, a nakon Mosula osvojen je i prvi grad u Perziji koji se zvao Dželula. Furat je zapovijedao lijevim krilom islamske vojske u ovim uspješnim osvajanjima.

PRESELJENJE NA AHIRET

Poslije osvajanja Dželule, Furat ibn Hajjan, r.a., vratio se u Kufu i u njoj sagradio kuću, u kojoj je stanovao sa svojom porodicom. Imao je komad zemlje u Bahrejnu koji mu je donosio veliki prihod. U zadnjim danima svoga života posvetio se ibadetu u mesdžidu i izučavanju Kur'ana. Smrt ga je zatekla u kući halife Osmana ibn Affana, r.a. Ukopan je u Kufi.

Neka se Allah, dž.š., smiluje Furatu ibn Hajjanu, iskrenom vjerniku i mudžahidu.

HUZEJFE IBN EL-JEMAN, R.A.

حذيفة بن اليمان رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Huzejfe, sin je Haslov, a on sin Džabirov, a on Amrov, a on Rebi'in, a on Džervin, a on El-Harisov, a on Mazinov, a on Abesov, a on Gatafana Ebu-Abdullaha el-Abesijja. Nadimak mu je bio El-Jeman, a dobio ga je po svome ocu Haslu el-Jemanu.

LIČNOST

Huzejfe je bio nadaren inteligencijom i razboritošću, što je često koristio da iz tegobnih i teških situacija izađe kao pobjednik. Allah, dž.š., dao mu je neobičnu sposobnost da čita sa lica ljudi i prodire u nijhove duše i misli. O tome nije govorio drugima, strogo je čuvao za sebe ono što uoči kod ljudi. Svu svoju sposobnost i nadarenost bijaše podredio službi islamu što je značajno pomoglo Allahovome Poslaniku, s.a.v.s., u njegovoj Misiji dostavljanja čiste vjere i učvršćenju njenih temelja.

Bijaše svijetla lica, srednje građena tijela, vitka stasa, smiren, dubokoga pogleda. Bio je otvoren i jasan kada bi izlagao svoje mišljenje. Ako bi kod sagovornika primijetio dvoličnost, oštro bi ga prekorio, bez ljubaznosti i okolišanja.

PRELAZAK NA ISLAM

Huzejfe, r.a., odrastao je u kući u kojoj se sreo sa islamom dok je bio još dijete. Njegov otac i majka bili su među prvima koji prihvatiše islam. Otac mu je jedan od deseterice iz plemena Benu-Abes koji su došli iz Medine do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pred njim primili islam i zarekli mu se na vjernost.

Što se tiče nadimka El-Jeman, kojim su zvali njegovog oca, on je vezan za događaj kada je on ubio jednoga čovjeka iz svoje rodbine u Meki. Pobjegao je u Medinu i tamo sklopio savez sa Benu Abdel-Ešhelom, jednim ensarijskim plemenom. Plemena ensarija su inače porijeklom iz Jemena, te tako ga njegovi zbog njegove veze sa ovim plemenom, prozvaše El-Jeman.

Jedan period nije mogao ući u Meku jer mu je to njegov rod zabranio, pa su poslije povukli ovu zabranu.

Huzejfe je priželjkivao da vidi Vjerovjesnika, s.a.v.s., od malih nogu. Tako je jednom otišao u Meku i tamo se sreo s njim. Pitao ga je:

“Jesam li ja muhadžir ili ensarija, o Allahov Poslaniče?”

“Ako želiš, ti si ensarija, a ako želiš, ti si od muhadžira”, odgovorio mu je Poslanik.

“Kad je tako, onda sam ensarija, o Poslaniče!”

Po ovome slučaju je Huzejfe, r.a., poznat kao Mekelija porijeklom, a Medinlija po mjestu življenja.

Od toga je dana počeo Huzejfin plemeniti pohod putem islama. Na njemu je stalno bio uz Allahovoga Poslanika, s.a.v.s.

OBEĆANJE I ISPUNJENJE

Huzejfe, r.a., bio je iskrena ličnost; mrzio je dvoličnost i bio principijelan kada nešto kaže. Držao se onoga što bi rekao i po cijenu vlastitoga života.

Učestvovao je u svim važnijim događajima u kojima je bio i Allahov Poslanik, s.a.v.s., osim Bitke na Bedru. On i njegov otac izostali su iz te bitke. Ovaj slučaj nam pokazuje Huzejfinu iskrenost i dosljednost u ispunjavanju ugovora i riječi obećanja. Naime, kad su se kurejševički mušrici uputili u bitku protiv Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., poznatu kao ”Bitka na Bedru”, Huzejfe i njegov otac spremiše se i krenuše da se priključe muslimanskim redovima. Na putu su im se isprriječili Kurejšije i nisu ih htjeli ostaviti sve dok im ne obećaju da neće učestvovati u redovima vojske Poslanika.

Huzejfe, r.a., prepričao je ovako taj događaj: ”Nije me spriječilo od prisustva na Bedru ništa drugo osim događaj sa Kurejšijama. Ja i otac bili smo izvan Medine pa su nas presreli

Kurejšije i rekli nam:

"Gdje ste namjerili?"

Rekli smo:

"U Medinu."

Oni rekoše:

"Želite se priključiti Muhammedu?!"

Odgovorili smo:

"Ne želimo ništa drugo nego da dođemo u Medinu!"

Nisu nas htjeli pustiti sve dok nisu uzeli od nas obećanje da nećemo pomoći Poslanika, s.a.v.s., protiv njih i da se nećemo boriti u redovima njegove vojske. Tek su nas tad pustili da nastavimo naše putovanje.

Kad smo stigli do Poslanika, obavijestili smo ga šta se desilo i upitali ga:

"Šta da radimo?"

Odgovorio nam je:

"Ne kršite dato obećanje, a tražite pomoć Allaha, dž.š., protiv njih."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa svojim principijelnim držanjem punim istine i povjerenja, nije mogao dopustiti da se krše ugovori i obećanja. Od Huzejfe i njegovog oca tražio je da ispune obećanje (bez obzira što su ga dali smrtnim neprijateljima islama i muslimana) i da se utječu Allahu, dž.š., od mušrika.

TEGOBNA NESREĆA

Iskušenje koje je doživio Huzejfe, s.a.v.s., u svome životu neuporedivo je sa bilo čim što čovjek može doživjeti.

Bješe to na dan Uhuda. Poslanik, s.a.v.s., rasporedio je muslimane na borbene položaje. Žene i djeca su skupljeni i smješteni u tvrđavu, a starijim ljudima, naoružanim kopljima, naređeno je da im budu straža. Među njima su bili i Huzejfin otac El-Jeman i Sabit ibn Vakš.

Kada se bitka zaoštrila, obuzelo je ushićenje El-Jemana i Sabita, pa prvi reče svome drugu: "Šta ti je, šta mi ovdje čekamo? Tako mi Allaha, niti jednom od nas nije ostalo života osim koliko magarac ožedni.[63] Danas-sutra nama je umrijeti. Zašto ne uzmemo mačeve i ne pridružimo se Poslaniku, možda će nas Allah nagraditi šehadetom sa Njegovim Vjerovjesnikom."

Pojurili su njih dvojica prema mjestu bitke, puni zanosa i šehidskoga ushita koji vjernik osjeti prije pogibije.

Ušli su u samo srce dvaju sukobljenih strana. Na tome mjestu Sabit ibn Vakiš pade od nevjerničke ruke. Sa Huzejfinim ocem desi se kraj zbog kojega se duša kida i srce boli.

Ne prepoznaše muslimani El-Jemana kada se umješao među njihove redove pa ga počeše udarati sabljama i kopljima. Huzejfe se okrenu i ugleda taj mučni prizor i poče iz sveg glasa dozivati: "Oče, oče,... to je moj otac!" Međutim, njegov povik gubio se u zveketu sablji i zviždanju strijela i kopalja. Kad muslimani uočiše grešku, zaboli ih to u duši, razočaraše se i poklekoše duhom.

Huzejfe ih pogleda, pa tugaljivo i milostivo reče: "Allah neka vam oprosti, a On je najmilositviji."

Kad je Resulullah, s.a.v.s., saznao kako je ubijen El-Jeman naredio je da se Huzejfi plati krvarina. Međutim, ovaj je ne htjede uzeti za sebe, nego je razdijeli kao milostinju govoreći: "Zaista je moj otac tražio šehadet i našao ga je... Allahu moj, posvjedoči da sam udjelio njegovu krvarinu muslimanima."

Ovo ga još više odvaži i uveća Poslanikovu, s.a.v.s., ljubav prema njemu, pa mu postade još prisniji i bliži.

POZNAVALAC TAJNE

Pročulo se među ashabima, r.a., da je Huzejfe poznavalac tajne Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Sigurno je da Vjerovjesnik, s.a.v.s., ne bi svoje tajne povjeravao Huzejfi da nije znao njegovu povjerljivost i svojstva onoga u koga se može pouzdati. Jedna od najvećih tajni koje je povjerio Huzejfi bila su imena munafika koji su se umiješali među muslimane, a da ih muslimani nisu znali. Resulullah, s.a.v.s., poznavao ih je (Džibril mu ih je kazao poimenice), a uz njega to je znao još samo Huzejfe.

Munafici, njih dvanaest, koji su bili u muslimanskom džematu, tajno su se dogovorili, skrivajući zlo u sebi, da Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., prilikom njegovog povratka iz Bitke na Tebuku presretnu i ubiju. Međutim, njihovi planovi su propali, odustali su od namjere i pobjegli.

Huzejfe je to ovako opisao: "Držao sam povodac deve Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., i vodio je, a Amr ibn Jasir je tjeraše. Kad stigosmo na neki planinski prevoj ugledasmo skupinu ljudi ispred nas, bilo ih je dvanaest. Resulullah, s.a.v.s., povikao je prema njima, a oni se okrenuše i dadoše u bjeg. Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas potom upita:

"Jeste li prepoznali ko su ovi ljudi?"

"Nismo."

"Bili su maskirani, a nismo ih prepoznali ni po uzengijama (na sedlima)", odgovorili smo.

On reče:

"Bili su to munafici. A znate li šta su namjeravali?"

"Ne znamo!", odgovorili smo.

"Htjeli su da stijesne Allahovoga Poslanika na vrhu perivoja i da ga bace s njega."

“Allahov Poslaniče, najpreče je da tražiš od svakog plemena da ti izruči glavu svakog od munafika!” “Ne... ne želim da Arapi među sobom govore da Muhammed poziva svoj narod dok mu Allah, dž.š., ne dadne vlast nad njima, pa ih onda počne ubijati.”

Huzejfi je tada poimenice nabrojao imena munafika. I ta tajna je ostala kod Huzejfe do kraja njegovog života.

U periodu hilafeta Omera ibn el-Hattaba, r.a., halifa je upitao Huzejfu:

“Ima li među mojim službenicima munafika?”

“Ima jedan!”, odgovorio je.

“Ukaži mi ko je taj?”

“Ne sjećam ga se.”

Huzejfe je dodao: “Omer, r.a., ne bi oklijevao da ga otpusti da mu je ukazano na njega.”

Poštovanje koje je halifa osjećao prema Huzejfi bilo je veliko. Kad bi neko umro od muslimana, raspitivao bi se Omer je li Huzejfe prisustvovao njegovoj dženazi pa ako jeste, i on bi mu je klanjao, a ako ne bi, i Omer bi izostao sa dženaze.

OBAVJEŠTAJAC

Od druženja sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., Huzejfe je stekao mnoga saznanja i mudrosti: povećao je svoje iskustvo i znanje ljudske prirode, te njihovih karakteristika, čitajući sa njihovih lica i nadgledanjem njihovih postupaka. Resulullah, s.a.v.s., primijetio je njegove odlike te ih je iskoristio u prikupljanju informacija o stanju i spremnosti neprijatelja.

Huzejfe, r.a., nije gubio nadu ni kad bi se našao u velikim brigama i problemima, njegov iman bješe jak i velik. Postupao je sa oprezom koji predvodi rijetka oštroumnost sve dok ne bi postigao što želi.

Jedna od mnogih priča koje govore o njegovoj oštroumnosti i snalažljivosti jeste događaj koji se zbio na Hendeku.

Opsada Kurejšija nad muslimanima bila se odužila. Njihova snaga i odlučnost počele su slabiti i pogoršavala se njihova pozicija u odnosu na muslimane. Počeo se nazirati njihov poraz u ratu protiv Allaha i Njegova Poslanika.

Resulullah, s.a.v.s., želio je spoznati pravo stanje među Kurejšijama kako bi zauzeo odgovarajući kurs (vojni manevar) u skladu sa stvarnim okolnostima na terenu.

Nije dugo razmišaljao koga da izabere za ovaj odgovoran zadatak. Od Huzejfe nije bilo sposobnijega. Trebalo je otići u logor neprijatelja, bez obzira na ogromni rizik i opasnost. Pozitivan ishod za muslimane bio je u vezi s upoznavnjem stanja neprijatelja jer je opsada postala nesnošljiva. Muslimani su bili u lošijoj poziciji od mušrika; ispred njih su bili Kurejšije,

a iza njih židovi plemena Benu-Kurejze od kojih je prijetila izdaja i napad na žene i djecu.

Huzejfe je izvršio što se tražilo od njega, prošavši kroz razne opasnosti. Ovaj njegov doživljaj nazvan je “Put prema smrti.”

Huzejfe je ovako opisao opasnosti i pretrpljene strahote:

“Bila je noć, sjedili smo poredani u dva reda. Ebu-Sufjan i mušrici Meke bili su ispred nas, a, Benu-Kurejze, od kojih smo se plašili za naše žene i djecu, iza nas. Bješe to najmračnija noć sa najjačim vjetrom do tada. Zvuk vjetra bio je poput tutnjave gromova, od tame nisi mogao vidjeti prst pred okom.

Munafici su se počeli izvlačiti. Govorili su Poslaniku: ‘Naše su kuće nezaštićene od neprijatelja.’ A nisu bile nezaštićene! Svaki koji je zatražio dozvolu da se vrati dobio ju je. Komešali su se i izvlačili, jedan po jedan, sve dok nas ne ostade tri stotine, ili oko toga broja.

Ustao je Allahov Poslanik, s.a.v.s., i počeo prolaziti između nas sve dok ne dođe do mene. Na meni nije bilo ništa što bi me zaštitilo od hladnoće osim ženinog ogrtača, koji mi je dosezao do koljena. Klečao sam, a on mi se prikuči i reče:

‘Ko je ovo?’

Rekao sam:

‘Ja sam Huzejfe!’

‘Huzejfe!?’, on reče.

Ja sam se bio priljubio uz zemlju da stijesnim žestinu gladi i zime, pa prošaptah:

‘Da, Allahov Poslaniče.’

On reče:

‘Zaista se kod njih (neprijatelja) nešto dešava. Uvuci se u njihov logor, izvidi šta je uistinu, pa nas obavijesti.’

Krenuo sam, a bio sam najplašljiviji i najzimogrižljiviji. Tada Allahov Poslanik, s.a.v.s., prouči: ‘Allahu, čuvaj ga sprijeda i sa zada, sa njegove desne i sa lijeve strane, čuvaj ga iznad njega i ispod njega.’

Tako mi Allaha, skoro da nije ni završio dovu, a Allah, dž.š., otkloni od mene i strah i hladnoću koja me bila stegla. Dok sam išao, Allahov Poslanik, s.a.v.s., zovnu me i reče:

‘Ne govori nikome ništa što saznaš dok ne dođeš do mene.’

‘Da!’, rekao sam.

Prikradao sam se kroz okrilje noći sve dok se nisam umiješao među mušrike. Ponašao sam se kao da sam jedan od njih. Nije prošlo puno kad Ebu-Sufjan ustade i reče: ‘O Kurejšije, reći ću vam nešto za šta se bojim da ne dođe do Muhammeda. Zato, neka svako od vas provjeri ko je do njega.’

Tada sam hitro uzeo ruku čovjeka koji je bio do mene i upitao ga: ‘Ko si ti?’ Pa mi reče: ‘Taj i taj, sin toga i toga.’

Zatim, Ebu-Sufjan nastavi: 'O Kurejšije, niste se usaglasili u odluci; stradale su nam deve i konji, a Benu-Kurejza nas je napustio. Kao što vidite zadesila nas je nesreća sa ovim vjetrom. Vratite se (u Meku) a i ja se vraćam.'

Uputio se tada prema svojoj devi, odriješio joj noge, zajahao je i udario da ustane. Da mi Resulullah, s.a.v.s., nije naredio da ništa ne poduzimam, ubio bih ga strijelom.

Vratio sam se poslije toga do Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., i zatekao ga kako klanja u ogrtaču neke od njegovih žena. Kad je završio i vidio me, ponudio mi je da se pokrijem rubom ogrtača. Obavijestio sam ga o onom što se desilo, a njega to jako obradova, pa zahvali Allahu, dž.š., lijepom zahvalom."

NOSILAC BAJRAKA

Pored Huzejfinih, r.a., sposobnosti da proniče u ljudske misli, bio je neustrašiv i odvažan vitez u bitkama. U njegovoj ličnosti spojile su se dosjetljivost i hrabrost, dvije osobine koje se rijetko nalaze kod ljudi.

Njegovu hrabrost i dosjetljivost muslimani su upoznali u bitkama sa Perzijanicima u toku islamskih osvajanja, a posebno u Bici "Nehavend el-Kubra". U njoj se pokaza Huzejfina ratna vještina koja zapanji ljude i zbi muslimanske redove u borbi na Allahovom putu. Njegovim učešćem i posredstvom, uz Božiju pomoć, osvojeni su Hemzan, Valeri i Validinur.

Bitka "Nehavend el-Kubra" imala je historijski značaj u širenju islama i borbi protiv Perzijanaca i njihovoga idolopoklonstva. Perzijskih ratnika bilo je oko stotinu pedeset hiljada, što konjanika, što pješaka, što strijelaca. Muslimana bješe oko trideset hiljada. Halifa Omer, r.a., izdao je naredbe starješinama odreda islamske vojske za pripravnost, a En-Nu'mana ibn Mukarrina, r.a., postavio za emira cjelokupne vojske. Od Huzejfe je tražio da krene na čelu svoje vojske iz Kufe, također je to tražio i od ostalih starješina, te da se upute ka Nehavendu.

Halifa je napisao pismo sljedeće sadržine: "Kad se vojska okupi, neka svaki starješina vodi svoj odred, generalni zapovjednik neka bude En-Nu'man ibn Mukarrin. Ako on pogine, neka bajrak preuzme Huzejfe, a ako i on pogine, neka ga preuzme Džerir ibn Abdullah."

Srele su se dvije vojske, započela je žestoka bitka između neravnopravnih strana s obzirom na njihov broj. Na strani Perzijanaca stotinu pedeset hiljada vojnika, plus njihova bogata oprema i mnogobrojno oružje. Na strani muslimana trideset hiljada mudžahida, skromno opremljenih ali obogaćenih velikim imanom, čvrstim kao stijena.

Bitka koja se odvila bila je jedna od najžešćih koje je zabilježila historija. Zveket oružja odzvanjao je cijelim prostorom. Prašina je obavila cijelo područje zaklonivši vojske od sunca. Vika i buka zaglušivale su uši.

Emir vojske En-Nu’man, r.a., udarao je na neprijatelja, želeći da osjeti žestinu njegove sablje, spretno ih ubijajući. Huzejfe, r.a., bio je uz njega sve dok En-Nu’man ne pade ubijen, i prije nego što ispade bajrak iz njegove ruke, prihvati ga Huzejfe, kako je halifa naredio. Dosjetio se Huzejfa Neima ibn Mukarrina, En-Nu’manovog brata i pozvao ga da mu preda bajrak, kao čast i poštovanje prema njegovom bratu šehidu.

Zatim je udario na naprijatelja gromoglasno izgovarajući: “Allahu ekber... Istinito je Allahovo obećanje... Allahu ekber... On pomaže robove Svoje!”

Udarao je po neprijatelju i podstrekivao muslimane, povećavajući njihov ushit i borbeni duh. Govorio je: “O sljedbenici Muhammeda, ovo je Allahov džennet pripremljen za vaš doček, pa ne odugovlačite ulazak u njega... Navalite o ljudi Bedra...”

Muslimani pobjediše u ovoj bici i osvojiše Perziju. Po njoj se raširi svjetlo islama, pravde i jednakosti uzvišene vjere Muhammeda, s.a.v.s.

NAMJESENIK EL-MEDAINA

Situacija muslimana u Perziji ustalila se i učvrstila, namjesnici su postavljali temelje islamske države.

Halifa Omer ibnul-Hattab, r.a., postavio je Huzejfu za namjesnika El-Medaina, a u pismu njegovoga naimenovanja napisao je: ...”Neka se sluša i neka mu se pokorava. Neka mu se dadne što traži.”

Kad je novi namjesnik trebao stići u El-Medain, narod je izišao da dočeka slavnoga ashaba, heroja u bitkama za Irak i Perziju. Glas o njegovoj pronicljivosti i oštroumnosti bio se daleko pročuo.

A kako je novi namjesnik stigao? Stanovnici El-Medaina dočekali su skromnoga čovjeka, koji je dojahao na magarcu. Putovanje ga je iscrpilo, sunce mu promijenilo boju, vjetrovi nanijeli cijeli sloj prašine po njemu. Začudiše se prisutni toj skromnosti, tako jakom imanu i zuhdu prema ukrasima ovoga svijeta, te mu kazaše:

“Traži od nas što ti treba.”

“Trebala bi hrana meni i ovome mome magarcu, dok sam među vama”, odvratio je Huzejfe.

I to je bilo sve što je namjesnik tražio od svojih podanika - samo hranu.

Nije tražio dvorac s mnogo posluge niti svilenu odjeću. Dao je prednost skromnosti i jednostavnosti, koju je stekao družeći se sa odabranim Poslanikom, s.a.v.s.

Ljudi su počeli dolaziti u skupinama kod novoga namjesnika, a on je udovoljavao njihovim potrebama. Posjećivao ih je i obilazio. Često je govorio:

“Čuvajte se (izbjegavajte) mjesta smutnje.”

Pitali su:

“A koja su to mjesta?”

“To su namjesnikova vrata; kad jedan od vas uđe kod njega pa povjeruje u njegovu laž i pohvali ga za ono što nije...”

Po njegovom mišljenju, početak je zablude služiti se laži i dvoličnošću, a to je prezirao, i ne samo prezirao, već se svom snagom borio protiv toga.

Namjesništvo, kako ga je Huzejfe razumijevao, nije bilo ništa drugo do služenje muslimanima i širenje ispravne islamske svijesti. Njegova briga za islam bila je stalna, a on je bio stalni neprijatelj dvoličnosti, licemjerja i munafikluka.

Zabilježena su njegova kazivanja o srcu, o uputi, o zabludi i dvoličnosti: “Četiri su vrste srca. Srce prekriveno talogom jeste srce dvoličnjaka. Čisto srce, u kojem sija svjetiljka, jeste srce vjernika. Srce u kojem je istovremeno dvoličnost i iman. Pa primjer je imana poput primjera drveta, okružuje ga čista voda, a primjer dvoličnosti je poput primjera rane, okružuje je gnoj i krv, pa koje nadjača, nadvladalo (izraženo) je nad drugim.”

Njegova izreka o srcima jeste rezultat njegove mudrosti i znanja ljudskih karakteristika. Također, njegove izreke govore o životu, o vjeri i vjerskim dužnostima. Jedna od takvih jeste i ova: “Nisu najbolji od vas oni koji prepuste dunjaluk ahiretu, a niti oni koji prepuste ahiret dunjaluku, nego su najbolji oni koji uzmu i od ovoga i od onoga...”

Za njega je sredina bila najbolja u svim stvarima. Jednom prilikom halifa Omer, r.a., pozva ga u Medinu. Kada je trebao ući u grad, halifa je izašao pred njega i prikrio se, da vidi u kakvom stanju će biti Huzejfe. Ugledao ga je kako jaše na magarcu, nemajući ništa uz sebe osim putnu opskrbu i mješinu vode. Vratio se u Medinu onako kako je iz nje i otišao. Omer mu je priskočio i rekao: “Ti si moj brat, a ja sam tvoj brat!”

PRESELJENJE NA AHIRET

Kada mu se približio smrtni čas, Huzejfi, r.a., došlo je nekoliko ashaba da se oproste od njega. Posljednje njegovo pitanje bilo je:

“Jeste li mi donijeli ćefine?”

Oni rekoše:

“Jesmo.”

Kad ih je vidio da su novi, odvratio im je:

“Ovo nisu ćefini. Dosta su mi dva bijela čaršafa, ni košulja mi nije potrebna. Pa, neću biti u kaburu dugo dok ih ne zamijene boljima od njih... ili lošijima...”

Huzejfe, r.a., osjetio je dolazak meleka smrti, posljednje što je kazao, rastajući se sa plemenitom dušom, bile su riječi: “Dobro došla, smrti. Došla si sa žudnjom prema meni... došla si... nije mi žao.”

Umro je trideset šeste godine po Hidžri, četrdeset dana nakon ubistva halife Osmana, r.a., vlasnika dva svjetla.

I plemenita duša Huzejfe ibn el-Jemana, r.a., preseli svome Gospodaru.
Bijaše jedan od slavnih ashaba koji je dao svoj doprinos izgradnji temelja uzvišene vjere.

UMEJR IBN SA'D, R.A.

عمير بن سعد رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Umejr, sin je Sa'dov, a on sin Šehidov, a on Amrov, a on Zejdov, a on Umejjin, a on Zejdov, a on Malikov, a on Avfov, a on Amrov, Amr je opet sin Avfov, a on sin Malika el-Evsijja el-Ensarijja. Nadimak mu je bio Ebu-Abdurrahman.

OSOBENOSTI

Umejr ibn Sa'd, r.a., bio je čovjek sa rijetko viđenom oštroumnošću. Pored toga, Allah, dž.š., obdario ga je velikim razumijevanjem, tolerantnom dušom i plemenitim bićem, moćnim da podnosi bol i patnju, čak i do užasnih napora i umora. Bio je miran i staložen, kao i vješt borac na polju džihada.

Njegov islamski odgoj omogućio mu je da postane veličanstvena ličnost vladanjem i ponašanjem. Taj je odgoj obasjao njegovu dušu i učinio da svjetlo vjerovanja prolazi kroz nju, povećavši mu ljepotu i blistavost.

Bio je srednjega rasta, lijepe građe, tamnoput, finoga glasa, mirnoga pogleda, mnogo je razmišljao.

NJEGOV ISLAM

Umejr, r.a., odrastao je u kući koja je znala za islam. Na njega je dosta uticao njegov otac. Često ga je gledao kako klanja i moli se Allahu. Umejrova duša bila je puna strahopoštovanja i sreće kada bi čuo učenje Kur'ana njegovoga oca, koji je inače imao izuzetno lijep glas. Po tome je bio poznat u cijeloj Medini, pa je stekao nadimak Sa'd-učač. Umejr je od svoga djetinjstva bio privržen ocu. Pratio ga je i oponašao. Kada je napunio deset godina, otac ga je poveo sa sobom u džamiju Božijeg Poslanika, s.a.v.s., gdje je objavio njegovo primanje islama. Od tog momenta bio je uz Poslanika, s.a.v.s. Klanjao je za njim, slušao ga i pravio mu društvo gdje god je išao; svjetlost imana je ispunila njegovo srce. Svi su ga voljeli i čak su mu počeli praviti mjesto među sobom, nakon što su naslutili u njemu duboko vjerovanje, čistu narav i izuzetnu bistrinu, a bio je još dječak.

TEŽAK ISPIT

Kad je Sa'd, r.a., umro, Umejr je bio tek stasali mladić. Ostavio je sina bez imetka i opskrbitelja. Umejr je osjetio gorčinu siročeta i bijedu siromaštva, ali ga to nije odvratilo od dubokoga vjerovanja i pokornosti Allahu, dž.š. Poslije toga, njegova majka udala se za jednog od bogataša Medine iz Beni-el-Evsa, po imenu El-Džulas ibn Suvejd. El-Džulas je dao utočište Umejru sa njegovom majkom i pridružio ga svojoj porodici, koji je u sjeni El-Džulasa, i u njegovoj kući, osjetio svu udobnost života. Nadoknadio mu je sve patnje jetimstva i siromaštva; dao mu je mnogo imetka i odnosio se prema njemu kao dobri otac prema umaženom sinu. Islam El-Džulasa nije bio iz uvjerenja, niti iz vjerovanja. On je primio islam nerado, nakon što je čitava Medina primila islam. Jednoga dana Poslanik, s.a.v.s., objavio je da sprema veliku vojsku za pohod na Tebuk. Objasnio je muslimanima veličinu tog pohoda i njegov utjecaj na njihovu budućnost i širenje Allahove riječi. Takav pohod trebao je velike izdatke i troškove za potrebe muslimana. Zbog velike daljine između Medine i Tebuka bila je velika potreba za jahaćim životinjama, zatim naoružanjem i drugim izdacima na duži period. Zbog toga je Poslanik, s.a.v.s., objavio proglas za džihad - tražio je priloge i dobrovoljce.

Muslimani su se odazvali pozivu istine i Poslanikovoj plemenitoj volji. Počeli su mu dolaziti, dajući ono što posjeduju od imetka: zlato, srebro, imovinu i jahaće životinje. Umejr je bio svjedok blistavosti muslimana koji se odriču svoga imetka od sveg srca i sa zadovoljstvom duše. Vidio je žene muhadžira i ensarija kako dolaze do Božijeg Poslanika, s.a.v.s., i skidaju sa svojih ruku i vratova narukvice i ogrlice od srebra i zlata, dajući ih kao prilog.

Što se tiče imućnih ljudi Medine: muhadžira i ensarija, žrtvovali su se, istakli se i dali sve od sebe na Allahovom putu. Zanos je vjerovanja poplavio njihova srca.

Abdurrahman ibn Avf, r.a., dao je dvije stotine oka zlata. Osman ibn Affan, r.a., položio je kesu od hiljadu zlatnih dinara. Resulullah, s.a.v.s., bio je zadovoljan onim što su muslimani pokazali i sretan zboga onog što je vidio; pokazala se dubina vjerovanja u srcima muslimana.

Bilo je nekoliko munafika koji su izostali od poziva, neki su čak širili glasine, u želji da slome volju i umanje zanos. Ali, plemenitog vjerovanja u dušama muslimana bilo je dovoljno.

Umejr se vratio amidžinoj kući, a te lijepe slike bile su nagomilane u njegovoj svijesti. El-Džulasa je zatekao kako sjedi sam, pa mu je počeo sa ushićenjem i zanosom opisivati šta je vidio, a suze radosti kvasile su njegovo lice. Htio je da i njegov amidža učestvuje i pomogne sa svojim imetkom kao i ostali muslimani. Ali, El-Džulas bio je slabog vjerovanja i nije mogao da se suzdrži, pa u momentu srdžbe reče: “Ako je Muhammed, u onom što poziva od poslanstva, iskren, mi smo gori od magaraca.”

Začudio se Umejr tom ružnom govoru pa se povukao iz društva svoga amidže, razmišljajući o onome što je čuo i o onome šta je trebao da uradi. Da li ovo treba saopćiti Poslaniku, s.a.v.s., sa namjerom da ga upozori na licemjerstvo muslimana, pa makar to bio i njegov amidža koji je prema njemu bio veoma dobar ili prešutjeti da ne bi bio doušnik u pogledu čovjeka koji ga je primio, prigrlio i bio dobar prema njemu, koji je učinio da zaboravi gorčinu siročeta, muku siromaštva i lišenosti?

Umejr je ušao u strahovitu borbu sa sobom i počeo je sagledavati posljedice u oba slučaja. I pobijedio je iman u njegovom srcu, pretegla je iskrenost prema vjeri naspram onoga koji je bio dobar prema njemu. Zato se vratio svome amidži i rekao mu smireno i jasno, s prigušenim tonom srdžbe u svome glasu: “Amidža, tako mi Allaha, rekao si čudan i pogrdan govor. Tako mi Allaha, niko na zemlji nije bio draži mome srcu i bliži mojoj duši, poslije Muhammeda ibn Abdullaha, od tebe. Međutim, ove tvoje riječi ako kažem Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., razotkrit će te, a ako ih sakrijem, iznevjerit ću svoje uvjerenje i upropastit ću sebe. Odlučio sam saopćiti Poslaniku, s.a.v.s., ono što si rekao, a ti, eto, neka znaš.”

Otišao je Umejr ka mesdžidu Božijeg Poslanika, s.a.v.s., i ispričao mu šta se desilo između njega i njegovoga amidže. Poslanik, s.a.v.s., zatražio je da ostane s njim, a poslao je jednog od svojih ashaba da pozove El-Džulasa. Kada je došao, upita ga Resulullah, s.a.v.s.:

“Kakve je riječi od tebe čuo Umejr ibn Sa’d?”

El-Džulas se uzruja i uskomeša na mjestu. Pokuša odbiti optužbu od sebe, nakon što je spoznao težinu svoje pozicije, pa reče:

“Boga mi, on je slagao i izmislio na mene. Ništa nisam izgovorio od onoga što je on prenio.”

Umejr se ukočio na mjestu. Srce mu je počelo jako kucati, lice mu je poblijedjelo, a obilne suze potekoše niz njegove obraze. Prisutni su počeli da zagledaju, čas El-Džulasa, čas Umejra. Neki od njih rekoše: “Mladić je neposlušan! Počeo se loše odnositi prema onome koji ga je prihvatio i bio dobar prema njemu.” “On je iskren mladić! Nikada ne laže! Odgojen je u Poslanikovoj džamiji, istinoljubiv i vjeran”, govorili su drugi.

El-Džulas htjede iskoristiti priliku u svoju korist i obmanuti prisutne optužujući mladića da laže i izmišlja na njega, pa iznese svoju spremnost da se zakune ispred Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Zatim se zakleo Allahom, dž.š., da on nije ništa rekao od onoga što je prenio mladić. Umejr je ispričao ono što je čuo i u ovoj teškoj situaciji nije imao ništa drugo osim oslanjanja na svoj duboki iman, pa je molio: “O Bože, spusti Tvome Poslaniku saopćenje o onome što sam govorio. O Bože, spusti Tvome Poslaniku saopćenje o onome što sam govorio. Bože, otkrij istinu.”

Umejr skoro da nije ni završio sa svojom dovom, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., odjednom se umiri. Prisutni su spoznali da je to objava i ušutjeli su na mjestu, očiju uprtih u Poslanika, s.a.v.s. To je potrajalo kratko, a zatim je Allahov Poslanik, s.a.v.s., citirao kur’anski ajet:

“Licemjeri se zaklinju Allahom da nisu govorili, a sigurno su govorili nevjerničke riječi i pokazali da su nevjernici nakon što su javno primili islam, i htjeli su da učine ono što nisu uspjeli. A prigovaraju samo zato što su ih Allah i Poslanik Njegov imućnim učinili. Pa ako se pokaju, bit će im dobro, a ako glave okrenu, Allah će ih i na ovom i na onom svijetu na muke nesnosne staviti, a na Zemlji ni zaštitnika ni pomagača neće imati.”

Tada je El-Džulas učinio sedždu pred očima Poslanika, s.a.v.s. Njegovu je dušu obuzeo strah, a bojazan ga učini blijedim, pa reče glasom punim iskrene tevbe: “Naprotiv, kajem se Allahu, dž.š., o Božiji Poslaniče. El-Džulas je slagao, a Umejr je rekao istinu.”

Na Umejrovom licu ukazali su se znakovi radosti, oči mu zablistaše, nasmijaše se njegove usne, a suze radosti zasvjetlucaše na njegovom licu. Nestalo je svakoga traga nedoumice i zbunjenosti. Božiji Poslanik, s.a.v.s., pružio je svoju blagoslovljenu ruku prema Umejrovom uhu, uzeo ga blago i nježno i rekao: “Tvoje je uho ispunilo ono što si čuo, i tvoj Gospodar je potvrdio da govoriš istinu.”

El-Džulas je stao i zagrlio mladića, uzeo ga za ruku i poveo u pravcu svoje kuće, obraćajući mu se riječima zahvale zbog ulaska pravog vjerovanja u njegovo srce. El-Džulas se, Allahovom voljom, a Umejrovim posredstvom, preobrazio u pravoga muslimana, zanesenoga borca i iskrenoga vjernika koji iz časa u čas ponavlja: “Da Allah nagradi Umejra dobrim. On me je izbavio iz nevjerovanja i spasio moj vrat od vatre.”

NAMJESNIK HIMSA

Božiji Poslanik, s.a.v.s., preselio je na ahiret, pa se Umejr mnogo ražalostio, osjećajući prazninu i samoću. Odlučio je da u svom životu slijedi put kojim je išao plemeniti Poslanik, s.a.v.s., pa se posvetio vjerovanju i produbljivanju vjerskoga znanja. Također, bio je redovan u safovima na polju džihada u danima vladavine Ebu-Bekra es-Siddika, r.a., nakon što je odrastao i ušao u fazu muževnoga doba.

Nakon Ebu-Bekra, r.a., Omer ibn el-Hattab, r.a., izabran je za vođu muslimana i zastupnika njihovih potreba. U njegovo vrijeme proširila su se osvajanja muslimana istočno, zapadno i sjeverno. Islamska država postala je velika i povećao se njen ratni plijen i zekat. Proširila se njena teritorija, pa je stalno postojala potreba za namjesnicima koji primjenjuju pravila vjere, precizno i čisto, i rade na širenju islama, i koji se prema podanicima ponašaju pravedno i jednako.

Stanovnici Himsa bili su većinom oni koji su pravili zabunu i nered: u svom ponašanju ličili su stanovnicima Kufe. Hims je zbog toga dobio nadimak “Mala Kufa”.

Emirul-mu’minin, r.a., htio je za namjesnika postaviti čovjeka koji je neuporediv među muslimanima, da vodi njihove poslove, upravlja njihovim interesima, upućuje ih i okreće pravom putu. Nakon dugog razmišljanja i stalnog istraživanja stigao je do saznanja ko je traženi čovjek. Odlučio se za imenovanje iskrenog muslimana, vjernika, borca, učenoga mudžtehida... - Umejra ibn Sa’da, koji je od djetinjstva odgajan pod okriljem Božijeg Poslanika, s.a.v.s.

Omer, r.a., kada bi htio da imenuje namjesnika, prvo bi postavio određene osobine koje on treba ispunjavati, a zatim bi tražio odgovarajućega čovjeka u svjetlu osobina koje je postavio. Rekao bi: “Hoću čovjeka koji, kada je među narodom, izgleda kao emir, a da emir nije. A ako je među njima kao emir, da izgleda kao jedan od njih. Hoću namjesnika koji se među narodom ne razlikuje u odjeći koju oblači, u hrani koju jede, i u onom gdje stanuje. Onoga koji će ih predvoditi u namazu, dijeliti među njima istinito i presuđivati pravedno i koji neće zatvarati svoja vrata pred njihovim potrebama.”

Pozvao je Umejra i zadužio ga namjesništvom u Himsu. Umejr se pokorio jer je u tome vidio nastavak borbe na Allahovom putu. Nije našao u njoj ugled ni vlast. Uzjahao je svoju jahalicu, uzeo svoju putnu opskrbu i krenuo prema Himsu. Kada je stigao, prvo je pozvao stanovnike da klanjaju namaz u džematu, a zatim je ustao i održao kratak i sažet govor. Rekao je vrlo malo riječi, ali jasnih, objasnio je svoje mišljenje i način na koji će suditi. Rekao je: “Hvala Allahu, dž.š., velikom zahvalom na Njegovoj blagodati i Njegovoj uputi i

neka je mir i spas na Njegovoga Poslanika, s.a.v.s. O ljudi, zaista je islam neosvojiva tvrđava i pouzdana kapija. Tvrđava je islama pravednost, a njegova kapija je istina. Pa ako se zatvori kapija i sruši tvrđava, izgubila se zaštita ove vjere. Zaista je islam neosvojiv ako je vladar strog, a strogost vladara nije udarac bičem niti ubistvo sabljom nego pravedno i istinito suđenje."

Završio je svoje obraćanje nakon što je postavio temelje sebi i stanovnicima Himsa: pravda i istina. Pojasnio im je da će to biti njegova politika prema njima i njegov način u upravljanju njihovim poslovima. I predade se svom poslu, a ljudi su bili zadovoljni načinom njegova rasuđivanja.

Prošla je godina dana, a Vođi pravovjernih, koji je bio u Medini, nije došla ni jedna vijest ni žalba na njegova namjesnika u Himsu, Umejra ibn Sa'da, r.a., a oni su bili ti koji su se stalno žalili i stalno bili u nemirima. Omer, r.a., bio je u nedumici u pogledu Umejra, bilo mu je čudno šta se to događa, pogotovo zbog toga što mu nije stiglo ništa od ratnoga plijena i zekata. Zato je pozvao svoga pisara i rekao mu da napiše Umejru ibn Sa'du u Hims sljedeću poruku: "...Kada ti dođe ovo moje pismo, napusti Hims i kreni ovamo sa plijenom koji si sabrao..."

Kada je primio pismo, Umejr je uzeo putne namirnice i posudu za abdest. Napunio je mješinu vodom, prebacio je preko ramena, uzeo svoje koplje i krenuo pješke u pravcu Medine. Razdaljina između Medine i Himsa bila je velika, pogotovo za onoga ko je prelazi hodajući, bez jahaće životinje. Kada je stigao u Medinu, njegovo tijelo je izmršalo i poblijedjelo, a snaga oslabila. Kosa mu je porasla, a prašina prekrila čitavo tijelo. Odmah je ušao kod Emirul-mu'minina, r.a., u džamiju Božijeg Poslanika, s.a.v.s. Kada ga je vidio u takvom stanju, halifa mu reče:

"Šta je s tobom, Umejre?"

Umejr mu odgovori:

"O Vođo muslimana, sa mnom nije ništa. Ja sam zdravoga tijela i čiste krvi. Sa mnom je čitav dunjaluk i svo njegovo blago."

Omer ga upita:

"Šta je od dunjaluka s tobom?", misleći na imetak muslimana za koji je mislio da ga nosi sa sobom.

"Sa mnom je ranac u kome nosim putne potrebe. Sa mnom je moj čanak iz kojeg jedem i pijem, sa mnom je posuda za abdest u kojoj perem svoju glavu i odjeću. Sa mnom je moje koplje na koga se oslanjam u putu i borim se protiv neprijatelja ako budem napadnut. Tako mi Allaha, dž.š., zaista je sav dunjaluk skupljen u mom imetku."

Omer ga upita:

"Jesi li došao pješke?"

"Da", reče on.

Omer ga ponovo upita:

"Zar ti nije data jahalica da je koristiš?"

On reče:

"Ja je nisam tražio od ljudi niti su oni meni ponudili drugu kada je moja životinja uginula."

Omer ga ponovo upita:

"Gdje je imetak kojeg si nam donio u državnu kasu?"

Umejr odgovori:

"Nisam ništa donio."

Omer ga upita zašto, a on odgovori:

"Došao sam stanovnicima Himsa, pa sam sakupio čestite predstavnike njenoga stanovništva i imenovao ih da ubiru zekat. Kada su skupili, savjetovao sam se s njima i potrošio ga gdje je bilo potrebno. Da je ostalo išta od njega, donio bih ga tebi."

"Zar nam nisi donio ništa?", upita Omer.

"Ne!", reče Umejr.

Ovo jako obradova Omera, r.a. Imao je ispred sebe čestitoga namjesnika i rijetko sposobnoga čovjeka u rješavanju ljudskih pitanja i upravljanju njihovim poslovima, pa naredi svome pisaru: "Produži ugovor Umejru!"

Umejr ga je pogledao pogledom izvinjenja i rekao mu mirnim glasom: "Ti dani su prošli. Nisam radio ni za tebe ni za drugoga, mimo Allaha."

Omer, r.a., pokušao ga je odvratiti od njegove odluke i vratiti u Hims da nastavi svoje namjesništvo na način kako je to dosad radio. Međutim, on je bio uporan u nećkanju, i takav nepokolebljiv, napusti Omera, r.a.

PRESELJENJE NA AHIRET

Umejr, r.a., povukao se iz javnoga života. Uputio se u Palestinu da u njoj provede svoje dane u pobožnosti i bogobojaznosti, u čistom i blistavom životu. Dosta mu je časti u onome što je rekao Omer, r.a., za njega: "Volio bih imati ljude kao što je Umjer da se s njima pomognem u činjenju dobra muslimanima."

Umejr, r.a., umro je u Palestini gdje je i ukopan.

Allah, dž.š., smilovao se Umejru ibn Sa'du, r.a., dječaku vjerniku, časnom čovjeku, iskrenom vjerniku, pobožnom namjesniku.

AMR IBN MA'D JEKRIB, R.A.

عمر بن معد يكرب رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Amr. Sin je Ma'da Jekriba, a on je sin Abdullahov, a on Amrov, a on Husmov, a on Amrov, a on Zubjeda el-Asgara, a on Munebbiha, a on Rebi'e, Rebi'a je sin Seleme, a on Mazinov, a on Rebi'e, a on Munebbiha, a on Zejda el-Ekbera, a on El-Harisov, a on S'abov, a on Sa'da el-Ašireta, a on Mizhiedža ez-Zubejdija el-Mizhedžija. Nadimak mu je bio Ebu-Sevr.

OSOBENOSTI

Amr ibn Ma'd Jekrib bio je pustinjak i vitez. Volio je jahanje konja, a u pustinji je našao snagu, ponos i bogatstvo. Pustinjaka osokoli pustinja, daje mu svoje blago, nauči ga da ne zna za poraz, a ličnost Amra gradila se u takvim uvjetima.

Bio je spretan jahač, na konju se utrkivao, lovio i borio. Bio je poznat na području Jemena, gdje je obitavalo njegovo pleme Zubejd i spominjan po posjedovanju najpoznatijih vrsta čistokrvnih konja. Također, bio je poznat po svojim bitkama i pohodima u džahilijetu.

Odlikovao se nad ostalima po mnogoborojnim stihovima koje je spjevao u džahilijetu i u islamu. U njima je opisivao ushit i ponos, bogobojaznost i spoznaju Allaha, dž.š.

Među ljudima je uživao veliki ugled. Bio je jedan od malobrojinih koji su poznavali čitanje i pisanje. Sa kože je čitao raznovrsne tekstove i priče saznavajući razmišljanja i poglede drugih ljudi.

Odlikovao se velikodušnošću; dijelio je sve što je imao za spas nevoljnika, doček gosta, skrbništvo siromaha. U džahilijetu je prisustvovao provodima i plesu ropkinja, a živio je od borbe i plijena.

Bio je vješt u rukovanju sabljom. Njegova sablja bila je poznata na cijelom Arapskom poluotoku, jer ga nikada niko nije porazio u borbi. Ime te sablje bilo je "Samsame".

Bio je visok, čvrste građe, tamnoput, duguljastoga lica, sitnih očiju. Imao je gustu kosu i bradu, često ih je knio. Imao je jake mišiće i krupne šake. Hodao je sporo, naginjući svoje tijelo prema naprijed, dok je, kao soko, s oprezom posmatrao ljude.

PRIMANJE ISLAMA

Amr ibn Ma'd Jekrib je pokasno primio islam. Život ispunjen razonodom i zabavom i veliki imetak koji se sastojao od konja, deva i različite stoke učinio je da njegovo ponašanje bude puno egoizma, a on sklon raskoši i uživanjima. Nakon osvojenja Meke, osme godine po Hidžri, arapska plemena uvidjela su ispravnost poziva Muhameda, s.a.v.s., i veličinu i snagu islama. Dolazili su u Medinu u vidu delegacija, dajući i potvrđujući prisegu, objavljujući svoj islam i priključujući se safovima mudžahida Muhammeda, s.a.v.s.

Amr je poželio otići u Medinu i saznati nešto o Poslaniku, s.a.v.s., i na taj način shvatiti poruku islama i prihvatiti je. Imao je prisnoga prijatelja, Kajsa ibn Mekšuha el-Muradija, pa je želio da i on pođe s njim u Medinu. Rekao mu je: "O Kajse, ti si poglavar svoga naroda..., a priča se da se neki čovjek od Kurejšija, po imenu Muhammed, pojavio u Hidžazu i tvrdi da je Poslanik. Hajde s nama do njega da vidimo čemu on to podučava, pa ako bude Poslanik, kao što to govori, to će biti očevidno i ako se sretnemo s njim, slijedit ćemo ga, a ako bude nešto drugo osim Poslanik, pa mi takve dobro znamo."

Kajs je odbio zahtijev Amra, smatrajući njegov prijedlog suludim, a i njega je odvraćao od puta u Medinu. Ali, Amr je ostao ustrajan u svojoj ideji. Ostavio je Kajsa i sam krenuo ka Resulullahu, s.a.v.s.

Nakon što je stigao u Medinu, smjestio se u kući svoga prijatelja Sa'da ibn Ubade. Slijedećeg dana Sa'd je zajedno sa Amrom otišao Poslaniku, s.a.v.s. Tu se Amr s njim susreo, potvrdio njegovo poslanstvo i primio islam.

Kajs se žestoko razljutio zbog Amrova postupka govoreći: "Suprotstavio mi se i ostavio me!"

Kada je ovo došlo do Amra, odgovorio je u stihovima:

Još u gradu druže stari,
ja ti savjet davah jasan,
u kome je spas ti duši

I Uputa - Poziv glasan.
Moj savjet je: Boj se Boga
Gospodara, Svevišnjega
i znaj da stat ćemo svi
Na Mahšeru - pred Njega

AMROVA SABLJA "SAMSAME"

Amr se vratio u Jemen. Tamo je živio među pripadnicima svoga plemena Zubejd, u bogobojaznosti i ibadetu. Međutim, zbog kasnoga primanja islama i osjećaja koji su ga vezivali za džahilijet, njegova je vjera još bila nestabilna, iako je redovno obavljao namaz i postio.

Božiji Poslanik, s.a.v.s., redovno je slao namjesnike u sve krajeve islamske države radi skupljanja zekata od muslimana i poziva ostalih ljudi u islam. Halida ibn Se'ida ibnul-'Asa, r.a., poslao je u Jemen i rekao mu: "Kada dođeš u neko naselje, a u njemu se ne uči ezan, zarobi one u njemu."

Halid je došao do plemena Zubejd i, pošto nije čuo ezan, zarobio ih je. Amr je saznao šta se desilo njegovom plemenu i došao Halidu ibn Se'idu govoreći:

"O Halide, poznato ti je da sam ja musliman i smatram da bi, meni iz počasti, trebao osloboditi ovaj moj narod."

Halid reče:

"Poklanjam ti ih... a na tebi je da ih pozivaš u islam!"

"Tako ću i raditi!", odvrati Amr.

Amr je posjedovao sablju kojoj nije bilo slične na cijelom Arapskom poluotoku, tzv. "Samsamu", pa je pokloni Halidu, ukazujući mu tako zahvalu i počast, te izreče stihove:

Drug mi vjeran; sablja moja,
u borbama stalno bješe
pa je pazih i očuvah
nek' me selami na nju tješe.

Amra je oduševio Halid ibn Se'id, r.a., - vidio je u njemu velikoga heroja; a obično su heroji zadivljeni herojima. Hvalio ga je u svojim mnogobrojnim pjesmama, opisujući njegovu vrijednost, dobročinstvo, junaštvo i vjeru. U jednom od stihova kaže:

I dobrome svakom rekoh:

"Ako dođeš ti Halidu
sretan ti si i pohvaljen
i spominjan u narodu."

ODMETNIK

Desete godine po Hidžri, kada je Božiji Poslanik, s.a.v.s., preselio na ahiret, u Jemenu se pojavio čovjek koji je tvrdio da je poslanik. Ime mu je bilo El-Esved el-Ansi. Njegovo puno ime je Abhele ibn Ka'b ibn Gavs, a bio je iz mjesta Kehfu Dan, u Jemenu. El-Esved je uspio obmanuti narod svojim lažnim govorom o poslanstvu, pa su ga počeli slijediti mnogi ljudi poznati po ugledu i bogatstvu. Skupio je vojsku od sedam stotina boraca. Nakon što je dobro organizirao svoju vojsku i ovladao jednim dijelom Jemena, uputio je pisma namjesnicima Božijeg Poslanika, s.a.v.s., naređujući im da napuste Jemen i ostave sav prikupljeni zekat. Napisao im je:

"O pobunjenici, ostavite zauzetu zemlju i isplatite sabrani zekat, mi imamo najveće pravo na to, a vi imate svoju zemlju i imetak."

El-Esved je nakon toga izašao iz Kehf Dana i uputio se na čelu svoje vojske ka Nedžranu, opkolio ga je i držao u opsadi deset noći, nakon čega su se njegovi stanovnici predali. Dio ih je pobio, a dio zarobio. Tako su i namjesnici Allahova Poslanika, s.a.v.s.: Mu'az ibn Džebel, r.a., Ebu-Musa el-Eš'ari, r.a., i Halid ibn Se'id, r.a., napustili ta područja i vratili se u Medinu.

El-Esved je nastavio put ka Sani kojom je vladao Bazan. On je tada već bio u islamu. El-Esvedova vojska napala je Bazana, provalila u grad, ušla u njega i ubila vladara. El-Esved se oženio Bazanovom ženom koja bijaše veoma lijepa. Predvodnici muslimana u Jemenu vidjeli su da bi pobjeda mogla pripasti El-Esvedu i da bi mogao ovladati cijelim Arapskim poluotokom, sa vojskom koja je bila pod njegovom komandom. Zbog toga se odmetnuše od islama i pristadoše uz El-Esveda. Među njima je bio i Amr ibn Ma'd Jekrib, a njegov prijatelj Kajs ibn Mekšuh bio je desna ruka El-Esvedu.

Amr ibn Ma'd Jekrib priključi se El-Esvedovoj vojsci. Ovaj ga je postavio za poglavara Mazhidža. U međuvremenu, Firuz ed-Dejlemi uspio se dogovoriti sa El-Esvedovom ženom, bivšom Bazanovom ženom, da ubije El-Esveda. To se desilo pred kraj Resulullahovog, s.a.v.s., života.

Kada je Ebu-Bekr, r.a., preuzeo hilafet, opremio je vojsku i poslao je u sve krajeve Arapskoga poluotoka radi gušenja pokreta odmetništva i dokrajčivanja njegovih vođa. Muhadžira ibn Umejja, r.a., poslao je El-Esvedu el-Ansiju i novom vođi Kajsu ibn Mekšuhu. Kada je Amr saznao da se muslimanska vojska uputila ka Jemenu, ostavio je oružje i napustio Kajsa ibn Mekšuha. Sklonio se u svoju kuću, kajući se zbog onog što je učinio (odmetništva).

Nakon što je muhadžir Ibn-Umejje dokrajčio El-Esvedov pokret, otišao je do Amra, kući mu, zarobio ga i poveo sa sobom u Medinu. Također je zarobio Kajsa ibn Mekšuha, koji je ubrzo prešao na islam i bio jedan od junaka u osvajanju Perzije. Amr ibn Ma'd Jekrib izveden je pred halifu Ebu-Bekra, r.a., koji ga je prekorio i gotovo odlučio kazniti smrću, ali Amr se pokaja i vrati dini-islamu. Halifa je uvidio njegovu iskrenost i oprostio mu, želeći i nadajući se od njega velikoj koristi za islam.

NADOKNADA

Amr je ostao u Medini, a grizla ga je savjest zbog grijeha koji je počinio.

Halifa je u to vrijeme slao vojsku u osvajanja, van Arapskog poluotoka, a u početku tih osvajanja s vojskom nije slao nijednog koji je bio odmetnik od vjere. Amr se nije mogao strpiti u Medini, vratio se u Jemen kajući se svome Gospodaru i očekujući pogodnu priliku da nadoknadi svoju grešku i odmetništvo.

Šurahil ibnul-Ka'ka' prenosi da je Amr ibn Ma'd Jekrib rekao: "Božiji Poslanik, s.a.v.s., podučio nas je telbiji: 'Odazivam Ti se, moj Gospodaru, odazivam...', a nisu bili daleko dani džahilijeta kada smo, obavljajući hadž, govorili: 'Odazivam ti se i veličam te, ispričavajuć' se. Moje pleme Zubejr dođe ponizno, žureć', na konjima brzim. Sve brda, doline i pustinje prevaljujuć'.' Sada, hvala Allahu, dž.š., govorimo kako nas je Allahov Poslanik, s.a.v.s., podučio."

Poslije nekog vremena Amr se vratio u Medinu, moleći Allaha, dž.š., da ga halifa uvrsti u vojsku koja je krenula u osvajanja na Allahovom putu. I dočekao je zlatnu priliku - Bizantijci su se stacionirali na Jermuku sa vojskom koja je brojala više od stotinu hiljada ratnika.

Halifa je počeo pozivati ljude u džihad. Među prvima odazvao se Amr ibn Ma'd Jekrib, r.a., zajedno sa nekim svojim suplemenicima i priključio se muslimanskoj vojsci u pohodu na Jermuk. U toj velikoj historijskoj bici pokazao je rijetko viđeno junaštvo i izazvao divljenje muslimana. Jahao je svoga konja, sa isukanom sabljom, veoma sličnoj njegovoj "Samsami". Imao je bogato ratno iskustvo, a spojio je vještinu i hrabrost u napadima. Krenuo je Amr, tražeći šehadet kao nadoknadu za ono što je prije počinio.

Odjednom se našao usred redova bizantijske vojske, glasno vičući i udarajući svojom sabljom kako rijetko koji čovjek umije. Kada je osjetio opasnost koja mu se približila, počeo se povlačiti, koseći lijevo i desno. Kada se bio već približio muslimanskim safovima, jedan Bizantijac odape strijelu prema njemu i pogodi ga u oko i izbi ga.

Poslije, Amr se ponosio što je izgubio oko na Allahovom putu, moleći Ga da mu to primi kao nadoknadu.

JUNAK KADISIJJE

Nakon velike pobjede koju su muslimani ostvarili na Jermuku i na području Šama, trebalo je krenuti prema Perziji. Poslije smrti halife Ebu-Bekra, r.a., hilafet je preuzeo Omer ibn el-Hattab, r.a. Počeo je razmišljati i savjetovati se sa ashabima o izboru jednog od njih kao vođe koji će preuzeti zapovjedništvo muslimanskih snaga u oblasti Perzije. Tada mu Abdurrahman ibn Avf, r.a., reče: "Našao sam ga... Lav sa kandžama... Sa'd ibn Ebi-Vekkas."

Sa'd je postavljen za zapovjednika cjelokupne islamske vojske na području Perzije. Halifa je obilazio sva područja pozivajući ljude da se priključe Sa'dovoj vojsci koja uskoro kreće ka Perziji. Muslimani su se odazivali, opremali i pristupali pod zastavu Sa'da. Sabrao je veliki broj mudžahida, pa krenuše ka Iraku.

Sa'd se ulogorio na području mjesta Zerud. Tu je čekao dolazak podrške i daljnje upute od halife. Počeo je ispitivati područje i praviti plan po kojem bi postupao u svojim osvajanjima, nakon što Halid ibn Velid, r.a., i Musenna ibn Haris eš-Šejbani, r.a., osvoje Emgišiju i ostale iračke gradove do El-Hire. Pomoć je počela stizati Sa'du; skupilo se oko dvadeset hiljada mudžahida. Zatim su mu se priključili muslimani stanovnici Iraka, koji su prešli na islam poslije prvih osvajanja.

Halifino pismo upućeno Sa'du je podrobno govorilo o načinu organiziranja napada. Taj plan je podrazumijevao precizno odabran raspored vojske.

Sa'dovoj vojsci priključi se i Amr ibn Ma'd Jekrib, r.a., na čelu skupine plemena Mazhidž i Zubejd, sa oko sedam stotina mudžahida. Sa'dov plan, koji se temeljio na savjetu Musenne ibn Harisa, r.a., rečenom prije njegove smrti, predviđao je borbu sa Perzijancima što je moguće bliže granici, a nikako u središtu Perzije.

Nakon što je proučio teren i položaje gradova, i nakon što je preispitao halifin plan i Musennin savjet, Sa'd je uvidio da je kadisijska dolina najpogodnije mjesto za odlučujuću bitku. Ako pobjede muslimani, bit će im olakšano osvajanje cijele Perzije.

Sa'd ibn Ebi-Vekkas, r.a., podijelio je dužnosti i imenovao zapovjednike odreda, nosače bajraka i poglavare plemena. Bojne safove je ustrojio za početak bitke.

Perzijanci su se smjestili nasuprot muslimana. Prema uputama halife prije bitke, Jezdedžird, perzijski kralj, pozvan je u islam.

Sa'd je odabrao zapovjednike odreda vojske i poglavare plemena koji su se odlikovali mudrošću, pronicljivošću i velikim zalaganjem: En-Nu'mana ibn Mukarrina el-Mezenijja, Bisera ibn Ebi-Rehma el-Džuhenija, Hamlea ibn Džunejju el-Kinanija, Hanzalu ibn er-Rebi'u et-Temimija i Firasa ibn Hajjana es-Sehnija, r.a. Izabrao je nekoliko ljudi koji su bili posebno cijenjeni i poštovani, a bili su i fizički najspremniji

ljudi čija su se mišljenja duboko uvažavala. Oni su: Atarid ibn Hadžib et-Temimi, El-Eš'as ibn Kajs el-Kindi, Haris ibn Hassan ez-Zuheli, Asim ibn Amr et-Temimi, Amr ibn Ma'd Jekrib ez-Zubejdi i El-Mugire ibn Šu'be es-Sekafi, r.a. Vođa ove skupine bio je Nu'man ibn Mukarrin, r.a.

Izaslanica se okupila kod Jezdedžirda, a on odbi primiti islam i odbi da izdvaja džizju. Odabrao je borbu. Zaprijetio je muslimanima da će ih Rustem, vođa njegove vojske, sve ukopati u kanalima Kadisijje, ili će ih vratiti u njihove krajeve.

Izaslanica se vratila Sa'du ibn Ebi-Vekkasu, r.a., sa viješću o borbi. Vidjelo se da će bitka ubrzo početi, pa je Sa'd počeo skupljati ljude i vršiti završne pripreme.

Na drugoj strani, Rustem je rasporedio vojsku koja je brojala šezdeset hiljada pješaka i šezdeset hiljada konjanika, ne brojeći ratnike na slonovima. U isto vrijeme broj muslimanske vojske je bio trideset tri hiljade spremnih mudžahida.

Običaj je bio da se na početku bitke odigra dvoboj radi ispitivanja snage protivničke vojske i radi ubacivanja straha u njene redove.

Amr ibn Ma'd Jekrib hodao je između mudžahidskih safova, podstičući ih: "O skupino mudžahida, budite lavovi, jer lav je postojan. Kada ovi stranci pobacaju svoje oklope, liče jarcima."

Suprotstavio mu se jedan od Perzijanaca na svom konju govoreći na perzijskom: "Merd... merd[64]....", a bio je jedan od najboljih njihovih strijelaca. Dohvatio je svoj luk, stavio strijelu u njega i odapeo je prema Amru. U istom tenutku dok je odapinjao strijelu, Amr je udario svoga konja, skočivši sa njega, a strijela se zabi u njegov tobolac. Amr se okrenuo prema vojniku i potrčao vičući borbene poklike zaglušujućim glasom. Borio se s njim sve dok mu nije izbio sablju iz ruke, pa mu se približio i uhvatio ga za vrat i pojas, a zatim ga zbacio s konja. S njim se uputio ka muslimanima. Kada im se približio, slomio je Perzijancu vrat, bacio ga na zemlju i odsijekao mu glavu. Ono što je bilo s njim uzeo je kao ratni plijen; imao je dvije zlatne narukvice, zlatnu ogrlicu i ogrtač od najljepše svile. Amr se okrenuo muslimanima i rekao:

"Ovako radite sa njima!"

"E Ebu Sevre, ko može da uradi ono što si ti uradio?", uzvratiše mu oni, još zapanjeni od prizora.

Zatim je povedena velika i strašna bitka. Vojske su se izmiješale, a muslimani su, hvala neka je Allahu na tome, pokazali primjere junaštva i odvažnosti, ponosa i dostojanstva. Perzijanci su vodili slonove koji su grunuli i sručili se tako da se zemlja tresla.

Amr ibn Ma'd Jekrib, r.a., bio je uistinu jedan od velikih junaka Kadisijje. Našao se ispred jednog od slonova, govoreći svojoj braći: "Ja ću napasti na slona i na one oko njega, zato nemojte zaostajati da ne bi izgubili Ebu-Sevra. Ako dođete na vrijeme, naći ćete

me sa sabljom u ruci."

Zatim je krenuo na svome konju prema slonu udarajući sabljom po perzijskoj vojsci. Prašina ga je prekrila tako da ga njegova braća nisu mogla vidjeti, pa rekoše jedni drugima: "Šta čekate? Jeste li sposobni da ga stignete? Ako ga izgubite, muslimani će ostati bez velikog junaka!"

Njegovi prijatelji istupiše naprijed i vidješe perzijsku vojsku okupljenu oko Amra, koga su oborili s konja. Brzo ih rastjeraše. Prema Amru je, dok je bio na zemlji, pojahao jedan Perzijanac, a on je uhvatio za nogu njegova konja, zaustavio ga, zatim uhvatio i za drugu, pa kad su to muslimani vidjeli, napali su na konjanika i oborili ga s konja. Amr reče: "Dajte mi njegove uzde!"

Oni su mu pomogli, pa je tako uhvatio konja za uzde, popeo se na njega i nastavio boj, probijajući se kroz neprijateljske redove.

Historijska bitka na Kadisijji završila se pobjedom muslimana, hvala neka je Allahu što je tako bilo. Ubijen je i Rustem, zapovjednik perzijske vojske.

Amr je ovako opisao ovu bitku:

Kadisijja doba kada Rustem napade,
sve vitezovi snažni, okretni i spretni,
krenu Rebi'a sa mudžahidima,
u osvit zore,
u džihad, Milostivome pokorni.

Džabir ibn Abdullah, r.a., prenosi ono što je rečeno poslije Bitke na Kadisijji o trojici koji su se vratili u islam, a Amr ibn Ma'd Jekrib, r.a., bio je jedan od njih, pa kaže: "Tako mi Allaha, dž.š., osim Koga drugog boga nema, nismo vidjeli nijednog borca sa Kadisijje da više žudi za ahiretom. Sumnjali smo u tri osobe, ali kasnije ne vidjesmo nikog povjerljivijeg i skromnijeg od njih: Tulejha ibn Huvejlida, r.a., Amra ibn Ma'da Jekriba, r.a., i Kajsa ibn Mekšuha, r.a."

ŠEHID

Amr, r.a., nastavio je sa borbom na Allahovom, dž.š., putu, uprkos tome što je bio zašao u godine. Neprestano se kajao zbog nekadašnjega odmetanja od islama. Učestvovao je u Bici na Nehavendu, a imao je više od devedeset godina. Borio se u svom stilu i po običaju, kao i prije, kao malobrojni junaci. Na kraju bitke, u kojoj su muslimani izvojevali pobjedu, našli su Amra ibn Ma'da Jekriba ranjenog, odnijeli su ga i liječili.

Prenosi Halid ibn Katn, jedan od onih koji su prisustvovali Amrovom preseljenju na ahiret: “Već je bio zaspao, pa su ga htjeli prenijeti. Probudili su ga. Ustao je, a njegova usta i jezik bili su mu se oduzeli. Poslije toga je ubrzo preselio. Ukopan je u gradu Revzi, u kojem je i preselio.”

Pjesnik Da’bel el-Huzai izrecitirao je sljedeće stihove:

Iz boja nam se vratiše
hrabri, snažni pobjednici.
Nosili su tijelo znanog
i odvažnog u konjici.
Reci svima,
čak Zubejda obavijesti i Mizhedža:
“Mi žalimo što nejmamo
Ebu-Sevra muždahida.”

Neka se Allah, dž.š., smiluje Amru ibn Ma’du Jekribu, konjaniku, pjesniku, mudžahidu, vjerniku, junaku Kadisijje.

SA'D IBN UBADE R.A.

سعد بن عبادة رضي الله عنه

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

Njegovo ime je Sa'd, sin je Ubadin, a on Dulejmov, a on Harisov, a on Ebu-Huzejmov, a on S'alebov, a on Tarifov, a on El-Hazredžov, a on Saidov, a on K'abov, a on El-Hazredža el-Ensarijja el-Saidijja. Zvali su ga Ebu-Sabit.

LIČNOST

O ličnosti Sa'da ibn Ubade najbolje govori veliki autoritet koji je uživao, kako u predislamskom, tako i u islamskom periodu. Bio je predstavnik plemena, njegov prvak i velikan. Riječ mu je bila slušana, a odluka presudna. Za njegovo mišljenje pitalo se i po njemu radilo. Bio je darežljivi plemić koji je volio priteći u pomoć nevoljniku i odbraniti one kojima je nanesena nepravda. Bio je pri ruci slabom protiv jakog. Potlačenik i bespomoćnik je znao da će kod njega naći utočište.

Kada je do njega doprla Muhammedova, s.a.v.s., da'wa sa svojim uzvišenim ciljevima koji iskorjenjuju nevjerstvo i višeboštvo i pozivaju vjeri u Jednog Jedinog Boga, shvatio je da se ti principi podudaraju sa ljudskom naravi i duhom; povjerovao je u Allaha, dž.š., primajući Njegovu vjeru i slijedeći Njegovoga Poslanika, s.a.v.s.

Njegov spoljašnji izgled odisao je vedrinom i izazivao poštovanje, a njegov nastup je zračio jačinom njegove ličnosti. Bio je stasit, krupan, čvrst, bijele puti prošarane crvenilom, krupnih ruku i stopala. Ogromno bogatstvo koje je naslijedio od oca povećavao je ulažući ga u trgovinu, prodajući plodove iz voćnjaka i šaljući karavane put Šama, Iraka i Jemena.

Sa'd se proslavio u borilačkim vještinama, pogotovo u streljaštvu. Također, u plivanju je bio među prvima. Njegova dobrota i plemenitost su navođene za primjer. Navraćali su mu ljudi sa svih strana, kod njega jeli, pili, spavali i nalazili zaštitu. Ljubav prema dobru ukorijenila se u njemu i postala dio njega dok njegov odnos prema ljudima nije dostigao vrhunac plemenitosti.

Sa'd nije zaboravio ni na svoj udio u nauci. Usavršio je čitanje i pisanje, a posebno se isticao u kaligrafiji gdje je njegov divan rukopis odslikavao prefinjenost njegovoga ukusa i umjetnosti. Ljudi su ga voljeli i poštovali zbog njegove otvorenosti, jasnoće, kao i čistote duše. Govorio je ono što misli, bez zaobilaženja, okolišanja i prevare.

PRELAZAK NA ISLAM

Allahova je, dž.š., odredba htjela da stanovnici Medine budu Resulullahovi, s.a.v.s., pomagači i zaštitinici Allahove vjere, dini islama. Nakon što se časni Poslanik, s.a.v.s., u prisustvu svoga amidže Ebu-Taliba, sa mekanskim mušricima dogovorio da, makar privremeno, mušrici prestanu sa provokacijama i zlostavljanjima, počeo je sa širenjem i dostavljanjem poslanice koja mu se objavljivala. Koristio je sezone hadža da ga predstavi arapskim plemenima i da objasni suštinu i ciljeve poziva.

Šest članova Benu-Hazredža krenuli su iz Medine put Meke da obave hadž. Istupivši pred njih, Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita ih:

"Ko ste vi?"

Odgovorili su:

"Grupa iz Benu-Hazredža."

On ih ponovo upita:

"Hoćete li sjesti da porazgovaramo?"

"Naravno", odgovoriše.

Sjeo je s njima i pozvao ih u vjeru Uzvišenoga Allaha, te učeći Kur'an uvjeri ih da je on očekivani Poslanik. Oni mu se odazvaše i primiše islam. Potom su rekli: "Ostavili smo narod koji nema premca u međusobnom trvenju. Možda će Allah dati da ti budeš taj koji će ih izmiriti. Vratit ćemo se njima i pozvati ih u ono u šta si ti nas pozvao, i izložiti im novu vjeru. Pa ako Allah učini da se izmire, ti ćeš biti najugledniji među njima.

Prije rastanka dogovorili su se da se slijedeće hadžske sezone nađu na istom mjestu.

Stanovnici Medine, pripadnici plemena Hazredža i Evsa, bili su u stalnoj zavadi i neprestanim ratovima od davnina. Vrativši se u Medinu, Hazredžlije su počeli širiti Muhammedovu poruku, pojašnjavajući principe nove vjere i prenoseći ono što se njima desilo. Govorili su o dogovoru da se sa Poslanikom, s.a.v.s., ponovo sastanu slijedećeg

hadža na Akabi.

Pozivu su se odazvali samo malobrojni pojedinci iz oba plemena, ali je ime časnoga Poslanika, s.a.v.s., postalo poznato u svakoj medinskoj kući. Sljedeće godine, u dogovoreno vrijeme, iz Medine je pristiglo dvanaest uglednih članova Hazredža i Evsa. Sastali su se sa Poslanikom, s.a.v.s., i primili islam; taj sastanak je poznat pod imenom "Prvi ugovor na Akabi".

Prilikom "Drugog ugovora na Akabi", među prisutnim prvacima koji su primili islam i obaveze koje proističu iz toga bio je i Sa'd ibn Ubade. Bilo ih je sedamdeset troje, od toga tri žene. Od toga mubarek dana Sa'd se stavio u službu islama i džihada na Allahovom, dž.š., putu, slijedeći Njegovoga časnoga Poslanika, s.a.v.s.

ZAROBLJENIK

Vijest o ugovoru na Akabi između Muhammeda, s.a.v.s., i stanovnika Medine proširila se brzo po Meki. Kurejšije su bili kao ludi, razbjesnili su se poput razjarenih zvijeri, željni zgrabiti svakog ko je ušao u ugovor sa Poslanikom, s.a.v.s., i primio islam. Kontrolirali su trgovačke puteve, prikupljajući vijesti o ensarijama koji su se usudili slijediti novu vjeru i napustiti pagansku vjeru njihovih djedova.

Allah, dž.š., htio je, da u jednom karavanu koji su presreli na izlazu iz Meke bude i Sa'd ibn Ubade, r.a. Zarobljen je i kao zarobljenik doveden u Meku gdje ga dočeka graja djece i robova. Kurejšije nisu znale da u rukama imaju starješinu Hazredža i jednog od najuglednijih Medinelija. Doveden je u Harem, a potom su ga počeli gurati, udarati i psovati. To nam je najbolje opisao sam Sa'd: "Dok sam bio u njihovim rukama, izbila je grupa Kurejšija, a među njima čovjek svijetle puti, viši od ostalih, pa sam pomislio: 'Ako iko od njih ima dobra u sebi, to je ovaj čovjek.' Ali kada se približio i obratio mi se oštrim tonom, rekao sam: 'Tako mi Boga, nema u njima hajra nakon ovoga.' Dok sam bio u njihovim rukama, a oni me vukli po zemlji, prišao mi je jedan od njih i rekao:

'Šta ti je? Imaš li nekoga među Kurejšijama, da uđeš pod njegovu zaštitu?'

'Naravno!', rekao sam. 'Štitio sam trgovca Džubejra ibn Mut'ima i branio da mu se nanese bilo kakvo zlo u mojoj zemlji. Štitio sam i Harisa ibn Harba ibn Umejju.'

Onda je on rekao:

'Pozovi glasno tu dvojicu i spomeni to što je bilo među vama.'

Pa sam to i uradio. Onda je izašao neki čovjek i razglasio kako tuku čovjeka iz Hazredža koji ih doziva i spominje njihove međusobne veze i zaštitu. Kada su ga upitali za ime tog čovjeka, i kada im on reče: 'Sa'd ibn Ubade', rekoše: 'Tako nam Boga, istina je to što je rekao', pa dođoše i oslobodiše me iz ruku Kurejšija."

NOSILAC BAJRAKA

Džubejr ibn Mut'im i El-Haris ibn Harb poveli su Sa'da sa sobom tražeći u ime njihovog naroda ispriku za ono što su učinili, jer nisu znali koga imaju u rukama. Nakon što su ga počastili, ugostili i opremili svim potrepštinama, krenuo je na put za Medinu.

Tu je Sa'd dokučio dubinu prezira u dušama Kurejšija i veličinu neprijateljstva koje nose prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i njegovim ashabima. Odlučio je da im se suprotstavi sa svim što posjeduje, a inače je bio poznat po inatu i nepokolebljivosti. Također, udružio se sa vođom Evsa Sa'dom ibn Mu'azom na učvršćivanju muslimana i jačanju i popunjavanju njihovih redova.

Tako su dva Sa'da na najbolji način služili islamu. Išli su u ratne pohode sa Poslanikom, s.a.v.s., i pokazali hrabrost i prodornost. Sa'd ibn Ubade pročuo se po svojoj vještini u rukovanju kopljem, u čemu nije imao premca. O slavi koju je uživao, dovoljno govori činjenica da je on bio vođa ensarija u svim ratnim pohodima koje je vodio Resulullah, s.a.v.s.

Abdullah ibn Abbas, r.a., je o tome rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., na svakom bojištu imao je dva bajraka; Alija ibn Ebi-Talib nosio je bajrak muhadžira, a Sa'd ibn Ubade bajrak ensarija."

Sa'd je strogo vodio računa da ensarijski bajrak bude u prvim bojnim redovima i da se vihori nad glavama mudžahida, a njegova britka sablja sjekla je nevjerničke i mušričke glave, i njegove strijele probadale su njihova tijela.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., uočio je njegove plemenite osobine, hrabrost i uvaženo mišljenje, te se s njim savjetovao u većini važnih stvari. Sa'dovu odanost islamu i spremnost na žrtvu najbolje je pokazala Bitka na Hendeku.

Spremivši ogromnu vojsku na čelu sa Ebu-Sufjanom, Kurejšije su odlučile napasti Medinu i ubiti Poslanika, s.a.v.s. Smatrali su to neophodnim korakom i posljednjim pokušajem da se zaustavi Muhammed, s.a.v.s., prije nego što on uništi i posljednji kip na Poluotoku. Kurejšijske vođe su željele da sva arapska plemena sklope zavjeru protiv Resulullaha, s.a.v.s. Počeli su sklapati ugovore sa nekim plemenima kako bi bitka bila odlučujuća i pobjeda sigurna.

Pleme Gatafan, nastanjeno blizu Medine, bilo je poznato po oštrini u bitkama, vještini i mnogobrojnosti. Kurejšijama se učinilo da je s njima dobro sklopiti ugovor, huškajući ih na Poslanika, s.a.v.s., uz privlačnu ponudu u ratnom plijenu koji ih čeka nakon pada Medine i u pljački svega što nađu.

Vjerovjesnik, s.a.v.s., saznao je za dogovor Kurejšija sa Benu-Gatafanom. Želeći ih udaljiti od bitke i saradnje sa Kurejšijama, tajno se dogovori s njima da odustanu od bitke na strani Kurejšija, a za naknadu im obeća trećinu medinskih prihoda hurmi sljedeće tri godine.

Znajući za zahtjev Benu-Gatafana, nije htio sam donijeti odluku, već se, kako je imao običaj u dunjalučkim stvarima, posavjetova sa ashabima. Između ostalih, odabra Sa'da ibn Ubadu i Sa'da ibn Mu'aza i sasta se s njima da se dogovore o datom pitanju. Upoznao ih je sa pregovorima sa Benu-Gatafan, te da će ukoliko pristanu na davanje jedne trećine plodova, istupiti iz pakta sa Kurejšijama.

I jedan i drugi Sa'd rekoše:

"Božiji Poslaniče, ako ti je nešto naređeno da uradiš, uradi... Ali ako nije, tako mi Boga, neće dobiti od nas ništa osim sablji."

Poslanik, s.a.v.s., im reče:

"Nije mi ništa naređeno, to što sam vam predočio jeste samo moje mišljenje."

Oni rekoše:

"Božiji Poslaniče, nisu nikada mogli ni pomisliti da to dobiju od nas kada smo bili u džahilijetu, a kamoli sada kad nas je Allah, dž.š., uputio tobom."

Resulullaha, s.a.v.s., obradovaše njihovi stavovi, pa zahvali Allahu, dž.š., uputi dovu za njih i obradova ih pobjedom.

Sa'dova snaga i oštrina spram mušrika pokazala se i kod osvajanja Meke. Nije bilo lahko zaboraviti one koji su se borili protiv Allahova Poslanika, s.a.v.s., koristeći sve načine da mu napakoste. Na dan osvajanja Meke, Sa'd ibn Ubade nosio je zastavu ensarija među muslimanskom vojskom koja je brojala deset hiljada mudžahida, uzvikujući tekbire, hvaleći i slaveći Allaha, dž.š.

Prolazeći pored Ebu-Sufjana, koga je malo podalje ugledao, poluglasno je rekao: "Danas će se odigrati krvavi boj, bit će dozvoljeno i ono što nije bilo... danas će Allah poniziti Kurejšije", iskazujući Poslanikov, s.a.v.s., visoki položaj i pobjedu islama.

Ebu-Sufjanu se nije svidjelo što je čuo, pa kada je Poslanik, s.a.v.s., prolazio pored njega u grupi ensarija, pozva ga u stranu i reče: "Božiji Poslaniče, jesi li ti naredio da se ubija tvoj narod? Sa'd misli ratovati i ubijati." Utom dođoše Osman ibn Affan i Abdurrahman ibn Avf, a već su čuli šta je rekao Sa'd i vidjeli reakciju Ebu-Sufjana, pa rekoše: "Božiji Poslaniče, ne možemo garantirati za Sa'da da se neće upustiti u sukob sa Kurejšijama." Utom se Poslanik, s.a.v.s., obrati Ebu-Sufjanu riječima: "Danas je dan milosti."

U isto vrijeme, želeći umanjiti Sa'dov zanos i urazumiti ga da su oprost i samilost obilježje muslimana, a pogotovo njihovoga Poslanika, s.a.v.s., posebno tamo gdje mogu pokazati jačinu, pozvao je Sa'da i tražio da bajrak preda svome sinu Kajsu ibn Sa'du.

UROĐENA DAREŽLJIVOST

Sa'd je bio oštar na bojnom polju i nemilosrdan prema Allahovim neprijateljima, ali njegovi postupci odlikovali su se plemenitošću koja je bila ukorijenjena u njemu. Odrastao je u kući darežljivosti i plemenitosti, otvorenoj za sve. U njoj su gladni hranjeni, a siromašni i putnici namjernici nalazili utočište. Rijetko se plemenitost naslijeđuje s koljena na koljeno, kao što je to bio slučaj sa Sa'dovom porodicom. Njegov djed Dulejm bio je najplemenitiji čovjek svoga vremena. Odredio je telala da svaki dan objavljuje među ljudima: "Ko voli mast i meso neka svrati u kuhinju Dulejma ibn Harisa." Sa'dov otac Ubade naslijedio je od svog oca navike hizmeta i pomoći drugima. A opet, Sa'dov sin Kajs bio je jedan od najdarežljivijih Medinelija.

Sa'd je uzeo sebi obavezu da svaki dan počasti ili ugosti Vjerovjesnika, s.a.v.s., pa mu je slao veliku količinu hrane s mesom, te serjed[65] , koji se raznosio po kućama njegovih žena, neka je na njih selam Allahov.

A kada bi se u Medini okupio veliki broj ljudi, neko bi poveo da ugosti jednoga, neko dvojicu, neko grupu, a Sa'd osamdesetericu. Allah, dž.š., dao mu je ogroman imetak, a on ga je trošio na Njegovom putu ne brojeći utrošeno. Rado je ulagao u sve vidove dobrotvorne pomoći, upućujući dovu Allahu, dž.š., riječima: "Gospodaru moj, podari mi slavu. Nema slave bez djelovanja, a ni djelovanja bez imetka. Gospodaru moj, meni ne pristoji malo, a ni ja malom nisam pristojan."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., zavolio ga je zbog plemenitih i prefinjenih osobina koje je posjedovao. U Sa'dovoj bi kući našao mir i podršku nakon dugih razgovora, razmišljanja i brige o stanju muslimana. Ta je kuća bila poput utočišta u kome bi se odmorio nakon dana prepunog obaveza. Sa'd se radovao svakoj Poslanikovoj, s.a.v.s., posjeti jer je znao da donosi blagoslov njemu, njegovoj porodici i imetku. Obradovao bi ga svaki selam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., jer je taj islamski pozdrav smatrao dovom blagoslova.

Prenosi Kajs ibn Sa'd: "Posjetio nas je jednom Allahov Poslanik, s.a.v.s., i ulazeći nazvao selam: 'Esselamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu.' Otac mu je na to samo tiho odgovorio. Pa sam upitao oca: 'Zar nećeš pozvati Poslanika, s.a.v.s., da uđe?' Odgovorio mi je: 'Pusti da još koji put čujem njegov selam.' Onda bi pohitao pred Poslanika, s.a.v.s., sav usplahiren od radosti, pa bi ga primio i naredio da mu se donese voda za kupanje, a onda bi mu dao peškir natopljen šafranom. Resulullah, s.a.v.s., digao bi potom ruke i zamolio Allaha, dž.š.: 'Gospodaru moj, obaspi Tvojim salavatom i milošću Sa'da ibn Ubadu.'"

Jedne noći ulicama Medine prolomi se glas:

O Sa'de, o Sa'de Evsi, budi nam zaštitnik,
o Sa'de Hazredži, vođo naš junački,
odazvaste se uputi vječnoj,
tražeći od Allaha džennete Firdevsa.
Znate da ćete cilj kome stremite, dostići,
jer one koji iskreno za uputom tragaju,
kod Allaha Ljepote Firdevsa čekaju.

Dva Sa'da opjevana ovim stihom jesu Sa'd ibn Mu'az, starješina Evsa, i Sa'd ibn Ubade, poglavar Hazredža.

ČISTOTA DUŠE

Žustrina i odlučnost u postupcima ocrtavale su Sa'dov karakter. Njegove osobine, bez sumnje, odavale su i oslikavale čisototu duše i plemenitost duha. Smjesta je reagirao na sve što je u suprotnosti sa njegovim uvjerenjem. Nije propuštao priliku da razjasni ili prokomentira stvari koje su to zahtijevale, ili da im se, eventualno, suprotstavi. Bio je jasan i određen u svakoj prilici, a to je i od drugih zahtijevao. Uprkos njegovoj neopisivoj ljubavi prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i spremnosti da položi život za njega, često je znao postavljati pitanja koja su se kosila sa nekim Resulullahovim, s.a.v.s., postupcima. A nakon što bi mu Resulullah, s.a.v.s., pojasnio kako je ispravno, smirio bi se i prihvatio to, priznajući Poslanika, s.a.v.s., znanijim od svih i kajući se Allahu, dž.š.

Nakon bitke i pobjede na Hunejnu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., podijelio je ratni plijen. Posebnu pažnju obratio je na pojedine arapske prvake koji su neposredno prije toga prešli na islam-one čija srca treba pridobiti za islam-kako bi se osjetili počašćenim i da bi njihovim ulaskom ojačao islam. Bilo je to na račun predviđenog dijela za prve muslimanske borce, među njima i ensarije na čelu sa Sa'dom ibn Ubadom. Većina je osjećala nelagodu zbog ovakvog postupka, pogotovo ensarije, a Poslanikov, s.a.v.s., pjesnik Hasan ibn Sabit tu je situaciju zabilježio ovim stihovima:

Priđi Resulu i zovni ga imenom,
koje sigurnost znači svakom vjerniku,
na šta pozva Sulejm[66] *iako su udaljeni,*
pored onih koji su zaštitili i pomogli,
tako ih nazva Allah zbog svega što su činili,
za Njegovu vjeru dok su ratovi bjesnili,
suprotstaviše se na putu tom nedaćama,
bez straha i bojazni od poteškoća.

Sa’d je gledao ensarije dok se došaptavaju i žale jedni drugima, pa ga njegova otvorenost i iskrenost ponuka da direktno ode do Poslanika, s.a.v.s., i razgovara s njim. Rekao mu je:

“Božiji Poslaniče, grupa ensarija nije zadovoljna onim što si uradio s plijenom. Podijelio si ga svojim ljudima i još uz to dao pozamašne poklone nekim plemenima, pa ensarije ništa od toga nije zapalo.”

Želeći da zna njegov stav, Poslanik, s.a.v.s., upita ga:

“A gdje si ti tu, Ibn-Ubade?”

“Ja sam jedan od njih (tj. s njima)”, odgovori Sa’d otvoreno.

Onda je Resulullah, s.a.v.s., zatražio da mu sakupi ensarije kako bi im objasnio i pokazao visoko mjesto koje zauzimaju u njegovom srcu. Pošto se okupiše, Allahov Poslanik, s.a.v.s., im se sa osmjehom, lica ozarenog imanom, obrati:

“Ensarije, šta ovo čujem o vama i šta mi to zamjerate? Zar vas nisam našao u zabludi, pa vas je Allah uputio, i u oskudici, pa vas je Allah obogatio, i razjedinjene, pa je Allah zbližio vaša srca?”

“Jesi, Allahov Poslaniče i još bolje i vrednije od toga”, rekoše.

Resulullah, s.a.v.s., nastavi:

“Ensarije, zar nećete odgovoriti?”

“Šta da odgovorimo, Allahov Poslaniče?”, odgovoriše.

“Tako mi Allaha, da hoćete, rekli biste i bila bi to istina koju bih i sam potvrdio...” “Recite: ‘Bio si smatran lašcem, pa smo ti povjerovali... i odbačen, pa smo ti pomogli... i bez igdje ičega, pa smo te utješili... i protjeran pa smo te prihvatili...’ Znate, da ste, sve što sam spomenuo, učinili vi ensarije.”

Nakon ovih Poslanikovih riječi mnogima se bilo teško suzdržati da ne zaplaču i pokajaše se, nakon što su shvatili veličinu njegove ljubavi prema njima i duboko priznanje za sve što su učinili, pa jednoglasno rekoše:

“Zadovoljni smo Allahovim Poslanikom, njegovom podjelom i udjelom.”

SEKIFE BENU-SA’IDE

Među najtegobnijim situacijama kroz koje je prošao Sa’d ibn Ubade bio je dan kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., preselio na ahiret. Sastala se tuga za Poslanikom, s.a.v.s., s jedne strane, i briga za muslimanskim vođstvom, s druge. Nakon širenja vijesti o Poslanikovoj, s.a.v.s., smrti, požurile su ensarije na čelu sa Sa’dom i ostalim prvacima i uglednicima na mjesto zvano “Sekife Benu Sa’ide”. Tu su održali sastanak i dogovorili se da

Sa'da proglase halifom. Kada je vijest doprla do Omera ibn el-Hattaba, on ode po Ebu-Bekra pa se uputiše na mjesto sastanka, da rasprave tu stvar. Posjedali su naokolo, a ensarijski predstavnik započe: "Mi smo Allahovi pomagači, odred za islam, a vi muhadžiri ste dio nas, pa neka bude jedan vođa od nas, a drugi od vas." Na ovo se začuo žamor, a Omer, r.a., uze Ebu-Bekra za ruku i podiže je, govoreći: "Daj svoju ruku, dajem ti prisegu na pokornost." Tako uradiše i ostali muhadžiri. Ensarije su jedno vrijeme šutjeli, a kad je Usejd ibn Hudajr od njih zatražio da Ebu-Bekru daju prisegu na pokornost, oni to redom i učiniše.

PRESELJENJE NA AHIRET

Sa'd je osjetio da je izgubio uvažavanje i položaj koji je uživao, pa Ebu-Bekru nije dao prisegu na pokornost. Napustio je Medinu i prešao živjeti u Šam. Povukao se iz javnog života, posvetivši se ibadetu, namazu i učenju Kur'ana.

Suđeni čas stigao ga je za vrijeme hilafeta Omera ibn el-Hattaba, a ukopan je na mjestu zvanom El-Meniha u blizini Damaska.

Neka se Allah, dž.š., smiluje Sa'du ibn Ubadi, žestokom ratniku, izvrsnom mudžahidu, darežljivom vjerniku.

BILJEŠKE

1 "Usdul-Gabeh", 314/3.
2 Sura Ali-Imran, ajet 144.
3 Sura El-Bekara, ajet 219.
Sura El-Bekara, ajet 43.
Sura El-Maira, ajet 90-91.
4 Sura Et-Tevba, ajet 128.
5 Sura Et-Tevba, ajet 33.
6 Ma'reketul-Džisr: Bitka na mostu.
7 Kuds ili Jerusalem, glavni grad Palestine.
8 Kelala: onaj koji umre, a nema uzlazne niti silazne loze da ga naslijede.
9 Sura En-Nisa, ajet 176.
10 Iftitahi tekbir: tekbir kojim se otpočinje s namazom.
11 Ovo je govorio iz svoje skromnosti, jer ga je već Resulullah obavijestio da je džennetlija. (prim. rec.).
12 Sura El-Kehf, ajet 45-46.
13 Štićenik islamske države.
14 Mezarje u Medini.
15 Sunenu Et-Tirmizi.
16 Sahihu Muslim.
17 "El-Mustedrek ala Es-Sahihajni".
18 Sura-Mudžadela, ajet 22.
19 Emvas: ime oblasti u Palestini.
20 Sura:Ta-ha, ajet 1-6.
21 Aludira se na nostalgiju za vremenom Allahova Poslanika, a.s., i na donošenje salavata i selama na njega, za šta je nagrada potvrđena sahih hadisima. (prim. prev.).
22 Sura En-Nahl, ajet 125-128.
23 Učač Kur'ana.
24 Sura Er-Rahman, ajet 1-2.
25 Fikh - šerijatski pravni odnos.
26 "Kurziv"- uzeto iz ajeta.
27 Sura El-Bekara, ajet 255.
28 Sura En-Nahl, ajet 90.
29 Sura Zilzal, ajet 7-8.
30 Sura En-Nisa, ajet 123.
31 Sura Ez-Zumer, ajet 53.
32 Birk El-Gimad je grad u Abesiniji, a ovdje se aludira na to na koliko dalek i naporan put su muslimani spremni krenuti.
33 Mjesta u južnom dijelu Iraka.
34 Riječju "pratilac" mislio je na Allaha, dž.š., Koji je svačiji pratilac.
35 O tome je detaljnije govoreno pod naslovom "Iskreni savjetnik".
36 Ebtah: dolina u Meki.

37 Ebu-Kubejs: brdo na istočnoj strani Meke.
38 Tj. to što je sjeo na prijestolje, gdje inače sjedi njegov brat, ništa nije promijenilo njegova brata.
39 Mjesto u Etiopiji, što aludira na daljinu i težinu puta.
40 Arapi, u doba u i prije objave Kur'ana, bili su vrsni pjesnici i govornici; naime, pjesništvo je toliko bilo jako i dojmljivo da je izazivalo ratove, rasplakavalo ljude, uveseljavalo tužne.
Iz ovoga zrači mudrost Allahova, objavio je Kur'an, tako da svi ti mnogobrojni pjesnici nisu mogli, a bili su pozvani da to pokušaju, da sroče ni jedan jedini stih ravan makar jednom kur'anskom ajetu.
41 Muhammed ibn Mesleme.
42 Bekijja: ime mezarja.
43 Ehlu-bejt: Porodica Allahovoga Poslanika.
44 Fitnet: u gornjem kontekstu misli se na nevolje i smutnju.
45 Endžeše el-Habeši bio je još dječak kada ga je Allahov Poslanik, a.s., odabrao da bude rival pjesnikinjama.
46 Va Muhammedah: Simbolika podsjećanja na veličanstvene bitke koje je vodio odabrani poslanik Muhammed, s.a.v.s.
47 Šehadet: u ovom kontekstu upotrebljena, ova riječ znači pogibiju na Allahovom putu
48 Ehvaz je oblast između Iraka i Perzije.
49 Telbija: dova koju izgovara musliman prilikom posjete Kabe.
50 Sihr: obmana napravljena vračanjem.
51 Misli se na prisegu koju su žene dale Poslaniku, a.s., a koja se spominje u suri El- Mumtehine 12, gdje Allah, dž.š., kaže: *"O Vjerovjesniče, kada ti dođu vjernice da ti polože prisegu: da neće Allahu nikoga ravnim smatrati, i da neće bludničiti, i da neće djecu svoju ubijati, i da neće muževima tuđu djecu podmetati i da ti neće ni u čemu što je dobro poslušnost odricati, - ti prisegu njihovu prihvati i moli Allaha da im oprosti; Allah, zaista, mnogo prašta, i On je Milostiv."*
Znači, njihova prisega bila je istog sadržaja kao prisega i žena koje su dale prisegu na dan osvojenja Meke.
Pogledajte o ovome u "Zapečaćenom dženetskom napitku", str. 160.
52 Prisega na rat: spremnost na borbu do smrti protiv svakog ko se bori protiv njih.
53 Tj. zbog našeg insistiranja ti izlaziš iz Medine mada to ne voliš.
54 Ova Hinda je žena Amra ibn Džemuha, a sestra Abdullaha ibn Amra ibn Harama.
55 "...da budem ponovo ubijen, tj. da ponovo poginem na Allahovom putu i da ponovo doživim počasti koje sljeduju šehida.
56 Sura Ali-Imran, ajet 169.
57 Simbolika koja donosi sjećanje na veličanstvene bitke pod vođstvom Allahovog poslanika, s.a.v.s.
58 El-Emin: jedan od nadimaka Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., u značenju "Povjerljivi".(prim. prev.)
59 Ptičije srce: u smislu prefinjene nježnosti i mehkoće.
60 Odnosi se na Osmanovog amidžića Umejja ibn Halefa.
61 Tj. da će poslati poslanika kog su dužni slijediti (prim. rec.)
62 Sura El-Maida, ajet 51,52,53
63 Izraz za kratko vrijeme
64 Merd, merd : na perzijskom jeziku znači čovjek na čovjeka
65 Serjed je geršlo sa mesom.
66 Arapsko ime

SADRŽAJ